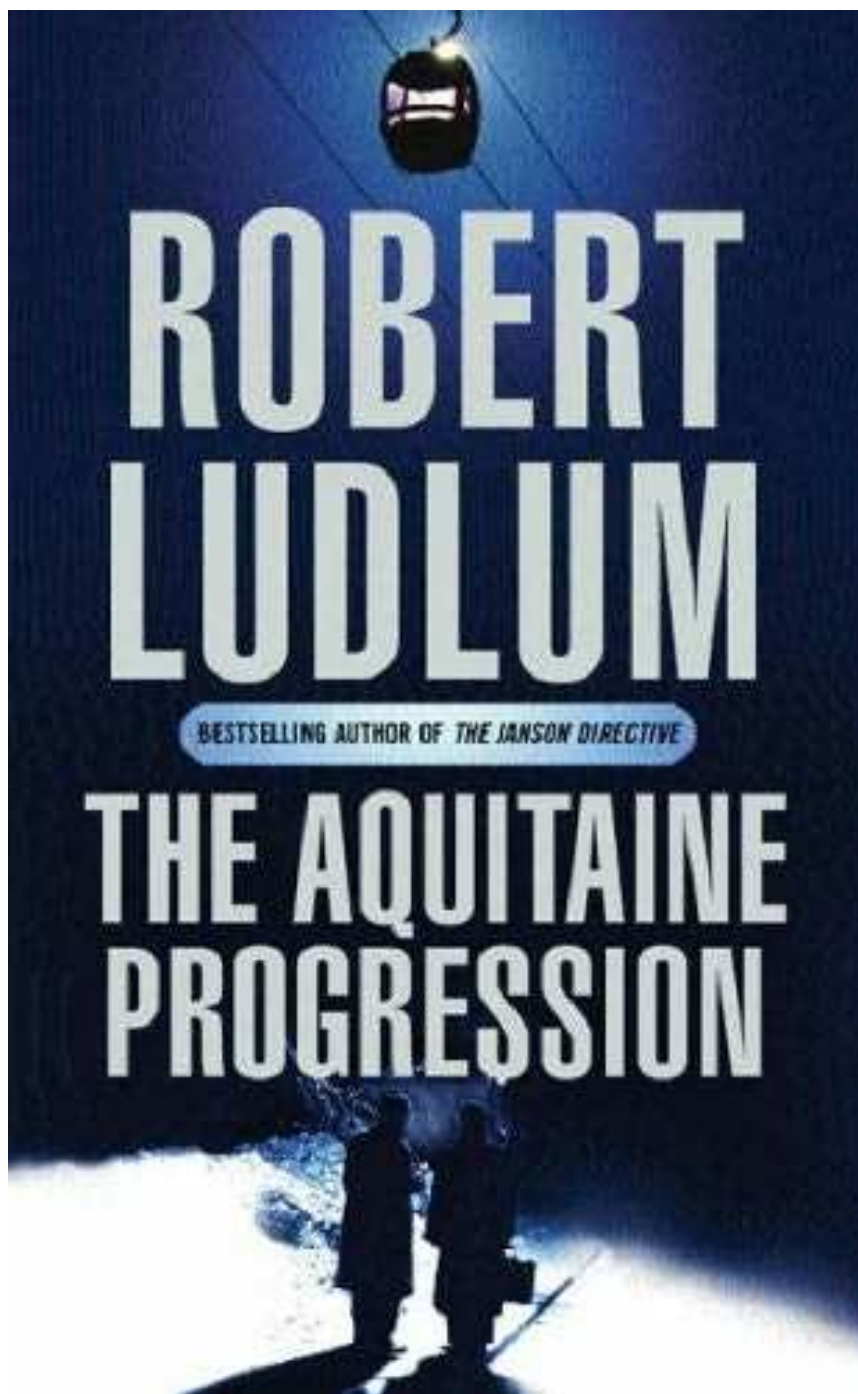

Robert Ludlum - Zavjera Akvitanije

Ženeva. Grad sunca i svjetlosnih odraza. Nabujalih bijelih jedara na jezeru krupnih, nepravilnih građevina iznad jezera, koje im površinom uzvraća namreškane odraze. Mirijada cvjetova koji okružuju plavozelena jezerca vodoskoka dueti rasprskavajućih boja. Grad starinskih mostića, natkriljenih nad staklaste površine umjetnih jezeraca, koji vode do umjetnih otočića, tih zakloništa za ljubavnike, prijatelje ili mirne pregovarače. Grad razmišljanja.

Ženeva, stara i nova. Grad visokih srednjovjekovnih zidova i blistavih nijansiranih stakala, svetih katedrala i manje svetih institucija; kavana na pločnicima i koncerata uz obalu jezera, minijaturnih gatova i veselo obojanih čamaca koji sopću duž prostrane obale, dok vodiči u zvijezde dižu vrline i vrijednost priobalnih imanja koja pripadaju nekom drugom vremenu.

Ženeva. Grad cilja, okrenut potrebi da bude posvećen. Grad frivolnosti koja se otrpi samo ako je neumitna dnevnoj rutini, rasporedu ili poslu. Smijeh je odmjeren, suzdržan, nadziran, a brzo bačeni pogledi ili odobravaju njegovu dostatnost ili kude njegovu pretjeranost. Kanton uz jezero poznaje svoju dušu. Njegova je ljepota u saživljenosti s radom, a ta ravnoteža ne samo da se prihvaća, već i ljubomorno čuva.

Ženeva je također grad neočekivanog i nepredvidivog. Ženeva. Grad nepostojanosti.

Joel Converse, američki odvjetnik, izašao je iz ženevskog hotela Richemond u jutarnjim suncem obasjan park Jardin Brunswick. Žmirkajući da se obrani od sunca, skrenuo je ulijevo, premjestivši prije toga poslovnu torbu tipa "James Bond" iz lijeve u desnu ruku. Bio je svjestan što nosi u torbi, ali nije razmišljao o tome, nego o čovjeku s kojim se trebao sastati da zajedno doručkuju kavu s croissantima u Le Chat Botte, kavani na pločniku, nasuprot obali jezera. Zapravo bi bilo ispravnije da samom sebi kažem da idem na "ponovni sastanak" pomislio je ako me čovjek s kojim se sastajem nije pobrkao s nekom drugom osobom. Amerikanac A. Preston Hallidav bio je Joelov protivnik u pregovorima što su se upravo vodili da bi se, u posljednjem trenutku, sklopio dogovor o nekim detaljima američkošvicarske poslovne fuzije, zbog čega su obojica došli u Ženevu. Premda je još neobavljeni dio posla bio minimalan, zapravo puka formalnost, jer su istraživanja pokazala da će sporazum, ako bude sklopljen, biti u skladu sa zakonima dviju zemalja i prihvatljiv međunarodnom sudu za arbitražu u Den Ha'agu izbor Hallidavja kao glavnog pregovarača, s druge strane, bijaše čudan jer

nije bio član ekipe američkih i švicarskih pravnika koja je ranije ispitala stanje Joelove firme. Ta okolnost ne bi sama po sebi bila dovoljna da se Hallidav ne uključi u pregovore svježina pogleda često predstavlja prednost ali uzdignuti ga na ključnu razinu, na položaj glavnog pregovarača, bijaše u najmanju ruku, u suprotnosti s običajima u takvim prilikama. Bilo je to čudno i u isti je mah uznemirivalo.

Hallidavjeva reputacija odnosno ono malo što je Converse o njoj čuo bijaše reputacija čovjeka za rješavanje teških problema, pravničkog mehaničara iz San Francisca, stručnjaka sposobnog da pronađe u nekom mehanizmu pogrešno postavljenu žicu, iščupa je i izazove kratki spoj čitavog mehanizma. Converse se sjećao nekoliko slučajeva kada je pojava Hallidavja u nekim pregovorima, što su prije toga trajali mjesecima i stajali na stotine milijuna dolara, bila dovoljna da se oni torpediraju. Međutim, to je bilo ujedno sve što je znao o njemu. A, ipak, Hallidav mu je rekao da se poznaju.

Ja sam Press Hallidav rekao je glas na hotelskom telefonu. Zastupam kompaniju Rosen u pregovorima koji se vode u Bernu o fuziji s firmom CommTech.

Sto se dogodilo? zapitao je Joel, držeći u jednoj ruci slušalicu, a u drugoj zaustavljeni električni aparat za brijanje, trudeći se da smjesti to ime u određeno vrijeme i prostor. Odgovor je sinuo kad je Hallidav odgovorio na njegovo pitanje.

Mog jasnog prethodnika pogodila je kap rekao je Hallidav. Zastao je na trenutak, a onda dodao: Bit će da ste ga gadno pritisnuli, kolega.

Rijetko smo se prepirali, kolega odgovori Converse. Mili bože, žao mi je zbog Aarona. U kakvom je stanju?

Izvući će se. Strpali su ga u krevet i kljukaju ga s desetak vrsta kokošje juhe. Prije mog odlaska rekao mi je da će pomno provjeriti konačnu verziju ugovora kako bi bio siguran da u nju niste uvalili kakav tekst pisan nevidljivom tintom.

Dragi kolega, taj ćete posao morati vi obaviti jer ja nemam nevidljivu tintu, a nema je ni Aaron. Ova se fuzija temelji na čistoj pohlepi obje strane. Uostalom, ako ste proučili papire, to vam je jasno jednako kao meni.

Prijevara s investicijskim otpisima, kombinirana s dobitkom velikog komada tehnološkog tržišta suglasio se Hallidav. Tu sigurno nema teksta pisanog nevidljivom tintom jer u ovakvim okolnostima nisu potrebni takvi trikovi. Međutim, kako sam ja nov momak u ulici, moram postaviti nekoliko pitanja. Kako bi bilo da zato zajedno doručujemo?

Upravo sam se spremao naručiti doručak u sobu.

Krasno je jutro i obojici bi nam dobro došlo da se malo nadišemosvježeg zraka. Znate li kavanu Le Chat Bottel

To je ona koja za doručak servira američku kavu i croissante, a nalazise na Quai du MontBlanc?

Vidim da znate gdje je. Onda, možemo li se tamo naći za dvadesetminuta?

Meni bi više odgovaralo da se sastanemo za pola sata. Dogovoreno?

Dogovoreno! Hallidav je nekoliko trenutaka šutio, a onda dodao:

Bit će mi drago da te opet vidim, Joel!

Što? Da se ponovno vidimo?!

Možda se ti ne možeš mene sjetiti. Mnogo se dogodilo od onih dana.

Osim toga, tebi se dogodilo više nego meni.

Još uvijek ne razumijem.

Pa... vodio se rat u Vijetnamu, a ti si tamo dugo čamio kao ratni zarobljenik.

Nije to ono na što mislim, a i to se dogodilo prije mnogo godina. Još uvijek mi nije jasno odakle se poznajemo. U vezi s kojim slučajem smo supoznali?

Nije riječ ni o kakvom slučaju ili bilo kakvom poslu. Bili smo naprosto školski kolege.

A gdje? I kako? Jesmo li se možda poznavali kao studenti Dukeova sveučilišta? Ali, tamošnji je pravni fakultet veoma velik i tamo studiramnog studenata, pa...

Ne. Radi se o još daljoj prošlosti. Možda ćeš me se sjetiti kad me budeš ugledao. Ako ne, ja ću te već podsjetiti tko sam.

Imam dojam da voliš igrati igre... Dakle, naći ćemo se za pola satau Chat Botte.

Dok je Converse hodao prema Quai du Mont Blanc, uvijek živom bulevaru uz jezero, trudio se smjestiti Hallidavjevo ime u vremenski okvir u godine školovanja, to zaboravljeno lice koje pripada drugu iz razreda i kolegi sa studija. Bez rezultata, a Hallidav nije uobičajeno ime. Daje ikoga poznavao po imenu Press Hallidav, to sigurno ne bi zaboravio. Ipak, ton njegova glasa upućivao je na familijarnost, čak izvjesnu bliskost.

Bit će mi drago da te opet vidim, Joel. Riječi je izgovorio toplo, kao što je i meko spomenuo nekadašnji Joelov status POW.'

No, u redu, takve se riječi uvijek izgovaraju toplo da se iskaže simpatija, mada ne prenaplašena. Osim toga, Converse je shvatio zastoje Hallidav i u tim

okolnostima osjećao da mora izvući temu Vijetnama, mada letimice. Neupućeni su pretpostavljali da su svi oni koji su, bez obzira na dužinu tog razdoblja, proveli neko vrijeme kao zarobljenici u sjevernovijetnamskim logorima zasigurno oštećena duha. Dakle, to je činjenica koja je jasna sama po sebi; to su ljudi kojima je takvo iskustvo izmijenilo dio svijesti i zamutilo im uspomene. Do određena stupnja, neke od tih pretpostavki nisu se mogle zanijekati, ali ne u odnosu na pamćenje. Uspomene su, naime, bile žive jer su stalno, neumoljivo i bez milosti bile ispitivane. Nakupljene godine, slojevi iskustava... lica s očima i glasovima, tijela svih veličina i oblika, i mirisa; prizori što u brzom smjenjivanju osvjetljavaju unutrašnji ekran dodirivanje i želja za dodirivanjem... ništa iz te prošlosti nije bilo toliko beznačajno da bi se ljuštilo i istraživalo. Često je to bilo sve što su imali, osobito noću uvijek noću, s hladnom prodirućom vlagom koja je kočila tijelo i beskrajno hladnijim strahom koji je paralizirao svijest uspomene su bile sve. One su pomagale u prigušivanju oštrih pucnjeva vatre iz ručnog oružja, koja bi ujutro bila netraženo objašnjavana, kao potrebna smaknuća onih koji ne žele surađivati i ne kaju se.

Poput većine ljudi koje su se držali izolirano najvećim dijelom njihova zarobljeničtva, Converse je ispitivao i preispitivao svaku fazu svog života nastojeći shvatiti... zavoljeti... koheziju cjelinu. Bilo je mnogo toga što nije razumio ili volio ali je mogao živjeti s rezultatom tih intenzivnih istraga. I umrijeti s tim, ako se mora; bio je to mir koji je morao ostvariti zbog sebe. Bez njega bi strah bio nepodnošljiv.

Ponavljanje je pojednostavljivalo i ubrzavalo proces, pa ga je to sada zbunjivalo. Ako Hallidav ne poseže za toliko dalekim vremenom, kada je njihov susret mogao biti samo kratko, zaboravljeno poznanstvo iz dana djetinjstva, nitko drugi s tim imenom nije pripadao njegovoj prošlosti. Bit će mi drago da te opet vidim, Joel. Nisu li te riječi varka, odvjjetnički trik?

Converse je zaobišao ugao i ugledao blistavu mjedenu ogradu Le Chat Bottea, o koju se razbijala sunčeva svjetlost. Bulevar je bio živ, sa sjajnim malim automobilima i besprijeckorno čistim autobusima. Ušavši kroz otvorena mjedena vrata Le Chat Bottea, Joel se na tren upitao ne bi li Ženeva mogla opet izvoziti svoja jutra u New York. Ali, njujorško gradsko vijeće bi zabranilo uvoz, zaključio je građani New Yorka ne bi mogli podnijeti uljudnost.

Netko je zgrabio novine ispred njega, s lijeve strane, a kad ih je spustio, Converse je ugledao lice koje je poznao. Bilo je to skladno lice, ne neslično

njegovu, crte su se slagale i bile pravilne. Kosa je bila ravna i tamna, uredno razdijeljena i iščetkana, a nos oštar, iznad dobro izrezanih usana. Lice je pripadalo njegovoj prošlosti, pomisli Joel, ali ime kojeg se sjećao nije pripadalo tom licu.

Čovjek poznatog izgleda podigao je glavu; oči im se susretoše i A. Preston Hallidav ustade; kratko zbijeno tijelo bilo je očigledno mišićavo ispod skupog odijela.

Joel, kako si ti? upita ga poznati glas, poprativši ispruženu rukupreko stola.

Zdravo... Avery odgovori Converse, zbuljen; nespretno je premjestio kovčežić da bi stisnuo ispruženu ruku. To jest Avery, zar ne?

Avery Fowler. Taft,² počeci šezdesetih. Ti se nisi vratio na posljednju godinu, a nitko nije znao zašto; svi smo govorili o tome. Bio si hrvač.

Dvapat Ali New England³ odgovori odvjetnik, smijući se i pokazujući na stolicu nasuprot njegovoj. Sjedi, pa ćemo objasniti što nedostaje.

Mislim daje to neko iznenađenje za tebe. Zato sam htio da se susretnem prije jutarnje konferencije. Mislim da bi nastala vraška situacija kad bi tiustao i viknuo varalica! kad ja uđem u sobu, zar ne bi?

Još nisam siguran da to neću učiniti. Converse je sjeo, kovčežić jestavio pored nogu, pa stao promatrati svog pravničkog protivnika. Kakvaje to stvar s Hallidavjem? Zašto nisi nešto rekao preko telefona?

Ah, hajde, stoje trebalo da kažem? Nego, usput, stari prijatelju, da si me poznao kao Tinkerbella Jonesa,⁴ ne bi se ni pojavio.

Je li Fowler negdje u zatvoru?

Bio bi da si nije prosvirao glavu odgovori Hallidav, ne smijući se.

Ti si pun iznenađenja. Jesi li ti klaun?

Ne, ja sam sin.

Converse je zašutio. Možda bih se trebao ispričati.

Nema potrebe, nisi mogao znati. Zbog toga se nisam vratio na posljednju godinu... a, proklet bio, taj sam trofej baš želio.

Žao mi je. Što se dogodilo... ili je to privilegirana informacija, savjetniče? Ja ću to prihvatiti.

Ne za tebe, savjetniče. Sjećáš li se kad smo odjezdili do New Havena i kupili one svinje na autobusnoj stanici?

Rekli smo da smo s Yalea.

Preppies⁵ rekao je Hallidav. Napisali su knjigu o nama. Zar smotako uškopljeni?

Približio se konobar; trenutak je prekinut. Obojica su naručili američku kavu i croissante, nema odstupanja od prihvaćene norme.

Što se dogodilo? upita Hallidav tiho, retorički, nakon što je konobar otišao.

Taj divni kurvin sin koji je bio moj otac maznuo je četiri stotinetisuća iz Chase Manhattanat radeći s depozitima, a kad su ga ulovili svese raspizdilo. Tko je mogao znati da ugledni, mada nakalemljeni, putnikiz Greenwicha, Connecticut, ima dvije žene u gradu, jednu na Upper East

Sideu, drugu na Bank Streetu? Bio je divan.

Bio je prezaposlen. Ja još ne razumijem otkud prezime Hallidav.

Nakon što se to dogodilo, samoubojstvo je prikriveno, a majka osvetoljubivo pojurila u San Francisco. S još više osvetoljubivosti udala se zamog poočima, Johna Hallidavja i svi tragovi Fovvlera bili su temeljito uklonjeni u nekoliko narednih mjeseci.

Čak i tvoje ime?

Ne, u San Franciscu sam uvijek bio Press. Mi Kalifornijci uvijekdobivamo neka lako pamtljiva imena. Tab, Troy, Crotch sindrom Beverlv

Hillsa71950ih godina. U Taftu je moja studentska isprava glasila na Avery Preston Fowler, pa ste me svi zvali Avery ili ono grozno Ave. Budući dasam bio student "u transferu" nije mi padalo na pamet da bilo što prigovaram. Kad si u Connecticutu, slijedi evanđelje po Holden Caulfieldu.

To je sve lijepo i dobro, reče Converse ali što se događa kad natrapaš na nekoga poput mene? To se mora dogoditi.

Bio bi iznenađen kako se to rijetko događa. Na koncu konca, to jebilo davno, a ljudi s kojima sam odrastao u Kaliforniji su to razumjeli.

Tamo djeci mijenjaju imena kako se tko sjeti za vrijeme vjenčanja, a jasam bio na Istoku samo dvije godine, taman dovoljno dugo za četvrti i petirazred u školi. U Greenwichu nisam imao nikakva poznanstva na koja bitrebalo potrošiti riječi, a teško bi se moglo reći da sam pripadao staroj ruljiu Taftu.

Tamo si imao prijatelja. Mi smo bili prijatelji.

Nisam ih imao mnogo. Kažimo kako jest, ja sam bio čovjek izvana,autsajder, a ni ti nisi bio osobit. Držao sam se vrlo neupadljivo.

Ne na strunjači, tamo nisi.

Hallidav se nasmijao. Malo hrvača postaju pravnici, nešto sa strunjačom spaljuje mozak. Bilo kako bilo, da odgovorim na tvoje pitanje, u proteklih deset

godina možda mi se samo pet ili šest puta netko obratio. Objasnio bih: moja se majka preudala kad sam imao šesnaest godina.

Stigli su kava i croissant.

A ti si mislio da bih ja mogao postaviti to pitanje u krivo vrijeme, osobito kad te ugledam na sastanku. Je li tako?

Profesionalna ljubaznost. Nisam htio da se baviš time ili sa mnom kad bi trebalo da misliš o svom klijentu. Na kraju, mi smo pokušali izgubiti nevinost zajedno one noći u New Havenu.

Govori za sebe. Joel se nasmiješio.

Hallidav se nacerio. Obojica smo se upisali i to priznali, zar se ne sjećaš? Usput, zakleli smo se jedan drugome na čuvanje tajne dok smo povraćali u kantu.

Samo sam te iskušavao, savjetniče. Sjećam se. I tako si ti ostavio ruljuu sivom flanelu i zamijenio je narančastim košuljama i zlatnim medaljonima?

Cijeli put. Berkeley, zatim preko ulice do Stanforda. Dobra škola... Kako si se upustio u međunarodno područje?

Volio sam putovati i smatrao daje to najbolji način plaćanja za putovanja. Tako je to doista, počelo. Kako je bilo s tobom?

Doživio sam razočaranja u inozemnoj službi, diplomatskom koru, pravnoj sekciji. Tako je sve započelo.

Nakon svih tih putovanja koja si obavio?

Da, nakon svih tih putovanja. Bilo je previše laži, a nitko nam o njima nije govorio sve dok nije bilo prekasno. Bili smo prevareni, a to se nijesmjelo dogoditi.

Hallidav se nagnuo naprijed, s laktovima na stolu, prekriženih ruku.

Ja to nisam mogao pretpostaviti započe tiho. Kad čitam tvoje ime unovinama, pa te vidim kako paradiraš na televiziji... Osjećao sam se grozno. Ja te nisam baš tako dobro poznao, ali sviđao si mi se.

To je prirodno reagiranje. Ja bih osjećao isto to da si ti bio u pitanju.

Nisam baš siguran da bi. Vidiš, ja sam bio jedan od honchosa" pokreta protesta.

Spalio si svoju regrutnu iskaznicu, vijoreći svojim Yippie" barjakom blago će Converse, kojemu je led nestao iz očiju. Ja nisam bio takohrabar.

Nisam ni ja bio. To je bila iskaznica za knjižnicu izvan te države.

Razočaran sam.

I ja sam bio u sebi. Ali bio sam vidljiv. Hallidav se oslonio nanaslonjač i posegao za kavom. Kako si ti postao tako vidljiv, Joel? Nisammislio da si ti tip za to.

Nisam bio. Bio sam pritisnut, uguran u to.

Mislio sam da želiš reći prevaren.

To je došlo kasnije.

Converse je podigao šalicu i srknuo crnu kavu; osjećao je nelagodnost zbog smjera razgovora. Nije volio raspravljati o tim godinama, a prečesto su ga izazivali i pozivali da o njima govori. Učinili su da bude netko što nije. Bio sam student druge godine u Amherstju¹² i ne baš osobit student.... Ne naročit, dođavola, i otezao sam sa studijem. Ali sam pilotirao od četrnaeste godine.

To nisam znao prekinu ga Hallidav.

Moj otac nije bio divan i nije uživao s konkubinama, ulije bio linijskipilot, a poslije jedan od direktora u Pan Amu.¹³ U domaćinstvu Converseovih bilo je uobičajeno da upravljaš zrakoplovom prije nego što si dobiovozačku dozvolu.

Braća i sestre?

Mlađa sestra. Letjela je solo prije mene i nikad mi nije dopustila dato zaboravim.

Sjećam se. Intervjuirali su je na televiziji.

Samo dvaput prekinu ga Joel, nasmiješen. Bila je na tvom terenu i nije joj bilo stalo zna li se za to. Iz bunkera¹⁴ Bijeke kuće pušten je glas daje se treba kloniti. Ne okaljajte državu, ali joj istodobno provjeravajte poštu.

Zbog toga je se sjećam reče Hallidav. I tako je loš student napustio koledž, a Mornarica dobila vrućeg pilota.

Ne osobito vrućeg, nitko od nas nije bio vruć.

Pa ipak, vi ste doista mrzili ljude poput mene, tamo u Državama.

Ne tvoja sestra, dakako.

I ona ispravi ga Converse. Mrzila, prezirala, gadila se bijesna.

Ali samo kad bi nekoga ubili ili bi se nešto divlje dogodilo u studentskim kampusima. Ne zbog onoga što ste govorili svi smo znali za Sajgonveć zato što ste to govorili bez istinskog straha. Vi ste bili sigurni i učiniliste da se osjećamo kao guzice. Tupe, zaplašene guzice.

Krivnju baci na PR Pentagona.¹⁷ Neko si vrijeme bio bonafide junaku večernjim vijestima. Što je ono bilo? Tri bijega? Nakon prva dva su teulovili i

stavili te da se odmaraš, ali si treći put uspio, i to sasvim sam, zarnije bilo tako? Propузao si par stotina milja kroz neprijateljevu džungludok nisi stigao do linije.

Bilo je jedva stotinu milja i bio sam prokleta sretan. U prva dvapokušaja bio sam odgovoran za ubojstvo osmorice ljudi. Nisam osobitoponosan na to. Možemo li se prebaciti na posao CommTech i Bernl

Samo nekoliko pitanja. Vidiš, ja želim biti precizan jer i ti imaš reputaciju. Kažu da si jedan od najboljih na međunarodnoj sceni, a ljudi skojima sam razgovarao ne mogu razumjeti zašto se Joel Converse drži relativno male, mada dobro ukopane firme, kad je dovoljno dobar za blistavije. Čak i da se upusti u samostalan posao.

Vrbuješ li me?

Ne ja, ja ne uzimam partnere. Ljubaznost Johna Hallidavja, odvjetnika u San Franciscu. Zašto si tu gdje jesi?

Dobro sam plaćen i ja doslovce vodim odjeljenje; nitko mi ne sjedina ramenu. Osim toga, nisam sklon izlaganju rizicima. Ima tu i neka stvarčica s alimentacijom, prijateljski ali osjetljivo.

I uzdržavanje djece, također?

Nemam djece, hvala nebesima.

Što se dogodilo kad si izišao iz Mornarice? Kako si se osjećao?

Hallidav se opet nagnuo, s laktom na stolu i bradom u dlanu. Vrlo znatiželjan student. Ili nešto drugo?

Tko su ljudi s kojima si razgovarao? upita ga Converse.

Privilegirana informacija, za trenutak, savjetniče. Hoćeš li to prihvatiti?

Joel se nasmijao. Ti jesi ajkula.¹⁸ Okay, evanđelje po Converseu. Vratio sam se iz tog prekida svog života i htio sve. Ljutit, da kažem otvoreno, ali htio sam sve. Nestudent je postao neka vrsta učenjaka, a lagao bih kad ne bih priznao da sam uživao u priličnoj mjeri povlašten odnos prema meni. Vratio sam se u Amherstv i projurio kroz dvije i po godine studija u tri semestra. Onda mi je Duke ponudio ubrzani program, pa sam otišao tamo, a dok sam bio na stažu završio sam i jednu specijalizaciju u Georgetovvnu.

Stažirao si u Washingtonu?

Da.

Za koga?

Cliffordovu firmu.

Halliday je tiho zazviždao i naslonio se na stolicu. To je zlatni teritorij, putovnica za Blackstoneovo nebo kao i za multinacionalce.

Rekao sam ti da sam uživao poseban tretman.

Je li to bilo razdoblje kad si razmišljao o inozemnoj službi? Dok si bio u Georgetownu? U Washingtonu?

Joel je opet kimnuo, zažmirivši kad su mu oči uhvatile prolazni bljesak unca.

Ti si to sebi mogao priuštiti na to će Halliday.

Htjeli su me iz pogrešnog razloga, zbog svih pogrešnih razloga. Kad su shvatili da u glavi imam sasvim drugačije ideje, više mi nisu dopuštali da obidem State Department u skupini, za dvadeset centi.

Kako je bilo s Cliffordovom firmom? Ti si i za njih imao đavolski midž. Kalifornijac je podigao ruke iznad stola, s dlanovima naprijed.

Znam, znam. Pogrešni razlozi.

Pogrešni brojevi inzistirao je Converse. Više od četrdeset odvjetnika imalo je imena ispisana masnim slovima, a još ih je dvjesto bilo naplatnoj listi. Potrošio sam deset godina pokušavajući pronaći muški toalet, pa još deset dok sam dobio ključ. To nije bilo ono što sam tražio.

Što si tražio?

Otprilike ono što sam dobio. Rekao sam ti, plaća je dobra, a ja vodim međunarodno odjeljenje. To posljednje mi je jednako važno.

Ti to nisi mogao znati kad si im se pridružio suprotstavi se Halliday.

Ali jesam. Barem bih mogao reći da je niz stvari pokazivalo u tom, iščekivanom smjeru. Converse je opet zastao. Očigledno sam se dokazao.

A isto je tako očigledno da si se negdje duž puta i oženio. Joel se naslonio, gotovo svom težinom. Je li to potrebno?

Nije pristojno, ali sam zainteresiran.

Zašto?

To je prirodno reagiranje odgovori Halliday, gotovo s veseljem uočima. Mislim da bi se osjećao na isti način da si na mome mjestu i da sam prošao sve ono što si ti prošao.

Ajkulo, pravo naprijed promrmlja Converse.

Ne moraš odgovoriti, dakako, savjetniče.

Znam, ali čudno je da mi nije stalo. I ona je primila svoju dozu pogrda zbog onoga što sam prošao. Komfor, ugodnost i nejasna zamisao stabilnost dodao je.

Oprosti?

Njene riječi nastavi Joel. Rekla je da sam se oženio da bih imaokamo doći i nekoga tko će mi kuhati i prati rublje te da bih se lišio iritirajuće gluparije što oduzima vrijeme, a koja se svodi na to da nađeš nekoga skim ćeš spavati. Osim toga, definirajući nju projiciram pravu sliku o sebi...

I, Kriste, zar ja trebam igrati tu ulogu? također njene riječi.

Jesu li bile istinite?

Rekao sam ti, kad sam se vratio htio sam sve to i sve drugo, a onaje bila dio toga. Da, govorila je istinu. Kuharica, služavka, peračica rublja, žena s kojom dijeliš krevet, prihvatljiv i atraktivan privjesak. Rekla mijeda nikad nije mogla shvatiti red kljucanja.

Zvuči kao prava djevojka.

Bila je. Ona to jest.

I tako ja nekako naslućujem notu mogućeg pomirenja?

Nikako. Ona je prevarena, a to se nije trebalo dogoditi. Bilo kakobilo, meni se sviđa moj sadašnji status, doista mi se sviđa. Neki od nasjednostavno nisu bili predviđeni za ognjište i pečenog purana, mada pokadšto poželimo da je tako.

To nije loš život.

Jesi li ti u njemu? brzo ga upita Joel, kao da želi pomaći naglasak.

Do drška: sve do ortodonta i rezultata SAT. Petero djece i jednažena. Ne bih volio daje drugačije.

Ali ti dosta putuješ, zar ne?

Svi uvelike uživamo kad se vratim; to su predstave. Hallidav seopet nagnuo naprijed, kao da proučava svjedoka. Znači da sada nisi pravo i uistinu vezan, nemaš nikoga kome ćeš dotrčati.

Talbot, Brooks i Simon bi takvu izjavu mogli smatrati uvredljivom. Ai moj otac. Otkad mi je majka umrla, večeramo zajedno jednom tjedno.

Zar se on još uvijek mota unaokolo?

Jednog tjedna je u Kopenhagenu, idućeg u Hong Kongu. Uživa, stalno je u pokretu. Ima šezdeset osam godina, a razmažen je do kraja.

Mislim da bi mi se sviđao.

Converse je slegnuo ramenima i opet se nasmiješio. Možda i ne bi. On misli da su svi odvjetnici popisana vrsta, uključujući i mene. On je posljednji od letećih momaka s bijelim šalom.

Uvjeren sam da bi mi se dopao... Ali, osim poslodavaca i oca, nemašda kažem nekih drugih prioriternih obveza u životu.

Ako misliš na žene, ima ih nekoliko i dobri smo prijatelji. Mislim da je ovaj razgovor otišao toliko daleko da dalje nije mogao.

Rekao sam ti, imam razloga odgovori mu Hallidav.

Ako je tako, zašto ne uđeš u srž, savjetniče? Ispitivanjima je došaokraj.

Kalifornijac je kimnuo. U redu. Sad ću ti reći. Ljude s kojima sam razgovarao zanimalo je koliko si slobodan za putovanja.

Odgovor glasi: nisam. Imam posao i odgovornost u kompaniji za koju radim.

Recimo da se s Talbotom, Brooksom i Simonom dogovore neka utanačenja koja bi bila prihvatljiva?

To je drsko.

A tebi bi ih bilo teško odbiti.

To je besmisleno.

Iskušaj me produži Hallidav. Pet stotina tisuća, ako prihvatiš, natemelju tvojih mogućnosti i truda, a jedan milijun, ako sve to izvučeš.

Zar je to normalno? upita ga Joel. A da i ne govorim o tim utanačenjima koja za Talbota, Brooksa i Simona neće biti prihvatljiva. Isuvišegovoriš o vrhunskoj zaradi i nagradama za dvije i po godine rada, a što bih ja trebao dobiti samo da kimnem.

Kimni odgovori mu Hallidav. Potreban si nam.

Nama? To je nešto novo, zar ne? Mislim ovo oni. Oni, kao ljudi kojisu razgovarali s tobom. Budi jasan, Press.

A. Preston Hallidav je ukrstio oči s Joelovima. Ja sam dio njih, a nešto se zbiva što se ne bi smjelo događati. Želimo da jednoj kompaniji onemogućiš rad. To je loša vijest, a i opasna. Dat ćemo ti sav alat koji možemo.

Koja je to kompanija?

Ime ti ne bi ništa značilo, nije registrirana. Nazovimo je vladom uizbjeglištvu. Što?

Skupina istomišljenika, koji su u tijeku izgradnje takve snage i takvog kapitala da će im jamčiti utjecaj tamo gdje ga ne bi trebali imati vlasttamo gdje je ne bi smjeli imati.

Gdje to?

Na mjestima koja sebi ovaj siromašni, glupavi svijet ne može priuštiti. Ali oni mogu jer nitko od njih to ne očekuje.

Prilično si tajnovit.

Uplašen sam. Ja ih poznajem.

Ako imaš alat s kojim ćeš poći za njima, pretpostavljam da to znači da su ranjivi.

Hallidav je kimnuo. Mislimo da jesu. Imamo neke konce, ali treba kopati, treba povezivati konce. Postoji više razloga za vjerovanje da su povrijedili zakone, angažirali se u aktivnostima i transakcijama koje zabranjuju njihove vlade.

Joel je zašutio na trenutak proučavajući Kalifornijca. Vlade? upita. Množina?

Da. Hallidav je spustio glas. U igri su različite nacionalnosti.

A jedna kompanija? upita ga Converse. Jedna korporacija?

Na neki način, da.

Kako bi bilo da kažeš jednostavno: da.

Nije baš tako jednostavno.

Reći ću ti što mislim prekinu ga Joel. Ti imaš konce, pa kreni za velikim zločestim vukovima. Ja trenutačno imam posao s kojim sam zadovoljan.

Hallidav je zašutio, pa progovorio. Ne, nisi rekao mu je tiho. Opet je zavladao tišina. Oba su muškarca gledala jedan u drugoga.

Što si to rekao? upita ga Converse. Oči su mu bile plavi led.

Tvoja firma razumije. Možeš dobiti dopust.

Ti uobraženi kurvin sine! Tko ti je dao pravo da se približiš...

General George Marcus Delavane zaustavi ga Hallidav. Ime je izgovorio monotonim glasom.

Bilo je to kao daje munja prodrla kroz sunčevo svjetlo i spalila Joelove oči, pretvorivši led u vatru. Slijedio je prasak munja, eksplodirajući mu o glavu.

Piloti su sjedili oko dugačkog pravokutnog stola u prostoriji za časnike, srčuci kavu i zureći u smeđu tekućinu ili u sive zidove, i nitko od njih nije htio prekinuti tišinu. Prije jednog sata jurili su nad Pak Songom, spaljujući zemlju i ometajući sjevernovijetnamske bataljune koji su napredovali, da bi omogućili ARVN24 i američkim trupama životno važno vrijeme za pregrupiranje, prije nego se nađu pred okrutnom opsadom. Završili su napad i vratili se na nosač svi osim jednoga. Izgubili su svog zapovjednog časnika, starijeg poručnika Gordona Ramseyja. Pogodila ga je zalutala raketa koja se izvila sa svoje putanje iznad obale i usmjerila se na Ramseyjev trup; eksplozija je izazvala mlazne struje, smrt brzinom od tisuću kilometara u zraku, život zbrisan u treptaju oka.

Iza eskadrile brzo se vuče fronta ružnog vremena; više neće biti napada, možda i nekoliko dana. Bit će vremena za razmišljanje, a to nijeugodna misao.

Poručnik Converse reče mornar pored otvorenih vrata prostorije za časnike. Da?

Kapetan zahtijeva vašu prisutnost u svojim odajama, gospodine.

Poziv je bio tako lijepo stiliziran, razmišljao je Joel, ustavši sa stolice još jednom uočivši ozbiljne poglede onih koji su sjedili za stolom. Zahtjev je bio očekivan, ali nije dobrodošao. Napredovanje je čast koju bi najradije zaboravio.

Nije to bilo ni pitanje dugovječnosti, ni zapovjedništva ili, čak, većeg broja godina od ostalih pilota; stvar je jednostavno u tome što je u zraku bio duže od bilo koga drugog, a s vremenom dolazi i iskustvo, koje je potrebno za vođu eskadrile.

Dok se uspinjao uskim stubama prema mostu, ugledao je obrise golemog vojnog helikoptera "cobra" na udaljenom nebu. Helikopter je hroptao putem do nosača. Za otprilike pet minuta zalebdjet će nad pristupnim trijemom i spustiti se na parkiralište; netko s kopna došao je u posjet mornarici.

To je strahoviti gubitak, Converse rekao je kapetan, stojeći iznadstola s kartama, tužno tresući glavom. A sada još i pismo koje paklenskimrzim pisati. Sam Bogzna da ih nikad nije lako pisati, ali ovo mi je bolnije od većine drugih.

Svi osjećamo na isti način, gospodine.

U to sam uvjeren. Kapetan je kimnuo. Također sam uvjeren kakovam je poznato zašto ste ovdje.

Ne osobito, gospodine.

Ramsey je govorio da ste vi najbolji, a to znači da preuzimate jednu od udarnih eskadrila u Južnokineskom moru. Zazvonio je telefon i prekinuo najstarijeg časnika nosača. Zgrabio je slušalicu. Da?

Ono što je uslijedilo Joel nije nikako očekivao. Kapetan se najprije namrštio, a zatim su mu se napeli mišići lica, dok mu je pogled bio uznemiren i ljutit. Što? uzviknuo je, podigavši glas. Zar nije bilo nikakve najave, neke ranije obavijesti nečega u radiosobi? Nastala je stanka, nakon koje je kapetan bacio slušalicu uzviknuvši: Isuse Kriste! Pogledao je na Conversea. Čini se da imamo sumnjivu čast nenajavljene vizite Command Saigona, i ja doista mislim na vizitaciju!

Vratit ću se dolje, gospodinerekao je Joel, započevši pozdrav.

Ne, još ne, poručnice odgovori mu kapetan mirno, ali čvrsto. Vi primete zapovijedi, a kako se one tiču zračnih operacija ovog broda, čutćete ih do kraja.

Ako ništa drugo, Ludom Marcusu ćemo dati na znanje da se upliće u mornaričke poslove.

Idućih trideset sekunda proteklo je u obredu davanja zapovjednih ovlaštenja; stariji časnik je podređenome davao nove odgovornosti. Odjednom se na vratima začuše dva oštra kucanja, a zatim se vrata otvoriše i u vratnicama se pojavi visoki general širokih ramena, George Marcus Delavane. Zagospodario je prostorijom samom silinom svoje nazočnosti.

Kapetane? rekao je Delavane, salutirajući prvi zapovjedniku broda, bez obzira na niži čin mornaričkog časnika. Donekle visoki glas bio je uljudan, ali ne i oči; one su bile nemilosrdno neprijateljske.

Generale odgovorio je kapetan salutirajući zajedno s Converseom.

Je li ovo nenajavljena inspekcija CommandSaigona?

Ne, ovo je hitno sazvani sastanak između vas i mene između CommandSaigona i jedne njene manje sile.

Tako odgovori četveroprugasti, kojemu je ljutnja probijala kroz mir. U ovom trenutku dajem hitne zapovijedi ovom čovjeku...

Vama se čini prikladnim da se suprotstavite mojima! Delavane gažustro prekinu.

Generale, ovo je bio tužan dan pun iskušenja odgovori mu kapetan.

Jedva je prošao jedan sat kako smo izgubili jednog od naših najboljih pilota.

Odlepršao? Delavane ga je opet prekinuo, a neukusnost njegov primjedbe bila je pojačana nazalnom visinom njegova glasa. Zar su mu odsjekli prokleti rep?

Neka bude upamćeno, ja negodujem zbog toga! rekao je Converse koji nije bio kadar vladati sobom. Ja zamjenjujem tog čovjeka i ja se protivim tome što ste sada rekli generale!

Ti? Tko si, dođavola, ti?

Polako, poručnice. Otpušteni ste.

Ja uljudno zahtijevam da odgovorim generalu, gospodine! uzviknuo je Joel, koji se u ljutnji odbio maknuti.

Ti, što? Brbljavo letimomče!

Moje je ime...

Zaboravi na to. Ne zanima me! Delavane je skrenuo pogled na kapetana. Ono što želim znati jest zašto vi mislite da možete ne slušati moje zapovijedi zapovijedi

CommandSaigona! Zatražio sam napad za petnaest sati! Vi ste s "uvažavanjem odbili" izvršiti tu zapovijed!

Došla je vremenska fronta, a to biste trebali znati kao što i ja znam.

Moji meteorolozi kažu daje vrijeme sasvim dobro za let!

Sklon sam mišljenju da bi vam dali takvu prognozu i da ste je tražili u vrijeme burmanskog monsuna.

Ovo je gruba neposlušnost!

Ovo je moj brod, a vojni su propisi sasvim jasni kada je u pitanju tkogdje zapovijeda.

Želite li me povezati s vašom radiosobom? Doprijet ću do Ovalnogureda pa ćemo vidjeti koliko ćete još imati ovaj brod!

Uvjeren sam da ćete htjeti razgovarati privatnomožda prekoscramblera. Tamo vas ja moram otpratiti.

Prokletstvo i vi! Ja imam četiri tisuće vojnika možda samo dvadesetposto iskusnijih koji se kreću u Sektor pet! Potreban nam je kombiniran napad s kopna i mora u niskom letu, a mi ćemo ga i ostvariti ako za jedantren pokrenete odavde svoje dupe! A ja to mogu učiniti, kapetane...! Mismo ovdje da pobijedimo, sve pobijedimo! Nama nisu potrebni zašecereni Nellies sa svojim bogomprokletim okladama! Možda to niste čuli nikad prije, ali čitav rat je rizik! Ne možete pobijediti ako ne riskirate, ako ne riskirate, kapetane!

Ja sam tamo bio, generale. Obična mudrost reže gubitke, a ako srežeš dovoljno gubitaka možeš pobijediti u narednoj borbi.

Ja ću u ovoj bici pobijediti, s vama ili bez vas, modro momče.

Ja vam najljudnije savjetujem da smirite svoj jezik, generale!

Vi, što? Delavaneovo je lice bilo iskrivljeno od bijesa, njegove oči bile su oči okrutne divlje zvijeri. Vi meni savjetujete? Vi savjetujete

CommandSaigon! Dobro, učinite što god vam dragoplavo momče usatenskim gaćama ali je napad u dolini Tho počeo.

Tho prekinu ga Converse. To je prvi dio rute Pak Song. Gađalismo ga četiri puta. Ja poznajem teren.

Poznajete ga? viknuo je Delavane.

Da, ali ja slušam zapovijedi zapovjednika ovog broda, generale.

Ti brbljavi govнару, ti slušaš zapovijedi predsjednika Sjedinjenih

Država! On je tvoj vrhovni zapovjednik! A ja ću dobiti te zapovijedi!

Delavaneovo je lice bilo svega nekoliko centimetara od Joelova; njegov manijakalni izraz izazivao je svaki završetak živca u Joelovu tijelu: mržnja udružena s prezirom. Jedva shvaćajući da su riječi njegove, Converse je opet progovorio: 1 ja bih savjetovao generalu da pripazi na svoj jezik.

Zašto, govнару? Je li modro momče ozvučilo ovu prostoriju?

Polako, poručnice! Rekao sam vam da ste otpušteni! Možete ići!

Ti želiš da pripazim na svoj jezik, veliki brbljavče s tom tvojom malom srebrnom vrpcom? Ne, dječaćiću, ti ga pripazi, i čitaj ga! Ako ta tvoja eskadrila ne bude u zraku u petnaest sati, ja ću ovaj nosač označiti kao najkukavičkije plovilo u jugoistočnoj Aziji! Jesi li to utuvio, satenastogačasti, modro momče treće klase?

Joel je još jednom odgovorio, pitajući se dok je govorio otkud je samo smogao tu smjelost. Ja ne znam odakle ste vi, gospodine, ali se iskreno nadam da ćemo se susresti pod drugačijim okolnostima. Ja mislim da ste vi svinja.

Odricanje poslušnosti! Osim toga, slomit ću ti vrat.

Otpušteni, poručnice!

Ne, kapetane, varate se! viknuo je general. Možda je upravo on čovjek koji će voditi taj napad, na koncu konca. Dakle, kako će sve ispasti, modromomci? Bit ćete u zraku, ili predsjednik Sjedinjenih Državai ili kukavičko plovilo ?

U 15 sati i 20 minuta Converse je poveo eskadrilu s palube nosača. U 15 sati i 38 minuta, dok su se u niskom letu usmjerili u frontu vremena, duž obale su pale prve dvije žrtve; oboreni su krilni zrakoplov i vatrena smrt u zraku pri brzini od tisuću kilometara. U 15,46 sati eksplodirao je Joelov desni motor; visina na kojoj je letio omogućila je lak izravni pogodak. U 15,46'36" sati, u nemogućnosti da stabilizira letjelicu, Converse je aktivirao sjedište i iskočio iz zrakoplova u pljusak olujnih oblaka; padobran mu je odmah bio uhvaćen u vir suprotnih vjetrova.

Dok je pomamno padao prema površini, vrpce padobrana su mu zasijecale meso sa svakim naletom vjetra, ali i u toj nemogućoj tami jedna mu se slika stalno ponavljala u svijesti. Bilo je to manijakalno lice generala Georgea Marcusa Delavanea. On će, zahvaljujući tom luđaku, započeti boravak u paklu na neodređeno vrijeme. A, kao što je poslije saznao, gubici su na zemlji bili beskrajno veći.

Delavane! Koljač Dananga i Pleikua. Čovjek koji je upropastio tisuće ljudi bacajući bataljun za bataljunom u džunglu i u brda, bez prikladne obuke i dovoljne vatrene moći. Ranjena, preplašena djeca koja su maršem natjerana u logore, zbunjena, koja su se otimala plaču, a kada su konačno uvidjela i saznala, plakala su

bez ikakve kontrole. Priče koje su pričali bile su tisuću varijacija iste bolećive teme. Neiskusni, neobučeni vojnici, koje su upućivali u bitku već nekoliko dana nakon iskrcavanja; očekivalo se da će težina samih brojeva pobijediti često nevidljiva neprijatelja. A kad brojke nisu djelovale, poslali bi još brojki. Tri su godine u sjedištu zapovjedništva slušali manijaka. Delavane! Sajgonski gospodar rata, čovjek zbog kojeg su užurbano brojali mrtva tijela, često bez lica i udova, lažljivac i izazivač smrti bez razloga! Čovjek koji je najzad dokazao da je suviše smrtonosan, čak i za gorljive fanatike Pentagona fanatik koji je nadišao i svoje istomišljenike, izazvavši i njihov revolt. Opozvali su ga i umirovili samo da bi pisao pogrde za čitanje fanaticima koji su tako hranili svoje privatne bjesove.

Ljudi poput njega više ne smiju biti omogućeni, zar to ne razumiješ? On je neprijatelj, NAŠ neprijatelj! To su bile upravo Converseove riječi, koje je u groznici ljutnje, van sebe, izvikao pred skupinom ispitivača u odorama, koji su gledali jedan u drugoga izbjegavajući njegov pogled i ne želeći odgovoriti na te riječi. Zahvalili su mu onako ovlaš i kazali kako nacija duguje njemu i tisućama poput njega veoma mnogo, a što se tiče njegovih komentara trebao bi shvatiti kako jedno pitanje ima više strana. Vi ste nakratko preuzeli strašnu odgovornost vođenja, poručnice, rekao mu je bljedoliki mornarički pravnik, jedva gledajući u Joela, dok je pretraživao sadržaj nekog fascikla. Prije vašeg konačnog i uspješnog bijega kad ste sami pobjegli kroz rupu u zemlji, daleko od glavnog logora vodili ste dva prethodna pokušaja u kojima je sudjelovalo ukupno sedamnaest ratnih zarobljenika. Na sreću, vi ste preživjeli, ali osmorica isu. Uvjeren sam da kao njihov vođa i taktičar, niste očekivali rizik od gotovo pedeset posto žrtava. Često je rečeno, ali možda ne dovoljno: zapovjedništvo je strašno, poručnice.

Prijevod: Nemoj se pridružiti freakovima, poručnice. Ti si preživio, ali su osmorica ubijena. Jesu li to bile okolnosti kojih vojnici nije bio svjestan, taktika koja je neke više štitila od drugih, jednoga više nego ostale? Jedan čovjek koji se uspio izvući sam zavaravši čuvare koji su te noći pucali u ratne zarobljenike čim bi ih ugledali? Dovoljno je postaviti to pitanje ponovnim otvaranjem jednog fascikla, pa će izazvati stigmatu koja će te pratiti do kraja života. Odstupi, vojnice. Dobili smo te jednostavno postavljajući pitanje za koje svi znamo da ga ne bi trebalo postavljati, ali mi ćemo to učiniti jer smo bili izloženi lijepoj vatri. Mi ćemo to presjeći kad god možemo. Budi sretan što si preživio i nestao. Sada, nestani.

Fizički napasti skupinu hipokrita nije bilo u pitanju, sve dok se nije, nakon promatranja lica svakog od njih i svih tih nizova ordena, vrpca i zvjezdica

sudjelovanja u borbi, dogodila čudna stvar: savladalo gaje gađenje, odbijanje i samilost. To su uspaničeni ljudi, ljudi koji su svoje živote zavještali ratnoj praksi svoje zemlje... da bi bili prevareni, kao stoje i sam bio prevaren. Ako je zaštita poštenih značila i zaštitu najgorih, tko onda može reći da oni nisu u pravu? Gdje su sveci? Ili grješnici? Može li biti jednih ili drugih, kad su svi žrtve?

Gađenje je, međutim, pobijedilo. Poručnik Joel Converse, USNR, nije se dao natjerati da konačno pozdravi to vijeće svojih pretpostavljenih. Okrenuo se u tišini, bez ikakva znaka vojničkog držanja i izašao iz sobe u pozi čovjeka koji namjerno pljuje po podu.

S bulevara opet bljesak svjetla, zasljepljujući odraz sunca s Quai du Mont Blanc. Bio je u Ženevi, a ne u sjeverno vijetnamskom logoru držeći djecu koja su povraćala pričajući svoje ispovijesti s ratišta, ili u San Diegu, gdje se rastajao s Mornaricom Sjedinjenih Država. Bio je u Ženevi, a čovjek koji sjedi za njegovim stolom točno je znao što misli i osjeća.

Zastoj! prošapće Joel.

Zato jer ti, kako oni kažu odgovori Hallidav možeš biti motiviran.

To je jednostavan odgovor. Ispričana je priča. Kapetan tvog nosača zrakoplova nije htio pustiti u zrak svoje zrakoplove za napad, što je Delavanezahtijevao. Pred vama se kretalo nekoliko oluja. Ali gaje Delavane prisilioi zaprijetio da će nazvati Bijelu kuću i učiniti da kapetan bude lišen zapovjedništva. Ti si vodio taj napad. To je bilo presudno za tebe.

Ja sam živ mirno će Converse. Dvanaest stotina dječaka nijeugledalo sutrašnji dan, a možda je još tisuća poželjela da ga nikad nijeugledala.

A ti si bio u kapetanovoj prostoriji kad je Ludi Marcus Delavaneprijetio i naređivao.

Bio sam tamo suglasio se Converse, bez komentara u glasu. Ondaje začuđeno zatresao glavom. Sve što sam ti rekao o sebi ti si to veććuo.

Već pročitao ispravi ga pravnik iz Kalifornije. Poput tebe a jamislim da smo mi najbolji u poslu ispod pedesete ja nisam sklon ovjesitise na napisanu riječ. Ja moram čuti glas ili vidjeti lice.

Nisam ti odgovorio.

Nisi ni morao.

Ali ti moraš sada meni odgovoriti. Ti nisi ovdje zbog CommTecha i Berna, je li tako?

Da, taj dio je točan odgovori mu Hallidav. Jedino što Švicarcinisu došli k meni, već sam ja otišao njima. Pratio sam te, čekao trenutak,pravi trenutak, savršeno prirodan, geografski logičan.

Zašto? Na što misliš?

Zato jer sam pod prismotrom... Rosen je imao napad, ja sam o tomečuo i uspostavio kontakt s Bernom imajući opravdanje.

Tvoja je reputacija bila dovoljna.

Pomogla je, ali trebalo mi je više. Rekao sam da se poznajemo, dasmo nekad bili zajedno što je, hvala Bogu, istina i bez obzira na to koliko te poštujem, zucnuo sam kako znaš biti vrlo prepreden u završnicama,ali da su mi poznate tvoje metode. Osim toga prilično sam povisio svojucijenu.

Neodoljiva kombinacija za Švicarce primijeti Converse.

Drago mi je što se slažeš.

Ali ja se ne slažem usprotivi se Joel. Ja se s tobom uopće ne slažem, barem kad su u pitanju tvoje metode. Nisi mi rekao ništa više osimzagonetnih primjedbi o neidentificiranoj skupini ljudi za koje kažeš da suopasni i izgovorio ime čovjeka za koje si znao da će izazvati moj odgovor.

Nazvati nekoga freak je krajnje subjektivno prejudiciranje, savjetniče.

Pa ipak, postiglo bi učinak kod porote, pravnice rekao je Conversemirno, ali ljutito. A bez obzira na efekt, to sada izjavljujem.

Nemoj prejudicirati nastavi Hallidav glasom koji je bio jednakomiran. Ja nisam siguran, a osim sklonosti ka kukavičluku, u San Franciscu su mi žena i petoro djece, o kojima se itekako brinem.

I tako dolaziš k meni budući da ja nemam takvih kako je ono bilo prioriternih obveza?

Došao sam k tebi jer si ti nevidljiv, nisi upleten, a i zato što si najbolji. Ja to ne mogu obaviti legalno, a mora biti obavljeno legalno.

Zašto ne kažeš što misliš? zahtijevao je Converse. Jer ako nekažeš, ja ustajem, a poslije ćemo se vidjeti za stolom.

Ja sam zastupao Delavanea brzo će Hallidav. Neka mi Bog pomogne, nisam znao što radim. Vrlo malo ljudi je to odobravalo, ali sam zastupao tezu koju smo stalno ponavljali: nepopularni predmeti i ljudi takođerzaslužuju da budu pošteno zastupani.

Tome ne proturječim.

Ti ne znaš predmet. Ja znam. Pronašao sam.

Koji predmet?

Hallidav se nagnu naprijed. Generali rekao je jedva čujnim glasom.

Oni se vraćaju.

Joel je pažljivo gledao u Kalifornijca. Odakle? Ja nisam ni znao da su nekamo otišli.

Iz prošlosti odgovori mu Hallidav. Iz doba prije niza godina.

Naravno da se ne šališ. Sedam dana u svibnju ili Pet dana u kolovožu? Sada je kolovoz, pa haj'mo to nazvati Stari topovi kolovoza. Lijepozvuči, čini mi se.

Prestani s tim! Ništa nije ni izdaleka smiješno, a kad bi i bilo ja bihto znao prije tebe.

Dopusti mi da se samo zahihocem sada će Converse bez osmijeha.

Čak i u svojim najparanoidnijim trenucima nijednom se nisam potpisaokao osoba koja sumnja u teoriju konspiracije, teoriju da vojska vodi Washington. To se nije moglo dogoditi.

Možda je manje vidljivo nego u drugim zemljama, ali upravo to jeteren koji ću ti ustupiti.

Što to znači?

Nesumnjivo bi bilo mnogo očiglednije u Izraelu, pogotovo u Johannesburgu, sasvim moguće u Francuskoj ili Bonnu, pa čak i u Ujedinjenom

Kraljevstvu no ni u jednoj od tih zemalja vojne pretenzije nisu tako ozbiljne. Washington će ustavne halje omotati oko sebe i držati ih sve do sene raspadnu i otpadnu otkrivajući odoru, uzgred.

Joel je zurio u lice ispred sebe. Ti se ne šališ, zar ne? A prepametan si da bi me pokušao obmanuti.

Ili te prevariti dodao je Hallidav.

Mislim da ti vjerujem... Spomenuo si nekoliko zemalja, neke specifične zemlje. Neke ne govore, druge jedva; nekoliko ih ima lošu krv ili jošgore. Namjerno?

Da kimnu Kalifornijac. To uopće nije važno jer skupina o kojojgovorim zastupa, mislim, stvar koja će ih na kraju sve ujediniti. I sve voditina svoj način.

Generali?

I admirali i zapovjednici brigada i feldmaršali stari vojnici koji supodigli šatore u pravom logoru. Dosad nije bilo takvog zajedničkog stavapod jednom etiketom, sve od Reichstaga.

Ma hajde, Avery! Converse je zatresao glavom, razdraženo. Skupinica starih ratnih konja...

Koja regrutira i indoktrinira mlade, snažne, sposobne nove zapovjednike prekinu ga Hallidav.

... koja iskašljava svoje posljednje hropce. Joel je na tren zašutio.

Imaš li dokaza za to? upita ga, polako izgovorivši svaku riječ.

Ne dovoljno... ali uz stanovito kopanje... možda dovoljno.

Prokletstvo, prestani se izražavati eliptično.

Među mogućim regrutima, dvadeset ili više iz State Departmenta i

Pentagona nabaci Hallidav. Ljudi koji odobravaju izvozne dozvole ikoji troše milijune i milijune, jer im je dopušteno da ih troše, a sve to, dako, proširuje krug prijatelja.

I utjecaj doda Converse. Što je u vezi s Londonom, Parizom i Bonnom, Johannesburgom i Tel Avivom?

Opet imena.

Koliko je to čvrsto?

Bili su tamo, ja sam ih vidio. Bila je to slučajnost. Koliko ih je daloprisegu to ne znam, ali bili su tamo, a njihove su šare primjerene takvoj filozofiji.

Reichstag?

Stvar obuhvaća mnogo šire. Globalni Treći Reich. Sve što im je potrebno jest Hitler.

Gdje se tu uklapa Delavane?

On će možda pomazati. On će možda imenovati Fiihrera.

To je smiješno. Tko bi njega uzeo za ozbiljno?

Već prije su ga uzimali ozbiljno. Vidio si rezultate.

To je bilo onda, a ne sada. Ti ne odgovaraš na moje pitanje.

Ljudi koji su prije vjerovali daje u pravu, a nemoj se zavaravati, bilo ih je na tisuće. Ono što izaziva da ti mozak pukne jest činjenica da ih imane koliko tuceta s dovoljno novaca za financiranje njegovih i njihovih tlapnji koje oni, dakako, uopće ne vide kao iluzije, već kao normalan razvojsadašnje povijesti, budući da su sve druge ideologije bijedno opale.

Zašto se nisi obratio nekome tko ih može zaustaviti? Zaustaviti.

Kome?

Ne bi trebalo da ti to ja govorim. Ima mnogo takvih ljudi u vladi i zabranjenih i imenovanih a i petnaestak ministarstava i vladinih institucija. Za početak, ruje Pravda.

Mene bi smijehom ispratili iz Washingtona odgovori Hallidav.

Osim činjenice da nemamo dokaza kao što sam ti već rekao, već samo imena, pretpostavke ne zaboravi na etiketu yippiea koju sam svojedobno nosio. Oni bi mi je opet naljepili i rekli da se izgubim.

Ali ti si zastupao Delavaneu.

Što samo komplicira problem uvođenjem pravnih aspekata. Ne trebam ti o tome govoriti.

Odnos odvjetnik-klijent. Converse kimnu. Zaglibio si prije optužbe. Ukoliko nemaš jake dokaze protiv svog klijenta, dokaze da će počiniti zločine.

Dokaze kojih nemam prekinu ga Kalifornijac.

Tada te nitko neće ni slušati doduša Joel. Osobito ambiciozni pravници u Pravdi; oni ne žele zatvaranje svojih avenija nakon službe u vladi.

Kako si sam rekao, Delavaneu ovoga svijeta imaju svoja izborništa.

Točno složio se Hallidav. A kad sam počeo pitati i pokušavao doći do Delavaneu, on me nije htio ni vidjeti ni razgovarati sa mnom. Umjesto toga dobio sam pismo u kojemu mi je saopćeno da sam otpušten i da menikad ne bi uzeo daju znao tko sam bio. Pušenje trave i izvikivanje sovki dok su hrabri mladi ljudi odgovarali na poziv svoje zemlje.

Converse je tiho zazviždao. I ti misliš da nisi bio prevaren? Ti mu osiguravaš pravnu pomoć, daješ mu strukturu koju on može upotrijebiti za što god mu drago unutar zakona, a ako nešto zasmrda, ti si posljednja osoba koja to može razglasiti. On se umotava u zastavu starog vojnika, a tebe naziva osvetoljubivom nakazom.

Hallidav je kimnuo. U tom je pismu bilo mnogo više ništa što bi mi moglo naškoditi, osim gdje se to njega tiče, ali je pismo bilo odvratno.

U to sam uvjeren. Kako si ga zastupao? upita Joel.

Postavio sam na noge firmu, malu konzalting firmu u Palo Alto, specijaliziranu za uvoz i izvoz.

Mislio sam da si rekao da nije registrirana opazi Converse, zapalivši cigaretu. To nije ono za čim težimo. To bi bilo gubljenje vremena.

Ipak, to je samo fasada ustrajao je Joel. Tako mora biti ako je sve ako je išta što si rekao doista istinito.

Istina je. To je instrument za putovanje, isprika za Delavaneu i ljude oko njega da putuju iz mjesta u mjesto obavljajući legitimnu djelatnost. A dok su na danom području, obavljaju pravu stvar.

Okupljaju generale i feldmaršale? upita Converse.

Mislimo da je to širenje misionarske djelatnosti. Vrlo tiho, ali vrlo intenzivno.

Koji je naziv Delavaneove firme?

Palo Alto International.

Joel je odjednom zgnječio cigaretu. Tko mi, Avery? Tko daje u igru toliko novca; takvi iznosi znače da postoje ljudi koji mogu stupiti u vezu s kime im drago u Washingtonu?

Jesi li zainteresiran?

Ne, nisam.

Odobravaš li ciljeve kako sam ih ocrtao?

Ako je ono što si mi rekao istina, a ne mogu smisliti razlog zašto mi lagao, dakako da odobravam. Znao si da ću odobriti. To i dalje nije odgovor na moje pitanje.

Pretpostavimo sada će Hallidav brzo da ti dam pismo u kome senavodi da će ti svota od pet stotina tisuća dolara biti dodijeljena sa slijepogračuna na otoku Mvkonos, kojeg je vlasnik moj klijent, čiji su karakter i ugled dostojni najvišeg mjesta. Da njegov...

Čekaj tren, Press Converse ga oštro prekinu.

Molim te nemoj me prekidati, molim te\ Hallidavjeve su oči bile prikovane za Joelove, a u pogledu mu se ocrtavao manijački intenzitet.

Nema drugog puta, ne sada. Ti si unajmljen za obavljanje povjerljivog posla unutar svoje specijalizacije, a iza toga stoji čovjek, poznat kao ugledni građanin, koji inzistira na anonimnosti. Ja stojim i iza čovjeka i iza posla koji treba obaviti, a zaklinjem se ne samo na zakonitost ciljeva, već i na izuzetnu korist koja bi proizašla iz uspješno obavljene posla. Ti si pokriven, imaš pet stotina tisuća dolara, a očekujem da ti je jednako važno zaustaviti manijaka manijake u provođenju nezamisliva plana. Najmanje što se može reći, oni bi izazvali nemire na širokom planu, političke krize posvuda, goleme patnje. U najgoroj verziji, mogli bi promijeniti tijek povijesti do točke gdje više ne bi bilo povijesti.

Converse je sjedio ukočeno u stolici, neprekidno zureći u govornika.

Kakva govorancija. Jesi lije dugo uvježbavao?

Ne, ti kurvin sine! Nije bilo potrebe uvježbati, kao što ni ti nisi moraouvježbavati onu svoju malu eksploziju prije dvanaest godina u San Diegu.

Takve ljude više ne smijemo dopustiti, zar ne razumijete? On je neprijatelj, naš neprijatelj... Jesu li to bile tvoje riječi, reci?

Uradio si domaću zadaću, savjetniče rekao je Joel, koji je sada savladao ljutnju. Zašto tvoj klijent inzistira na anonimnosti? Zašto ne uzmesvoj novac i ne porazgovara s direktorom CIAe ili Vijećem za nacionalnusigurnost, ili ode u Bijelu kuću?

Zato što ni na koji način ne smije biti službeno upleten. Znam dato zvuči ludo, ali to je tako. On jest izuzetan čovjek i otišao sam k njemu.

Istina, i sam sam mislio da će uzeti slušalicu i učiniti ono što si sad rekao, nazvati Bijelu kuću, ali on je htio poći drugim putem. Žao mi je, on te nijepoznao. Rekao mi je da nađem nekoga tko će nastrijeliti kopilad i onemogućiti im dostojanstvo državne pozornosti. S početka ga nisam mogaoshvatiti, ali sam onda razumio. To se podudara s mojom teorijom da ismijavanje svih Delavanea ovog svijeta njih čini znatno impotentnijim negostoje to moguće postići bilo kojim drugim načinom.

Osim toga, tako se uklanja žezlo njihova mučeništva dodao je Converse. Zašto bi taj izuzetni građanin činio to što čini? Zašto je tovrjedno njegova novca?

Kad bih ti rekao, prekršio bih zadano povjerenje.

Nisam te pitao za ime. Želim znati zašto.

Ako ti to kažem sada će Kalifornijac znao bi tko je on. Ja to nemogu učiniti. Vjeruj mi ti bi povoljno mislio o njemu.

Sljedeće pitanje reče Joel s oštrinom u glasu. Što si, dovraga, rekao Talbotu i Brooksu, što su oni našli u tome tako prihvatljivo?

Pomirili su se da to smatraju prihvatljivim ispravi ga Hallidav.

Imao sam pomoć. Poznaješ li suca Lucasa Anstetta?

Drugi sudbeni kotar odgovori Converse, kimajući. Već odavno gaje trebalo "uhvatiti" za Vrhovni sud.

Oko toga je konsenzus. On je također i prijatelj moga klijenta, a kakosam saznao, sastao se s Johnom Talbotom i Nathanom Simonom Brooksa nije bilo u gradu i ne otkrivajući ime moga klijenta rekao im dapostoji problem koji bi mogao izrasti u nacionalnu krizu ako se odmah nepoduzmu zakonski koraci. Nekoliko je američkih firmi upleteno, objasnio je, glavni je problem u Europi i zahtijeva talent iskusnog međunarodnogpravnika.

I dakako, Talbot i Simon su pristali dodao je Joel. Ne odbija se Anstettu. On je prokleta mudar, a da i ne govorimo o moći njegova suda. Mislim da se on ne bi poslužio tom ručicom.

Hallidav je posegnuo u džep i izvukao dugu bijelu poslovnu omotnicu.

Ovdje je pismo. U njemu je napisano sve što sam ti rekao. Tu je iposeban papir koji definira postupak u Mvkonosu. Kad utanačiš s bankomkako želiš da novac bude plaćen ili gdje želiš da bude transferiran dobitćeš ime čovjeka koji živi na otoku; on je u mirovini. Telefoniraj mu; on će ti reći kada i gdje ćete se sastati. On ima sve oruđe koje ti možemo dati.

Imena, veze koje mislimo da postoje te aktivnosti kojima se najvjerojatnijebave, a koje se protive zakonima njihovih legitimnih vlada slanja oružja, opreme i tehnoloških informacija tamo gdje se ne bi smjeli slati. Ustvrđidva ili tri slučaja koja su vezana za Delavanea čak su i indicije dobre ito će biti dovoljno. Mi ćemo sve to izložiti i izvrnuti poruzi i ismijavanju.

To će biti dovoljno.

Gdje si, dođavola, našao živce? Converse će ljutito. Ja se nisamsložio ni sa čim! Ne možeš donositi odluke u moje ime, a ne mogu to ni

Talbot ili Simon, niti sveti sudac Anstett, kao ni tvoj prokleti klijent!

Zabrinuti ljudi koji misle da su pronašli pravog čovjeka za praviposao u pravo vrijeme odsiječe Hallidav i ispusti omotnicu pred Joela.

Nema više dovoljno vremena. Razmisli o tome. Poslije ćemo razgovarati. Uzgred, Švicarci znaju da smo se jutros sastali. Ako tko upita o čemusmo razgovarali, kaži da sam se suglasio s konačnom dispozicijom temeljne glavnice Klase A. U našu korist, iako ti možda drugačije misliš. Hvalaza kavu. Za jedan sat bit ću s druge strane pregovaračkog stola. Drago mi je što ću te opet vidjeti, Noel.

Kalifornijac je brzo pošao između stolova i izašao kroz mjedena vrata

Chat Bottea na suncem obasjani Quai du Mont Blanc.

Konzola s telefonom bila je ugrađena na kraju dugog tamnog stola za sastanke. Prigušeno zujanje telefona bio je u skladu s dostojanstvenom okolinom. Švicarski arbitre, pravni zastupnik kantona Ženeva, mirno je podigao slušalicu i govorio tiho. Pogledao je oko stola; sedmorica od osmorice odvjetnika sjedili su u udobnim stolicama i međusobno tiho razgovarali. Osmi, Joel Converse, stajao je ispred velikog prozora sa zastorima sa svake strane, s kojega je pucao pogled na Quai Gustave Ador. Dolje je eruptirao gigantski je? d'eau, čija je pulsirajuća

vodena prašina padala ulijevo pod silinom sjeverna vjetra. Nebo je bilo sve tamnije; ljetna oluja bila je na putu s Alpa.

Messieurs, otpoče arbitre. Razgovori su umuknuli, a lica su seokrenula Švicarcu. Monsieur Hallidav je zadržan i moli da započnete.

Njegov kolega, monsieur Rogeteau, ima njegove preporuke, a kako samshvatio jutros se sastao s monsieur Converseom radi rješavanja posljednjihdetalja. Nije li tako, monsieur Converse?

Glave su se opet okrenule, ali sada u suprotnom smjeru, prema liku koji je stajao uz prozor. Nije bilo odgovora. Converse je i dalje zurio u jezero.

Monsieur Converse?

Oprostite? Joel se okrenuo, namrštenih obrva; misli su mu biledaleko, nikako blizu Ženeve.

Je li tako, monsieur?

Koje je bilo pitanje?

Vi ste se ranije sastali s monsieur Hallidavjem?

Converse je šutio. Tako je konačno je odgovorio. 1?

I... on se suglasio s konačnom dispozicijom glavnice Klase A.

Amerikanci su čujno izrazili olakšanje, a ljudi iz Berna šutljivo to primili, bez pogleda u očima koji bi se mogao iščitati. Joelu nije promaknulo nijedno reagiranje. U drugim okolnostima on bi to zabilježio radi dodatnog razmatranja.

Onda počnimo kako je monsieur Hallidav predložio rekao je arbitre, bacivši pogled na sat.

Jedan sat se razvukao u dva, pa u tri; čuo se šum glasova u kontrapunktu dok su se stranice selile amotamo; točke su razjašnjene, poglavlja su potpisana inicijalima. A Hallidav se još nije pojavio. Upaljena su svjetla jer je tama ispunila podnevno nebo izvan velikih prozora; govorilo se o oluji koja se približava.

A onda, odjednom, začuše se krici iza debelih hrastovih vrata sobe za sastanke, krici koji su bili sve jači, sve dok slikama užasa nisu ispunili svijest onih koji su ih, užasnuti, slušali. Neki oko stola baciše se ispod njega, drugi su ustali i užasnuto stajali, a nekolicina je pojurila prema vratima, među njima i Converse. Arbitre je pritisnuo kvaku i povukao vrata takvom snagom da su udarila u zid. Ugledali su prizor koji ni jedan od njih neće nikad zaboraviti. Joel je pojurio grabeći, vukući i gurajući one ispred sebe u predsoblju.

Ugledao je Avervja Fowlera: bijela mu je košulja bila prekrivena krvlju, a prsa masa sićušnih rupa koje su krvarile. Kada je ranjeni čovjek pao, uzdignuti

okovratnik mu se odmakao od vrata otkrivši još krvi na vratu. Joel je predobro poznao takva istjerivanja daha; u zarobljeničkim je logorima držao glave dječaka koji su plakali od ljutnje i nejasna straha. Sada je držao glavu Avervja Fovvlera, da bi ga napokon blago spustio na pod.

Moj Bože, što se dogodilo? kriknuo je Converse držeći umirućegu rukama.

Oni su... tamo kašljao je kolega iz razreda od prije toliko godina.

Dizalo. U dizalu su me utjerali u zamku!... Rekli su da je to za Aquitainea, to je ime koje su upotrijebili... Aquitaine. Oh, Kriste! Meg... djeca!

Glava Avervja Fowlera se u grčevima okretala desnom ramenu, a ondaje iz krvlju ispunjena vrata dopro posljednji hropac.

Converse je stajao na kiši, mokre odjeće, gledajući u nevidljivo mjesto na vodi, gdje je prije jedan sat u nebo prošiktao vodoskok objavljujućiovo je Zeneva. Nigdje nije bilo nikakvih odraza. Iz daljine čula se grmljavina. S Alpa.

Joelov mozak je bio kao smrznut.

Prolazio je pored dugog mramornog pulta recepcije hotela Richemond i zaputio se spram zavojitih stuba s lijeve strane. Kao obično, njegov je apartman bio na drugom katu i nije koristio dizalo sa šipkama od mjedi i s unutrašnjošću obavijenom baršunom boje vina. Više je volio prolaziti pored nakita izloženog u vitrinama prizemlja, uvredljivo visoke cijene, u elegantnim ormarićima svjetlacavi dijamanti, krvavocrveni rubini, ogrlice od zlatnih niti. Nekako gaje nakit podsjećao na promjenu, na izvanrednu promjenu. Na život koji je mislio da će završiti nasilno, tisuće kilometara daleko, u tucetu raznih, ali uvijek istih tamnica, prepunih štakora, i uz prigušenu topovsku vatru i krike djece u tamnoj daljini. Dijamanti, rubini i zlatne niti simboli su nedostižnog i nadrealnog. Bili su tu, on ih je gledao, prolazio pokraj njih, smiješio se njihovom postojanju... a činilo se da i oni njega primjećuju, njihove velike sjajne oči beskrajne dubine uzvrćale su mu pogled govoreći da su tu, i daje on tu. Promjena.

Ali sada ih nije vidio. Nije vidio ništa, nije osjećao ništa; svaki pipak njegove svijesti i tijela odrvenio je i lebdio u bezračnom prostoru. Čovjek kojega je poznao kao dječaka pod jednim imenom umro je na njegovim rukama, niz godina kasnije, pod drugim imenom, a riječi koje je prošaptao u okrutnom trenutku smrti bile su jednako nerazumljive i paralizirajuće. Aquitaine. Kazali su daje to za Aquitainea... Gdje je tu zdrav razum? Što te riječi znače i zastoje uvučen u to

nejasno značenje? Uvučen je, znao je to, a postojao je i razlog za tu strašnu manipulaciju. Magnet je bilo ime, čovjek. George Marcus Delavane, sajgonski gospodar rata.

Monsieur! Potisnuti uzvik došao je odozdo; okrenuo se na stubištu i ugledao conciergea kako trči predvorjem, pa stubama. Čovjek se zvao

Henri, poznavali su se već pet godina. Njihovo je prijateljstvo nadilazilo ono hotelskog službenika i hotelskog gosta; često su kockali u DivonnelesBainsu, preko francuske granice.

Zdravo, Henri.

Mon Dieu, 35 je li s tobom sve u redu, Joel? Tvoj ured u New Yorku petovano te poziva. Čuo sam na radiju, to već zna cijela Ženeva! La drogue! 36 Droge, zločini, pištolji... ubojstvo! To se sad i nas tiče!

Tako govore?

Kažu da su paketići kokaina nađeni ispod njegove košulje, uglednog avocata international, sumnjiva veza...

To je laž prekinu ga Converse.

To je ono što kažu, što ti drugo mogu reći? Tvoje je ime spomenuto; izviješteno je daje umro kad si došao do njega... Čuo sam tvoje ime i uhvatila me mučnina! Gdje si bio?

Odgovarao na mnoga pitanja u sjedištu policije. Pitanja na koja sem moglo odgovoriti, ali ne on, i ne vlastima u Ženevi. Avery Fowler Preston

Halliday zaslužuje više od toga.

Kriste, ti si sav moker! uzviknu Henri, sa zabrinutošću u očima.

Hodao si po kiši, zar ne? Zar nije bilo taksija?

Nisam ni tražio. Želio sam hodati.

Svakako, šok, razumijem. Poslat ću ti malo brandvja, malo pravog Armagnaca. A ručak... možda ću ustupiti tvoj stol u Gentilshommesu.

Hvala ti. Daj mi trideset minuta i neka centrala nazove New York, molim te? Čini mi se da nikad nisam kadar dobro birati broj.

Mogu li ti pomoći? Ima li nešto što bi trebalo da mi kažeš? Mi smo zajednički dobivali i gubili nad tolikim bocama grandcrua 38 da bi sada bio sam, ako ne moraš biti. Ja poznajem Ženevu, moj prijatelju.

Converse je gledao u velike smeđe oči, u ocrtano lice, ukočeno od zabrinutosti. Zašto to kažeš?

Zato što si tako brzo zanijekao policijska izvješća o kokainu, što drugo? Gledao sam te. Bilo je više u tome kako si rekao nego što si doistarekao.

Joel je trepnuo, pa za trenutak čvrsto zatvorio oči osjećajući jak prinikome ne odgovara kad je slaba centralna vlast.

Duboko je udahnuo i odgovorio. Učini mi uslugu, Henri, i nemoj se mučiti nagađanjem. Samo mi za pola sata sredi prekomorsku vezu, okay!

Entendu, monsieur³⁹odgovorio je Francuz. Le concierge du Richemond⁴⁰ je tu da služi svojim gostima, a specijalni gosti zaslužuju i specijalne usluge, dakako...

Ja to znam. Ako okrenem krivu kartu, reći ću ti.

Ako moraš okrenuti bilo koju kartu u Švicarskoj, nazovi me. Boje se mijenjaju s igračem.

Upamtit ću to. Trideset minuta? Veza?

Certainement, monsieur.

Tuš je bio vruć koliko mu je koža mogla podnijeti, a para ispunjavala pluća skraćujući mu dah u grlu. Zatim se prisilio da izdrži poput leda hladnu vodenu prašinu. Navukao je papuče, izvadio cigarete i upaljač i otišao u sobu za boravak. Zabrinuti Henry je održao riječ: na stolić za kavu postavljena je boca skupog Armagnaca i dvije čaše radi dojma, ne zbog funkcije. Sjeo je na mekani kauč, natočio piće i zapalio cigaretu. Pogledao je na sat: bilo je nekoliko minuta poslije šest u New Yorku je tek prošlo podne. Pravnik u Converseu htio je čuti riječi izgovorene iz New Yorka, riječi koje neće ni potvrditi ni poreći otkriće mrtva čovjeka. Prošlo je dvadeset i pet minuta otkad gaje Henry zaustavio na stubištu; pričekat će još pet minuta, pa pozvati centralu.

Telefon je zazvonio; išlo mu je na živce glasno, vibrirajuće europsko zvonce. Posegnuo je za slušalicom, kratko dišući, a ruka mu se tresla.

Da? Halo?

Gospodin Converse? Snažni visoki glas pripadao je sekretarici Lawrencea Talbota.

Zdravo, Jane.

Dobri Bože, već od deset sati pokušavamo uspostaviti vezu s tobom!

Jesi li u redu? Čuli smo vijesti, oko deset sati. Sve je to tako strašno!

Ja sam dobro, Jane. Hvala ti na brizi.

Gospodin Talbot je izvan sebe. On to ne može vjerovat.

Nemojte vjerovati u ono što kažu o Hallidavju. To nije istina. Moguli razgovarati s Larrvjem, molim te?

Da zna da preko telefona razgovaraš sa mnom, otpustio bi me.

Ne, ne bi. Tko bi pisao njegova pisma?

Sekretarica je nakratko zašutjela, pa progovorila mirnijim glasom. Oh, Bože, Joel, ti si neshvatljiv. Nakon svega što si prošao još nalaziš nešto veselo za reći.

Tako je lakše, Jane. Molim te, daj mi Bubbu.

Ji jesi granica izdržljivosti!

Lavrence Talbot, stariji partner Talbota, Brooksa i Simona, bio je savršeno kompetentan pravnik, ali svoje uspinjanje u pravu treba u jednakoj mjeri zahvaliti činjenici što je bio jedan od nekoliko sveameričkih nogometaša s Yalea, kao i svojoj vještini u sudnici. Osim toga, bio je vrlo pošteno ljudsko biće, više koordinator nego vodeća sila konzervativne, ali vrlo konkurentne odvjetničke firme. Osim toga, bio je vrlo pravedan, pravdoljubiv; znao je održati riječ. On je također jedan od razloga stoje Joel pristupio toj firmi; drugi je bio Nathan Simon, orijaš i kao čovjek i kao odvjetnik. Converse je više saznao o pravu od Natea Simona, nego od bilo kog drugog pravnika ili profesora kojega je upoznao. Osjećao se najbliskiji Nathanu, mada je bilo najteže pristupiti Simonu; tom izuzetno povučenom čovjeku pristupalo se s jednakom dozom simpatije i rezerviranosti.

Glas Lawrencea Talbota je prasnuo preko telefona. Dobri Bože, ja sam zaprepašten! Što mogu ja učiniti?

Za početak, izbriši tu govorniju o Hallidavju. On je bio isto tako vezava drogu kao što je to Nate Simon.

Znači, ti nisi čuo? To su povukli. Sada je nova priča razbojništvo; on je pružio otpor, a paketiće su mu nabili ispod košulje, nakon što su gaustrijelili. Ja mislim daje Jack Hallidav zaprijetio iz San Francisca, prijetioda će istjerati govna iz cijele švicarske vlade... Igrao je za Stanford, znaš.

Ti znaš apsolutno sve, Bubba.

Nikad nisam pomislio da će mi se dopasti kad to čujem od tebe, mladiću. Sada mi se dopada.

Mladić, ali ne baš tako mlad, Larry. Hoćeš li mi nešto razjasniti, molim te?

Što god mogu.

Anstett. Lucas Anstett.

Razgovarali smo. Nathan i ja smo slušali, a on je bio vrlo uvjerljiv, mi razumijemo.

Doista?

Zacijelo ne pojedinosti; nije htio iznositi podrobnosti. Ali mislim da si ti najbolji na tom polju pa odobravanje njegova zahtjeva nije biloteško. T., B. i S. imaju najboljeg, a kad to u razgovoru potvrdi sudac poput

Anstetta, mi sebi možemo samo čestitati, zar ne?

Jeste li na to pristali zbog njegove funkcije?

Kriste, ne. Čak nam je rekao da će biti još oštrije prema nama u apelaciji ako pristanemo. On je prilično tvrd kolačić kad nešto želi.

Jeste li mu vjerovali?

Dakle, Nathan je nešto govorio o jarcima koji imaju neke oznake zanepoznavanje, koje je nemoguće ukloniti bez prilično buke, pa ćemo mi pristati na prijedlog. Nathan često zamagljuje stvari, ali, prokletstvo, Joel, on je obično u pravu. I, tvoja je žena nazvala... Oprosti, tvoja bivša žena.

O?

Tvoje su ime govorili na radiju i televiziji, ili slično, pa je htjela znati što se dogodilo.

Što ste joj rekli?

Da pokušavamo uspostaviti vezu s tobom. Nismo znali više od nje.

Zvučala je vrlo zabrinuto.

Nazovi je i reci daje sa mnom sve u redu. Hoćeš li, molim te. Imašli broj?

Jane ima.

Dakle, ja ću biti na dopustu.

Joel, moram te upitati. Ima li to što se dogodilo prije nekoliko sati kakve veze s tim Anstettovim poslom?

Converse je stegnuo slušalicu takvom silinom da su ga prsti zaboljeli. Apsolutno nikakve, Larry odgovorio je. Nema veze.

Mvkonos, suncem okupani otok Ciklada, s bijelo obojenim kućama, susjedni je otok Delosu, otoku obožavanja.⁴² Od Barbarossina osvajanja otok je udomljavao najezde morskih razbojnika koji su plovili nošeni vjetrovima meltemija Turaka, Rusa, Ciprana i, najzad, Grka mala gruda zemlje koja je naizmjenično bila slavljena ili zaboravljena, sve do dolaska elegantnih jahti i blistavih zrakoplova, simbola drugačijeg vremena. Automobili niske karoserije porsche, masserati, jaguari sada jure uskim cestama pored snježnobijelih

vjetrenjača i alabasternih crkava; novi tip stanovnika pridružio se lakonskim žiteljima vjernima tradiciji, koji žive od mora i trgovine. Mladi, slobodna duha, otvorenih košulja i uskih hlača, paradiraju potamnjeni od sunca, a koža im je pozadina za ukrase od masivnog zlata; oni su pronašli ovo igralište za sebe. Drevni Mvkonos, nekad velika luka ponosnih Feničana, postao je egejski Saint Tropez.

Converse je prvim Swiss Airovim letom odletio za Atenu, odakle je manjim Olympicovim zrakoplovom poletio na otok. Kola su se zaustavila pred glatkim bijelim ulazom u banku. Banka se nalazila na obali, a pored nje su milile gomile odjevene u laku odjeću cvjetnih boja i upadljivih šara. Pogled na motorne čamce, koji su preko blagih valova žurili prema glavnom gatu, bio je dokaz da gigantskim brodovima za krstarenje, ukotvljenim dalje izvan luke, upravljaju ljudi koji znaju što rade. Mvkonos je blještavi mamac za turiste; na bijelo ispranom otoku bit će ostavljene velike svote; taverne i trgovine bit će pune od prvih sunčevih zraka do gorućeg sumraka. Ouzo⁴³ će teći kao voda, a kape grčkih ribara nestat će s polica i naći se na glavama žitelja predgrađa Grosse Pointa i Short Hillsa.⁴⁴ A kada padne noć i posjetioći nespretno izgovore posljednje eharisto ipamcalo,⁴⁵ započinju drugačije igre dvorjani i kurtizane. Divna, bezdobna, samooprostiva djeca plavog Egeja počet će svoje igre. Čut će se provale smijeha dok drahme budu brojane i trošene u iznosima koji izazivaju vrtoglavicu i u onih iz bogatih apartmana na najvišim palubama luksuznih brodova. Gdje se Ženeva protivila, Mvkonos je zadovoljavao na način na kome bi mu pozavidjeli i stari Turci.

Joel je nazvao banku iz zračne luke ne znajući radno vrijeme, ali znajući ime bankara s kojim je trebao uspostaviti vezu. Kostas Laskaris gaje oprezno pozdravio preko telefona i time razjasnio da on ne očekuje samo putovnicu, koja će biti provjerena spektografom, već i originalno pismo od A. Prestona Hallidavja s njegovim potpisom, a taj će potpis opet biti provjeren skenerom, radi usporedbe potpisa s onim koji je banci dao pokojni gospodin A. Preston Hallidav.

Čujemo daje ubijen u Ženevi. To je doista nesreća rekao je Laskaris.

Reći ću njegovoj ženi i djeci kako me vaša bol dirnula.

Converse je isplatio taksi i uspeo se kratkim bijelim stubištem ulaza.

Nosio je putni kovčeg i attache kovčežić, zahvalan činjenici stoje vrata otvorio čuvar u odori, čiji mu je izgled izvukao iz sjećanja već davno zaboravljenu fotografiju ludog sultana, koji je u dvorištu bičevao žene iz harema jer ga nisu uspjele uzbuditi.

Kostas Laskaris nije ni najmanje podsjećao na sliku koju je Joel stvorio o njemu tijekom kratkog i pomalo smetenog razgovora preko telefona. Bio je to čovjek ugodna lica, koji se približavao kraju 50-ih godina, donekle očelavio, toplih tamnih očiju. Govorio je razmjerno tečno engleski, iako se nije osjećao ugodno u tom jeziku. Njegove prve riječi, nakon što je ustao od stola, bile su u suprotnosti s Joelovim ranijim dojmom.

Hallidavja. Međutim, to doista jest velika nesreća, a ne znam kako bih se inače mogao izraziti. A teško je, gospodine, biti u boli zbog čovjeka kojeg niste upoznali.

I ja sam bio izvan stila. Zaboravite to, molim vas.

Laskaris je pritisnuo dugme na telefonu i uzeo slušalicu. Govorio je grčki i očito je nekoga tražio. Za nekoliko sekunda vrata su se otvorila i pojavila se zanosna tamnokosa žena, brončane boje, koja se ljupko došetala do stola. Podigla je pogled i pogledala Joela, koji je znao da ga bankar pomno promatra. Znak od strane Conversea, drugi pogled uperen na Laskarisa i predstavljanje bi bilo obavljeno, susretljivost šutljivo obećana, ali bi u bankarevom fasciklu našla mjesto i jedna značajna informacija o Joelu. Takvo ponašanje ne ide uz stabilnost; ono označava nešto drugo.

Usljedio je ćaskanje o letovima, carini i globalnom pogoršanju uvjeta putovanja. Potrajalo je desetak minuta, onda su putovnica i pismo vraćeni, ali ih nije donijela zamamna, tamnokosa žena, već mladi, plavokosi Adonis. Laskaris, taj čovjek prijatna lica, nije propuštao ni jedan trik; uvijek je bio spreman na nove varke, u bilo kojem smjeru koji bi zadovoljavao mušice njegova bogatog posjetitelja.

Converse je pogledao u Grkove tople oči i nasmiješio se, a osmijeh se razvio u tihi smijeh. Laskaris mu je odgovorio smiješkom i zatresao ramenima, otpuštajući Grka koji je nalikovao na momka s plaže.

Ja sam glavni upravitelj ove filijale, gospodine, rekao je nakon što su se vrata zatvorila ali ne vodim politiku cijele banke. Ovo je, na koncu, Mvkonos.

A ovdje prolazi mnogo novca doda Joel. Na što ste se kladili?

Na ono što ste učinili. Inače biste bili budala, a ne mislim da ste to.

Osim što sam upravitelj na obali, izuzetno dobro ocjenjujem ljude.

Jesu li vas stoga izabrali za posrednika?

Ne, ne zbog toga. Ja sam prijatelj pomoćnika pokojnog gospodina Hallidavja na ovom otoku. Njegovo je ime Beale, usput rečeno. Dr.

Edward Beale... Vidite, sve je u redu.

Doktor? upita Converse, nagnuvši se naprijed i uzimajući putovnicu i pismo. On je doktor?

Da, ali ne liječnik pojasnio je Laskaris. On je znanstvenik, umirovljeni profesor povijesti iz Država. Uživa pristojnu mirovinu, pa se prije nekoliko mjeseci preselio ovamo s Rodosa. Veoma zanimljiv čovjek, čovjek velikog znanja. Ja upravljam njegovim financijama o čemu onpreviše ne zna. Bankar se opet nasmiješio, slegnuvši ramenima.

Nadam se da je tako odvratilo Joel. Moramo mnogo toga raspraviti.

To nije moja briga, gospodine. Hoćemo li prijeći na raspolaganjesredstvima? Kako i gdje želite da vam bude isplaćeno?

Najveći dio u gotovini. Kupio sam u Ženevi jedan od onih senzORIZIRANIH pojaseva trajnost baterija jamče godinu dana. Ako mi ga netkoskine, aktivira se mala sirena koja para bubnjiće. Uzeo bih američke novčanice, a ostatak bih transferirao.

Ti pojasevi su djelotvorni, gospodine, ali ne ako ste bez svijesti iliako nikoga nema u blizini da čuje sirenu. Mogu li predložiti putne čekove?

Možete. Vjerojatno ste, u pravu, ali ja tako ne mislim. Možda ih nebih bio voljan potpisivati.

Kako želite. Gdje biste željeli da uputimo ostatak?

Je li moguće polako će Converse da se otvore računi ne na mojeime, ali meni dostupni?

Dakako, gospodine. Iskreno rečeno, to je uobičajeno na Mvkonosukao i na Kreti, Rhodosu, Atheni, Istanbulu, a i diljem Europe. Žicom sepošalje opis, uz riječi napisane vašim rukopisom drugo ime ili brojevi. Jedan čovjek, kojega sam poznao, služio se dječjim uspavankama.

Zatim se to usporedi. Dakako, treba koristiti banku s visoko razvijenomslužbom.

U Londonu, Parizu, Bonnu... možda Tel Avivu odgovori Joel, nastojeći se sjetiti Hallidavjevih riječi.

S Bonnom nije lako, oni su tako kruti. Krivi apostrofi pozivaju autoritet... Tel Aviv je jednostavan; slobodan, bez uzda i zavojit kao Knesset.London i Pariz su standardni, naravno, njihova je pohlepa jača od njih.

Teško da će vam naplatiti porez za transfere jer znaju da nećete dizati galamu zbog pokrivenih fondova. Vrlo uredno, vrlo plaćenički i vrlo lopovski.

Vi poznajete banke, zar ne?

Imao sam s njima iskustva, gospodine. A sada, kako ćemo s isplatama?

Želim sto tisuća dolara odmah u novčanicama od pet stotina dolara, ostatak možete podijeliti i recite mi kako doći do tog novca, ako mizatreba.

To nije težak zadatak, gospodine. Hoćemo li pisati imena ili brojeve ili uspavanke?

Brojeve odgovori Converse.

Kako želite odgovori Grk, uhvativši bilježnicu. A ovo je telefonski broj doktora Bealea. Kad zaključimo naš posao možete ga nazvati ili ne, kako god želite. Nije moja briga.

Dr. Edward Beale, stanovnik Mvkonosa, govorio je preko telefona odmjerenom i tihom misaonom kadencijom učenjaka. Ništa ishitreno; sve je bilo smotreno.

Ima obala više kamenjar nego plaža, a noću je prazna oko sedamkilometara od luke. Prošetajte do tamo. Pođite desnom cestom uz obalu svedok ne ugledate svjetla nekoliko plutača na površini. Spustite se do morskeobale. Ja ću vas pronaći.

Noćni su oblaci jurcali nošeni visokim vjetrovima, dopuštajući mjesečini da brzo i usputno prodre i osvijetli napuštenu obalu koja je služila kao sastajalište. Daleko na vodi, četiri crvene svjetiljke na četiri plutače uspinjale su se i padale. Joel se popeo preko stijena i našao se na mekanom pjeskovitom žalu; mogao je vidjeti i čuti male valove u stalnom pokretu naprijednazad. Zapalio je cigaretu pretpostavljajući da će plamen najaviti njegovu prisutnost. Tako je i bilo; već za nekoliko sekunda čuo se glas iz mraka, iza njega, pozdrav koji se ne bi očekivao od starijega, umirovljenog učenjaka.

Ostanite gdje jeste i ne mičite se bila je prva zapovijed, izgovorena tiho i autoritativno. Stavite cigaretu u usta i dišite na nos, zatim podignite ruke i držite ih ravno ispred sebe... Dobro. Sada pušite; želim vidjeti dim.

Kriste, gušim se! uzviknu Joel kašljući, dok mu je dim, vraćen morskim povjetarcem, grizao oči. Zatim je odjednom osjetio oštre, brzepokrete ruke koja ga je udarala po odjeći, po prsima, pa gore i dolje ponogama. Što to radite! uzviknu i nehotice ispljune cigaretu iz usta.

Nemate oružje reče mu glas.

Dakako da ga nemam!

Ja imam. Možete spustiti ruke i okrenuti se sada.

Converse se okrenuo, još kašljući i trljajući oči koje su suzile. Vi ste ljudi kurvin sin!

To je strašan običaj, te cigarete. Ja bih se odrekao cigareta da sam navašem mjestu. Osim strašnih posljedica koje izazivaju u tijelu, sada vidite kako mogu biti upotrijebljene protiv vas i na druge načine.

Joel je treptao i zurio ispred sebe. Pontifikator je bio vitak, sjedokos starac srednje visine, koji je stajao vrlo uspravno, odjeven, kako se Joelu učinilo, u bijele hlače i kaputić od gruba platna. Njegovo je lice koliko se moglo vidjeti na treptavoj mjesečini bilo duboko izborano, a na usnama mu je carevao izvjestan osmijeh. U ruci je imao oružje, koje je čvrsto držao upereno u Converseovu glavu. Vi ste Beale] upita ga Joel. Dr. Edward Beale?

Da. Jeste li se sada smirili?

Uzevši u obzir šok od vašeg toplog dočeka, mislim da jesam.

Dobro. Onda ću ovo maknuti. Znanstvenik je spustio oružje i kleknuo na pijesak pored platnene torbe. U nju je ugurao oružje, pa opet ustao.

Žao mi je, ali moram biti siguran.

U što? Da možda nisam komandos?

Hallidav je mrtav. Nije li netko drugi mogao biti upućen umjesto vas? Netko tko će srediti starca na Mvkonosu? Da je tako, ta bi osoba zacijelo imala oružje.

Zašto?

Zato jer ne bi znala da sam starac. Možda sam i ja mogao biti komandos.

Znate, moguće je samo moguće da sam donio oružje. Zar biste miu tom slučaju prosvirali glavu?

Ugledni advokat koji stiže na otok po prvi put, a prolazi kroz kontrolu zračne luke u Ženevi? Gdje bi ga nabavili? Koga znate na Mvkonosu?

Možda se to nekako moglo urediti protestirao je Converse, madaneuvjerljivo.

Ja sam vas slijedio otkako ste stigli. Otišli ste izravno u banku, zatim hotel Kounenim, tamo ste sjedili u vrtu i nešto pili prije nego ste ušli usobu. Osim vozača taksija, mog prijatelja Kostasa, recepcionara i konobarau vrtu, niste razgovarali ni sa kim drugim.

Mada ste proizvod tornja od bjelokosti, više mi zvučite kao ubojicaiz Detroita.

Nisam uvijek pripadao akademskom svijetu, ali da, bio sam oprezan.

Mislim da svi moramo biti vrlo oprezni. To je jedina prava strategija kad jeu pitanju George Marcus Delavane.

Prava strategija?

Pristup, ako vam je draže. Beale je posegnuo u unutrašnji džepkaputića i izvukao presavijeni papir. Ovdje su imena rekao je dajući ga

Noelu. To su pet ključnih figura u Delavaneovoj operaciji. Po jedan iz Francuske, Zapadne Njemačke, Izraela, Južne Afrike i Engleske. Mi smo identificirali četvoricu prvu četvoricu ali ne možemo naći Engleza.

Kako ste došli do ovoga?

Prvobitno na temelju zabilježaka među Delavaneovim papirima, koje je pronašao Hallidav dok mu je general bio klijent.

Tu je slučajnost spomenuo, zar ne? Rekao je da se takva slučajnost više ne može ponoviti.

Ne znam što vam je rekao, ali je doista bila slučajnost. Zaboravljivost Delavaneove strane; nevolja na koju vas mogu osobno upozoriti, koja dolazi sa starošću. General je jednostavno zaboravio da ima sastanak s

Hallidavjem, a kad je Preston stigao njegova gaje tajnica pustila u kancelariju da pripremi papire za Delavaneu, kojega očekuju za pola sata. Preston je ugledao fascikl na generalovu stolu; znao je taj fascikl, znao je da sadržimaterijal koji bi on mogao pogledati. Ne razmišljajući dvaput, sjeo je i bacio se na posao. Pronašao je imena, a znajući za nedavno Delavaneovo putovanje po Europi i Africi, odjednom je sve sjelo na svoje mjesto abilo je vrlo zlokobno. Svakome tko je politički svjestan, ta su četiri imena zastrašujuća ona izvlače zastrašujuće uspomene.

Je li Delavane ikad saznao da ih je Hallidav pronašao?

Po mom sudu, on u to ne može biti siguran. Hallidav ih je zabilježio i otišao prije nego se general vratio. Ali, ipak, Ženeva nas nečemu uči, zar ne?

Daje Delavane ipak znao mračno će Converse.

Ili se više nije htio izlagati nejasnoćama, osobito sada kad je utvrđen vremenski slijed. Sada smo u odbrojanju.

Čega?

Na temelju uzorka njihovih operacija onoga što smo sakupili ispojili riječ je o nizu velikih, orkestriranih požara, kojima je cilj da vlade izbacе iz kontrole i destabiliziraju ih.

To je lijep program. Na koji način?

Nagađamo odvrati znanstvenik, namrgodivši se. Vjerojatno široko postavljene, koordinirane erupcije nasilja i teroristi na svim stranama teroristi koje

podmazuju Delavane i njegovi ljudi. Kad kaos postane nepodnosiv, pozvat će se na nužnost i umarširati s vojskom te preuzeti vlast, ispočetka uz prijeko sudovanje.

To je i ranije činjeno rekao je Joel. Nahrani i naoružaj vjerojatnog neprijatelja, a onda pošalji provokatore...

S golemim svotama novca i materijala.

A kada ustanu nastavi Converse povučesh tepih ispod njih, zgnječiš ih i preuzmeš vlast. Građani zahvaljuju nazivajući ih junacima i spasiocima, kad ovi počnu marširati uz bubnjeve. Ali kako to mogu učiniti?

To je sveobuhvatno pitanje. Što su mete i ciljevi? Gdje su, tko su?

Nemamo pojma. Kad bismo znali bilo što, kad bismo imali bilo kakvu indiciju, mogli bismo krenuti otuda, ali ne znamo i ne možemo gubiti vrijeme loveći nepoznanice. Moramo krenuti od onoga što znamo.

Opet vrijeme prekinu ga Joel. Zašto ste uvjereni da smo već urazdoblju odbrojanja?

Povećana aktivnost na svim stranama mnogim slučajevima mahnita. Isporuke koje su krenule iz Sjedinjenih Država izlaze iz skladišta u Engleskoj, Irskoj, Francuskoj i Njemačkoj, i upućuju se skupinama ustanika na uznemirenim područjima. Dolaze glasine iz Milnchena, sa Sredozemlja i iz arapskih država. Već se govori o konačnim pripremama, ali čini se da nitko ne zna točno za što osim da svi moraju biti spremni. Kaoda su skupine kao BaaderMeinhof, Brigade rosse i PLO47 te crvene legije Pariza i Madrida u trci, a nitko ne zna kurs, jedino trenutak kad će sve to započeti.

Kadje to?

Naša izvješća se ne slažu, ali svi su vezani za istu vremensku lepezu.

Za tri ili četiri tjedna.

O, moj Bože. Joel se odjednom sjetio. Avery Hallidav neštomije prošaptao prije nego je umro. Riječi koje su izgovorili ljudi koji su ga ustrijelili. Aquitaine... Rekli su daje to za Aquitaine. To su bile riječi koje je prošaptao. Što one znače, Beale?

Stari znanstvenik je šutio, zažarenih očiju na mjesecini. Polako je okrenuo glavu i zagledao se u vodu. To je umobolno prošapće.

To mi ništa ne kaže.

Ne, dakako da ne reče Beale ispričavajući se; opet se okrenuo Converseu. To je samo magnituda, proširenost svega toga. To je tako nevjerojatno.

Ne pratim vas.

Aquitaine Akvitanija, kako ju je nazvao Julije Cezar bilo je ime područja u jugozapadnoj Francuskoj, koje je jednom, u prvim stoljećima poslije Krista, obuhvaćalo prostor od Atlantika, preko Pirineja do Sredozemlja, a na sjeveru sve do ušća Loire, zapadno od Pariza na obali...

Ja sam nejasno svjestan toga upadne mu Joel u riječ, suviše nestrpljiv za akademske disertacije.

Ako je tako, treba vas pohvaliti. Većina ljudi svjesna je samo posljednjih stoljeća recimo, od osmog nadalje, kada je Karlo Veliki osvojio to područje, osnovao kraljevinu Akvitaniju i predao je svome sinu Luju i njegovim sinovima, Pipinu prvom i drugom. Zapravo su te godine i sljedeća tri stoljeća najvažnija.

Za što?

Za legendu o Akvitaniji, gospodine Converse. Poput mnogih ambicioznih generala, Delavane sebe smatra poznavateljem povijesti u tradiciji

Cezara, Napoleona, Clausewitza... čak Pattona.⁴⁹ Mene su, s pravom ilibez, smatrali znanstvenikom, ali on ostaje student, a tako bi i trebalo biti.

Znanstvenici sebi ne mogu uzimati slobodu bez znatnih i uvjerljivih dokaza ili barem ne bi trebali postupati drugačije ali studenti mogu i obično to čine.

Koje je vaše gledište?

Legenda o Akvitaniji postaje izopačena, sindrom. Vidite, priča o

Akvitaniji podliježe naglim, golemim širenjima i naglim skupljanjima.

Radi razjašnjenja, maštoviti student povijesti mogao bi reći da je carstvo

Akvitanije moglo obuhvaćati većinu zemalja, ako ne i cijelu Europu da nijebilo političkih, bračnih i vojnih krivih računanja od strane Karla Velikog i njegovih sinova, dvaju Pipina, a poslije, francuskog Luja VII. i engleskog

Henrika II., koji su obojica bili u braku s izuzetnom Eleanor. Beale je zašutio. Počinjete li shvaćati? upita Joela.

Da reče Joel. Kriste, da.

To nije sve nastavi znanstvenik. Budući daje Akvitaniju a jednombila smatrana legitimnim posjedom Engleske, mogla je s vremenom razviti svoje strane kolonije, uključujući i prvobitnih trinaest, preko Atlantika kasnije Sjedinjenih Američkih Država... Dakako, zbog krivih računa i line, to se nikad nije dogodilo zahvaljujući osnovnom zakonu zapadne civilizacije, koji je na snazi od Romulusa Augustulusa i propasti Rimskog carstva. Ne možeš slomiti, pa onda silom ujediniti i vladati različitim narodima i njihovim kulturama barem ne zadugo.

Netko to sada pokušava reče Converse. George Marcus Delavane.

Da.

Beale opet zašuti, pa nastavi. Da. On je u svojoj svijesti iskonstruirao Akvitaniju kakva ona nikad nije bila, niti je mogla biti. A to je duboko zastrašujuće.

Zašto? Netom ste rekli da se to ne bi moglo dogoditi.

Ne prema starim pravilima i ne u bilo kojem razdoblju nakon pada

Rima. Ali upamtite: u pisanoj povijesti nikad nije bilo razdoblja kakvo jesada. Nikad takvog oružja, nikad toliko tjeskobe. Delavane i njegovi ljudito dobro znaju, pa igraju na to oružje i na tu tjeskobu. Igraju na to. Starac je pokazao na list papira u Joelovoj ruci. Imate šibice. Upalite jednu i pogledajte imena.

Isuse! rekao je, namrgodivši se. To je okupljanje gospodara rata, ako su to ljudi koji mislim da jesu. Joel je ugasio plamen.

Jesu odgovorio je Beale. Počevši od generala JacquesLouisa

Bertholdiera u Parizu, znamenita čovjeka, sasvim izuzetnog. U ratu borac

Pokreta otpora, kojemu su dali čin majora prije nego je navršio

dvadesetgodina, poslije nerekonstruirani član Salanova OASa.⁵¹ Bio je iza pokušaja ubojstva generala De Gaullea u kolovozu 1962., vidjevši sebe kao istinskog vođu Republike. Gotovo daje uspio. Tada je vjerovao, kao što isada vjeruje, da su alžirski generali bili spas oslabljene Francuske. Preživio je ne samo zato što je legenda, već zato što njegov glas nije usamljen jedino, on je uvjerljiviji od većine. Osobito kad je s elitnom gomilom obećavajućih zapovjednika koje proizvodi SaintCyr.⁵² Sasvim jednostavno, on je fašist, fanatik koji se skriva iza zastora velikog ugleda.

Pa zatim čovjek koji se zove Abrahms reče Converse. To je Izraelac moćne ruke koji maršira unaokolo u safari kaputiću i čizmama, zarne? Vrištavac koji drži zborove ispred Knesseta i na stadionima, govoreći svima da će biti krvave kupelji u Judeji i Samariji,⁵³ ako djeca Abrahamabudu uskraćena. Čak mu ni Izraelci ne mogu začepiti gubicu.

Mnogi se boje; a on kao da zrači strujom, postaje poput munje, simbol. Chaim Abrahms i njegovi sljedbenici čine da se Beginov režim doimkao društvo mučaljivih, samopotiskivanih pacifista. On je sabra⁵⁴ kojeg trpe europski Židovi jer je sjajan vojnik, koji se dokazao u dva rata i uživa u gledanju ako ne i privrženost mnogih ministara obrane iz prvih godina

Golde Meir. Nikad se ne zna kad može zatrebati na ratištu.

A ovaj opet će Joel služeći se upaljačem. Van Headmer, Južnoafrikanac, zar ne? Krvnik u odori ili nešto slično.

Jan van Headmer, koljač Sowetosa, kako ga Crnci zovu. On likvidira

50 *Francuski izraz za tvrdokorne konzervativce (op. prev.)*

51 *OAS je akr. od fran. Organisation de l'Armee Secrete, organizacija tajne armije; organizacija francuskih doseljenika u Alžiru koja se terorističkim aktima protivila alžirskoj nezavisnosti, a načelu joj je bio zloglasni padobranski pukovnik Salan (op. prev.)*

52 *Francuska vojna akademija (op. prev.)*

53 *Judeja je provincija drevne Palestine; Samarija je dio drevne Palestine koja se širila od Judeje do Galileje i od Sredozemnog mora do rijeke Jordana; staro kraljevstvo Izraela (op. prev.)*

54 *Židov rođen u Izraelu; od hebr. saber, bodljikava kruška, raširena biljka u obalnom području*

Izraela (op. prev.)

55 *Najveće čisto crnačko gradsko naselje u Južnoj Africi. Rasistički je režim krvavo (ubijeno je preko 600 Crnaca) ugušio nemire 1976. godine, nakon protesta protiv upotrebe afrikaansa, jezika bijele manjine, u školama za crnačku djecu (op. prev.)*

"prijestupnike" zastrašujuće često i uz vladinu trpeljivost. Njegova je obitelj staromodna afrikanerska, sve generali još od rata s Burima, a on sam ne vidi razlog zašto bi Pretoriju uveo u dvadeseto stoljeće. Uzgred, blizak je Abrahmsov prijatelj i često putuje u Tel Aviv. Osim toga, on je jedan od najvećih erudita i jedan od najšarmantnijih generala.

1 Leifhelm reče Converse, stigavši do posljednjeg imena. Miješano društvo, ako se ne varam. Navodno veliki vojnik koji je suviše slijedio zapovijedi, ali i dalje ugledan. Najslabiji sam prema njemu.

Sasvim razumljivo rekao je Beale kimajući. Na neki način on je najčudnija priča najmonstruoznija, zapravo, jer je istina bila stalno skrivana kako bi ga se moglo upotrebljavati i izbjeći zbuđenost. Feldmaršal

Erich Leifhelm bio je najmlađi general kojega je unaprijedio Adolf Hitler.

Predvidio je krah Njemačke i naglo izmijenio lice. Od brutalnog ubojice fanatičnog superarijevca do skrušenog profesionalca koji se gadi nacističkih zločina, koje su mu otkrivali. Sve je namagarčio i bio oslobođenkrivnje; nije se ni pojavio u niirnberškoj sudnici. Za vrijeme hladnog rata, saveznici su se naveliko koristili njegovim uslugama, a poslije, pedesetih godina, kad su nove njemačke divizije stvorene za snage NATOa, sve je učinjeno da budu stavljene pod njegovo zapovjedništvo.

Nije li prije nekoliko godina bilo nekoliko članaka o njemu u novinama? Nije li se nekoliko puta očešao o Helmuta Schmidta?

Točno suglasio se znanstvenik. Ali su ti članci bili mekano pisani samo pola istine. Leifhelma su citirali dajerekao kako se od njemačkog naroda ne može očekivati da teret prošlosti unosi u nove generacije. S tim treba prekinuti. Uz nacionalnu baštinu, valja ponos opet postaviti na visoko mjesto. Bilo je malo zveckanja sabljom, namijenjenog Rusima, ali ništa značajnije od toga.

Koja je bila druga polovica? upita Converse.

Htio je potpuno ukidanje Bundestagovih ograničenja oružanih snaga i borio se za proširenje obavještajne službe, koja bi se temeljila na Abwehru, uključujući i sudske rehabilitacije nekih političkih izazivača. Isto tako, zahtijevao je velika brisanja u njemačkim udžbenicima za sve škole i uzraste. Ponos mora biti obnovljen, ponavljao je, a sve što je govorio bilo je u ime otrovnog antikomunizma.

Sve u svemu, početna strategija Trećeg Reicha kad je Hitler preuzeo vlast.

Potpuno ste u pravu. Schmidt ga je prozreo znajući da bi nastao kaos kad bi se slijedio generalov put a on je bio utjecajan. Bonn sebi nije mogao dopustiti spektar bolnih uspomena. Schmidt je natjerao Leifhelma da podnese ostavku i doslovce uklonio njegov glas iz svih državnih poslova. Ali on i dalje govori.

Ne otvoreno. Međutim, bogat je i čuva prijatelje i kontakte.

Među njima i Delavaneu i njegove ljude.

Sada u prvom redu računa na njih.

Joel je opet pritisnuo upaljač i pretražio donji dio stranice. Bila su dva popisa imena, niz s lijeva pod State Department, a s desna pod naslovom Pentagon. Ukupno je bilo možda dvadeset pet ljudi. Tko su Amerikanci? Ta mi imena ništa ne znače.

Trebalo bi da vam neka znače, ali nije važno kratko eliptički mu odgovori Beale. Stvar je u tome da su među njima učenici Georgea Delavaneu. Izvršavaju njegove zapovijedi. Koliko njih, teško je reći, ali barem nekolicina iz svake

skupine. Vidite, to su ljudi koji donose odluke ili sene suprotstavljaju odlukama bez kojih bi Delavane i njegovi sljedbenicibili zaustavljeni u prvim koracima.

Objasnite to.

Ovi s lijeve strane su ključne figure u State Departmentu, odnosno Uredu za kontrolu streljiva.⁵⁶ Oni određuju što može ići u izvoz, tko podizlikom nacionalnog interesa prima oružje i tehnologiju koji se uskraćuju drugima. S desne su strane časnici Pentagona na temelju čijih riječi se troše milijuni i milijuni za nabavku oružja. Sve su to donositelji odluka aniz tih odluka došao je pod lupu, neke otvoreno, a druge mirno, od stranediplomatskih i vojnih kolega. Toliko smo saznali...

... pod lupu? Zašto? prekinu ga Converse.

Čula su se govorkanja uvijek postoje govorkanja o velikim isporukama koje nisu zakonski utemeljene. Zatim, postojao je višak vojneopreme velike isporuke izgubljen u transferima iz privremenih i zabačenih skladišta. Višak opreme se lako izgubi; to je uzrokom velike zbnjenosti u danima golemih budžeta i sve većih troškova. Oslobodi ih se inemoj previše birati. Koja sreća u takvim okolnostima i čista slučajnostkada se pojavi član Akvitanije, voljan da to kupi, a osim toga ima i svepapire uredne. Čitavi deponiji i skladišta upućeni su tamo gdje ne bi trebalibiti.

Libijska veza?

U to nema sumnje. Suviše tih veza.

Hallidav je to spomenuo, a vi ste to rekli prije nekoliko minuta. Zakoni su izigrani oružje, oprema, tehnološke informacije šalju se ljudimakoji ih ne bi trebali dobiti. Oni potom nastupaju u pravom trenutku, i evoprekida, nemira, terorizma...

... što će opravdati vojne intervencijeupade u riječ stari Beale.

To je dio Delavaneove zamisli. Opravdana eskalacija vojne moći, zapovjednici preuzimaju vlast, građani bespomoćni i prisiljeni da ih slušaju i izvršavaju njihove zapovijedi.

Ali rekli ste daje bilo postavljenih pitanja.

Na koja je odgovoreno otrcanim frazama, kao što su nacionalna sigurnost i dezinformacija protivnika da bi se otresli znatiželjnika.

To je opstrukcija. Zar ih se ne može uloviti u tome?

Tko? Čime?

Prokletstvo, sama pitanja! odgovori Converse. Te nezakoniteizvozne dozvole, prebacivanje vojne robe, koja se gubi, kojoj se ne može ući u trag.

A postavljaju ih ljudi koji nemaju pravnu podobnost i odgovarajuću stručnost za razumijevanje složenosti izdavanja takvih izvoznih dozvola.

Glupost inzistirao je Joel. Rekli ste da su neka pitanja postavljali ljudi iz diplomatske službe, vojne kolege, dakle, ljudi koji zacijelo imaju pismenu podobnost i stručnost.

A koji, odjednom, magično, više ne postavljaju bilo kakva pitanja izvan njihove funkcijske i stručne kompetencije. Dakako, mnoge se uvjerilo da ne postavljaju pitanja, drugi su možda toliko zaplašeni da nisu htjeli prodirati dalje, a nekima je jednostavno rečeno da ustuknu otvoreno im se prijetilo. Bez obzira na sve, iza svega stoje oni koje uvjeravaju, a njihov broj posvuda raste.

Kriste, pa to je mreža tiho će Converse.

Znanstvenik je ozbiljno gledao u Joela, dok se noćno svjetlo vode odražavalo na starčevom blijedom, izboranom licu. Da, gospodine Converse, mreža. Tu mijе riječ prošaptao čovjek koji je mislio da sam jedan od njih. Mreža, rekao je. Mreža će se pobrinuti za vas. Mislio je na Delavanea i njegove ljude.

Zašto je mislio da ste jedan od njih?

Starac je zastao šuteći. Dobaci brz pogled na svjetlucavi Egej, pa pogled opet zadrži na Converseu. Zato jer je taj čovjek to smatrao logičnim. Prije trideset godina sam skinuo odoru i zamijenio je za Harris tweeds i neurednu kosu sveučilišnog profesora. Malo je mojih kolega to moglo razumjeti, jer, vidite, bio sam jedan iz elite, možda kasnija, američka verzija Ericha Leifhelma brigadni general u trideset i osmoj, a bilo je sasvim logično i predvidivo kako će moja naredna dužnost biti u stožeru. Ali dok su pad Berlina i Gotterdammerung u bunkeru na jedan način djelovali na Leifhelma, evakuacija Koreje i razdor u Panmunjonu djelovali su sasvim drugačije na mene. Vidio sam samo gubitke i uništavanje, a ne motivaciju koju sam nekad imao beskorisnost tamo gdje su nekad bili čvrsti razlozi. Vidio sam smrt, gospodine Converse, ne junačku smrt protiv životinjskih hordi, ili onu španjolskih poslijepodneva kad gomila više Olel, već običnu smrt. Ružnu, uništavajuću smrt. I znao sam da više ne mogu biti djelićem te strategije...

Ali vaše kolege koje nisu mogle razumjeti reče Joel, hipnotiziran Bealeovim riječima, riječima koje su mu vratile toliko njegove prošlosti.

Oni su mislili daje to nešto drugo?

U to nema sumnje. Mene je u svojim izvješćima osobno hvalio sveti

MacArthur.⁶⁰ Čak sam imao i nadimak: Inčonska crvena lisica tada mije kosa bila riđa. Moje su zapovijedi bile praćene odlučnim pokretima iprotupokretima, sve je bilo prilično dobro osmišljeno i brzo izvedeno. Aonda, jednog dana, južno od Chunchona, primio sam zapovijed da osvojim tri obližnja brežuljka, koja su obuhvaćala mrtvi visoki teren povoljan položaj koji nije služio nikakvoj strateškoj svrsi pa sam odgovorio dajeto nekorisna nekretnina, koja nije vrijedna žrtava koje ćemo imati. Bila jeto simbolična akcija koju je trebalo igrati za neku korist ili zbog podizanječijeg repa na briefing, maco vijesti u Seulu... zauzeo sam brežuljke, alisam potrošio živote tri stotine ljudi, dobivši grozd Križeva za zasluge.

I tada ste napustili vojsku?

Mirno sam podnio otkaz i krenuo svojim putem.

Sada je bio red na Joelu da zastane i prouči starca na slabom noćnom svjetlu. Nisam nikad čuo za vas konačno će. Zašto nisam nikad čuo za vas?

Vi niste prepoznali ni imena na dva donja popisa, zar ne? Tko suti Amerikanci? Ta mi imena ništa ne znače. To su vaše riječi, gospodine Converse.

Oni nisu bili mladi odlikovani generali, junaci, u ratu...

O, ali nekolicina je bila brzo ga prekinu Beale u nekoliko ratova.

Imali su svoje kratke trenutke na suncu, a potom bili zaboravljeni. Te trenutke su samo oni pamtili i proživljavali. Stalno.

58 *Sumrak bogova; njemački mit o konačnom uništenju bogova u bici sa silama zla (op. prev.)*

59 *Selo u demilitariziranoj zoni Koreje; mjesto mirovnih pregovora koji su doveli do okončanjakorejskog rata (1950.53.) (op. prev.)*

60 *Douglas MacArthur (1880.1964.), američki general koji je za vrijeme II. svjetskog rata bio zapovjednik američkih snaga na Pacifiku (1944.) i primio kapitulaciju Japana, te bio šef savezničkihokupacionih snaga u Japanu od 1945. do 1951. (op. prev.)*

To zvuči kao neka vrsta apologije.

To i jest! Vi mislite da ja ne suosjećam s njima? Za ljude poput Chaima Abrahmsa, Bertholdiera, čak Leifhelma? Pozivamo te ljude kad su barikade srušene i veličamo ih zbog postupaka koji su izvan naših moći...

Vi ste bili sposobni za takve postupke.

U pravu ste, i zato ih razumijem. Kada se barikade opet podignu mite ljude prepuštamo zaboravu. Još gore, prisiljavamo ih da gledaju nesposobne civile koji postavljaju eksploziv koji će ponovno srušiti barikade. Akad su srušene, opet pozivamo naše zapovjednike.

Isuse, na čijoj ste strani?

Beale je čvrsto zatvorio oči podsjećajući Joela na način kako on zatvara oči kad ga nadvladaju uspomene. Na vašoj, vi idiote mirno će znanstvenik. Zato jer znam što su u stanju učiniti kad to zatražimo od njih.

Nalet vjetra uznemirio je površinu mora; pijesak se zavojito uzdizao oko njihovih nogu. Taj čovjek opet će Converse onaj koji vam je rekao da će se mreža pobrinuti za vas. Zašto je on to rekao?

Mislio je da bi me mogli upotrijebiti. On je bio jedan od terenskih zapovjednika u Koreji, tada blagi duh. Došao je na moj otok iz kojegrazloga, to ne znam, možda na odmor, možda da se sretne sa mnom, tkoto zna i našao me u luci. Upravo sam htio krenuti čamcem iz luke Platikad se odjednom pojavio on, visok, uspravan i vrlo vojničkog držanja najutarnjem suncu. Moramo razgovarati, rekao je inzistirajući onako isto kao što smo činili na ratištu. Rekao sam mu da ude u čamac, pa smo se polakouputili iz luke. Na nekoliko kilometara od Platija on me upoznao sa svojomtežom, njihovom težom. Delavaneovom težom.

Što se onda dogodilo?

Starac je zašutio točno dvije sekunde, a onda jednostavno odgovorio:

Ubio sam ga. Nožem za skidanje krljušti. Zatim sam tijelo bacioskupini morskih pasa iza sprudova Stephanosa.

Zgranut, Joel je buljio u starca prelijevajuće svjetlo mjesečine pojačavalo je silinu jezovita otkrića. Tek tako? upita ga monotono.

Za to sam bio obučen, gospodine Converse. Ja sam bio "crvena lisica

Inchonoa". Nikad nisam oklijevao kad bi teren bio osvojiv ili se moglaukloniti protivnikova prednost.

Ubili ste ga?

To je bila nužna odluka, a ne obijesno uzimanje života. On je regrutirao, a moj je odgovor bio u mojim očima, u mom tihom bijesu. On je to vidio i razumio. Nije mogao dopustiti da živim nakon onoga što mi je rekao.

Jedan od nas morao je umrijeti, a ja sam jednostavno reagirao brže.

To je prilično hladno razmišljanje.

Vi ste pravnik, svaki dan imate posla s opcijama. Koja je bila alternativa? Joel je zatresao glavom, ne kao odgovor, već u iznenađenju. Kako vas je Hallidav pronašao?

Sami smo se pronašli. Nikad se nismo sreli, nikad razgovarali, ali imamo zajedničkog prijatelja.

U San Franciscu?

Onje tamo često.

Tko je on?

To je tema o kojoj nećemo raspravljati. Žao mi je.

Zašto ne? Čemu tajnovitost?

On to želi. S obzirom na okolnosti, vjerujem da je to logičan zahtjev.

Logičan? Nađite mi u svemu ovome bilo kakvu logiku! Hallidav susreće u San Franciscu čovjeka koji, eto, upravo vas poznaje, bivšeg generala koji živi na grčkom otoku, kojemu je, opet se desilo, pristupio jedan od

Delavaneovih ljudi. Dakle, podudarnost, u kojoj ima vraški malo logike!

Nemojte se na tome zadržavati.

Doista?

Vidite, nema alternative.

Dakako daje ima. Ja bih lijepo mogao odštetati bogatiji za pet stotina tisuća dolara, koje mi je isplatio anonimni stranac, koji bi mogao doći zamnom tek ako se to otkrije.

Vi biste to mogli učiniti, ali nećete. Vrlo pažljivo su vas odabrali.

Zato jer mogu biti motiviran? Tako je Hallidav rekao... U redu.

Gdjepočinjem?

Gdje mislite da bi trebali početi? Vi ste odvjetnik; sve mora biti obavljeno legalno.

O tome se i radi. Ja sam odvjetnik, nisam policajac, nisam detektiv.

Nikakva policija u zemljama gdje ta četvorica žive ne može učiniti što vi možete učiniti, čak i kad bi se sporazumjeli da pokušaju, u što iskreno sumnjam. Još dalje, oni bi izvijestili Delavaneovu mrežu.

U redu, pokušat ću reče Converse, preklopivši papir s imenima, koji je stavio u unutrašnji džep. Počet ću s vrha. U Parizu. S Bertholdierom.

Jacques Louis Bertholdier dodao je starac, posegnuvši u platneni torbu, iz koje je izvukao debelu grubu omotnicu. Ovo je posljednje štovam možemo dati. To je

sve što smo mogli saznati o toj četvorici; moždavam to može pomoći. Njihove adrese, automobili koje voze, poslovni prijatelji, kavane i restorani koje posjećuju, seksualne sklonosti ako su znak ranjivosti... Iskoristite to, upotrijebite sve što možete. Samo donesite izvješća protiv ljudi, koji su se kompromitirali, koji krše zakone iznad svega dokaze koji potvrđuju da nisu solidni i ugledni građani, na što upućuje njihov životni stil. Zbunjivati, gospodine Converse, zbunjivati. I ismijavati. Preston Hallidav je bio duboko u pravu, izrugivanje je prvi korak.

Joel htjede odgovoriti, suglasiti se, a onda zastade, očiju prikovanih na Bealea. Ja vam nikad nisam spominjao što je Hallidav rekao o izrugivanju.

O? Stari profesor je trepnuo nekoliko puta na prigušenom svjetlumjesečine, na trenutak nesiguran u sebe, ulovljen i iznenađen. Ali, prirodno, mi smo razgovarali...

...nikad se niste susreli, nikad niste razgovarali. upade mu Converse u riječ.

...preko našeg zajedničkog prijatelja, o strategiji koju bismo mogli primijeniti završi starac, sada mirna pogleda. Aspekt izrugivanja jeugaoni kamen. Dakako da smo o tome razgovarali.

Maločas ste oklijevali.

Iznenađili ste me beznačajnom izjavom. Moje reakcije više nisu kao što su nekad bile.

Bile su prilično dobre u čamcu iza Stephanosa ispravi ga Joel.

Sasvim druga situacija, gospodine Converse. Samo je jedan od nas mogao napustiti čamac. S ove obale ćemo noćas poći obojica.

Čovjek kojega sam poznao kao dijete pod jednim imenom prilazimi nakon toliko godina s nekim drugim imenom. Joel je pritisnuo dugmena upaljaču i držao plamen ispod cigarete, udišući. On priča tako nevjerojatnu priču da ga ne mogu ušutkati. Dio kojemu se može vjerovati jemanijak po imenu Delavane. Kaže da gaja mogu zaustaviti zaustaviti ihi tu je velika lova samo ako kinnem koju daje čovjek iz San Francisca, koji ne želi reći tko je, a šalje je bivši general s dalekog mondenog otoka u

Egejskom moru. A zbog njegova truda, tog čovjeka kojeg znam pod dvaimena, ubijaju usred dana i on umirući na mojim rukama šapuće riječ Aqu~itaine. A onda drugi čovjek, bivši vojnik, doktor, taj znanstvenik, mi pričapriču koja završava s regrutatorom kojeg šalje Delavane, a kojeg ubijanožem za čišćenje ribljih ljusti i njegovo tijelo baca jatu morskih pasa iza

Stephanosa ili što god to jest.

Aghios Stephanos odgovori starac. Lijepa plaža, mnogo popularnija od ove. Prokletstvo, ja moram tu prodrijeti, gospodine Beale, ili profesore Beale, ili generale Beale! Previše je toga da bih to upio u dva pišljiva dana! Odjednom više nemam dovoljno povjerenja. Osjećam se kao da sam izvansvoje kože suočimo se s tim, osjećam se prevladanim i nekvalificiranim...i prokleta uplašeno.

Onda nemojte komplicirati stvari reče Beale. To sam običavaogovoriti svojim studentima više puta nego što se mogu sjetiti. Predlagaobih im da ne gledaju ukupnost s kojom su suočeni, da postupno napreduju, slijedeći svaku nit dok se ne sastane i preplete s drugom niti. Korak pokorak, gospodine Converse.

Vi ste paklenski točna slika gospodina Chipsa.⁶¹ Ja bih napustio tajstudij.

Kad podučavate povijest, niti su strašno važne.

Kada se bavite pravom, one su sve.

Pa onda krenite za nitima, za jednom po jednom. Nisam pravnik, alivi možete pristupiti ovome kao odvjetnik čiji je klijent izložen napadimasila koje žele povrijediti njegova prava, obogaljiti njegov način života iporeći mu želju za mirnom egzistencijom u suštini, uništiti ga?

To nije jednostavno odgovori mu Joel. Ja imam klijenta koji ne želi razgovarati sa mnom, ne želi me vidjeti, čak niti reći tko je on.

To nije klijent kojega sam imao na pameti.

Koga drugog? Novac je njegov. Tko je to?

Ono stoje preostalo od civilizirana svijeta, možda.

Joel je proučavao starčevo lice na svjetlucavu svjetlu. Niste li netom rekli da ne treba gledati na ukupnost, već na konce? Vi me vraški plašite.

Beale se nasmijao.

Nebesa, vas su pažljivo odabrali.

Converse je uzvratilo smiješak. Vi ste simpatičan čovjek, generale ili doktore. Ne bih bio sretan da vas susrećem preko stola da ste uzeli pravnu struku.

Vi ste tek na početku.

Ali znam što treba tražiti. Nit po nit sve dok se ne sretnu i isprepletu. Ja ću se koncentrirati na izvozne dozvole i na one koje izmiču kontroli, zatim ću tri ili četiri imena povezati jedno s drugim i tragove odvesti do

Delavanea u Palo Alto. U tom trenutku ćemo to legalno razbiti. Bez mučenika i ideja, bez vojnika sudbine, koje su nabili na križ, samo obični, napuhani, ružni

profiteri koji se busaju u prsa kao superdomoljubi, tada secijela njihova djelatnost svodi na punjenje vlastitih nepatriotskih džepova.

Zbog čega bi drugog oni to radili? Postoji li još neki razlog? To je smijurija, doktore Beale. Oni ne mogu odgovoriti.

Starac je zatresao glavom, doimao se zbunjeno. Profesor postaje studentom reče oklijevajući. Kako možete to učiniti?

Kao što sam učinio desetine puta u korporacijskim pregovorima, jedino što ću otići korak dalje. Na tim sastancima ja sam kao svaki drugopravnik. Nastojim otkriti što će tip preko stola upitati, a onda, zašto toželi. Ne samo što moja strana želi, već i što on želi. Ali će ovog puta bitidrugачije. Sada ne tražim protivnike. Tražim saveznike. U idejnoj stvari, njihovoj stvari. Započet ću u Parizu, zatim nastaviti u Bonnu ili Tel Avivu, onda vjerojatno u Johannesburgu. Samo, kad dođem do tih ljudi, nećusamo pokušati misliti poput njih, ja ću biti jedan od njih.

To je vrlo smiona strategija. Čestitam vam.

Kad već razgovaramo o opcijama, to je jedina koja je otvorena. Osimtoga, imam mnogo novca, koji mogu trošiti unaokolo, ne baš rastrošno, alifunkcionalno, kao stoje i primjereno mom neimenovanom klijentu. Joelje zastao jer ga je ošinula nova misao. Zna, doktore Beale, ne želimznati tko je moj klijent mislim na onoga u San Franciscu. Ja ću stvoritisvog klijenta jer poznavajući ga možda bih narušio portret koji imam u svijesti. Uzgred, kažite mu da će dobiti obračun svih mojih troškova: ostatakće mu biti vraćen na isti način kako sam dobio novac. Preko vašeg prijatelja Laskarisa u banci, ovdje na Mvkonosu.

Ali vi ste prihvatili novac usprotivio se Beale. Nema nikakvarazloga...

Htio sam znati je li to stvarno, da li to realno postoji. Da li on realnopoštoji. On postoji i točno zna što radi. Meni nije potreban novac vašegprijatelja. Ja želim Delavanea. Ja se želim domoći sajgonskog gospodararata. Ali ću upotrijebiti njegov novac, baš kao što upotrebljavam njega nanačin kako želim da bude. Da se uvučem u mrežu.

Ako je Pariz vaša prva etapa, a Bertholdier vaš početni kontakt, zajedan transfer streljiva mislimo da potječe izravno od njega. Ako smo upravu, to je mikrokozmos onoga što namjeravaju učiniti posvuda.

Je li to ovdje? upita Converse pipajući grubu omotnicu s dosjeima.

Ne, to je izbilo rano jutros. Pretpostavljam da niste slušali vijesti naradiju.

Ne govorim druge jezike, osim engleskoga. Da sam i čuo emisiju svijestima, ne bih razumio. Što se dogodilo?

Cijela Sjeverna Irska je u vatri, pobune i nemiri, najokrutnija ubojstva u posljednjih petnaest godina. U Belfastu i Ballvclareu, Dromoreu i u brdima Mourne Mourne Mountains, vigilanti⁶² izvan sebe na objema stranama tumaraju ulicama i brežuljcima pucajući bez ikakvih obzira i ubijajući u ljutnji sve što se kreće. Potpuni kaos. Vlada Ulstera je uspaničena, parlament je vezan, emotivno uznemiren, svi pokušavaju naći rješenje. Rješenje će biti masovna infuzija vojske i njihovih zapovjednika.

Kakve to ime veze s Bertholdierom?

Pažljivo me slušajte reče znanstvenik, zakoraknuvši. Prije osamdana je iz Beloit, država Wisconsin, zračnom teretnom linijom krenula isporuka streljiva koja sadrži tri stotine sanduka cluster⁶³ bombi i dvijetisuće kutija eksploziva. Odredište je Tel Aviv, preko Montreala, Pariza i

Marseillesa. Teret nikad nije stigao, a jedan izraelski trag posredstvom Mossada⁶⁴ pokazao je da su samo teretnice stigle u Marseilles, ništa drugo. Teret je nestao ili u Montrealu ili u Parizu, a mi smo uvjereni da mu je promijenjen put i da je završio u rukama ekstremista opet na objema stranama u Sjevernoj Irskoj.

Zašto tako mislite?

Prve žrtve preko tri stotine djece, muškaraca i žena ubijene su iliteško ranjene na osobit način cluster bombama raznesene u komadiće.

To nije ugodan način umiranja, ali je možda još gore biti ranjen bombeotkinu čitave dijelove tijela. Reagiranja su bila oštra i histerija se brzo širi.

Vlada je paralizirana. Sve u jednom danu, jednom jedinom danu, gospodine Converse!

Oni sebi dokazuju da to mogu učiniti odvrati Joel sa strahom koji je treperio u grlu.

Točno suglasi se Beale. To je pokus, mikrokozmos totalnog užasakoji mogu izazvati.

Converse se namrštio. Osim činjenice da Bertholdier živi u Parizu, što ga povezuje s isporukom?

Francuski osiguravatelj je firma čiji je Bertholdier direktor. Koga bise moglo manje sumnjičiti nego firmu koja mora platiti gubitak?

Kako se zove osiguravajući zavod?

Compagnie Solidaire. Operativna riječ, solidaire, Beloit i Belfast.

Ponadajmo se da ću uspjeti Bertholdierea konfrontirati s tom riječju.

Ako u tome uspijem, to im moram reći u pravo vrijeme. Ujutro ću uhvatit

62 *Pripadnik samoimenovanog građanskog tijela organiziranog radi održavanja reda i si., gdje nepostoji efikasan sudski sustav; od španj. vigilante (op. prev.)*

63 *Skupina manjih bombi, rasprsnih ili požarnih, koje se bacaju u jednoj bombi koja se kod udara iliranije rasprsnje i oslobodi ih (op. prev.)*

64 *Izraelska kontraobavještajna služba, (op. prev.)*

zrakoplov iz Atene.

Tri do pet tjedana, to je sve što vam je preostalo prije nego sve eksplodira. Što god to bude, gdje god to bude, to će biti kao Sjeverna Irska, ali još deset tisuća puta nasilnija. To je realna opasnost koja se približava.

Valerie Charpentier se naglo probudila, široko otvorenih očiju, ukočena lica, pažljivo slušajući zvukove koji su razbijali mračnu tišinu oko nje i pljuskanje valova u daljini. Očekivala je da će svake sekunde čuti gromoglasno zvono alarmnog sustava.

Nije bilo uzbune, ali je ipak bilo drugih zvukova, onih koji su joj se upleli u san prodirući dovoljno duboko da je probude. Povukla je pokrivač i ustala iz kreveta hodajući polako, oprezno, prema staklenim vratima koja su vodila na balkon iznad stjenovite obale mola i Atlantskog oceana. Opet je to čula. Treptava prigušena svjetla bila su nepogrešivo ista, slijevajući se preko čamca koji je bio usidren točno na mjestu gdje se i prije nalazio. Bila je to šalupa koja je dva dana krstarila uzduž obale, goredolje, uvijek na vidiku, očigledno bez drugog odredišta do upravo tog dijela obale Massachusettsa. U sumrak, druge večeri, bacili su sidra u vodu ispred njene kuće. Šalupa se vratila. Poslije tri dana se vratila. Prije tri večeri nazvala je policiju. Šalupa je registrirana u Marylandu, vlasnik je časnik vojske Sjedinjenih Država, nije bilo izazovnog ili sumnjivog ponašanja koje bi zahtijevalo službenu intervenciju.

Ja bih to nazvala do krajnosti izazovnim i sumnjivim odgovorilaje Val čvrstim glasom. Kad čudan brod plovi goredolje, uz isti dio obalei to dva dana za redom, a onda se usidri ispred moje kuće na udaljenostidovikivanja.

Prava na vodu vlasništva koje ste unajmili ne idu dalje od šezdesetmetara, ma 'am glasio je službeni odgovor. Ništa ne možemo učiniti.

Međutim, već pri prvim svjetlima jutra Valerie je znala da nešto treba učiniti. Usmjerala je svoj dalekozor na brod i gotovo odmah razjapila usta odmičući se od

staklenih vrata. Na palubi šalupe stajala su dvojica muškaraca, koji su svoje dvoglede mnogo snažnije od njenog usmjerili na kuću, na spavaću sobu na katu. Na nju.

Susjeda u culdesacu⁶⁵ dolje na plaži nedavno je instalirala uređaj za uzbunjivanje. I ona je bila razvedena, ali s neprijateljski raspoloženim mužem i troje djece; alarm joj je bio potreban. Dva telefonska poziva i Val je razgovarala s vlasnikom Watchguard Security.⁶⁶ Istog dana su susjedi

65 *Dosl. dno vreće (fran.): slijepa ulica (op. prev.)*

66 *Jedna od najvećih američkih firmi za osiguranje i čuvanje osobne imovine (op. prev.)*

provizorno uveli alarmni uređaj izrađujući nacrt za trajnu instalaciju.

Zvono ne gromoglasno, već mekano i blago. Mirna zvonjava broskog zvona na tamnoj vodi, čiji batić kao daje plesao zajedno s valovima. Bio je to zvuk koji ju je probudio. Osjetila je olakšanje, ali i čudnu uznemirenost. Ljudi noću, na vodi, koji kane učiniti neko zlo ne najavljuju svoju nazočnost.

Što se to događa s njom? Prije tjedan dana telefon joj je bio mrtav sedam sati, a kad je nazvala telefonsku kompaniju iz kuće prijateljice, nadglednik iz tehničke službe rekao joj je da ne može naći nikakav kvar. Linija je bila operativna.

Možda za vas, ali ne za mene, a vi ne plaćate račune.

Vratila se kući; linija je još bila mrtva. Drugi, mnogo ljući poziv izazvao je isti odgovor. Nema kvara. A onda, dva sata poslije, neobjašnjivo, telefon je funkcionirao. Tu epizodu objasnila je sebi kao ruralni telefonski sustav koji nema najbolju opremu. Nije znala kakvo bi objašnjenje mogla dati za šalupu koja se sada sablasno diže i spušta ispred njene kuće.

Odjednom, na prigušenom svjetlu brodića, vidjela je lik koji se izvukao iz kabine. Za trenutak bio je skriven u sjeni, a onda je ugledala kratki sjaj jakog svjetla. Šibica. Cigareta. Na palubi je stajao nepokretan čovjek koji je pušio. Gledao je u njenu kuću kao daje proučava. Čekajući.

Val je zadrhtala i dovukla tešku stolicu ispred vrata balkona ali ne suviše blizu, dalje od stakla. S kreveta je skinula laki pokrivač, umotala se i sjela gledajući na vodu, na brod, u čovjeka. Ako se taj čovjek ili brod odluče približiti njenoj kući, ma kako to bio blag pokret, znala je da će pritisnuti dugmad za koju su joj objasnili daje mora pritisnuti u slučaju hitnosti. Kad su aktivirana, velika okrugla alarmna zvona i u kući i izvan nje paraju uši u gromoglasnom koncertu,

gušeci zvuk valova i njihova grebanja na obali i gatu. Zvona se mogu čuti i više od kilometra daleko jedini zvuk na obali, zastrašujući, prevladavajući. Pitala se neće li noćas ili sutra ujutro, učiniti da se čuju.

Neće se uspaničiti. Joel ju je naučio da se oslobodi panike, pa čak i kad je pomislila da joj je jednom prilikom u tamnim ulicama Manhattana zatrebao krik u pravo vrijeme. Svako malo neizbježno se događalo. Suočavali su se s ovisnicima o drogi ili punkerima, ali bi Joel ostao miran ledeno miran i zajedno s njom stao leđima prema zidu, ponudivši dodatni novčanik, koji bi imao u džepu od hlača, s nekoliko novčanica u njemu. Bože, kakav je on bio led! Možda ih zbog toga nitko nije i fizički napadao, ne znajući što prijeti iza tog hladnog, usredotočenog pogleda.

Ja bih vrisnula! jednom mu je uzviknula.

Ne odgovorio je. Tada bi ga uplašila, uspaničila. U takvim trenucima ta kopilad mogu biti smrtonosna.

Je li čovjek na brodiću smrtonosan jesu li ljudi na šalupi ubojice? Ili su to samo mornaripočetnici koji oplakuju obalu, vježbajući jedrima i sidrima blizu obale iz razloga vlastite zaštite čak zabrinuti neće li se vlasnici nekretnina na obali usprotiviti? Teško bi se moglo povjerovati da bi jedan armijski časnik mogao sebi priuštiti kapetana za šalupu, a samo nekoliko kilometara dalje duž obale, s jedne i druge strane, ima dovoljno marina.

Je li čovjek na brodiću s cigaretom samo mladi kopneni časnik koji peče mornarski zanat? To je moguće, dakako sve je moguće a ljetne noći nose posebnu vrstu usamljenosti koja izaziva čudna maštanja. Čovjek hoda sam po žalu i svašta razmišlja.

Joel bi joj se nasmijao i rekao da su to samo demoni koji brzo oblijeću njenu glavu, glavu umjetnice, u traženju logike. I nesumnjivo bi bio u pravu. Ljudi na brodiću su vjerojatno više potisnuto živčani od nje. Na neki način, oni su povređivali tuđu imovinu, oni su našli utočište na vidiku prijateljski raspoloženih domorodaca; stoje potvrdio ijedan posjet obalne straže. Daje Joel s njom, točno je znala što bi učinio. On bi otišao na plažu i predložio svojim privremenim susjedima da se iskrcaju i kod njega popiju piće.

Dragi Joel, ludi Joel, ledeno hladni Joel. Bilo je vrijeme kad si okrepeljivao kad si se i sam osjećao okrijepljenim. I zabavan, tako strašno zabavan čak i onda kad se nisi osjećao tako okrijepljenim. Na neki način mi nedostaješ, dragi. Ali ne dovoljno, hvala ti.

A ipak, zašto je osjećaj možda instinkt bio uporan? Mali brod na vodi bio je poput magneta koji ju je vukao sebi, privlačeći je u svoje polje.

Gluposti! Demoni u potrazi za logikom! Ona je bila luda ljudi Joel, ledeno hladni Joel dosta s tim, za ime Božje! Budi razborita]

Onda je opet obuze drhtavica. Mornariučenci noću ne plove oko nepoznatih obala.

Magnet ju je držao sve dok joj oči nisu otežale i nadjačao je uznemireni san.

Opet se probudila, iznenađena jakim suncem koje je nadiralo kroz staklena vrata. Toplinu sunčevih zraka osjećala je po čitavom tijelu, pogledala je na vodu. Brod je otišao i na trenutak se upitala je li uopće bio tu.

Da, bio je. Alije otišao.

747 se uzdizao s piste atenske zračne luke Helikon, vinuvši se ulijevo u brzom uspinjanju. Dolje se jasno vidjela, uz veliko polje, Postaja mornaričke avijacije Sjedinjenih Država. Ona je tu na temelju međudržavnog ugovora, premda je posljednjih godina reducirana, stoje značilo i smanjenje broja letova. Pa ipak, dalekosežni američki mlažnjaci i dalje su letjeli nad Sredozemljem, Jonskim i Egejskim morem, zahvaljujući ljubaznosti vlade koja se protivila stanju stvari, ali ipak nemirna, svjesna drugih očiju sa sjevera. Gledajući kroz prozor, Converse je prepoznao oblike poznate opreme na zemlji. Bila su dva reda phantoma F4T i A6E na suprotnim stranama dvostruke staze modernije verzije F4G i A6A, na kojima je letio prije toliko godina.

Tako se lako vratiti natrag, pomisli Joel, promatrajući kako se tri phantoma udaljavaju od formacije na zemlji; usmjerit će se prema početku poletne staze, a na nebu će biti druga patrola. Converse je osjetio kako mu se ruke stežu; u svijesti je manipulirao debelom perforiranom palicom i prekidačima, očima je prelijetao brojčanike, tražio prave i krive signale. Konačna provjera, sve je u redu; dozvoljeno uzlijetanje. Otpusti silu zvijeri, oslobodi je. Vrti kotače! Brže, brže; zemlja je nejasna, paluba nosača je masa prolazećeg sivila, naprijed je plavo more, gore je plavo nebo. Pusti ga slobodno! Neka budem slobodan!

Pitao se bi li još mogao letjeti. Nakon mornarice, tijekom akademskih godina u Massachusettsu i Sjevernoj Karolini, često je odlazio na male zračne luke i poletao jednomotorcima tek da se oslobodi pritiska, da pronade nekoliko minuta plave slobode, ali nije bilo izazova, nije bilo zauzdavanja svemoćnih zvijeri.

Kasnije je sve to prestalo na dugo, dugo vrijeme. Nije bilo malih zračnih luka koje je posjećivao vikendima, nije se više poigravao s pripravnim kompanijskim zrakoplovima; tako je obećao. Njegova se žena užasavala njegova letenja. S jednom od nekoliko gesta razumijevanja u svom braku, dao je riječ da se više neće popeti u cockpit. To mu nije smetalo sve dok nije uvidio dok nisu uvidjeli da se brak stanjio, a onda se opet počeo vozikati do male zračne luke Teterboro, u New Jersevu. Pa ipak, čak i tada osobito tada nije bilo izazova, nije bilo drugih zvijeri osim njega.

Zemlja, dolje, je iščezla kad se 747 stabilizirao i počeo uspinjati do određene visine. Converse je skrenuo pogled s prozora i naslonio se na naslonjač sjedišta. Na oznaci NO SMOKING naglo su se ugasila svjetla i Joel je iz džepa na košulji izvukao kutiju s cigaretama. Pogledao je na sat. Bilo je 12 sati i 20 minuta. Trebalo je da u 13 i 35 stignu u Orly, po francuskom vremenu. Uzimajući u obzir vremenske zone, tijekom osmosatnog leta dobro će upamtiti sve o generalu Jacquesu Louisu Bertholdieru koji je, ako su Beale i mrtvi Hallidav bili u pravu, ruka Akvitanije u Parizu.

U Helikonu je učinio nešto što nikad nije, nešto što mu se nikad nije dogodilo; bilo je to samougađanje koje se obično pripisuje junacima romantičnih romana ili filmskim zvijezdama, ili idolima meka. Strah i oprez udružili su se s obiljem novca, pa je platio i dva susjedna mjesta u prvoj klasi. Nije želio da bilo čije oči zalutaju na stranice koje će čitati, stari Beale je to noćas na plaži učinio zastrašujuće jasnim: ako postoji i najudaljenija mogućnost da materijali koje nosi padnu u druge ruke bilo čije druge ruke on ih mora uništiti pod svaku cijenu jer su to najtajniji dosjei o ljudima koji jednim telefonskim pozivom mogu zapovjediti višestruka smaknuća.

Uzeo je attache kovčežić čija je kožna ručka još bila tamna od znoja njegova stiska, još od Mvkonosa rano ujutro. Po prvi je put shvatio vrijednost postupka o kojemu je saznao iz filmova i romana. Daje ručku kovčežića mogao lancem privezati za zglavak ruke, disao bi mnogo ugodnije.

Jacques Louis Bertholdier, star pedeset devet godina, jedino dijete Alphonsa i MarieTherese Bertholdier, rodio se u vojnoj bolnici u Dakaru. Otac, časnik od karijere u francuskoj vojsci, bio je autokrat koji je provodio oštru disciplinu. Malo je poznato o majci; možda je značajno da Bertholdier nikad ne govori o njoj, kao da ne priznaje njeno postojanje.

Prije četiri godine, u pedeset petoj godini života, povukao se iz vojske, a sada je direktor Juneau et Cie., konzervativne firme u Bourse des Valeurs, na pariškoj burzi.

Njegove su prve godine bile tipične za život sina zapovjednog časnika koji se selio iz mjesta u mjesto; uživao je u privilegij ama očeva čina i utjecaja. Navikao se na sluge i vojnike podčinjene ocu, osobito posilne. Ako se razlikovao od drugih časničkih sinova, razlika je bila u samom dječaku. Govorilo se daje upetoj godini bio kadar izvršiti sva pravila vojnog ponašanja, a u desetoj je mogao odrecitirati cijelu knjigu propisa.

God. 1938. Bertholdieri su se vratili u Pariz, a otac je bio pridodan generalstožeru. To su bila kaotična vremena jer je rat s Njemačkom bio neizbježan. Stariji Bertholdier bio je jedan od zapovjednika koji je bio svjestan činjenice da linija Maginofs neće izdržati. Njegova je otvorenost tako naljutila njegove kolege časnike da su ga prebacili na teren, za zapovjednika Četvrte armije, koja se nalazila duž sjeveroistočne granice.

Došao je rat i otac mu je ubijen upetom tjednu neprijateljstava. Tada je mladi Bertholdier imao šesnaest godina i pohađao je školu u Parizu.

Pad Francuske u lipnju 1940. mogao bi se nazvati početkom muževne dobi našeg subjekta. Pridruživši se Otporu, najprije kao kurir, borio se četiri godine, napredujući u činu među borcima Otpora, sve dok nije postao zapovjednikom sektora CalaisParis. Često je tajno putovao u Englesku radi koordiniranja operacija špijunaže i sabotaže sa Slobodnim Francuzima i britanskom obavještajnom službom. U veljači 1944. De Gaulle mu je dodijelio privremeni čin majora. Imao je dvadeset godina.

Nekoliko dana prije savezničkog zauzimanja Pariza, Bertholdier je teško ranjen u uličnoj čarki između boraca Otpora i njemačkih vojnika u povlačenju. Hospitalizacija gaje oslobodila daljnje aktivnosti u preostalom razdoblju europskog rata. Nakon njemačke kapitulacije, imenovanje u nacionalnu vojnu akademiju u SaintCyru, stoje bila kompenzacija koju je De Gaulle smatrao primjerenom za mladog junaka ilegalnog otpora. Nakon završetka škole unaprijeđen je u stalni čin kapetana. Imao je dvadeset četiri godine, a povjerali su mu sukcesivna zapovjedništva u Dra Hamadi, u francuskom Maroku; u Alžiru; pa preko svijeta u garnizonima Hajfonga, te napokon u savezničkim sektorima Beča i zapadnog Berlina. (Upamtite, ovo posljednje mjesto u odnosu na sljedeću informaciju ofeldmaršalu Erichu Leifhelmu. Tamo su se upoznali i sprijateljili, najprije

otvoreno, ali su poslije poricali svoje druženje nakon što su se obojica povukla iz vojne službe.

Ostavljajući na trenutak Ericha Leifhelma, Converse je razmišljao o mladoj legendi kakva je bio JacquesLouis Bertholdier. Iako je Joel bio nemilitaristički raspoložen, poput drugih civila, na neki čudan način mogao se identificirati s vojnim fenomenom opisanim na tim stranicama. Iako nije bio junak, njega su po povratku iz rata dočekali kao junaka, iz rata u kojemu se klicalo vrlo malom broju vojnika, mada je takav doček bio više svojstven onima koji su rat propatili u zarobljeničkom logorima, nego u borbi. Pa ipak, pažnja sama pažnja koja dovodi do privilegija bila je opasan oproštaj. Premda prvotno zbunjen, čovjek bi to ipak sve prihvatio, a poslije sve i očekivao. Priznanje je moglo udariti u glavu, a privilegije su uzimane zdravo za gotovo. A kad bi se pažnja stala osipati, u igri bi se pojavila stanovita ljutnja; čovjek je želio sve to natrag.

To su bili osjećaji nekoga tko nije bio gladan vlasti uspjeha da, vlasti ne. Ali što reći o čovjeku čije je postojanje oblikovano autoritetom i vlašću, čije najranije uspomene sežu do privilegija i položaja, i koji se meteorski uzdigao još dok je bio nevjerojatno mlad? Kako takav čovjek reagira na priznanja i sve širi spektar svog uzdizanja? Takvog se čovjeka ne može lako ukloniti s puta; njegova će ljutnja prerasti u bijes. A ipak je Bertholdier otišao od svega toga u pedeset petoj godini, u najboljim godinama, u prilično mladoj dobi za tako istaknuta čovjeka. To se ne slaže. Nešto nedostaje u portretu tog novog Aleksandra. Barem za sada.

Točno poštivanje redosljeda igralo je veliku ulogu u Bertholdierovu ugledu koji je rastao. Nakon službovanja u Dra Hamadi i pretkriznom Alžiru, premjestili su ga u francusku Indokinu, gdje se situacija naglo pogoršavala za kolonijalnu vojsku koja je tada bila zaokupljena teškim borbama s ustanicima. Njegovi podvizi na ratištu odmah su postali temom razgovora u Sajgonu i Parizu. Vojska je pod njegovim zapovjedništvom izvojevala nekoliko rijetkih, ali toliko potrebnih pobjeda, koje su, mada nisu mogle izmijeniti tijek rata, uvjerile tvrdokorne militariste da superiorna galska hrabrost i strategija mogu poraziti inferiorne azijske snage; nj ima je samo potreban materijal koji Pariz zadržava. Predaja kod Dienbienphua⁶⁹ bila je gorki lijek tim ljudima koji su tvrdili da su izdajice iz Quai d 'Orsayjaw dovele do poniženja Francuske. Premda se pukovnik Bertholdier uzdigao iz poraza kao jedan od nekolicine junačkih likova, bio je dovoljno mudar

69 *Selo u sjeveroistočnom Vijetnamu; poprište velikog poraza francuskih okupacijskih snaga 1954.godine (op. prev.)*

70 *Francusko ministarstvo vanjskih poslova (op. prev.)*
oprezan da se ne ističe svojim idejama, pa se nije, barem na površini, pridružio jastrebovima. Mnogi kažu daje čekao na signal kojeg nije bilo. Opet su ga premjestili, pa je služio najprije u Beču, pa u Zapadnom Berlinu.

Nakon četiri godine, međutim, razbio je kalup koji je tako oprezno sam stvorio. Prema njegovim riječima, bio je ljut i razočaran De Gaulleovim sporazumima s Alžircima, koji su tražili neovisnost; pobjegao je u zemlju svog rođenja, u sjevernu Afriku, i pristupio pobunjeničkom OASu generala Raoula Solana, koji se takvoj politici bijesno protivio, označavajući je izdajničkom. Za vrijeme tog revolucionarnog međučina svog života bio je upleten u pokušaj ubojstva De Gaullea. Salanovim hvatanjem u travnju 1962. i neuspjehom ustanka, Bertholdier se opet izdigao iz poraza zapanjujuće netaknut. Postupkom koji je jedino moguće nazvati izuzetnim i nečuvenim a koji nikad nije bio do kraja shvaćen De Gaulleje Bertholdiera pustio iz zatvora i doveo u Elysee.⁷¹ Sto su njih dvojica rekla jedan drugome nikad se nije saznalo, ali je Bertholdieru vraćen čin. Jedini De Gaulleov komentar o tome, koji je zabilježen, dat je na konferenciji za tisak 4. svibnja 1962. U odgovoru na pitanje o pobunjeničkom časniku kojemu je vraćen čin, rekao je (doslovan prijevod): "Velikom vojnikudomoljubu treba dopustiti i oprostiti jedini, krivo vođeni interludij. Mi smo razgovarali. Mi smo zadovoljni." Više ništa nije rekao na tu temu.

Sedam je godina Bertholdier bio na raznim utjecajnim mjestima, uzdigavši se do čina generala. Najčešće je bio glavni vojni charge d'affaires u najvažnijim veleposlanstvima za vrijeme francuskog sudjelovanja u Vojnom komitetu NATOa. Često su ga pozivali u Quai d'Orsay, pa bi pratio De Gaullea na međunarodne sastanke, uvijek vidljiv na novinskim fotografijama, obično samo metar udaljen od samog velikog čovjeka. Bilo je prilično čudno što su ga nakon tih konferencija ili summita mada je njegov doprinos, kako se činilo, bio znatan uvijek vraćali natrag na njegovo mjesto službovanja, dok su se unutrašnje debate nastavljale, a odluke donosile bez njega. Kao da su ga stalno odgajali i pripremali, ali ga nikad nisu uputili na kritično mjesto. Nije li takav poziv bio signal koji je čekao sedam godina prije, kod Dienbienphua? To je pitanje na koje ovdje nemamo odgovora, ali vjerujemo daje od životnog značaja time se pozabaviti.

Nakon De Gaulleove dramatične ostavke, poslije odbijanja njegova zahtjeva za reformom ustava 1969. godine, Bertholdierovaje karijera ušla u pomrčinu. Zadaci koji su mu povjeravani bili su daleko od centara moći, a takvi su i ostali do njegove ostavke. Istraživanjem referenca u bankama i u kreditnim karticama, kao i putničkih manifesta, dokazano je daje tijekom posljednjih osamnaest mjeseci naš subjekt putovao kako slijedi: London

3 putovanja; New York 2; San Francisco 2; Bonn 3; Johannesburg 1; Tel Aviv I (u kombinaciji s Johannesburgom). Shema je jasna. Usuglasju je s rastućim geografskim točkama pritiska operacije generala Delavanea.

Converse je protrljao oči i pozvonio za piće. Čekajući na scotch pregledao je još nekoliko poglavlja. O čovjeku je upamtio sve stoje bilo bitno; daljnje su se informacije ticale njegove obitelji i nisu bile osobito relevantne. Bertholdierovo ime je isticalo nekoliko ultrakonzervativnih skupina, nadajući se da će ga iz vojnih povući u političke ratove, ali svi su ti pokušaji završili bez uspjeha. Glavni poziv gaje zaobišao; nije ga ni bilo. Trenutačno, kao direktor velike firme na pariškoj burzi, on je u suštini figura za prezentaciju, koja se doimlje bogatih, a socijalistički nastrojene drži po strani već samom težinom svoje legende.

Svuda putuje u limuzini kompanije (čitaj: automobil s vozačem), a gdje god odlazi, njegov dolazak očekuju uz prikladnu dobrodošlicu. Kola su tamnoplavi američki lincoln Continental, s registracijom 1001. Restorani koje posjećuje su: Raillevant, Ritz, Julien i LucasCarton. Na ručak, međutim, stalno polazi u privatni klub L 'Etalon Blanc, odnosno tri do četiri puta tjedno. To je klub koji je vrlo zatvoren, a članstvo ograničeno samo na časnike najviših činova, na ostatak bogate aristokracije; na te bogate puzavce koji, budući da nisu ni jedno ni drugo, stavljaju novac na obje strane, tek toliko da su s njima.

Joel se nasmiješio; urednik izvješća nije bio bez smisla za humor. Pa pak, nešto nedostaje. Njegova je pravnička svijest tražila propust koji nije objašnjen. Koji je to bio signal koji Bertholdier nije dočekaao kod Dienbienphua? Sto je moćni De Gaulle rekao pobunjeničkom časniku, a što je pobunjenik rekao velikom čovjeku? Zašto su mu stalno ugađali ali samo ugađali i bili susretljivi prema njemu a nikad ga nisu pozvali na vlast? Jedan Aleksandar bio je pomazan, oprostili su mu, uzdigli ga, pa opet bacili? Na tim je stranicama negdje zakopana poruka, ali je Joel nije mogao naći.

Converse je stigao do dijela izvješća koji je njegov pisac smatrao relevantnim samo zbog toga što kompletira portret, ali je malo dodavao prethodnoj informaciji.

Bertholdierov privatni život čini se jedva važnim za aktivnost koja nas brine. Njegov je brak bio iz računa u najčišćem smislu La Rochefoucaulda: bio je društveno, profesionalno i financijski koristan za obje strane. Osim toga, čini se daje to bilo samo poslovno utanačenje. Nemaju djece, a premda se Mme Bertholdier često pokazuje uz svoga muža u državnim i društvenim zgodama, rijetko kad bi ih ugledali u bliskom razgovoru. Isto kao kada je u pitanju njegova majka, Bertholdier nije nikad koliko je poznato govorio o svojoj ženi. Možda ovdje postoji neka psihološka veza, ali mi nemamo dokaza za potvrditi je. Osobito ako se zna daje Bertholdier notorni ženskar koji kadšto istodobno izdržava tri razne ljubavnice. Među njemu ravnima on ima nadimak koji nikad nije našao put do tiska: La Grand Machine,⁷² a ako je čitatelju ovdje potreban prijevod preporučamo mu piće na Montparnasseu.

Izvješće je završilo tom zanimljivom napomenom. Bio je to dosje koji je više postavljao pitanja, nego stoje na njih odgovarao. U širokim je zamasi opisivao što i kako, ali vrlo rijetko i zašto. Ali je bilo dovoljno konkretnih činjenica s kojima se moglo baratati. Joel je pogledao na sat; protekao je jedan sat. Preostala su mu još dva sata za ponovno čitanje i iščitavanje, razmišljanje i upijanje stoje više moguće podataka. Već je odlučio s kim će uspostaviti vezu u Parizu.

Ne samo daje Rene Mattilon bio oštrouman odvjetnik kojeg su često pozivali Talbot, Brooks i Simon kad su morali biti zastupljeni u francuskim sudovima, već je bio i prijatelj. Iako je bio deset godina stariji od Joela, njihovo se prijateljstvo učvrstilo u zajedničkom iskustvu, u zajedničkom smislu globalnog zemljopisa, nekorisnosti i gubitka. Prije trideset godina Mattilon je bio mlad odvjetnik u dvadesetim godinama, kojega je vlada poslala u tadašnju francusku Indokinu kao vojnog pravnika. Bio je svjedokom neizbježnog i nikad nije mogao shvatiti zašto njegovoj ponosnoj, tvrdoglavoj naciji toliko treba da si to utuvi u glavu. Osim toga, nije birao riječi kad je poslije komentirao američko upetljavanje u Indokini.

Mon Dieu! Vi ste mislili da ćete oružjem postići ono što mi nismo mogli postići oružjem i mozgom? Deraisonnable!

Uobičajili su naći vremena za večeru i piće kad god Mattilon doputuje u New York ili Joel u Pariz. Osim toga, Francuz je bio zapanjujuće tolerantan spram Converseovih lingvističkih ograničenja; Joel jednostavno nije mogao naučiti drugi jezik. Čak je Valino strpljivo tutorstvo naišlo na barijeru koju su činile njegove

gluhe uši i neprijemčiv mozak. Četiri je godine njegova bivša žena, čiji je otac bio Francuz a majka Njemica, pokušavala naučiti ga najjednostavnijim frazama, ali je na koncu uvidjela da je to beznadno.

Kako se, dođavola, možeš nazivati međunarodnim pravnikom kad tenitko ne razumije iza Sandy Hooka?74 upitala gaje.

Unajmljivanjem tumača koje su obučile švicarske banke i plaćanjemsustavom točkica odgovorio joj je. Oni neće ništa propustiti, uvjeravam te.

Kad bi god došao u Pariz, uzeo bi apartman s dvije sobe u luksuznom hotelu George V., što su dopuštali Talbot, Brooks i Simon, kako je pretpostavljao, više radi dojma na klijente, nego zbog bilance. Pretpostavka je bila napola istinita, kao što mu je razjasnio Nathan Simon.

Imaj lijepu sobu za dnevni boravak rekao mu je Nathan svojim grobnim glasom. Upotrijebi je za sastanke pa možeš izbjeći te smiješnoskupe francuske ručkove i Bože mi oprostivečere.

Dojmljiva adresa će i sada poslužiti, razmišljao je Converse dok je taksi manijakalno krivudao kroz promet, sredinom poslijepodne va na Champs Elvsees, prema Aveniji George V. Ako želi iole napredovati a on namjerava napredovati s ljudima oko Bertholdiera ili sa samim Bertholdierom, skupi hotel će odgovarati imidžu nepoznatog klijenta, koji je poslao osobnog odvjetnika u vrlo povjerljivo istraživanje. Dakako, nema rezervaciju, ali to je previd zbog kojega će optužiti zamjenicu svoje tajnice.

Pomoćnik upravnika ga je toplo dočekaao, mada iznenađen i najzad ispričavajući se. Od Talbota, Brooksa i Simona nije stigao nikakav faksirani zahtjev za rezervaciju ali, sasvim prirodno, smještaj će se naći za starog prijatelja. Drugi kat, pravi whisky, a uvečer će ga nesumnjivo podsjetiti da obično zahtijeva buđenje u sedam sati ujutro. Bit će u isto vrijeme.

Bilo je blizu pet sati poslije podne i nazvat će Mattilona prije nego odvjetnik napusti kancelariju tog dana. To mora brzo učiniti. Kad bi samo Rene mogao popiti piće s njim, bio bi to početak. Ili je Mattilon njegov čovjek ili nije, a uznemirivala ga je i sama pomisao da bi mogao izgubiti čak jedan jedini sat svog napretka.

Dobri Kriste, Joel! uzviknuo je Francuz. Čitao sam o tom strašnom događaju u Ženevi u jutarnjim novinama, pa sam pokušao uspostaviti telefonsku vezu s tobom Le Richemond, dakako ali su mi rekli da si otputovao. Je li s tobom sve u redu?

Dobro sam. Ja sam se samo tamo zatekao, to je sve.

Bio je Amerikanac. Jesi li ga poznavao?

Samo preko stola. Usput rečeno, naklapanje o tome daje imao nešto narkoticima, bilo je samo naklapanje. Dočekali su ga, opljačkali, ustrijelili i pripremili za zbnjenost post mortem.

A neki supergorljivi službenik je odmah skočio na namještajku pokušavajući zaštititi imidž svoga grada. Sve je to tako strašno. Zločin, umorstvo, terorizam; to se posvuda širi. Manje u Parizu, hvala Bogu.

Vama nisu potrebni ulični razbojnici, vozači taksija više nego dobroodrađuju njihov posao. Osim što su još prljaviji, možda.

Ti si, kao uvijek, impossible,76 moj prijatelju! Kad se možemo sastati?

Converse je zašutio. Nadam se večeras. Kad napustiš ured.

To je vrlo zakašnjela obavijest, mon ami. Volio bih da si me prijetelefonski obavijestio.

Došao sam tek prije deset minuta.

Ali iz Ženeve si otišao...

Imao sam posla u Ateni prekinu ga Joel.

Ah, da, ovih dana leti novac od Grka.

Kako bi bilo da nešto popijemo, Rene? Važno je.

Sad je bio red na Mattilonu da zastane; bilo je očigledno da je u Converseovoj kratkoći ulovio trag žurbe u glasu. Dakako odgovori Francuz. Ti si u Georgeu V., pretpostavljam?

Da.

Bit ću tamo čim prije budem mogao. Recimo za četrdeset i pet minuta.

Hvala ti. Na galeriji ću pronaći dvije stolice.

Posjetitelji tog ambijenta nazivali su galerijom prostor golemog predvorja popločenog mramorom, s lukovima, uz staklena vrata bara Georgea V.. Bio je to neslužbeni naziv koji valja zahvaliti činjenici da unutar hodnika zastakljenoga staklom, s lijeve strane, postoji uska umjetnička galerija. Međutim, isto je tako razborito nazvati galerijom i tu samu luksuznu prostoriju. Duboko tapecirani naslonjači od baršuna, dvosjedi i trosjedi, politirani niski, tamni stolovi uz mramorne zidove ispod umjetničkih djela, mamutskih tapiserija iz odavno zaboravljenih dvoraca i velika junačka platna umjetnika, i mladih i starih. A glatki kamen poda pokriven je gigantskim orijentalnim sagovima, dok je o strop pričvršćen niz zapletenih svijećnjaka koji su bacili meko svjetlo kroz zlatni čipkasti filigran.

U tim tapeciranim enklavama razgovaraju bogati muškarci i žene, u proračunatim sjenama ispod posebno osvijetljenih slika i niti isprepletenih prije mnogo stoljeća. Često su to uvodni dijalozi, probna pitanja koja se najčešće rješavaju u upravnim prostorijama u kojima borave direktori i predsjednici, rizničari i ponos pravničkog staleža. Ceremonijalni okoliš nekako izaziva obrednu nevjericu, pa kasnija poricanja ne padaju teško. Osim toga, galerija zaslužuje svoj naziv: unutar bratstva onih koji su postigli uspjeh na međunarodnoj sceni, govori se da će svaki njegov član koji tu provede izvjesno vrijeme prije ili kasnije naići na gotovo svakog koga poznaje. Prema tome, ako je nekome stalo do toga da ga ne vide, bit će bolje da pođe na neko drugo mjesto.

Prostorija se punila, a konobari su se udaljavali od hrapava bara, znajući gdje je pravi novac. Converse je pronašao dvije stolice u kutu, gdje je svjetlo bilo još prigušenije. Pogledao je na sat i jedva bio kadar pročitati brojke. Proteklo je četrdeset minuta od njegova telefonskog poziva Reneu.

Poslije dvanaest minuta ugledao gaje. Mattilon je energično ušao iz jako obasjana ulična predvorja u meku osvijetljenost galerije. Zastao je trenutak, zažmirio pa kimnuo. Krenuo je sredinom tepisima pokrivena poda, a pogled mu je već iz daljine ulovio Joela, dok mu se na licu pojavio širok, iskren osmijeh. Rene Mattilon je bio u srednjim pedesetim godinama, ali njegov korak i opći izgled odavali su mlađeg čovjeka. Oko njega je carevala ona aura tako svojstvena uspješnom odvjetniku; bila je uočljiva njegova samouvjerenost, ta suština njegova uspjeha, koja je rođena i u marljivosti, a ne samo u egu i dostignuću. Bio je siguran glumac koji se dobro osjećao u svojoj ulozi; sijeda kosa i jasne muške crte bile su dijelovi proračunata dojma. Iza te pojavnosti, međutim, bilo je još nešto drugo, pomisli Joel, ustavši sa stolice. Rene je bio savršeno pošten čovjek; to je zaključak koji razoružava. Bog je znao za pogreške obojice, ali obojica su pošteni ljudi; možda su zato i toliko uživali u međusobnom druženju.

Kratkom zagrljaju prethodio je čvrst stisak ruke. Francuz je sjeo nasuprot Converseu, a Joel je dao znak pažljivom konobaru. Naruči na francuskom rekao mu je Joel. Naručim li ja dobit ćeš vrući kolač sa sladoledom i kremom.

Taj čovjek govori engleski bolje od nas. Campari i led, molim vas.

Opet ti hvala što si došao sada će Converse. Ja to uistinu mislim.

Uvjeren sam daje tako... Dobro izgledaš, Joel. Umorno, ali dobro.

Taj šokantni događaj u Ženevi mora da izaziva moru.

Ne baš. Zatekao sam se, jednostavno, tamo.

Pa ipak, mogao si to biti ti. U novinama je pisalo daje umro dok simu držao glavu.

Bio sam prvi koji je došao do njega.

Kakva strahota.

Takve sam događaje već viđao, Rene rekao je Converse mirno, bezkomentara u glasu.

Da, svakako. Bolje si pripremljen od većine.

Ja ne mislim daje itko ikad pripremljen... Ali prošlo je. Kako si ti?

Kako idu stvari?

Francuska je ludnica, ali preživljavamo. Mjesecima i mjesecima ovdje ima više planova nego ih je pohranjeno u knjižnici nekog arhitekta, aplaneri se sudaraju jedan s drugim u hodnicima vladinih zgrada. Sudovi supuni, posao cvjeta.

Čovjek čuje toliko priča.

Jesi li zbog toga u Parizu? Francuz je pomno gledao u Joela. Zbogpriča o našim takozvanim pobunama?

Converse je ispio gutljaj. Ne, nisam zbog toga ovdje. To je nešto drugo.

Uznemiren si, to mogu jasno vidjeti. Tvoja uobičajena rječitost nemože me zavarati. Predobro te poznajem. Dakle, kaži mi stoje toliko važno? To je bila riječ kojom si se poslužio preko telefona.

Da, mislim daje bilo tako. Možda je bila prejaka. Joel je isprazniočašu i uzeo kutiju s cigaretama.

Nije ako se sudi po tvojim očima, moj prijatelju. Vidim ih i ne vidimih.

Krivo. Kao što si rekao, umoran sam. Cijeli sam dan proveo u zrakoplovima.

Mi se natežemo oko gluposti. O čemu se radi?

Converse je zapalio cigaretu, svjesno nastojeći zvučati neusiljeno. Znaš li za privatni klub koji se zove L'Etalon Blanc

Znam, ali ja ne mogu proći kroz njihova vrata odgovori Francuzsmijući se. Ja sam bio mladi nevažni poručnik još gore, pridodan vojnom sucu u suštini s našim snagama da bi se stvorio imidž zakonitosti, ali, pazi, samo radi imidža. Ubojstvo je bilo prekršaj, a za silovanje su tičestitali. L 'Etalon Blancje utočište za les grands militaires i za one kojisu dovoljno bogati da od sebe prave dovoljne budale koje slušaju njihovetrube.

Želim se tamo sastati s nekim tko tamo ruča tri ili četiri puta tjedno.

Ne možeš ga nazvati telefonom?

On me ne poznaje, ne zna da se želim upoznati s njim. Sve moraispasti spontano.

Zaista? Za Talbota, Brooksa i Simonal Zvuči sasvim neuobičajeno.

Tako i jest. Mi ćemo možda imati posla s nekim s kim ne želimo imati posla.

Ah, misionarski posao. Tko je on?

Hoćeš li to zadržati u tajnosti? Baš tako mislim nikome ni riječi?

JacquesLouis Bertholdier.

Ti startaš s vrha, kao što kažu u New Yorku. Nikakav sukob interesa, mon ami; on nije u našoj ligi kao što to također kažete.

Zašto nije?

On hoda u društvu svetaca i ratnika. Ratnika koji bi da su sveci, isvetaca koji bi da su ratnici. Tko ima vremena za takve fasade?

Hoćeš reći da ga ne uzimaju ozbiljno?

O, ne, on jest ozbiljan, uzimaju ga ozbiljno. Vrlo ozbiljno ga uzimaju oni koji imaju vremena i nagnuće za pokretanjem apstraktnih planina. On je stup, Joel, ukopan u junački mramor i sam nepokretljiv. On je De Gaulle koji nikad nije slijedio original, a neki kažu daje to za žaljenje.

Što ti kažeš?

Mattilon se namrgodio, a onda je napeo ramenima na tipično galski način. Nisam siguran. Bogu je znano daje zemlji netko potreban, a možda bi Bertholdier uskočio i držao mnogo bolje kurs nego onaj kojeg smo imali. Elvsee je postao carskim dvorom, a ljudi su umorni od kraljevskih edikata i carskih propovijedi. On bi još mogao nešto uraditi, barem pretpostavljam. Svoje uspinjanje Olimpom počeo je kao vrlo mlad.

Nije li on pripadao OASu? Salanovim pobunjenicima u Alžiru? Njihsu diskreditirali, nazvali ih nacionalnom sramotom.

To je sud za koji čak i intelektualci moraju nevoljko priznati da bimorao biti tema revizije. Svi putovi sjeverne Afrike i Bliskog istoka suiščeznuli, a francuski bi Alžir danas mogao biti adut. Mattilon je zašutioi rukom protrljao bradu, opet se namrštvivši. Zašto bi, tako mi svega, 7a/bot, Brooks i Simon bježali od Bertholdiera? On možda jest monarhist usrcu, ali svi znaju daje on utjelovljena čast. Drži se kraljevski, možda čak i pompozno, ali uza sve to je vrlo prihvatljiv klijent.

Čuli smo neke stvari sada će Converse tiho i sam slegnuvši ramenima, kao da želi umanjiti vjerodostojnost reklakazala dokaza.

Mon Dieu, ne o njegovim ženama? uzviknu Mattilon, smijući se.

Hajde, kad ćeš odrasti?

Kažimo daje to povezano s njegovim poslovnim prijateljima, poznatima.

Nadam se da ćeš povući razliku, Joel. Čovjek poput Bertholdieramože zacijelo birati svoje poslovne prijatelje, ali ne i svoje poznanike. Onulazi u sobu i svatko mu želi biti prijateljem većina tvrdi da im je prijatelj.

To želimo utvrditi. Ja želim izvući neka imena i vidjeti jesu li mu oniposlovni pomoćnici ili nezapamćeni poznanici.

Bien. Sad si jasan. Mogu pomoći; hoću pomoći. U L'Etalon Blancu ćemo ručati sutra i prekosutra. Sredina je tjedna i Bertholdier će nesumnjivo odabrati jedan ili drugi dan da tamo ruča. Ako ne, uvijek postoji danposlije.

Mislio sam da si rekao da ne možeš proći kroz njihova vrata?

Sam ne mogu, tako je. Ali znam nekoga tko može, a on će to radoučiniti, uvjeravam te.

Zašto?

Želi razgovarati sa mnom kad god i gdje god može. On je strašnodosadan i, nažalost, govori vrlo malo engleski uglavnom brojke i riječi, kao in and out ili over and out i DodgerRoger, ili RogerDodger i runwaysix, ili lift offfive i slične druge nerazumljive fraze.

Pilot?

On je letio prvim mirageima, n sjajno i dodao bih da nikad i nikomene dopušta da to zaboravi. Znaš li išta o mirageul

Mlažnjak je mlažnjak odgovori mu Joel. Potegni i pročisti, 79 štotu još ima?

Da, i tu je frazu upotrebljavao. Potegni i nešto očisti. Mislio sam dačisti kuhinju.

Zašto želi razgovarati s tobom? Shvatio sam daje član kluba.

Itekako. Mi smo ga zastupali u jalovu slučaju protiv jedne tvornicezrakoplova. Imao je privatni mlažnjak, ali je ostao bez lijevog stopala zavrijeme jednog od tih vaših praskavih spuštanja...

Ne mojih, prijatelju.

Vrata su se zaglavila.

Nije udario u pravu dugmad.

On kaže da jest.

Postoje još najmanje dva druga načina, uključujući i onaj instantmanualni, čak i na vašim zrakoplovima.

To su nam stavili na znanje. Nije u pitanju novac, razumiješ; on jeneobično bogat. Riječ je o njegovu ponosu. Izgubiti znači dovesti u pitanjenjegovu sadašnjju ili, ako hoćeš, nedavnu vještinu.

Što ćeš mu reći o meni? O klubu?

Mattilon se nasmiješio. Da kao bivši pilot i odvjetnik možeš njegovu predmetu dati korisnu ekspertizu. A što se tiče L 'Etalon Blanca, ja ću mu to predložiti, reći ću mu da bi te se to dojmilo. Opisat ću te kao nekoga poput Atila Hunskog za nebesa. Kako ti se to sviđa?

Ne baš mnogo.

Možeš li se ponijeti kako sam ti predložio? upita ga Francuz. Pitanje je bilo iskreno. To je moj jedini način da dođemo do Bertholdiera.

Moj klijent i on nisu samo poznanici, oni su čak prijatelji.

Učinit ću to.

Činjenica da si bio ratni zarobljenik puno će pomoći. Ako vidiš Bertholdiera kako ulazi i izraziš želju da ga upoznaš, takva se molba ne odbijalako bivšem ratnom zarobljeniku.

Ja ne bih na tome suviše inzistirao dodao je Converse.

Zašto ne?

Malo kopanja bi moglo izbaciti kamen koji ne pripada istom tlu.

Da, znam, zaboravio sam.

Zapravo, ja najradije ne bih rekao svoje pravo ime. Smeta li ti to?

Ti si misionar, nisam ja. Kako ćemo te nazvati? Sada je Francuzozbiljno gledao u Joela.

Nije važno.

Mattilon je žmirnuo. Kako bi bilo da upotrijebimo ime tvog poslodavca Simona? Ako se susretneš s Bertholdierom, to bi mu se moglo svidjeti. Le duc de SaintSimon bio je najčistokrvniji kroničar monarhije... Henry Simon. U Državama zacijelo ima deset tisuća odvjetnika koji se zovu Henry Simon.

Ostaje Simon.

Ti si mi rekao sve, moj prijatelju? upita ga Rene, neodređena pogleda. Sve što si htio.

Da, jesam rekao je Joel gledajući u plavobijeli zid. Popijmo jošjedno piće.

Mislim da neću. Kasno je, a moja sadašnja žena ima malais ako jojje večera hladna. Ona izvrsno kuha, dodajem uzgred.

Ti si sretan čovjek.

Da, jesam. Mattilon je ispio piće, stavio čašu na stol i rekao neusiljeno: Takva je bila i Valerie. Neću nikad zaboraviti onu fantastičnucanard a l'orange⁸¹ koju je priredila za nas, prije tri ili četiri godine u New

Yorku. Čuješ li se s njom ponekad?

I vidim je i čujem odgovori mu Converse. Prošlog mjeseca samručao s njom u Bostonu. Dao sam joj ček za alimentaciju, a ona je platilaračun. Usput rečeno, njene se slike počinju prodavati.

U to nikad nisam sumnjao.

Ona je sumnjala.

Nepotrebno... Val mi se uvijek sviđala. Ako je opet vidiš, molim te, najtoplije je pozdravi u moje ime.

Hoću.

Mattilon je ustao s tapecirane stolice, ali mu pogled više nije bio neodređen. Oprosti mi, često sam razmišljao o tome kako ste vas dvoje jedno drugome par, mislim daje to pravi izraz. Strasti nestaju, dakako, ali ne de suite,*2 ako znaš na što mislim.

Mislim da znam, a govoreći u ime nas oboje, zahvaljujem ti nakrivom sračćivanju.

Ja ne comprends pasP

Zaboravi to, to je stara fraza ništa ne znači. Najtoplije ću je pozdraviti u tvoje ime.

Merci. Telefonirat ću ti ujutro.

L'Etalon Blanc bio je mora za pacifiste. Klupski zidovi od teškog tamnog drveta bili su pokriveni fotografijama i grafikama između kojih su visjeli uokvireni citati i blistave medalje crvene vrpce te zlatni i srebrni koluti na jastučićima od crnog baršuna. Grafike su prikazivale junačka klanja tijekom prošla dva stoljeća, dok je evolucija u ratovanju bila prikazana na fotografijama, tj. konji i kola za streljivo i sablje postajali su motorkotači, tenkovi, zrakoplovi i topovi; a prizori se nisu baš toliko razlikovali jer je tema bila stalna. Pobjednici u odorama prikazani su u trenucima slave; bilo koja patnja koju su mogli preživjeti bila je čudno odsutna. Ti ljudi nisu ništa izgubili tu nije bilo odsječenih udova ili smrskanih lica; to su bili privilegirani ratnici. Joel je osjećao duboki strah dok je proučavao ratnu izložbu. To nisu bili obični ljudi, već okorjeli i snažni, a riječ sposobnost bila im je ispisana na licu. Stojte Beale rekao na Mvkonosu? Kakav je bio sud Inčonske crvene lisice, čovjeka koji zna o čemu govori?

...Ja znam što oni mogu učiniti kad od njih zatražimo da to učine.

Koliko bi oni još mogli učiniti ako to zatraže od sebe samih? pitao se Joel.
Bez prepreka kolebljivih građanskih vlasti?

Luboque je netom stigao tiho će Mattilon koračajući iza Conversea. Čuo sam mu glas u predvorju. Upamti, ne moraš se naprezati ja ću prevoditi ono što mislim daje prikladno, dakako ali duboko kimaj kad on nešto ljutito primijeti. I smij se kad priča viceve; strašni su, ali on ih voli.

Učinit ću najbolje što mogu.

Dat ću ti poticaj za to. Bertholdier ima rezervaciju za ručak. Na svomuobičajenom mjestu, stol jedanaest, kraj prozora.

Gdje smo mi? upita Joel, vidjevši kako Francuzove stisnute usne izražavaju malu pobjedu.

Stol dvanaest. Hajde!

Ako mi ikad bude potreban odvjetnik, potražiti ću te.

Mi smo strašno skupi. No, hajde sada, kako kažu u svim tim vašim finim filmovima krenite, monsieur Simon. Igraj ulogu Atila, ali nemoj pretjerati.

Znaš, Rene, za nekoga tko govori engleski tako dobro kao ti, moram reći da gravitiraš najotrcanijim frazama.

Engleski jezik i američke fraze imaju malo zajedničkog, Joel, bilo tootrcano ili ne.

Mudro dupe.

Trebam li reći još nešto?... A, monsieur Luboque, Serge, mon amil

Mattilonovo je treće oko opazilo ulazak Sergea Luboqua; okrenuo se jer je udaranje po podu postajalo sve glasnije. Luboque je bio nizak čovjek vitka stasa; njegov je izgled navodio na razmišljanje o onim pilotima mlađnjaka ranog razdoblja, kad je fizička zbijenost bila jedan od zahtjeva. Osim toga, bio je vrlo blizu karikature samog sebe. Njegov kratki navoštenu brk bio je pridodan minijaturnom licu, koje je nejasnim neprijateljskim odbijanjem istodobno bilo upereno na nikoga i na svakoga. Bez obzira na to stoje bio ranije, Luboque je sada pozer koji jedino zna pozirati. Budući daje sve ono stoje bilo sjajno i uzbudljivo sada zakopano u njegovoj prošlosti, preostale su mu samo uspomene, ostalo je bila ljutnja.

Et voici L'expert judiciaire des compagnies aeriennes rekao je gledajući u Conversea i pružajući mu ruku.

Serge je sretan što te upoznao i uvjeren je da nam možeš pomoći pojasnio je Mattilon.

Učinit ću što mogu reče Converse. I ispričavam se što ne govorim francuski.

Odvjetnik je to očito preveo, a Luboque je slegnuo ramenima i govorio brzo, nerazumljivo; riječ anglais⁸⁵ ponovio je nekoliko puta.

Monsieur Simon tient a vous remercier pour le déjeuner⁸⁶ odgovorimu Mattilon, okrenuvši se svom klijentu. // en est tres fier car U estime que l'officier francais est l'un des meilleurs du monde. Što si rekao?

Objasnio sam rekao je odvjetnik, opet se okrenuvši da si počašćen što si ovdje jer vjeruješ da je francuska vojska a osobito časnički kadar najbolji na svijetu.

Nije riječ samo o onima koji ne zavređuju, kako sam rekao, već i oni kakvim pilotima odvrati Joel, smijući se i kimajući.

Estil vrai que vous avez participe a nombreuses missions en Asie du Sud?⁸⁸ upita Luboque, pogleda prikovanog na Joela.

Oprostite?

On želi da bude potvrđeno da si ti doista nebeski Atila koji je letio na brojne zadatke.

Nekoliko odgovori Joel.

Beaucoup⁸⁹ rekao je Mattilon.

Luboque je opet progovorio brzo, sada još nerazumljivije, dok je istodobno pucketao prstima pozivajući konobara. Stoje sad?

On bi ti radije govorio o svojim pothvatima u interesu slučaja, dakako.

Dakako rekao je Converse, koji je sada imao fiksiranu smiješak.

Ljudi koji slabo gađaju i ne zaslužuju da ih se gađa, propali piloti i nepodnošljivi ego.

A, ali naša hrana, naše žene, naše neusporedivo razumijevanje života.

Postoji vrlo eksplicitna riječ na francuskom jedna od nekoliko koje sam naučio od svoje bivše žene ali mislim da bi bilo bolje dajte ne upotrebljavam. Sada je Joelov smiješak bio cementiran za njegove usne.

Tako je, zaboravio sam doda Mattilon. Ona i ja bismo konverzirali na notre belle langue;⁹⁰ to te je jako ljutilo nemoj izgovoriti tu riječ.

Ne zaboravi na svoj poticaj.

Qu 'est ce que vous dites encore? Notre belle langue?⁹¹ Luboque je govorio dok je konobar stajao pored njega.

Notre ami, monsieur Simon, suit un cours a l'ecole Berlitz etpourraainsi s'entretenir directement avec vous.

Bien! Što?

Rekao sam mu da ćeš naučiti Berlitzov francuski, kako bi mogao snjim ručati kad god doletiš u Pariz. Ti ćeš mu telefonirati. Kimni, mudrodupe.

Converse kimnu.

I tako se to nastavljalo. Punkt, kontrapunkt, non sequitur. Serge Luboque je vodio razgovor za vrijeme pića u igraonici ratnika, a Mattilon prevodio i savjetovao Joela kakav izraz lica da namjesti, a sugerirao mu je i primjerene odgovore.

Najzad je Luboque vrištavo opisao pad koji ga je stajao lijevog stopala i očigledno krive uređaje u zrakoplovu, što mu se mora kompenzirati. Converseovo je lice odražavalo bol i ogorčenost, pa se ponudio da će napisati pravno mišljenje za sud, koje se zasniva na njegovoj stručnosti pilota mlažnjaka. Mattilon je prevodio; Luboque je sijao od zadovoljstva i čegrtao baražnu vatru poluprogutanih vokala koje je Joel protumačio kao zahvalnost.

Bit će ti zauvijek dužan rekao je Rene.

Neće, ako napišem to mišljenje odgovori mu Converse. On se zatvorio u kabini, pa bacio ključeve.

Napiši to odgovori mu Mattilon, smiješeći se. Upravo si platio zamoje vrijeme. Mi ćemo to iskoristiti kao klin radi otvaranja vrata povlačenja. Osim toga, neće te nikad pozvati na večeru dok budeš u Parizu.

Dobar je i ručak. Čini mi se da mi ponestaje riječi.

Oklijevajućim korakom umarširali su u blagovaonicu prateći Luboqueov korak dok je udario po tvrdom, ukrašenom parketu. Smiješna trostrana konverzacija nastavila se i kad je bilo ponuđeno vino Luboque je vratio ponuđenu bocu a Converseove su oči lutale do ulaza u blagovaonicu.

Trenutak je došao Bertholdier je stigao. Stajao je u otvorenim vratima, glave blago okrenute nalijevo, dok mu je neki čovjek u svijetlosmeđem gabardenskom mantilu govorio bez ikakva izraza lica. General je kimnuo, a podčinjeni se povukao. Tada je veliki čovjek ušao u sobu tiho, ali imperatorski. Glave su se okretale, a on je odvrćao pozdrave manirom kojim prijestolonasljednik, koji će uskoro postati kralj, prima izraze pažnje ministara monarha koji to prestaje biti. Utisak je bio izuzetan jer nije bilo kraljevstva, nije bilo monarhija, nije bilo zemalja koje je trebalo osvajanjem podijeliti vitezovima Crecvja ili bilo kome

drugom, ali toga čovjeka bez kraljevskog rodoslovlja tiho su uvažavali prokletstvo, pomisli Joelkao već pravog cara.

JacquesLouis Bertholdier bio je srednje visine, između sto sedamdeset i tri i sto sedamdeset šest centimetara, ne više, ali njegovo držanje sama uspravljenost tijela, širina ramena i dužina njegova snažnog vitkog vrata činili su da je izgledao mnogo viši, mnogo impozantniji od slične osobe iste visine. Bio je među svojim, a ovdje je doista bio iznad drugih, uzdignut samim svojim konsenzusom.

Kaži nešto s poštovanjem rekao je Mattilon, dok se Bertholdier približavao, usmjeren prema stolu pored njihovog. Pogledaj ga i pokaži ukusno strahopoštovanje. Ja ću učiniti ostalo.

Converse je učinio kako mu je kazano, izgovorivši pod dahom puno Bertholdierovo ime i prezime, tiho ali dovoljno glasno da bi se čulo. Svoj tihi uzvik slijedio je nagnuvši se prema Mattilonu, rekavši: To je čovjek kojeg sam uvijek želio upoznati.

Usljedila je kratka razmjena francuskih riječi između Renea i njegova klijenta, nakon čega je Luboque kimnuo s izrazom arogantnoga čovjeka voljnog da učini uslugu novom prijatelju.

Bertholdier je stigao do svoje stolice, dok su maitre d'hotel i šef blagovaonice stajali sjedne i druge strane. Pavana93 se odigravala na udaljenosti od jedva više od jednog metra od njihova stola.

Mon general reče Luboque, ustajući.

Serge odgovori Bertholdier, stupivši naprijed, ispružene ruke poza višeg časnika koji je svjestan nemoći vrijednog podčinjenog. Comment ga va?

Bien, Jacques. Et vous?

Les temps sont bien etranges, mon ami. Pozdravi su brzo razmijenjeni, a Luboque je brzo promijenio temu razgovora, pokazujući na Conversea, dok je nastavio govoriti. Joel je instinktivno ustao, uspravne poze, gledajući ne trepćući u Bertholdiera; pogled mu je bio prodoran poput profesionalnog generalova pogleda, ali bez strahopoštovanja. Bio je u pravu na neočekivani način. Iskustvo koje su dijelili u jugoistočnoj Aziji imalo je vrijednosti za Jacquesa Louisa Bertholdiera. A zašto ne? I on je imao svoje uspomene. Mattilona je predstavio gotovo marginalno, pa je vojnik kratko kimnuo, prošavši iza Renea, da se rukuje s Joelom.

Zadovoljstvo mi je, monsieur Simon rekao je Bertholdier, preciznim engleskim, čvrstog stiska ruke, drug koji prepoznaje i uvažava drugog druga; odmah je došao do izražaja njegov vlastoljubivi šarm.

Uvjeren sam da ste vi to čuli tisuću puta, gospodine, rekao je Joel, zadržavši stalni, profesionalni sjaj u očima ali ovo je prilika koju nikad nisam očekivao. Ako mogu tako reći, generale, čast mi je što sam vas upoznao.

Meni je čast što sam vas upoznao odvratila Bertholdier. Vi gospodari neba činili ste sve što se mogli, a ja znam nešto o tim okolnostima. Toliko misija! Mislim daje bilo lakše na zemlji! General se tiho nasmijao.

Gospodari neba čovjek je nestvaran, pomisli Converse. Ali je veza bila čvrsta: bila je realna, osjećao je, znao je to. Kombinacija riječi i pogleda dovela je do toga. Tako jednostavno: odvjjetnikov trik, kroćenje protivnika u ovom slučaju neprijatelja. Neprijatelj.

Ne bih se mogao s tim suglasiti, generale; bilo je mnogo čišće u zraku, ali daje na zemlji bilo više ljudi poput vas, u Indokini nikad ne bi bilo

Dinebienphua.

Laskava izjava, ali nisam siguran bi li mogla izdržati provjeru realnosti.

Uvjeren sam u to – odgovori Joel mirno, jasno. Ja sam u to uvjeren.

Luboque, koji je bio angažiran u razgovoru s Mattilonom, prekinu njihov razgovor.

Mon general, voulez-vous vous joindre a nous? Pardonnez-moi. Je suis occupe avec mes visiteurs⁹⁶ odgovori Bertholdier, okrenuvši se Converseu. Moram odbiti Reneov poziv. Očekujem goste. Kaže mi da ste odvjjetnik, specijalist za zrakoplovno pravo.

To je dio šireg područja, da. Zračni, kopneni, oceanski prijevoz nastojimo predstavljati cijeli spektar. Zapravo, ja sam novajlija u tom poslu; nije to još ekspertiza, nadam se već zastupanje.

Tako primijeti general, očito zbunjen. Jeste li poslovno u Parizu?

To je to, pomisli Joel. Iznad svega mora biti suptilan. Riječi a osobito oči moraju prenijeti neizgovoreno. Ne, ovdje sam samo da ulovim daha. Iz San Franciska sam doletio u New York, pa u Pariz. Sutra ću odletjeti u Bonn, na dan ili dva, a zatim u Tel Aviv.

To je prilično zamorno. Bertholdier mu je sada uzvraćao pogled.

Nije najgore, bojim se odvratila Converse s polusmiješkom na usnama. Poslije Tel Aviva, slijedi noćni let do Johannesburga.

Bonn, Tel Aviv, Johannesburg... General je govorio tiho. Veoma neobičajan itinerer.

Produktivan, mi mislimo. Barem se tako nadamo.

Mi?

Moj klijent, generale. Moj novi klijent.

Deraisonnable! uzviknuo je Mattilon, smijući se nečemu što je

Luboque izgovorio, a time je Joelu još jasnije stavio do znanja da više nesmije udaljavati svog nestrpljivog litiganta⁹⁷ od razgovora.

Bertholdier, međutim, nije skidao pogled s Conversea. Gdje ste odsjeli, moj mladi lovački pilotu, prijatelju?

Mlad, i ne tako mlad, generale.

Gdje?

George Cinq. Apartman dvatripet.

Lijep hotel.

To je običaj. Moja bivša firma me uvijek upostajivala tamo.

Upostajivala? Kao "ugarnizonirala"? upita Bertholdier, kojemu jesada poluosmijeh carevao na usnama.

Nesvjesni lapsus odgovori mu Joel. Uostalom, tako je, ipak, dovoljno jasno, zar ne?

Je, doista... Aha, moji gosti dolaze! Vojnik je ispružio ruku. Bilomije zadovoljstvo, monsieur Simon.

Brzi au revoir pratio je kimanje i brze stiske ruke kad se Bertholdier vratio svome stolu da pozdravi goste na ručku. Joel je preko Mattilona zahvalio Luboqueu na upoznavanju; onespoboljeni je pilot odgovorio kretnjama obiju ruku, s dlanovima naprijed, a Converse je imao jasan osjećaj daje upravo bio kršten. Zatim je luđački trostrani razgovor nastavljen velikom brzinom, a to je bilo sve stoje Joel mogao učiniti da bi održao barem minimum koncentracije.

Napredak je postignut; vidio je to u Bertholdierovim očima, a osjećao je, također, kako generalov pogled luta k njemu, čak i u trenucima kada je živost razgovora za oba stola bila na vrhuncu. General je sjedio dijagonalno Converseovoj lijevoj strani; kad bi samo blago skrenuli pogled, između sebe bi uspostavili izravnu liniju pogleda. To se dvaput dogodilo. Prvi put je Joel osjetio na sebi snažan pogled, kao da pojačano sunce izgara na njegovu licu. Pomakao je glavu jedva dvatri centimetra; pogledi su im se spojili, a vojnikov je pogled bio prodoran, oštar, ispitivački. Nakon pola sata to se ponovilo, ali je tada sam Converse započeo kontakt. Luboque i Mattilon su raspravljali o pravnoj strategiji, a Joel je, kao magnetom privučen, polako skrenuo pogled nalijevo i promatrao Bertholdiera, koji je tiho, ali naglašeno, nešto tumačio jednom od svojih gostiju.

Odjednom, kao daje glas odgovorio preko susjedna stola, general je naglo pogledao u Converseovu smjeru; pogled mu više nije bio ispitivački, već hladan, zaleđen. A onda, jednako naglo, pojavi mu se toplina u očima; slavni vojnik je kimnuo, s polusmiješkom na licu.

Joel je sjedio u mekanom kožnom naslonjaču pokraj prozora u prigušeno osvjetljenoj sobi; svjetlo je dolazilo jedino iz svjetiljke s resama na stolu. Čas bi gledao na telefon ispred svjetiljke, čas kroz prozor u isprepleteni noćni promet Pariza i svjetla širokog bulevara ispod prozora. Zatim je svu pažnju usredotočio na telefon, kao što je često činio čekajući na pravničkog protivnika za kojegaje očekivao da će kapitulirati, znajući da će on ili ona kapitulirati. Sve se jednostavno svodilo na pitanje vremena.

Ono stoje očekivao nije bila komunikacija ni kapitulacija, već veza, veza. Nije imao nikakvu predstavu o tome kojeg će oblika biti, ali će doći. Mora doći.

Bilo je blizu sedam i trideset, četiri sata nakon stoje napustio L 'Etalon Blanc nakon konačnog, čvrstog stiska ruke, koji je razmijenio s JacquesomLouisom Bertholdierom. Pogled u vojnikovim očima nije se mogao drugačije tumačiti. Ako ništa drugo, razmišljao je Converse, Bertholdier mora zadovoljiti svoju čistu znatiželju.

Joel se pokrio glavnim pultom recepcije, razdijelivši nekoliko dobro plasiranih novčanica od sto franaka. To nije bila neuobičajena taktika u danima nacionalnog i financijskog nemira. Posjetitelji, poslovni ljudi, često su se odlučivali na upotrebu pseudonima iz bilo kojeg razloga, bilo zbog potreba pregovora koje zbog nečega treba tajiti, bilo zbog ljubavnih veza kojima je najbolje zametnuti trag. U Converseovu slučaju, upotreba prezimena Simon činila se logičnom, mada ne osobito uglednom. Ako su Talbot, Brooks i Simon više voljeli da sve komunikacije budu povezane s prezimenom jednog od starijih partnera, tko će zbog toga postavljati kakva pitanja? Joel je, međutim, pomaknuo varku za korak dalje. Nakon što je telefonirao u New York, objasnio je, rečeno mu je da svoje prezime nikako ne upotrebljava; da nitko ne zna kako se nalazi u Parizu i da firma želi datako i oстане. Očigledno je ta naknadna instrukcija bila kriva za zabunu oko rezervacije, koja bi u svakom slučaju bila bezvrijedna. Neće biti ispostavljenih računa; platit će u gotovini, a budući da je to Pariz nitko se neće ni najmanje usprotiviti. Plaćanje gotovinom uvijek uživa prednost, a odgođeno plaćanje je nacionalna anatema.

Je li tko povjerovao u takvu glupost ili nije, sasvim je nevažno, logika je bila dovoljno prikladna, a razdijeljene novčanice do krajnosti uvjerljive; prvobitnu karticu prijave su poderali i na njeno mjesto u hotelskom arhivu stavili drugu. H. Simon je zamijenio J. Conversea. Stalna adresa posljednjeg prezimena bila je plod Joelove mašte, kuća s brojem u ulici s brojem u Chicagu, država Illinois, a navedena kuća i navedena ulica najvjerojatnije ne postoje. Ako bilo tko upita ili telefonski nazove tražeći gospodina Conversea što je prilično nevjerojatno bit će mu saopćeno da se gost tog prezimena ne nalazi u hotelu George V. Čak Rene Mattilon nije bio problem jer je Joel bio jasan, specifičan. Budući da više nema posla u Parizu, odlazi čunkom98 u London gdje ostaje s prijateljima nekoliko dana prije nego što odleti u New York. Obilato je zahvalio Reneu rekavši mu da su strahovanja njegove firme u pogledu Bertholdiera bila bez osnove. Za vrijeme njihove tihe konverzacije on je pred generalom izrekao tri imena, a svakoje ime bilo dočekano Bertholdierovim praznim pogledom; ispričao se zbog svog slabog pamćenja.

On nije lagao Joel mu je rekao.

Ne mogu si predstaviti zašto bi lagao odgovorio mu je Mattilon.

Ja mogu, pomisli Converse. Oni to nazivaju Akvitanija.

Pucketanje! Odmah zatim zvuk, oštar metalni trzaj, pa drugi, pa trećizupci u bravi su padali sa svog mjesta, a zatim je okrenuta ručica. Čuo se zvuk iza otvorenih vrata koja su vodila u spavaću sobu. Joel je iskočio iz stolice; a onda, gledajući na sat, jednako brzo ispustio dah i opustio se. Bilo je to vrijeme kad sobarica priprema krevet za spavanje; napetost zbog očekivana poziva i onoga što taj poziv znači djelovali su mu na živce. Opet se naslonio u naslonjač i zagledao u telefonski aparat. Kad će zazvoniti? Hoće li zazvoniti?

Pardon, monsieur rekao je ženski glas, praćen laganim kucanjemna do vratku. Joel nije mogao vidjeti tko govori.

Da? Converse je skrenuo pogled od šutljiva telefona očekujući daće ugledati sobaricu.

Ono što je ugledao učinilo je da razjapi usta. Bio je to lik Bertholdiera, uspravan, ukočene, malo nagnute glave, a oči su mu odavale čudnu mješavinu hladnog zadovoljstva, dostojanstva i Joel se nije varao traga straha. Prošao je kroz vrata i nepokretno zastao; kad je progovorio glas mu je bio sabrana kocka leda.

Bio sam na putu na četvrti kat, na večeru, monsieur Simon. Slučajnosam se sjetio da ste i vi u ovom hotelu. Dali ste mi broj svog apartmana.

Smetam li?

Dakako ne, generale odgovori Converse, ustavši.

Jeste li me očekivali?

Ne na ovakav način.

Ali ste me očekivali?

Joel zastade. Da.

Signal upućen i primljen?

Joel je opet zašutio. Da.

Vi ste ili provokativno suptilan odvjetnik ili čudno opsjednut čovjek.

Stoje od toga dvoga, monsieur Simon?

Ako sam vas ja provocirao ili izazvao da me zbog toga posjetite, onda sam bio suptilan, ako želite reći prepreden i to ću prihvatiti sa zadovoljstvom. Što se tiče opsjednutosti, ta riječ pretpostavlja pretjeranili neopravdanu zabrinutost. Bez obzira na to kakva bila moja zabrinutost, ja prokleta dobro znam da nije ni pretjerana, ni neopravdana. Nema opsjednutosti, generale. Ja sam predoobar odvjetnik za to.

Pilot ne može lagati samom sebi. Ako on to čini naslijepo, srušit će se i izgubiti život.

Bio sam pogođen i srušen. Ja se nikad nisam srušio zbog pilotske pogreške.

Bertholdier je polako pošao prema brokatom prekrivenom kauču pored zida. Bonn, Tel Aviv i Johannesburg rekao je tiho. Sjeo je i prekrižio noge. Signal?

Signal.

Moja je kompanija zainteresirana za ta područja.

Isto tako i moj klijent odgovori mu Converse.

A što vi imate, monsieur Simon?

Joel se zagleda u vojnika. Isporuku, generale.

Bertholdier je šutio nepokretna tijela, ispitivačkih očiju. Mogu li dobiti brandv? konačno će. Moj će pratilac ostati u hodniku iza ovih vrata.

Converse je pošao prema baru postavljenom uza zid, svjestan vojnikova pogleda, pitajući se kojim će putem krenuti razgovor. Bio je čudno miran, kao što je uvijek bio prije konferencija o integraciji poduzeća ili prije sudskog ispitivanja, imajući na umu da zna ono što njegovi protivnici ne znaju zakopane informacije

koje će izbijati na površinu kroz duge sate teškog rada. U sadašnjim okolnostima nije bilo nikakva rada s njegove strane, ali su rezultati bili isti. Mnogo je znao o legendi koja se zvala JacquesLouis Bertholdier. Jednom riječju, Joel je bio pripremljen, a tijekom godina naučio je imati povjerenja u instinkte u nogama kao stoje svojedobno vjerovao onima koji su ga prije mnogo godina vodili nebom.

Osim toga, budući da je to dio njegova posla, bio je dobro upoznat sa zamršenostima uvoznizvoznih manipulacija. To su bili spletovi često nepovezanih ovlaštenja, koja su za neupućene bila nerazumljiva, a tijekom narednih nekoliko minuta on je odlučio zbuniti tog učenika Georgea Marcusa Delavanea sajgonskog gospodara rata sve dok se vojnikov trag straha ne pretvori u nešto znatno izrazitije. Fiktivne korporacije s nepostojećim, a ipak čudnovato utjecajnim funkcionarima koji su djelovali preko opskurnih posrednika i na brzinu podignutih ili s puta sklonjenih skladišta u SADu i inozemstvu. Tako su se zarađivali milijuni i milijuni; smrt je bila nevažna posljedica, a sve to pokrivala je jedna fraza. Terorizam upravnih soba. To je bilo prikladno i to bi imala biti akvitanijska metoda. Drugoga nije bilo.

To su bile misli metode djelovanja koje su bljeskale Converseovom sviješću dok je točio piće. Bio je spreman; okrenuo se i pošao preko sobe.

Što vi tražite, monsieur Simon? upita ga Bertholdier, uzimajući brandv iz Converseove ruke.

Informaciju, generale.

O čemu?

O svjetskim tržištima o tržištima u ekspanziji, koja bi moj klijent mogao servisirati. Joel se vratio do naslonjača uz prozor i sjeo.

A kakvu vrstu usluga on pruža?

On je posrednik.

U čemu?

Široki broj proizvoda. Converse je prinio čašu usnama; ispio jegutljaj, pa dodao: Mislim da sam ih općenito spomenuo u vašem klubudanas poslije podne. Zrakoplovi, vozila, oceanski brodovi, streljivo. Cijelispektar.

Da, spomenuli ste. Bojim se da vas nisam razumio.

Moj klijent ima pristup proizvodnji i skladištima više nego itko zakoga sam čuo.

Vrlo impresivno. Tko je on?

Nemam slobodu da to kažem.

Možda ga poznajem.

Moguće, ali ne na način koji sam opisao. Na ovom je području njegov profil vrlo nizak, on je nepostojeći.

I vi mi nećete reći tko je to? nastavi Bertholdier.

To je privilegirana informacija.

A ipak, prema vašim riječima, vi ste me potražili, poslali signal nakon što sam odgovorio, a sada želite informaciju o tržištima u ekspanziji zasve te robe, uključujući Bonn, Tel Aviv i Johannesburg. Ali ne želite iznijeti ime svoga klijenta.

Vi ste mene pitali, generale odlučno ga prekinu Joel, ne podižućiglas. Što ja tražim?

A vi ste odgovorili: informaciju.

Da, jesam, ali nisam rekao daje tražim preko vas.

Molim? Oprostite?

Pod okolnostima zbog razloga koje ste netom spomenuli vi mi je ionako ne biste dali i ja sam toga sasvim svjestan.

Ako je tako, koji je cilj ovog da li da kažem iznuđenog razgovora? Ja ne volim gubiti svoje vrijeme u tričarijama, monsieur.

To je posljednja stvar na svijetu koju bismo mi učinili koju bi ja učinio.

Molim vas, budite određeniji.

Moj klijent želi vaše povjerenje. Ja to želim. Ali mi znamo da ga nemožemo iskamčiti ako osjećate da nije opravdano. Za nekoliko dana najviše za tjedan nadam se da ću dokazati daje tako.

Putovanjima u Bonn, Tel Aviv, Johannesburg.

Iskreno rečeno, da.

Zašto?

Rekli ste prije nekoliko minuta. Signal.

Bertholdier je odjednom postao oprezan. Previše neusiljeno je slegnuo ramenima; povlačio se. Ja sam to rekao zato jer moja kompanija ima znatne investicije u tim područjima. Mislio sam daje sasvim moguće da date prijedlog ili prijedloge koji bi se mogli odnositi na te interese.

Namjeravam ih imati.

Molim vas, budite jasniji odgovori mu vojnik, svladavajući razdraženost.

Vi znate da ne mogu odgovori mu Joel. Ne sada.

Kada?

Kad vam bude jasno svima vama da moj klijent, a i ja, imamo jednako jake motive da budemo dio vas, kao što su najposvećeniji međuvama.

Dio moje kompanije? Juneau et Compagnie!

Oprostite mi, generale, ne želim se mučiti odgovarajući na to.

Bertholdier pogleda u brandv u ruci, pa vrati pogled na Conversea.

Rekli ste da ste doletjeli iz San Francisca.

Tamo mi nije baza upade mu Joel u riječ.

Ali ste stigli iz San Francisca. U Pariz. Zašto ste bili tamo?

Odgovorit ću vam na to, ako ne zbog drugog razloga, a ono da vampokažem kako smo temeljiti i kako su drugi još temeljitiji. Mi smo slijedili trag ja sam slijedio prekomorskih isporuka do izvoznih dozvolakoje potječu s područja sjeverne Kalifornije. Dozvole su dobile kompanije bez prošlosti i skladišta bez arhiva. To je smetena masa koja vodi nigdje isvugdje. Imena na dokumentima, ljudi koji uopće ne postoje, dokumenti izšli iz birokratskih labirinata gotovo sasvim bez traga gumeni pečati, službeni pečati i potpisi autorizacija kojih uopće nije bilo.

Bertholdierov je pogled bio fiksiran, previše kontroliran. Ja o tom ništa ne znam rekao je.

Dakako suglasi se Converse. Ali činjenica da moj klijent znapreko mene i, dodatna činjenica, da ni on ni ja nemamo želju da skrenemo pažnju na to, mora da vam nešto govori.

Iskreno rečeno, ništa mi ne govori.

Molim vas, generale. Jedan od prvih principa slobodnog poduzetništva je osakatiti konkurenciju, stupiti unutra i ispuniti prazninu.

Vojnik je ispio gutljaj, čvrsto držeći čašu. Spustio ju je i progovorio.

Zašto ste došli k meni?

Zato jer ste bili tamo.

Što?

Vaše je ime tamo u toj zbrci, prilično duboko, ali je tamo.

Bertholdier je sunuo gornjim dijelom tijela. Nemoguće! Besmisleno!

Ako je tako zašto sam ja ovdje? Zašto ste vi ovdje?

Nikada. To se ne bi moglo dogoditi.

Dogodilo se rekao je Converse mekano, znajući daje došao trenutak kad treba uvesti realnost radi potpore apstrakcijama. Sad će biti kadar odmah odrediti je li

Beale bio u pravu, je li ova legenda Francuske odgovorna za ubijanja i kaos u gradovima i mjestima nasilno osvojene Sjeverne

Irske. Bili ste tamo, ne često, ali meni dovoljno da vas nađem. Kao što ste bili tamo na drugačiji način kad je isporuka krenula zračnom teretnom linijom iz Beloit, država Wisconsin, na putu za Tel Aviv. Dakako, tamo kad nije stigla. Nekako je bila skrenuta u ruke manijaka obiju strana u

Belfastu. Pitam se gdje se to dogodilo? Montreal? Pariz? Marseilles? Separatisti u Quebecu bi zacijelo slijedili vaše zapovijedi, kao što bi slijedili ljudi u Parizu i Marseillesu. Sramota je da kompanija koja se zove Solidaire mora platiti odštetu na osnovi osigurnine. Oh, da, vi ste direktor firme, zar ne? A osim toga vrlo je pogodno kad nositelji osiguranja imaju pristup koji pokrивaju.

Bertholdier je bio smrznut u stolici; mišići lica su mu pulsirali, oči razrogačene, a pogled uperen u Joela. Krivnju je potisnuo, ali je ta vlast nad njom nije odagnala. Ja ne mogu vjerovati to što vi nabadate. To je šokantno i nevjerojatno!

Ponavljam, zašto sam ovdje?

Samo vi možete na to odgovoriti, monsieur rekao je Bertholdier, koji je naglo ustao, s čašom u ruci. Zatim je polako, s vojničkom preciznošću, stavio čašu na stolicu za kavu; to je bila kretnja konačnosti. Sastanak je završen. Sasvim je jasno da sam glupo pogriješio nastavio je, opetavnih ramena i ukočene glave, ali s nategnutim, mada čudno uvjerljivim, osmijehom na usnama. Ja sam vojnik, a ne poslovni čovjek; to je kasna preokupacija u mom životu. Vojnik nastoji zgrabiti inicijativu, a ja sam upravo to pokušao; jedino, nije bilo nema inicijative. Oprostite mi, ali ja sam krivo pročitao vaš signal danas poslije podne.

Vi ništa niste krivo pročitali, generale.

Proturječi li to meni stranac čak bih mogao dodati: zastranjeni stranac koji utanačuje sastanak pod lažnim izgovorima, pa čak nastavlja suvredljivim tvrdnjama u pogledu moje časti i ponašanja? Mislim da takoneće biti. Kad je Bertholdier krenuo preko sobe, prema vratima hotelskog hodnika, Joel je ustao. Ne uznemiravajte se, monsieur, sam ću izaći.

Već ste se izložili nizu teškoća, mada nemam ni najmanju predstavu o tome zbog čega ste to učinili.

Ja sam na putu za Bonn rekao je Converse. Kažite vašim prijateljima da dolazim. Kažite im da me očekuju. I molim vas, generale, recite im da unaprijed ne donose sudove o meni. Ja to doista mislim.

Vaše eliptičke napomene veoma su dosadne, poručnice. Vi jeste poručnik, zar ne? Ukoliko niste zavarali i jadnog Luboquea.

Bez obzira na varku kojom sam se poslužio da bih se sastao s vama, to može biti samo za njegovo dobro. Ponudio sam mu da ću napisati pravno mišljenje o njegovu slučaju. Možda mu se to neće svidjeti, ali ja ću muspasiti dosta novaca i lišiti ga boli. A vas nisam nikad zavaravao.

Stvar ocjene, mislim. Bertholdier se okrenuo i potražio veliku mjedenu ručicu na vratima.

Bonn, Njemačka odgovorio je Joel.

Čuo sam vas. Nemam ni najmaglovitiju predstavu o tome što vi...

Leifhelm tiho će Converse. Erich Leifhelm.

Vojnikova se glava polako okrenula; oči su mu se zažarile, užareni ugljen koji će eruptirati vatrom čim naiđe bilo kakav povjetarac. Ime mi je poznato, ali ne i čovjek.

Kažite mu da dolazim.

Laku noć, monsieur rekao je Bertholdier, otvorivši vrata. Lice mu je bilo pepeljasto.

Joel je utrčao u spavaću sobu, zgrabio putni kovčeg i bacio ga na nosila za prtljagu. Mora izaći iz Pariza. Za nekoliko sati, možda čak i minuta, Bertholdier će narediti svojim ljudima da ga prate, a ako ga budu pratili do zračne luke, njegova će putovnica otkriti daje Simon lažno ime. Ne smije dopustiti da se to dogodi, još ne.

Bilo je to čudno, uznemirujuće. Nikad nije bilo nikakvog razloga da kradomice napusti hotel, a nije bio siguran da zna kako će to sada učiniti jedino je znao da to mora učiniti. Izmjenu hotelske prijavnice napravio je instinktivno; bilo je prilika kad je pravničke pregovore trebalo držati u zavjetrini, na opću dobrobit. Ali ovo je drugačije nije normalno. Bealeu je rekao na Mvkonosu da će postati netko tko nije. To nije bilo lako reći, ali je još puno teže učiniti.

Spakovao se, provjerio bateriju na električnom brijaču i odsutno ga aktivirao, pokrećući ga oko brade dok je prilazio telefonu uz krevet. Isključio je aparat dok je birao broj, još nesiguran što će reći noćnom conciergeu, ali je ipak instinktivno usmjerio svijest na poslovan pristup. Nakon početnih fraza, obostrano laskavih, pojavio se riječi.

Dogodila se jedna izuzetno osjetljiva situacija i moja firma želi daotputujem za London što je prije moguće i što diskretnije. Da kažem najiskrenije, ne bih želio da me itko vidi dok izlazim.

Monsieur, diskrecija se ovdje poštuje, a žurba je normalan zahtjev.

Doći ću gore i sam ću vam donijeti račun. Recimo, za deset minuta?

Imam samo jedan kovčeg. Ja ću ga nositi, ali treba mi taksi. Ne ispredhotela.

Ne ispred, dakako. Teretno dizalo, monsieur. Ono je povezano s našim hodnikom za isporuke. Uredit ćemo to.

Ja sam to uredio! Bertholdier je oštro rekao u pokretni telefon svojelimuzine. Staklena ograda između njega i vozača bila je čvrsto zatvorena.

Jedan čovjek ostaje u galeriji i ima na oku dizala, drugi u podrumu gdje donose isporuke za hotel. Ako pokuša otići tijekom noći, to mu je jedini raspoloživi izlaz. Ja sam se njime koristio nekoliko puta.

Ovo je... najteže shvatiti. Glas preko linije govorio je odrezanim britanskim akcentom, govornik je očigledno bio iznenađen, disao je čujno, osjećalo se daje čovjek uplašen. Jeste li sigurni? Nije li se možda radilo nekome drugom povezivanju?

Idiote! Ponavljam: on je znao za isporuku streljiva iz Beloita! Znao je kojim je putem krenula, čak i kako je izvršena krađa. Otišao je toliko daleko daje identificirao Solidaire i moj položaj kao člana uprave! Izravno je spomenuo naše poslovne prijatelje u Bonnu! Zatim u Tel Avivu... Johannesburgu! Kakva bi druga povezanost mogla biti?

Korporacijske zbrke, možda. Čovjek ih ne može isključiti. Multinacionalne filijale, ulaganja u streljivo. Naš čovjek u Zapadnoj Njemačkoj također sjedi u nekoliko direkcija... A lokacije novac curi u njih.

Što ti, za ime Boga, misliš da ja govorim? Ja sada ne mogu reći više.

Ono što sam ti rekao, moj engleski svijetu, smatraj daje najgore!

Iz Londona nastaje kratka stanka. Razumijem čuo se glas prekorenog podčinjenog.

Nadam se da je tako. Stupi u vezu s New Yorkom. Njegovo je ime

Simon, Henry Simon. On je odvjetnik iz Chicaga. Imam adresu; uzeta je iz arhive hotelskih prijava. Bertholdier je žmirio pod svjetlom svjetiljke za čitanje, nespretno odgonetajući brojeke i broj ulice koje je ispisao pomoćnik šefa hotelskih teklića, kojeg je dobro platio jedan od generalovih ljudi da ode u ured i domogne se informacije o gostu iz apartmana dvatripet. Imaš li to?

Da. Glas je bio oštar; podčinjeni je sada bio spreman da se zbognečega požali. Je li bilo mudro domoći se tih podataka na taj način?

Prijatelj ili neki pohlepni službenik hotela mogao mu je reći da se netkoraspituje o njemu.

Doista, moja britanska narciso? Jedno bezazleno hotelsko trčkaralo traži podatke u registru kako bi se mogao poslati izgubljeni odjevni predmet nedavnom gostu?

Opet kratka šutnja. Da, vidim. Znaš, Jacques, mi radimo za veliku stvar poslovnu stvar, dakako koja je važnija od nas obojice, kao što smo i nekad radili, prije mnogo godina. Ja se moram stalno podsjećati na to, ali mislim da ne bih zbog toga trpio tvoje uvrede.

A čemu bi ti pribjegao, / 'Anglais!

Pribjegao bih rezanju tvojih arogantnih žabljih" jaja na Trgu Trafalgar, koja bih onda ugurao u lavlja usta.100 Spremište za njih ne bi trebalo biti veliko; bila bi dovoljna neka stara napuklina. Telefonirat ću ti za jedansat ili nešto kasnije. Čuo se klik i linija je bila mrtva.

Vojnik je spustio pokretni telefon iz ruke, a na usnama mu se polako pojavio smiješak. Oni su bili najbolji, svi oni! Oni su bili nada, jedina nada vrlo bolesna svijeta.

Onda je osmijeh iščeznuo, krv mu je opet napuštala lice, nabusitost se pretvorila u strah. Što taj Henry Simon hoće, što on uistinu hoće? Tko je taj nepoznati čovjek s pristupom izuzetnim sredstvima zrakoplovima, vozilima, streljivu? Za ime Boga, što on zna?

Obloženo dizalo se sporo spuštalo. Njegova je unutrašnjost bila projektirana za prijevoz namještaja i prtljage, a brzina prilagođena za prijevoz narudžbi sobne službe. Noćni je concierge stajao pored Joela, ugodno mirna lica; u desnoj je ruci imao kožnatu bourse, m koja je sadržavala kopiju Converseova računa i iznos u francima koji je namiren ali je unutra bila i obilata zahvalnost za Francuzovu uslužnost. rekao je Joel, koji nije htio privlačiti daljnju pažnju na sebe u društvu conciergea. Već sam uzeo previše vašeg vremena.

Merci. Ako idete tim hodnikom, odvest će vas do servisnog izlaza odgovorio je Francuz, pokazujući na hodnik s lijeve strane, iza niza dizala.

Stražar je na svome mjestu i zna za vaš odlazak. Vani, u prolazu, krenitena desnu stranu i naći ćete se na ulici; vaš taksi čeka na vas.

Ja veoma cijenim moja firma cijeni vašu suradnju. Kao što sam gore spomenuo, nema tu ništa baš tako tajnovito ili neobično samo osjetljivo.

Mirno držanje hotelskog čovjeka nije se izmijenilo, osim nešto oštrijeg žarišta u očima. To nije važno, monsieur, objašnjenje nije potrebno. Ja ga nisam zahtijevao i, ako mi oprostite, ne bi trebalo da se osjećate obveznim išta objašnjavati. Au revoir, monsieur Simon.

Da, svakako odvratio je Converse zadržavajući naglašeno mirnodržanje, premda se osjećao kao školsko dijete koje je nastavnik ukorio što je progovorilo prije svog reda, dajući odgovor mada nije za to pozvano.

Vidjet ćemo se idući put kad dođem u Pariz.

Mi čekamo taj dan, monsieur. Bonsoir.

Joel se brzo okrenuo, prolazeći kroz gomilu, ispričavajući se svaki put kad bi mu kovčeg dodirnuo nečije tijelo. Netom je naučio lekciju, lekciju koju nije trebalo čuti. On ju je znao i u sudnicama i na sastancima: nikad ne objašnjavaj ono što ne moraš. Zaveži. Ali ovo nije bio ni sud, ni sastanak. Odjednom mu je sinulo daje to bijeg, a taje misao djelovala donekle zastrašujuće, zacijelo je bila vrlo čudna. Ili nije? Bijeg je riječ u rječniku, u njegovu rječniku, u njegovu iskustvu. Pokušao gaje triput u životu ranijih godina. A smrt je bila posvuda. Tu je misao izbacio iz svijesti i hodao hodnikom prema velikim metalnim vratima u daljini.

Usporio je; nešto nije u redu. Naprijed, pred pultom čuvara, stajao je neki čovjek i s njim razgovarao. Na sebi je imao svijetli ogrtač. Joel gaje već prije vidio, ali ne zna gdje; tad se čovjek pomaknuo i Converse se prisjeti vratila mu se jedna slika. Drugi je čovjek krenuo istim putem zakoraknuo je nekoliko koraka unatrag prije nego se okrenuo da bi iščeznuo ispod jednog nadsvođenog dijela hodnika; opet se pojavio i krenuo istim putem preko hodnika da bi se najzad oslonio o zid. Je li to bio isti čovjek? Da! To je bio onaj koji je dopratio Bertholdiera do ulaza u blagovaonicu L'Etalon Blanca. Podređeni koji se tada oprostio od svog pretpostavljenog sada je bio tu, slijedeći zapovijedi istog pretpostavljenog.

Čovjek ga pogleda i u očima mu se odmah pojavio bljesak prepoznavanja. Rastegnuvši se, podigao se u punoj visini i okrenuo, dok mu se rukapolako kretala prema džepu ogrtača. Converse je bio zgranut. Poseže li taj čovjek doista za oružjem? Svega dvatri metra od naoružana čuvara? To je luđački! Joel je stao; pomislio je da se trkom vrati u gomilu pored dizala, ali i to bi bilo beskorisno. Ako je Bertholdier postavio psa čuvara u podrum, drugi će biti na stubištu, u hodnicima i u predvorju. Ne može se okrenuti i potrčati; nigdje se nije mogao sakriti. Zato je

nastavio hodati, sada brže, ravno prema čovjeku u svijetlosmeđem ogrtaču, smućenih misli i suha grla.

Tu ste vi! glasno je viknuo, mada nesiguran jesu li to njegove riječi.

General nije rekao gdje ću vas naći!

Čovjek je stajao nepokretno, zaprepašten, bez riječi. Le general? upitao je glasom jedva čujnijim od šapata. On... vama rekao?

Čovjekov engleski nije bio dobar, a to je bilo vrlo dobro. Mogao je razumjeti, ali ne dobro. Brzo izgovorene riječi, uvjerljivo iskazane, mogu ih obojicu izvesti kroz vrata. Joel se okrenuo čuvaru, dok je svoj attache kovčežić naslonio na leđa suputnika. Zovem se Simon. Vjerujem da vam je concierge govorio o meni.

Takvo uspoređivanje imena i titule bilo je dovoljno za zbunjenog čuvara. Bacio je pogled na papire, kimnuo. Oui, monsieur le concierge...

Hajdemo! Converse je kovčežićem pogurao čovjeka s ogrtačem, usmjerivši ga prema vratima. General nas vani čeka. Hajdemo! Brzo!

Le general...1 Čovjekove su ruke instinktivno poletjele premaprečki na izlaznim vratima; za manje od pet sekunda on i Joel su bili samu prolazu. Que sepassetil? Ou est le general?102... Gdje?

Ovdje! Rekao je da ovdje čekamo. Vi. Vi ćete ovdje čekati! Ici!m

Arretez!"4 Čovjek je dolazio sebi. Stajao je na svom terenu. Izbacivši lijevu ruku gurnuo je Conversea natrag na zid. Desnu je ruku uvukaou ogrtač.

Nemoj! Joel je spustio kovčežić, zgrabio veliki kovčeg, podigao gai htio poletjeti naprijed. Stao je. Čovjek nije izvukao pištolj; umjesto oružja, u ruci je imao tanki pravokutni predmet u crnoj koži; s uskog glatkogvrha uzdigla se duga metalna igla. Antena... radio!

Converseu su se sve misli pomiješale, ali je znao da mora odmah djelovati samo pokret ima vrijednost. Nije mogao dopustiti čovjeku da upotrijebi taj radio, da alarmira one druge s radiom u hotelu. Odjednom je svom snagom udario kovčegom u čovjekova koljena, lijevom rukom mu je iščupao radio, a desnu je ruku izbacio preko čovjekova ramena. Stisnuo je lakat oko Francuzova vrata, okrenuvši se na pločniku. Zatim je bez razmišljanja odgurnuo Bertholdierova vojnika naprijed, tako da su obojica poletjeli prema zidu, a onda je čovjekovom glavom udario u kamen. Krv je navrla iz Francuzove lubanje, zamastila mu kosu i pojurila niz lice u tamnocrvenim potočićima. Joel nije mogao misliti, nije sebi mogao dopustiti da misli. Da je mislio, osjetio bi mučninu, i toga je bio svjestan. Pokret, pokret!

Čovjek je omlitavio. Converse je uhvatio za ramena tijelo bez svijesti, gurajući ga prema zidu, što dalje od metalnih vrata, a potom spustio u udaljeniji, zasjenjeni prostor. Sagnuo se i uzeo radio; ugurao je antenu na svoje mjesto i kutiju stavio u džep. Ustao je, smeten, uplašen, nastojeći se orijentirati. Zatim je zgrabio svoj attache kovčežić i veliki putni kovčeg, pa bez daha istrčao iz prolaza, svjestan krvi koja se nekako pojavila na dijelu njegova lica. Taksi je bio uz rub pločnika, a vozač je pušio cigaretu u mraku, nesvjestan nasilja koje se zbilo jedva trideset metara od njega.

Zračna luka De Gaulle! uzviknuo je Joel, otvorivši vrata i uguravši prtljagu. Molim vas, žuri mi se! Bacio se na sjedište, otvorenih usta, uzdignuta vrata iznad ruba tapecirana sjedišta, gutajući zrak koji mu nije htio napuniti pluća.

Jureća svjetla i sjene što su bombardirali unutrašnjost taksija pomogli su mu da odgodi misli, omogućili njegovu jurećem bilu da smanji brzinu, a zraku da dopre do njega sušeći mu polako znoj sa sljepoočnica i vrata. Nagnuo se naprijed zaželjevši cigaretu, ali se bojao da bi mogao povratiti od dima zarobljena u grlu. Oči je zatvorio tako čvrsto daje tisuću pjegica bijela svjetla napalo mračno platno svijesti. Osjećao se bolesnim, a znao je da mu mučninu nije donio samo strah. Bilo je to nešto drugo, nešto što je bilo unutra i stoje paraliziralo poput straha. Ponio se krajnje okrutno, što gaje i streslo i zapanjilo. On je uistinu fizički napao čovjeka i htio ga osakatiti, možda i ubiti stoje možda i učinio. Bez obzira na razlog, možda je ubio drugo ljudsko biće! Je li nazočnost ručnog radija opravdavala razbijenu lubanju? Je li to bila samoobrana u pravom smislu te riječi? Prokletstvo, on je čovjek od riječi, logike, ne krvi! Nikad krvi, to je bilo u prošlosti, tako davno i tako bolno.

Te su uspomene pripadale drugom vremenu, neciviliziranom vremenu, kad su ljudi postajali ono što nisu da bi preživjeli. Converse se nikad nije htio vraćati. Iznad svega, on je sebi obećao da se nikada neće vraćati, a to je bilo obećanje koje sije zadao kada su teror i nasilje bili posvuda oko njega, u najjačoj uništavačkoj energiji. Pamtio je tako živo, tako bolno, posljednje sate prije svog posljednjeg bijega mirnog, velikodušnog čovjeka bez kojeg bi umro šest metara duboko u zemlji, u rupi u tlu, koja je bila namijenjena onima koji su remetili mir.

Pukovnik Sam Abbott, U.S. Air Force, uvijek će biti dijelom njegova života, bez obzira na to koliko ih godina može razdvajati. Izlažući se riziku mučenja i smrti, Sam je noću ispuzao i niz "rupu za kažnjavanje" bacio nespretno načinjen metalni klin, koji je Joelu omogućio da u zemlji i kamenu iskopa primitivno

stubište i oslobodi se. Abbott i on proveli su posljednjih dvadeset sedam mjeseci u istom logoru, obojica časnici koji su nastojali skupiti preostale niti duševnog zdravlja. Alije Sam razumio vatru koja je gorjela u Joelu; pukovnik je ostao, a za vrijeme tih posljednjih sati prije bijega, Joela su stalno mučile misli o tom što bi se moglo dogoditi njegovu prijatelju.

Ne brini za mene, mornaru. Samo održavaj barem minimum snage iduševna zdravlja, i otarasi se tog klina.

Pazi se, Sam.

Ti se pazi. To ti je posljednji metak koji imaš.

Znam.

Joel se pokrenuo prema vratima i prozor spustio još nekoliko centimetara da pojača dotok zraka s ceste. Kriste, kako mu je sada potrebna mirna objektivnost Sama Abbotta! Pravnička mu je svijest rekla da se postavi na noge, da sve uzme u svoje ruke; on mora razmišljati, a misli mu moraju potaknuti svu preostalu maštu. Važne stvari prvo. Misliti! Radio mora se otarasiti radija. Ali ne u zračnoj luci mogli bi ga pronaći tamo; to je dokaz i, što je još gore, način kako mu ući u trag. Još je malo spustio staklo prozora i bacio ga, gledajući u ogledalo iznad vjetrobrana koje je odražavalo stražnju sliku. Vozač ga je pogledao, ugledao je krvavo lice, ali nije pokazao nikakav znak uzbune; Joel je opetovano duboko udisao, a onda opet podigao prozor. Misliti. Mora misliti! Bertholdier očekuje da će on iz Pariza otputovati u Bonn, a kad generalov vojnik bude pronađen a nesumnjivo je da su ga do sada već pronašli svi letovi za Bonn bit će pod prismotrom, bez obzira na to je li čovjek živ ili mrtav.

Kupit će kartu za neko drugo odredište, neko mjesto odakle postoje redovne veze za KolnBonn. Dok mu je mlaz zraka hladio lice, palo mu je na pamet da izvadi maramicu iz džepa na prsima i obriše mokru krv koja mu je pokrila desni obraz i donji dio brade.

Scandinavian Air Lines rekao je vozaču, pojačavši glas. SAS.

Comprends?

Vrlo jasno, monsieur odgovorio je čovjek s plosnatom beretkomna glavi, dobrim engleskim. Imate li rezervaciju za Stockholm, Oslo ili Kopenhagen? Različiti su ulazi.

Ja... ja nisam siguran.

Imamo vremena, monsieur. Barem petnaest minuta.

Glas preko telefona iz Londona bio je leden, a riječi izgovorene s bezličnim prijekorom. U Chicagu nema odvjetnika toga imena, a zacijelo ga nema ni na adresi koju si mi dao. Zapravo, ta adresa i ne postoji. Imaš li ponuditi nešto drugo ili ćemo ovo zabilježiti kao još jednu tvoju paranoidnu fantaziju, mon generali

Ti si budala, 'Anglais, koja nema više razuma od preplašena kunića.

Ja sam čuo što sam čuo.

Od koga? Od nepostojećeg čovjeka?

Nepostojećeg, koji je mog čovjeka otjerao u bolnicu. Napuknuće lubanje uz veliki gubitak krvi i jako oštećenje mozga. Možda neće preživjeti, a ako preživi nesumnjivo će biti vegetativac. Ne govori mi o fantazijama, narciso. Čovjek je stvaran.

Govoriš li ozbiljno?

Nazovi bolnicu! L 'hopital SaintJerome. Neka ti liječnici kažu.

U redu, u redu, smiri se. Moramo razmisliti.

Ja sam sasvim miran odgovori mu Bertholdier ustajući od stola usvom kabinetu i noseći telefon do prozora, dok je produžna žica zmijuljalapo podu. Pogledao je vani; počelo je kišiti, a ulična svjetla su se razlijevalana mokrom staklu. On je na putu za Bonn nastavio je general. To je iduće mjesto gdje će se zaustaviti, bio je veoma jasan oko toga.

Presretni ga. Nazovi Bonn, uspostavi vezu s Kolnom, daj im njegov opis. Koliko letova može biti iz Pariza s usamljenim Amerikancem u zrakoplovu? Uzmite ga već u zračnoj luci.

Bertholdier je čujno uzdahnuo u telefon, a sada mu je ton glasa svjedočio o obeshrabrenosti koja je graničila s gađenjem. Nikad mi nije bila namjera da ga uzmem. To ne bi služilo nikakvoj svrsi, a vjerojatno bi nas odrezalo od onoga što moramo saznati. Želim da ga se prati. Ja želim znati kamo on ide, koga naziva, s kim se sastaje; to je ono što moramo saznati.

Kažeš daje izravno spomenuo našeg poslovnog prijatelja? Da sada odlazi k njemu?

Ne naši ljudi. Njegovi ljudi.

Opet ću to reći ustrajao je glas iz Londona. Nazovi Koln, uspostavi vezu s Bonnom. Slušaj me, Jacques, njega je moguće pronaći, a kad bude pronađen, moguće gaje slijediti.

Da, da, učinit ću kao što kažeš, ali to neće biti tako lako kako ti misliš. Prije tri sata bih drugačije mislio, ali je to bilo prije nego što sam saznao za stoje on

sposoban. Netko tko može uhvatiti drugog čovjeka i svom silinom sjuriti glavu tog čovjeka u kameni zid ili je životinja ili manijak ili fanatik koji neće prezati ni od čega. Po mome sudu, on je ovo posljednje. Rekao je da ima obvezu, neki predani cilj a to mu je bilo u očima. A bit će da je i mudar; već je dokazao da zna biti mudar.

Rekao je tri sata?

Da.

Onda je možda već u Bonnu.

Znam.

Jesi li nazvao partnera?

Jesam, nije bio kod kuće, a djevojka mi nije mogla dati drugi broj.

Ona ne zna gdje je on, ni kada ga se može očekivati.

Vjerojatno ujutro.

Nesumnjivo... Attendez! U klubu danas poslije podne bio je još jedančovjek. S Luboqueom i tim Simonom, kojemu prezime nije Simon. On gaje doveo Luboqueu! Zdravo, l'Anglais. Izvijestit ću te o novim događajima.

Rene Mattilon je otvorio oči. Vrpce svjetla na stropu činilo se da svjetlucaju, mirijade sićušnih točkica koje se rasprskavaju, lomeći linearni uzorak. Zatim je čuo udaranje kiše po prozoru paje shvatio. Zrake svjetla s uličnih svjetiljki predusrelo je staklo i iskrivljavalo slike koje je poznao tako dobro. To je kiša, zaključio je; to gaje probudilo. To, a možda i težina ruke njegove žene među njegovim nogama. Ona se trgnula, a on nasmiješio nastojeći se odlučiti ili naći energije da joj priđe. Ona mu je ispunila prazninu za koju je mislio da će tu uvijek ostati poslije smrti njegove prve žene. Bio je zahvalan, a s tim osjećajem zahvalnosti došlo je i uzbuđenje, dvije emocije koje su zadovoljavajući srodne. Uzbudio se; okrenuo se prema njoj i povukao pokrivač, otkrivši njene nabujale grudi smještene u svilu s čipkama. Difuzno svjetlo i bubnjanje po prozorima podgrijavali su senzualnost trenutka. Posegnuo je za njom.

Odjednom, začuo se drugi zvuk osim kiše i, mada je još bio okupan izmaglicama sna, prepoznao ga je. Brzo je povukao ruku i okrenuo se od žene. Tu buku je čuo i prije nekoliko trenutaka, to je bio zvuk koji ga je probudio, uporni ton koji je razbijao ujednačeni ritam pljuska: zvonjava zvonca njegova stana.

Mattilon se izvukao iz kreveta što je pažljivije mogao, uzeo ogrtač sa susjedne stolice i uvukao noge u papuče. Izišao je iz spavaće sobe i tiho zatvorio vrata za sobom, a zatim je pronašao prekidač kojim je upalio svjetla u dnevnom boravku.

Pogledao je na ukrašeni sat iznad kamina; bilo je blizu dva i trideset ujutro. Tko ih posjećuje u taj sat? Zavezao je široku vrpču oko pasa i pošao prema vratima. Da, tko je?

Surete, monsieur.^{TM5} Inspektor Prudhomme. Moja državna identifikacija je nulapetsedamdvana. Njegov je akcent bio gaskonski, a nepariški. Često se govori da su ljudi iz Gascone najbolji policajci. Pričekatću dok ne nazovete moju stanicu, monsieur. Telefonski broj je...

Nema potrebe rekao je Mattilon, uzburan, otvarajući vrata. Znao je daje to uistinu policajac, ne samo na osnovi informacija koje je ponudio;tko god ga iz Suretea posjeti u ovaj sat znat će daje on odvjetnik. Surete jepomno slijedila zakon.

Ispred vrata su stajala dvojica muškaraca, obojica u ogrtačima za kišu dobro namočenima pljuskom; šeširi su im se cijedili. Jedan je bio stariji od drugoga i nižeg rasta. Svaki je držao iskaznicu kako bije Rene mogao kontrolirati. Kretnjom im je pokazao da povuku svoje osobne karte, pa ih je pozvao da uđu, dodajući: Ovo je čudno vrijeme za posjetitelje, gospodo. Mora da ste na hitnom poslu.

Vrlo hitnom, monsieur odvrati stariji čovjek, koji je prvi ušao ustan. To je bio onaj koji je govorio kroz vrata i predstavio se kao Prudhomme, a očito je bio stariji u službi. Mi se, dakako, ispričavamo na smetnji.

Obojica su skinuli šešire.

Dobro. Hoćete li mi dati svoje ogrtače?

Neće biti potrebno, monsieur. Uz vašu suradnju, zadržat ćemo sesamo nekoliko minuta.

A mene će veoma zanimati da saznam kako mogu surađivati sa Surete u ovo doba noći.

Stvar identifikacije, gospodine. Monsieur Serge Antoine Luboque je vaš klijent, kako smo informirani. Je li to tako?

Moj Bože, što se dogodilo Sergeu? Pa danas poslije podne bio sams njim!

Monsieur Luboque je izvrnog zdravlja. Nema niti jedan sat da smonapustili njegovu kuću izvan grada. Vratimo se na temu, Surete se zanimaza vaš sastanak s njim danas poslije podne jučer poslije podne.

Na koji način ?

Za vašim je stolom bila i treća osoba. Poput vas, i on je odvjetnik,čovjek koji je monsieuru Luboqueu predstavljen kao Simon. Henry Simon, Amerikanac.

I pilot dodaje Mattilon oprezno. S velikim stručnim znanjem napodručju zrakoplovnog prava. Vjerujem da vam je Luboquet to objasnio; to je bio razlog zastoje došao tamo na moju molbu. Monsieur Luboquet je tužitelj u jednom takvom sporu. Dakako, to je sve što mogu reći o toj temi.

To nije tema koja zanima Suretea.

Onda, koja je?

Ne postoji odvjetnik po imenu Henry Simon u gradu Chicago, država Illinois, Sjedinjene Države.

Meni je to teško povjerovati.

Ime je lažno. Ako ništa, nije njegovo. Adresa koju je dao hotelu također ne postoji.

Adresa koju je dao hotelu? upita Rene, iznenađen. Joel nije trebao davati adresu hotelu George V. oni su ga dobro znali, poznavali su firmu Talbot, Brooks i Simon, i to vrlo dobro, doista.

Njegovim rukopisom, monsieur dodao je mlađi policajac ukočeno.

Je li to potvrdila uprava hotela?

Da odgovori Prudhomme. Noćni concierge je vrlo rado surađivao. Rekao nam je daje on otrpao monsieur Simona teretnim dizalom dohotelskih podruma.

Podruma?

Monsieur Simon je želio napustiti hotel tako da ga se ne vidi dok odlazi. Račun je platio u svojoj sobi.

Trenutak, molim vas rekao je Mattilon, iznenađen. Ruke su mu prosvjedovala kad se okrenuo i stao besciljno hodati oko stolice. Zastao je i ruke stavio na gornji rub stolice. Što vi točno želite od mene?

Želimo da nam pomognete odgovori mu Prudhomme. Mi mislimo da vi znate tko je on. Vi ste ga doveli i upoznali s monsieur Luboquetom.

U povjerljivoj stvari koja se tiče pravnog savjeta. Suglasio se da to čuje i da svoju ocjenu, uz uvjet da njegov identitet bude zaštićen. To nije neuobičajeno kad se traži stručno mišljenje, a predmet se tiče, možemo tako reći, pojedinca koji je tako bogat i tako temperamentan kao monsieur

Luboquet. Razgovarali ste s njim; trebam li reći više?

Ne na tu temu rekao je stariji čovjek iz Suretea, dopustivši si osmijeh. On misli da sve vladino osoblje radi za Moskvu. U njegovu predvorju bili smo okruženi psima koji su svi jako slinili, mogao bih dodati.

Onda možete razumjeti zašto moj američki kolega želi ostati neimenovan. Ja ga dobro poznajem, on je sjajan čovjek.

Tko je on? I znate li gdje ga možemo pronaći?

Zašto vas sve to zanima?

Želimo ga ispitati u vezi incidenta koji se dogodio u hotelu.

Žao mi je. Kao što mi je Luboque klijent, tako je i Simon.

S obzirom na okolnosti, monsieur, to nam nije prihvatljivo.

Bojim se da će tako biti i ostati, barem još nekoliko sati. Sutra ću pokušati uspostaviti vezu s njim preko njegova ureda u... u Sjedinjenim

Državama, a uvjeren sam da će on odmah stupiti u vezu s vama.

Mi ne mislimo da hoće.

Zašto ne?

Prudhomme je pogledao svog uštogljenog pomoćnika i stresao ramenima. Možda je ubio čovjeka odgovorio je.

Mattilon je zurio u službenika Suretea iskazujući duboku nevjericu. On... što?

Bio je to osobito okrutan napad, monsieur. Čovjekovom je glavom silovito udario o zid; nastale su velike povrede lubanje, a prognoza nijedobra. Njegovo je stanje u pola noći bilo kritično, a izgledi za ozdravljenje suvedeni na manje od pola. Možda je sada i mrtav, a jedan je doktor rekao da bi to za njega bio blagoslov.

Ne... ne. Vi ste pogriješili! Vi se varate! Odvjetnik je čvrsto stisnuo rub stolice. Učinjena je strašna pogreška!

Nema pogreške. Identifikacija je bila pozitivna jest, monsieur Simon je prepoznat kao posljednja osoba viđena s čovjekom koji je pretučen.

Prisilio je čovjeka da izađe u prolaz pored stražnjih vrata hotela; čuli su se šumovi natezanja, a za nekoliko minuta su pronašli čovjeka frakturiranu lubanju kako krvari, blizu smrti.

Nemoguće! Vi ga ne poznajete! Ono što vi sugerirate je nezamislivo.

On to ne bi mogao učiniti.

Želite li nam reći daje on osakaćen, fizički nesposoban za napad?

Ne odgovori Mattilon tresući glavom. Odjednom se sav ukočio.

Da nastavi zamišljeno, a zamišljenosti su pridonosile i oči; sada je kimaći žurio da nešto kaže. On nije sposoban, točno, ali ne fizički. Duhovno. Utom smislu je osakaćen, kako ste rekli. On ne bi mogao učiniti ono što ste sada rekli daje učinio.

Je li on duhovno poremećen?

Moj Bože, ne! On je jedan od najlucidnijih ljudi koje sam ikad upoznao. Morate razumjeti. Prošao je kroz dugo razdoblje krajnjeg fizičkognapora i duševne strepnje. Izdržao je kažnjavanje i tijela i duha. Nemastalnog, tjelesnog oštećenja, ali postoje neizbrisive uspomene. Poput tolikih ljudi koji su bili izloženi takvom postupanju, on sam izbjegava sve oblike fizičkog suprotstavljanja ili nasilja. To mu je odvratno. On ne može nametnuti kažnjavanje jer je sam bio toliko kažnjavan.

Vi mislite da on ne bi branio sebe, svoje? On bi okrenuo drugi obraz, ako on, njegova žena ili njegova djeca budu napadnuti?

Dakako to ne, ali to nije ono što ste opisali. Vi ste rekli osobito okrutan napad, implicirajući nešto sasvim drugačije. A daje bilo drugačije damu je bilo zapriječeno ili da su ga napali, pa se morao braniti on zacijelone bi napustio mjesto događaja. On je suviše dobar odvjetnik. Mattilonje zašutio. Je li se to dogodilo? To želite reći. Je li vam ranjeni čovjek poznat iz policijske arhive? Je li on...

Vozač limuzine prekinu ga Prudhomme. Nenaoružani čovjek, koji je čekao svog večernjeg putnika.

U podrumima?

Čini se da je to uobičajena usluga, a ne nepoznata. Te su firme diskretne. Taje firma poslala drugog vozača, prije nego se zanimala za stanjesvoga službenika. Klijent ne treba znati.

Vrlo šik, nema što. Što oni kažu da se dogodilo?

Prema svjedoku, stražaru koji radi u hotelu osamnaest godina, taj je Simon pristupio vrlo glasno govoreći engleski stražar misli da je došao ljutito, premda ne razumije taj jezik i prisilio čovjeka da izađe.

Stražar se vara! To je morao biti netko drugi.

Simon se predstavio. Concierge je sve uredio oko njegova odlaska.

Opis odgovara; bio je to čovjek koji je sebe nazvao Simon.

Ali zašto? Mora postojati razlog!

Mi bismo ga rado čuli, monsieur.

Rene je zbunjeno zatresao glavom; ništa nije imalo smisla. Čovjek se može prijaviti u nekom hotelu pod bilo kojim imenom, o tome nema sumnje, ali postoje računi, kreditne kartice, ljudi ga pozivaju telefonom ili dolaze osobno; lažno ime ne služi nikakvoj svrsi. Osobito ne u hotelu gdje je klijent već poznat, a ako je netko poznat i odabere da putuje inkognito, taj njegov status ne bi bio zaštićen ako Surete postavi pitanja šefu recepcije. Moram vas opet upitati, inspektore, jeste li sve dobro provjerili u hotelu?

Ne osobno, monsieur, odgovori mu Prudhomme gledajući u kolegubio sam zauzet ispitivanjem onih koji su bili u blizini napada.

Ja sam sve provjerio kod conciergea, monsieursada će mlađi, višičovjek govoreći kao programirani robot. Prirodno je da hotel ne želi dataj incident privuče pažnju, ali uprava je surađivala. Noćni je conciergenovi namještenik koji je došao iz hotela Meurice i htio je minimalizirati incident, ali mi je on osobno pokazao prijavnicu.

Shvaćam. I Mattilon je shvatio, barem što se tiče Joelova identiteta.

Stotine gostiju u velikom hotelu, a nervozni concierge zaštićuje imidž svognovog poslodavca. Podaci iz tog izvora prihvaćeni su kao istina, a nemasumnje da će se ujutro čuti druga istina, od ljudi koji više znaju. Ali to jebilo sve stoje Rene shvaćao ništa drugo. Trebalo mu je nekoliko trenutaka za razmišljanje, da pokuša shvatiti. Zanima me rekao je tražeći riječinešto drugo. U najgorem slučaju, riječ je o napadu s teškim posljedicama, ali svakako o napadu. Zašto to nije u nadležnosti obične policije? Zašto

Surete?

Moje prvo pitanje, monsieur rekao je Prudhomme, koji nije okolišao. Razlog koji nam je dat kaže daje u incident upleten stranac, očitobogati stranac. Čovjek ne zna ovih dana kamo to može odvesti. Mi imamostanovite nadzore koji nisu na raspolaganju policiji arrondissementa. Vidim.

Vidite li? upita ga čovjek iz Suretea. Mogu li vas podsjetiti daste kao odvjetnik obvezni služiti pravdi i zakonu? Mi smo vam ponudilinaše isprave, a predložio sam vam da nazovete i našu stanicu radi daljnje provjere. Molim vas, monsieur, tko je Henry Simon?

Ja imam i drugih obaveza, inspektore. Mojoj riječi, klijentu, staromprijateljstvu...

Koje stavljate iznad zakona?

Jedino zato jer znam da ste u krivu.

Ako je tako, gdje je šteta? Ako se mi varamo, mi ćemo tog Simonanesumnjivo naći u zračnoj luci i on će nam sam sve reći. Ali ako se ne varamo, možda ćemo naći vrlo bolesna čovjeka kojemu je potrebna pomoć.

Prije negoli naškodi drugima. Ja nisam psihijatar, monsieur, ali vi ste samiopisali uznemirena čovjeka jednog uznemirenog čovjeka, u svakom slučaju.

Mattilon se nije osjećao ugodno čuvši tu jasnu logiku... ali bilo je i nešto drugo što nije mogao definirati. Je li to bio Joel? Je li to bilo zbog oblaka u očima

njegova starog prijatelja, nesvjesna verbalna omaška o žigosanom kamenu u zemlji? Rene je opet pogledao na sat iznad kamina. Sjetio se nečega. Sada je u New Yorku tek osam sati i četrdeset dvije minute.

Inspektore, zamolit ću vas da ovdje pričekate dok ja odem u radnosobu i telefoniram preko svoje privatne linije. Usput rečeno, linija nije povezana s telefonom na stolu.

To nije bilo potrebno, monsieur.

Onda se ispričavam.

Mattilon je brzo otišao do vrata na suprotnom dijelu sobe, otvorio ih i ušao. Prišao je radnom stolu, sjeo i otvorio telefonski imenik u crvenoj koži. Brzo je prešao stranice do slova T, pa pretraživao imena dok nije našao Talbot, Lawrence. Imao je i broj ureda i stana; to je bilo potrebno jer sudovi u Parizu već rade prije nego što istočna obala Amerike iziđe iz kreveta. Ako Talbota ne bude tamo, pokušat će dobiti Nathana Simona, a onda Brooksa, ako bude morao. Alternativa nije bila potrebna jer se preko telefona javio Lawrence Talbot.

Neka budem proklet, kako si ti, Rene? Ti u New Yorku?

Ne, u Parizu.

Zvučiš jasno kao da si u mojoj ulici.

Isto i ti. To uvijek iznenađuje.

Osim toga, kasno je tamo gdje si ti, ako se ne varam.

Uvijek je kasno, Larry. Možda imamo problem, zbog toga te i zovem.

Problem? Ja čak nisam ni znao da imamo neki tekući posao. O čemuse radi?

O vašem misionarskom poslu.

O čemu?

Bertholdier. Njegovi prijatelji.

Tko?

JacquesLouis Bertholdier.

Tko je on? Čuo sam ime, ali ga ne mogu smjestiti.

Ti ga ne možeš... smjestiti?

Žao mi je.

Bio sam s Joelom, uredio sam sastanak.

Joel? Kako je on? Je li on sada u Parizu?

Zar to nisi znao?

Posljednji sam put s njime razgovarao kad je bio u Ženevi poslije one strahote s Hallidavjom. Rekao mi je daje s njim sve u redu, ali nije biletako. Bio je potresen.

Dopusti mi da te shvatim, Larry. Joel nije u Parizu zbog posla za Talbota, Brooksa i Simona, to mi govoriš?

Lawrence Talbot je zašutio prije nego će odgovoriti. Ne, nije stariji će partner tiho. Zar ti je rekao suprotno?

Možda sam ja to samo pretpostavio.

Opet je Talbot zastao. Mislim da to nije trebalo. Ali ja mislim da bitrebao reći Joelu da me nazove.

To je dio našeg problema, Larry. Ja ne znam gdje je on. Rekao je daće zrakoplovom u pet sati poletjeti za London, ali nije. Hotel George Cinqje napustio znatno kasnije, ali pod veoma čudnim okolnostima.

Što želiš reći?

Njegova hotelska prijavnica je izmijenjena, promijenjena na drugo ime koje sam, usput rečeno, ja predložio jer za vrijeme ručka nijehtio upotrijebiti svoje ime i prezime. Onda je inzistirao da napusti hotelpreko nekog teretnog izlaza u podzemnom katu ili u prizemlju.

To je čudno.

Bojim se daje to najmanje čudno. Kažu daje napao čovjeka. Moždagaje i ubio.

Isuse!

Ja u to ne vjerujem, dakako brzo će Mattilon. On to ne bi htio, ne bi mogao...

Nadam se da ne bi.

Ti zacijelo ne misliš...

Ja ne znam što da mislim prekinu ga Talbot. Kad je bio u Ženevirazgovarali smo, upitao sam ga postoji li ikakva veza između Hallidavjevesmrti i onoga što on radi. Rekao je da nema, ali je bio tako dalek, udaljen; glas mu je zvučao šuplje.

Ono što on radi...! Što on radi?

Ne znam. Čak nisam siguran mogu li to saznati, ali učinit ću sve štomogu. Kažem ti, zabrinut sam. Nešto mu se dogodilo. Glas mu je bio kaoiz sobe odjeka, znaš što hoću reći?

Da, znam tiho će Mattilon. Čuo sam ga, vidio sam ga. I ja samzabrinut.

Pronađi ga, Rene. Učini sve što možeš. Kaži mi jednu riječ i ja ću sveostaviti i doletjeti. Negdje ga peče, nešto ga peče.

Učinit ću što mogu.

Mattilon je izišao iz radne sobe i suočio se s dvojicom policajaca.

Prezime mu je Converse, Joel Converse započe.

Prezime mu je Converse, ime Joel rekao je mlađi, viši čovjek iz Suretea govoreći u mikrofon govornice na Boulevardu Raspail, dok je kišabubnjala po krovu kabine. Radi u odvjetničkoj firmi u New Yorku: Talbot, Brooks i Simon; adresa je u Petoj aveniji. Ime koje je izmislio, Simon, očigledno je uzeo zbog neke pogodnosti jer nije u vezi s firmom.

Ja to ne razumijem.

Sto god taj Converse sada radi nije u vezi s njegovim poslodavcima.

Mattilon je razgovarao s jednim od partnera u New Yorku i to mu je jasno stavljeno do znanja. Isto tako, obojica su zabrinuti, uznemireni; žele da ih se o svemu informira. Ako Converse bude pronađen, Mattilon inzistira da mu se odmah omogući pristup jer je on njegov branitelj. Možda nešto zadržava za sebe, ali po mome sudu on je iskreno smeten. U šoku je, to je točnije. On ne zna ništa što bi bilo važno. Da zna, ja bih to mogao ocijeniti.

Bez obzira na sve, on ipak zadržava, prešućuje. Ime Simon je upotrijebljeno zbog mene kako ne bih saznao identitet tog Conversea. Mattilonto zna; bio je tamo, prijatelji su, a on gaje doveo Luboqueue.

Onda je bio izmanipuliran, generale. On vas nije spomenuo.

Možda bi da ste ga dalje ispitivali. Ja ne smijem biti upleten ni nakoji način.

Svakako, ne suglasio se mladi čovjek iz Suretea, tiho naglašavajući svaku riječ.

Tvoj pretpostavljeni, kako se on zove? Onaj kojemu je povjeren taj incident. Prudhomme. Inspektor prvog stupnja Prudhomme.

Je li iskren s tobom?

Da. On misli da sam ja nešto poput mehaničkog bivšeg vojnika čiji instinkti mogu nadjačati njegov um, ali on vidi da sam voljan pomoći.

Razgovara sa mnom.

Jedno ćeš vrijeme biti povezan s njim. Ako odluči da se vrati i vidi

Mattilona, odmah me izvijesti. Pariz bi mogao izgubiti uglednog odvjetnika. Moje ime ne smije izroniti na površinu.

On bi se obratio Mattilonu jedino ukoliko Converse bude pronađen.

A ako Surete čuje glas o njegovu boravištu, ja ću vas istog časa izvijestiti.

Mogao bi biti drugi razlog, pukovniče. Razlog koji bi ustrajna čovjeka mogao izazvati da preispituje svoj napredak ili nedostatak napretka usprkos suprotnim zapovijedima.

Suprotnim zapovijedima, gospodine?

Bit će izdane. Taj Converse sada je isključivo naša briga. Sve što nam je trebalo bilo je njegovo ime. Sada znamo kamo se usmjerio. Pronaćićemo ga.

Ne razumijem, generale.

Došla je vijest iz bolnice. Našem se vozaču popravljaju zdravstvenostanje.

Dobra vijest, doista.

Htio bih dajati tako. Terenskom zapovjedniku je grozno žrtvovanje jednog jedinog vojnika, ali na pameti treba imati šire taktike i njima se služiti. Slažeš li se?

Da, svakako.

Naš vozač ne smije ozdraviti. Šira strategija, pukovniče.

Ako umre, napori da se pronađe Converse bit će pojačani. Vi steu pravu.

Prudhomme će ponovo istraživati sve, uključujući i odvjetnika

Mattilona.

Bit će izdane suprotne zapovijedi. Ali pripazi na njega.

Hoću, gospodine.

A sada nam je potrebna tvoja stručnost, pukovniče. Talent koji si tako obilno razvio dok si služio u Legiji, 107 prije nego smo te vratili u civiliziraniji život.

Moja zahvalnost nije površna. Sto god mogu učiniti, učinit ću.

Možeš li ući u bolnicu Saint Jerome, ali tako da te što manje primijete.

Mogu ući, a da me nitko ne opazi. Na svim stranama zgrade su izlazili slučajevi požara, a noć je mračna, otežala kišom. Čak i policajci stoje u ulazima. To je dječja igra.

Ali posao muškarca. To treba učiniti.

Ja ne preispitujem takve odluke.

Blokada dušnika, konvulzija u grlu.

Pritisak primijenjen kroz tkaninu, gospodine. Postupno i bez tragova, pacijentova samoizazvana trauma. Ali, bilo bi nesmotreno s moje strane dane ponovim ono što sam rekao, generale. Najprije će početi pretraživanje

Pariza, a onda lov na čovjeka u mnogo širim razmjerima. Pretpostavljat će se daje ubojica bogati Amerikanac, zanimljiva meta za Surete.

Neće biti nikakvog pretraživanja, nikakva lova na ljude. Ne još. Akomora biti, to će biti kasnije, a ako do toga uopće dođe, osuđeni leš će biti ulovljen u mrežu...

Hajde na teren, mladi moj prijatelju. Vozač, pukovniče, treba služiti široj strategiji.

On je mrtav odgovorio je čovjek u telefonskoj kabini i spustio slušalicu.

Erich Leifhelm... rođen 15. ožujka 1912. u Munchenu; sin liječnika Heinricha Leifhelma i njegove ljubavnice Marte Stoessel. Iako je ljaga nezakonitosti

onemogućila normalno djetinjstvo u redovima gornje srednje klase moralno svjesne Njemačke tog doba, to je bio najvažniji činitelj u njegovoj kasnijoj nadutjecajnosti u nacionalsocijalističkom pokretu. Pri rođenju su mu zanijekali prezime Leifhelm; sve do 1931. bio je poznat kao Erich Stossel.

Joel je sjedio za stolom u kavani na otvorenom, u kopenhagenskoj zračnoj luci Kastrup, nastojeći se koncentrirati. To je bio njegov drugi pokušaj tijekom posljednjih dvadeset minuta; prvi je napustio kad je shvatio da ništa ne shvaća, već samo gleda u crna slova koja oblikuju beskrajni lanac slabo prepoznatljivih riječi koje se odnose na lik u udaljenim domašajima svijesti. Tog čovjeka nije mogao dovesti u žarište; bilo je previše ometanja, istinskih i umišljenih. Niti je bio kadar čitati za vrijeme dvosatnog leta iz Pariza jer se opredijelio za ekonomsku klasu, u nadi da će se tako stopiti s većim brojem ljudi u većem dijelu zrakoplova. Taje misao barem imala svoju vrijednost; sjedišta su bila tako uska, a zrakoplov tako zaposjednut putnicima da su mu laktovi i podlaktice bili doslovce nepokretni. To mu je stanje onemogućilo čitanje izvješća i zbog prostora i zbog straha od blizine zalutalih pogleda.

Heinrich Leifhelm je svoju ljubavnicu i sina preselio u grad Eichstatt, oko osamdesetak kilometara sjeverno od Miinchena, posjećujući ih tu i tamo. Omogućio im je primjeren, ali ne suviše ugodan životni standard.

Liječnik je očito bio razdiran između zadržavanja uspješne prakse bez društvenih mrlja u Miinchenu i nesklonosti da napusti stigmatiziranu majku i dijete. Prema bliskim poznanicima Ericha Stossela Leifhelma, te rane godine proizvele su duboki učinak na njega. Premda je bio suviše mlad da shvati punu snagu udara Prvog svjetskog rata, kasnije ga je progonila uspomena na razinu golog održavanja malog kućanstva jer su mogućnosti doprinosa starijeg Leifhelma opadale s opterećenjima ratnog poreza. Osim toga, posjeti njegova oca pojačavali su činjenicu da on ne može biti priznat kao sin te da nema zakonskih prava na privilegije koje su uživala njegova dva polubrata i polusestra, stranci koje nikad neće upoznati i u čiju kuću ne smije ući. Zbog pomankanja pravog rodoslovlja, što su potvrđivali hipokritski dokumenti i još hipokritskiji crkveni blagoslovi, osjećao se kao osoba kojoj je zanijekano ono što joj po pravdi pripada, pa se u njemu ukotvio bijesan osjećaj odbijanja, surevnjivosti i duboko usađenog bijesa spram postojećih društvenih okolnosti. Po svom vlastitom priznanju, njegova prva svjesna žudnja svodila se na to da za sebe uzme što je više moguće materijalno i statusnosnom vlastitih sposobnosti, te tako promijeni status quo koji gaje

nastojao uškopiti. Između svoje trinaeste i sedamnaeste godine, Stossel Leifhelmje već izgarao od gnjeva.

Converse je prestao čitati, odjednom svjestan žene preko puta, u napola praznoj kavani; sjedila je sama za stolom i gledala u nj. Oči im se susretoše, ali je ona okrenula pogled, stavivši ruku na nisku bijelu ogradu koja je okruživala restoran. Gledala je u sve rjeđe kasnonoćne gomile u terminalu, kao da na nekoga čeka. Preneražen, Joel je nastojao analizirati pogled koji mu je bila uputila. Je li to bilo prepoznavanje? Je li ga poznavala? Znala mu lice? Ili gaje tek ocjenjivala? Dobro odjevena kurva koja krstari zračnom lukom u traženju mete, nastojeći pronaći usamljena poslovnog čovjeka daleko od kuće? Polako je okrenula glavu i opet ga pogledala, sada jasno uznemirena jer je njegov pogled još bio na njoj. A onda, naglo, u dva brzo određena pokreta, pogledala je na svoj sat, pritisnula šušir širokog oboda i otvorila novčanik. Izvadila je novčanicu, stavila je na stol, ustala i brzo pošla prema ulazu u kavanu. Iza otvorenih vrata hodala je brže, dužim koračaj ima, usmjerena prema luku koji je vodio do mjesta za preuzimanje prtljage. Converse ju je gledao na mutnobijelom neonskom osvjetljenju terminala, tresući glavom, čudeći se svojoj uspaničenosti. Vidjevši njegov attache kovčežić i izvješće u koži, žena je vjerojatno pomislila da je on nekakav službenik u luci. Tko je, onda, bio meta?

Vidim previše sjena, pomisli dok je gracioznu figuru slijedio približava jući se nadsvođenom trijemu. Previše sjena koje ne sadrže iznenađenja, nikakvu uzbunu. U zrakoplovu iz Pariza bio je muškarac koji je sjedio nekoliko redova ispred njega. Dvaput je čovjek ustao i otišao do toaleta, a svaki put kad bi se vraćao svome sjedištu oštro je gledao u Joela zapravo ga je proučavao. Ti su pogledi bili dovoljni da mu uzbude adrenalin. Jesu li ga opazili u zračnoj luci De Gaulle? Nije li to bio namještenik JacquesaLouisa Bertholdiera? Kao što je bio čovjek u onom prolazu pored hotela. Ne razmišljaj o tome! Oval osušene krvi na košulji otkvrcnuo je kao po zapovijedi.

Uvijek mogu prepoznati dobrog starog Yanka!¹⁰⁸ Nikad ne pogriješim!

Bilo je to staromodno pozdravljanje u Kopenhagenu, dok su obojica muškaraca čekali na prtljagu.

Dakle, jednom sam promašio. Neki kurvin sin u zrakoplovu u Ženevi. Sjedio je točno pored mene. Pravi zamorac u odijelu u tri dijela, eto štoje bio! Govorio je engleski sa stjuardesa, pa sam shvatio daje to jedanod onih bogatih kubanskih spikova s Floride, znate na što mislim?

Emisar u odjeći trgovca. Jedan od diplomata.

Ženeva. Počelo je u Ženevi.

Previše sjena. Bez iznenađenja, bez uzbuna. Žena je prošla kroz trijem i Joel je skrenuo pogled, prisiljavajući pažnju na stranice izvješća o Erichu Leifhelmu. Zatim je slabašni, ali nagli pokret uhvatio uglom oka; opet je gledao u ženu. Muškarac je istupio iz nevidljive udubine ili prolaza; njegova je ruka dotakla njezin lakat. Riječi su izmijenili kratko i brzo, a onda se naglo razdvojili kao što su se i sastali. Muškarac je nastavio terminalom, dok je žena iščezla. Nije li taj muškarac pogledao u njegovu smjeru? To je bilo nemoguće reći; glavu je okretao u svim smjerovima gledajući u nešto ili tražeći nešto. A onda, kao da je to našao, pojurio je prema nizu šaltera zrakoplovnih linija. Došao je do pulta Japan Air Linesa, izvadio lisnicu i stao razgovarati s orijentalnim namještenikom.

Bez iznenađenja, bez uzbune. Užurbani putnik je tražio informacije; ometanja su bila više umišljena nego realna. Čak je i tu intervenirao njegov pravnički mentalitet. Ometanja su stvarna bez obzira na to zasnivaju li se na realnosti ili ne. O, Kriste! Ostavi to na miru! Koncentriraj se!

U sedamnaestoj je godini Erich Stossel Leifhelm završio školovanje u II. Gymnasiumu Eichstatta i veoma se isticao i akademski i na sportskom

polju, gdje je bio poznat kao agresivni natjecatelj. Bilo je to vrijeme općeg financijskog kaosa. Kraha na američkoj burzi '29. još je više pogoršao očajnu privrednu situaciju vajmarske republike, pa je malo studenata s najboljim vezama odlazilo na sveučilišta. Jednom prilikom, koju je kasnije opisao prijateljima kao mladenački bijes, Stossel Leifhelmje otputovao u München da se suoči s ocem i zahtijeva pomoć. Ono stoje našao bio je šok, ali je ispalo daje tu i velika mogućnost, do koje je čudno došao. Liječnikov smireni, staloženi život bio je u raspadu. Njegov brak, već od početka neugodan i ponižavajući, izazvao gaje da teško pije i to sve učestalije, sve dok nisu na vidjelo izišle i neizbježne pogreške u radu. Prekorila ga je i kaznila medicinska zajednica (s visokim postotkom Židova u svojim redovima), optuživši ga zbog nekompetencije. Zabranjen mu je pristup u bolnicu Karlstor. Njegova je praksa bila u ruševinama; žena mu je zapovjedila da se iseli iz kuće, zapovijed koju je proveo njegov stari, ali još u snazi, tast, također liječnik i član bolničkog vijeća direktora. Kad je Stossel Leifhelm pronašao svoga oca, ovaj je živio u jeftinoj stambenoj zgradi u siromašnijem dijelu grada, ubirući pfennige za izdavanje recepata (za droge) i maraka za vršenje pobačaja.

Prema njegovim prijateljima iz tog vremena, došlo je do poplave nagomilanih osjećaja, pa je stariji Leifhelm zagrlio svog nezakonitog sina i ispričao mu povijest svog napaćenog života s neugodnom ženom i njenom tiranskom obitelji. Bio je to klasičan sindrom ambicioznog čovjeka, minimalnih talenata i maksimalnih veza. A istodobno, tvrdio je liječnik, on nikad nije napustio svoju voljenu ljubavnicu i njihova sina. Za vrijeme te duge i nesumnjivo pijane ispovijesti, otkrio je činjenicu koju Stossel Leifhelm nije znao. Žena njegova oca bila je Židovka. To je bilo sve što je tinejdžer trebao čuti.

Nepovlašteni dječak postao je otac uništenom čovjeku.

Preko zvučnika začula se obavijest na danskom jeziku, pa je Joel pogledao na sat. Zatim je obavijest bila na njemačkom. Pomno je slušao riječi; jedva ih je mogao razlikovati, ali bile su tu. HamburgKolnBonn. Bio je to prvi poziv za ulazak u zrakoplov koji je imao posljednji noćni let za glavni grad Zapadne Njemačke preko Hamburga. Trajanje leta je manje od dva sata. Zaustavljanje u Hamburgu bilo je povoljno za one poslovne ljude i funkcionare koji su s početkom radnog dana htjeli sjediti za svojim stolom. Converse je svoj kovčeg čekirao za Bonn, uz mentalnu zabilješku da teški crni kožnati kovčeg mora zamijeniti ručnom torbom. Nije bio stručnjak u tim stvarima, ali mu je zdrav mozak govorio da odgađanja zbog čekanja

na prtljagu, koju na otvorenom svi vide, nisu pogodna za brzo putovanje ili radi izbjegavanja očiju koje ga možda traže. Dosje Ericha Leifhelma stavio je u svoj attache kovčežić, zatvorio ga i okrenuo mjedene kotače kombinacije. Zatim je ustao, izišao iz kavane i preko terminala uputio se prema izlazu Lufthanse.

Znoj mu je orosio rubove kose; bubnjanje u grudima se pojačavalo sve dok nije zvučalo kao čekićajuća fuga za lonce. On je poznavao čovjeka koji sjedi pored njega, ali odakle ili iz kog razdoblja njegova života o tome nije imao nikakvu predstavu. Izbrazdane crte lica, duboke brazde koje su presijecale dobro osunčanu kožu, napregnute plavosive oči ispod debelih gustih obrva i smeđa kosa s pramenima bijele znao ga je, ali nikakvo mu se ime nije pojavljivalo, nikakva ključa nije bilo za otkrivanje čovjekova identiteta.

Joel je čekao neki znak prepoznavanja usmjeren na njega. Nije ga bilo, pa se nehotice našao kako iz kutka oka gleda u tog čovjeka. Čovjek nije odgovarao; umjesto toga, pažnju je usredotočio na povezanu gomilu kucanih stranica, a slova su bila veća nego je tisak koji se obično povezuje s pravnim spisima ili čak sa sudskim pozivima. Možda je taj čovjek, pomisli Joel, napola slijep, a nosi

kontaktne leće da bi sakrio svoju nevolju. Ali ima li tu još nešto drugo? Možda to nije fizička nagrđenost, već skrivanje neke veze. Nije li on toga čovjeka vidio u Parizu kao što je vidio drugoga koji je imao svijetlosmeđi ogrtač u hotelskom podzemnom hodniku? Nije li taj čovjek pored njega također bio u L'Etalon Blancul Nije li on bio dijelom stacionarne skupine bivših vojnika u igračnici ratnika... u kutu, možda, a neupadljiv zbog tolikih ljudi oko sebe. Ili je sjedio za Bertholdierovim stolom, leđima prema Joelu, a pretpostavlja da ga Amerikanac kojega sada slijedi nije ni opazio? Prati li me on sada? pitao se Converse, stegnuvši attache kovčežić. Glavu je okrenuo jedva za dvatri centimetra i ispitivački gledao svog susjeda.

Odjednom je čovjek digao pogled s vezanih papira, pa pogledao u Joela. Oči mu nisu ništa odavale, nisu izražavale ni znatiželju ni uzrujanost.

Žao mi je Converse će nespretno.

Svakako, da, u redu je... zašto ne? glasio je čudan lakonski odgovor. Akcent je bio američki, a dijalekt jasno zapadnoteksaški. Čovjek sevratio svojim stranicama.

Poznajemo li se mi? upita ga Joel, koji nije mogao potisnuti te riječi.

Čovjek gaje opet pogledao. Ne mislim tako rekao je jasno i razgovijetno, pa opet obratio pažnju na svoje izvješće ili što god to bilo.

Converse je gledao kroz prozor u crno nebo, dok su bljesci crvena svjetla osvjetljavali srebrni metal krila. Odsutno je pokušao izračunati digitalni stupanj headinga"0 zrakoplova, ali njegov pilotski mozak nije funkcionirao. On je znao tog čovjeka, a čudno frazirano zašto ne? još više ga je uznemirivalo. Je li to bio signal, upozorenje? Kao što su njegove riječi upućene JacquesuLouisu Bertholdieru bile signal, upozorenje kako je bolje da general stupi u vezu s njim i prizna ga.

Glas Lufthansine stjuardese prekinuo je njegove misli. Herr Dowling, naše je zadovoljstvo, doista, što ste s nama u zrakoplovu.

Hvala, draga odgovorio joj je muškarac, čije se izbrazdano licesada pretvorilo u blagi osmijeh. Pronađite mi malo bourbona preko leda,pa ću vam uzvratiti kompliment.

Svakako, gospodine. Uvjerenam sam da ste to čuli već toliko puta davas zamara to slušati, ali vaš televizijski show je izuzetno popularan u Njemačkoj.

Opet hvala, medu moj, ali to nije moj show. Toliko zgodnih nestašnihdjevojčuraka trčkara oko tog ekrana.

Glumac. Prokleti glumac! pomisli Joel. Bez uzbune, bez iznenađenja. Samo ometanja, puno više umišljena, nego istinita.

Previše ste skromni, Herr Dovvling. One su sve tako slične, takoodbojne. Ali vi ste tako ugodan, tako muške pojave... tako pun razumijevanja.

Razumijevanja? Reći ću ti nešto. Vidio sam jednu epizodu prošlogtjedna u Kolnu, dok sam bio na tom filmu, a nisam razumio niti riječ kojusam izgovorio.

Stjuardesa se smijala. Bourbon preko leda, je li točno, gospodine?

Točno je, draga.

Žena se uputila kroz prolaz prvog razreda prema kuhinji, a Converse je nastavio gledati u glumca. Progovorio je oklijevajući. Doista mi je žao. Trebalo je da vas prepoznam, dakako.

Dovvling je okrenuo svoju osunčanu glavu, dok su mu oči pretraživale Joelovo lice, a onda se pogled spustio na ručno izrađeni kožni attache kovčežić. Onda podiže pogled s veselim osmijehom. Možda sam vas mogao zbuniti da sam vas upitao odakle me poznajete. Vi ne izgledate kao groupie" Santa Fea.

Santa Fe...? O, dakako, to je naziv showa. Da, to je naziv te tvserije, razmišljao je Converse. Jedan od onih fenomena na televiziji, koji čistom snagom izuzetnih rejtinga i zaradom tv mreža nalazi put do naslovnih stranica Timea i Newsweeka. On taj show nije ni vidio.

I, prirodno nastavi glumac vi slijedite plemenske obrede i nepodopštine dramatske promjenljivosti bahate obitelji Ratchet, vlasnika najvećeg zemljišta sjeverno od Santa Fea i povijesnih Chimava Flatsa, koje suukrali od osiromašenih Indijanaca.

Tko? Što?

Dovvlingovo kožno lice opet se prevuklo osmijehom. Jedino Pa Ratchet, prijatelj Indijanaca, ne zna ništa o ovom posljednjem, premda ga zbog toga okrivljuju njegova crvena braća. Vidite, Paovi niškoristi sinovi čuli su da ima naftnog škriljevca ispod Chimavasa, pa su učinili svoju stvar. Usput, uvjeren sam da lovite verbalne asocijacije u imenu Tatchet; možete ih odabrati. Tu je obični rats, ili Ratchet kao u wretched,ni ili Tatchet kao u alatu gazi sve ispred sebe zbog običnog napredovanja.

Sada je nešto oko tog glumca drugačije, pomisli Joel, zbunjen. Je li to bilo u njegovim riječima? Ne, ne u riječima, u njegovu glasu. Zapadne infleksije bile su uvelike smanjene. Ja ne znam o čemu govorite, ali sada zvučite drugačije.

Neka me đavo odnese! reče Dowling smijući se. Zatim se vratioeakcentiranim tonovima kojima se prije služio. Vi gledate u odmetnutog učitelja engleskog i fakultetske dramaturgije, koji je prije niza godina rekao dođavola s poslom dostojnim staraca, pođimo za vrlo nepraktičnim snom. To me dovelo do puno smiješnih i ne vrlo uglednih poslova, ali se

Tespisov¹¹³ duh okreće na misteriozne načine. Jedan moj stari student najednom od onih neodredivih poslova poput koordinator proizvodnje opazime u prizoru neke gomile; to gaje strašno zbunilo. No, ipak, moje je imestavio na nekoliko malih uloga. Nekoliko ih je donijelo novac, ali je poslijedvjetri godine neka slučajnost donijela Santa Fe. Tada je moje sasvimpoštovanja vrijedno prezime Calvin promijenjeno u Caleb. Bolje odgovaraimidžu, rekao je par Gucci mokasina, koji nikad nije bio bliže konju negokod pregrade u Santa Aniti...¹¹⁴ To je ludo, zar ne?

Ludo suglasio se Converse, dok im se stjuardesa približavala.

Ludo ili ne dodao je Dovvling tiho ovaj stari dobri rančer neće

112 Štakori; Ratchet nema drugog značenja osim stoje dosta rijetko amer. prezime; ratchet je reza, zapinjač, zupčasti kotač ili poluga sa zapinjačem; wretched znači bijedan, dostojan prezira; međutim, i Ratchet i wretched i ratchet se izgovaraju isto, a na američkom jugu se i rats izgovara sličnoili čak istovjetno s prethodnim riječima. Igra riječima (op. prev.)

113 Tespis iz Ikarije, grčki pjesnik i glumac, osnivač grčke tragedije, živio u 6. st. pr.n.e. (op. prev.)

114 Trgovinsko i industrijsko središte bogatog poljoprivrednog područja u jugoistočnoj Kaliforniji, poznato po konjskim trkama (op. prev.)

nikoga povrijediti. Oni žele Pa Ratcheta, imaju ga.

Vaš bourbon, gospodine rekla je žena i uručila čašu glumcu.

Gle, hvala vam, srce malo! O, Bože, vi ste zgodniji od bilo koje djevojke u showu.

Previše ste ljubazni, gospodine.

Mogu li dobiti scotch, molim vas zamoli Joel.

To je bolje, sine rekao je Dowling, nacerivši se kad je stjuardesa otišla. A sada kad vam je poznat moj zločin, što vi radite u životu?

Ja sam odvjetnik.

Barem imate što valjano čitati. Ovaj tekst predstave to zacijelo nije.

Iako ju je većina uglednih miinchenskih građana smatrala zbirkom izroda i neotesanaca, Njemačka nacionalsocijalistička radnička partija, sa sjedištem u Munchenu, djelovala je tako da su je osjećali diljem Njemačke.

Radikalnopolulistički pokret puštao je sve dublje korijenje zasnivajući svoju zapaljivu poruku na onim nenjemačkim "drugima", "njima". Odgovornost za nacionalne boljke prebacivalo se na cijeli spektar krivaca, počevši od boljševika do nezahvalnih židovskih bankara; od stranih pljačkaša, koji su oteli arijevsku zemlju ili je silovali do, konačno, svega što nije "arijevsko", osobito i posebice na Židove i njihovo nepravedno stečeno bogatstvo.

Kozmopolitski Miinchen i njegova židovska zajednica smijali su se tim apsurdima; nisu slušali. Ostali dio Njemačke je slušao; čuo je ono što je htio čuti. To je čuo i Erich Stossel Leifhelm. Bila je to njegova putovnica za priznanje i životna šansa.

Mladić je za nekoliko tjedana doslovno natjerao svoga oca da se uljudi. Kasnijih godina će o tome pričati s jakom dozom okrutna humora. Unatoč histeričnim protivljenjima raspuštenog liječnika, sinje iz stana uklonio sav alkohol i stvari za pušenje, ne ispuštajući oca iz vida. Prisilno je uveo oštar režim vježbanja i dijetu. S gorljivošću puritanskog atletskog trenera, Stossel Leifhelm je počeo svoga oca izvoditi izvan grada radi Gewaltmarschen ~ prisilnog marša, te kratkotrajne izlete postupno produžavao do cjelodnevnih, po iscrpljujućim stazama bavarskih planina, stalno vičući na starijeg čovjeka da hoda dalje i odmara se samo kad to zapovjedi njegov sin, a čak je i vodu smio piti samo uz dopuštenje.

Rehabilitacija je bila tako uspješna daje liječnikova odjeća ubrzo visjela na njemu kao staromodni odjevni predmeti kupljeni za mnogo debljeg muškarca. Trebalo je imati novu garderobu, ali je dobra odjeća u Munchenu tih dana bila izvan domašaja svih osim bogatih, a Stossel Leifhelm je

svome ocu namijenio samo najboljene zbog sinovljeve privrženosti, već, kako ćemo vidjeti, sa sasvim drugom svrhom.

Novac je trebalo pronaći, što je značilo da ga treba ukrasti. Nadugačko je ispitivao svoga oca o kući koju je liječnik morao napustiti, saznajući sve što se moglo saznati. Nekoliko tjedana kasnije, Stossel Leifhelm je provalio u kuću u Luisenstrasse, u tri sata ujutro, oslobodivši je od svega stoje bilo od vrijednosti, uključujući srebro, kristal, uljena platna, zlatne okvire i čitav sadržaj zidnog sefa. U Munchenu 1930. godine to nije bilo teško prodati preprodavačima ukradene

robe, a kad su se svega riješili, otac i sin su imali u rukama ekvivalent od osam tisuća američkih dolara, što je predstavljalo pravo bogatstvo u tim vremenima.

Restauracija je nastavljena; odjeću su krojili krojači u Mcaimilian strasse, najbolje cipele su kupili kod obućara na Odeonsplatzu, a konačno su izvršili i kozmetičke promjene. Liječnikova neuredna kosa je smirena i naglašena bojanjem u mušku nordijsko plavu, njegova kakva tri centimetra duga brada je obrijana, a ostavljen samo mali, neprekinuti, pažljivo češljani brk iznad gornje usne. Transformacija je bila potpuna; preostalo je još predstavljanje.

Svake večeri za dugih tjedana rehabilitacije, Stossel Leifhelm je glasno čitao ocu sve čega se mogao domoći u sjedištu Nationalsocijalističke partije, a materijala nije nedostajalo. Bili su to uobičajeni zapaljivi pamfleti, stranice ersatz biološke teorije, kojoj je bila svrha da dokaže superiornost arijevske čistoće i, prema tome, rasno poniranje koje proističe iz nepažljiva spajanja svakodnevne nacističke dijatribepus opsežni izvaci iz Hitlerova Mein Kampfa. Sinje neprekidno čitao sve dok liječnik nije znao napamet citirati najoštrije grozote nationalsocijalističke poruke. Tijekom tog perioda, sedamnaestogodišnjak je stalno ponavljao svome ocu da je prihvaćanje partijskog programa način da se vrati sve što im je bilo ukradeno i osvete godine poniženja i ismijavanja. Budući daje ostali svijet ponizio Njemačku, nacistička će stranka biti osvjetnik, restaurator svega stoje istinski njemačko. Bio je to "novi poredak za otadžbinu", koji čeka naprave ljude da priznaju tu činjenicu.

Danje došao, dan kad je Stossel Leifhelm saznao da će u Munchenu boraviti dvojica visokih stranačkih funkcionara. Obogaljeni propagandist Joseph Gobbels i tobožnji aristokrat Rudolf Hess. Sinje otpratio oca do nationalsocijalističkog sjedišta, gdje je dobro odjeveni, imponantni, očito bogati i arijevske liječnik zahtijevao da ga dvojica nacističkih lidera prime zbog hitne i povjerljive stvari. Susret je odobren i, prema ranim stranačkim arhivima, njegove prve riječi koje je izgovorio Hessu i Gobbelsu bile su sljedeće:

"Gospodo, ja sam liječnik bespriječnih vjerodajnica, bivši šef kirurgije u bolnici Karlstor, koji je godinama vodio jednu od najuspješnijih praksa u Munchenu. To je bilo u prošlosti. Uništili su me Židovi, koji su mi sve ukrali. Vratio sam se, dobro sam, i u vašoj sam službi. "

Zrakoplov Lufthansa počeo se spuštati prema Hamburgu, a Joel, osjećajući usporavanje, načinio je pregib na stranici Lefhelmova dosjea, pa uzeo kovčeg.

Pored njega se glumac Caleb Dowling protegnuo, sa scenarijem u ruci, a potom ga ubacio u otvorenu putnu torbu pored nogu.

Jedino stoje smješnije od ovog filma rekao je jest količina novca koji mi plaćaju da glumim u njemu.

Snimate li sutra? upita ga Converse.

Danas ispravi ga Dowling, gledajući na sat. Rano snimanje. Namjestu snimanja moram biti u pet i trideset zora iznad Rajne ili nešto slično inspirativno. Dakle, kad bi tu cijelu prokletu stvar pretvorili u putovanje, bilo bi puno bolje. Lijep pejzaž.

Ali vi ste bili u Kopenhagenu.

Jesam.

Nećete mnogo spavati.

Ne.

Oh.

Glumac pogleda u Joela; gavranovo stopalo 15 oko njegovih velikodušnih očiju s osmijehom je prodiralo dublje. Moja je žena u Kopenhagenu, a dva sam dana imao slobodno. Ovo je bio posljednji zrakoplov koji sam mogao dobiti.

O? Oženjeni ste? Converse je odmah zažalio svoju primjedbu; nije znao zašto, ali zvučala je glupo.

Dvadeset šest godina, mladiću. Kako vi zamišljate da sam mogao oslijediti onaj nepraktični san? Ona je strašno dobra sekretarica; dok sam japodučavao, ona bi uvijek bila djevojka Petko ovog ili onog sveučilišnog starješine.

Djece?

Ne može se imati sve. Ne.

Zašto je ona u Kopenhagenu? Hoću reći, zašto nije s vama na mjestu snimanja?

Osmijeh je nestao s Dowlingova osunčana lica; crte su bile manje vidljive i nekako dublje. To je očigledno pitanje, zar ne? To jest, budući da ste odvjetnik brzo ste ga postavili.

To se mene nikako ne tiče. Zaboravite da sam vas pitao.

Ne, to je okay. Ja ne volim govoriti o tome rijetko govorim aliprijateljski susjedi sa sjedišta u zrakoplovima postoje zato da bi se ispričale takve stvari. Više ih nikad nećeš vidjeti, pa zašto malo ne odrezati i osjećati se bolje. Glumac se neuvjerljivo nastojao nasmiješiti; nije uspio. Prezime moje žene bilo je Oppenfeld. Ona je Židovka. Njena priča nije punodrugачija od nekoliko milijuna sličnih, ali za

nju je... dakle, samo njenapriča. U Auschvitzu su je odvojili od roditelja i tri mlađa brata. Gledalaje kako ih odvođe odvođe od nje dok je vriskala, ne razumijući. Imalaje sreće; stavili su je u baraku, u vojarnu, gdje će šivati odore sve dok nepokaže druge obdarenosti koje mogu dovesti do drugačijeg posla. Poslijenekoliko dana, čuvši glasine, postala je histerična i otela se, trčeći prekocijelog terena u nastojanju da pronade svoju obitelj. Utrčalaje u dio logorakoji su nazivali Abfall, smeće, gdje su dovlačili leševe iz plinskih komora.

A oni su bili tamo, tijela njene majke i oca i trojice braće. Prizor i smradbili su takvi daje nikada nisu ostavili. I neće. Ona ne želi staviti nogu na

Njemačku, a ja to ne bih od nje niti tražio.

Bez uzbune, bez iznenađenja... i još jedan željezni križ za Eriche Leifhelme prošlosti, retroaktivno uručen.

Kriste, žao mi je promrmljao je Converse. Nije mi bila nakanada...

Vi niste, ja sam... Vidite, ona zna da to nema smisla.

Nema smisla? Možda niste čuli ono što ste maločas opisali.

Čuo sam, ja to znam, ali nisam završio. Imala je šesnaest godina kadsu je ukrkali u kamion s pet drugih djevojaka, na putu prema drugoj vrstiposla, kada su to učinile. Ta su se djeca uhvatila za svoju posljednju nadu,pa su ubile boga u zapovjedniku Wehrmachta koji ih je čuvao u kamionu.

Zatim su s pištoljem koji su mu oduzele zavladae kamionom i pobjegle.

Dowling je zašutio, gledajući u Joela.

Converse je, šuteći, uzvratio pogled, nesiguran u njegovo značenje, ali ganut onim što je čuo. To je fantastična priča rekao je tiho. Doista.

I nastavi glumac iduće dvije godine ih je skrivao niz njemačkihobitelji, koje su zasigurno znale što rade i što bi im se dogodilo da ih uhvate. Bila je prilično grozničava potraga za tim djevojkama izgovoreno jemnogo prijetnji, više zbog toga što bi djevojke mogle ispričati, nego zbogičega drugog. Pa ipak, ti su ih Nijemci selili, skrivali, sve dok jedna pojedna nisu prevedene preko granice u okupiranu Francusku, gdje je bilo lakše. Preko granice ih je prokrijumčarilo podzemlje, njemačko podzemlje.

Dovvling je zašutio, pa dodao: Kao što bi Pa Ratchet rekao, jesi li uloviomoj tijek, sine?

Mogao bih reći daje to očito.

U njoj ima puno boli i puno mržnje, a samo Bog zna da ja to razumijem. Ali bi trebalo biti i neke zahvalnosti. Nekoliko puta su im donijeliodjeću, a neki od tih

Ljudi tih Nijemaca bili su mučeni, nekoliko ih je ustrijeljeno zbog toga što su učinili. Ja to ne povlačim, ali bi se stvarimogla poravnati s malo zahvalnosti. To bi joj moglo dati više perspektive.

Glumac je kucnuo po sjedišnom pojasu.

Joel je pritisnuo bravu na kovčežiću, pitajući se da li da odgovori. Valeriena je majka bila dijelom njemačkog podzemlja, otpora. Njegova bivša žena bi mu mogla ispričati zabavne priče, koje je čula od svoje majke, o ozbiljnom, inhibiranom francuskom obavještajcu, prisiljenom da radi s dobro raspoloženom i samouvjerenom njemačkom djevojkom, članom Untergrunda."6 Što su se manje slagali i više izjašnjavali protiv nacionalnosti onog drugoga, više su se zapažali. Dakle, Francuz je bio Valin otac; ponosila se njime, ali je na neki način bila još ponosnija na svoju majku.

I u toj je ženi bila ukorijenjena bol. I mržnja. Ali za to je postojao razlog i bio je nesumnjiv. Kao što će mnogo godina kasnije biti jedan za Joela Conversea.

Rekao sam to prije i to mislim započe Joel polako, ne znajući koliko je potrebno da išta kaže. To se uopće mene ne tiče, ali ja to ne bihgurao da sam na vašem mjestu.

Je li to odvjetnik govori starom Pa? upita Dowling svojim televizijskim dijalektom, s lažnim osmijehom i dalekim pogledom. Plaćam lihonorar?

Žao mi je, zavezat ću gubicu. Converse je prilagodio svoj sjedišni pojas i gurnuo kopču na mjesto.

Ne, menije žao. Ja sam vas nagnao. Kažite. Molim vas.

U redu. Najprije je došao užas, zatim mržnja. Na mom jeziku se to zove prima facie očito, prvo ugledano... realno, ako hoćete. Bez svegatoga ne bi bilo razloga za zahvalnost, bila bi nepotrebna. Tako, na neki način, zahvalnost je jednako bolna jer je uopće nije ni trebalo biti.

Glumac je opet studirao Joelovo lice, kao stoje to učinio prije njihove prve razmjene riječi. Vi ste mudri kurvin sin, zar ne?

Profesionalno. Ali ja sam bio tamo... to jest, znam ljude koji su bili tamo gdje je bila i vaša žena. Počinje s užasom.

Dowling je pogledao svjetlo na stropu, a kad je progovorio riječi su mu lebdjele u zraku, a oštar glas bio tiho napet. Ako pođemo gledati neki film, ja prije moram provjeriti; ako zajedno gledamo televiziju, prije toga pročitam što piše u programu... ponekad u vijestima, za vrijeme vijesti s nekima od onih jebenih budala ja sam sav napet, pitam se što će ona učiniti. Ona ne može vidjeti svastiku,

niti čuti nekoga tko više na njemačkom, niti vidjeti vojnike kako marširaju paradnim korakom; ne može to izdržati. Potrči, povrati, sva se trese... jaje pokušavam zadržati... a ona ponekad misli da sam ja jedan od njih, pa vrišti. Nakon svih tih godina... Kriste!

Jeste li ikad pokušali s nekom profesionalnom pomoći ne mojevrste, već one koja bi joj možda doista bila potrebna.

O, pakao, ona se prilično brzo povrati rekao je glumac obranaški, kao da klizi u ulogu, potisnuvši svoju učiteljsku gramatiku zbog učinka.

Osim toga, do prije nekoliko godina nismo imali novaca za takve stvari dodao je ozbiljno svojim prirodnim glasom.

Što je sada? Sada to ne može biti problem.

Dovvling je spustio pogled na putnu torbu pored nogu. Da sam je ranije našao... možda. Ali mi smo oboje kasno procvjetali; stupili smo u brak u četrdesetim godinama života dvoje čudaka koji nešto traže. Sada je prekasno za to.

Žao mi je.

Nikako nisam trebao snimati ovaj prokleti film. Nikako.

Zašto ste pristali?

Ona je rekla da bi trebalo. Da bih prikazao ljude morao bih igrati nešto više nego stoje blebetavi južnočetrdeseti"7 razdavač petorazrednih bromida. Rekao sam joj da nije važno... Bio sam u ratu, u mornaričkoj pješadiji. Vidio sam nešto sranja na južnom Pacifiku, ali ništa što bi se moglo usporediti s onim stoje ona prošla, niti pljucaj u vodu. Isuse! Možete li sebi predstaviti kako je to moralo biti?

Da, mogu.

Glumac podignu pogled s putne torbe, s polunavučenim osmijehom na svom izbrazdanom osunčanom licu. Ti, drugar? Ne možeš ukoliko nisi bio ulovljen u Koreji.

Ja nisam bio u Koreji.

Onda bi to tebi bilo puno teže zamisliti nego meni. Ti si bio premlad, a ja sam imao višak sreće.

Dakle, bilo je... Converse je zašutio; nije imalo nikakve svrhe. To se događalo toliko često da se više nije mučio razmišljanjima o tome. 'Nam je izbrisan iz nacionalne konverzacijske psihe. Znao je da bi podsjećanje na to čovjeka poput Dovvlinga, pristojna čovjeka, ispunilo zrak ispričama, a takvim neugodnim podsjećanjem ne bi bila postignuta nikakva svrha. Nikako ne, jer se to ticalo

gospođe Dowling, rođene Oppenfeld. Pojavio se znak o zabrani pušenja rekao je Joel. Bit ćemo u Hamburgu za nekoliko minuta.

Ovim sam se letom vozio šest puta tijekom prošla dva mjeseca rekao je Caleb Dowling i, dopusti mi da ti kažem, Hamburg je sranje.

Ne njemačka carina, to je kao da kvrcneš, osobito kad je ovako kasno. Tigumeni pečati lete i proguraju te najviše za deset minuta. Ali onda čekaš.

Dvapat, možda tri puta, prošlo je više od jednog sata prije nego bi zrakoplov za Bonn poletio. Usput, hoćete li mi se pridružiti uz piće u baru?

Glumac se odjednom okrenuo svom južnjačkom dijalektu. Među nam', oni to ovdje rade vraški ugodno za starog Pa Ratcheta. Oni faksiraju unaprijed i ja si nabavim svoje krdo kauboja koji svi teško 'ašu da me dobacedo pojilišta.

Dakle...? Joel se osjeti polaskanim. Ne samo da mu se Dowlingsvidio, nego je i vrlo ugodno biti gost neke proslave. U nedavno prošlostinije mu se dogodilo mnogo ugodnih stvari.

Trebao bih te također upozoriti dodala je slavna osoba da čak i u ovaj sat oni najgori zvijezdoljupci ispužu iz zidova, a PR ljudi kompanije uvijek uspiju pokupiti uobičajene novinske fotografije, ali to ne traje dugo.

Converse mu je bio zahvalan na upozorenju. Ionako moram obaviti nekoliko telefonskih razgovora, rekao je neusiljeno ali ću ih završiti na vrijeme. Veoma rado bih ti se pridružio.

Telefonskih razgovora? U ovaj sat ?

Nazvati Države. Nije ovaj sat u... Chicagu.

Telefoniraj iz salona; drže ga otvorenim zbog mene.

Možda će zvučati blesavo, započe Joel tražeći riječi ali mislim da je bolje da sam telefoniram. Ima nekih zamršenih stvari koje moram objasniti. Nakon carine, naći ću telefonsku govornicu.

Ništa meni ne zvuči blesavo, sine. Ja radim u Holywooduuu.

Odjednom je iščezla glumčeva zabavna bujica. U Državama započe tiho, riječi su mu opet lebdjele, a pogled bio udaljen. Sjećaš se onog sranjau Skokieu, Illinois? Snimili su televizijsku emisiju o tome... Bio sam usvom studiju učeći tekst, kad sam začuo vrištanje i zvuk naglo otvorenih vrata. Potrčao sam i ugledao svoju ženu kako trči na obalu. Morao sam je izvući iz vode. Šezdeset sedam godina, a opet je bila djevojčica, ona iz tog prokletog logora, koja gleda redove zatvorenika šupljih očiju, znajući koji su redovi koji... vidjela je majku i oca, svoja tri mala brata. Kad razmisliš o tome, može se razumjeti zašto ti ljudi stalno

ponavljaju nikad više. To se više nikad ne može dogoditi. Htio sam prodati tu jebenu kuću; ne želim je samu ostaviti u njoj.

Je li ona sada sama?

Ne rekao je Dovvling, kojemu se vratio osmijeh. To je dobar dio.

Poslije te noći morali smo se suočiti s tim. Nabavili smo joj sestru, eto što smo učinili. Zapjenušano malo stvorenje s više priča o Cuckooburgu, nego ih je ikad tiskano. Ali ona je snažna, već kakve one jesu; skače postudijima već četrdeset godina.

Glumica?

Nije, koliko se zna, ali je velika faca u gomili. Osim toga, ona jedobra dama, dobra za moju ženu.

Drago mi je da to čujem rekao je Joel, dok su kotači zrakoplovarulali u doskočnom dodiru s pistom, a mlazni motori pištali obrnutim potiskivanjem. Zrakoplov je išao naprijed, a onda skrenuo nalijevo prema svom mjestu na stajalištu.

Dovvling se okrenuo Converseu. Kad završiš svoje razgovore pitaj nekoga za salon VIP. Kaži im da si moj prijatelj.

Pokušat ću stići tamo.

Ak' ne stigneš dodao je glumac svojim Santa Fe dijalektom vidjet ćemo se u čeličnom oboru. Moramo s'vladati još puta na ovoj stočnoj stazi, partneru. Zadovoljan sam što si bio naoružan.

Na stočnoj stazi?

Što ja, do vraga, znam? Mrzim konje.

Zrakoplov se zaustavio i prednja vrata su se otvorila za manje od trideset sekunda, a onda su uzbuđeni putnici zauzeli prolaz. Na temelju šaputanja i pogleda, a i zbog nekolicine koji su stali na prste ne bi li što bolje vidjeli, moglo se zaključiti da brzi izlazak te prve gomile treba pripisati nazočnosti Caleba Dovvlinga. A glumac je igrao svoju ulogu, dijeleći Pa Ratchetove blagoslove srdačnim smiješkom, širokim zaraznim namigivanjem i duboko grlenim smijehom, a sve to s poniznošću starog dobrog kravara. Promatrajući prizor, Joel je osjetio nalet suosjećanja za tog čudnog čovjeka, tog glumca, tog pretplatnika na rizike s privatnim paklom koji dijeli sa ženom koju voli.

Nikad više. To se više ne može dogoditi. Riječi.

Converse je pogledao na kovčežić koji je objema rukama držao u krilu. Unutra je bila drugačija priča, priča koja je sadržavala vremensku bombu spremnu na detonaciju.

Vratio sam se, dobro sam, i na usluzi sam. Također riječi iz drugog vremena ali pune prijetnji za sadašnjost jer su dio priče o tihom povratku živog čovjeka. Klip u kotaču Akvitanije.

Prvi nalet znatiželjnih putnika prošao je kroz izlazna vrata nakon televizijskog glumca, pa se Joel pomiješao s onima koji su manje žurili. Kroz carinu će proći što je brže moguće i neupadljivije, a onda pronaći tamni kutak na terminalu i čekati u najdubljoj sjeni dok zvučnici ne najave zrakoplov za KolnBonn.

Gobbels i Hess su s oduševljenjem prihvatili ponudu liječnika Heinricha Leiflielma. Čovjek sebi može lako predstaviti stručnjaka za propagandu koji već zamišlja sliku tog plavokosog arijeuskog liječnika "besprijekornih vjerodajnica", tiskanu na tisućama pamfleta koji potvrđuju varave teorije nacističke genetike, a i njegovu, više nego spremnu, osudu inferiornog, pohlepnog Židova; kao da su ga nebesa poslala. Što se tiče Rudolfa Hessa, koji je junkerima i društvenoj klasi lovaša htio ponuditi više od svojih dječaka, Herr Doktor je bio njegov pravi odgovor na moguću sumnju; liječnik je očito bio pravi aristokrat, a u svoje vrijeme vrlo moguće i ljubavnik.

Utjecaj priprema i vremena, te sama pojava učinili su mnogo više nego je mladi Stossel Leifhelm mogao i zamisliti. Kad se Adolf Hitler vratio iz Berlina zbog jednog od masovnih okupljanja sljedbenika na Marienplatzu, na večeru s Fuhrerom bio je pozvan i naočiti liječnik sa svojim ozbiljnim i dobro odgojenim sinom. Hitler je čuo sve stoje htio čuti, pa je Heinrich Leifhelm od toga dana pa do svoje smrti 1934. bio Hitlerov osobni liječnik.

Nije bilo ničega što sin nije mogao dobiti, a uskoro je imao sve što je želio. U lipnju 1931. održana je ceremonija u nacionalsocijalističkom sjedištu, gdje je brak Heinricha Leiflielma, njegova vezanost za "Židovku", proglašen nevažećim zbog "pokrivanja židovske krvi" sa strane "oportunističke hebrejske familije", pa su proglašena ništavnima sva prava, zahtjevi i nasljeđe djece te "podmukle bračne zajednice". Sklopljen je građanski brak između Leiflielma i Marte Stossel, pa je istinski nasljednik postalo jedino dijete koje može nositi prezime Leifhelm, osamnaestogodišnji mladić po imenu Erich.

München i židovska zajednica su se još smijali, ali ne tako glasno, na

apsurdnu objavu koju su nacisti oglasili upravnim objavama listova. To se smatralo glupošću; prezime Leifhelm je diskreditirano, a zacijelo nema ni riječi o očinskom nasljedstvu; napokon, sve je to bilo izvan zakona. Međutim, ono što su počeli shvaćati jest činjenica da su se zakoni počeli mijenjati u Njemačkoj koja se mijenjala. Za nepune dvije godine postojat će samo jedan zakon: nacistička volja.

Erich Leifhelm je, dakle, prodro, a njegovo uspinjanje u stranci bilo je brzo i osigurano. U osamnaestoj je godini bio Jungfiihrer'2' Hitlerovog omladinskog pokreta; fotografije njegova snažnog, atletskog tijela i lica izazivale su i pozivale djecu "novog poretka" da se pridruže nacističkom križarskom ratu. Za vrijeme svoje uloge, simbola, uputili su ga na munchensko sveučilište, gdje je za tri godine završio studij uz najveće akademske počasti i ocjene. U to je vrijeme Adolf Hitler već osvojio vlast; kontrolirao je Reichstag koji mu je omogućio diktatorsku vlast. Počeo je "tisućgodišnji Reich ", a Ericha Leiflielma su uputili u Centar za obuku časnika u Magdeburgu.

God. 1935., godinu dana nakon očeve smrti, Ericha Leiflielma, sada mladog favorita Hitlerova unutrašnjeg kruga, unaprijedili su u čin Oberstleutnanta u Gruppenkommando 1, u Berlinu, pod rukovodstvom Rundstedta. Bio je duboko angažiran u velikom jačanju vojne moći, koje je tada bilo u tijeku u Njemačkoj, a kako se rat približavao, ušao je u, kako to možemo nazvati, treću fazu svoga zamršenog života, fazu koja gaje dovela u centre nacističke moći i istodobno mu osigurala izuzetne mogućnosti da se odijeli od rukovodstva, čiji je bio unutarnji i utjecajni dio. O tome se kratko govori na sljedećim, posljednjim stranicama, koje su preludij za četvrtu fazu, za koju znamo daje to njegova fanatična privrženost teorijama Georga Marcusa Delavanea.

Ali prije nego ostavimo mladog Ericha Leiflielma iz Eichstatta, Mu'nchena i Magdeburga, ovdje bi trebalo napomenuti dva događaja koji omogućuju bolji uvid u psihotični mentalitet toga čovjeka. Gore je spomenuta provala i pljačka u kući u Luisenstrasse te novac koji je prisvojen krađom. Leifhelm nije do današnjeg dana porekao taj događaj, čak uživa u toj priči zbog odvratnih slika kojima je prikazivao očevu prvu ženu i njene "ohole " roditelje. Ono o čemu ne govori, niti je itko o tome govorio u njegovoj prisutnosti, jest originalno policijsko izvješće u Munchenu koje je, koliko se moglo ustanoviti, uništeno negdje u kolovozu 1934., datum koji pokriva Hindenburgovu smrt i Hitlerovo uspinjanje do apsolutne vlasti predsjednika i kancelara Njemačke, te stjecanje titule der Fu'hrer, uzdignute do službenog mandatnog statusa.

Svi primjerci policijskog izvješća otuđeni su iz arhive, ali se dvojica starijih umirovljenika iz miinchenske policije jasno sjećaju dokumenta. Obojica su se približila kraju svojih sedamdesetih godina, godinama se nisu vidjeli, a bili su pojedinačno ispitivani.

Provala u stan tog ranoga jutra u Luisenstrasse bila je manji zločin; o ozbiljnijem se nikad nije govorilo na inzistiranje obitelji. Petnaestogodišnja Leifhelmova kći je bila silovana i pretučena; lice i tijelo podnijeli su tako silovite udarce da su joj, po primitku u bolnicu Karlstor, dali malo nade za ozdravljenje. Ona je fizički ozdravila, ali je do kraja svog kratkog života ostala emotivno poremećena. Čovjek koji je izvršio taj napad morao je biti upoznat s unutrašnjošću kuće, morao je znati gdje su stražnje stube koje vode u djevojčinu sobu, koja je bila odijeljena od sobe njezina dva brata i majčine sobe koja se nalazila ispred. Erich Leifhelmje nadugačko ispitivao oca o unutrašnjem uređenju te kuće; kako je sam rekao bio je u toj sobi, svjestan jakog ponosa i oštrog moralnog kodeksa koji su održavali "tiranski ženini roditelji". To nije u pitanju; bijes njegove pokvarenosti bio je takav da je morao zadati najveću uvredu koju je mogao zamisliti, onu koja će najviše poniziti, stoje i učinio, znajući da će utjecajna obitelj inzistirati na službenoj šutnji.

Drugi se događaj zbio u siječnju ili veljači 1936. godine. Pojednosto o tome su još samo skicirane jer je malo preživjelih iz tog vremena koji sudobro poznavali tu obitelj, a nema nikakvih službenih dokumenata, osim izjava onih koji su pronađeni i s kojima se razgovaralo, pa su neke činjenice izišle na površinu. Zakonita žena Heinricha Leifhelma, njegova djeca injena obitelj su nekoliko godina bezuspješno pokušavali napustiti Njemačku. Službena partijska linija glasila je da medicinsko znanje, koje je stari patrijarh stekao na njemačkim sveučilištima, duguje njemačkoj državi.

Osim toga, još postoje neriješena pravna pitanja koja proističu iz ukinutogbraka pokojnog liječnika Heinricha Leifhelma i člana obitelji, pitanja kojase specifično odnose na zajedničku imovinu i pravo nasljedstva, a tiču seistaknutog časnika Wehrmachta.

Erich Leiflielm nije ništa prepuštao slučaju. "Bivša " žena njegova oca i djeca zapravo su bili zatvorenici čije je kretanje bilo ograničeno; kućau Luisenstrasse bila je pod prismotrom, a kad bi obnovili molbu za izlazne vize, tjednima su bili pod punim "političkim nadzorom "jer su toboženamjeravali nestati. Tu je

informaciju otkrio umirovljeni bankar koji sesjeća da je iz Finanzministeriuma u Berlinu stigla zapovijed bankama u

Munchenu da odmah izvijeste opodizanju veće svote novca odstrane bivše Frau Leiflielm ili njene obitelji.

Kojeg tjedna ili kojeg dana se to dogodilo, nismo uspjeli saznati, ali negdje u siječnju ili veljači 1936. nestali su Frau Leiflielm, njena djeca i njen otac.

Međutim, miinchenski sudski arhivi, kojih su se saveznici domogli 23. travnja 1945. daju jasnu, mada ne i potpunu sliku onoga što se dogodilo. Očigledno gonjen željom ili prisilom da u očima zakona osnaži svoj grabež imanja, on je u ime Oberstleutnanta podnio zahtjev sudu, u kojemu je naveo sve patnje koje je njegov otac, dr. Heinrich Leiflielm, podnio od obiteljske klike, rečene obitelji kriminalaca, koja je pobjegla iz Reicha dok je protiv nje vođen postupak. Optužbe su, kako se i očekivalo, bile monstruoze laži: od otvorene krađe velikih nepostojećih bankovnih računa do moralnog uništenja, a sve da bi se naškodilo praksi velikog liječnika. Pridodana je i potvrda "službenog" razvoda braka, a uz to i primjerak posljednje volje i testamenta starijeg Leifhelma. Postojala je samo jedna istinska veza, stvarni brak ijedan zakonski sin, na kojega prelaze sva prava, privilegije i nasljedstvo: Oberstleutnant Erich StosselLeiflielm.

Budući da smo posjedovali papire s prilično točnim datumima, pronađene su preživjele osobe. Potvrđeno je da su Frau Leiflielm, njeno troje djece i njen otac poginuli u Dachau, dvadesetak kilometara od Miinchena.

Židovski Leifhelmi su otišli; arijeovski Leiflielm je sada jedini nasljednik znatnog bogatstva i vlasništva, što bi pod postojećim okolnostima bilo konfiscirano. Prije nego je navršio trideset godina, oslobodio se svih obveza, osvetivši nepravde za koje je vjerovao da su nanesene njemu, izdanku superiornije rase i sposobnosti. Ubojica je sazrio.

Ti tu sigurno imaš neki vraški slučaj rekao je Caleb Dowling, cereći se i udarivši Joela laktom. Opušak ti je u pepeljari izgorio već nekovrijeme. Htio sam zatvoriti prokleti poklopac, a ti si podigao ruku kao dasam umobolan.

Žao mi je. To je... zamršen predmet. Kriste, ja ne bih podigao rukuna tebe, ti si slavna ličnost. Converse se smijao jer je znao da se to iočekuje.

Dakle, moja druga vijest koju ti želim saopćiti, prijatelju, jest činjenica da ti, pa bio ja slavna ličnost ili ne, držiš pljugu među prstima, bezobzira na to stoje već nekoliko minuta upaljeno svjetlo zabrane pušenja.

U redu, slažem se, nisi je zapalio, ali na nas ovdje pada mnogo nacističkih pogleda.

Nacističkih...? Joel je riječ izgovorio nehotice, dok je neupaljenicuigaretu gurao u pepeljaru; nije ni znao daje drži.

Figurativno rečeno, ali loš tekst odgovori mu glumac. Bit ćemou Kolnu prije nego ti negdje uguraš te svoje pravničke stvari. Hajdemo, prijatelju, ovaj se približava.

Ne uzvratilo mu je Joel ne razmišljajući. On vrši pitchout122 svedok ne dobije upute s tornja. To je uobičajeno imamo još najmanje triminute.

Zvučiš kao da, dovraga, znaš o čemu govoriš.

Iz daljine odgovori Converse, stavivši Leifhelmov dosje u kovčežić. Bio sam pilot.

Ne šališ se? Pravi pilot?

Dakle, plaćali su me.

Za zrakoplovnu kompaniju? Hoću reći, za jednu od onih pravih kompanija?

Veća je od ove, barem tako mislim.

Prokletstvo, impresioniran sam. To ne bih pomislio. Pravnici i pilotinekako nisu kompatibilni.

To je bilo davno. Joel je zatvorio kovčežić i zaključao bravu.

Zrakoplov se spustio na pistu, a prizemljenje je bilo tako lagano da se u stražnjem dijelu zrakoplova začuo pljesak. Dowling doda otvorivši sjedišni pojas: Nešto slično ovome običavao sam čuti nakon osobito dobrog predavanja.

Sada to čuješ mnogo češće reče Converse.

Zapravo, mnogo manje. Usput, gdje odsjedaš, savjetniče?

Joel nije bio pripravan na to pitanje. Zapravo, ne znam odgovorio je, opet tražeći riječi za odgovor. Ovo je putovanje plod odluke u posljednjem času.

Možda ti je potrebna pomoć. Bonn je krcat. Reći ću ti nešto. Ja samu Konigshofu, a mislim da imam nešto utjecaja. Vidjet ćemo što možemočiniti.

Hvala ti mnogo, ali to neće biti potrebno. Converse je brzo razmišljao. Posljednje što želi je pažnja usredotočena na svakoga tko je u društvu glumca. Moja firma šalje nekoga tko će me dočekati, a taj će imati irezervaciju smještaja. Zapravo, trebalo bi da budem jedan od posljednjihputnika što izlaze iz zrakoplova, pa me tako neće tražiti u gomili.

Dobro, ako budeš imao malo vremena i želio se nekoliko puta nasmi jati s tipovima poput mene, glumcima, nazovi u hotel i ostavi mi broj.

Vjerojatno i hoću. Svidjelo mi se jahanje stazom za krave.

S nabijenom puškom, partneru.

Joel je čekao. Posljednji putnici su napuštali zrakoplov kimajući stjuardesima koje su stajale sa strane, jedni su zijevali, drugi vodili čudne borbe s torbama na ramenu, fotoopremom i nosačima odijela. Posljednji je putnik izišao kroz konkavna vrata zrakoplova, pa je Converse ustao čvrsto držeći kovčežić i kliznuo do prolaza. Instinktivno, bez svjesna razloga, bacio je pogled nadesno, u stražnji dio zrakoplova.

Ono što je ugledao i što je ugledalo njega učinilo je da se smrzne. Dah mu počeo tiho praskati u prsima. U zadnjem redu dugačkog trupa sjedila je žena. Blijedi ten ispod širokog ruba šešira i zaplašene, iznenađene oči koje su naglo pogledale u stranu sve to stvorilo je sliku koje se živo sjećao. To je bila žena iz kavane u kopenhagenskoj zračnoj luci Kastруп! Kad ju je posljednji put vidio ona je brzo hodala do odjela za izdavanje prtljage, dalje od niza kompanijskih šaltera. Bio ju je zaustavio muškarac kojemu se žurilo; izmijenili su nekoliko riječi a sad je Joelu bilo jasno da su se te riječi ticale njega.

Žena se vratila, neprimijećena u žurbi posljednjeg trenutka za ukrcaj. On je to osjećao, on je to znao. Ona gaje pratila iz Danske!

Converse je požurio prolazom između sjedala i kroz metalna vrata ušao u tunel čiji je pod bio presvučen tepihom. Nije bilo vremena za prtljagu; morao je pobjeći, umaći što je prije moguće, otići a da ne bude viđen. A onda gaje udarilo ono stoje bilo očito. Njega su vidjeli, znali su daje u zrakoplovu iz Hamburga ma tko oni bili. Opazit će ga istog trenutka kad uđe u terminal i tu ništa ne može učiniti. Pronašli su ga u Kopenhagenu; pronašla ga je ta žena, kojoj su zapovjedili da se ukrca i uvjeri se da nije ostao u Hamburgu ili promijenio zrakoplov za drugu destinaciju.

Kako? Kako su to učinili?

Nije bilo vremena za razmišljanje o tome; o tome će razmišljati poslije ako bude poslije. Prošao je ispod nadsvođenih i zatvorenih detektora za metal i crnih pokretnih traka za rendgensku kontrolu. Ispred njega, ne dalje od dvadeset pet metara, bila su vrata za terminal. Što učiniti, što bi trebao učiniti?

NUR FUR HIER BESCHAFTIGTE

MANNERJoel se zaustavio kod vrata. Znak je jasno govorio; zabrana na njemačkom. Pa ipak on je te riječi već negdje vidio. Gdje? Stoje to bilo...? Ziirich! Bio je u nekoj velikoj trgovačkoj kući u Ziirichu kad mu se nagla bol u želucu

spustila u crijeva. S molbom se obratio nekom suosjećajnom namješteniku koji ga je odveo u obližnji toalet za muške namještenike. U jednom od onih čudnih trenutaka zahvalnosti i olakšanja, usredotočio je pažnju na čudne riječi koje su mu bile sve bliže. Nurfiir hier beschäftigte Manner.

Ušao je unutra, prišao pisoaru i počeo razgledati pločicama obloženu prostoriju; po prvi je put čuo zvuk nekoliko glasova... izvana, odnekud izvana, iza... prozora. Tri četvrtine zida iznad poda, udubljena u zidu, bila su tri prozora ostakljena smrznutim staklom; obojani okviri su se stapali s bjelinom prostorije. Zbunio se. U vrijeme brojnih putovanja zrakoplovom, kad je toliko prisutan naglasak na sigurnosti i kad postoji takav organizirani oprez zbog krijumčara oružja i narkotika, jednostavno nije shvatljivo da postoji prostorija unutar zone izlaza iz koje je moguće izići vani prije nego se prođe carina. Tako mu je pala na pamet očita misao. To bi mogao biti njegov izlaz vani! Let iz Hamburga bio je domaći let, a ovaj dio zračne luke KölnBonn je domaći terminal; nema carine! Dakako da u ovakvim prostorijama postoje vanjski prozori. Ali u čemu je razlika? Putnici još moraju proći kroz elektronske kabine i, prema tome, vlasti koje čekaju da pakupe nekog putnika u domaćem prometu jednostavno će čekati pored određenih vrata.

Ali nitko nije čekao na njega. On je bio posljednji zapravo pretposljednji putnik koji se pojavio nakon kasnonoćnog leta. Oni koji ga drže na nišanu ne žele biti vidljivi. Tko god da oni jesu, oni ga čekaju, promatraju ga s neke udaljene točke terminala. Mogu čekati.

Približio se najudaljenijem prozoru, a kovčežić spustio na pod. Kad se uspravio, prag prozora bio je samo nekoliko centimetara iznad njegove glave. Uhvatio je dvije bijele ručke i gurnuo ih; prozor je lako otklizao nekoliko centimetara. Gurnuo je prste u prostornije bilo nikakve ograde. Čim se prozor podigne do pune visine, bit će dovoljno mjesta da ispuže preko njega.

Iza njega se čuo nekakav zveket, brzo udaranje metala o drvo. Okrenuo se kad su se vrata otvorila, otkrivši pogrbljena starca u bijeloj odori čistača, koji je nosio metlu i vjedro. Polako, promišljeno, starac je izvadio džepni sat i škiljeći ga pogledao, rekavši nešto na njemačkom i očekujući odgovor. Morao je misliti; nije mogao otići; jedini izlaz iz zračne luke je kroz terminal. Ako postoji i drugi, on ne zna gdje je, a nije vrijeme za trčkanje po dijelu zračne luke koji je noću zatvoren. Stražari koji patroliraju mogli bi povećati njegove probleme.

Spustio je pogled i usredotočio se na metalni kabao i u očajanju je znao što mora uraditi, ali se pitao može li to učiniti. S naglom grimasom boli, zastenjao je i zgrabio se za prsa, pavši na koljena. Lice mu se zgrčilo i činilo se kao daje prikovan za pod.

Liječnik, liječnik... liječnika}. ponavljao je vičući.

Starac je bacio metlu i vedro; grleni mlaz uspaničenih rečenica pratio je nekoliko njegovih opreznih koraka naprijed. Converse se okrenuo nadesno i naslonio na zid; razjapljenih usta hvatao je dah gledajući u Nijemca razrogačenih očiju.

Liječnik... prošaptao je.

Starac je zadrhtao i okrenuo se prema vratima, otvorio vrata i istrčao pozivajući pomoć slabašnim glasom.

Ima samo nekoliko sekunda! Vrata su bila niti šezdesetak metara s njegove lijeve strane, a ulaz u terminal možda tridesetak metara s desne strane. Joel je strelovito ustao, pojurio do vjedra, okrenuo ga naopačke i postavio ga ispod prozora. Stao je na njega jednom nogom, dok je dlanovima dodirivao donji dio prozora i gurnuo ga rukama. Staklo se uspelo oko desetak centimetara i stalo; okvir je zapeo negdje u žlijebu. Opet je gurnuo svom snagom koje se mogao domoći u tom čudnom položaju. Prozor se nije htio ni pomaći; teško dišući počeo ga proučavati, a usredotočeni pogled mu se zaustavio na dva mala čelična predmeta za koja se nadao da ih neće ugledati, ali bila su tu. Dvije zaštitne spona bile su zavijene u suprotnim žljebovima sprečavajući otvaranje prozora za više od 15 centimetara. Možda KölnBonn nije međunarodna zračna luka sa sustavom najsvremenijih sigurnosnih uređaja, ali ipak nije bio lišen svih mjera sigurnosti.

Iza vrata se začuše daleki uzvici; starac je stigao do nekoga. Oznojena lica, Converse se uspeo s vjedra, držeći kovčežić u ruci. Akcija i odluke bile su istodobne, jedino je instinkt nesvjesno vladao objema. Joel je uzeo kožnati kovčežić, stupio naprijed i opetovano udario u prozor, razbivši staklo i slomivši donji drveni okvir. Vratio se na vjedro i pogledao vani. Iza prozora, ispod, bila je cementirana staza koja je graničila ogradom od željeznih sipki; nije bilo nikoga, a reflektori su svijetlili u daljini. Bacio je kovčežić izvan prozora, podigao se i lijevim koljenom pobacao komadiće stakla i ostatak okvira na cementiranu stazu. Nezgrapno je zgrbio cijelo tijelo, pritisnuvši glavu među ramena, pa se provukao kroz otvor. Kad je pao na tlo čuo je uzvike iznutra; bili su sve glasniji i u kontrapunktu, mješavina iznenađenja, smetenosti i bijesa. Potrčao je.

Poslije nekoliko minuta stigao je do naglog zaokreta betonirane staze i ugledao bogato osvijetljen ulaz u terminal i niz taksija koji su čekali na putnike leta 817 iz Hamburga, čekali su da pakuje prtljagu prije nego što kasni putnici čuju visoke noćne cijene taksija do Bonna i Kolna. Široki ulaz i izlazne staze vodili su k platformi, ispresijecani putničkim prijelazima, a iza svega toga bilo je golemo parkiralište s nekoliko osvijetljenih boksova koji su još bili na raspolaganju onima koji voze vlastiti automobil.

Converse se prebacio preko niske željezne ograde i potrčao do travnjaka, preko kojega je stigao do prve izlazne ceste. Utrčao je u sjenu prvog zasjajajućeg sjaja reflektora. Mora stići do taksija, do taksija čiji vozač govori engleski; ne smije ostati na nogama... Već su ga zarobili na nogama, ali prije mnogo godina. Na nekakvom putu u džungli gdje je, da se samo mogao domoći džipa, neprijateljskog džipa, mogao... Dosta s tim! Ovo nije 'Nam, ovo je prokleta zračna luka s milijun tona cementa izlivenog između cvijeća, trave i asfalta! Brzo je hodao ulazeći i izlazeći iz sjene, sve dok nije napravio polukrug jedanosamnula. Bio je u mraku, a pred njim posljednji od taksija koji su čekali u redu. Prišao je prvome, koji je ustvari bio posljednji.

Engleski? Govorite li engleski?

Englisch? Nein.

I drugi je taksist odgovorio negativno, ali ne i treći. Kao što vi Amerikanci kažete, samo bi guzica mogla ovdje voziti taksi, a ne znati engleski barem kakotako.

Razumno odgovori Joel i otvori vrata.

Nein! To ne smijete učiniti!

Učiniti što?

Ući u taksi.

Zašto ne?

Red. Uvijek biti red.

Converse posegnu u unutrašnji džep i izvuče novčanik nabijen novčanicama. Ja sam velikodušan. Možete li to razumjeti?

Naglo ste oboljeli. Uđite, mein Herr.

Taksi se izvukao iz linije i pojurio prema izlaznoj cesti. Bonn ili Koln? upita vozač.

Bonn, odgovori Converse ali još ne. Ja želim da pređete u drugitrak i zaustavite se preko puta, ispred parkirališta.

Was...?

Drugi trak. Želim promatrati onaj izlaz tamo. Mislim daje u hamburškom zrakoplovu bio netko koga poznajem.

Mnogo ih je izašlo. Jedino oni s prtljagom...

Ona je još unutra ustrajao je Joel. Molim vas, učinite kako samvas zamolio.

Ona?... Ach, ein Fraulein. Istja ihr Geld, mein Herr.m

Vozač je skrenuo taksi u prečicu koja je vodila na cestu dolazaka i parkiralište. Zaustavio se u sjeni iza drugog boksa; vrata terminala bila su s lijeve strane, udaljena ne više od trideset metara. Converse je gledao kako umorni putnici, noseći kovčege, torbe za golf i uvijek prisutnu fotografsku opremu, izlaze iz terminala; većina je dizala ruku pozivajući taksi, dok se nekolicina uputila pješničkim prolazima prema parkiralištu.

Prošlo je dvanaest minuta i još nije bilo ni znaka žene iz Kopenhagena. Ona zacijelo nije nosila prtljagu, pa je odgađanje bilo namjerno, možda su joj tako zapovjedili. Vozač taksija je zauzeo ulogu nepromatrača; ugasio je svjetla i pognute glave doimao se kao da drijema. Tišina... Preko paralelnih smjerova, putnici iz Hamburga su se sveli još na nekolicinu. Nekoliko mladića, nesumnjivo studenata, dvojica u odrezanim trapericama, većina s limenkama piva u rukama, smijali su se brojeći novčanice koje zajednički imaju. Poslovni čovjek u trodijelnom odijelu, zijevao je i borio se s nabijenim kovčegom i golemom kartonskom kutijom umotanom u papir s velikim cvjetovima, dok se stariji bračni par očito rječkao, a njihov spor su naglašavale dvije sijede glave kojima su stalno tresli goredolje.

Petero drugih, muškaraca i žena, stajalo je uz pločnik na najudaljenijem kraju platforme, očigledno čekajući na unaprijed ugovoreni prijevoz. Ali gdje...

Odjednom je bila tamo, ali nije bila sama. Oko nje su bila dvojica muškaraca, a treći iza nje. Svi četvero hodali su polako, neusiljeno, sve dok nisu prošli kroz automatska staklena vrata i krenuli ulijevo. Tada su ubrzali korak sve do najmračnijeg dijela nadsvođenog ulaza. Zatim su trojica muškaraca stala ispred žene kao da grade zaštitni zid, okrećući glave i govoreći ženi preko svojih ramena, pomno promatrajući putnike. Njihov je razgovor postao živ, ali nadziran. Ljutnja se pridružila zbunjenosti, a vidjelo se da se s naporom svladavaju. Muškarac s desne strane odvojio se od njih i prišao uglu zgrade, a zatim odšetao u njenu sjenu. Iz unutrašnjeg je džepa izvukao neki predmet i Joel je odmah znao što je to jer ga

je čovjek uzdignuo do usana. Preko radija je razgovarao s nekim u zračnoj luci ili oko nje.

Nije prošlo ni nekoliko sekunda, a snopovi snažnih automobilskih farova probili su se kroz staklo preko Converseova desnog ramena, ispunjavajući stražnji dio taksija. On se čvrsto pritisnuo na sjedište, okrenuvši glavu, nategnuta vrata, s licem na rubu stražnjeg prozora. Iza njega, pored izlaznog boksa parkirališta, zaustavila se limuzina tamnocrvene boje. Vozač je ispružio ruku u kojoj je držao novčanicu. Čovjek iz kabine uzeo je novčanicu i okrenuo se da je usitni, ali su velika kola pojurila naprijed, ostavljajući zbunjena čovjeka u kabini. Kola su zaobišla taksi i usmjerila se prema zaokretu koji je vodio prema ulazu u terminal. Slijed je vremenski bio precizan; uspostavljen je radiokontakt, a Joel se obratio vozaču.

Rekao sam vam da sam velikodušan rekao je, iznenađen riječima koje su mu se oblikovale u glavi. Ja mogu biti vrlo velikodušan, ako postupite kako vam kažem.

Ja sam pošten čovjek odgovori Nijemac, s nesigurnošću u glas dok je na stražnjem ogledalu promatrao Joela.

I ja sam rekao je Converse. Ali sam istodobno i pošteno znatiželjan, a u tome nema nikakve štete. Vidite li ona tamnocrvena kola, ona koja su se zaustavila kod ugla zgrade?

Ja.

Mislite li da bi ih mogli slijediti, a da nas ne primijete? Morate bitipoprilično iza njih, ali ih držati na oku. Možete li to učiniti?

Nije razuman zahtjev. Koliko je Amerikaner velikodušan?

Dvije stotine maraka iznad cijene vožnje.

Vi ste velikodušni, a ja sam vrhunski vozač.

Nijemac nije precijenio svoju vještinu iza volana. Vješto je izveo taksi kroz prečicu, naglo skrenuo ulijevo, u paralelnu izlaznu ulicu, pa prošao pored ulaza u terminal.

Što vi to radite? upita ga Joel, zbunjen. Ja želim da slijedite...

Jedini put za van prekinu ga vozač pogledavajući na platformu dok je održavao umjerenu brzinu. Ja ću mu dopustiti da prođe ispred mene.

Ja sam samo još jedan beznačajni taksi na cesti.

Converse je opet uronio u ugao sjedišta, glavom dalje od prozora. To je prilično dobro razmišljanje rekao je.

Superiorno, mein Herr. Vozač je opet bacio pogled odostraga pa nastranu, a onda se usredotočio na cestu i stražnje ogledalo. Malo kasnije jepostupno pojačao brzinu; to nije bilo primjetno; nije pojurio kao tane, već se samo opredijelio za bržu vožnju. Skrenuo je ulijevo i pretekao mercedescoupe, pa ostao na tom dijelu autoceste sve dok nije pretekao i volkswagen.

Zatim se vratio nadesno.

Nadam se da znate što radite promrmljao je Joel.

Odgovor nije bio potreban kad je tamnocrveni automobil projurio s lijeve strane.

Ravno ispred nas cesta se dijeli rekao je vozač. Jedan dio vodi za Koln, a drugi za Bonn. Kažete da idete u Bonn, ali što ako vaš prijatelj kreće u Koln?

Ostanite s njim.

Limuzina je ušla u cestu za Bonn i Converse je upalio cigaretu. Misli su mu se logično vrtjele oko činjenice da su ga pronašli, što znači da im je njegovo ime bilo poznato s putničkog manifesta. Neka bude tako; on bi volio daj bilo drugačije, ali čim je uspostavljen prvi kontakt s Bertholdierom, to i nije bilo najvažnije. On može djelovati sam; njegova bi prošlost mogla biti čak korisna. Osim toga, postoji i pozitivna strana situacije u kojoj se nalazi; on je nešto saznao nekoliko stvari. Oni koji ga slijede koji su ga sada izgubili nisu pripadnici vlasti; nisu povezani ni s njemačkom ni s francuskom policijom, niti s koordinirajućim Interpolom. Da su pripadali vlastima, pokupili bi ga na vratima ili u samom zrakoplovu, a to mu govori i nešto drugo. Joela Conversea se ne žele dokopati zbog napada ili Bože pomozite umorstva u Parizu. A ta pretpostavka može jedino dovesti do treće vjerojatnosti: silovita i krvava borba u prolazu bila je prikrivena. JacquesLouis Bertholdier se nije htio izložiti opasnosti da zbog svoga teško ranjenog pomoćnika na površinu izbije i njegovo ime u bilo kakvoj vezi s bogatim hotelskim gostom koji je uglednog generala obasuo takvim zbunjujućim insinuacijama.

Postoji i četvrta mogućnost, koja bi se mogla uzeti kao činjenica. Ljudi u tamnocrvenoj limuzini, koji su dočekali hamburški zrakoplov, također su dio Akvitanije, podređeni Erichu Leifhelmu, žbice Akvitanije u Zapadnoj Njemačkoj. Negdje za vrijeme proteklih pet sati Bertholdier je saznao pravi identitet lažnog Henrvja Simona vjerojatno preko uprave Georgea V. pa stupio u vezu s Leifhelmom. A onda, obojica zbunjeni činjenicom da ni u jednom putničkom manifestu nije spomenut Amerikanac po imenu Converse na liniji iz Pariza za

Bonn, provjerili su u drugim zrakoplovnim kompanijama i utvrdili daje odletio u Kopenhagen. Zašto Kopenhagen?

On je otputovao u Dansku zbog jednog razloga, ali je poslužilo i drugoj svrsi. Pronašli su ga, ali su otkrili i svoju zbunjenost. Uzbudeni odbor za doček, upotreba radija noću da bi se dozvalo skriveno vozilo udaljeno svega stotinjak metara, pomamnu limuzinu: to su znaci duboke tjeskobe. Neprijatelj je izgubio ravnotežu, a pravnik u Converseu je bio zadovoljan. U ovom je trenutku taj neprijatelj udaljen od njega nešto više od tristo metara i žuri u Bonn nesvjestan činjenice da ga taksi iza njih, kojim vješto manevrira vozač koji klizi kroz neprekidni promet, drži na oku.

Joel je zgnječio cigaretu dok je vozač usporio, pustivši kamion da prođe. Na udaljenom zaokretu mogao je vidjeti velika tamnocrvena kola. Nijemac nije bio amater; znao je koje radnje mora obaviti, a Converse je shvaćao njegove manevre. Tko god se nalazio u toj limuzini mogao bi biti utjecajni vlasnik, a čak ni dvije stotine maraka ne vrijede mogućeg neprijateljstva tako moćnog čovjeka.

Mogućnosti... vjerojatnosti... sve same mogućnosti i vjerojatnosti. On je svoj pravnički ugled izgradio na studiranju mogućnosti, a to je bilo jednostavnije nego što je većina njegovih kolega vjerovala. Pristup tako je

bio je jednostavan, ali ne i posao; to nikad nije bilo lako. Zahtijevalo je dvostruku disciplinu usredotočenosti na sitnice i izazivanje mašte i njenih potencijala, sve dok sve podrobnosti i dosadne pojedinosti nisu bile svrstane i presvrstane u nizove raznih jednadžbi. Taj iscrpljujući što ako proces bio je ugaoni kamen pravničkog mišljenja; bilo je jednostavno tako. Osim toga, to je bila i verbalna zamka, razmišljao je Joel baveći se događajima od prije nekoliko godina i smješkajući se neugodnim osmijehom, sam u mraku. U jednom od svojih trenutaka ljutnje i ranjenog ponosa, Val mu je rekla da bi on, da je potrošio samo jedan tren vremena na njih dvoje umjesto na svoje proklete vjerojatnosti i vjerojatno, postupno shvatio daje vjerojatnost njihova zajedničkog života vrlo vjerojatno ništavna.

Nikad joj nije nedostajalo jezgrovitosti, niti bi svoj humor podredila traženju objektivnosti. Na stranu njena izvanredna privlačnost, Valerie Charpentier Converse bila je vrlo neobična dama. Ne mogavši se suzdržati, nasmijao se toj njenoj eksploziji, te noći prije mnogo godina, a onda su se oboje tiho smijali, sve dok se nije okrenula i izišla iz sobe jer je u istini koju je izgovorila bilo previše tuge.

Velike slikovite zgrade postupno je zamijenio mirni pokrajinski pejzaž, podsjećajući Conversea na velike viktorijanske kuće s filigranskim bordurama, strehama i balkonima željeznih ograda ispod velikih pravokutnih prozora čistih geometrijskih oblika. Nakon tih kuća slijedio je kontraverzan niz privlačnih ali sasvim običnih rezidencijalnih kuća, od one vrste koju je moguće naći u svakom tradicionalnom bogatom predgrađu na rubovima većih američkih gradova. Scarsdale, Chevy Chase, Grosse Pointe ili Evanston. Zatim je došlo središte Bonna, gdje su se uske, plinom osvjetljene ulice nastavljale širim avenijama s modernim osvjetljenjem, starinski trgovi samo blokovima ulica odijeljeni od nizova suvremenih trgovina i boutiquea. Bio je to arhitektonski anakronizam ambijent starog svijeta u suživotu s najmodernijim građevinama, ali bez osjećaja grada, bez magnetizma i veličine. Bio je to samo povelik grad koji je brzo postajao sve veći, a gradski oci očito nesigurni u pogledu njegova razvoja. Rodno mjesto Beethovena i vrata za dolinu Rajne, Bonn je najnevjerovatniji i glavni grad velike vlade, kojeg je uopće moguće zamisliti. Taj grad prije je sve drugo do sjedište ozbiljnog Bundestaga i niza prepredenih, sofisticiranih kancelara, suočenih s ruskim medvjedom preko granice.

Mein Herrl uzviknu vozač. Oni kreću cestom za Bad Godesberg.

Das Diplomatenviertel.m

Što to znači?

Veleposlanstva. Ona imaju Polizeistreifen V26 Patrole. Mogli bismo biti, kako vi to kažete, poznati"?

Primijećeni objasni mu Joel. Ništa zato. Učinite ono što činite, viste sjajni. Zaustavite se, ako morate; parkirajte, ako morate. A onda vozite dalje. Vi sada imate tri stotine maraka preko vožnje. Ja želim znati gdje ćete zaustaviti.

Pred američkim veleposlanstvom, mein Herr.

Joel je nastojao dovesti misli u red. Odvedite me u hotel Konigshof rekao je, sjetivši se; nije znao što bi drugo mogao reći.

Da, mislim daje Herr Dowling ostavio takvu poruku rekao je službenik recepcije.

Ostavio je? Converse je bio iznenađen. Izgovorio je glumčevo imeu nekoj dalekoj nadi da će postići bolji dojam. Nije očekivao ništa drugo, ako i to.

Herr Dowling je rekao da ćete možda naići na teškoće u traženju prikladnog smještaja u Bonnu. Ako noćas dođete u Konigshof, tražio je davam pomognemo koliko je god moguće. Moguće je, Herr Converse. Herr

Dowling je vrlo popularan čovjek.

Zaslužuje da to bude odgovori Joel.

A vidim daje ostavio i poruku za vas.

Zdravo, partneru, oprosti mi, ali zvučao si poput tolikih mojih manje sretnih kolega koji kažu ne kad žele reći da. Što se tiče njihovog kolektivnog slučaja, to je neka vrsta izobličene ponosa jer misle da im nudim neku vrstu poklona ili to, ili se ne žele sresti s nekim tko bi mogao biti tamo gdje sam ja. Prema tvom izgledu, moram isključiti ono prvo i prihvatiti drugo. Ima netko koga ne želiš sresti ovdje u Bonnu, a i ne moraš. Za sobu sam se pobrinuo i uzeo je na svoje ime promijeni to ako hoćeš ali nemoj se navlačiti oko računa. Dugujem ti honorar, savjetniče, a ja uvijek plaćam svoje dugove. Barem sam to radio u posljednje četiri godine.

Usput, ti bi bio ušljiv glumac. Tvoje stanke nisu ni najmanje uvjerljive.

Pa Ratchet

Joel je vratio pisamce u omotnicu odupirući se iskušenju da ode do kućnog telefona i nazove Dowlinga. Čovjek bi sasvim malo odspavao prije odlaska na posao; zahvalnost može pričekati do jutro. Ili do večeri.

Usluge gospodina Dowlinga su velikodušne i sasvim zadovoljavajuće obrati se hotelskom službeniku iza pulta. U pravu je. Kad bi mojklijenti znali da sam došao u Bonn dan ranije, ne bih imao priliku uživati u vašem lijepom gradu.

Vaša će diskrecija biti poštovana, gospodine. Herr Dowling je vrloobazriva osoba, a i velikodušna, dakako. Je li vaša prtljaga vani, u taksiju, možda?

Ne, zato i kasnim. Stavili su je u Hamburgu u krivi zrakoplov, ali će jutro biti ovdje. Barem su mi tako rekli na terminalu.

Ah, to je neugodno, ali tako poznato. Ima li nešto što vam treba?

Ne, hvala odgovori Converse i polako podigne svoj attache kovčežić. Ono što mi je najpotrebnije putuje sa mnom... Da, jedna stvar. Je li moguće naručiti pice?

Joel je sjedio na krevetu, s dosjeom sa strane i pićem u ruci. Bilo mu je potrebno nekoliko minuta razmišljanja prije nego se vratio u svijet feldmaršala Ericha Leifhelma.

Američka ambasada! Ono što gaje prenerazilo bila je čista, jasna realnost riječi starog Bealea... Iza svega toga su oni koji uvjeravaju, a njihov broj posvuda raste... Mi smo u odbrojanju... tri do pet tjedana, to je sve što imate... To je realno i to prijeti. Joel nije bio spreman za realnost. Mogao je prihvatiti Delavanea i Bertholdiera, zacijelo Leifhelma, ali udarac saznanja da ljudstvo veleposlanstva američkog veleposlanstva prima zapovijedi od Delavaneove mreže, to ga je doista

paraliziralo. Koliko je daleko napredovala akvitanijaska zavjera? Koliko su se raširili njeni sljedbenici, koliki joj je utjecaj? Hoće li večeras saznati zastrašujući odgovor na oba pitanja? O svemu tome će razmisliti ujutro. Prvo se mora pripremiti za čovjeka kojeg je došao pronaći u Bonnu. Uzimajući dosje sjećao se nagle duboke uzbune u očima Avervja Fowlera u očima Prestona Hallidavja. Koliko dugo je on to znao? Koliko je znao o svemu tome?

Nema svrhe prepričavati podvige Ericha Leifhelma u prvim godinama rata, nego reći da mu je ugled rastao i, stoje najvažnije, bio je jedan od tek nekolicine vrlo visokih časnika izniklih u redovima nacističke stranke koje su prihvatili stari profesionalni generali. Ne samo da su ga prihvatili, već su ga tražili za svoje stožere. Ljudi poput Rundstedta i von Falkenhausena, Rommela i von Treskowa, tražili su ovom ili onom prilikom od Berlina da im ustupi Leifhelve usluge. Bio je neporecivo briljantan strateg i hrabar časnik, ali bilo je tu i nešto drugo. Ti su generali bili aristokrati, dio vladajuće klase predratne Njemačke, a većinom su prezirali nacionalso

cijaliste, smatrajući ih neotesancima, ekshibicionistima i amaterima. Nije bilo teško predstaviti si Leifhelma kako sjedi među tim ljudima i skromno iznosi ono stoje već bilo jasno ubilježeno u njegovoj vojničkoj biografiji. Bio je sin pokojnog istaknutog miinchenskog kirurga, liječnika Heinricha Leifhelma, koji mu je ostavio znatan imetak i nekretnine. Ne treba nagađati da shvatimo koliko je daleko išao hvaleći se jer ovo što slijedi dio je razgovora s generalom Rolfom Winterom, Standortkommandantom Wehrbereichskommando u sektorima Saara:

Sjedili bismo nakon objeda i pili kavu, razgovarajući prilično potišteno. Znali smo daje rat izgubljen. Luđačke zapovijedi iz Berlina slagali smo se oko toga da ih većinu ne bi trebalo provoditi jamčile su veliki pokolj vojnika i građana. To je bila ludost, nacionalno samoubojstvo. A taj mladi Leifhelm bi uvijek govorio "Možda će me budale poslušati. Oni misle da sam jedan od njihovih, tako misle još od prvih miinchenskih dana..." A mi smo se pitali bi li on mogao unijeti nešto razboritosti na frontu koji se rušio? Bio je dobar časnik, veoma cijenjen, a i sin dobro poznata liječnika, kao što nas je stalno podsjećao. Na koncu konca, tih prvih dana su glave mladih ljudi bile ispunjene šupljim, gromoglasnim uzvicima Sieg heil, koje su izvikivale fanatične gomile; zastave, bubnjevi i marširanje noću iza deset tisuća baklji. Sve je to bilo tako melodramatično, tako vagnerijanski. Ali je Leifhelm bio drugačiji; on nije bio jedan od gangstera; domoljub svakako, ali ne vucibatina... I tako smo preko njega slali poruke našim najbližim drugovima u

Berlin, poruke koje bi nas koštale glave da su pale u krive ruke. Govorio nam je daje pokušavao na sve načine, ali nije mogao utuviti razum u glave ljudi koji su živjeli u svakodnevnom strahu od smrti zbog glasina i ogovaranja. Alije on zadržao svoj razum i vjernost to je bila konstanta. Jedan od njegovih ađutanata nas je izvijestio pazite, ne on da gaje pukovnik SSjedinica slijedio na ulici i zahtijevao da vidi sadržaj njegove aktovke. Odbio je, a kad mu je zapriječeno uhićenjem na licu mjesta, ustrijelio je pukovnika, samo da nas ne oda. Bio je jedan od naših. Bio je to uzvišeni rizik, a svoj je život spasio samo zahvaljujući noćnom bombardiranju grada.

Jasno je što je Leifhelm radio i jednako jasno da spomenute poruke nije nikom pokazivao, niti je postojao pukovnik Ssa ustrijeljen na ulici za vrijeme noćnog bombardiranja. Prema Winteru, te poruke iz Saara bile su tako eksplozivne da bi ih se netko morao sjećati, međutim nitko ih se ne sjeća. Još je jednom Leifhelm nanjušio jednu mogućnost za sebe. Rat je bio izgubljen, a nacisti će ubrzo biti proglašeni najvećim zločincima dvadesetog stoljeća. Ali tu ne spadaju i elitni njemački generali postoji razlika.

Očistio je još jednu policu i pridružio se "Prusima". U tome je bio tako uspješan da se čak govorkalo daje bio dijelom zavjere s namjerom likvidacije Adolfa Hitlera u Wolfsschanzeu, te pozvan da bude članom Donitzove skupine za predaju.

Za vrijeme hladnog rata, savezničko centralno zapovjedništvo zahtijevalo je od njega da se pridruži drugim ključnim elementima JVehermachtova časničkog zbora u Bundesgrenzschutz.127 Postao je privilegirani vojni savjetnik s punom sigurnosnom podobnošću. Zreli ubojica je preživio, a povijest, uz pomoć Kremlja, pobrinula se za ostalo.

U travnju '49. uspostavljena je Savezna Republika, a sljedećeg rujna je i formalno okončana saveznička okupacija. Kako je hladni rat eskalirao, a Zapadna Njemačka počela svoje nevjerojatno ozdravljenje, snage NATOa zahtijevale su od svojih bivših neprijatelja potporu, i materijalnu i u ljudstvu. Pod zapovjedništvom bivšeg feldmaršala Ericha Leifhelma obrazovane su nove njemačke divizije.

Nitko nije iskopavao sumnjive odluke miinchenskih sudova, donesene prije gotovo dva desetljeća; nije bilo drugih preživjelih, a pobjednici su željeli njegove usluge. Za vrijeme poslijeratne izgradnje, kad su se diljem Njemačke tražili bezbrojni prijenosi vlasništva, ugovori i namirenja, te sve moguće druge labirintske zakonske odluke, on je tiho nagrađen svom imovinom i imanjima, kao što je

prethodno sudski bilo uređeno, uključujući i neke od najvrjednijih posjeda u Munchenu. Tako završava treća faza priče o Erichu Leifhelmu. Četvrta faza koja se tiče sviju nas jest ona o kojoj najmanje znamo. Jedino se može sa sigurnošću reći daje duboko uključen u operaciju generala Delavanea, poput ostalih imena na primarnom popisu.

Na vratima se začu kucanje. Joel je skočio s kreveta, a Leifhelmov je dosje pao na pod. Preplašen i zbunjen pogledao je na sat. Malo je nedostajalo do četiri sata. Tko ga traži u taj sat? Jesu li ga pronašli? O, Kriste! Dosje! Kovčežić!

Joe...? Joe, jesi na nogama? Glas je bio i šapat i uzvik glumčevsotto voće. Ja sam, Cal Dowling.

Žao mi je, Cal rekao je Converse otvorivši vrata. Zaspao sam.

Ti uvijek spavaš u hlačama, uz upaljeno svjetlo? tiho ga upita glumac. Govori tiho. Pregledao sam hodnike, ali nikad ne možeš biti siguranu ono što nisi vidio.

Namjeravao sam te pozvati, da zahvalim...

Zajebi to, prijatelju upadne mu Dowling u riječ, ozbiljna lica. Brzoću ti ispričati što se sve dogodilo, sve do posljednjih nekoliko minuta, atoliko nam je i preostalo. Dolje čeka limuzina koja će me odvesti pred kamere, jedan sat vožnje odavde. Ranije nisam htio izaći iz sobe, u slučaju dase netko muva unaokolo, a nisam te htio ni pozvati telefonom jer centralamože biti pod prismotrom ili je mogu potkupiti pitaj bilo koga u Cuckooburgu. Ne brine me recepcija; oni baš nisu zaljubljeni u našu ovdašnjubratiju. Glumac je uzdahnuo. Kad sam došao u svoju sobu, sve što samhtio bio je san, a sve što sam dobio bio je posjetitelj. Išao sam hodnikom imolio se Bogu da te ne vidi ako dođeš ovamo.

Posjetitelj?

Iz veleposlanstva. Američkog veleposlanstva. Kaži mi, Joe...

Joel prekinu ga Converse. Mada to nije važno.

Oprosti, slabo čujem na lijevo uho, mada ni to nije važno. Proveo jesa mnom gotovo dvadeset i pet minuta pitajući me o tebi. Rekao je da sunas vidjeli kako razgovaramo u zrakoplovu. A sada, savjetniče, kaži mijesili ti okay ili su svi moji instinkti razjebani?

Joel je uzvratilo Dowlingu upitni pogled. Zar je čovjek iz veleposlanstva rekao drugačije?

Ne baš. Zapravo, nije rekao baš nešto naročito. Samo da žele razgovarati s tobom, žele znati zašto si došao u Bonn, zanima ih gdje si.

Izložio si se riziku odgovori Converse, sjetivši se da razgovara s čovjekom koji se izlaže rizicima.

Ne, ja sam se pokrio. Izričito sam pitao postoje li kakve optužbe protiv tebe ili nešto slično. Odgovorio je da ih nema.

Pa ipak, on je...

Osim toga, nije mi se dopao. Jedan od onih službenih tipova, sklonih guranju i nabadanju. Ponavljao se, a kad nije mogao izići ni sa čim, rekao je mi znamo daje odletio iz Pariza, kao da me izaziva. Rekao sam da ja tonisam znao.

Nemamo mnogo vremena, ali možeš li mi reći što te je još pitao?

Rekao sam ti, htio je znati sve o čemu smo razgovarali. Rekao sam mu da nemam magnetofon u glavi, ali daje uglavnom bio nevažan razgovor, brbljanje, gotovo neminovno dok putujem zrakoplovom i razgovaram s ljudima pored sebe. O showu, poslu. Ali njemu to nije bilo dovoljno; stalno je gurkao, što mi je pružilo mogućnost da ga malo popišam.

Kako?

Rekao sam, da, razgovarali smo i o nečemu drugom, ali je to bilo osobno, a njega se to nimalo ne tiče. To ga je prilično uznemirilo, a ja po

stao još ljući. Izmijenili smo nekoliko strelica, ali njegove nisu bile jako oštre; bio je suviše zatvoren, mada je u njemu kuhalo. Onda me upitao, otprilike deseti put, jesi li govorio nešto o Bonnu, osobito gdje ćeš odsjesti. I tako sam mu po deseti put rekao istinu barem ono što si rekao. Da si odvjetnik, a ovdje dolaziš radi obilaska klijenata, a ja nemam blage veze o tome gdje ćeš smjestiti svoju guzicu. Želim reći da uistinu nisam znao da si ovdje.

To je fino.

Je li? Instinkti su okay za prva reagiranja, savjetniče, ali onda se moraš pitati. Jedan ljuti vladin čovjek Ivy League, 128 koji maše akreditivom veleposlanstva i neugodno se ponaša može ti prilično ići na živce usrednoći, ali on je iz State Departmenta. O čemu se, dovraga, radi?

O nečemu u što te ni za živu glavu ne bih htio uplesti. Ali, istini zavolju, oni tvoji instinkti su bili u redu, partneru.

Bit ću pošten rekao je glumac, čije su čiste nasmijane oči zurile iz anabara. Tako sam i mislio. Tom kopiletu sam rekao da ću telefonirati ako se sjetim čega drugog, tom Walteru kakose zove, ja sam ga zvao Walt.

Ne razumijem.

On je veleposlanik ovdje u Bonnu. Možeš li ti to sebi predstaviti?

Sa svim nevoljama koje ovdje imaju, taj diplomatski yoyo129 me pozvaona ručak; mene, ušljiva televizijskog glumca? Dakle, moj prijedlog da bih mogao telefonirati, razdrmao je tog momčića više nego išta; on to nije očekivao. Rekao je tri puta, ako se dobro sjećam da veleposlanika netreba uznemirivati tim problemom. To nije toliko važno, a on o tome ništa ne zna. A čuj ovo, odvjetnice. Rekao je da si ti nekakvo unutrašnje pitanje State Departmenta, kao da jednostavni glumac ne bi mogao razumjetibirokratsko domoljubnu tandaramandaru. Mislim da sam mu tada rekaogovno.

Hvala ti uzvрати Converse ne znajući što još da kaže, ali saznavšistoje htio znati.

1 tada sam pomislio da moji instinkti nisu baš sasvim loši. Dovvling je pogledao na sat, a zatim oštro u Conversea, prodirućim pogledom. Ja volim našu zastavu. Ne bih htio živjeti pod drugom.

Niti ja.

Jesi li ti o, Kriste! jedan od onih podzemnih, pritajenih, o kojimase čita? Ja nailazim na tipa u zrakoplovu koji ne smije biti viđen kad se

128 Doslovce "bršljanova liga"; skupina od osam američkih sveučilišta (Brown, Columbia, Cornell,

Dartmouth College, Harvard, Princeton, Pennsylvania i Yale) koji u SAD imaju sličan akademski idruštveni prestiž kao Oxford i Cambridge u Vel. Britaniji (op. prev.)

129 Loptica za igranje vezana s namotkom, pa se nakon bacanja vraća natrag (op. prev.)

iskrca u zračnoj luci.

Nije baš tako melodramatično. Ja sam odvjetnik i jednostavno slijedim neke navodne nepravilnosti. Molim te da to prihvatiš. I vrlo cijenim to što si učinio za mene. Ja sam i sam prilično nov u ovome.

Ti si hladnokrvan, prijatelju. Čovječe, kako si hladan. Jesi li oženjen?

Bio sam.

Tko nije? Bio oženjen, to hoću reći.

Moram znati. To je strašno važno. Tko je bio čovjek iz veleposlanstva? Mora da se predstavio.

Rekao je da se zove Fowler. Avery Fowler.

Čekaj!

Što?

Što si rekao? Converse je zateturao čuvši to ime.

O čemu se radi, Joe? Što nije u redu s tobom?

To ime! Je li ovo neka vrsta šale loše šale loše rečenice\ Jesu litebe postavili u taj zrakoplov? Jesam li natrapao na tebe? Jesi li i ti dio svega toga, gospodine glumce? Ti prokleta dobro radiš ono što radiš!

Ti ili si se napio ili si bolestan. O čemu to govoriš?

Ova soba, tvoje pisamce! Sve! To ime\ Je li cijela ova prokleta noć samo gluma i zamka?

Jutro je, mladiću, a ako ti se ova soba ne sviđa možeš otići kamo god hoćeš, što se mene tiče.

O, Isusel

Sada blebećeš. Dowling baci pogled na praznu čašu na stoliću pored kreveta, a zatim na ploču pisaćeg stola gdje je bio srebrni poslužavniks bocom škotskog whiskyja. Koliko si se usosio? Koliko si popio?

Converse je zatresao glavom. Ja nisam pijan... Kriste, žao mi je! Ti nemaš ništa s tim. Oni te upotrebljavaju pokušavaju te upotrijebiti da bi mene pronašli! Ti si spasio moj... moj posao...

A ti ne izgledaš poput osobe koja se toliko brine o svome poslu rečeglumac čije se mrgođenje moglo prije pripisati zabrinutosti, nego ljutnji.

Ja želim uspjeti u onome što radim; ja želim pobijediti rekao je Joel nadajući se da će pokriti omašku koju je Dowling, vidio je to, opazio. Sviodvjetnici žele pobijediti.

Svakako.

Žao mi je, Cal.

Zaboravi to sada će glumac neusiljenim glasom, ali nikako ne ineusiljena pogleda. Kad ja ovih dana vrištım, to je u skladu s tekstom, tose dešava svakog sata jedino što to ništa ne znači. Mislim daje kod tebedrugacije.

Ne, ja sam pretjerao sa svojim reagiranjem, to je sve. Rekao sam tida sam nov u ovome.

U redu, ako tako želiš. Dowling je opet pogledao na sat. Moramići, ali ima nešto drugo što bi moglo pomoći u spašavanju tog glumac je uvjerljivo zastao tvog posla.

Što je to? upita Converse napeto, nastojeći da ne skoči na to pitanje.

Kad je taj Fowler odlazio, navrle su mi neke misli. Jedna se svodila na to da sam bio prilično grub prema tipu koji je samo vršio svoj posao, a druga da sam bio jednostavno sebičan. Ja nisam surađivao, a to bi mi moglo vratiti i udariti me u guzicu. Dakako, da se ti ovdje nisi pojavio, jebih uzeo svoje pisamce i to ne bi bilo važno. Ali ako se pojaviš, i to u crnom šeširu, rep bi mi se mogao naći u loncu kipućeg olova.

To je trebala biti tvoja prva briga iskreno će Joel.

Možda, ne znam. U svakom slučaju, rekao sam mu da sam te tijekom našeg razgovora pozvao na piće, da dođeš na mjesto snimanja, ako poželiš.

Činilo se kao da mu je posljednji dio rečenice prilična zagonetka, ali jerazumio prvi dio. Upitao sam ga da li da ga nazovem u veleposlanstvo akoti prihvatiš moj poziv, ali je on rekao ne, ne bi trebalo da to učinim.

Što?

Ukratko, on je svojim riječima i ponašanjem dao jasno do znanja da bi moj poziv samo još više zapetljao taj unutrašnji problem. Rekao mi je da čekam njegov poziv. On će me nazvati oko podneva.

Ali ti snimaš. Ti si na terenu.

Taj Fowler hoće doći do tebe i on to želi postići solo, dalje od tih ljudi s kojima se ne želiš sresti. Vidiš, kad je bio kod vrata, odlazeći, nije više mogao igrati ulogu. Dok smo izmjenjivali posljednje riječi, nešto me uznemirilo. Kao što ni ti nisi mogao održavati svoju ulogu u zrakoplovu, tako nije mogao ni on, ali nisam mogao biti siguran u to. Na izlazu kao da se raspao, a to se čovjeku ne događa ni kad ga zgrabi nagli napad dijareje...

Što govorim, Joe?

Nabavi njegov telefonski broj.

Učinjeno. Ti malo odspavaj. Izgledaš kao starleta koja se nabila ko kainom, a upravo su joj javili da će igrati Medēju.

Pokušat ću.

Dovvling posegne u džep i izvuče komadić papira. Evo rekao je približavajući se Converseu i predajući mu papir. Nisam bio siguran hoću li ti ovo dati, ali sada svojski želim da imaš ovaj papir. To je mobilni broj gdje me možeš nazvati telefonom. Nazovi me nakon razgovora s tim Fowlerom. Bit ću nervozna ruševina sve dok ti ne čujem glas.

Converse je sjedio na rubu kreveta. U glavi mu je udaralo, a tijelo bilo napeto. Avery Fowler! Isuse! Avery Preston Fowler Halliday! Press Fowler... Press

Halliday\ Imena su ga bombardirala, parala mu sljepoočnice i odskakivala od zidova svijesti, izazivajući posvuda vrištave odjeke. Nije mogao savladati napad; počeo se naginjati naprijednatrag, držeći se rukama; razvio se čudan ritam, a udaranja su pratila ime imena čovjeka koji je umro na njegovim rukama u Ženevi. Čovjek kojega je poznao kao dječaka, koji gaje izmanipulirao u svijet Georgea Marcusa Delavanea, u bolest koja se širi, a zove se Akvitanija.

Taj Fowler hoće do tebe, ali to želi postići solo, dalje od tih ljudi s kojima se ne želiš sastati... Sud čovjeka koji se izlaže rizicima.

Converse se prestao ljuljati, a pogled mu je pao na Leifhelmov dosje na podu. Geometrija je tu; on im nije mogao ući u trag, ali oni jesu tu\ Ime Averyja Fowlera nije nikome značilo ništa osim njemu barem ne u Bonnu. Ima li Dovvling pravo? Joel je zamolio glumca da mu da telefonski broj tog čovjeka, ali je to učinio neuvjerljivo. Nije se mogao otarasiti slike tamnocrvene limuzine koja prolazi kroz vrata veleposlanstva. Čovjek koji je izgovorio Fowlerovo ime bio je iz veleposlanstva, a barem dio veleposlanstva bio je dijelom Akvitanije, prema tome samozvanac je dio zamke. To je logično; to je jednostavna aritmetika... ali nije bila geometrija. Pretpostavimo da postoji prekid u liniji, umetak iz drugog plana koji bi poništio aritmetičku progresiju? Ako je tako, onda je to samo u obliku objašnjenja koje ne može shvatiti dok mu se ne objasni.

Podigao je Leifhelmov dosje.

Godine koje je Erich Leifhelm proveo u Bundesgrenzschutzu bile su jedinstvene i zahtijevaju koju riječ o samoj organizaciji. Kao posljedica svih ratova, u okupiranoj je zemlji potrebna podjarmljena nacionalna policija iz razloga koji sežu od običnih jezičnih problema do potrebe okupatorske sile da razumije mjesne običaje i tradicije. Mora postojati tampon između okupacijskih snaga i poraženog naroda, radi održavanja reda. Postoji još jedno sporedno pitanje o kojemu se rijetko razglaba i ne analizira se u povijesnim knjigama, a što ga ne čini manje važnim. Poražene vojske mogu još posjedovati talente i ako se ti talenti ne iskoriste poniženje poraza može provrijeti ili će se, najminimalnije, destilirati u neprijateljstva koja su protuproduktivna za stabiliziranu političku klimu, ili će se razviti do maksimuma u unutrašnju subverziju koja može izazvati nasilja i prolijevanje krvi, na štetu i pobjednika i bilo koje nove vlade koju je pobjednik blagoslovio. Ugrubo, saveznički je stožer shvatio da u rukama ima još jednog sjajnog i popularnog vojnika koji ne želi podnijeti anonimnost rane mirovine ili direktorske sale u nekoj korporaciji. Bundesgrenzschutzdoslovno: savezna

granična policija poput svih policijskih organizacija, bio je, i ostao poluvojnom organizacijom, koja je kao takva logično pribježište za ljude poput Ericha Leifhelma. Oni su vođe; bolje ih je upotrijebiti nego biti od njih upotrijebljen. I kao stoje to uvijek među vođama, postoji njih nekoliko koji hrle naprijed i vode čopor. Tih godina, najistaknutiji među njima bio je Erich Leifhelm.

U početku rada u Grenzschatzu bio je vojni savjetnik za vrijeme velike njemačke demobilizacije, a zatim glavni časnik za vezu između policijskih garnizona i savezničkih okupacijskih snaga. Nakon demobilizacije, njegove su dužnosti uglavnom bile koncentrirane na točke u Beču i Berlinu, gdje je bio u stalnom kontaktu sa zapovjednicima američkog, britanskog i francuskog sektora. Leifhelm se pobrinuo da njegovi fanatični antisovjetski osjećaji budu što brže poznati u zapovjednim centrima i jasno uočeni od starijih časnika. Sve više i više su mu ustupali svoje povjerenje, sve dok ga nisu kao što se prije dogodilo s Prusima doslovno smatrali jednim od svojih.

U Berlinu je Leifhelm prvi put došao u dodir s generalom Jacquesom Louisom Bertholdierom. Razvilo se snažno prijateljstvo, ali to je bilo druženje s kojim nijedan od njih nije htio paradirati zbog prastarih animoziteta između njemačkih i francuskih vojnih krugova. Uspjeli smo ući u trag samo trojici bivših časnika iz Bertholdierovog zapovjedništva koji su se sjećali // htjeli o tome govoriti kako su tu dvojicu često viđali u restoranima i kavanama izvan puta, duboko u razgovoru, osjećajući se očito ugodno u zajedničkom društvu. Pa ipak, u prilikama kad bi Leifhelma pozivali u francuski stožer u Berlinu, formalnosti su bile ledeno protokolarne, prezimena su se rijetko upotrebljavala, a imena nikada, već samo čin i položaj. Posljednjih godina, kao stoje gore primijećeno, obojica su nijekala da se osobno poznaju, mada dopuštaju da su im se putovi susretali.

Dakle, tradicionalne predrasude nisu hrabrile priznavanje njihova prijateljstva, a tekući su razlozi još mnogo shvatljiviji. Obojica su kopljonoše u Delavaneovoj organizaciji. Postoji čvrst razlog zašto su im imena na primarnom popisu. Oni su utjecajni ljudi koji sjede u upravnim odborima multinacionalnih korporacija koje se bave proizvodnjom i tehnologijom, od izgradnje brana do podizanja nuklearnih postrojenja; riječ je o stotinjak filijala u Europi i Africi, koje mogu lako isporučivati oružje istreljivo. Kao što je podrobnije navedeno na sljedećim stranicama, možese uzeti da Leifhelm i Bertholdier komuniciraju preko žene u Bonnu, kojase zove Ilse Fishbein. Fishbein je njeno bračno prezime, iako je

sam tajbrak pod upitnikom budući da se raspao prije nekoliko godina kada je Jakov Fishbein, preživjeli logoraš, emigrirao u Izrael. Frau Fishbein, rođena

1942. najmlađa je nezakonita kćer Hermanna Goringa.

Converse je spustio dosje i uzeo notes sa stolića pored kreveta. Zatim je iz džepa košulje uzeo zlatno Cartierovo kuglasto nalivpero, koje mu je jednom poklonila Val, pa napisao ime Ilse Fishbein. Gledao je u pero u ime. Cartierov statusni simbol je sjećanje na bolje dane ne, ne bašbolje, ali barem, potpunije. Na njegovo inzistiranje Val je napokon napustila njujoršku oglasnu reklamnu agenciju s luđačkim radnim vremenom iprešla u slobodnu profesiju. Posljednjeg službenog radnog dana otišla jedo Cartiera i znatan dio svoje posljednje plaće dala za taj poklon. Kad ju je upitao stoje on još učinio, osim svog meteorskog uzdizanja u Talbotu,

Brooksu i Simonu, da bi zaslužio poklon takva nepraktičnog luksuza, onamu je odgovorila: Zbog toga što si me natjerao da učinim ono što samveć odavno trebala učiniti. S druge strane, ako se slobodna profesija nebude isplatila, ja ću ti ga ukrasti i založiti... Uostalom, dovraga, ti ćeš gavjerojatno izgubiti.

Slobodna se profesija dobro isplatila, doista, pa nije ostao bez svog nalivpera.

Ilse Fishbein mu je pokrenula i drugu misao. Bez obzira na to koliko bi se želio suočiti s njom, to ne dolazi u obzir. Što god sada Erich Leifhelm zna, osigurao je Bertholdier iz Pariza, a to je Frau Fishbein prenijela ovdje u Bonn. A komunikacija je zasigurno sadržavala i podroban opis i upozorenje: Amerikanac je opasan. Ilse Fishbein, osoba od posebnog povjerenja u Akvitaniji, nesumnjivo bi ga mogla dovesti do ostalih u Njemačkoj koji su dio Delavaneove mreže, ali prići joj znači zatražiti svoj... odnosno sve što mu je u ovom trenutku bilo namijenjeno, a on za to nije spreman. Pa ipak, to je bilo ime, informacija, činjenica koju nisu očekivali da je on ima, a iskustvo gaje naučilo da takve pojedinosti iznese, otkrije, mirno ih izvuče u pravom trenutku. Ili ih sam upotrijebi kad nitko ne sumnja. On je odvjetnik, a putovi suparničkog prava su zamršeni kao u labirintu; što se god drži u pritaji ničija je zemlja. Na bilo kojoj strani, dobitak pripada strpljivijem. A ipak je iskušenje bilo vraški izazovno. Rodoslovlje Hermanna Goringa upetljano u zamišljeno uskrснуće generala! U Njemačkoj. Ilse Fishbein bi mogla biti najbrži način podizanja vrata brane neželjenih uspomena. U rukama je držao štap sa šiljcima; doći će trenutak kada će njime zamahnuti.

Leifhelve zapovjedne dužnosti na terenu sa zapadnonjemačkim divizijama NATOa trajale su sedamnaest godina, nakon kojih je unaprijeđen u štab SHAPEa, B0 blizu Bruxellesa, kao predstavnik njemačkih interesa.

Njegovo je držanje opet bilo karakteristično po ekstremnim antisovjetskim stavovima, što se često razilazilo s pragmatičnim pristupom njegove vlade koegzistenciji s Kremljom, a za vrijeme posljednjih mjeseci službe u SHAPEu, češće su ga hvalile i uzdizale angloameričke desničarske skupine, nego političko rukovodstvo u Bonnu.

Tek kada je kancelar Savezne Republike zaključio daje američka vanjska politika s početka osamdesetih godina istrgnuta iz ruku profesionalaca i da su je uzurpirali ratoborni ideolozi, zapovjedio je Leifhelmu da se vrati kući te za vojnika stvorio jedan bezopasan položaj, kako bi ga držao po strani.

Leifhelm, međutim, nikad nije bio lakovjerna budala, a niti je to bio sada na svom novom, improviziranom položaju. Shvatio je zašto su ga političari stvorili taj položaj je bio priznanje njegove profinjene snage. Ljudi posvuda gledaju u prošlost, slušaju ljude koji govore jasno, iskreno, koji ne zamagljuje probleme s kojima su suočene njihove zemlje i svijet, osobito zapadni svijet.

I tako je počeo i sam govoriti. Isprva skupinama veterana i njima sličnim organizacijama, gdje su mu vojničke prošlosti i dugoutemeljene stranačke politike jamčile povoljan prijem. Podboden oduševljenim prijemom na koji je nailazio, Leifhelm se počeo širiti, tražiti brojniju publiku, njegovi su stavovi bili sve jasniji, a izjave sve izazovnije.

Jedan čovjek je za to čuo i razbjesnio se. Kancelar je saznao da je Leifhelm svoju kvazipolitiku unio u sam Bundestag, šireći izborni krug mnogo dalje nego što gaje uistinu imao te samom snagom svoje ličnosti pridobivao članove koji ne bi trebali biti pridobiveni. Leifhelmov je pro

gram dospio do kancelara: povećanje vojske u mnogo većem broju nego je potrebno za obaveze unutar NATOa; obavještajna služba zasnovana na nekad izvanrednom Abvvehru; opće prepravljavanje udžbenika, brisanje škodljivih i uvredljivih tekstova; logori za preodgoj politički nepodobnih i subverzivnih elemenata, koji se prave da su "liberalni mislioci". Sve je bilo tu.

Kancelaru je sada bilo dosta. Pozvao je Leifhelma u svoj ured i zahtijevao od njega da podnese ostavku pred trojicom svjedoka. Osim toga, zapovjedio je Leifhelmu da se udalji od svih vidova njemačke politike, da više ne drži govore te da svoje ime i nazočnost više ne vezuje ni uz kakvu političku ideju. Trebao se

sasvim povući iz javnog života. Uspostavili smo vezu s jednim od ta tri svjedoka, čije ime nije bitno za ovo izvješće. Evo kako se on toga sjeća:

Kancelar je bio bijesan. Rekao je Leifhelmu: "Herr General, imate dva izbora i, ako mi oprostite, konačno rješenje.¹³¹ Broj jedan, možete učiniti kako vam ja kažem. Ili ćete, u suprotnom biti lišeni čina, mirovine i financijskih primanja, kao i dohotka od nekih veoma skupih nekretnina u Munchenu, što bi vam po mišljenju svakog prosvijećenog suda bilo odmah oduzeto. To je vaš drugi izbor. "

Kažem vam, feldmaršal je bio paraliziran! Zahtijevao je svoja prava, kako ih je nazvao, a kancelar je viknuo: "Imali ste svoja prava i bila su kriva! I sada su kriva! "Zatim gaje Leifhelm upitao koje je konačno rješenje, a kunem vam se, koliko god to zvučalo ludo, kancelar je otvorio ladicu stola, izvadio pištolj i uperio ga u Leifhelma. "Sam ću vas ubiti na licu mjesta "rekao je. "Vi nas nećete, ponavljam, nećete nas vratiti natrag. "

Na trenutak sam pomislio da će stari vojnik pojuriti naprijed i primiti metak, ali nije to učinio. Stajao je na istom mjestu i buljio u kancelara, a mržnji u njegovim očima suprotstavljao se hladan pogled državnika. Zatim je Leifhelm učinio glupost. Pružio je ruku naprijedne na kancelara, već dalje od njega i uzviknuo: "Heil Hitler!" Zatim se okrenuo, vojnički, i izišao iz sobe.

Štjeli smo trenutakdva, sve dok kancelar nije poremetio tišinu. "Trebao sam ga ubiti "rekao je. "Možda ću zažaliti što to nisam učinio. Možda ćemo svi zažaliti. "

Pet dana poslije tog suočenja, JacquesLouis Berthodierje doputovao u Bonn; to je bilo prvo od njegova dva putovanja u Bonn nakon odlaska u mirovinu. Za vrijeme prvog boravka odsjeo je u hotelu Schlosspark, a kako

130 Akr. od engl. Supreme Heackjuarter Allied Powers in Europe, vrhovno zapovjedništvo savezničkih snaga u Europi (op. prev.)

131 Njem. Endlosung; ezopovski izraz za nacističku politiku potpunog istrebljenja Židova (op. prev.)

se hotelska arhiva čuva tri godine, uspjeli smo se domoći kopija njegovih računa. Bili su to brojni pozivi raznim firmama koje posluju s Juneau at Cie, suviše brojni da bi ih se pojedinačno ispitalo, ali se jedan broj stalno ponavljao, mada to ime nema nikakve vidljive poslovne veze s Berthodierom ili njegovom

kompanijom. To je bila Ilse Fishbein. Međutim, prilikom provjere telefonskih računa Ericha Leiflielma istih datuma, ustanovljeno je da je i on pozivao Usu Fishbein, isti broj koji je pozivao i Berthodier. Ispitivanja i kratko praćenje dodatno su pokazali da se Frau Fishbein i Leifhelm već godinama poznaju. Zaključak je očit: ona je u Delavaneovu aparatu veza između Pariza i Bonna.

Converse je zapalio cigaretu. Opet to ime, opet to iskušenje. Ilse Fishbein bi mogla biti prečac. Ako joj se zaprijeti objavljivanjem u javnosti, ta bi kći Hermanna Go'ringa mogla mnogo otkriti. Mogla bi potvrditi da ona nije samo veza između Leifhelma i Bertholdiera, već i mnogo više, jer su dvojica bivših generala morali prenositi informacije jedan drugome. Imena kompanija, zakopanih filijala i firmi koje posluju s Delavaneom u Palo Altu sve to može izići na površinu, imena koja se mogu zakonski progoniti, tražeći nezakovitosti u njihovu poslovanju. Kad bi samo bilo načina da se njegova prisutnost osjeti, a da ga se ne vidi.

Posrednik. Služio se posrednicima i u prošlosti, dovoljno često da bi znao vrijednost takvog postupka. To je razmjerno jednostavno. Pristupio bi trećoj strani da uspostavi kontakt s protivnikom, noseći mu informaciju koja može biti vrijedna jer bi mogla biti štetna za njegove interese, a ako bi činjenice bile prikazane na dovoljno snažan i upečatljiv način, obostrano bi zadovoljavajuće rješenje već bilo na putu. Etika je bila sumnjiva, ali nasuprot uvriježenom uvjerenju, etika nije u tri dimenzije, već u četiri. Cilj nije opravdavao sredstva, ali ne treba odbacivati opravdana sredstva koja mogu dovesti do pravednog i potrebnog rješenja.

A ništa ne može biti pravednije ili potrebnije od demontiranja Akvitanije. Stari Beale je bio u pravu one noći na mjesječinom obasjanoj obali Mvkonosa. Njegov klijent nije nepoznata osoba u San Franciscu već predstavlja veliki dio takozvanog civiliziranog svijeta. Akvitaniju treba zaustaviti, treba je onemogućiti.

Posrednik? To je drugo pitanje koje će odložiti do jutra. Uzeo je dosje i stao čitati već otežala pogleda.

Leifhelm ima malo intimnih prijatelja koji su njegovo stalno društvo, vjerojatno zbog saznanja da je pod prismotrom vlade. On sjedi u upravnim odborima nekoliko istaknutih korporacija koje su pošteno navele kako njegovo ime opravdava plaću koju prima...

Joelova je glava pala naprijed. Vratio ju je natrag, šire otvorio oči i brzo pregledao posljednje stranice, upijajući samo opći utisak; koncentracija mu je iščezavala. Naznačeno je nekoliko restorana, ali ti nazivi nisu imali nikakve svrhe; brak sklopljen za vrijeme rata okončanje kad je Leifhelmova žena iščezla u

studenome '43., navodno za vrijeme bombardiranja Berlina; više nije imao ženu ili ženu. Njegov privatni život bio je izuzetno diskretan, ako ne i krajnje jednostavan; izuzetak je njegova naklonost za mala okupljanja oko večere ili objeda, a popis gostiju uvijek je bio drugačiji, imena, opet, beznačajna. Adresa njegove rezidencije u Bad Godesbergu... Odjednom se Converseov vrat ukočio, a pogled mu postao prodorno pažljiv.

Kuća je daleko izvan grada, na rijeci Rajni, daleko od trgovinskih područja ili urbanih koncentracija. Teren je ograđen i čuvaju ga oštri psi koji pakosno laju na sva vozila koja se približavaju, osim na Leifhelmovu limuzinu, tamnocrveni mercedes.

Tamnocrveni mercedes! To je sam Leifhelm bio u zračnoj luci! Leifhelm koji se odvezao ravno u američko veleposlanstvo! Kako se to moglo dogoditi? Kako?

Bilo je previše toga da bi sve mogao upiti, predaleko izvan njegova razumijevanja. Mrak je bio sve dublji; mozak mu je govorio da više nije kadar primiti informacije; jednostavno, više ne može funkcionirati. Dosje je pao sa strane; zatvorio je oči i zaspao.

Otvorio je oči; čelo mu je bilo okupano znojem, a disao je u soptajima. Zvonio je telefon pored njegove glave; nepravilna zvonjava bila je nesnosno disonantna. Pokušao je iz polusvijesti istjerati san i strah; pružio je ruku prema zvrndavoj kutiji i pogledao na sat. Dvanaest sati i petnaest minuta, četvrt sata iza podneva. Sunce je prodiralo kroz hotelski prozor. Zasljepljujuće.

Da? Halo...?

Joe? Joel?

Da.

Ovdje je Cal Dowling. Naš momak je nazvao.

Što? Tko?

Taj Fowler. Avery Fowler.

O, Isuse! To se vraća, sve se to vraća.

Rekao je da nema više vremena za igre, a, osim toga, da nema telefonskog broja. On će se sastati s tobom kod istočnog zida Alter Zolla čimuzmogneš stići tamo. Samo tamo šetaj, a on će te naći.

To nije dovoljno uvjerljivo! uzviknu Converse. Ne nakon Pariza!

Ne nakon zračne luke sinoć! Ja nisam glup!

Nisam stekao dojam da to misli odgovori mu glumac. Rekao mi je da ti nešto kažem; mislio je da će te to uvjeriti.

Stoje to?

Nadam se da sam točno zapamtio; ja čak to ne volim izreći... Rekaomi je da ti kažem da je sudac po imenu Anstett sinoć ubijen u New Yorku.

On misli da si odrezan, u neizvjesnosti.

Alter Zoll, stara kula koja je nekoć bila dijelom bonske južne tvrđave na Rajni sravnjena sa zemljom prije tri stotine godina sada je bila mitnica na zelenom travnjaku na kome su bili načičkani antikni topovi, relikvija moći koja je otanjila kroz svađe careva i kraljeva, svećenika i prinčeva. Mozaički zid od crvena i siva kamena nadzirao je veliku rijeku dolje, po kojoj su brodovi raznih opisa orali duboku vodu oplakujući obale sjedne i druge strane, pažljivi i ozbiljni u svojoj unaprijed određenoj plovidbi; nije ovo bilo Ženevsko jezero, a još manje plavozelene vode neugodnog jezera Como. A u daljini se vidio prizor na kojem zavide ljudi iz cijelog svijeta: Siebengebirge, sedam brda Westerwalda, veličanstvenih u svom stremljenju prema nebu.

Joel je stajao pored niskog zida, nastojeći se usredotočiti na prizor, nadajući se da će ga to smiriti, ali je ta vježba bila beskorisna. Za nj je ljepota ispred njega bila izgubljena jer ga nije mogla odvući od misli; ništa ga nije moglo odvući... od Lucasa Anstetta, drugi okružni apelacioni sud, od tog izvanrednog suca i posrednika između Joela Conversea i njegovih poslodavaca i nepoznata čovjeka u San Franciscu. Osim tog nepoznatog čovjeka i umirovljenog znanstvenika s otoka Mvkonos, on je bio jedina osoba koja je znala što on radi i zašto. Kako su ga u roku od osamnaest sati, ili manje, uspjeli pronaći? Pronaći i ubiti!

Converse?

Joel se okrenuo i naglo zabacio glavu preko ramena, ukočena tijela.

Otprilike sedam metara od njega, na najudaljenijem kraju šljunkovite staze, stajao je muškarac kose boje pijeska, nekoliko godina mlađi od Conversea, u ranim ili srednjim tridesetim godinama života; imao je dječjačko lice koje će polako starjeti i ostati mlado dugo nakon svog vremena. Bio je niži od Joela, ali ne previše sto šezdeset pet ili sto šezdeset osam centimetara. Na sebi je imao svijetlosive hlače i samtasti sako, a bijela mu je košulja bila otvorena oko vrata.

Tko ste vi? hrapavo ga upita Converse.

Moja sestra se zove Meagen odgovori mu muškarac pjeskovitekose. Pa da nijedan od nas dvojice ne pogriješi, vi mi recite tko sam ja.

Kako, dođavola...1 Converse je zastao, riječi su mu se vraćale, riječi koje je šaptao čovjek koji je umirao u Ženevi. O, Kriste\ Meg, djeca...

Meg, djeca rekao je glasno. Fowler je svoju ženu nazivao Meg.

Kratko za Meagen, a ona je bila Hallidavjeva žena samo, vi ste gapoznavali kao Fowlera.

Vi ste Avervjev šurjak.

Pressov šurjak ispravi ga čovjek pružajući mu ruku. Connal Fitzpatrick dodao je.

Onda smo na istoj strani.

Nadam se.

Ima mnogo pitanja koja vam moram postaviti, Connal.

Ne više nego što ih ja imam za vas, Converse.

Hoćemo li početi ratnički? upita ga Joel, zamijetivši oštar izgovorsvog imena; pustio je Fitzpatrickovu ruku.

Mlađi je muškarac zatreptao, pa pocrvenio, zbunjen. Žao mi je rekao je. Ja sam ljutiti brat s obje strane a nisam puno ni spavao. Još sam u vremenu San Diega.

San Diego? Ne San Francisco?

Mornarica. Ja sam pravnik u tamošnjoj mornaričkoj bazi.

Hju tiho je zazviždao Converse. Svijet je mali.

Znam sve o zemljopisu suglasio se Fitzpatrick. Kao i o vama,poručnice. Kako mislite da se Press domogao svojih informacija? Dakako,ja tada nisam bio u San Diegu, ali imao sam prijatelja.

Ništa nije sveto, znači.

Varate se; sve je sveto. Morao sam povući neke vrlo važne konce dabih to dobio. Prije otprilike pet mjeseci došao je Press i tada smo načinili...ugovor među nama.

Pomorski je časnik stavio ruku na topovsku cijev. Press Hallidav nije bio samo moj šurjak, on mi je bio i najbolji prijatelj, bliži od bilo kojeg brata po krvi. Fitzpatrick se čudno nasmiješio, dječaćki. Bio je uz mene kad sam htio krenuti. I vojne službe trebaju pravnike, ali na pravnom fakul

tetu malo kažu o tome. Od njih ne treba očekivati nikakvu profesionalnu obdarenost. Ja, eto, volim mornaricu, a volim i život i izazove, mislim da biste ih vi tako okrstili.

Tko se usprotivio?

Tko nije? Za obje naše obitelji, gusari oni koji navraćaju i skidajuvrhnje sa žrtava potresa uvijek su bili odvjetnici.

A vi ste se sretno uvukli u odoru rekao je Converse, promatrajući Fitzpatrickove oči i osjećajući kako ga se doima iskrenost u njima. Ponovno u odoru i vrlo sretan uz Pressov blagoslov, pravnički inače. Bio vam je prirastao srcu, zar ne?

Connal je podigao ruku s topovske cijevi. Volio sam ga, Converse. Kao što volim svoju sestru. Zato sam ovdje. To je ugovor.

Usput nježno će Joel govoreći o vašoj sestri, čak da sam i netko drugi, lako bih našao da joj je ime Meagan.

Press je nikad u životu nije nazvao Meagan, osim jednom za vrijemebračne ceremonije. Uvijek je bila Meg. Ja bih vas o tome već nekako pitao, a da ste lagali znao bih. Vrlo sam dobar u izravnom pogađanju.

Vjerujem vam. Kakav je ugovor između vas i... Pressa?

Prošetajmo odgovori mu Fitzpatrick. Dok su šetali prema zidu irijeci koja je dolje krivudala sporo napredujući prema sedam brda Westemalda u daljini, Connal je počeo. Press je došao i rekao mi kako je unečemu prilično teškom, ali to ne smije ispustiti. Došao je do informacijekoja veže priličan broj poznatih ljudi, vrlo poznatih ljudi ili nekad vrlo poznatih ljudi u mnogim zemljama. On je odlučio to zaustaviti, njih zaustaviti, ali da bi u tome uspio to mora učiniti izvan uobičajenih sudnica, ali legalno. Prirodno je da sam mu rekao daje lud; trebalo bi da se s tominformacijom obrati vlastima i njima prepusti da se time bakću.

Točno ono što sam mu ja rekao prekinu ga Converse.

Fitzpatrick se zaustavi i okrenu Joelu. Rekao je da je stvar mnogo zamršenija. Bio je u pravu.

Meni je u to teško povjerovati.

Mrtav je. Vjerujte u to.

To nije odgovor!

Vi niste postavili pitanje nastavi Converse. Šetajmo. Nastavite.

Vaš ugovor.

Zbunjena lica, pomorski časnik je počeo. Bilo je to vrlo jednostavno otpoče. Rekao mi je da će me uvijek izvještavati kad nekamo pođe, a redovno će me upoznavati i s drugim događajima reći će mi hoće li se susresti s bilo kim tko je u nekakvoj vezi s tom akcijom, njegovom glavnom brigomda, tako se izrazio, rekao je glavnom brigom. Isto tako, rekao bi mi i sve drugo što bi moglo koristiti ako... ako... prokletstvo, ako\

Ako što?

Fitzpatrick je opet zastao, pa progovorio hrapavim glasom. Ako mu se što dogodi\

Converse je pustio da uzbuđenje trenutka prođe. I rekao vam je da putuje u Ženevu radi susreta sa mnom. S čovjekom koji je Avervja Prestona, Fowlera, Hallidavja poznavao u školi, kao Avervja Fowlera, prije otprilike dvadeset godina.

Da. Mi smo o tome već razgovarali prije nego sam mu nabavio materijale o vama, materijal o vašoj podobnosti za ovu akciju. Rekao je daje trenutak pravi, da su okolnosti prave. Usput rečeno, mislio je da ste vinajbolji. Connal si je dopustio kratki osmijeh nelagodnosti. Gotovotako dobar kao što je on.

To nisam bio odvrati Joel, vrativši polusmiješak. Ja još pokušavam otkriti njegovu poziciju u dionicama klase B. Što?

Ništa. Što je s Lucasom Anstettom? Želim čuti o tome.

To je u dva dijela. Press je rekao da su preko suca htjeli potaknuti vasda se suglasite i preuzmete ovo...

Oni? Tko su oni?

Ja ne znam. To mi nikad nije rekao.

Prokletstvo! Žao mi je, nastavite.

Rekao mi je da je Anstett razgovarao sa starijim partnerima vašefirme i da su oni rekli okay, ako vi kažete okay. To je prvi dio. Drugi dio je osobna idiosinkrazija;¹³³ ja sam manijakalno odan slušanju vijesti, pa sam, poput mnogih istoga kova, svakog sata uz radio slušajući AFR.

Pojašnjenje, molim.

AFR je Armed Forces Radio.¹³⁴ Mada je prilično čudno, oni imaju najbolju službu vijesti u zraku; preuzimaju iz svih mreža. Ja imam jednu od onih malih tranzistorskih kutija s nekoliko kratkih valova, a kutija putujemo gdje ja putujem.

I ja sam to običavao odgovori mu Converse. Uglavnom zbog

BBCja jer ne govorim francuski a što se toga tiče niti jedan drugi jezik.

Bilo kako bilo, rano ujutro slušao sam AFR i čuo priču.

132 Vrsta dionica koja ima posebnu sudbinu prilikom spajanja velikih firmi (op. prev.)

133 Temperament, način svojstven nekom pojedincu (op. lek.)

134 Radio oružanih snaga (op. prev.)

Stoje to bilo?

Malo pojedinosti. Otprilike u dva sata ujutro po newyorškom vremenu, netko je silom upao u njegov stan u Central Park Southu. Bilo je znakova borbe, a ustrijelili su ga u glavu.

To je sve?

Ne sasvim. Prema riječima domara, ništa nije odnijeto pa je takopljačka isključena. To je sve.

Isuse. Nazvat ću Larrvja Talbota. Možda on ima više informacija.

Nije bilo više ništa?

Ne, samo kratak opis života i rada sjajnog juriste. Naglašeno je ništa nije odnijeto.

Razumijem to brzo će Joel. Razgovarat ću s Talbotom. Nastavili su šetnju južnim dijelom zida. Prošle noći nastavi Converse zašto ste rekli Dowlingu da ste čovjek iz veleposlanstva? Zacijelo ste bili uzračnoj luci.

Bio sam tamo sedam sati, od šaltera do šaltera, pitajući za putnike, sve u nadi da ću pronaći u kojem ste zrakoplovu.

Vi ste znali da sam na putu za Bonn?

Beale je tako mislio.

Beale? upita Joel iznenađeno. Mvkonos?

Press mi je dao njegovo ime i broj, da se time poslužim samo akodode do najgorega. Fitzpatrick je zašutio. Najgore se dogodilo dodaoje.

Što vam je Beale rekao?

Da ste otputovali u Pariz, a kako on shvaća situaciju, zatim ćete u Bonn.

Još nešto?

Ništa. Rekao je da prihvaća moje vjerodajnice, kako ih je nazvao, jer mu znam ime i način kako doći do njega; jedino je Press mogao dati tu informaciju. A sve drugo trebalo bi da saznam od vas, ako osjetite da imanešto što mi treba reći. Bio je prokleta hladan.

Nije imao izbora.

Premda mi je rekao da bi me u slučaju da vas ne pronađem htio vidjeti na Mvkonosu, prije nego počnem dizati glas... zbog svega iza čega jestajao gospodin Halliday. Tako se izrazio. Nakanio sam vam dati još dvadana do dolaska ovamo, ako bih mogao izdržati.

A onda što? Mvkonos?

Nisam siguran. Mislio sam da ću opet nazvati Bealea, ali bi mi tadamoraao reći mnogo više nego je rekao, da me uvjeri u bilo što.

A ako vam ne bi rekao? Ili ne bi mogao?

Tada bih odletio ravno u Washington i otišao bilo kome koga bi predložio najgornji kat Ministarstva za ratnu mornaricu. Ako i na trenutak mislite da ću pustiti da sve ovo prođe ovako, varate se, a vara se i Beale.

Rekli ste da biste mi dali još dva dana do dolaska ovamo, zar ne?

Da, ako bih uspio neke stvari urediti, domoći se malo sna i izdržati.

Kako ste znali da nisam ovamo stigao dva dana prije vas?

Fitzpatrick brzo odmjeri Joela. Ja sam časnik, pravnik u mornariciveć osam godina. Odletio sam u Diisseldorf, pokazao svoje mornaričke dokumente Inspektoru za useljništvo i zamolio ga za pomoć. U Zapadnoj Njemačkoj ima sedam međunarodnih zračnih luka. Kompjutorima je trebalo jedva pet minuta da pronađu da niste sletjeli ni u jednu od njih u posljednja tri dana i to je bilo sve što me je zanimalo.

Ali ste onda morali otići na KolnBonn.

Bio sam tamo za četrdeset minuta i nazvao ga. Nikakav Converse senije pojavio, osim ukoliko ne prelazite granicu incognito a o tome mislimda znam više od vas morat ćete doletjeti prije ili poslije.

Vrlo ste uporni.

Rekao sam vam svoje razloge.

A što je s Dowlingom i s tom pričom o veleposlanstvu u hotelu?

Lufthansa vas je imala na putničkom manifestu iz Hamburga nikadnećete saznati kakvo sam olakšanje tada osjetio. Muvao sam se oko šalterau slučaju da objave kašnjenje ili nešto slično kad su se pojavila ta tri tipa izveleposlanstva, pokazujući svoje dokumente, dok je glavni čovjek govoriološ njemački.

To možete razaznati?

Ja govorim njemački i francuski i talijanski i španjolski. Ja imamposla s ljudima raznih nacionalnosti.

To ću prihvatiti.

Pretpostavljam da je to razlog zašto sam poručnik zapovjednik135 utrideset četiri.136 Često me bacaju amotamo.

I to prolazi. Što vam je skrenulo pažnju na ljude iz veleposlanstva?

Vaše ime, razumije se. Htjeli su potvrdu da ste na letu osamsedamnaest. Čovjek za šalterom me skriveno na brzinu pogledao, a ja sam zatresao glavom;

suradivao je, a da nije prekidao razgovor. Vidite, dao sammu nešto novca, ali to nije bilo to. Ti ljudi jednostavno nisu zaljubljeni uovdašnje službenike Sjedinjenih Država.

135 U nekim mornaricama je riječ o časniku koji je po činu odmah iza zapovjednika (op. prev.)

136 Broj vojnog okruga (op. prev.)

Čuo sam to sinoć. Od Dowlinga. Kako je on upao?

Sam, ali poslije. Kad je zrakoplov sletio stajao sam sa stražnje straneprostopora za izdavanje prtljage; momci iz veleposlanstva bili su pored ulazaprostopora gdje su izlazi za pistu, udaljeni otprilike petnaest metara. Svi smočekali sve dok na pokretnoj traci za prtljagu nije ostao samo jedan kovčeg.

To je bio vaš kovčeg, ali se vi niste pojavili. Službenik iza šaltera mi jerekao da se taj Caleb Dowling koga bi trebalo da znam zaustavio poredšaltera prije nego je otišao na platformu.

Gdje je ostavio upute reče Joel, mirno ga prekinuvši.

Kako ste znali?

To je bilo to, hotel. Dowling mu je rekao da se s tim odvjetnikomupoznao u zrakoplovu, da je njegov zemljak, Amerikanac, koji je sjedio snjim od Kopenhagena. Zabrinut je hoće li njegov novi prijatelj naći smještaj u Bonnu, pa ako se u tom pogledu obrati Lufthansi za pomoć, neka gauputi u Konigshof hotel.

I tako ste vi zbrojili dva i dva i odlučili da postanete jedan od ljudiiz veleposlanstva koji me izgubio reče Converse, nasmiješivši se. Itako ste se suočili s Dowlingom. Tko se od nas nije okoristio protivničkimsvjedokom?

Tako je. Pokazao sam mu svoju mornaričku osobnu kartu i rekao muda sam ataše. Iskreno rečeno, nije baš bio spreman za suradnju.

A vi niste bili suviše uvjerljivi, prema njegovoj kazališnoj kritici ovama. Nisam ni ja bio. Prilično je čudno, ali zbog toga nas je spojio. Joelje zašutio, pritisnuo opušak o zid i bacio ga preko kamena. U redu, zapovjednice, vi ste prošli smotru i popis, ili kako to zovete. Na čemu smo? Vigovorite jezike i imate vladine veze koje ja nemam. Mogli biste pomoći.

Mornarički je časnik stajao nepokretno; ozbiljno je gledao u Joela dok su mu oči treptale na suncu, ali ne zbog pomanjkanja koncentracije. Učinit ću sve što mogu započe polako dok sve to ima smisla. Bili ste u Parizu i stigli ste u Bonn. To

znači da imate imena, područja dokaza i konkretnih i reklakazala. Ja to sve želim čuti.

Morat ćete biti bolji i to zaslužiti, zapovjednice.

Obećao sam. Obećao.

Kome?

Svojoj sestri! Vi mislite da ona ne zna? To je Pressa kidalo na komade! Čitavu proteklu godinu dana ustajao bi usred noći i tumarao po kućigovoreći sam sa sobom. Bio je opsjednut, a ona nije mogla prodrijeti krozljusku. Trebate ih poznavati da biste to mogli shvatiti. Oni su bili dobri, želim reći dobri zajedno. Ja znam da sada nije u modi da se dvoje ljudi s

gomilom dječurlije doista iskreno vole, da kad su odvojeni ne mogu dočekati trenutak kada će opet biti zajedno, ali takvi su oni bili.

Jeste li oženjeni? upita ga Joel ne prekidajući korak.

Nisam odgovori mornarički časnik, očito zbunjen tim pitanjem.

Vjerojatno ću biti. Možda. Rekao sam vam da se dosta motam uokolo.

Tako je i Press... Avery.

Što želite reći, savjetniče?

Želim iskazati poštovanje prema onome što je činio. Poznavao je opasnosti i shvatio je da bi mogao sve izgubiti. Svoj život.

Zato ja želim činjenice! Jučer mu je tijelo zrakoplovom stiglo kući.

Sutra je sprovod, a ja tamo neću biti jer sam Meagen dao obećanje! I jaću se vratiti, ali sa svim onim što mi je potrebno da tu cijelu jebenu stvar dignem u zrak!

Vi ćete je samo implodirati, 137 dolje duboko ako vas ne zaustave prije toga.

To je vaš sud.

To je sve što imam.

Ja to ne kupujem!

1 nemojte. Vratite se i govorite o govorkanjima, o ubojstvu u Ženevi za koje nitko neće reći da je bilo više od razbojstva, o umorstvu u New Yorku koje ostaje, i vjerojatno će ostati, nešto što nije bilo. Ako spomenete čovjeka na Mvkonosu, vjerujte mi, on će iščeznuti. Gdje ste vi, zapovjednice? Jeste li vi samo čudak, nakon svega, filozofski brat po krvi Hallidavja, koji se poput oluje pojavio u vojnom odsjeku i zapalio regrutnu knjižicu u starim dobrim danima muškata i trave?

To je obično govno!

Zabilježeno, zapovjednice. Usput, kao predsjednik vojnog suda, koliko ste časnika osudili?

Što?

Kao branitelj, koliko ste predmeta izgubili?

Imao sam svoj broj dobitaka i gubitaka ali, iskreno rečeno, uglavnom su bili dobici.

Uglavnom? Iskreno? Vi znate da postoje ljudi koji mogu uzeti petnaest brojeva, pa umetnuti ono što oni zovu varijable, učinivši da statistikakaže ono što oni žele da kaže.

Kakve to ima veze s bilo čime? Kako je to povezano s Pressovom smrću, s njegovim ubojstvom?

O, to bi vas zapanjilo, zapovjednice Fitzpatrick. Ispod te mjedi i činova mogao bi biti uspješan infiltrator, možda čak agent provokator u odori koju ne bi trebao nositi.

O čemu vi, dovraga, govorite...? Zaboravite to, ja ne želim znati. Javas ne moram slušati, ali vi morate mene slušati! Vi imate dva dana, Converse. Jesam li na palubi ili nisam?

Joel se zaustavio i stao proučavati napeto mlado lice pored sebe mlado, ali ne tako mlado, bilo je već tragova bora oko ljutih očiju. Vi čak niste u istoj floti izmučeno će Converse. Stari Beale je imao pravo. To je moja odluka, a reći ću vam ništa. Ja vas ne želim na palubi, mornaru. Vi ste vrućoglavi popisani znatiželjnik i idete mi na živce.

Joel se okrenuo i otišao.

U redu, reži! To je pravi otisak! Dobar posao, Cal.

Caleb Dowling je ostao sjediti na kosini brežuljka iznad Rajne; gladio je po glavi prilično smrdljivu kozu koja je baš ispustila nečist po vrhu njegove čizme. Ja bih sad najradije istjerao iz tebe i posljednje govno, partneru, govorio je tiho ali to ne bi bilo u skladu s mojim dobro razvijenim imidom.

Glumac je ustao i ispravio se, svjestan činjenice da u njega zure promatrači iza ograđenog dijela, brbljajući kao turisti u zoološkom vrtu. Za nekoliko minuta će odšetati ne, ne odšetati već odgecati i povući konopac s jednog reflektora kako bi se mogao pomiješati sa svojim obožavateljima. To ga nikad nije zamaralo, možda zato jer je došlo kasno u njegovu životu i, nakon svega, bilo je simbolom onoga što si on i njegova žena sada mogu priuštiti. Osim toga, tu i tamo bile su i posebne nagrade: pojavio bi se jedan od njegovih bivših studenata koji bi mu se

obično oprezno približio, očito pitajući se je li gotovo srdačni odnos koji je među njima vladao u razredu, preživio nalet nacionalnog priznanja ili se utopio u plimnom valu zvijezdocarstva. Cal je dobro pamtio lica, a nije bio loš i u podsjećanju na barem ime ili prezime neke osobe. U takvim bi prilikama nepogrešivo ugledao svog bivšeg učenika i upitao gaje li završio jučerašnju domaću zadaću. Ili bi odšetao do njega ili nije i pedagoški upitao žrtvu nešto poput: "Od kronika iz kojih je Shakespeare crpio za svoje drame, koja je imala najveći utjecaj na njegov jezik Danielova, Holinshedova ili Froissartova?" Ako bi odgovor stigao i naveo posljednje ime, on bi se pljesnuo po butinama i uzviknuo riječi poput: "Neka vrag sve odnese, mali sveznalče, pa ti si vraški zajahao divljeg konja!" Uslijedio bi smijeh, a kasnije, često, piće i pričanje uspomena.

Bio je to dobar život tih dana, gotovo savršen. Samo daje nešto svjetla htjelo ući u bolne tamne kutke svijesti njegove žene. Daje to bilo moguće, ona bi bila na ovom brežuljku u Bonnu i na svoj tiho živi način brbljala s ljudima iza konopca uglavnom ženama njene dobi i govorila im da je njen muž zapravo isti kao što su njihovi. Nikad nije pospremao svoje čarape, a u kuhinji je bio prava katastrofa; ljudi to vole slušati iako u to ne vjeruju. Ali sunce nije dopiralo tako daleko, nije osvjetljavalo te kutke tmine. Umjesto toga, njegova je Frieda ostala u Kopenhagenu, šetala se obalama Otoka Sjælland, pila čaj u botaničkom vrtu i čekala na telefonski poziv svoga muža, koji će joj reći da ima nekoliko dana slobodno pa će doći iz omražene Njemačke. Dowling je gledao na efikasne i radom oduševljene ljude iz ekipe te na znatiželjne gledaoce; smijeh bi prekidao njihovo čavrljanje, ali se osjećalo među njima i stanovito poštovanje. To nisu bili mrski ljudi.

Cal? Glas je pripadao Blvnnu, režiseru filma, koji se brzo približavao kosinom obronka. Ovdje te netko želi vidjeti.

Nadam se da ih je više od jednoga, Roger. Inače bi značilo da naspreviše plaćaju ljudi pod sumnjivom titulom naših poslodavaca.

Ne plaćaju nas suviše za ovu hrpu kiča. Režiserov je osmijeh iščeznuo čim se približio glumcu. Jesi li u nekakvim teškoćama, Cal?

Stalno, ali nije tako kako se to opaža.

Govorim ozbiljno. Tu je čovjek iz njemačke policije bonske policije. Kaže da mora razgovarati s tobom, tvrdi daje hitno.

O čemu? Dowling je osjetio nalet boli u stomaku; bio je to strah skojim je živio.

Nije mi htio reći. Samo je rekao daje riječ o nekom hitnom slučaju i da želi nasamo razgovarati s tobom.

O, Kristel prošapće glumac. Frieda...! Gdje je on?

U tvojoj prikolici!

U mojoj...

Smiri se reče mu Blynn. S njim je onaj dubler, akrobat, Moose

Rosenberg. Kad bi policajac samo pomaknuo pepeljaru, mislim da bi ga tajgorila izbacio kroz zid.

Hvala ti, Roger.

On je na to mislio kad je rekao nasamol

Dowling to nije čuo; potrčao je preko brežuljka prema maloj kampkućici koja mu je služila za kratka razdoblja odmora. Molio se nikome određenom za najbolje, ali pripremljen za najgore.

Nije bilo ni jedno ni drugo, već još jedna zamršenost u enigmati. Frieda Dowling nije bila tema razgovora; predmet razgovora bio je Joel Converse, američki odvjetnik. Akrobat je izišao iz prikolice, ostavljajući Caleba i policajca nasamo. Čovjek je bio u građanskom odijelu, tečno je govorio engleski, manira mu je bila nejasno službena, ali vrlo uljudna.

Žao mi je što sam vas uznemirio, Herr Dowling odvratio je Nijemac u odgovoru na Calebovo početno, napeto zanimanje za svoju ženu.

Mi ne znamo ništa o Frau Dowling. Je li bolesna, možda?

U posljednje je vrijeme imala nekoliko napada, to je sve. Ona je u Kopenhagenu.

Da, to nam je poznato. Vi tamo često letite, zar ne?

Kad god mogu.

Ona vam se ne želi pridružiti ovdje u Bonnu?

Preživjela se Oppenfeld, a posljednji put kad je bila u Njemačkoj nanju nisu gledali kao na ljudsko biće. Njene su uspomene, da tako nekakokažem, upamćene do ekstrema. Navraćaju se s mnogo žuči.

Da na to će policajac, uporna pogleda poput Calebova. Mi ćemo generacijama živjeti s time.

Nadam se odvrati glumac.

Ja tada nisam bio živ, Herr Dowling. Veoma sam sretan što je preživjela i to ozbiljno kažem.

Dowling nije znao objasniti zašto, ali je spustio glas, riječi su mu bile gotovo nečujne, ako ne i nedobrovoljne. Nijemci su joj pomogli.

Poželio bih da je tako tiho će Nijemac. Moj posao, međutim, tiče se čovjeka koji je sinoć sjedio uz vas u zrakoplovu iz Kopenhagena do Hamburga te iz Hamburga do Bonna. Zove se Joel Converse, on je američki odvjetnik.

Stoje s njim? Usput, mogu li vidjeti vašu iskaznicu?

Svakako. Policajac posegnu u džep i izvuče svoju plastificiranu iskaznicu, pa je uruči glumcu koji je pomno stavio naočale na nos. Mislim daje sve u redu doda čovjek.

Stoje ovo Sonder Dezerntal upita ga Dowling škiljeći u sitna slovana iskaznici.

To se najbolje prevodi kao specijalni odjel. Mi smo jedinica Bundespolizei, savezne policije. Naš je posao da se bavimo stvarima za koje vlada smatra da su osjetljivije od normalnih jurisdikcijskih žalbi.

To ne kaže baš ništa, a vama je to poznato odvratila mu glumac. Takvim se rečenicama možemo poslužiti u filmovima i izvući se iz svega jer automatski upisujemo i sva reagiranja na te riječi, ali vi niste Helmut Dantine ili Martin Kosleck, a ja nisam Elissa Landi. Dakle, slovo po slovo.

Vrlo dobro, evo slovo po slovo. Interpol. U pariškoj bolnici umro je jedan čovjek od rana na glavi koje mu je zadao taj Amerikanac, Joel Converse. Njegovo je stanje išlo nabolje, ali, nažalost, to je bilo samo privremeno; jutros su ga našli mrtvog. Smrt je pripisana neizazvano napadu Herr Conversea. Znamo daje doletio linijom Köln-Bonn, a prema riječima stjuardese vi ste s njim sjedili tri i po sata. Želimo znati gdje je. Možda nam vi možete pomoći.

Dowling je skinuo naočale, spustio bradu i progutao nasuho. A vi mislite da ja to znam?

Mi nemamo pojma, ali vi ste razgovarali s njim. I nadamo se da vam je poznato kako postoje oštre kazne za one koji skrivaju informacije o bjeguncima, osobito o onima koje traže zbog ubojstva.

Glumac je prstom prelazio preko okvira naočala, osjećajući da su mu instinkti u sukobu i da su blizu eksplozije. Otišao je do ležaja pored zida, sjeo i zagledao se u policajca. Zašto vam ne vjerujem? upita ga.

Zato jer mislite o svojoj ženi i ne želite vjerovati bilo kojem Nijemcu odgovori mu Nijemac. Ja sam čovjek reda i mira, Herr Dowling. Red jenešto što ljudi

odlučuju za sebe, a među njima sam i ja. U izvješću koji smoprimili jasno stoji da bi taj Converse mogao biti vrlo uznemiren čovjek.

Meni nije zvučao uznemireno. Zapravo, mislio sam kako na svojim ramenima drži prokleta dobru glavu. Izrekao je mnoge vrlo pametne stvari.

Koje ste htjeli čuti?

Ne sve.

Ali dobar postotak, koji je vodio do svih.

Što to znači?

Luđak je uvjerljiv; on igra na svim stranama, pa konačno važe sve što mu ide u prilog. To je bit njegova ludila, njegove psihoze, njegovih uvjerenja.

Dovvling je odbacio naočale na ležaj i čudno uzdahnuo, opet osjećajući bol od straha u želucu. Luđak? rekao je bez uvjerenja. Ja u to ne vjerujem.

Neka nam se pruži prilika da to dokažemo. Zna li gdje je?

Glumac je žmirnuo na Nijemca. Dajte mi posjetnicu ili broj gdje vasmogu pronaći. Možda stupi u dodir sa mnom.

Tko je odgovoran? Muškarac u crvenom svilenom kućnom ogrtaču iza velikog stola sjedio je u polumraku; svjetiljka od mjedi bacala jeslavo oivičeni krug svjetla na površinu ispred njega. Sjaj je bio dovoljan da otkrije obrise velike karte na sredini zida, iza njega i stola. Bila je to

čudna mapa na kojoj nije bio svijet u globalu, već fragmenti svijeta. Obrisi država bili su jasno definirani, ali ipak čudno osjenčani, sablasno obojani, kao da su svjedočili o pokušaju da se stvori jedinstvena zemaljska masa od različitih zemljopisnih područja. Obuhvaćali su cijelu Europu, najveći dio Sredozemlja i odabrana područja Afrike. A kao da su široka prostranstva Atlantskog oceana bila samo blijedoplavi poveznik, Kanada i Sjedinjene Države bile su također dijelom te misteriozne cjeline.

Čovjek je zurio ravno ispred sebe. Njegovo izbrazdano lice uglatih vilica, orlovski nos i tanke produžene usne doimali su se kao da su od pergamenta; njegova nisko ošišana solipapar kosa bila je jedinstveno primjerena čovjeku tako oštro oivičenog torza. Opet je progovorio; glas mu je bio prilično visoke intonacije, bez odjeka, ali je iz njega odzvanjao siguran osjećaj zapovjedi. Čovjek je mogao jednostavno zamisliti taj glas dok dobiva na volumenu dosežući grozničavu visinu poput mačka koji se naglo zaustavlja na zamrznutom jezeru. Sada mu glas nije bio tako podignut, već sublimacija tihe žurbe. Tko je bio odgovoran? ponovio je. Jesi li još na liniji, London?

Da odgovori glas iz Velike Britanije. Da, svakako. Pokušavam misliti, nastojim biti pravedan.

Ja to cijenim, ali treba donijeti odluku. Sudeći prema svemu, odgovornost će biti podijeljena, a mi jednostavno moramo znati slijed. Muškarac je zašutio; kad je opet progovorio, glas mu je odjednom stekao takvu jakost daje bio sasvim drugačiji od prethodnog tona. Bilo je to vrištanje mačke na zaleđenom jezeru. Kako se Interpol uključio?

Iznenaden, Englez je brzo odgovorio; rečenica su mu bile odrezane, a riječi su nadirale prelazeći jedna drugu. Bertholdierov je čovjek nađen mrtav u četiri ujutro, pariško vrijeme. Očito je da je u to vrijeme morao dobiti neke lijekove. Medicinska je sestra nazvala Surete...

Surete? viknuo je čovjek iza stola ispred fragmentirane zemljopisne karte. Zašto Surete? Zašto ne Bertholdiera? To je bio njegov čovjek, a ne čovjek Suretea!

To je bio propust odgovori Britanac. Nitko nije znao da su takve upute ostavljene na bolničkom desku ostavio ih je čovjek koji se preziva

Prudhomme, kojega su probudili i rekli mu za pacijentovu smrt.

A on je bio taj koji je nazvao Interpol?

Da, ali prekasno da bi predušreo Conversea na njemačkoj granici.

Zbog čega možemo biti veoma zahvalni odgovori čovjek, spustivši glas.

Normalno, dakako, bolnica bi čekala i ujutro uspostavila vezu s Bertholdierom, rekavši mu što se dogodilo. Kao što kažeš, pacijent je bio namještenik, a ne član obitelji. Nakon toga bi nesumnjivo bila obaviještena policija arrondissementa, a najzad i Surete. Do tog bi trenutka naši ljudi već bili na mjestu i kadri potpuno spriječiti upetljavanje Interpola. Mi ih još možemo zaustaviti, ali će to uzeti nekoliko dana. Osobni premještaji, novi dokazi, nadopune predmeta; treba nam vremena.

Onda ga ne trošite.

To su bile te proklete instrukcije.

Koje nitko nije imao mozga potražiti reče čovjek ispred osjenčanemape. Uzbudili su se instinkti tog Prudhommea. Previše bogatih ljudi, previše utjecajnih ljudi, okolnosti sasvim čudne. On nešto sluti.

Mi ćemo ga skinuti s tog slučaja, samo još nekoliko dana rekao je

Englez. Converse je u Bonnu, mi to znamo. Sužavamo obruč oko njega.

A vjerojatno i Interpol i njemačka policija. Ne moram ti reći kako bito bilo tragično.

Imamo izvjesnu kontrolu preko američkog veleposlanstva. Bjegunac je Amerikanac.

Bjegunac ima informaciju! ustrajao je čovjek iza stola, skupivši pesnicu na krugu svjetla. Koliko i tko mu je dao tu informaciju, to neznamo, a moramo saznati.

Ništa nije saznao u New Yorku? Sudac?

Samo što je Bertholdier posumnjao i što sam ja znao istog trenutka kad sam mu čuo prezime. Nakon četrdeset godina Anstett se vratio, još me progonio još je htio moj vrat. Taj je čovjek bio bik, gurač akcije, ali samoposrednik; mrzio me onoliko koliko sam ja njega mrzio i sve do kraja skrivao je one iza sebe. Dobro, otišao je, a s njim i njegova sveta pravednost.

Stvar je u ovome: Converse nije ono što se pravi da jest. A sada, našitega\

Kao što rekoh, sužavamo obroč. Mi imamo više izvora i više informanata nego Interpol. On je američki bjegunac u Bonnu koji, saznali smo, ne govori njemački. Ima samo određeni broj mjesta gdje se može sakriti. Pronaći ćemo ga; slomit ćemo ga i saznati odakle dolazi. Nakon toga ćemo, dakako, odmah završiti s njim.

Ne! Vretenasti je stari mačak opet vrisnuo na zaleđenom jezeru.

Mi igramo njegovu igru! Izražavamo mu dobrodošlicu, grlimo ga. U Parizu je govorio o Bonnu, Tel Avivu, Johannesburgu; prema tome, vi ćete ga smjestiti, izići mu u susret. Dovedite ga Leifhelmu ili još bolje, neka

Leifhelm pođe k njemu. Neka dolete Abrahams iz Izraela, Headmer iz Afrike i, da, Bertholdier iz Pariza. On ionako očito zna tko su oni. On tvrdi

da želi sastanak vijeća, kaže da želi biti dijelom nas. Tako ćemo održati konferenciju i saslušati njegove laži. On će nam više reći svojim lažima nego istinom.

Ja doista ne razumijem.

Converse je cilj, ali samo jedan cilj. On istražuje, proučava prednjiteren, nastoji shvatiti taktičke snage koje su ispred njega. Kad bi on bio nešto drugo, on bi nastupao izravno kroz legitimnu vlast i pomoću legitimnih metoda. Tada ne bi bilo razloga da upotrebljava lažno ime ili daje lažne informacije ili da bježi, da silom svladava čovjeka za kojega misli da ga nastoji zaustaviti. On je pješadijska izvidnica koja ima stanovite informacije, ali ne zna kamo ide. Dakle, njegova promatračnica može biti dovedena u zamku koju ne očekuje, izvidnicu je moguće dočekati u zasjedi. Oh, da, moramo mu priuštiti njegovu konferenciju!

Smatram daje to izuzetno opasno. On mora znati tko gaje regrutirao,tko mu je dao imena, svoje izvore. Možemo ga slomiti fizički ili kemijskii dobiti tu informaciju.

On je vjerojatno nema čovjek mu je strpljivo objasnio. Pješadijske isturene točke nisu privilegirane da znaju odluke zapovjedništva;iskreno, kad bi znale, mogle bi se vratiti. Mi moramo više saznati o tom

Converseu, a večeras u šest sati ja ću imati svako izvješće, svaki rezime,svaku riječ koja je ikada napisana o njemu. Ima nešto što mi ovdje ne možemo vidjeti.

Već nam je poznato daje vrlo okretan i domišljat rekao je Britanac.

Na temelju onoga što možemo zajedno sakupiti u Parizu, njega smatrajuizvanrednim odvjetnikom. Ako nas pročita ili nam umakne, to bi moglobiti katastrofalno. On se mora sastati s našim ljudima, mora razgovarati snjima.

Onda, kad ga nađete, nemojte ga ispuštati iz vida. Sutra ću imati idruge instrukcije za tebe.

O?

Ono što se prikuplja u cijeloj zemlji. Da bi čovjek uradio ono stojeon uradio, s njim treba manipulirati vrlo vješto, vrlo temeljito, treba u njegovautjerati pomamni intenzitet. Manipulatori su oni koje moramo pronaći. Oničak nisu osobe za koje mislimo da jesu. Bit ću sutra u vezi s tobom.

George Marcus Delavane je spustio slušalicu, a onda je polako i čudno okrenuo gornji dio tijela u stolici. Zabuljio se u čudnu, fragmentiranu mapu dok je prvo svjetlo zore zažarilo istočno nebo, a njegov narančasti žar ispunjavao prozore. A onda, s naporom, opet se okrenuo oko osi, držeći se za rukohvate čelične stolice. Pogled mu je bio uperen u osvjetljeni dio stola.

Polako je pokrenuo ruke do pasa i pažljivo, drhteći, otkopčao svoj kaputić od tamnocrvena samta, prisiljavajući se da gleda dolje, naređujući si da još jednom osmotri strašnu istinu. Zurio je iza desetak centimetara širokog kožnatog pojasa koji gaje dijagonalno držao na mjestu, naređujući očima da se usredotoče, da s gađenjem prihvate ono što mu je učinjeno.

Nije se imalo što vidjeti osim ruba debele čelične stolice, a ispod nje izglačano drvo poda. Duge, čvrste noge koje su nosile njegovo izvježbano, mišićavo tijelo kroz bitke u snijegu i u blatu, kroz pobjedničke parade na suncu, kroz ceremonije časti i prkosa bile su mu ukradene. Liječnici su mu rekli da su njegove bolesne noge instrumenti smrti koji će ubiti ostatak njegova tijela. Prste i

dlanove je sabio u pesnice i polako ih pritisnuo na stol, dok mu je grlo bilo ispunjeno tihim vriskom.

Prokletstvo, Converse, što ti misliš tko si ti? viknuo je Connal Fitzpatrick, utišana glasa, bijesan, uhvativši korak s Joelom koji je brzo hodao između visokih stabala blizu Alter Zolla.

Netko tko je Avervja Fovvlera poznavao kao dječak i promatrao kakočovjek po imenu Press Hallidav umire nekoliko stotina godina poslije togau Ženevi odgovori mu Converse ubrzavajući korak, približavajući se vratima nacionalnog spomenika, gdje su bili poredani automobili s oznakomtaksija.

Nemoj se tim sranjem nabacivati na mene! Ja sam znao Pressa mnogo bolje i duže nego ti ikada. Za ime Isusovo, on je bio oženjen mojomsestrom! Mi smo petnaest godina bili bliski prijatelji!

Zvučiš kao dječak koji misli da u igri ima prednost pred drugima.

Izgubi se.

Fitzpatrick je potrčao naprijed i okrenuo se ispred Joela, zaustavivši ga.

To je istina! Molim te, ja ti mogu pomoći, ja želim pomoći! Ja znam jezik, ti ne znaš; ja ovdje imam veze, ti ih nemaš.

Ti, osim toga, imaš svoje ideje o vremenskoj granici, koje ja nemam.

Skloni mi se s puta, mornaru.

Hajde, hajde molio gaje mornarički časnik. Ja nisam dobio svešto sam želio. Nemoj me istiskivati.

Molim?

Fitzpatrick je nespretno prebacio težinu tijela. Ti si pred sobom ispao vrlo jak, zar ne, savjetniče?

Ne bih da nisam znao okolnosti.

Ponekad je to način da ih se pronađe.

To se mene ne tiče, tako nije sa mnom.

Onda je moja pogreška bila u nepoznavanju tebe; okolnosti su bileizvan tog cilja. S nekim drugim to bi bilo djelotvorno.

Sada govoriš o taktici, ali si to mislio kad si rekao dva dana.

Ti si prokleta u pravu daje bilo tako suglasio se Connal, kimnuvši.

Zato jer želim znati sve što je otkriveno, želim da onaj, pa ma tko to bio

~ plati\ Ja sam lud, Converse, ja sam paklenski lud. Ne želim da se stvaripovlače i zamru. Što se duže ništa ne čini, to je ljudima manje stalo; ti toznaš, kao i ja, a možda i bolje. Jesi li ikad pokušao ponovno otvoriti nekistari predmet?

Ja jesam, bilo je nekoliko predmeta pred ratnim sudom kako je sam pomislio da su bili od nekoga ili nečega zajebani. Dobro, nešto sam naučio: sustav to ne voli! Znaš li zašto?

Da, znam odgovori mu Joel. Ima previše novih slučajeva koji čekaju na red, ima previše nagrada koje ćeš dobiti ako ideš za tekućim slučajevima.

Bingo, savjetniče. Press zaslužuje bolje od toga. Meagen zaslužuje bolje.

Da, on zaslužuje oni zaslužuju. Ali postoji komplikacija koju je

Press Hallidav razumio bolje od nas dvojice. Rečeno jednostavno i okrutno njegov život nije bio toliko važan u usporedbi s onim za čim je išao.

To je prilično prokleta okrutno odgovori časnik.

To je vrlo prokleta točno sada će Converse. Tvoj šurjak bi teoborio na pod i izbubao što ulaziš u ovo i pokušavaš voditi igru. Povuci se, zapovjednice. Vрати se na sprovod.

Ne. Ja želim na palubu. Povlačim vremensku granicu.

Kako dirljivo od tebe.

Ti vodi igru odvрати mu Fitzpatrick, opet kimnuvši i uzdahnuvši uz znak poraza. Učinit ću ono što mi kažeš da činim.

Zašto? upita ga Joel, dok su im se pogledi opet susreli.

Mornarički pravnik nije odvratio pogled; govorio je jednostavno.

Zato jer je Press imao povjerenja u tebe. Rekao je da si ti najbolji.

Osim njega dodao je Converse dopuštajući svome izrazu da semalo opusti, uz nagovještaj smiješka. U redu, ja ti vjerujem, ali postoje temeljna pravila. Ti ćeš ih ili prihvatiti ili, kako si se izrazio, nisi na palubi.

Čujmo ih. Ja ću se trzati u sebi tako da to nećeš vidjeti.

Da složio se Joel. Trzat ćeš se. Za početak, ja ću ti reći samo ono

što mislim da trebaš znati u današnjoj situaciji. Što god ti razviješ, bit ćeš prepušten sebi; tako će sve biti ostavljeno slobodno, ali nikako nećeš moći prevagnuti nad onim što smo zajednički skupili.

To je prilično oštro.

Tako treba biti. Tu i tamo ću ti reći neko ime kad budem mislio da će otvoriti vrata, ali će to uvijek biti ime koje si čuo iz druge ili treće ruke.

Ti si inventivan; smisli svoje izvore koje je nemoguće identificirati, da bise zaštitio.

Ja sam to učinio na nekoliko vodenih frontova.

Doista? Kako dobro glumataš?

Što?

Nije važno, mislim da si na to već odgovorio. Na te vodene frontovenisi išao u bijeloj odori zamjenika zapovjednika, zapovjednika poručnika.

K vragu, dakako da nisam.

To ćeš sad učiniti.

Ipak, nešto mi moraš reći.

Dat ću ti pregled, mnogo apstrakcije i malo činjenica. Kako budemonapredovali ako budemo napredovali saznat ćeš više. Ako misliš da sito sastavio, reci mi. Hitno je. Ne možemo se izlagati riziku da sve dignemou zrak dok ti djeluješ pod krivim pretpostavkama.

Tko smo mil

Ja bih to vraški htio znati.

To čovjeka tješi.

Da, zar ne?

Zašto mi sada sve ne kažeš? uporno će Fitzpatrick.

Zato što je Meagen Hallidav izgubila supruga, a ja ne želim vidjetikako gubi i brata.

To prihvaćam.

Usput rečeno, koliko dugo imaš slobodno? Da budem jasniji ti sina aktivnoj dužnosti.

Moj početni dopust je trideset dana, uz produženja ako za to iskrsnepotreba. Kriste, jedina sestra s petoro djece, a muž joj je ubijen. Vjerojatnobih mogao sam napisati koliko mi je potrebno.

Ostat ćemo na trideset dana, zapovjednice. To je više nego nam jedopušteno. Možda nemamo ni dva tjedna.

Počni govoriti, Converse.

Hodajmo reče Joel i usmjeri se natrag prema zidu Alter Zolla ipogledu na Rajnu u nizini.

Pregledkoji je dao Converse opisao je tekuću situaciju u kojoj duhovni i istovrsnici u raznim zemljama zbijaju zajedničke redove i upotrebljavaju svoj znatan utjecaj kako bi izbjegli zakone i uputili oružje i tehnologije neprijateljskim vladama i organizacijama.

S kojim ciljem? upita ga Fitzpatrick.

Mogao bih reći profit, ali bi ti to prozreo.

Kad bi to bio jedini motiv rekao je mornarički odvjetnik zamišljeno. Utjecajni ljudi kako ja razumijem riječ utjecajni u odnosu na postojeće zakone djelovali bi pojedinačno ili, u najboljem slučaju, u okvirumalih skupina unutar svojih zemalja. Tako bi bilo kad bi profit bio prvi cilj.

Oni se ne bi koordinirali izvan svojih granica; to ne bi bilo potrebno. Širećitrižište oni bi samo razvodnili zaradu.

Bingo, savjetniče.

Dakle? Fitzpatrick pogleda Joela dok su se približavali otvoru uzidu gdje je mjedeni top stajao na svome izvornom mjestu.

Destabilizacija odgovori mu Converse. Masovna destabilizacija.

Niz vatri u vrlo nestabilnim područjima, koje će dovesti u pitanje sposobnost demokratskih vlada da se suoče s nasiljem.

Moram opet upitati, zbog čega?

Ti si brz reče mu Joel. No, na to ću ti odgovoriti. Što se događakad je neka postojeća politička struktura obogaljena neredima, kad više nemože funkcionirati, kad su stvari izvan kontrole?

Dvojica muškaraca su se zaustavila pored topa. Oči mornaričkog časnika pratile su liniju velike prijeteće cijevi. Ili će je nanovo postaviti ili zamijeniti odgovori, okrenuvši se da bi uhvatio Converseov pogled.

Opet bingo tiho će Converse. To je pregled.

Pa sve to nema smisla. Fitzpatrick je stisnuo oči pred suncem, ali ipred mislima. Dopusti mi da rekapituliram. Je li mi dopušteno?

Dopušteno ti je.

Utjecajni pojedinci je izraz koji se odnosi na ljude koji prilično dobro stoje na visokim mjestima. Pretpostavivši da ne govorimo o običnomkriminalnom elementu kojeg uklanja, kako se čini, pomanjkanje čistogprofita onda govorimo o prilično uvažanim građanima. Ima li neka definicija koje nisam svjestan?

Ako postoji, onda je ni ja nisam svjestan.

Ako je tako, onda se postavlja pitanje zašto bi oni htjeli destabilizirati političke strukture koje im jamče utjecaj? Tu se teško lovi smisao.

Čuo si za frazu sve je relativno?

Onima kojima je dobro. Što onda?

Onda misli.

O čemu?

O utjecaju. Joel je izvukao kutiju s cigaretama, pa jednu priniou snama. Zapalio je. Mlađi muškarac je zurio u Sedam brda Westerwaldau daljini.

Oni žele više nastaviti Fitzgerald tiho, okrenuvši se opet Converseu.

Oni žele sve sada će Joel. A jedini način kako se mogu svega domoći jest da dokažu da su njihova rješenja jedina rješenja, a za sva druga jedokazano da su bezvrijedna protiv erupcije kaosa, odjednom i posvuda.

Connalov je izraz bio fiksiran, nepomičan, kao da upija Converseove riječi. Sveta Marijo... otpoče; glas mu je bio šapat, ali ipak krik. Međunarodni plebiscit želja naroda za svemoćnom državom. Fašizam. To je multinacionalni fašizam.

Već mi je mučno ponavljati bingo, pa ću sada reći upravu si, savjetniče. Sad si to rekao bolje od bilo koga od nas.

Nas? Što znači mi, ili ti ne znaš tko si! doda Fitzpatrick, i smeteni bijesan.

Živi s tim odgovori mu Joel. Kao što i ja živim.

Zašto?

Avery Fowler. Sjećaš li ga se?

Oh, Isusel

I starca na otoku Mvkonos. To je sve što imamo. Ali je ono što surekli istina. To je zbilja. Ja sam je vidio i to je sve što mi je potrebno. Averyje u Ženevi rekao daje ostalo jako malo vremena. Beale je bio rafiniraniji; on je to nazvao odbrojavanjem. Što god se ima dogoditi, dogodit će se prijenega istekne tvoj dopust dva tjedna i četiri dana je najranije izvješće. To je ono na što sam ranije mislio.

O moj Bože prošapće Fitzpatrick. Što ćeš mi još reći što mi još hoćeš reći?

Vrlo malo.

Veleposlanstvo prekinu ga Connal. Prošlo je nekoliko godina kako sam bio tamo. Radio sam s vojnim atašekom. Nije mi potrebno predstavljanje. Tamo možemo dobiti pomoć.

Tamo možemo biti i ubijeni.

Što?

To nije čisto. Ona trojica koje si vidio u zračnoj luci, oni su iz veleposlanstva...

Stoje s njima?

Oni su na drugoj strani.

Ja ti ne vjerujem!

Što misliš, zbog čega su bili u zračnoj luci?

Da se sastanu s tobom, da razgovaraju s tobom. Može za to postojati niz raznih razloga. Bez obzira na to je li ti to poznato ili nije, tebe smatraju vrlo vrućim pravnikom na međunarodnoj sceni. Personal iz vanjske službe često želi barem biti na sportskom terenu s tobom.

Ovakvu sam konverzaciju već vodio odgovori mu Converse, ljutit.

Što to znači?

Ako su me htjeli vidjeti, zašto nisu otišli do izlaza?

Zato jer su mislili da ćeš se pojaviti u terminalu kao svi ostali.

A kad se nisam pojavio prema tvojim riječima bili su uznemireni i ljutiti.

Tako si barem rekao.

Tako je i bilo.

Stoje razlog više da me sačekaju kod izlaza.

Fizpatrick se namrštio. Pa ipak, to mi je nekako providno...

Žena. Sjećaš li se žene?

Dakako.

Opazila me u Kopenhagenu. Slijedila me. Osim toga, ima još nešto.

Kasnije, na platformi, sve četvero je pokupio automobil koji pripada čovjeku za kojega znamo mi znamo daje dio svega onoga što sam ti opisao.

Odvezli su se u veleposlanstvo, a morat ćeš povjerovati mojoj riječi kad tito kažem. Ja sam ih vidio, pratio.

Connal je fiksirao pogled na Joela prihvaćajući ono što je čuo. O, Isuse zavapio je. Okay, nikakvo veleposlanstvo. Što je s Bruxellesom? SHAPE? Postoji mornarička obavještajna jedinica; ja sam prije imao posla s tim ljudima.

Ne još. Možda uopće ne.

Mislio sam da želiš iskoristiti odoru, moje veze.

Možda hoću. Lijepo je znati da postoje.

Dobro, što želiš da uradim? Ja moram učiniti nešto.

Ti doista govoriš tečno njemački?

Hochdeutsch, Schwabisch, Bayerisch i još nekoliko dijalekata među njima. Rekao sam ti, mogu nastupati na pet jezika...

To si mi na neugodan način već dao do znanja prekinu ga Converse.

U Bonnu postoji žena koja se zove Fishbein. Želim daje posjetiš, razgovaraš s njom i uspostaviš neki odnos. Ona je četrdesetih godina, a najmlađa je kći Hermanna Goringa. Udala se za osobu koja je preživjela holokaust; iz očitih razloga, on je već odavno otišao. Imaš li ikakvu ideju?

Svakako uzvratiti Fitzpatrick bez oklijevanja. Nasljedstvo. Svake godine ima nekoliko tisuća posljednjih volja i testamenata za koje su budući pokojnici izrazili želju da ih obradi vojska.

Ne šališ se?

Eins, zwei, drei. Vjeruj mi, ti ljudi to doista misle.

Bili se mogao nekako okoristiti tom idejom?

Što misliš o nadmilij unskom legatu male srednjozapadne pivovare?

To je sasvim u redu odvrati Joel. Ti si na palubi.

Converse mu nije spomenuo Akvitaniju ili Georgea Marcusa Delavanea ili Jacquesa Louisa Bertholdiera ili Ericha Leifhelma, ni dvadesetak imena u State Departmentu i Pentagonu. Niti mu je opisao mrežu onako kako se pojavljuje u dosjeima ili kako ju je opisao dr. Edward Beale na Mykonosu. Ako se druga strana domogne mornaričkog pravника i počne ga ispitivati bez obzira koliko brutalno malo je bitnih stvari koje bi mogao otkriti.

Ti mi doista ne kažeš baš previše primijeti Fitzpatrick.

Rekao sam ti dovoljno da ti rasprsnu glavu, a to nije rečenica koja se uobičajeno nalazi u mom leksikonu.

Ni u mom.

Onda me smatraj pravim prijateljem reče Converse, dok su se obojica približavali ulaznim vratima Alter Zolla.

S druge strane nastavi Hallidavjev šurjak ti si prošao kroz mnogogore situacije, nego ja ikada. Pročitao sam to u sigurnosnoj arhivi u fasciklima, ne u fasciklu u dokumentima koji su unakrsno povezani s mnogim drugim zarobljenicima. Prema riječima većine ljudi u onim logorima, ti si ih držao zajedno sve dok te nisu stavili u samicu.

Nisu bili u pravu, mornaru. Tresao sam se i bio prestrašen na smrt, ijebao bih pekinšku patku samo da spasim svoju kožu.

U fasciklima toga nema. Oni kažu...

Doista me to ne zanima, zapovjednice, odvrati Joel dok su prolazili kroz ukrašena vrata ali imam hitan problem koji bi mi ti mogao pomoći riješiti.

O čemu se radi?

Dao sam riječ da ću nazvati Dowlinga preko nekog mobilnog telefona. Ne znam kako, kojim riječima, zamoliti za tu uslugu.

Tamo je govornica rekao mu je Connal i pokazao na bijeli plastični jehur koji se isticao na betonskom stupu na pločniku uz prilaznu cestu.

Imaš li broj?

Ovdje je negdje odgovori Converse, tragajući po džepovima. Evoga rekao je odijelivši komadić papira od nekoliko računa plaćenih kreditnim karticama.

Vermittlung, bitteJ39 Mornarički je časnik zvučao autentično dok jeodsječno govorio u slušalicu. Sieben, drei, vier, zwei. Bitte, Fraulein.]Fitzpatrick je zatim umetnuo niz kovanica u metalnu kutiju i okrenuo se

Joelu. Evo ga. Zvoni.

Ostani na liniji. Traži njega kaži da zove njegov odvjetnik, onaj izhotela.

Guten Tag, Fraulein. IstHerr... o, ne, ja govorim engleski. Govoriteli vi engleski? Ne, zovem iz Kalifornije, hitno je... Dowling, moram razgovarati s...

Calebom brzo će Joel.

Caleb Dowling. Mornar je rukom prekrpio mikrofona. Kakvo je to ime?

Ima neke veze s Guccijevim cipelama.

Što...? Ja... da, hvala vam. Fitzpatrick je pružio slušalicu Converseu. Ulovili su ga.

Joe?

Da, Cal. Rekao sam ti da ću te nazvati nakon susreta s Fowlerom.

Sve je u redu.

Ne, nije, gospodine odvjetnice tiho će glumac. Bit će najbolje dati i ja vrlo ozbiljno porazgovaramo, a nije mi stalo da ti kažem da će komadina govedine, po imenu Rosenberg, biti samo koji metar dalje od nas.

Ne razumijem.

Čovjek u Parizu je umro. Razjašnjava li to neke stvari?

O, Bože. Converse je osjetio kako mu je krv iščezla iz glave i spustila se u šupljinu u grlu. Za trenutak je pomislio da će mu pozliti. Došlisu k tebi? prošaptao je.

Čovjek iz njemačke policije prije nešto više od sata, ali ovog putanisam sumnjao u svog posjetitelja. On je bio prava stvar.

Ne znam što da kažem promucio je Joel.

Jesi li ti to učinio?

Mislim da jesam. Converse se zabljuje u brojčanik telefona, vidjevši krvavo lice onog čovjeka u hotelskoj uličici.

Ti misliš? Nagađaš? To nije nešto o čemu se nagađa.

Onda da... Odgovor je da. Ja sam to učinio.

Taj mi je tip dao posjetnicu i želi da ga nazovem ako stupiš u vezu samnom. Bio je vrlo izričit dok je govorio o zadržavanju informacije te kakose gleda na pomaganje bjeguncu.

Bio je u pravu, sasvim u pravu! Za ime Božje, kaži mu sve, Cal! Istinu. Ti si mi rezervirao sobu, u zrakoplovu smo proveli nekoliko ugodnih sati. Nemoj ništa skrivati! Čak ni ovaj moj poziv.

Žao mi je, partneru, to nije dobra dramaturgija. Prema tome, učinikako ti ja kažem. Pored sveučilišta je velika kamena građevina divnomjesto, zapravo restaurirana palača s vrtovima koje često ne vidiš. Buditamo u deset navečer.

Cal, ja te ne želim uplitati u ovo!

Već sam upleten. Zadržao sam informaciju i pomogao bjeguncu.

Dowling je opet zašutio, pa će: Želim da nekoga upoznaš.

Ne.

Začu se klik i linija se umrtvi.

Converse je spustio slušalicu i naslonio se na stranu plastične kabine nastojeći pročistiti misli.

O čemu se radi? upita ga Fitzpatrick koji je tjeskobno stajao porednjega. Izgledaš kao da te mazga udarila nogom.

Udarila me suglasi se Converse.

Što se dogodilo Dowlingu? Je li upao u nezgode?

Upast će! eksplodirao je Joel. Zato jer je krivo navođeni idiot kojimisi da je u nekoj vrsti prokletog filma.

To nije bilo tvoje mišljenje prije nekoliko minuta.

Upoznali smo se; sve je bilo u redu. Ovo ne može, on ne može...

Converse se odmaknuo od plastičnog mjehurca i pogledao u mornaričkog pravnik; svijest mu se očajnički nastojala usredotočiti na najhitnije. Mogu ti reći, a mogu ti i ne reći rekao je, osvrćući se ne bi li odmah ulovio neki taksi. Hajdemo, sad ćemo tvoje strahopoštovanja dostojne lingvističke sposobnosti isprobati na djelu. Treba nam sklonište, skupo, ali diskretno, čiji gosti ne govore njemački. Ako išta postoji što će proširiti o meni, to je činjenica da se govorom ne mogu probiti kroz pet gradskih upravnih područja New Yorka. Želim bogat hotel, kojemu nisu potrebni stranci.

Fitzpatrick je kimnuo. Ekskluzivno mjesto, poput kluba, orijentirano na njemačke poslovne ljude. U svakom velikom gradu postoje takvi hoteli, skupi su, a nerijetko serviraju samo doručak.

To je u redu, ovdje u Bonnu imam novca. Bilo bi, uostalom, dobroda ga se pokušam domoći.

Ti si pun iznenađenja rekao je Connal. Mislim na stvarna iznenađenja.

Misliš li da bi to mogao riješiti? Naći takav hotel?

Ja mogu taksisti objasniti što želim; on će vjerojatno znati. Bonn jemali, ništa u usporedbi s New Yorkom ili Londonom ili Parizom... Eno, taksi iz kojega izlaze putnici. Požurili su do pločnika, odakle je iz taksija izišao kvartet putnika balansirajući fotografskom opremom i velikim ručnim torbama Louisa Vuittona.

Kako ćeš to učiniti? upita ga Converse dok su kimali turistima; bila su to dva para usred svađice, muškarac nasuprot ženi, Nikon nasuprot

Vuittona. Kombinacija onoga što smo obojica kazali odgovori mu Fitzpatrick. Mirni, lijepi hotel što dalje od Auslanderlarma. Što?

Buke turista i još gore. Reći ću mu da posjećujemo neke vrlo važne njemačke poslovne ljude bankare, recimo pa bismo htjeli mjesto gdjeće nam biti najugodnije za povjerljive sastanke. On će odmah nanjušiti štotražimo.

Opazit će da nemamo nikakvu prtljagu usprotivi se Joel.

Najprije će vidjeti novac u mojoj ruci rekao je mornarički časnik držeći vrata Converseu.

Poručnik zapovjednik Connal Fitzpatrick, USN, 143 član i pripadnik vojne pravne službe, dojmio se Joela Conversea, vrlo istaknutog međunarodnog odvjetnika, u tolikoj mjeri da se ovaj osjećao glupo. Bez ikakva napora je mornarički pravnik dobio apartman s dvije spavaće sobe u malom hotelu na obali Rajne koji se zvao Das Rektorat.

Fitzpatrick je otpočeo svoju konverzaciju s vozačem taksija nagnuvši se naprijed na sjedištu i govoreći brzo i tiho. Kako je taksi jurio prema centru grada njihov se razgovor činio sve povjerljivijim; onda je vozač naglo okrenuo upravljač, prešao željezničke tračnice koje su prolazile kroz grad i ušao u glatko asfaltiranu ulicu koja je tekla usporedo sa sjevernim dijelom rijeke. Joel poče govoriti, htjede upitati što se događa, ali mu mornarički pravnik zadržava ruku, rekavši Converseu da ništa ne govori.

Kad su se zaustavili pored ulaza u hotelsvratište, nakon beskrajno duge vožnje manikiranim prilaznim putem, Fitzpatrick je prvi izišao.

141 *Nikon je marka fotografskog aparata; Vuittonje naziv boutiquea s filijalama u cijelom svijetu, ukojemu se prodaju uglavnom skupocjene torbe i putnički prtljag (op. prev.)*

142 *Buka. galama stranaca (njem.) (op. prev.)*

143 *AJcr. od engl. United States Navy, mornarica Sjedinjenih Država (op. prev.)*

Ostani ovdje rekao je Joelu. Vidjet ću možemo li dobiti dvijesobe. I ništa ne govori.

Connal se vratio poslije dvanaest minuta, ozbiljna držanja, ali živih očiju. Hajdemo, predsjedniče upravnog odbora, mi idemo ravno gore. Lijepo je nagradio vozača i opet pridržao vrata Converseu sada s nijansom više poštovanja, pomisli Joel.

Predvorje Das Rektorata bilo je nepogrešivo njemačko, s ponekim delikatnim viktorijanskim tonovima; sa svih strana bilo je debelo teško drvo u društvu čvrstih, kožnih fotelja; mjedeni filigranski ukrasi formirali su lukove iznad vrata, a velika zrcala imala elegantne bordure.

Mislim da ćeš biti zadovoljan smještajem rekao je Connal.

Vratili smo se natrag u devetnaesto stoljeće, znaš li odgovori mu

Joel. Nadam se da imaju i telefone, a ne samo tekličexpres.

Sve najmodernije komunikacije, i u to sam se uvjerio.

U redu, čudo od djeteta rekao je Converse gledajući kroz otvorenafrancuska vrata. Zatim se okrenuo Connalu Fitzpatricku, koji je stajao nasredini sobe, još s ključem u ruci. Kako si to uradio?

Zašto?

Fitzpatrick je kažiprst prinio usnama. Ti patiš od prisile tajnosti. Upamti, ti si ekscentričan.

Direktor je kupio sve to sranje!

On me naziva zapovjednikom.

Ti si priličan govнар, mornaru.

Podsjećam vas, gospodine, da se to u zemlji Erin go bragh naziva dobrim zdravim laskanjem. A premda ti nedostaju neke kvalifikacije, Pressje rekao da si ti u pregovorima majstor. Connalov izaz lica postao je ozbiljan. On je to mislio, savjetniče, a to nije konjsko govno.

Kad je mornarički pravnik nastavio hodati prema svojoj spavaćoj sobi, Joel je osjetio neki čudan osjećaj prepoznavanja, ali ga nije mogao definirati. Stoje to bilo oko ovog mlađeg muškarca a stoje bilo u sazvučju s njim, Converseom? Hrabro je iskušavao vode; nikad nije bio blizu utapanja.

Odjednom je Converse shvatio to prepoznavanje. Ono što je vidio u Connalu Fitzpatricku bio je on sam. Prije nego je naučio značenje straha, sirovog straha. I, najzad, usamljenosti.

Suglasili su se da se Connal vrati u zračnu luku KolnBonn, ali ne po Joelovu prtljagu, već po svoju, koju je pohranio u ormarić u prostoriji za izdavanje prtljage. Zatim će otići u Bonn, u grad, kupiti skupi kovčeg i napuniti ga s pola tuceta košulja, rublja, čarapa i najbolje odjeće s polica Joelova broja što će reći tri para hlača, jedan ili dva kaputića i ogrtač za kišu. Dalje su se suglasili da je obična, neusiljena odjeća najpogodnija; ekscentričnom financijašu se može dopustiti takav pad ukusa u oblačenju, a osim toga, takva odjeća najuspješnije sakriva njihovo ne baš obično porijeklo i status. Konačno, prije nego se vrati u Das Rektorat, Connal će se zaustaviti kod drugog ormarića, na željezničkoj stanici, gdje je Converse ostavio svoj kovčežić. Čim se mornarički pravnik domogne tog kovčežića i u taksi, koji vani čeka, uđe njegov putnik, više neće biti zaustavljanja. Taksi će voziti izravno u hotel izvan grada.

Htio sam te nešto upitati reče Fitzpatrick netom prije odlaska.

Tamo u Alter Zollu rekao si nešto o tome kako će oni proširiti glas dase samim govorom ne bi mogao probiti ni kroz pet upravnih okruga New Yorka. To se odnosi na činjenicu da ne govoriš njemački?

Tako je. Ni bilo koji drugi jezik, osim primjerenog engleskog. Pokušavao sam, ali se nikad nije uhvatilo. Bio sam u braku s djevojkom koja jetečno govorila francuski i njemački, ali je i ona odustala. Nemam uho zato, pretpostavljam.

Na koga se odnosi ono oni? upita ga Connal, jedva slušajući Converseovo objašnjenje. Ljudi iz veleposlanstva?

Joel je oklijevao. Malo šire, bojim se rekao je, pažljivo birajući riječi. To ćeš morati saznati, ali ne sada, još ne. Kasnije.

Zašto kasnije? Zašto ne sada?

Zato jer ti to ne bi učinilo ni najmanje dobra ako bude pitanja koja nebi htio da budu postavljena pod, da kažemo, nepogodnim okolnostima.

To je eliptički rečeno.

Zacijelo jest.

Je li to to? Je li to sve što kažeš?

Nije. Postoji još nešto. Ja želim svoj kovčežić.

Fitzpatrick gaje uvjerio daje telefonska centrala Das Rektorata u mogućnosti obavljati telefonske pozive na engleskom kao i na još najmanje šest jezika, uključujući i arapski pa ne bi trebalo da zazire od telefonskog poziva Lavvrenceu Talbotu u New York.

Kriste, gdje si ti, Joel? Talbot je uzviknuo u slušalicu.

Amsterdam odgovori mu Converse, koji nije htio reći Bonn, a bio je svjestan potrebe da poziv uputi preko nekoliko postaja. Želim znati što se dogodilo sa sucem Anstetom, Larry. Možeš li mi išta reći?

Ja želim znati što se dogodilo s tobom! Sinoć je nazvao Rene...

Mattilon?

Rekao si mu da letiš u London.

Promijenio sam mišljenje.

Sto se, dovraga, dogodilo? S njim su bili policajci; nije imao izbora.

Morao im je reći tko si ti. Talbot je odjednom zašutio, pa nastavio mirnijim glasom, lažnim glasom. Je li s tobom sve u redu, Joel? Ima li nešto što mi želiš reći, nešto što te tišti?

Nešto što me tišti?

Slušaj me, Joel. Mi svi znamo kroz što si prošao i mi te cijenimo, poštujemo te. Ti si najbolji kojeg imamo u međunarodnom odjelu...

Ja sam jedini kojega imate Converse mu upade u riječ, nastojeći misliti, pokušavajući kupiti i vrijeme i informaciju. Što je Rene rekao?

Zašto te nazvao?

Zvučiš kao svoj stari prototip, prijatelju.

Ja to i jesam, Larry. Zašto te Rene nazvao? Zašto su policajci bili snjim? Joel je osjetio daje na klizavu terenu; ulazio je u drugu sferu i to jeznao, prihvaćao. Laži će uslijediti, zavaravanje će se pridružiti lukavstvu jer su vrijeme i sloboda kretanja bili od najveće važnosti. On mora ostati slobodan; toliko toga treba obaviti, a ima tako malo vremena.

Nazvao me nakon što su policajci otišli da me izvijesti usput, to subili policajci iz Suretea. Kako je on to shvatio, neki vozač limuzine bio jenapadnut pored servisnog ulaza u George Cinq...

Vozač limuzine? prekinu ga Converse, mada nehotice. Rekli sudaje bio chauffeur!

Jedan od onih koji pripadaju onim skupim službama, koji voze ljude što se zaustavljaju na čudnim mjestima u čudne sate. Vrlo elegantno i vrlo povjerljivo. Navodno je tip bio gadno izbubetan i razbijen, a oni kažu da sito ti učinio. Nitko ne zna zašto, ali tebe su identificirali, a kažu da čovjek možda neće preživjeti.

Larry, to se protivi zdravom razumu! usprotivio se Joel; njegov prosvjed pratila je odglumljena uvrijeđenost. Da, ja sam bio tamo natom području ali sve to nije ni u kakvoj vezi sa mnom! Dvojica vrućih glava su se potukli, a kako ih nisam mogao zaustaviti, nisam htio doživjeti da mi uruče moju glavu. Otišao sam s tog mjesta, a prije nego sam našaotaksi viknuo sam vrataru da pozove pomoć. Posljednje što sam vidio bio je on kako zviždi kroz pištaljku i trči prema mjestu događaja.

Znači da ti uopće nisi bio upleten? na to će Talbot. Taj je izjava bilapravnikova pozitivna činjenica.

Dakako da nisam! Zašto bih bio?

To je ono što nismo mogli shvatiti. To nije imalo nikakva smisla.

I nema smisla. Nazvat ću Renea i odletjeti natrag u Pariz, ako moram.

Da, uradi tako nevoljko se suglasio Talbot. Trebalo bi da ti kažem da sam ja možda otežao situaciju.

Ti? Kako?

Rekao sam Mattilonu da možda ti nisi... dakle, nisi bio ti. Kad sam razgovarao s tobom dok si bio u Ženevi, zvučao si strašno, Joel. Jednostavno strašno.

Dobri Bože, kako sam se mogao osjećati? Čovjek s kojim sam pregovarao umire ispred mene krvareći iz bezbroj rana od metaka. Kako bi seti osjećao?

Razumijem, uzvрати mu pravnik iz New Yorka ali taj Rene je mislio daje vidio nešto u tebi čuo nešto što gaje također uznemirilo.

O, hajde, hoćete li se svi skinuti s toga! Converseove su misli jurile u trku; svaka riječ koju izgovori mora biti uvjerljiva, a njegova sada umanjena uvrijeđenost mora imati korijene u onome u što se može vjerovati.

Mattilon se sastao sa mnom nakon što sam gotovo četrnaest sati slijetao i poletao s raznih zračnih luka. Kriste, koliko sam bio iscrpljen!

Joel? otpoče Talbot, očito još nespreman da se makne od te teme.

Zašto si rekao Reneu da si u Parizu radi poslova firme?

Converse zastane, ne zbog toga što nije znao odgovoriti, već zbog učinka. Bio je spreman na to pitanje; bio je spreman i onda kad se netom sastao s Mattilonom.

Bijela laž, 145 Larry, bez ikakve štete po ikoga. Trebala mi je neka informacija, a to mi se učinilo najboljim putem da je se domognem.

O tom Bertholdieru? On je general, zar ne?

Ispalo je daje on krivo izabran izvor. Toliko sam rekao i Reneu, a on se sasvim suglasio sa mnom. Joel je dopustio malo ležernosti u glasu.

Osim toga, ispalo bi čudno da sam mu rekao da sam u Parizu zbog nekog drugoga, zar ne? Mislim da to firmi ne bi učinilo ništa dobra. Govorkanja i spekulacije divljaju našim hodnicima; tako si mi jednom rekao.

Da, i to je istina. Učinio si kako je trebalo... Prokletstvo, Joel, zaštosi, dovraga, napustio hotel onako kako si učinio? Iz podruma ili niskogprizemlja, što li?

Bio je to trenutak za uvjerljivo izražavanje male, ne baš važne neistine koja bi, kad ne bi bila izrečena, mogla dovesti do veće, znatno opasnije laži. Connal Fitzpatrick bi to dobro obavio, pomisli Converse. Mornarički se pravnik još nije naučio bojati malih stvari; on nije znao da su to tragovi koji bi mogli dovesti natrag do kaveza sa štakorima na rijeci Mekong.

Bubba, moj prijatelju i jedina potpora izrekao je Joel koliko jegod mogao kavalirski. Dugujem ti mnogo toga, ali ne i intimnosti mogprivatnog života.

Tvog... stol

Približavam se srednjim godinama dakle, nisam daleko od srednjedobi a ja nemam bračnih prepreka ili osjećaja krivnje oko vjernosti.

Ti si izbjegavao jednu ženu?

Na sreću za firmu, ne muškarca.

Isuse! Ja sam već toliko zagazio u srednju dob da ne mislim o tim stvarima. Žao mi je, mladiću.

Mlad, ali ne tako mlad, Larry.

Znači da smo se svi muljali na krivom terenu. Bit će najbolje da odmah nazoveš Renea i to raščistiš. Mogu ti reći da sada osjećam golemoolakšanje.

Možeš mi reći o Anstettu? Zato sam te i nazvao.

Svakako. Talbot je spustio glas. Strašna stvar, tragedija. Što kažu tamošnje novine?

Converse je bio uhvaćen; nije predvidio to pitanje. Vrlo malo odgovori Talbotu nastojeći se sjetiti što mu je Fitzpatrick rekao. Samo daje nađen ustrijeljen i da ništa nije odneseno iz njegova stana.

To je točno. Prirodno je da se Nathanova i moja prva misao odnosilana tebe i na tog vruga u koji si upleten, ali to nije imalo veze s tim. To je bilamafijaška vendetta, 146 čista i jednostavna. Ti znaš kako je Anstett bio oštaru žalbenim postupcima s tim ljudima; izbacivao bi ih jednako brzo kao štoje njihove branitelje nazivao sramotom za profesiju.

To je potvrđeno mafijaško ubojstvo?

Bit će, to je sve čisto, od O'Neila do najnižeg ureda i policije. Oniznaju tog čovjeka; on je krvnik u službi obitelji Delvecchio, a prošlog jemeseca Anstett strpao iza brave Delvecchiova najstarijeg sina. U zatvoruje i na grbi mu je dvanaest godina, bez prava na žalbu; Vrhovni sud ga neće ni do taci.

Oni znaju čovjeka?

Sve je ostalo na tome da ga se pokupi.

Kako to daje sve tako jasno? upita Joel, zbunjen.

Uobičajeni način odgovori Talbot. Dojavljivač kojemu je potrebna usluga. A budući da se sve dogodilo tako brzo i tako tiho, pretpostavlja se da će to balistika dokazati.

Tako brzo? Tako tiho?

Dojavljivač je jutros rano došao na policiju. Određena je specijalnajedinica, a samo oni znaju identitet toga čovjeka. Računaju da će on još imati pištolj kod sebe. Zgrabit će ga za najkraće vrijeme; živi u Svossetu.

Nešto nije u redu, pomisli Converse. Ima tu neka nepodudarnost, ali je nije mogao opaziti. Onda mu je sinulo. Larry, ako je sve tako tiho, kako ti znaš o tome?

Bojao sam se da ćeš me to upitati odgovori mu Talbot zbunjeno.

Uostalom, mogu ti i to reći; to će ionako biti u novinskim nastavcima oslučajju. O'Neil me o svemu obavještava; nazovi to ljubaznošću, ali i zato što sam bio nervozan.

Zašto?

Osim čovjeka koji ga je ubio, ja sam bio posljednja osoba koja je vidjela Anstetta živog.

Da. Nakon Reneova drugog poziva odlučio sam telefonirati sucu, nakon što sam se, dakako, posavjetovao s Nathanom. Kad sam najzad uspostavio vezu s Anstettom, rekao sam mu da se moramo sastati. Nije baš biosretan zbog toga, ali sam ja bio uporan. Objasnio sam mu da se to tiče tebe.

Sve što sam znao bilo je da si u strašnoj nezgodi te da nešto treba učiniti.

Otišao sam do njegova stana u Central Park Southu, gdje smo razgovarali.

Rekao sam mu što se dogodilo i kako se bojim za tebe. Iskreno rečeno, dao sam mu do znanja da njega smatram odgovornim. Nije mnogo rekao, ali mislim da je i sam bio uplašen. Rekao mi je da će me ujutro potražiti.

Otišao sam, a na temelju izvješća suca istražitelja, ubili su ga približno trisata nakon mog odlaska.

Joel je disao sve kraćim dahom i činilo mu se da će mu glava pući. Bio je sasvim koncentriran. Pusti me da ovo razjasnim, Larry. Otišao si u Anstettov stan poslije Reneova poziva njegova drugog poziva. Nakon što je on rekao Sureteu tko sam ja.

Tako je.

Koliko kasnije je to bilo?

Koliko kasnije je bilo što?

Prije nego si otišao Anstettu. Nakon što si razgovarao s Mattilonom.

Dakle, da vidim. Dakako, htio sam prije razgovarati s Nathanom, alion je bio na ručku, pa sam čekao! Usput rečeno, on je surađivao i ponudio se da mi se pridruži...

Koliko, Larry?

Jedan sat i po, najviše dva sata.

Dva sata plus tri sata ukupno je pet sati. Više nego dovoljno vremena da lutke ubojice budu postavljene na mjesta. Converse nije znao kako je to učinjeno, jedino je znao da je to učinjeno. U Parizu su naglo naprsnuli događaji, a u New Yorku su uzbuđenog Lawrencea Talbota slijedili do jednog apartmana u južnom dijelu Cnetralnog parka, gdje je netko, negdje, prepoznao ime i čovjeka i znao ulogu koju je on odigrao protiv Akvitanije. Daje bilo drugačije, Talbot bi bio leš, a ne Lucas Anstett. Sve ostalo je bila dimna zavjesa iza koje su učenici Georgea Marcusa Delavanea manipulirali lutkama.

... a sudovi su mu toliko dugovali, zemlja mu je toliko dugovala.

Talbot je govorio, ali ga Joel više nije mogao slušati.

Moram ići, Larry rekao je i spustio slušalicu.

Ubojstvo je bilo bestidno. Obavljeno je tako brzo, tako djelotvorno i s tako preciznom varkom da je to bilo nešto najstrašnije što je Converse mogao zamisliti.

Joseph (Joey Ljubazni) Albanese vozio se pontiacom niz mirnu drvoredom oivičenu ulicu u Syossetu na Long Islandu, mašući bračnom paru u vrtu ispred jedne kuće. Muž je velikim škarama rezao zelenu ogradu pod uputama svoje žene. Prestali su s poslom, nasmiješili se i uzvratili mahanjem. Vrlo lijepo. Susjedi su ga

voljeli, mislio je Joey. Smatrali su ga ugodnim i dragim susjedom, vrlo velikodušnim, što je on i dokazivao dopuštajući djeci da koriste njegov bazen za plivanje, a njihovim roditeljima služeći najbolje piće kad bi navratili. Za vrijeme vikenda, dok bi pekao meso na otvorenome, usluživao bi susjede najvećim odrescima koje je novac mogao kupiti. Radio je to često, rotirajući ih tako da se nitko nije mogao osjećati zanemarenim.

On je uistinu bio drag momak, razmišljao je Joey. Uvijek je bio ugodan i nikad nije podizao glas u ljutnji, pa ma tko to bio. Pružao je samo prijateljsku ruku, lijepu riječ i sretan osmijeh; baš svakome, bez obzira na to kako se sam osjećao ušljivo. To je to, prokletstvo! pomisli Joey. Ma kako se jebeno osjećao, on to nikad nije ispoljavao! Joey Ljubazni tako su ga nazivali i bili su u pravu. Ponekad se smatrao nekom vrstom sveca neka mu Isus Krist oprostí što su mu se po glavi vrzmale takve misli. Sad je baš mahao susjedima, ali se uistinu osjećao sasvim drugačije, imao je želju da šakom razbije prednje staklo i slomljeno staklo im ugura u grlo.

Nisu oni bili krivi, kriva je prošla noć za sve to! Luda noć, ludi udar, sve sasvim ludo! A taj gumba,¹⁴⁷ kojeg su donijeli sa Zapadne obale, onaj kojega su nazivali majorom, to je bilo najtrulije voće između njih svih! I sadist do pete, način kako je izbio govna iz tog starca i glupa pitanja koja

gaje pitao vičući cijelo vrijeme. Tutti pazzi! Igrao je karte u Bronxu kad je zazvonio telefon. Brzo dođi na Manhattan! Gadna vrućina je potrebna attualmente¹⁴⁹ tako on ode i što nalazi? Suca željeznih muda, onog koji je zatvorio čelična vrata iza Delvecchiova dječaka! Kakva ludost! Oni će zacijelo naći trag do starog suca. On će saznati takvu afflizione¹⁵⁰ od pajkana i sudova da će biti sretan bude li posjedovao i mali kurveraj u Palermu ako se ikad vrati.

A osim toga, možda samo možda mislio je Joey tada, možda se u organizaciji nešto mijenja. Stari Delvecchio postupno gubi vlast i sve slabije steže; možda je to nekako iznuđeno, tj. ta afflizione koja će zacijelo uslijediti. A moguće je samo je moguće da ga samo iskušavaju. Možda je on suviše ugodan, suviše soave¹⁵¹ da bi gadnu vrućinu nametnuo nekome kao što je stari sudac, koji im je svima paprio koliko god je mogao. Dobro, nije baš tako. Ne, gospodo. Ugodan završava s ručicom pištolja. To je njegov posao, njegova profesija. Gospod Bog je odlučio tko će živjeti, a tko umrijeti; jedino je On govorio kroz smrtnike na zemlji, koji su kazivali ljudima poput Joeya koga treba udariti. Za Joeya Ljubaznog nije bilo

moralnih dilema. Bilo je važno, međutim, da zapovijedi uvijek dolaze od čovjeka s ugledom; to je bilo potrebno.

Tako je bilo noćas; zapovijed je stigla od čovjeka velikog ugleda. Premda ga Joey nije osobno poznao, godinama je slušao o moćnom padroneu'52 u Washingtonu, D.C. Ime se izgovaralo šapatom, nikad nije bilo izgovoreno glasno.

Joey je dotaknuo kočnice usporavajući sve do svog prilaznog puta. Njegova žena Angie bit će ljuta na nj, možda će malo i vikati jer od jučer nije dolazio kući. Još jedno uzrujavanje pored svih tih ludosti, ali što će joj, dođavola, reći? Žao mi je, Angie, ali sam bio vraški zaposlen upućujući šest metaka u nekog starog tipa koji je zasigurno diskriminirao Talijane. I tako, vidiš, Angie, morao sam ostati preko mosta u Jerseyju, gdje će jedan odpaesana153 s kojim sam igrao karte posvjedočiti i zakleti se da sam cijelu noć kartao, a on je, eto, slučajno, jedan od šefova policije.

Ali, dakako, on u razgovoru sa svojom ženom ne bi nikada posezao za takvim pojedinostima. To je bio njegov osobni zakon. Bez obzira na to u kako teškoj stisci bio, on nikad ne bi posao donosio kući. Kad bi bilo više muževa poput njega, u Svossetu bi bilo mnogo više sretnih domaćinstava.

Govno! Jedno od jebene djece ostavilo je bicikl ispred garaže pored kuće; neće moći otvoriti automatska vrata i dovesti se u garažu. Mora izići. Govno! Još jedna nezgoda. Nije čak mogao ni parkirati pored Millerova pločnika pred susjednom kućom; tamo su bila kola neke crkotine, ali to nije bio buick Millerovih. Dvostruko govno!

Joey je dovezao pontiac do pola puta i izišao. Otišao je do bicikla i sagnuo se. Prokleta dijete nije čak upotrijebilo ni naslanjač, a Joeya je mrzio sagibati se sa svojim teškim trbuhom i svime.

Joseph Albanese!

Joey se okrenuo oko sebe, duboko se sagnuo i posegnuo za revolverom ispod jakne. Takav ton glasa upotrebljava samo jedna vrsta mulja! Izvukao je svoj .38154 i šćućurio se pored automobila.

Eksplozije su odjekivale susjedstvom. Ptice su zalepršale sa stabala, a začuše se i krici duž bloka, na žarkom poslijepodnevnom suncu. Joseph Albanese je ležao ispružen i djelomično naslonjen na pontiac, dok su se potočići krvi polako kotrljali niz blještavi krom. Joey Ljubaznije ulovljen u vatri, a u rukama je stezao oružje koje je noćas tako djelotvorno upotrijebio. Balistika će sve dokazati. Ubojica Lucasa Ansetta je mrtav. Sudac je bio žrtva gangsterske asasinacije, a što se tiče

ostalog svijeta, sve to nema nikakve veze s događajima koji se zbivaju šest tisuća milja dalje, u Bonnu, u Njemačkoj.

Converse je stajao na malom balkonu, s rukama na ogradi, gledajući na veličanstvenu rijeku iza šume koja je oblikovala obale Rajne. Prošlo je sedam sati; sunce se spuštalo ispod brda na zapadu, a narančaste se zrake uspinjale stvarajući blokove sjena na zemlji pokretne sjene koje su plovile preko voda u daljinu. Treperave boje djelovale su hipnotički, povjetarac je hladio, ali ništa nije moglo zaustaviti udarajuću jeku u njegovim prsima. Gdje je Fitzpatrick? Gdje je njegov kovčežić? Dosjei? Pokušavao je prestati misliti i zaustaviti maštu da ne katapultira u zastrašujućim mogućnostima...

Odjednom je začuo oštar odjek, ali ne iz prsiju već iz sobe. Brzo se okrenuo dok su se otvarala vrata i ugledao Connala Fitzpatricka kako stoji pored vrata vadeći ključ iz brave. Koraknuo je u stranu, puštajući portira u hotelskoj odori da uđe s dva kovčega. Rekao je čovjeku da ih ostavi na podu, dok je u džepu potražio napojnicu. Portir je otišao, a mornarički pravnik se zagledao u Joela. U njegovoj ruci nije bilo Joelova kovčežića.

Gdje je? upita Converse, bojeći se i disati, bojeći se pokrenuti.

Nisam ga uzeo.

Zašto nel uzviknu Joel, jurnuvši naprijed.

Nisam mogao biti siguran... možda je to bio samo osjećaj, ne znam.

O čemu govoriš?

Jučer sam bio na terminalu sedam sati i išao od šaltera do šaltera pitajući za tebe tiho će Connal. Danas poslije podne prošao sam pored

Lufthansina šaltera i pred njim je bio isti čovjek. Kad sam ga pozdravio, učinilo mi se da ne želi uzvratiti pozdrav, niti na bilo koji način pokazati dame poznaje; djelovao je živčano i to nisam mogao razumjeti. Vratio sam se sa svojim kovčegom i promatrao ga. Sjećao sam se kako mi je sinoć dobacio pogled, a kad sam prošao pored njega mogao sam se zakleti da mu oči sijekaju prema sredini terminala, međutim bilo je toliko ljudi, toliko meteža, da nisam mogao biti siguran.

Misliš da su te ulovili? Slijedili?

Baš to, ne znam točno. Kad sam kupovao stvari u Bonnu, išao sam od trgovine do trgovine i svako malo se okrenuo ili pomakao glavu ne bihli koga zapazio. Dvaput mi se učinilo da sam vidio iste ljude, ali opet kažem uvijek je bilo toliko svijeta i opet nisam mogao biti siguran u to.

Ali sam stalno mislio na namještenika Lufthanse; nešto nije u redu.

Kako je bilo kad si bio u taksiju? Jesi li...

Svakako. Gledao sam kroz stražnji prozor. Čak i za vrijeme vožnjeovamo. Nekoliko je automobila skrenulo na istu stranu kao i mi, alisam vozaču rekao da uspori, pa su nas ta kola pretekla.

Jesi li gledao kamo su vozila otišla kad su vas pretekla?

U čemu je stvar?

U nečemu odgovori Joel sjećajući se pažljivog i spretnog vozačakoji je slijedio limuzinu mercedes tamnocrvene boje.

Sve što znam je da si ti prilično zagonetan u pogledu tog kovčežića.

Ja ne znam što je u njemu, a čini mi se da ne želiš da bilo tko drugi zna štoje tamo.

Bingo, savjetniče.

Začu se kucanje na vratima i, premda je kucanje bilo tiho, djelovalo je kao niz gromova. Obojica ostadoše nepokretni, s pogledom prikovanim na vrata.

Upitaj tko je prošapće Converse.

Wer ist da, bitteViS upita Fitzpatrick, dovoljno glasno da ga se čuje.

Netko je kratko odgovorio na njemačkom i Connal je opet disao. Sve je okay. To je direktorova poruka za mene. Vjerojatno nam želi prodati prostoriju za konferencije. Mornarički pravnik pođe k vratima i otvori ih.

Međutim, to nije bio direktor, ni hotelski glasnik, ni portir s direktorovom porukom. Umjesto njih, ispred vrata je stajao vitki stariji muškarac u tamnom odijelu, pažljivo uspravan i širokih ramena. Najprije je bacio pogled na Fitzpatricka, pa iza njega na Conversea.

Oprostite mi, molim vas, zapovjednice rekao je uljudno; prošao je kroz vrata i ispružene ruke približio se Joelu. Herr Converse, mogu li se predstaviti? Ime mi je Leifhelm. Erich Leifhelm.

Joel je prihvatio Nijemčevu ruku, suviše zabezeknut da učini išta drugo.

Feldmaršal...? promuca i istog trena zažali trebalo je da ima barem toliko prisebnosti duha da kaže general. Stranice Leifhelmova dosjeabljeskale su preko Converseove svijesti dok je gledao u tog čovjeka njegovu ravnu kosu, više plavu nego sijedu, ledene svijetloplave oči, njegovcrvenkasti ten, izboran, voštan, kao daje sačuvan za iduća desetljeća.

Jedna stara titula; jedna, zahvalan sam, koju nisam čuo već mnogogodina, ali vi mi laskate. Bili ste dovoljno zainteresirani da nešto saznateo mojoj prošlosti.

Ne suviše.

Mislim, ipak, dovoljno. Leifhelm se okrenuo Fitzpatricku. Ispričavam se zbog svoje male varke, zapovjednice. Smatrao sam daje to najbolje"

Fitzpatrick je zbunjeno slegnuo ramenima. Čini se da se poznajete.

Mi znamo jedan o drugome ispravi ga Nijemac. Gospodin Converse je doputovao u Bonn da se sastane sa mnom, ali pretpostavljam davam je to rekao.

Ne, nisam mu to rekao doda Joel.

Leifhelm se opet okrenuo i proučavao Converseove oči. Ah, tako. Možda bismo mogli razgovarati nasamo.

Ja tako mislim. Joel pogleda u Fitzpatricka. Zapovjednice, uzeo sam vam previše vremena. Zašto ne pođete dolje i večerate, a ja ću vam seza neko vrijeme pridružiti?

Što god vi kažete, gospodine odvratil Connal, časnik koji je zauzeo pozu mlađeg pomoćnika. Kimnuo je i otišao, zatvorivši vrata čvrsto zasobom.

Lijepa soba opazi Leifhelm, zakoraknuvši nekoliko koraka prema francuskim vratima. I s tako lijepim pogledom.

Kako ste me pronašli? upita ga Converse.

On odgovori bivši feldmaršal gledajući u Joela. Prema glavnomdesku on je ein Offizier. Tko je on?

Kako? ponovi Converse.

Sinoć je proveo sate u zračnoj luci raspitujući se za vas. Bilo je očitoda vam je prijatelj. Tamo ga se mnogi sjećaju.

I vi ste znali daje otišao po prtljagu? Da će se vratiti?

Iskreno rečeno, ne. Mislili smo da će možda doći po vašu. Znali smo da se vi nećete pojaviti. Sada, molim vas, tko je on?

Joel je shvaćao da je od vitalne važnosti da zadrži stupanj arogancije, kao stoje učinio s Bertholdierom u Parizu. To je jedini put kojim je mogao krenuti s takvim ljudima; da bi ga prihvatili, u njemu moraju vidjeti nešto od sebe. On nije važan i ništa ne zna. On je mornarički pravnik koji je prije radio u Bonnu, a kako mi se čini sada je ovdje zbog osobnog posla. Buduća zaručnica, mislim da je to spomenuo. Upoznao sam ga prošlog tjedna; brbljali smo, a ja sam mu rekao da ću doletjeti danas ili sutra, na što je odgovorio da se svakako želi susresti sa mnom. Vrlo je uljudan i uporan, a uvjeren sam da pati od iluzija o civilnoj praksi. Prirodno zbog okolnosti upotrijebio sam ga. Kao i vi.

Prirodno ponovi Leifhelm u svoje ime i nasmiješi se; djelovao je sumnjivo izglačano. Zar mu niste ništa rekli kad ćete stići ovamo?

Pariz je promijenio svaku mogućnost za to, zar ne?

O, da, Pariz. Moramo porazgovarati o Parizu.

Razgovarao sam s prijateljem koji ima posla sa Sureteom. Čovjek je umro.

Takvi ljudi umiru. Često...

Rekli su daje bio vozač. A nije to bio.

Bi li bilo mudrije reći daje bio povjerljivi pomoćnik generala Jacquesa Louisa Bertholdiera?

Očigledno ne. Oni kažu da sam gaja ubio.

Ubili ste ga. Mislimo daje to s vaše strane bila kriva kalkulacija kojuniste mogli obuzdati, a nesumnjivo vas je čovjek izazvao.

Interpol me traži.

I mi, također, imamo prijatelja; situacija će se izmijeniti. Nemate se čega bojati sve dok se mi ne budemo imali čega bojati. Nijemac je zašutio i bacio pogled po sobi. Mogu li sjesti?

Molim vas. Jeste li za piće?

Pijem samo lagano vino i to vrlo štedljivo. Ukoliko vi ne želite... nijepotrebno.

Nije potrebno rekao je Converse dok je Leifhelm sjeo u fotelju kojaje bila najbliže vratima balkona. Joel će sjesti kad osjeti da je za to pravitrenutak, ne prije.

Poduzeli ste izvanredne mjere na terminalu da biste nas izbjegli nastavi Hitlerov najmlađi feldmaršal.

Pratili su me od Kopenhagena.

Vrlo pažljivo s vaše strane. Vi razumijete da vam nitko nije namjeravao nauditi.

Ja nisam ništa razumio. Meni se to jednostavno nije sviđalo. Nisamznao kako će Pariz djelovati na moj dolazak u Bonn, nisam znao što ćevama to značiti.

Što je Parizu značilo? upita ga Leifhelm retorički. Pariz zna daje jedan čovjek, odvjetnik koji se poslužio lažnim imenom, izrekao vrlozbunjujuće stvari najuglednijem i najsjajnijem državniku. Taj odvjetnik, koji se nazvao Simon, zatim je rekao da leti u Bonn kako bi se susreo samnom. Na svom putu uvjeren sam nakon provokacije ubija čovjeka, što nam opet nešto govori; on je bezobziran i vrlo sposoban. Ali to je sve što znamo; htjeli bismo znati više. Kamo ide, s kim se susreće? U našempoložaju, zar biste se ponijeli drugačije?

Bio je to trenutak da sjedne. Ja bih to bolje obavio.

Možda da smo točnije znali čime raspolažete i koliko ste vješti, možda bismo bili pažljiviji. Usput, što se dogodilo u Parizu? Što je čovjekučinio da vas je izazvao?

Nastojao me zaustaviti u odlasku.

To nisu bile njegove zapovijedi.

Onda ih je uvelike krivo razumio. Imam nekoliko zaraslina na prsimai leđima koje to dokazuju. Nije mi navika fizički se braniti, niti mi je bilanamjera ubiti ga. Zapravo, nisam ni znao da sam to učinio. To je nesretanslučaj u čistoj samoobrani.

Očito. Tko bi htio takve komplikacije?

Točno suglasio se Converse ne oklijevajući. Čim budem mogao izrežirati svoje sate provedene u Parizu tako da uopće ne spominjem da sam se susreo s generalom Bertholdierom, vratit ću se i objasniti policiji što se dogodilo.

Kao što izreka kaže, to je možda lakše reći nego učiniti. Vidjeli su vas u razgovoru u L'Etalon Blancu. Kad je general stigao kasnije u hotel, nesumnjivo su ga prepoznali; on je slavan čovjek. Ne, mislim kako bi bilomudrije prepustiti nama da to riješimo. Mi to možemo, znate.

Joel oštro pogleda u Nijemca; pogled mu je bio hladan, ali upitan. Priznajem da sam izložen opasnostima dok to radim na svoj način. Ja ih ne volim, a ne bi ih volio ni moj klijent. S druge strane, ja ne mogu hodati unaokolo dok me policija neprekidno traži.

Lov će biti opozvan. Bit će potrebno da nekoliko dana ostanete izvan pogleda, a tada će iz Pariza stići drugačije instrukcije. Vaše će ime nestatis Interpolovih popisa; više vas neće tražiti.

Trebat će mi potvrda, jamstva.

Što možete imati bolje od moje riječi? Ne lažem vam kad kažem da bismo mi mogli mnogo više izgubiti nego vi.

Converse je svladao iznenađenje. Leifhelm mu je već dosta toga rekao, htio to ili ne. Nijemac je gotovo priznao da je dijelom tajne organizacije koja se ne smije izložiti riziku javnosti. Bio je to prvi konkretni dokaz koji je Joel čuo. To je nekako prošlo suviše lagano. Ili su ti stariji šefovi Akvitanije samo uplašeni starci.

Ja vam to priznajem rekao je Converse, prekriživši noge. U redu, generale, vi ste me pronašli prije nego ja vas, ali, kao što smo se suglasili, moje je kretanje ograničeno. Kamo ćemo poći odavde?

Točno tamo gdje ste htjeli poći, gospodine Converse. Dok ste bili u Parizu govorili ste o Bonnu, Tel Avivu, Johannesburgu. Znali ste kogatrebate potražiti u

Parizu i koga imate pronaći u Bonnu. To nas se veomadoima; pretpostavljamo da znate još više.

Proveo sam mjesec detaljnog istraživanja u korist svog klijenta, dakako.

Ali tko ste vi? Odakle dolazite?

Joel je osjetio oštru mučnu bol u prsima. To je osjetio i mnogo puta prije; bio je to njegov fizički odgovor na neposrednu opasnost i vrlo realni strah. Ja sam onaj za koga bih htio da ljudi vjeruju da jesam, generale Leifhelm. Uvjeren sam da to možete razumjeti.

Tako kimne Nijemac pažljivo ga promatrajući. Zakleti sudrugprevladavajućih vjetrova, ali blizak moći koja će vas odvesti do odredišta.

To je malo prejako, ali mislim da govori dosta. A što se tiče pitanja odakle sam, uvjeren sam da to sada znate.

Pet sati. Više nego dovoljno da bi se lutke postavile na svoja mjesta. Ubojstvo u New Yorku; o tome će se još čuti.

Samo djeliće, gospodine Converse. A čak i da znamo više, kako bismo mogli biti sigurni daje to istina? Vi možda niste ono što ljudi misle da jeste.

Jeste li vi, generale?

Ausgezeichnet! Sh rekao je Leifhelm, udarivši se dlanovima po koljenima, smijući se. Bio je to iskreni smijeh, a čovjekovo voštano lice seizboralo humorom. Vi ste izvrstan pravnik, mein Herr. Vi odgovarate kao što se kaže na engleskom na peckavo pitanje drugim pitanjem koje je i odgovor i optužba.

Pod izvjesnim okolnostima, to je samo istina. Ništa više.

I skromnost. Vrlo pohvalno, vrlo privlačno.

Joel je spustio nogu s noge, a onda ih, nestrpljiv, opet prekrizio. Ja ne volim komplimente, generale. Ja ne vjerujem u njih pod stanovitim okolnostima. Ranije ste govorili o tome kamo kanim putovati, spomenuli ste Bonn, Tel Aviv i Johannesburg. Što ste time mislili?

Jedino to da smo se povinovali vašim željama uzvratiti mu general iraširi ruke pred njim. Umjesto da obavljate ta užasna putovanja, zamolismo svoje predstavnike u Tel Avivu i Johannesburgu, kao i Bertholdiera, dakako, da dolete u Bonn na sastanak. S vama, gospodine Converse.

Uspio sam! pomisli Joel. Oni jesu zaplašeni uspaničeni, možda je to bolji opis. Usprkos udaranju i bolovima u prsima, govorio je polako, mirno. Ja cijenim vašu ljubaznost, ali, govoreći najiskrenije, moj klijent nije spreman za samit. On želi razumjeti dijelove prije nego pogleda dalje i ugleda cjelinu. Žbice podupiru

kotač, gospodine. Moj je zadatak da izvijestim o njihovoj snazi da kažem koliko se jakima meni čine.

Oh, a vaš klijent? Tko je on, gospodine Converse?

Uvjeran sam da vam je general Bertholdier rekao da to nisam slobodan reći.

Bili ste u San Franciscu, Kalifornija...

To je područje velikog dijela mojih istraživanja prekinu ga Joel.

No, to nije mjesto gdje živi moj klijent. Premda ja spremno priznajem da postoji i čovjek u San Franciscu Palo Alto da budem točniji za koga bih vrlo rado htio da bude moj klijent.

Da, da, vidim Leifhelm je sastavio prste, nastavljajući razgovor.

Trebam li shvatiti to kao da odbijate sastanak ovdje u Bonnu?

Converse je čuo tisuću takvih pitanja u gambitima otvaranja s braniteljima koji su nastojali postići nekakvo razumijevanje među korporativnim protivnicima. Obje su stranke željele isto; postavljalo se jedino pitanje

1. Izravnavanja odgovornosti tako da nijedna stranka ne bude peticionar.

Dakle, vi ste se izložili priličnim neizgodama započe Joel. A svedote dok se prihvaća kako imam opciju da sa svakim čovjekom razgovaram pojedinačno, ako to zaželim, ne vidim u tome nikakvu štetu. Converse si je dopustio nategnuti smiješak, kao što je već to učinio hiljadu puta.

U interesu mog klijenta, dakako.

Dakle, uzvratit ću sutra. Recimo, u četiri sata poslije podne.

Poslat ću kola po vas. Uvjeravam vas da ću se pobrinuti za sjajan stol.

Stol?

Večera, prirodno. Nakon našeg razgovora. Leifhem je ustao. Nezamislivo je da boravite u Bonnu, a ne doživite to iskustvo. Ja sam poznat po svojim večerama, gospodine Converse. A ako ste zabrinuti, pobrinite se za svoju sigurnost. Četa osobnih čuvara, ako želite, bit ćete sasvim sigurni.

Mein Haus ist dein Haus. Ne govorim njemački.

Zapravo, to je stara španjolska izreka. Mi časa, su časa. Moja je kuća tvoja kuća. Moja je prva briga vaša udobnost i dobro stanje.

I moja, također dodaje Joel ustajući. Ne mislim na to da bi menetko pratio // slijedio. To bi bilo kontraproduktivno. Dakako, ja ću svog klijenta izvijestiti gdje sam i reći mu kada približno može očekivati mojsljedeći poziv. S nestrpljenjem će čekati moj poziv.

Vjerujem daje tako. Leifhelm i Converse su otišli do vrata; Nijemac se okrenuo i opet ponudio svoju ruku. Do sutra, dakle. I mogu li vam opet napomenuti da budete oprezni dok ste ovdje, barem nekoliko dana.

Razumijem.

Lutke u New Yorku. Ubojstvo koje se trebalo izvršiti prva od dviju prepreka, dvije oštre, mučne boli u prsima.

Usput još će Joel puštajući feldmaršalovu ruku. Jutros sam na

BBCu čuo vijest koja me zanimala čak toliko da sam nazvao svog partnera. U New Yorku su ubili jednog čovjeka, suca. Kažu da je riječ o ubojstvu iz osвете, ugovor sklopljen od strane organiziranog kriminala.

Jeste li išta čuli o tome?

Ja? upita Leifhelm: plavobijele obrve mu se podigoše, a voštaneusne razdijeliše. Mislim da u New Yorku svakog dana ubijaju najmanje desetak ljudi uključujući i suce, kako zamišljam. Zašto bih ja nešto znao o tome? Odgovor, očigledno, glasi ne.

Samo sam se pitao. Hvala vam.

Ali... ali vi. Vi mora da imate...

Da, generale?

Zašto vas taj sudac zanima? Zašto ste pomislili da bih ja mogao nešto znati o njemu?

Converse se nasmiješio, ali bez traga humora. Ja vam neću lagati kada kažem daje on bio naš zajednički protivnik neprijatelj, ako hoćete.

Naš? Budite jasniji?

Kako smo vi i ja rekli, ja sam ono što želim da ljudi vjeruju da jesam. Taj je čovjek znao istinu. Ja sam odsutan iz svoje firme povjerljivost radeći za osobitog klijenta. On me pokušao zaustaviti tražeći od starijeg partnera da opozove moj dopust i natjera me da se vratim.

Govoreći mu razloge za to?

Ne, samo prikrivene prijetnje oko korupcije i neispravnosti u poslovanju. Nije želio ići dalje; on je predsjedavajući sudac i nije mogao dalje jer bi njegovo ponašanje bilo sumnjivo. Moj poslodavac ne zna ništa paklenski je bijesan i smeten ali ja sam ga umirio. Slučaj je zatvoren: što se manje istražuje, to bolje za sve nas. Joel je otvorio vrata Leifhelmu. Do sutra... nakratko je zašutio prezirući čovjeka koji je stajao pred njim, ali pogledom izražavajući samo poštovanje. ...feldmaršale dodao je.

Gute Nacht odgovori mu Erich Leifhelm, kimnuvši oštro, kao štoje i red za takva vojnika.

Converse je zamolio telefonsku centralu da pošalju nekoga u blagovaonicu i potraže Amerikanca, zapovjednika Fitzpatricka. Taj zadatak nije bio jednostavan jer ga nije bilo ni u blagovaonici, niti u baru. Bio je vani, na Spanische Terrasse, pijući s prijateljima i gledajući na Rajnu u sumraku.

Koji prokleti prijatelji? zahtijevao je Joel preko telefona.

Neki par koji sam susreo. On je sjajan tip tip poslovnog glavonje, već prilično uznapredovalih sedamdesetih godina života, rekao bih.

A ona? upita ga Converse, čiju je pravničku antenu istjerao određeni signal.

Možda trideset, četrdeset godina mlađa odgovori Connal, ne razrađujući tu temu.

Popni se gore, mornaru!

Fitzpatrick se nagnuo na kauču, s laktovima na koljenima i izrazom lica koji je bio mješavina zabrinutosti i iznenađenja dok je gledao u Joela. Ovaj je pušio ispred otvorenih vrata balkona. Vratimo se opet na to rekao je pažljivo. Ti želiš da nekoga spriječim da dobije papire o tvojoj vojničkoj službi.

Ne sve, samo jedan dio.

Što ti, dovraga, misliš tko sam ja?

To si učinio za Averbja za Pressa. To možeš učiniti i za mene.

Moraš!

To je bio obrnut slučaj. Njemu sam otvorio te dokumente, ja ih nisamdržao zatvorene.

Na svaki način, to je nadzor nad njima. Ti imaš pristup; ti imašključ.

Ja sam ovdje, ne tamo. Ne mogu škarama izrezati nešto što ti se nesviđa na udaljenosti od deset tisuća milja. Budi razborit!

Netko može, netko moral To je samo kratki dio, a mora biti na kraju.

Konačni intervju.

Intervju? upita ga Connal, pa iznenađeno skoči na noge. U fasciklu o službi? Ti misliš na neku vrstu operativnog izvješća? Jer ako takomisliš, to ne bi bilo...

Ne izvješće prekinu ga Converse, tresući glavom. Otpust mojtopusni intervju. To mije citirao Press Hallidav.

Čekaj trenutak, čekaj trenutak! Fitzpatrick je podigao ruke. Govoriš li ti to o primjedbama za vrijeme tvog otpusnog saslušanja?

Da, to je to. Saslušanje!

U redu, opusti se. To nije dio iz tvog fascikla s ocjenama tvoje službe, niti ičije.

Hallidav je to imao Avery je to imao! Kao što sam ti rekao, on jemoje riječi citirao! Joel priđe stolu gdje je bila pepeljara i zgnječi cigaretu. Ako to nije dio moje dokumentacije, kako se on toga domogao? Kakosi to nabavio za njega?

To je drugo odvrati Connal, očito prisjećajući se dok je govorio.

Ti si bio POW, a mnogo tih saslušanja stavljeno je pod klasifikaciju vrlo povjerljivo ili tajno. Čak i nakon svih tih godina mnoga od tih saslušanja još su vrlo osjetljiva. Govorilo se o mnogim stvarima koje nitko do današnjeg dana ne želi objelodaniti ili učiniti javnim radi općeg dobra, ne samoradi vojske.

Ali ti si to imao! Čuo sam svoje vlastite riječi, prokletstvo!

Da, ja sam ih imao priznao je mornarički pravnik bez oduševljenja.

Imao sam prijepis, a neka budem degradiran do mornara treće klase ako je itko znao za to. Vidiš, ja sam vjerovao Pressu. Zakleo mi se da mu to treba, da mu sve treba. Nije si mogao dopustiti pogreške.

Kako si to učinio? Ti čak u to vrijeme nisi bio u San Diegu, baremsi tako rekao!

Posjetio sam trezore i okoristio se svojim brojem koji mi daje podobnost za čitanje stanovitih pravnih dokumenata, rekavši da mi to trebaradi fotokopije. Rekao sam da je to hitno Četiri Nula158 i da preuzimam odgovornost. Idućeg jutra kad je autorizacija stigla u torbi s ostalom poštom koju je trebalo potpisati, to sam glavnom pravničkom časniku bazedao na potpis s nizom drugih materijala. To je jednostavno zakopano međudrugim papirima.

Ali, kao prvo, kako si ti uopće znao za to?

Odabrani fascikli POWa imaju zastavice na omotnicama za izdavanje.

Objašnjenje, molim?

Baš kao što sam rekao zastavice. Mali modri pečati koji označavaju dodatnu informaciju koja se još drži pod strogom tajnošću. Nema zastavica sve je čisto; ali ako ima samo jedna, to znači da tu ima još nešto. Rekaosam to Pressu, a on je odgovorio da to mora imati, ma što god bilo, te sam se dao na posao.

Znači da se toga može domoći i netko drugi, zar ne?

Ne, ne bilo tko. Potreban ti je časnik s brojem podobnosti za korištenje takve dokumentacije, a nema nas mnogo takvih. Osim toga, postoji minimalna odgoda u trajanju od četrdeset osam sati, tako da materijal može prethodno biti ispitan. Tako

je gotovo uvijek na području oružja itehnologije jer takvi podaci možda još stoje pod režimom najstrože tajne.

Četrdeset i osam? Converse je progutao na suho, nastojeći zbrojitisate nakon Pariza, od prvog trenutka kad mu je ime izbilo na vidjelo.

Onda još ima vremena! rekao je nategnuta glasa i odrezanih riječi. Akoto možeš učiniti još ima vremena. A ako možeš, ja ću ti reći sve što znamjer to zaslužuješ. Nitko to ne bi mogao zaslužiti više od tebe.

Slovo po slovo.

Joel se okrenuo besciljno tresući glavom. To je smiješno. To isto ja sam rekao Averyju. Rekao sam mu slovo po slovo, Avery, tako nekako. Oprosti, njegovo je ime bilo Press. Converse se opet okrenuo mornaričkom pravniku, vojnom pravniku sa zagonetnom vojnom privilegijom koja se zove broj podobnosti ili broj za upotrebu pravnih dokumenata. Slušaj me i čuj me jasno. Prije nekoliko minuta nešto se dogodilo za što nisam bio siguran da će se dogoditi ili da bi se uopće moglo dogoditi nešto zbog čega je tvoj šurjak ubijen jer je to htio spriječiti. Sutra u četiri sata poslije podne ja ću ušetati usred te skupine ljudi koji su se ujedinili radi omogućavanja i organiziranja takvog nasilja koje će zapanjiti svijet, nasilja koje će pobacati vlade, kako bi se stvorila situacija kad će ti isti ljudi iskoračiti i ispuniti prazninu. Oni će upravljati na svoj način i oblikovati zakone po svome. Jedan veliki vrhovni sud kojemu će predsjedavati fanatik specifičnih uvjerenja određivat će tko je vrijedan a tko nije, što ima vrijednost a što nema, a oni koji je nemaju mogu ravno u pakao, bez ikakvih molbi ili žalbi... Ja ću se sastati s njima licem u lice! Razgovarat ću s njima, slušat ću njihove riječi! Priznajem da sam najamaterskija lisica za koju si ikad čuo da se obrela u kokošinjcu jedino, u ovom slučaju riječ je o lešinarima u njihovu gnijezdu, a kad govorim o njima mislim na onu vrstu koja se brzo spušta i jednim preletom otkida meso s leđa. Ali imam nešto što radi za mene: ja sam doista dobar pravnik, a saznat ću ono što oni neće znati da sam saznao. Možda dovoljno da spojim nekoliko predmeta koji će ih dignuti u zrak njihovu organizaciju dignuti u zrak. Prije sam ti rekao da odbijam tvoje vremensko ograničenje. Još uvijek odbijam, ali sada se ne čini kao daje sasvim izvan rasprave. Zacijelo ne dva dana, ali možda manje od deset! Vidiš, mislio sam da ću morati odletjeti u Tel Aviv, zatim u Johannesburg. Uхватiti ih, uplašiti ih. Sada to ne moram učiniti! Već smo to učinili! Oni dolaze k meni jer su sada oni uplašeni! Ne znaju što da misle, a to znači da je uzbuna, da ih je uhvatila panika. Converse je zastao; na rubovima kose izbile su graške znoja. A onda je dodao: Tebi ne moram

reći što dobar odvjetnik može učiniti s uspaničenim suparničkim svjedocima. Kakav materijal može skupiti kao dokaz.

Vaša je primjedba uvažena, savjetniče rekao je Fitzpatrick, ne bezizvjesnog strahopoštovanja. Uvjerljiv si. A sada mi reci zašto ti moje zalaganje može pomoći? Što se može time postići?

Ja želim da ti ljudi pomisle da sam ja jedan od njih). Ja mogu živjeti sa svim što oni sastave o meni ja nisam na to ni najmanje ponosan; ja sam imao svojih kompromisa ali ne mogu živjeti s prijepisom mog otpusta!

Zar to ne vidiš? To je ono što je Avery, Press, shvatio! Ja to sada razumijem. On me je poznavao gotovo dvadeset pet godina, a kad se osvrnem na našu prošlost, mi smo bili ipak vraški dobri prijatelji. A bez obzira na to što se dogodilo nama pojedinačno, on se oslanjao na činjenicu da se ja uistinu nisam mnogo promijenio, ne u bitnim stvarima. U vrijeme kad smo dostigli glasačku dob bili smo prilično dobro definirani kao ličnosti, svi mi. Prave promjene dolaze kasnije, mnogo kasnije, a diktiraju ih takve okolnosti kao što su prihvaćanje ili odbijanje, ili stanje u našim novčanicima cijene koje plaćamo za naša uvjerenja ili za potporu našim talentima i sposobnostima, braneći uspjeh ili objašnjavajući neuspjeh. Taj je prijepis potvrđivao ono što je Hallidav vjerovao, barem u tolikoj mjeri da se htio sastati sa mnom, razgovarati sa mnom i najzad me regrutirati. Jedino, on je to učinio konačno umirući, dok sam mu ja držao glavu. Poslije toga nisam mogao samo nonšalantno odšetati iz svega ovoga.

Connal Fitzpatrick je šutio odšetavši do balkona. Nagnuo se i oslonio na ogradu dok gaje Converse promatrao. Zatim se uspravio, podigao obje ruke i povukao rukav s lijeve ruke. Sad je dvanaest i petnaest u San Diegu. Nitko iz pravne ne ide na objed prije jedan sat; do tada ne počinje ludnica u baru Coronada.

Možeš li to učiniti?

Mogu pokušati odgovori mu mornarički časnik prolazeći kroz francuska vrata prema telefonu. Ne, prokletstvo, ako je sve tako kako smorekli, ja mogu učiniti više nego pokušati. Ja mogu zapovjediti. Mislim da zbog toga postoje činovi.

Prvih pet minuta bile su vraški bolne za Joela. Čekanja su svojstvena svim prekomorskim telefonskim pozivima, ali dvojezični, trojezični ili četverojezični Fitzpatrick, govoreći urgentno i usrdno njemački, nekako se uspio provući, često ponavljajući riječ dringend. Poručnik starije klase Remington, David. Pravni odjel, SAND PAC.160 Ovo je najhitnije, mornaru, zove zapovjednik Fitzpatrick. Upadni u linije ako su zauzete. Connal je rukom prekrpio slušalicu i okrenuo se Converseu.

Ako otvoriš kovčeg, u njemu se, u sredini, nalazi boca bourbona. Otvorit ću tvoj kovčeg, zapovjednice.

Remington...? Dobar dan, Davide, govori Connal... Da, hvala ti, reći ću Meagen... Ne, nisam u San Franciscu, nemoj me tamo zvati. Aliza nešto je iskrsnuo rok, a želim da to ti obaviš; riječ je o nečemu što je namom kalendaru, a ja to nisam učinio. Za početak, to je hitnost Četiri Nula.

Objasnit ću ti kad se vratim, a dok se ne vratim ti se moraš pobrinuti zato. Imaš li olovku? ... U arhivi službe ratnih zarobljenika je fascikl podimenom Converse, Joel, poručnik, jedna i po vrpca, pilot s bazom nanosaču, dužnost u Vijetnamu. Bio je otpušten šezdesetih... Fitzpatrick jepogledao na Conversea, koji je podigao desnu ruku i tri prsta na lijevoj ruci

...šezdeset osme, da budem precizan. Joel je zakoraknuo, desna ruka sraširenim prstima još je bila u zraku, a lijeva mu je sada pokazivala samokažiprst. Lipanj '68. dodao je mornarički pravnik, kimajući. Točkarastanka je naš stari domaći grad San Diego. Jesi li uhvatio sve to? Molim

159 *Hitno, neodložno (njem.) (op. prev.)*

160 *Onomatopeja brzog trčanja američkih Indijanaca u mokasinama: (fon.) sendpek. Oznaka hitnostivojnih komunikacija (op. prev.)*

161 *Whisky destiliran uglavnom u SAD od kukuruza, osobito onaj koji sadrži najmanje 51 postokukuruza, a ostatak su slad i raž; čuva se u oprljenim bačvama od bijela hrasta (op. prev.)*

... te pročitaj mi, Davide.

Connal je sporadično kimao, slušajući. CONVERSE, tako je... lipanj '68, zrakoplovstvo, pilot. Vijetnam, arhiv ratnih zarobljenika, razduženje u San Diegu; uhvatio si sve. A sada još nešto, Davide. Taj Converseov SR162 ima status zastavice; zastavica se odnosi na otpusno saslušanje, nema veze s oružjem ili visokom tehnologijom... Slušaj pažljivo, Davide. Koliko sam saznao, postoji zahtjev uz kod za otvaranje dokumenata da se da na raspolaganje prijepis otpusnog saslušanja. Pod nikakvim okolnostima ne smije se dati prijepis. Zastavica ostaje i dalje i ne može je ukloniti nitko bez mog ovlaštenja. A ako je zahtjev za otpuštanjem tog dokumenta već obrađen, još je u okviru veteranske odgode u trajanju od četrdeset osam sati. Ne odstupaj. Razumio?

Fitzpatrick je opet slušao, ali umjesto da kima, tresao je glavom. Ne, pod nikakvim okolnostima. Nije mi stalo hoće li ministri za vanjske poslove, obranu i mornaricu potpisati zajedničku peticiju na memorandumu Bijele kuće, ali odgovor je ne. Ako se itko suprotstavi toj odluci, reci mu daj nastupam u okviru svojih ovlaštenja, kao glavni pravni časnik SAND PACa. Ima neki prokleti član u koji kaže da služba CLO može staviti zabranu na materijale na osnovi vjerodostojno privilegirane informacije u vezi sa sigurnošću sektora, et cetera, et cetera. Ne sjećam se vremenske granice sedamdeset dva sata ili pet dana, ili nešto slično ali pronađi taj statut. Možda će ti trebati.

Connal je opet slušao, nabranih obrva, dok mu je pogled odlutao do Joela. Govorio je polako dok je Converse osjećao mučnu bol u prsima. Gdje me možeš naći...? izgovori mornarički časnik, zbunjeno. Odjednom više nije bio smeten. Povlačim što sam prije rekao; nazovi Meagen u San Francisco. Ako nisam s njom i djecom, ona će znati gdje će me naći... Opet ti hvala, Davide. Očisti stol i odmah se posveti ovome, okay! Hvala... reći ću Megi. Fitzpatrick je spustio slušalicu i čujno odahnuo. Dakle, tu smo rekao je i skljojao se u fotelju osjećajući veliko olakšanje, a onda počeo provlačiti prste kroz ne baš gustu svijetlosmeđu kosu. Telefonirat ću Meagen i dati joj ovaj broj; reći ću joj da kaže da sam otišao u brda Sonorna, ako Remington nazove Press ima tamo neko imanje.

Daj joj telefonski broj, reče Joel ali joj nemoj ništa drugo reći.

Ne brini, ima ona dosta drugih briga u glavi. Mornarički časnik pogleda u Conversea, namrštivši se. Ako si točno brojao sate, mislim daje sada to tvoje vrijeme.

Moj je račun točan. Je li i poručnika Remingtona? Ja to mislim samo u smislu hoće li ipak pokleknuti i dopustiti nekome da bude jači od tvoje zapovijedi. Bi li mogao to učiniti?

Nemoj krivo shvaćati moju službenost kad je on u pitanju odgovorimu Connal. Davida se ne može lako gurati amotamo. Razlog zašto samnjega izabrao, a ne nekoga od četvorice starijih pravnik u odjeljenju, upravo je u tome što njega prati glas čovjeka strogog ponašanja, kojemu se jebeza neosnovane intervencije. On će pronaći taj statut i zakucati ga u glavubilo kom četverovrpaču koji se pokuša suprotstaviti tom propisu. Volim

Remingtona; vrlo je koristan. Kadar je isprepadati svakog živog.

U pravnim predmetima svi imamo takve partnere. To se zove dobartiploš tip, rutina.

Tu spada David. Ima oko koje mu stalno luta na desnu stranu. Fitzpatrick je odjednom stao uspravno, u vojničkom držanju. Mislio sam daćete donijeti bourbon, poručnice?

Da, zapovjednice! odstrijeli Joel i pođe prema Fitzpatrickovu kovčegu.

A ako se točno sjećam, nakon što nam naspeš piće, ti ćeš mi ispričati priču koju toliko želim čuti.

Aye, aye, sir!¹⁶³ odvrati Converse; podigao je kovčeg i stavio gana kauč. A ako mogu predložiti, gospodine nastavi Joel naručio bihvečeru u sobu. Uvjeren sam daje zapovjedniku potrebno jelo nakon napornog dana za volanom.

Pravilno razmišljanje, poručnice. Telefonirat ću na Empfang.[Mogu li također predložiti da prije nego nazovete, ipak telefonirate svojoj sestri?

O, Kriste, zaboravio sam!

Chaim Abrahms je hodao tamnom ulicom Tel Aviva; njegovo je zdepasto tijelo bilo odjeveno u običnu safari jaknu, a ispod hlača khaki boje imao je visoke grube cipele; da, i beretka je pokrivala njegovu gotovo ćelavu glavu. Beretka je bila jedino odstupanje te noći; u normalnim je okolnostima uživao da ga prepoznaju, a divljenje je primao s dobro izvježbanom poniznošću. Za dana, otkrivene glave i uspravna hoda, uvijek u svojoj uobičajenoj jakni, pozdrave bi dočekivao kimanjem, dok su mu oči gotovo bušile svakog sljedbenika.

Najprije Židov! bila je fraza s kojom su ga uvijek pozdravljali, bilo u Tel Avivu ili Jeruzalemu, bilo u dijelovima Pariza ili u velikom dijelu

163 Da, da, gospodine. Osim u arhaičnoj ili dijalektalnoj upotrebi, aye se osobito upotrebljava umornarici kao izraz uslužnog pristajanja (op. prev.)

164 Recepcija (njem.) (op. prev.)

New Yorka.

Fraza je nastala prije mnogo godina kada su ga Britanci, kao mladog terorista Irguna,¹⁶⁵ osudili na smrt in absentia¹⁶⁶ zbog pokolja palestinskog sela i izlaganja arapskih leševa za Nakama¹⁶⁷ Onda je viknuo ono što se pročulo po cijelom svijetu: Ja sam kao prvo Židov, sin Abrahama! Sve drugo slijedi, a rijeke krvi će uslijediti ako Abrahamova djeca budu nepriznata!

God. 1948., ne želeći stvoriti još jednog mučenika, Britanci su preinačili kaznu i dali mu veliki moshav }bi Pa, ipak, veličina naselja nije mogla zadržati militantnog sabru. Tri su rata razbila njegove poljoprivredne okove i oslobodila mu

jedva sputanu surovost; bio je izuzetan na vojnom polju. Bila je to izuzetnost koju je razvio i rafinirao kroz prve godine trke s fragmentiranom vojskom u stalnom bijegu, za koju su taktike iznenađenja, naglog udarca i brzog nestajanja s mjesta akcije bile konstanta. Bila je to vojska koja je kao nesretnu trajnost prihvaćala stanje u kome je uvijek bila brojčano nadjačana i oružjem nadigrana, ali je kao jedini ishod prihvaćala samo pobjedu. Strategiju i filozofiju tih godina kasnije je primijenio na sve jaču i veću ratnu mašinu koja je postala vojskom, mornaricom i zrakoplovstvom moćnog Izraela. Mars je bio na nebesima vizije Chaima Abrahamsa, a ostavivši proroke po strani, bog rata bio je njegova snaga, njegov razlog postojanja. Od Ramat Aviva do Har Hazevtima, od Rehovota do negevskog Masada, Nakama! je bio poklič. Odmazda neprijateljima Abrahamove djece!

Ah, da samo u Izrael nisu doselili deseci tisuća Poljaka i Čeha, Mađžara i Rumunja,¹⁶⁹ kao i oholih Nijemaca i nemogućih Rusa. Ipak, stigli su, a s njima i komplikacije. Frakcija protiv frakcije, kultura protiv kulture, a svaka skupina nastoji dokazati da ima više prava na ime Židov od one druge.

Sve je to besmisleno! Oni su tu jer moraju biti tu; oni su se pokorili Abrahamovim neprijateljima, dopustili su da, dopustili pokolj milijuna, umjesto da su ustali u milijunima i klali zauzvrat. Dakle, ustanovili su što

165 Nekadašnja tajna židovska teroristička organizacija u Palestini (op. prev.)

166 U odsutnosti (lat.) (op. prev.)

167 Na bubanj doslovce (na arapskom naqama); u značenju da svi vide (u ovom je značenju bližehebrejskom pojmu); zanimljivo je da se hebrejska riječ nakama u posljednje vrijeme gotovo redovno upotrebljava u značenju osveta ili odmazda (op. prev.)

168 Teren, teren za obradu i uzgajanje; naselje (hebr.) (op. prev.)

169 U originalu je Romanies, što znači Romi, Cigani. Međutim, prema izraelskom popisu stanovništva iz 1986. u Izraelu živi samo 11 Cigana. Možda je autor mislio na Rumunje (kao što prevodilac pretpostavlja), ali Rumunj je na engleskom Rumanian ili Roumanian. U Izraelu živi samo nekoliko tisuća Izraelaca rumunjskog porijekla (op. prev.)

im može donijeti njihov civiliziran način i što mogu ostvariti zahvaljujući talmudskim konvolucijama. Zato su došli u Svetu zemlju svoju Svetu zemlju, kako

su izjavljivali po dolasku. Dakle, nije njihova. Gdje su bili kad su je snažne ruke primitivnim alatima stvarale iz kamena i pustinje biblijskim alatom? Gdje su oni bili kad su omrznuti Arapi i prezreni Englezi prvi osjetili gnjev plemenskog Židova? Bili su u glavnim gradovima Europe, u svojim bankama i elegantnim salonima, stvarajući novac i ispijajući skupocjeni brandv iz kristalnih čaša. Ne, oni su došli ovamo jer su morali; oni su došli u Svetu zemlju sabra.

Sa sobom su donijeli novac i kicoško ponašanje, i elegantne riječi i smetenu argumentaciju, i utjecaj i krivnju svijeta. Ali su ih sabre naučile kako se treba boriti. A sabra će cijeli Izrael uzdignuti u orbitu moćnog novog saveza.

Abrahms je stigao do raskršća ulica Ibn Gabirol i Arlosoroff; ulične svjetiljke su bile prigušene, a njihovo svjetlo nejasno. Tim bolje; ne treba biti viđen. Mora proći još jednim blokom do adrese u ulici Jabotinskij, do stambene zgrade nepretencioznog izgleda, u kojoj je muškarac, koji se doimao poput nevažnog birokrata, iznajmio stan koji ničim nije upadao u oči. Međutim, ono što je malo ljudi znalo bila je činjenica da je taj čovjek, taj specijalist koji je rukovao najmodernijom kompjutorskom opremom i komunikacijama diljem golema dijela svijeta, bio itekako značajan za globalne operacije Mossada, izraelske obavještajne službe koju mnogi smatraju najboljom u svijetu. I on je bio sabra. Bio je jedan od njih.

Abrahms je tiho izgovorio svoje ime u mikrofon iznad poštanskog pretinca u vanjskom hodniku; čuo je klik u bravi teških vrata i ušao unutra. Poče se uspinjati preko tri vijenca stuba koje će ga odvesti do tog stana.

Malo vina, Chaime?

Whisky glasio je kratki odgovor.

Uvijek isto pitanje i uvijek isti odgovor primijeti specijalist. Jakažem malo vina, Chaime? a ti kažeš samo jednu riječ. Whisky. Ti bi piowhisky i kod Sedera, ako bi ti pošlo za rukom.

I mogu, i pijem tamo. Abrahms je sjeo u naslonjač napukle kože, gledajući po jednostavnoj, neurednoj sobi, s knjigama posvuda, pitajući se, kao uvijek, zašto čovjek takva utjecaja živi na ovakav način. Govorkalo seda časnik Mossada ne voli društvo, a veći i atraktivniji stan mogao bi privlačiti nepozvane. Na temelju tvojih mrmljanja i kašljanja preko telefonazaključio sam da imaš ono što mi treba.

Da, imam odvrati specijalist pa donese čašu vrlo dobrog scotchagostu. Imam, ali mislim da ti se neće svidjeti.

Zašto ne? upita Abrahms pijući, budna pogleda preko ruba čaše, pogleda uperena u domaćina koji je sjeo nasuprot njemu.

U osnovi zato jer je konfuzno, a u ovome poslu valja vrlo delikatno prići onome što je konfuzno. Ti nisi delikatan čovjek, Chaime Abrahmse, oprosti mi što ti to kažem. Ti mi kažeš da je taj Converse neprijatelj, mogući infiltrator, a ja ti kažem da ne nalazim ništa što bi poduprlo taj zaključak. Prije bilo čega, mora da postoji duboki osobni motiv da se neprofesionalac angažira u ovakvu vrstu zavaravanja, u ovakvo ponašanje, ako hoćeš. Mora da postoji neka opsjednutost, neka strašna prisila da bistvorio imidž ideje koju prezire. Dakle, postoji motiv, a postoji i neprijatelj kojega mora da strašno mrzi, ali ni jedno ni drugo se ne podudara s onim što ti govoriš. Informacija je, usput rečeno, sasvim pouzdana. Dolazi od

Queang Dinha...

Stoje, dovraga, to? prekinu ga general.

Specijalizirana služba Sjevernog Vijetnama sada, dakako, samo Vijetnama njihova obavještajna služba.

Ti imaš izvore tamo?

Godinama smo ih hranili informacijama ništa strašno vitalno, ali dovoljno da okupi nekoliko ušiju i glasova. Bilo je stvari koje smo morali saznati, oružja koje smo htjeli razumjeti; ono što bi se moglo okrenuti protiv nas.

Taj Converse je bio u Sjevernom Vijetnamu?

Nekoliko godina kao ratni zarobljenik; o njemu postoji podebeo fascikl. Ispočetka su njegovi tamničari mislili da bi ga mogli upotrijebiti za propagandu, radioemisije, televiziju navesti ga da od svoje okrutne vlade zahtijeva da se povuče i prestane s bombardiranjem, sve to uobičajeno smeće. Dobro je govorio, dobro se predstavljao i očigledno je djelovao vrlo američki. Ispočetka su ga televizijski snimili kao ubojicu s neba kojeg suhumani vojnici spasili od osвете bijesnog naroda. Zatim su ga snimali zavrijeme jela i vježbe. Vidiš, oni su ga programirali za nasilno nagli preokret. Vjerovali su daje blag, privilegirani mladić, kojeg će lako slomiti i privoljeti ga na suradnju, a zauzvrat su s njim ugodnije postupali nakon razdoblja u kojem je iskusio strašne nevolje gladi i oskudice, lišen svega ljudskog. Ono što su naučili, međutim, bilo je sasvim drugačije. Ispod mekane ljuske, unutrašnji je sloj bio od tvrdog metala, a kako su mjeseci prolazili, sa čuđenjem su opažali kako taj sloj postaje sve tvrdi, sve dok nisu shvatili da su

stvorili stvorili je njihova riječ neku strašnu zvijer, iskovanu od čelika, paklenog psa.

Paklenog psa? Je li i to njihova riječ?

Ne, oni su ga okrstili ružnim i prezrenim izazivačem nereda, što, uzmemo li u obzir izvor, nije bez ironije. Sve u svemu, priznali su činjenicu da su ga oni stvorili. Stoje ponašanje spram njega bilo oštrije, on je postajao sve neuhvatljiviji, sve otporniji.

Zašto ne? oštro će Abrahams. Bio je ljutit. Tko leti na pustinjsku zmiju, pazi kako će udariti.

Chaime, mogu te uvjeriti da to nije normalno ljudsko ponašanje pod takvim okolnostima. Čovjek može poludjeti i udarati u ludom bijesu, ili se može povući, ili se raspasti u plaču, voljan na kompromis s bilo kim za najmanju ljubaznost. On se nije ponio ni na jedan od opisanih načina. On se pretvorio u niz proračunatih i inventivnih odgovora koji su crpili snagu iz vlastitih unutrašnjih zaliha, preživljavanja radi. Vodio je dva bijega prvo trajao tri dana, a drugi pet prije nego su ih ponovno uhvatili. Kao vođu bijega, stavili su ga u kavez u rijeku Mekong, ali on je smislio način kako će ubijati vodene štakore, hvatajući ih ispod površine kao morski pas. Ondas ga bacili u samicu, u rupu u zemlji, duboku četiri metra, s bodljikavom žicom na vrhu. Za vrijeme jake kišne oluje, nekako se iskopao iz te rupe, savio žicu i sam pobjegao. Išao je prema jugu, kroz džunglu i preko rijeka, na putu dužem od stotinu milja, sve dok nije stigao do američkih linija. Tonije bio lak pothvat. Dakle stvorili su divljački opsjednutog čovjeka koji je pobijedio u svom osobnom ratu.

Zašto ga nisu jednostavno ubili prije toga?

1 ja sam se to pitao rekao je specijalist pa sam nazvao svoj izvor u Hanoju, izvor iz kojeg je potekla ta informacija. Rekao je nešto čudno, nešto prilično duboko, na svoj način. Rekao je da on, dakako, nije bio tamo, ali vjeruje daje vjerojatno posrijedi poštovanje.

Prema prezrenom izazivaču nereda?

Zarobljeništvo u ratu čini čudne stvari, Chaime, i zarobljenima i zarobljivačima. U paklenskoj igri toliko je činitelja. Agresivnost, otpor, hrabrost, strah, i ne na kraju znatiželja, osobito kad igrači dolaze iz tako različitih kultura, kao što su Zapad i Istok. Često se oblikuje abnormalna povezanost, koliko od zamora s igrama kušnje, toliko zbog sveg drugog. To ne ublažava nacionalne

animozitete, ali dolazi do postupnog priznanja da se ti ljudi, ti igrači, ne nalaze u igri na osnovi vlastitog izbora.

Dubinska analiza dalje nam pokazuje da zarobljivači, a ne zarobljenici, prvi osjete takvo zajedništvo. Zarobljenici su opsjednuti slobodom i preživljavanjem, dok zarobljivači postupno ispituju svoju apsolutnu vlast nad životom i uvjetima drugih ljudi. Počinju se pitati što bi bilo da su oni na

.suprotnoj strani. Sve to dio je onoga što psihijatri nazivaju stockholmskim sindromom. Za ime Boga, što mi to nastojiš reći? Zvučao si poput jednog od onih dosadnjakovića u Knesetu, koji čitaju pozicioni papir. Malo ovoga, malo onoga, i mnogo vjetra!

Ti definitivno nisi delikatan, Chaime. Ja ti pokušavam objasniti daje taj Converse gajio mržnju i svoju opsjednutost dok su se njegovi uznicipomalo zasitili igre, a kao što pretpostavlja naš izvor u Hanoju, oni su mugundajući poštedjeli život iz poštovanja, prije nego je pobjegao posljednjiput, i to uspješno.

Specijalist je očigledno završio, ne razbivši Abrahmsovu smetenost.

I? upita ga sabra.

U redu, evo. Postoji motiv i neprijatelj, ali su oni, tvoj motiv i tvoj neprijatelj stigli iz različitih smjerova. Konačno, ti želiš razbiti ustanakma gdje se pojavio, želiš okončati širenje revolucija trećeg svijeta, osobito islamskih, jer znaš da ih podržavaju marksisti čitaj Sovjeti a izravna suprijetnja Izraelu. Bilo ovako ili onako, sve vas je okupila globalna prijetnja, a po mom sudu učinili ste stoje trebalo učiniti. Postoji vrijeme i mjesto za vojnoindustrijski kompleks, a to vrijeme je sada. To znači da trebarukovoditi vladama slobodnoga svijeta prije nego svijet pokopaju njegovineprijatelji.

Chaim Abrahms je zažmirio i suzdržavao se da ne vikne. I?

Zar ne vidiš? Taj Converse je jedan od vas. Sve podupire takav zaključak. On ima motiv i neprijatelja kojeg je vidio u najgorem svjetlu. On je visoko cijenjeni pravnik koji zarađuje mnogo novaca u vrlo konzervativnoj firmi, a njegovi su klijenti među najbogatijim korporacijama i konglomeratima. Sve što je on vidio i iza čega stoji može se pozitivno razviti uz vaš trud. Konfuziju izazivaju njegovi neuobičajeni načini ponašanja, aja ih ne mogu objasniti, osim što mogu reći da nisu

neuobičajeni u specijaliziranom poslu koji obavlja. Tržišta mogu pasti od samih govorkanja; skrivenost u ponašanju i angažiranje pažnje na drugim stranama svakakosu cijenjene metode. Bez obzira na sve, on vas ne želi uništiti, on vam se želi pridružiti.

Sabra je stavio čašu na pod i s mukom ustao. Spustivši bradu i spojivši ruke iza leđa, Abrahms je koračao naprijed natrag u tišini. Zaustavio se i pogledao specijalista.

170 Teško objašnjivo razvijanje stanovite prisnosti između talaca i njihovih zarobljivača kada borave na istom mjestu, bez kontakta sa svijetom. Psihijatrijska sintagma stockholmski sindrom nastala je u vezi s takvim događajem u Stockholmu, kad su otmičari i taoci bili dva tjedna zatvoreni u jednoj banci (1970. godine) (op. prev.)

Pretpostavimo, samo pretpostavimo sada ćedaje svemogući Mossad pogriješio, da postoji nešto što niste pronašli.

Bilo bi mi teško to prihvatiti.

Ali to je moguće!

U svjetlosti informacija koje smo sakupili, sumnjam u to. Zašto?

Zato što imam osjetilo njuha, eto zašto!

Čovjek iz Mossada je zadržao pogled na Abrahmsu, kao da proučava vojničko lice ili razmišlja s drugačijeg stajališta. Postoji još samo jedna mogućnost, Chaime. Ako taj Converse nije ono što sam opisao, što bi bilo suprotno svim podacima koje smo sakupili, onda je on agent svoje vlade.

To je ono što mirišem tiho će sabra.

Sada je bio red na specijalisti. Duboko je disao, pa ipak odgovorio: Ja poštujem tvoje nosnice, stari prijatelju. Ne uvijek tvoje ponašanje, ali svakako tvoje osjetilo njuha. Što drugi misle?

Samo to da on laže, da pokriva druge koje poznaje ili ne poznaje, kojiga upotrebljavaju kao izvidnicu pješadijska izvidnica, kako glasi izraz koji su upotrijebili u Palo Altu.

Časnik Mossada je nastavio gledati u sabru, ali mu pogled više nije bio usredotočen; vidio je apstraktne, iskrivljene stvari, konvolucije, koje bi malo ljudi bilo kadro razumjeti. To je bio rezultat životnog vijeka analiziranja viđenog i neviđenog, legitimnih i rasnih neprijatelja, odgovor bodeža na udarac bodeža u

najcrnjem mraku. Moguće je prošaptao je, kao da odgovara na neizgovoreno pitanje koje je samo on čuo. Gotovo nezamislivo, ali moguće.

Što? To daje Washington iza njega?

Da.

Zašto?

To je alternativa koju ne potpisujem, ali jedina koja je preostala, iako najmanje vjerojatna, prihvatljiva. Jednostavno rečeno, on ima previše informacija.

I?

Ne Washington u običnom smislu, ne vlada u širem smislu, već unutar krila vlade, dijela koji je čuo šaputanja o nekoj organizaciji, a nisusigurni oko toga. Ako postoji takva organizacija, oni vjeruju da moraju upasti u nju i otkriti je javnosti. I tako odabiru čovjeka s pravom prošlošću, s pravim uspomenu, čak i s pravom profesijom za obavljanje takva posla. On bi čak mogao vjerovati u sve što kaže.

Sabra je bio vrlo prisutan, ali nestrpljiv. To je za mene previše komplicirano rekao je odsječno.

Najprije pokušajmo mojim putem. Pokušaj ga prihvatiti; možda je iskren. On će vam morati dati nešto konkretno; na to ga možete prisiliti. A onda, opet, možda to neće učiniti jer ne može.

I?

A ako ne može, znat ćete da ste u pravu. Onda ga udaljite od njegovih sponzora, brutalno, koliko god je to ljudski moguće. On mora postati parija, čovjek kojega love zbog tako bezumnih zločina da njegovo ludilo nije u pitanju.

Zašto ga jednostavno ne ubiti?

Na svaki način, ali ne prije nego bude etiketiran kao takav luđak danitko neće zakoraknuti ili reći daje njegov. To će kupiti vrijeme koje vam je potrebno.

Konačna faza Akvitanije je kada? Još tri, četiri tjedna?

Da, tada počinje.

Specijalist je ustao i zamišljeno stajao pred vojnikom. Ponavljam, najprije ga pokušajte prihvatiti, uvidjeti je li točno ono što sam govorio. Ali ako tvoje osjetilo mirisa bude i dalje izazvano, ako postoji i najmanja mogućnost da su ga ljudi iz Washingtona, htio on to ili ne, znao on to ili ne, pretvorili u provokatora, tada izgradite zid oko njega i bacite ga vukovima. Stvorite pariju, prije nego netko drugi dođe do njega.

Govori sabra iz Mossada?

Najjasnije što mogu.

Mladi vojni kapetan i stariji civil izišli su iz Pentagona kroz paralelna staklena vrata i kratko bacili pogled jedan na drugoga, ne prepoznavši se. Odijeljeno su silazili preko nekoliko stuba, a zatim skrenuli lijevo na betonsku stazu koja je vodila do golemog parkirališta; časnik je bio možda tri metra ispred civila. Došavši do velikog asfaltiranog prostora, svaki je skrenuo u svom smjeru, prema svom automobilu. Da su ta dvojica bili pod fotografskim nadzorom tijekom tih pedeset sekunda, ne bi bilo ni najmanje indikacije da se oni poznaju.

Zeleni buick coupe skrenuo je desno prema sredini bloka, prolazeći kroz otvorenu pukotinu koja je bila ulaz u hotelsko podzemno parkiralište. Na dnu, kod rampe, vozač je čuvaru pokazao svoj ključ od sobe, a on podigao žutu rampu i mahnuo mu da prođe. U trećem redu parkiranih automobila bilo je jedno prazno mjesto. Buick se dovezao na to mjesto, a iz njega je izišao časnik, kapetan.

Prošao je kroz rotirajuća vrata i pošao prema dizalima u donjem predvorju hotela. Otvorila su se vrata drugog dizala i otkrila dva para kojima nije bila namjera da se odvezu do podruma; smijali su se dok je jedan od muškaraca opetovano pritiskao dugme. Časnik je pritisnuo dugme za četrnaesti kat. Poslije šezdeset sekundi ušao je u hodnik i zaputio se prema stubištu. Uputio se na jedanaesti kat.

Plava toyota station wagon stigla je do rampe, vozač je ispružio ruku, pokazao ključ od sobe tako da bude vidljiv broj. Na parkiralištu je vozač pronašao prazno mjesto i pažljivo parkirao.

Civil je izišao i pogledao na sat. Zadovoljan, pošao je prema rotirajućim vratima i dizalima. Drugo je dizalo bilo prazno i civil je bio u kušnji da pritisne dugme za jedanaesti kat; bio je umoran i ni najmanje mu se nije sviđala pomisao da će još morati hodati. Međutim, na putu prema gore bit će i drugih putnika, pa se držao pravila i kažiprst pritisnuo na dugme pored broja 9.

Stojeći ispred vrata hotelske sobe, civil je podigao ruku, dvaput pokucao, malo pričekao, pa opet dvaput pokucao. Poslije nekoliko sekunda vrata su se otvorila. Otvorio ih je kapetan. Iza njega je stajao drugi muškarac, također u odori. Boja i znakovi označavali su poručnika, mlađeg stupnja, u mornarici. Stajao je pored stola na kojemu je bio telefon.

Drago mi je što si točan rekao je časnik. Promet je lud. Očekujem jedan poziv kroz nekoliko minuta.

Civil je ušao, kimnuo mornaričkom časniku. Sto ste našli o Fitzpatricku? upita.

Tamo je gdje ne bi trebao biti odgovori mu poručnik.

Možete li ga vratiti?

Radim na tome, ali ne znam gdje da počnem. Ja sam vrlo niska glavana veoma visokom totemskom stupu.

Zar to nismo svi? upita kapetan.

Tko je mogao i pomisliti da će Hallidav otići k njemu? upita mornarički časnik, tonom osujećenosti u glasu. Ili, ako ga je namjeravao ući, zašto se nije najprije obratio njemu? Ili mu rekao o nama?

Ja mogu odgovoriti na posljednja dva pitanja rekao je časnik. Onga je štitio od udarca Pentagona. Ako mi padnemo, njegov šurjak ostaje čist.

A ja mogu odgovoriti na prvo pitanje sada će civil. Hallidav je otišao Fitzpatricku jer, u krajnjoj liniji, nije imao povjerenja u nas. Zenevaje pokazala daje bio u pravu.

Kako? upita kapetan obrambeno, ali bez isprike. Mi to ne bismo mogli spriječiti.

Ne, ne bismo mogli suglasio se civil. Ali ni poslije toga nismo mogli ništa učiniti. To je bio dio povjerenja, a nije bilo nikakvog načina da ga dokažemo. To si nismo mogli priuštiti.

Zazvonio je telefon. Poručnik je podigao slušalicu i slušao. Svi su zašutjeli.

To je Mvkonos rekao je.

DRUGI DIO

Connal Fitzpatrick je sjedio nasuprot Joelu za stolom i ispijao posljednje kapi kave. S večerom su završili, priča je bila ispričana, a Converse je odgovorio na sva pitanja koja je mornarički časnik postavio jer mu je dao riječ; trebao mu je potpun saveznik.

Osim nekoliko identiteta i materijala iz dosjea reče Connal sadane znam puno više nego što sam prije znao. Možda ću znati kad vidim pentagonska imena. Kažeš da ti se ne sviđa tko ih je dao?

Ne. Poput Topsy ona su jednostavno tu. Beale je rekao da su nekaimena vjerojatno pogreške, ali ostala nisu; treba ih povezati s Delavaneom.

I njih je morao netko dati. Mora da postoje razlozi zbog kojih su nesena.

Beale ih je nazvao donosiocima odluka među vojnim nabavljačima.

Onda ih moram vidjeti. Ja sam imao posla s tim ljudima.

Ti?

Da. Ne često, ali dovoljno da se znam kretali na tom terenu.

Zašto ti?

Uglavnom zbog prevođenja pravnih nijansi s jezika na jezik, kad bibila u pitanju mornarička tehnologija. Mislim da sam ti spomenuo da jagovorim...

Jesi prekinu ga Joel.

Prokletstvo! uzviknu Fitzpatrick i zgnječi ubrus u šaci. Press jeznao da ja imam posla s tim komitetima, s momcima za oružje i tehnologiju! Čak me pitao o njima. Koga sam upoznao, tko mi se sviđa u kogaimam povjerenje. Isuse! Zašto nije došao k meni? Od svih tih ljudi kojeje znao, ja bih bio logičan izbor! Na prvom mjestu sam i njegov najbližiprijatelj.

Zbog toga ti i nije pristupio odvrati Converse.

Glupo kopilel Connal je podigao pogled. Nadam se da to čuješ,

Press. Možda ćeš još biti u blizini da vidiš kako Connal Dva pobjeđuje uregati u zaljevu.

Ja mislim da ti doista vjeruješ da bi te on mogao čuti.

Fitzpatrick pogleda preko stola u Joela. Da. Vjerujem. Vidiš, ja vjerujem, savjetniče. Poznati su mi svi razlozi zbog kojih ne bih trebao vjerovati Press ih je sve nabrajao kad bismo bili dublje u čaši ali ja vjerujem. Jednom sam mu odgovorio citatom jednog od onih provincijskih protestantskih predaka.

Što je to bilo? upita ga Joel, ljubazno se nasmiješivši.

Ima više vjere u poštenoj sumnji nego što je imaju svi arhandeli u Božjoj glavi.

To je vrlo lijepa izreka. Nikad je nisam čuo.

Možda je nisam točno citirao... Joel, moram vidjeti ta imena!

A ja moram dobiti svoj kovčežić, a ne mogu poći sam po njega.

Onda sam ja izabran odgovori marinac. Misliš li da Leifhelmdoista ima pravo? Misliš li da on doista može opozvati akciju Interpola?

O tome imam proturječne osjećaje. Radi moje neposredne manevarske moći, nadam se da može. Ali ako može, to će u mene utjerati sav vražjistrah.

Oko toga sam na tvojoj strani suglasi se Connal ustajući. Pozvatću recepciju i naručiti taksi. Daj mi ključ od ormarića.

Converse posegne u džep i izvuče mali okrugli ključ. Leifhelm te je vidio. Mogao bi te slijediti kao i prije.

Bit ću deset puta oprezniji. Ako dvaput ugledam isti par svjetala, idem u Bierkeller. Znam ih nekoliko ovdje.

Joel je pogledao na sat. Dvadeset do deset. Što misliš, bi li mogao najprije skrenuti do sveučilišta?

Dowling?

Rekao je da ima nekoga s kime bi me htio upoznati. Samo prođipored njega ili njih i kaži da je sve pod kontrolom, ništa više. Toliko mu dugujem.

Pretpostavimo da će me pokušati zaustaviti?

Onda izvuci svoju iskaznicu i kaži daje u pitanju visoki prioritet, ili ultratajnost, ili bilo koju govornu sigurnosnu frazu koja ti padne na tvoju inventivnu pamet.

Osjećam li dah pravničke zavisti?

Ne, samo priznanje. Znam odakle dolaziš. Ja sam tamo već bio.

Fitzpatrick je polako hodao stazom uzduž južne fasade goleme zgrade sveučilišta koja je svojedobno bila palača svemoćnih nadbiskupa Kolna. Neometana mjesečina spustila se na to područje, odražavajući se s mirijade redova katedralskih prozora i dajući luminoznu dimenziju svijetlim kamenim zidovima uzvišene građevine. Iza staze, vijugavi vrtovi imali su neku sablasnu eleganciju krugove usnulog cvijeća, čiju je ljepotu mjesečina još više isticala. Connala se toliko dojmila mirna ljupkost tog noćnog prizora daje gotovo zaboravio zastoje ovdje.

Razlog mu se oštro vratio u fokus kad je ugledao usamljenu vitku figuru kako opušteno sjedi na klupi. Čovjek je ispružio noge i prekrižio ih kod članaka; na glavi je imao šešir od mekane tkanine, koji nije dovoljno sakrio bujnu sivoplavu kosu što se nadvila nad sljepoočnice i stražnji dio vrata. Dakle, taj Caleb Dowling je glumac, pomisli mornarički pravnik, zabavljen činjenicom da je Dowling odglumio šok jer ga on nije prepoznao. Uostalom, nije ga prepoznao ni Converse; oni su očito bili manjina u svijetu televizijskih ovisnika. Profesor koledža, koji je ostvario snove iz mladosti, dakle, čovjek koji, prema Joelovim riječima, ne zazire od rizika i pobjeđuje u borbi s astronomskim slučajnostima, bio je zgodna tema za razmišljanje; jedina tužna nota bio je progonjeni život njegove žene, koju jako voli. Osim toga, marinac koji se borio u krvavom metežu kakav je bio Kwajalein, bio je osoba s kojom je trebalo računati.

Fitzpatrick je došao do klupe i sjeo metar dalje od Dowlinga. Glumac je bacio pogled na njega, zatim savršeno odglumio odgođeno reagiranje, pa okrenuo glavu. Vi?

Žao mi je zbog onoga noćas reče Connal. Mislim da nisam bio jako uvjerljiv. Nedostajao vam je izvjesni zaključak, mladi prijatelju. Gdje je, dovraga, Converse?

Opet mi je žao. Nije mogao doći, ali ne brinite. Sve je Aokay'73 pod kontrolom.

Čiji okay i čija kontrola? uzvratu mu glumac, izivciran. Rekao sam Joelu da on dođe ovamo, a ne izviđački mlađi pregovarački pregovarač.

Zamjeram vam zbog takvog načina govora. Ja sam poručnik, zapovjednik u Mornarici Sjedinjenih Država i šef pravne službe u velikojpomorskoj bazi. Gospodin Converse je od nas preuzeo zadatak koji nosielement osobnog rizika za njega, a za nas najviši tajni prioritet. Odstupite, gospodine Dowling. Mi cijenimo a govorim u ime gospodina Conversea i svoje vaše zanimanje i velikodušnost, ali je vrijeme da se povučete. Zavaše dobro, usput rečeno.

Što je s Interpolom? Ubio je čovjeka.

Koji je pokušao ubiti njega brzo doda Fitzpatrick, pravnik koji je odmah reagirao nakon negativnog svjedočenja svjedoka. To će biti razjašnjeno interno, a optužba će biti povučena.

Prilično ste uglašeni, zapovjednice uzvratu Dowling i uspravi se naklupi. Bolji nego ste bili sinoć jutros, zapravo.

Bio sam uznemiren. Izgubio sam ga. Morao sam mu dati informaciju od životne važnosti.

Sada je glumac prekrizio noge iznad koljena, nagnuo se na klupu, objesivši ruku preko njena ruba. Dakle, ta stvar s kojom imate posla, Converse i vi, to je zapravo neka pstpst operacija.

Veoma je tajna, da.

A budući da ste pravnici, to mora da je u nekakvoj vezi s ovdašnjim zakonskim nepravilnostima koje nekako prodiru sve do vojske, je li tako?

U najširem smislu riječi opet, da. No, bojim se da ne mogu biti konkretniji. Converse je spomenuo nekoga s kim biste ga rado upoznali.

Da, tako je. Rekao sam nekoliko oštih stvari o njemu, ali ih sada opozivam; učinio je što je morao. On nije imao pojma o tome tko sam ja, kao uostalom ni vi. On je razborit i fin čovjek; oštar, ali pravedan.

Nadam se da shvaćate da se pod ovakvim okolnostima Converse nemože povinovati vašem zahtjevu.

Vi možete odreže Dowling mirno i makne ruku sa stražnjeg rubaklupe.

Connal se odjednom uzbunio. Čuo je neko kretanje iza sebe, u sjeni mjesečine; naglo je okrenuo glavu i pogledao preko ramena. Iz zaštićujuće tame zgrade, odnosno iz mračnog ulaza, pojavio se lik čovjeka koji se zaputio preko tamnozeleno tratinu. Ruka koja je ovlaš nabačena preko ruba klupe, isto tako ovlaš se podigla. Oba su pokreta bila signali! Identitet je

potvrđen; krenite.

Što ste to, dođavola, učinili? upita mornarički pravnik oštro.

Dva udarca u dupe radi otrežnjenja odgovori mu Dowling. Ukoliko moji proslavljeni instinkti imaju ikakvu vrijednost, učinio sam pravustvar. Ako me varaju, opet sam dobro učinio.

Što?

Čovjek koji je prolazio tratinom pojavio se na jasnoj mjesečini. Na sebi je imao tamno odijelo i kravatu; a mrgodno lice kasne srednje dobi i ravna siva kosa govorili su da je riječ o uspješnom poslovnom čovjeku. Bilo je jasno daje tog trenutka bio veoma ljutit.

Dowling je progovorio ustajući s klupe. Zapovjednice, mogu li vam predstaviti časnog Waltera Peregrinea, veleposlanika Sjedinjenih Država u Saveznoj Republici Njemačkoj?

Poručnik David Remington je svoje naočale čeličnog okvira obrisao silikonskim papirom, a onda je mekani papir bacio u koš za otpatke i ustao.

Remington se pitao zašto ga poziva admiral Hickman, osobito u taj sat, kada je većina napustila posao. Časnik crne puti, koji je diplomirao na vojnoj akademiji u Annapolisu, uhvaćen je kako prodaje kokain pored usidrena razarača na Filipinima. Vjerojatno je riječ o tome. Poručnik Remington je otvorio vrata, ušao u sivi hodnik i uputio se prema dizalu koje će ga odvesti do čovjeka najvišeg čina u pomorskoj bazi San Diego.

Sjedite, Remingtone rekao mu je kontraadmiral Brian Hickmanstežući poručnikovu ruku i pokazujući mu na stolicu ispred velikog stola.

Ne znam kako vama, ali meni je danas bio, kako sam to govorio u vašim godinama, jedan vrlo jebeni dan. Ponekad zaželim da nam Kongres nebaca toliko novaca ovamo. Svi se tako uzbude da pomisliš kako su popušilisve stoje bilo u Tijuani.¹⁷⁴ Oni zaboravljaju da trebaju imati arhitekta prijenega počnu podmićivati dobavljače.

Da, gospodine, znam na što mislite rekao je Remington i sjeo, dok je Hickman stajao metar dalje. Već je samo spominjanje Tijuane i drogepotvrdilo njegove sumnje; admiral se sprema lansirati parolu svatkotoradi, a potom zašto bi Mornarica poticala rasne sporove zbog nečega što sedogodilo na Filipinima? U redu, on ie spreman. Zakon pomorski zakon slijep je naboje.

Uzeo bih zasluženo piće, poručnice reče Hickman, uputivši se prema mjedenom baru pored zida. Mogu li vam nešto natočiti?

174 Grad i odmaralište u SZ Meksiku, u Kalifornijskom zaljevu. U SAD je Tijuana sinonim za marihuanu i uživanje te droge. On je u Tijuani znači daje netko tako euforičan kao daje uzeo drogu (op. prev.)

Ne, hvala, gospodine.

Hej, gledajte, Remingtone, ja cijenim što ste ostali zbog ovog sastanka, ali ne očekujem da se zato tvrdo vojnički ponašate. Iskreno rečeno, osjećao bih se glupo da sam pijem, a ono o čemu ćemo razgovarati nijetako važno. Imam samo nekoliko pitanja.

Piće je natočeno, obojica su sjedila, kako je red; Hickman je olabavio kravatu i progovorio iza stola neusiljenim, gotovo neslužbenim glasom. Ali ono što je rekao nije se činilo Remingtonu ni najmanje neusiljenim.

Tko je, do vraga, Joel Converse? upita ga admiral.

Oprostite, gospodine?

Admiral je uzdahnuo, a zvuk je naznačio da će opet početi. U dvanaest sati i dvadeset jednu minutu, danas, vi ste postavili CLO negativan, na sve zahtjeve koji se tiču zastavice na fasciklu izvjesnog poručnika Joela Conversea, pilota u vijetnamskoj akciji.

Znam stoje bio, gospodine odvrati Remington.

A u petnaest sati i dvije minute nastavi Hickman gledajući u bilježnicu na stolu dobivam teleks iz Petog pomorskog okruga koji traži da zastavica bude uklonjena u njihovu korist, a materijal odmah oslobođen.

Razlog njihova zahtjeva je a tako je uvijek nacionalna sigurnost. Admiral je zastao i ispio gutljaj; činilo se da mu se ne žuri, već da je samoiscrpljen. Zapovjedio sam svom pobočniku da vas nazove i upita zašto ste to učinili.

Dao sam mu potpun odgovor, gospodine upade Remington u riječ. Takve su bile instrukcije glavnog pravnog časnika SAND PACa, pa sam naveo specifične propise koji jasno kazuju da CLO pomorske bazemože zadržati arhivsku dokumentaciju na osnovi činjenice da bi ulazak treće osobe mogao kompromitirati istragu. To je standardno u građanskom pravu, gospodine. Federalni istražni biro rijetko daje mjesnoj ili metropolitanskoj policiji informaciju koju je sakupio tijekom istrage iz jednostavnog razloga što bi curenje informacija ili nekorektno ponašanje mogli kompromitirati istragu.

A naš glavni pravni časnik, poručnik zapovjednik Fitzpatrick, sadavrši istragu o časniku koji je službu napustio prije osamnaest godina"?

Ne znam, gospodine odgovori mu Remington, neutralna pogleda.

Ja samo znam da je to njegova zapovijed i da je na snazi sedamdeset dvasata. Nakon toga, vi, dakako, možete potpisati zapovijed o izručenju dokumentacije. A Predsjednik, razumljivo, može to učiniti bilo kada.

Mislio sam daje to četrdeset osam sati rekao je Hickman.

Ne, gospodine. Četrdeset osam sati je standard bez obzira tko to traži osim, dakako, Predsjednika. To se zove vetodgoda, veteranska odgoda. Pomorska obavještajna služba unakrsno provjerava s CIAom, NSA i G2175 kako bi se uvjerila da nije otpušten kakav tajni materijal. Taj postupak nema nikakve veze s prerogativima glavnog pravnog časnika.

Vi poznajete pravo, zar ne?

Poput svakog drugog pravnika u Mornarici Sjedinjenih Država, gospodine.

Vidim. Admiral se naslonio leđima na stolicu i podigao noge na rubstola. Zapovjednik Fitzpatrick nije u bazi, je li tako? Dopust zbog hitnog slučaja, ako se dobro sjećam.

Da, gospodine. On je u San Franciscu sa sestrom i njenom djecom.

Njenog su muža ubili u Ženevi zbog pljačke; mislim da je sprovod sutrajutro.

Da, čitao sam o tome. Prokleta ušljivo... Znaete gdje ćete ga pronaći?

Imam telefonski broj, da, gospodine. Želite li da ga pozovem, admirale? Da ga upoznam sa zahtjevom Petog pomorskog?

Ne, ne odvрати Hickman tresući glavom. Ne u trenucima kao štosu ovi. Oni se mogu strpjeti barem do sutra poslije podne. Pretpostavljam da su im poznati propisi; ako je sigurnost tako prokleta ugrožena, znajudje je Pentagon a prema posljednjim glasinama iz Arlingtona, oni supronašli i Bijelu kuću. Admiral se namrgodio i pogledao u poručnika.

Recimo da ne znate gdje ćete pronaći Fitzpatricka?

Ali znam, gospodine.

Da, a recimo da ne znate? Primili smo legitiman zahtjev uz Predsjednikov upliv, ali ipak prokleta hitno pa što da radimo? Vi biste skinuli tuzastavicu, zar ne?

Teorijski, kao drugi po autoritetu, da, mogao bih. Dokle god prihvaćam zakonsku odgovornost za svoj sud.

Što?

Kad bih vjerovao da je zahtjev dovoljno hitan da predem preko prvobitne zapovijedi glavnog pravnog časnika koja mu daje sedamdeset dvasata da poduzme korake koje smatra potrebnima. Bio je nepopustljiv, gospodine. Iskreno rečeno, ukoliko nema Predsjednikove intervencije, ja samzakonski obvezan podupirati privilegij CLOa.

Rekao bih i moralno suglasio se Hickman.

Moralnost nema nikakve veze s tim, gospodine. To je jasna zakonskapozicija. Nego, da ga nazovem, admirale?

Ne, do vraga s tim. Hickman je spustio noge sa stola. Bio samznatiželjan i, bit ću iskren, uvjerali ste me. Fitz ne bi dao takvu zapovijed daza to nije imao razloga. Peti okrug može čekati tri dana, ukoliko ti momcine žele vraški povisiti račune za telefonske razgovore s Washingtonom.

Mogu li pitati, gospodine, tko je točno podnio taj zahtjev?

Admiral je oprezno pogledao u Remingtona. Reći ću vam za tri dana.

Vidite, imam taj privilegij da ponešto zadržim za sebe. Tada ćete to ionako saznati jer ćete u Fitzovoj odsutnosti vi potpisati transfer.

Hickman je ispio piće i poručnik je shvatio. Sastanak je završen.

Remington je ustao i polunatočenu čašu s vinom vratio u bar; stao je u stavu mirno i dodao. To je sve, gospodine?

Da, to je sve odgovori admiral, čiji je pogled odlutao do prozora ioceana iza njega.

Poručnik je oštro salutirao kad je Hickman neusiljeno prinio ruku čelu. Tada se pravnik okrenuo i uputio prema vratima.

Remingtone?

Da, gospodine? odgovori poručnik, okrenuvši se.

Tko je, dovraga, taj Conversel

Ja ne znam, gospodine. Zapovjednik Fitzpatrick je rekao da statuszastavice spada u hitnost Četiri Nula.

Isuse...

Hickman je podigao telefonsku slušalicu, složio kombinaciju i poslije nekoliko trenutaka razgovarao s čovjekom istog čina u Petom pomorskom okrugu.

Bojim se da ćeš morati pričekati tri dana, Scanlone.

Zašto? upita admiral po imenu Scanlon.

CLO negativno drži Converseovu zastavicu što se tiče SAND

PACa. Ako želiš poći do D.C.a, budi moj gost. Surađivat ćemo.

Rekao sam ti, Briane, moji ljudi ne žele ići preko Washingtona. Imaosi već takvih slučajeva. D.C. zna uzburkati more, a mi ne želimo valove.

U redu, onda, zašto mi ne kažeš zašto želiš Converseovu zastavicu?

Tko je on?

Rekao bih ti kad bih mogao, ti to znaš. Iskreno rečeno, ni meni nije baš sve sasvim jasno, a ono što znam zakleo sam se da ću držati u tajnosti.

Onda pođi u Washington. Ja stojim iza svoga glavnog pravnika koji, usput, i nije ovdje.

Nije? Ali razgovarao si s njim.

Ne, već sa sljedećim iza njega, s poručnikom Remingtonom. On ima izravnu zapovijed od glavnog pravnika. Vjeruj mi, Remington se neće nipomaknuti. Dao sam mu priliku, ali se krio iza zakonskih obaveza. Ovdje je poznat kao trnovit kurac.

Da li ti je rekao zastoje predmet negativan?

Nema pojma. Zašto ga ne nazoveš? Vjerojatno je dolje i možeš...

Ti nisi rekao moje ime, nadam se? prekinu ga Scanlon, očito uznemiren.

Ne, rekao si mi da mu ne kažem, ali će saznati za tri dana. Tada će potpisati otpusnicu za papire, a ja ću morati reći tko je to tražio. Hickman je zastao, a onda bez upozorenja eksplodirao: Stoje sve ovo, admirale?

Neki pilot, otpušten prije osamnaest godina, odjednom postaje najtraženija osoba. Stiže prioritetni teleks od velikog Petog, a onda slijedi tvoj

osobnipoziv uz staru Annapolisovu igru pamćenja, a ti ne želiš ništa reći. Ondanalazim daje moj CLO, bez moga znanja, stavio oznaku negativan na Converseovu zastavicu i označio to statusom hitnosti Četiri Nula!

Nije bilo odgovora s drage strane žice. Samo drhtavo disanje.

Scanlone!

Što si rekao? upita ga glas admirala, udaljen tri tisuće šesto milja.

Ja ću to ipak saznati...

Prekid je bio neočekivano nagao; čuo se samo daleki odjek klika. Admiral Scanlon je spustio slušalicu.

Walter Peregrine, veleposlanik Sjedinjenih Država u Saveznoj Republici Njemačkoj, suočio se s Fitzpatrickom. Kako se zovete, zapovjednice?

Fowler, gospodine odgovori mornarički pravnik pogledavši brzo, ali oštro u Dowlinga. Poručnik zapovjednik Avery Fowler, Mornarica

Sjedinjenih Država. Opet je Connal pogledao u glumca koji je na mjesečini zurio u njega.

Čini mi se da ima pitanja oko toga rekao je Peregrine, čiji je pogled bio jednako neprijateljski, kao i Dowlingov. Mogu li vidjeti vaše isprave, molim vas?

Ja ne nosim dokumente, gospodine. U prirodi je mog posla da to nenesim, gospodine. Fitzpatrickove su riječi bile brze, precizne; stajao je čvrsto uspravljeno.

Ja želim verifikaciju vašeg imena, čina i roda vaše službe! Odmah!

Ime koje sam vam dao je ime za koje sam napućen da ga kažem budeli se bilo tko raspitivao.

Čije su to upute? zalajao je diplomat.

Mojih viših starješina, gospodine.

Treba li da zaključim da Fowler nije vaše pravo prezime?

Uz dopuštenje, gospodine veleposlanice. Moje je prezime Fowler, moj je čin poručnik zapovjednik, a rod službe je Mornarica Sjedinjenih Država.

Gdje vi, dovraga, mislite da ste? Iza linija, zarobljen od neprijatelja?

Ime, čin i serijski broj to je sve što sam dužan reći po pravilima Ženevske konvencije!

To je sve što mi je dozvoljeno da kažem.

Mi ćemo prokleta brzo pronaći sve te podatke, zapovjednice akoste zapovjednik. A također i podatke o Converseu, koji je, kako se čini vrlo čudan

lažljivac u jednom je trenutku duša pravdoljubivosti, a u drugom vrlo čudan čovjek u bijegu.

Molim vas, pokušajte razumjeti, gospodine veleposlanice, naš je zadatak tajan. Ni na koji način se ne tiče diplomacije, niti se suprotstavljavašim zadacima koje imate kao glavni američki predstavnik naše vlade.

Ali ovo jest tajna. Ja ću o ovom razgovoru izvijestiti svoje nadređene, a vi ćete se neizostavno čuti s njima. A sada, ako ćete mi, gospodo, oprostiti, jaidem svojim putem.

Ja ne mislim tako, zapovjednice ili tko god da ste. Ali, ako ste ono što kažete da jeste, ništa nije kompromitirano. Ja nisam prokleta budala.

Ništa neće biti rečeno bilo kome iz Veleposlanstva. Gospodin Dowling je inzistirao na tome i prihvatio sam taj uvjet. Vi i ja bit ćemo zatvoreni u sobiza komunikacije, s telefonom na scrambleru, a vi ćete nazvati Washington.

Ja nisam uzeo ovaj posao uz gubitak od tri četvrtine milijuna godišnje dabi utvrdio da obučari vode istragu nad mojom kompanijom, a da o tomeništa ne znam. Ako želim ispitivati sa strane, onda ću to osobno naručiti!

Htio bih da vas mogu poslušati, gospodine; to zvuči kao razuman zahtjev. Ali, bojim se da vas ne mogu poslušati.

Ja se bojim da hoćete.

Žao mi je.

Učinite kao što vam kaže, zapovjednice upleo se Dowling. Kao što vam je rekao, ništa nije rečeno nikome, niti će biti. Converseu je potrebna zaštita; on je čovjek za kojim tragaju u stranoj zemlji, a čak ne govori ni ovdašnjim jezikom. Pristanite na ponudu veleposlanika Peregrina.

On će održati svoju riječ.

Uz poštovanje, gospodo, odgovor je negativan. Connal se okrenuo i zaputio širokom stazom.

Majore! uzviknuo je veleposlanik bijesnim glasom. Zaustavitega! Zaustavite tog čovjeka!

Fitzpatrick pogleda iza sebe; iz razloga koji nije mogao objasniti ugledao je nešto što nije očekivao da će ugledati, a čim je vidio znao je daje to mogao očekivati. Iz udaljene sjene velike, veličanstvene građevine, pojurio je čovjek, očigledno vojni pomoćnik veleposlanika pripadnik personala veleposlanstva*. Connal se smrznuo sjećajući se Joelovih riječi. Ti ljudi koje si vidio u zračnoj luci, oni iz veleposlanstva... oni su na drugoj strani.

U svim drugim okolnostima, Fitzpatrick bi ostao na mjestu i izdržao novu situaciju. On zapravo nije učinio ništa loše; u njegovu ponašanju nije bilo ničeg ilegalnog, nije povrijedio nijedan zakon koji mu je bio poznat, a niti ga tko može prisiliti da raspravlja o osobnim pitanjima. Onda je shvatio koliko se varao! Generali Georgea Marcusa Delavanea mogli bi ga prisiliti! Brzo se okrenuo i potrčao.

Odjednom se začu vatra iz ručnog oružja. Dva metka iznad njega! Bacio se na zemlju i okretao oko sebe, dok je pomoćnikov glas urlao iznad tišine noći i usnulih vrtova.

Ti prokleti kurvin sine\ Što misliš da radišM

Začuše se novi krici, nova baražna vatra, a šumovi borbe ispuniše mirnu enklavu sveučilišta.

Ti nećeš ubiti čovjeka! Osim toga, ti kopile, ruje moglo biti i drugih ljudi! Ne govorite ni riječi, gospodine veleposlanice!

Connal je puzao preko šljunkovite staze, pa stao i raširio rubno lišće. Na udaljenoj klupi pod jasnom mjesečinom glumac Caleb Dowling bivši marinac iz Kvvajaleina stajao je nad tijelom majora koji je istrčao iz sjene, s cipelom na vratu čovjeka koji je ležao nauznak, dok mu je stezao izduženu ruku sve dok nije iz nje izvukao oružje.

Ti si blesavi kurvin sin, majore! Ili, prokletstvo, možda si netko drugi!?

Fitzpatrick se oslonio na koljena, a onda je ustao i sagnuto potrčao u mrak široke staze, prema izlazu.

Nisam imao izbora rekao je Connal. Odbacio je kovčežić na kauč isjeo u obližnju fotelju. Nagnuo se naprijed i još se tresao.

Smiri se; pokušaj se opustiti. Converse je odšetao do elegantnog antiknog lovačkog stola pored zida, na kome se nalazio veliki srebrni poslužavnik s whiskyjem, ledom i čašama. Potrebno ti je piće rekao je inatočio mu bourbon.

Više nego ikadl Nikad na mene nisu pucali. Na tebe jesu. Kriste, jeli to tako?

Da, to je tako. Ne možeš u to vjerovati. To je nestvarno, samo čuješ zvukove od kojih ti puca glava, koji ne mogu imati nikakve veze s tobom dok se sam ne uvjeriš dokazima. Tada postaje zbilja jer je namijenjen tebi i hvata te mučnina. Nema nikakve glasne glazbe, nikakvih mjedenih rogova, samo povraćanje. Converse je mornaričkom časniku donio piće.

Ti nešto izostavljaš rekao je Connal, uzevši čašu; zagledao se u

Joela.

Ne, ne izostavljam. Razmislimo o večeras. Ako si Dowlinga dobroćuo, veleposlanik neće ništa govoriti u veleposlanstvu...

Sjećam se prekinu ga Fitzpatrick nakon nekoliko gutljaja bourbona, gledajući i dalje u Conversea. To je bilo u jednoj od drugih zastavica.

Za vrijeme tvog drugog bijega ubijen je čovjek; približavao se sumrak. Tisi došao do njega kad se to dogodilo, a papir kaže da si poslije toga nekoliko minuta bio lud. Nekako se dogodilo, prema riječima tog zapovjednika, mislim da si kružio po džungli, uhvatio sjevernovijetnamca, ubio ganjegovim nožem i domogao se njegove puške repetirke. Onda si ubio još trojicu sjeverno Vijetnamaca u tom području.

Joel je stajao ispred mornaričkog pravnika. Odgovorio je mlađem čovjeku; glas mu je bio tih, a pogled ljutit. Mrzim takve opise rekao je nevoljko. Oni izazivaju cijelu tu sliku koju mrzim... Reći ću ti kako je to bilo kako je uistinu bilo, savjetniče. Dječak, ne stariji od devetnaest, morao se olakšati, a premda smo bili zajedno imao je dovoljno dostojanstva da se udalji tri do pet metara i pobrine se za svoje funkcije, upotrebljavajući lišće jer tankog mekog toaletnog papira nije bilo u blizini. Manijak ja neću upotrijebiti riječ vojnik ~ koji gaje ubio, čekao je na taj trenutak da opali rafal koji je dječaku razdvojio lice. Kad sam došao do njega, s pola njegova lica u mojim rukama, čuo sam hihot, bestidni smijeh bestidnog čovjeka, koji je utjelovljenje svega što mi je bilo odvratno i nepodnosivo

pa bio on Vijetnamac ili Amerikanac. Ako želiš znati istinu, što god samučinio, učinio sam protiv obojice jer su obojica bili krivi što smo se svipretvorili u životinje, uključujući i mene. Ostala trojica, neprijatelji, ti roboti u odorama, vjerojatno sa ženama i djecom u selima negdje na sjeveru, nisu ni znali da sam došao iza njih. Ustrijelio sam ih s leđa, savjetniče. Štobi Johny Ringo rekao o tome? Ili John Wayne?

Connal je šutio dok je Joel otišao do lovačkog stola da natoči whisky. Mornarički je pravnik ispio, a onda progovorio. Prije nekoliko sati rekao si da znaš odakle dolazim jer si tamo bio. Dobro, ja nisam bio tamo gdje si ti bio, ali počinjem uviđati odakle si ti došao. Ti doista mrziš sve iza čega stoji Akvitanija, nije li tako? Osobito one koji je vode.

Converse se okrenuo. Svime što je u meni rekao je. Zato se moramo dogovoriti za večeras.

Rekao sam ti, nisam imao izbora. Rekao si da su ljudi koje sam vidiou zračnoj luci iz veleposlanstva s Delavaneom. Nisam se mogao izložitiriziku.

Znam. Sada smo obojica u bijegu, love nas naši ljudi, a štite oni koježelimo uhvatiti u stupicu. Moramo misliti, zapovjednice.

Telefon je dvaput zazvonio kao da struže. Fitzpatrick je skočio sa stolice. Njegova prva reakcija bila je šok. Joel gaje gledao i smirivao svojim pogledom.

Oprosti na to će Connal još sam živčan. Uzet ću slušalicu; bitće sve u redu. Mornarički pravnik priđe telefonu i digne slušalicu. Ja?

Slušao je nekoliko sekunda, rukom pokrio mikrofon i pogledao u Conversea. To je prekomorski telefonist. San Francisco. To je Meagen.

Što znači: Remington doda Joel, kojemu se odjednom osušilo grlo,a ubrzalo bilo.

Meagen? Da, ja sam. O čemu se radi? Fitzpatrick je buljio nekamoispred sebe dok je sestra govorila; često je kimao; vilični mišići su radilidok se koncentrirao. O, Kriste... ne, sve je u redu. Doista, sve je u redu.

Imaš li broj? Fitzpatrick je ispružio ruku, uzeo pero i napisao niz brojeva.

Converse je stajao sa strane, svjestan da jedva diše, dok je prstima stezaočašu. Hvala ti, Meagen. Znam da sada živiš u paklenskim trenucima; ovoti nije bilo potrebno, ali ako opet budeš zvala, onda neka to budu raznamjesta, okayl... Hoću, Meg, dajem ti riječ. Doviđenja. Spustio je slušalicu i za trenutak zadržao ruku na telefonu.

Nazvao je Remington, zar ne? upita ga Joel.

Da.

Što se dogodilo?

Netko je pokušao skinuti zastavicu s fascikla tvoje vojne službe odgovori Fitzpatrick, okrenuvši se i gledajući u Conversea. U redu je. Remington je to onemogućio.

Tko je to bio?

Ne znam. Moram uspostaviti vezu s Davidom. Meagen nema pojmao tome stoje to zastavica, a još manje tko si ti. Poruka je jedino bila dajezatraženo oslobađanje zastavice, ali on je to onemogućio.

Onda je sve u redu.

Nije.

Objasni, prokletstvo!

Postoji vremensko ograničenje moje zabrane. To je samo dan ili dvanakon zahtjeva...

To je četrdeset osam sati prekinu ga Joel.

Da, siguran sam u to; ali nakon toga. Vidiš, ti si mislio da će se todogoditi, ali, iskreno rečeno, ja nisam. Tko god tražio zastavicu nije sitnariba. Ti bi mogao otići s tog sastanka, a nekoliko sati poslije tvoji novipridruženici mogli bi stvar imati u rukama. Converse čovjek koji mrzi

Delavanea. Nije li on sada lovac na Delavanea?

Nazovi Remingtona. Joel je pošao prema francuskim vratima, otvorio ih i izišao na mali balkon. Lutajući čuperci oblaka propuštali su mjesecinu, a daleko na istoku vidjeli su se odbljesci munja koji su Converseapodsjećali na tihu artiljerijsku vatru koju su on i drugi odbjegli zatvorenici vidjeli u brdima znajući daje to utočište, ali vrlo nedostupno. Čuo je Fitzpatricka iz sobe; na temelju njegova glasa, zaključio je da linijom prodiredo San Diega. Joel je izvukao cigaretu ijednu zapalio. Je li to bio plamenkoji je osvijetlio izvjestan pokret, on to ne zna, ali je pogledao u smjerutog pokreta. Dva balkona dalje, oko deset metara s njegove desne strane, stajao je muškarac i promatrao ga. Lik je bio samo silueta na prigušenom svjetlu; kimnuo je i vratio se unutra. Je li taj čovjek jednostavno bio neki hotelski gost koji je u isto vrijeme izišao da udahne zraka? Ilije Akvitanija postavila stražu? Converse je čuo svog druga, razgovorom zaokupljenog; okrenuo se i vratio u sobu.

Connal je sjedio u fotelji s druge strane stola. Lijevom je rukom držao slušalicu na lijevom uhu, a desnom nalivpero iznad notesa. Nešto je zabilježio pa brzo rekao: Stani minutu. Kažeš da ti je Hickman rekao da skineš, ali da nije htio precizno reći tko to traži? ... Tako. U redu, Davide, puno ti hvala. Izlaziš li večeras? ... Dakle, ako te budem trebao, mogu te naći na ovom broju... Da, znam, to su ovi prokleti telefoni u Sonorni. Jedna jaka kiša u brdima i sretan si ako dobiješ liniju, a da ne govorim o čistoj liniji. Hvala ti opet, Davide, doviđenja. Fitzpatrick je spustio slušalicu i čudno, gotovo kao da je kriv, pogledao u Joela. Umjesto da progovori, tresao je glavom i mrgodio se.

Stoje? O čemu se radi?

Bit će najbolje da na tom sutrašnjem sastanku dobiješ sve što ti treba.

Ilije to danas?

Prošla je ponoć. To je danas. Zašto?

Jer će dvadeset četiri sata poslije zastavica biti ustupljena sekciji Petog pomorskog okruga to je Norfolk, a oni su jaki. Oni će saznati sve što bi htio da znaju o tebi. Vremenska je granica sedamdeset dva sata.

Produži je!

Na osnovi čega? Connal je ustao; lice mu je izražavalo bespomoćnost.

Sto još? Nacionalna sigurnost.

Morao bih točno navesti razloge, ti to znaš.

Ja to ne znam. Produženja se odobravaju za sve vrste nepredviđenih okolnosti. Jednostavno, treba ti više vremena da se pripremiš. Izvorili svjedok nije došao bolest ili povreda. Ili neki osobni problem prokletstvo, sprovod tvog šurjaka, tuga tvoje sestre sve je to omelo tvojenapredovanje!

Zaboravi to, Joel. Da sam to pokušao oni bi te povezali s Pressom izbodom Charlie. Njega su ubili, sjećaš li se?

Ne odlučno će Converse. Obrnuto. To nas još više dijeli.

O čemu ti govoriš?

Pokušao sam se staviti u Averyjeve cipele. On je znao da se na svakinjegov korak motri i da je telefon možda pod prismotrom. Rekao je dazemljopis, spoj Comm Tech Bern, doručak, sama Ženeva, sve mora biti

logično; ne bi smjelo biti drugačije. Na kraju tog doručka rekao je da ćemo, ako se suglasim, poslije razgovarati.

Tako?

Znao je da će nas vidjeti zajedno to je bilo neizbježno i mislim da mi je želio dati riječi koje ću ispaliti ako me tko u Akvitaniji upita za njega.

Namjeravao je sve okrenuti i pogurnuti me da dođem do tih ljudi.

O čemu ti, dovraga, govoriš?

Avery me kanio ubilježiti oznakom koju bih nosio ne bi li ušao u

Delavaneovu mrežu. Mi to nećemo nikad saznati, ali me proganja misao da im je namjeravao reći da on, A. Preston Hallidav, sumnja kako sam jajejedan od njih i kako se uvukao u spoj Comm Tech Bern da bi mi zaprijetiootkrićem te činjenice, da bi me zaustavio.

Čekaj trenutak. Connal je tresao glavom. Press nije znao što ćešučiniti, niti kako ćeš to učiniti.

Postojao je samo jedan način da se to učini, a on je to znao! Također je znao da ću doći do istog zaključka čim jednom shvatim pojedinosti.

Jedini način zaustavljanja Delavanea i njegovih feldmaršala je infiltracijau Akvitaniju. Zašto je taj novac stavljen pred mene? Ja ga ne trebam ion je znao da me ne može kupiti. Ali je također znao da novac može biti upotrijebljen da bi ga trebalo upotrijebiti da bi se prodrlo unutra i počelo govoriti, sakupljati dokaze... Ponovno nazovi Remingtona. Reci mu dapripremi produženje.

Nije to Remington, to je zapovjednik SAND PACa, admiral po imenu Hickman. David je rekao da bih sutra mogao očekivati njegov poziv.

Morat ću nešto smisliti i nazvati Meagen. Hickman je vrlo rezerviran, ali želi znati tko si i čemu sve to zanimanje za tebe.

Koliko dobro poznaješ tog Hickmana?

Prilično dobro. Bio sam s njim u New Londonu i Galvestonu. Tražio je da budem njegov CLO u San Diegu; to mi je donijelo vrpce.

Converse je proučavao Fitzpatrickovo lice, a onda je, ne rekavši ništa, izašao na balkon. Connal ga nije ometao; shvatio je. Upoznao je tolike pravnike, uključujući i sebe, koje bi odjednom ošinula misao koju su sami sebi morali objasniti, ideja na kojoj može počivati neki predmet. Joel se okrenuo polako, gotovo nespretno, dok su mu u fokus dolazile nejasne, apstraktne sjene mogućnosti.

Učini ovako počeo je. Učini kako mislim da bi učinio tvoj šurjak.

Završi ono što je on trebao reći, a nije imao prilike za to. Pretpostavi dasmo se on i ja sreli nakon sastanka o integraciji. Daj mi potrebnu odsakočnudasku.

Kao što bi ti rekao, objašnjenje molim, savjetniče.

Predstavi Hickmanu scenarij koji je mogao napisati A. Preston Halliday. Kaži mu da zastavica mora ostati na mjestu jer imaš razloga vjerovatikako sam povezan s ubojstvom tvog šurjaka. Objasni mu daje Hallidav, prije nego je odletio u Ženevu, posjetio tebe kao stoje i učinio i rekaoti da će se sastati sa mnom, odvjetnikom na suprotnoj strani, na kojega sesumnja da je upleten u izdavanje nečasnih izvoznih dozvola, što otvaraprostor za mnoge profitere koji sjede u upravnim odborima. Kaži mu kako je rekao da će se suočiti sa mnom. Preston Hallidav je imao iza sebe dostasličnih neugodnih slučajeva.

Nije u prošlih deset ili dvanaest godina ispravi ga Fitzpatrick. Pristupio je establishmentu gotovo osvetnički, ali sa zdravim uvažavanjem dolara.

Važna je prošlost. On je to znao; bio je to jedan od razloga zbog kojih je prišao meni. Kaži da si uvjeren kako se suočio sa mnom, a budući da taj posao donosi milijune, smatraš da sam ga ja metodički udaljjavao skrivajući se iza

činjenice da sam se zatekao tamo u času njegove smrti. Ja sam stekao ugled kao metodičan tip.

Connal je spustio glavu mrseći prstima kosu, a onda obuzet mislima krenuo prema lovačkom stolu. Zastao je, podigao pogled na jednu od grafika s motivima konja, pa se okrenuo Converseu. Znaš li bar zašto od mene tražiš da to učinim?

Da. Daj mi odskočnu dasku koja će me katapultirati ravno u središte, među tipove koji bi htjeli biti DžingisKanovi. Da bi u tome uspio, ti moraš ići dalje s Hickmanom. Jer ti si toliko osobno upleten i tako prokleta bijesan što je zapravo istina da ćeš ga moliti da objasni tvoju poziciju bilokome tko želi da zastavica bude skinuta. To nije vojna stvar i sve što znašnosiš civilnim vlastima.

Ja sve to razumijem odgovori Fitzpatrick. Sve štoya kažem istinaje koju sam spoznao doletjevši ovdje da te pronađem. Jedino što mijenjamciljeve. Umjesto da mi pomogneš, ti si zapravo osoba koju želim prikliještiti.

Tako je, savjetniče. A mene na Leifhelmovu imanju dočekuje odbordobrodošlice.

Ako je tako, ne shvaćáš situaciju.

Što?

Tražiš od mene da službeno izjavim da si krivac za ubojstvo s predumišljajem. Označit ću te kao ubojicu. Kad to jednom kažem, riječi višene mogu povući.

Znam. Učini tako.

George Marcus Delavane okrenuo je svoj torzo u stolici iza stola, ispred čudno obojane fragmentirane karte svijeta. To nije bio kontrolirani pokret već radnja u traženju kontrole. Delavane nije vodio računa o preprekama, odnosno nije htio čuti za njih, a upravo mu je jednu preporuku tumačio neki admiral u Petoj pomorskoj oblasti.

Status zastavice je Četiri Nula rekao je Scanlon. Da bismo je skinuli moramo proći kroz pentagonsku proceduru, a ne moram ti reći što toznači. Dva starija časnika, jedan iz pomorske obavještajne službe, plus potporni potpis Agencije za nacionalnu sigurnost; sve to bi se moralo pojavitina zahtjevnici, uz navođenje razine istrage, što bi podiglo zahtjev na razinusektora. Generale, mi možemo učiniti sve to, ali se izlažemo riziku...

Znam rizik prekinu ga Delavane. Potpisi su rizik, identiteti također. Zašto Četiri Nula? Tko je to postavio i zašto?

Glavni pravni časnik SAND PACa. Provjerio sam ga. On je poručnik, zapovjednik po prezimenu Fitzpatrick, a u njegovoj prošlosti nemaništa što bi nas moglo uputiti na zaključak zašto je to učinio.

Ja ću ti reći zašto rekao je sajgonski bog rata. On nešto skriva.

On štiti tog Conversea.

Zašto bi glavni pravnik u mornarici štitio civila pod tim okolnostima? Tu nema međusobne veze. Osim toga, zašto bi on stavio šifru Četiri Nula? To samo skreće pažnju na njegov postupak.

1 stavlja olovo na tu zastavicu. Delavane je zastao, ali nastavi prije nego što gaje admiral mogao prekinuti. Taj Fitzpatrick rekao je je li na glavnom popisu?

On nije jedan od nas.

Je li njegovo pitanje ikad razmatrano? Je li mu tko pristupio?

Nisam imao vremena to provjeriti. Začu se šum zujala, ali ne šumna liniji preko koje su njih dvojica razgovarali. Naime, čulo se kako Scanlon pritiska dugmad, pa govori jasnim, službenim glasom. Da? Uslijedila je šutnja, a poslije nekoliko sekunda admiral se vratio Palo Altou. To je opet Hickman.

Možda ima nešto za nas. Nazovi me.

Hickman ne bi ništa dao kada bi i najslabašnije pretpostavio da postojimo reče Scanlon. Za nekoliko tjedana on će biti jedan od prvih kojiće otići. Kad bih ja odlučivao, on bi bio ustrijeljen.

Nazovi me opet rekao je George Marcus Delavane gledajući nazidnoj karti obrise nove Akvitanije.

Chaim Abrahms sjedio je za stolom u kuhinji svoje male kamene mediteranske vile u Tzahali, predgrađu Tel Aviva, omiljenom među umirovljenim časnicima i onima koji su imali dovoljno zarade ili utjecaja da tu žive. Prozori su bili otvoreni, a povjetarac iz vrta pomalo je rastjerivao sparni zrak ljetne noći. Uređaj za kondicioniranje zraka postojao je u drugim dvjema sobama, a stropni ventilatori čak u trima, ali je Chaim volio boraviti u kuhinji. U starim su danima on i njegovi ljudi sjedili u primitivnim kuhinjama i planirali akcije; u Negevu su često dijelili streljivo dok bi se pustinjska piletina kuhala na štednjaku na drva. Kuhinja je duša kuće. Nudila je toplinu i održavala tijelo, bistreći mozak za taktiku. Dakako, to se podrazumijeva, žene bi izlazile nakon kućnih poslova, ne prekidajući muškarce u njihovim beskrajnim trivijalnostima. Njegova je žena gore spavala; neka tako bude. Sve manje joj ima što reći, a i ona njemu; sada mu ne može pomoći. A kad bi i mogla, ne bi htjela. Izgubili su sina u Libanonu, njenog sina

govorila je, učitelja, učenjaka, ne vojnika, ne ubojicu po izboru. Previše je sinova izgubljeno na obje strane, govorila je. Starci, govorila je, starci su zarazili mlade svojim mržnjama i koristili se biblijskim legendama opravdavajući smrt ne bi li se domogli sumnjive zemlje. Smrt, plakala je. Smrt prije razgovora koji ju je mogao spriječiti! Zaboravila je prvotne dane; previše je ljudi koji prebrzo zaborave. Chaim Abrahms nije zaboravio, niti bi ikad zaboravio.

A taj čudan miris bio je jači nego ikada. Taj pravnik, taj Converse, taj govor! Sve je bilo suviše mudro; imalo je zadah hladne, analitičke svijesti, a ne vatru onih koji vjeruju. Mossadov specijalist jest najbolji, ali i Mossad griješi. Specijalist je tragao za motivom, kao daje moguće rastaviti ljudski mozak i otkriti kakva je akcija izazvala baš tu reakciju; koja je kazna za takvu opsjednutost osvetom. Previše, prokleta razumno\ Onoga koji vjeruje grije vatra vlastitih uvjerenja. Ona su njegov jedini motiv, a ne počivaju na mudrim manipulacijama.

Chaim je znao daje on čovjek koji se jednostavno izražava, izravan, ali ne zato stoje neinteligentan ili jer mu nedostaje sposobnost za fina uočavanja; uostalom, njegova sposobnost na bojnopolju govorila je suprotno. Bio je izravan jer je znao što hoće, a izmotavati se i biti mudar samo je obično gubljenje vremena. U cijelom svom životu nikad nije susreo sebi blisku osobu, nekog tko vjeruje i ne dopušta si gubljenje vremena.

Taj je Converse dovoljno znao čim je dopro do Bertholdiera u Parizu. Osim toga, pokazao je da zna još više kad je spomenuo Leifhelma u Bonnu, a posebno navodeći gradove Tel Aviv i Johannesburg. Što je još

morao dokazati? Zašto bi uopće morao dokazivati, ako je njegova vjera tu? Zašto nije izrazio svoja uvjerenja prilikom prve veze, a ne gubiti toliko vremena...? Ne, taj pravnik, taj Converse, on je iz nekog drugog vica. Specijalist iz Mossada je rekao da postoji motiv za priključenje. Vara se. Nema tu usijane glave istinskog vjernika. Samo mudrovanje.

Specijalist se nije oglušio na Chaimovo osjetilo mirisa. Bolje daje tako jer su se njih dvojica, sabre, godinama zajednički borili, najčešće protiv Europljana i njihove popustljivosti onih imigranata koji su se držali Starog zavjeta kao da su ga oni napisali, nazivajući prave stanovnike Izraela grubijanima ili klaunovima. Specijalist Mossada poštovao je svog brata, sabru; to se poštovanje prepoznavalo i u njegovu pogledu. Nitko nije mogao odbaciti instinkte Chaima Abrahmsa, sina Abrahama, arhanđela tmine za neprijatelje Abrahamove djece. Hvala Bogu da mu je žena spavala.

Bilo je vrijeme da se pozove Palo Alto.

Moj generale, moj prijatelju.

Skalom,"6 Chaime reče sajgonski ratodržac. Jesi li na putu za Bonn?

Odlazim ujutro mi odlazimo. Van Headmer je upravo u zraku. Stićiće na Ben Gurion¹⁷⁷ u osam i trideset, pa ćemo u deset sati zajedno krenuti u Frankfurt, gdje će nas Leifhelmov pilot dočekati s cessnom.^{TM}

Dobro. Možete govoriti.

Mi moramo sada govoriti rekao je Izraelac. Što si još saznao o tom Converseu?

Postaje sve većom zagonetkom, Chaime.

Mirišem podvalu.

I ja, ali možda ne podvalu na koju sam mislio. Ti znaš kakva je bilamoja ocjena. Mislio sam da on nije više od pješadijske izvidnice, netkokoga upotrebljavaju oni koji više znaju Lucas Anstett među njima da bisaznali još više nego što znaju ili čuli više nego se govorka. Ne odbacujem mogućnost curenja informacija; njih treba očekivati i valja znati kako snjima, tj. sprdati se s njima kao s paranojom.

Pređi na stvar rekao je nestrpljivi Abrahms, koji je Delavaneau uvijek zvao srednjim imenom. Smatrao je to hebrejskim imenom, unatoč činjenici da je Delavaneov otac na tom imenu inzistirao u čast rimskog cezara filozofa Marka Aurelija, propovjednika umjerenosti.

Tri su se stvari danas dogodile nastavio je bivši general u Palo Altu.

176 Shalom a/eichem (fon. šalom aleihem); hebrejski za mir s tobom; svakodnevni pozdrav u dolasku i odlasku (op. prev.)

177 Zračna luka u Tel Avivu (op. prev.)

178 Zrakoplov za najviše deset putnika (op. prev.)

Prva me razbjesnila jer je nisam mogao razumjeti, a iskreno rečeno, i uznemirila, jer je nagovještavala mnogo dublji prodor nego sam smatrao mogućim i to u sektoru gdje sam mislio daje nemoguće.

O čemu se radi? zainteresirao se Izraelac.

Stavljena je stroga zabrana na dokumentaciju o Converseovoj službi vojsci.

Da! uzviknu Abrahms, glasom koji je odzvanjao pobjednički.

Što?

Nastavi, Marcuse! Reći ću ti kad završiš. Što je druga nevolja?

Ne nevolja, Chaime. Objašnjenje koje je tako otvoreno ponuđeno može se tek tako odbaciti. Leifhelm me nazvao i rekao daje Conversekriv za Anstettovu smrt i da sada osjeća olakšanje te da mu je Anstett bioneprijatelj to je riječ koju je izgovorio.

Tako su ga uputili! Abrahamsov je glas odjekivao kuhinjom. Kojije treći poklon, moj generale?

Onaj koji najviše zbunjuje, ali i prosvjetljuje nego, Chaime, nemoj vikati u slušalicu. Nisi na nekom svom skupu na stadionu, niti izazivaš

Knesset.

Ja sam u polju, Marcuse. Ovog trenutka! Molim te nastavi, prijateljumo.

Čovjek koji je stavio poklopac na Converseovu ratnu službuje pomorski časnik, šurjak Prestona Hallidavja.

Ženeva! Da!

Prestani s tim!

Ispričavam se, dragi moj prijatelju. Jednostavno je sve tako savršeno!

Što god ti imaš na pameti nastavi Delavane može biti opovrgnutorazlozima tog čovjeka. Taj pomorski časnik, taj šurjak, misli da se Converse nalazi iza Hallidavjeva ubojstva.

Dakako! Savršeno!

Čuj, drži glas na normalni! Čuo se krik mačke na smrznutom jezeru.

Još jednom najdublje i najiskrenije se ispričavam, moj generale. Je lito sve stoje izjavio taj pomorski časnik?

Ne, jasno je stavio do znanja zapovjedniku svoje baze u San Dieguda mu je Hallidav rekao kako će se u Zenevi susresti s čovjekom za kogavjeruje daje upetljan u ilegalni izvoz na ilegalna odredišta. S pravnikom,profiterom od prodaje oružja. Odlučio je suočiti se s tim čovjekom, timmeđunarodnim pravnikom, Converseom, i zaprijetiti mu da će sve objelo

daniti. Što sad imamo u rukama?

Podvalu!

Ali na čijoj strani, sabra? Volumen tvog glasa ni u što me ne uvjerava.

Budi uvjeren! U pravu sam. Taj Converse je pustinjiski šorpion!

Što to znači?

Zar ne vidiš? Mossad vidi!

Mossad?

Da! Razgovarao sam s našim specijalistom i on osjeća ono što jamirišem priznaje tu mogućnost! Dopuštam, moj generale, da je imao informaciju koja ga je navela na pomisao daje Converse iskren, da istinski želi biti s nama, ali kad sam mu rekao da sam nanjušio pokvareno meso, dopustio je i drugu mogućnost. Converse može ili ne mora biti programiran, ali bi mogao biti agent svoje vlade!

Provokator?

Tko zna, Marcuse? Sve je tako savršeno. Prvo, stavljena je zabranjena njegove ratne dokumente a oni bi nam nešto rekli, u to smo sigurni.

Zatim nam se govori negativno o smrti jednog neprijatelja ne njegovog, već našeg, i pritom tvrdi daje bio i njegov neprijatelj sve je tako jednostavno, tako nedokučivo. Konačno, insinuirano je daje taj Converse ubojica iz Ženeve sve se tako slaže, tako je precizno točno u njegovu korist.

Imamo posla s analitičkim mozgom koji prati svaki potez u šahu i svakom pijunu pridodaje kralja.

Pa ipak, sve što si rekao može biti i obrnuto. On bi mogao biti...

On to ne može biti! uzviknuo je Abrahams.

Zašto, Chaime? Kaži mi, zašto?

Nema strasti, nema vatre u njemu! To nije ponašanje onoga kojim vjeruje! Mi nismo mudrijaši, mi smo nepopustljivi!

George Marcus Delavane nekoliko trenutaka nije rekao ništa, a Izraelac je znao da ga ne treba prekidati u šutnji. Čekao je sve dok se linijom nije vratio tihi, hladni glas. Održite sutra taj sastanak, generale. Slušajte ga i budite učtivi; igrajte igru koju on igra. I ne smije napustiti kuću dok ja ne zapovjedim. Možda je nikad neće ni napustiti.

Šalom, moj prijatelju.

Šalom, Chaime.

Valerie se približila staklenim vratima radne sobe bila su istovjetna onima koja vode na balkon na prvom katu i pogledala na mirne, suncem obasjane vode Cap Anna. Nakratko se sjetila brodića koji je zastrašujuće bacio sidro ispred njene kuće prije nekoliko večeri. Nije se vratio; što god da se dogodilo sad je to bila prošlost koja je postavljala pitanja, ali ne i davala odgovore. Zatvorivši oči još uvijek je jasno vidjela lik čovjeka koji se pojavio pri svjetlosti kabine i sjaj njegove cigarete, pitajući se što taj čovjek radi, o čemu razmišlja. Onda se prisjetila i druge dvojice muškaraca, na ranom jutarnjem svjetlu, u okviru tamnih rubova njenog

dalekozora koji su joj uzvraćali pogled, ali s mnogo jačim lećama. Jesu li to bili novopridošli mornari koji su tražili sigurnu luku? Amateri koji su plovili oko obale tijekom noći, ne gledajući dokle dopiru tamne vode? Pitanja, ali ne i odgovori.

Što god to bilo, sada je prošlost. Kratki, uznemiravajući trenuci koji su u njoj izazivali sasvim crne slutnje demon u traženju logike, kako bi Joel rekao.

Zabacila je svoju dugu, tamnu kosu i vratila se slikarskom stalku, uzela kist i njime oslikala konačne obrise zasjenjenih pješćanih dina s divljom travom. Stala je, zakoračila unazad proučavajući svoje djelo, po peti put se zaklinjući da je konačno završeno. Bio je to još jedan morski pejzaž; tema koja je nikad nije umarala, a koja je, na njenu sreću, počela zanimati i tržište. Dakako, bilo je slikara u osovini BostonBoothbav koji su tvrdili da je uistinu zauzela cijelo tržište, ali to su gluposti. Doista, njene su cijene zadovoljavajuće rasle, kao rezultat pozitivne kritičke analize koja je popratila

njene dvije izložbe u Galeriji Copley, ali je istina da bi jedva mogla živjeti na mjestu gdje živi i načinom na koji živi da joj u tome nije pomagao Joelov ček svakog mjeseca.

Osim toga, nije bilo mnogo umjetnika koji su imali kuću na obali i sobu za rad, veličine 7 puta 10 metara, s velikim staklenim vratima i stropom koji je doslovce propuštao u sobu cijelo nebo. Ostatak kuće na sjevernoj granici Cape Anna, sam po sebi nije bio previše funkcionalan. Prvobitna arhitektura otkrivala je svu smetenost arhitekture na obali, karakteristične za kuće od prije pedeset i više godina, s mnogo teškog, obojanog drveta i ukrasa te s balustradama na balkonu drugog kata i golemim francuskim vratima u prednjoj sobi, koja su se doimala šarmantnima na prvi pogled, ali kroz koja je strahovito puhalo kad bi dolazili zimski vjetrovi s oceana. Činilo se kako ništa ne može dobro zatvoriti ta vrata pred propuhom; priroda naplaćuje od onoga tko želi uživati u njenoj ljepoti.

Pa ipak, bila je to Valina kuća snova, kuća koju je ona sebi obećala prije niz godina nadajući se da će joj život biti sklon i omogućiti takav dom. Vratila se iz pariške Ecole des Beaux Arts spremna da njujorški umjetnički svijet napadne preko Greenwich Village Woodstocka, ali se ubrzo suočila s tužnom realnošću koja je izmijenila njene planove. Obiteljske prilike uvijek su bile dovoljno zdrave da može živjeti ugodno, doduše ne razbacujući se novcem jer tri godine koledža i još dvije u Parizu bile su popriličan financijski pritisak. Njen otac je bio dobar, mada malo previše zanesen, amaterski slikar, koji se neprestano žalio što nije dovoljno riskirao i sasvim se posvetio slikarstvu, a ne arhitekturi. Iz tog razloga

potpomagao je svoje jedino dijete, moralno i financijski, ozbiljno prateći njen napredak i odan svim njenim sklonostima. A njena majka malčice luda, koja ju je voljela i u svemu potpomagala, u bilo čemu i svačemu snimala bi strašne fotografije Valinih najgorih djela i slala ih svojoj sestri i rođacima u Njemačku, poprativši ih nevjerojatnim lažima o muzejima, galerijama i ludim narudžbama.

Luda Berlinčanka zaljubljeno bi govorio njen otac svojim teškim galskim akcentom. Trebali ste je vidjeti za vrijeme rata. Sve nas je plašila na smrt! Skoro da smo očekivali da će se jedne noći pojaviti s pijanim Gobbelsom i drogiranim Goringom, a pitala je želimo li da dovede i Hitlera!

Njen je otac bio veza između Slobodnih Francuza i saveznika, točnije rečeno, veza između saveznika i njemačkog pokreta otpora u Berlinu. Prilično ukočeni pariški autokrat koji je dobro govorio njemački i bio pridodan ćeliji u Charlottenburgu, koja je koordinirala aktivnosti berlinskog antinacističkog podzemlja. Često bi govorio daje imao više nezgoda s divljom Fraulein kojoj su padale na pamet svakakve ideje, nego s nacistima. Pa ipak, vjenčali su se dva mjeseca nakon završetka rata. U Berlinu. A njihove dvije obitelji nisu željele razgovarati jedna s drugom. Imali smo dva mala orkestra govorila je njena majka. Jedan je svirao čisti, divni bečki Schnitzel, 119 drugi neki bijeli kremasti umak s govnama od jelena.

Je li međusobna obiteljska mržnja imale ikakve veze s tim, nitko nikad ništa nije rekao, ali su Parižanin i Berlinčanka imigrirali u St. Louis, Missouri, u Sjedinjenim Američkim Državama, gdje je Berlinčanka imala daleke rođake.

Čudna stvarnost. Prije devet godina, nakon što se smjestila u New Yorku poslije Pariza, preplašeni otac, sav u suzama, doletio je u posjet da joj kaže strašnu istinu. Njegova ljubljena luda Berlinčanka već je godinama bolesna; rak, bolest koja će je uskoro ubiti. U očajanju, potrošio je gotovo sav novac koji je imao, uključujući i neplaćenu drugu i treću ratu za ne baš novu kuću u Bellefontaineu, ne bi li novcem porazio bolest. Među onima koji su profitirali od njegove nevolje bile su klinike u Meksiku; nije imao više što reći. Mogao je jedino plakati, pritom gubici nisu imali nikakve veze s njegovim suzama. Nije mogla učiniti ništa više do čvrsto ga zagrliti i upitati zašto joj to ranije nije rekao.

To nije bila tvoja bitka, ma chérie. To je bila naša bitka. Od Berlina uvijek smo bili nas dvoje. Onda smo se zajednički borili i sada se borimo, uvijek kao jedna osoba.

Majka je preminula nakon šest dana, a šest mjeseci kasnije nakon stoje pripalio Gauloise'81 na trijemu kuće oivičenom zastorima, njen otac se više nije probudio. Valerie nije mogla plakati. Bio je to udarac, ali ne tragedija. Vjerovala je da se skrasio, daje tamo gdje je želio biti.

I tako je Valerie Charpentier potražila posao, posao za koji će primati plaću, a ne oslanjati se na moguću zaradu neafirmirane umjetnice. Ono što ju je iznenadilo bila je činjenica da joj nije bilo teško naći zaposlenje, kao i to da ono nije imalo mnogo veze s kvalitetom crteža koje je pokazala. Druga reklamna agencija kojoj se obratila bila je, pak, zainteresiranija za činjenicu daje tečno govorila njemački i francuski. Bilo je to vrijeme integracija velikih firmi i multinacionalnih saveza koji su zarade ostvarivali na obim stranama Atlantika, u okviru pojedinačne poslovne politike. Valerie Charpentier, umjetnica koja je vjerovala da će raditi samo među zidovima firme, postala je adut kompanije radeći uglavnom izvan firme. Bila je

179 *Odrezak, tanko odrezan komad mesa (njem.) (op. prev.)*

180 *Moja draga (fran.) (op. prev.)*

181 *Francuska jaka cigareta (op. prev.)*

osoba koja je umjela brzo crtati i grafički predstaviti ono što želi, a uz to se služila i stranim jezicima. Međutim, ona je to mrzila. Pa ipak, valja reći istinu, bio je to sasvim dobar život za ženu koja je znala da će proteći još mnogo godina prije nego njeno ime na platnu bude išta značilo.

A onda se u njenom životu pojavio muškarac koji je učinio da zaboravi sve što je nudila životu. Ugodan muškarac, pošten čovjekčak uzbudljiv koji je imao svojih problema, ali o njima nije govorio, nije htio govoriti, stoje bio ključ za njegovu osobnost. Joel, njen Joel, neuhvatljiv u jednom trenutku, povučen u drugom, ali uvijek s tim štitom, s fasadom brzog humora koji je često ujedao, mada je istodobno i razveseljavao. Jedno vrijeme bili su dobri jedno prema drugome. Oboje su bili ambiciozni iz sasvim različitih razloga ona zbog neovisnosti koja je stigla s priznanjem, a on zbog protraćenih godina koje više nije mogao vratiti a svatko od njih djelovao je poput sigurnosnog jastuka kada bi se on ili ona našli pred mračnim uglom razočaranja ili nezadovoljstva. Ali, sve se počelo raspadati. Razlozi su njoj bili bolno jasni, ali ne i njemu. On je bio opčinjen napredovanjem u životu, uživao je u ispunjenjima svoje odlučnosti i pri tome isključivao sve drugo, počevši od nje. Nikad nije podizao glas ili postavljao nemoguće zahtjeve, ali riječi

su mu bile led, a zahtjevi počeli nicati tamo gdje ih dotad nije bilo. Ako je postojala neka točka za koju bi mogla reći da je značila početak trke nizbrdo, onda je to bila noć u petak, u studenom. Agencija je željela da odleti u Zapadni Berlin; klijent, Telefunken, je tražio neke hitne usluge, pa su izabrali nju da smiri uznemirene vode. Upravo se parkirala kad se Joel vratio kući s posla. Upao je u spavaću sobu njihova stana i upitao što radi, kamo se sprema. Kad je objasnila, on je rekao: Ne možeš. Sutra navečer očekuju nas u kući Brookovih, u Larchmontu. Talbot i Simon će također biti tamo. Uvjeren sam da će se govoriti o međunarodnim temama. Moraš biti tamo.

Gledala je u njega, u tiho očajanje u njegovim očima. Nije otišla u Njemačku. Bio je to trenutak prevrata; počela je trka nizbrdo, a kroz nekoliko kratkih mjeseci znala je da trka postaje sve brža i približava se kraju. Napustila je agenciju u nadi da će dodatno vrijeme koje mu posvećuje poboljšati njihovu situaciju. To se nije dogodilo; činilo se kao da ne voli njene žrtve, bez obzira na to koliko ih je uspjela sakriti. Njegova razdoblja povlačenja u sebe bila su sve češća, a počela ga je i na izvjestan način sažalijevati. Njoj nepoznate hurije upravljale su njegovim igrama, bilo je očito da nije volio to što se događa; nije mu se sviđalo to što je bio, ali nije si mogao pomoći. Bio je na putu da izgori, a ona mu nije mogla pomoći; čak ni ona nije mogla pomoći.

Daje postojala druga žena, ona bi se borila, isticala svoja prava i oštro ustrajala u svom natjecateljskom pravu, ali nije bilo nikoga drugog, jedino on i njegove psihičke prisile. Konačno je shvatila da ne može prodrijeti kroz njegov štit; emotivno nije ostavljao drugome bilo što. Bilo je to tada kad je viknula: Ti si emotivno izgorio! On se suglasio s tim, mirnim i prijaznim glasom, i sutradan otišao. Prihvaćala gaje kao takvog, ali je zahtijevala da prizna koliko joj je vremena oduzeo od života. Bile su to četiri godine čudne velikodušnosti kojima se sada približavao kraj, razmišljala je Vali čisteći kistove i paletu. U siječnju je sve završilo, došao je posljednji ček, kao uvijek, upućen 15og u mjesecu. Prije pet tjedana, za vrijeme ručka u Ritzu, u Bostonu, Joel joj je ponudio da nastavi s plaćanjem. Izjavio je da se na to navikao, a osim toga da zarađuje više nego što može realno potrošiti. Novac mu nije ništa predstavljao, osim što mu daje stanoviti status među istovrscima. Novac je bio fantastičan izum koji mu je omogućavao da izbjegne daljnje neugodnosti bračne veze. Odbila je obrazlažući kako je njena životna situacija bolja nego je bila. Nasmiješio se tim svojim polutužnim, ali zaraznim osmijehom i rekao: Ako se situacija u životu izmijeni, ja sam tu.

Prokletstvo!

Jadni Joel. Tužni Joel. On je dobar čovjek, ulovljen u vrtlog vlastitih sukoba. A Val je otišla daleko koliko je mogla da je pošla još dalje, to bi značilo gubljenje identiteta. Ona to ne bi mogla učiniti; ona to nije učinila.

Pospremila je kistove i otišla do staklenih vrata kroz koja je pucao pogled na dine i ocean. On je tamo, daleko, negdje u Europi. Valerie se pitala je li se sjetio današnjeg dana. Bila je godišnjica njihova braka.

Ukratko, Chaim Abrahms je oblikovan u napetostima i kaosu svakodnevne borbe za preživljavanje. To su bile godine neprekidnih bijesnih čarki, nadmudrivanja i nadživljavanja neprijatelja koji je odlučio ne samo poubijati sve koji žive u naseljima sabra, već i uništiti aspiracije pustinskih Židova za domovinom, političkom slobodom i vjerskim izražavanjem. Nije bilo teško shvatiti otkud dolazi Abrahms i zastoje ono što jest, ali je bilo zastrašujuće razmišljati o tome kamo ide. On je fanatik bez osjećaja za ravnotežu i kompromis kad su u pitanju drugi ljudi, istovjetnih aspiracija. Ako netko ima drugačiju vrpcu na odori, bez obzira je li iste vrste ili ne, taj je neprijatelj. Vojska je ispred pregovora i u svim stvarima, pa su čak oni u Izraelu, koji su se zalagali za mirnija stajališta zasnovana na potpuno

sigurnim granicama, obilježavani kao izdajnici. Abrahms je imperijalist koji na Izrael u stalnom širenju gleda kao na vladajuće kraljevstvo koje obuhvaća čitav Bliski istok. Primjereni kraj ovome izvješću bio bi komentar koji je dao nakon dobro poznate izjave predsjednika vlade za vrijeme invazije u Libanonu:

Mi ne želimo nijedan centimetar Libanona.

A Abrahmsov odgovor na terenu, odgovor koji je izgovorio pred svojim vojnicima od kojih većina nije bila na njegovoj strani bio je sljedeći: "Zacijelo, ne centimetar! Čitavu prokletu zemlju! Zatim Gazu, Golan i Zapadnu obalu! A zašto ne Jordan, pa Siriju i Irak!? Imamo sredstva, a imamo i volju! Mi smo moćna djeca Abrahama!"

On je Delavaneov ključ u nemirnom svijetu Bliskog istoka.

Bilo je zamalo podne i sunce je pržilo na balkonu iza francuskih vrata. Djevojke iz sobne službe odnijele su ostatke doručka na srebrnom poslužavniku. Nakon stoje prva kava servirana u apartmanu u 6,30 h odmah su počeli čitati i nastavili to činiti satima. Converse je odložio dosje i posegnuo za cigaretama na stolicu pored fotelje. Nije teško razumjeti otkud dolazi Abrahms... Alije zastrašujuće kamo ide. Joel je pogledao na Connala Fitzpatricka, koji je sjedio na

kauču, nagnut nad stolićem za kavu i čitao neku stranicu, bilježeći napomene u notes pored telefona; dosjei Bertholdiera i Leifhelma odloženi su u dvije uredne hrpe s njegove lijeve strane. Mornarički pravnik praktički je rekao iste riječi, pomisli Converse, pripalivši cigaretu. Ja počinjem shvaćati otkuda ti dolaziš... Pitanje koje se nametalo Joelovoj pravnoj svijesti bilo je jednostavno: kamo on sam ide? Nadao se da će pronaći odgovor na to, ali ga još nije imao. Je li on nesposobni gladijator koji maršira u rimsku arenu suprotstavljajući se snažnijem, bolje naoružanom i vještijem, talentiranijem neprijatelju? Ili ga demoni njegove prošlosti pretvaraju u vlastitu žrtvu, vodeći ga u vreli pijesak arene gdje čekaju bijesne, poluizgladnjele mačke, spremne da ga razderu? Toliko mnogo pitanja, toliko varijabla koje nije znao riješiti, niti protumačiti. Jedino što je znao to je da se više ne može vratiti natrag.

Fitzpatrick podigne pogled. O čemu se radi? upita, očito svjestan da Converse gleda u njegovu smjeru. Ti se brineš zbog admirala?

Koga?

Hickmana, San Diego.

Da, između drugih stvari. Da te nešto pitam, na jasnoći ovog dana: jesi li siguran da će pristati na produženje?

Ne znam što to znači na jasnoći dana, ali rekao sam ti daje obećao da će nazvati u slučaju hitne situacije. Prokleta sam siguran da ništa neće učiniti prije nego što se posavjetuje sa mnom. Ako zaželi uspostaviti vezu sa mnom, Meagen zna što treba uraditi, a onda ću to i ja saznati. Bude li potrebno, postaviti ću zahtjev s obzirom na osobne privilegije i inzistirati na sastanku s tim neimenovanim ljudima u Petom okružju; možda ću ići toliko daleko da ću jasno staviti do znanja da ih sumnjičim da su možda dio Ženeve. To će biti puni krug. Moglo bi čak završiti ovakvom situacijom skidanjem zastavice jedino u slučaju potpunog istražnog postupka i istraživanja okolnosti koje to zahtijevaju. Ironija, ali i oprez.

Oprez, razumijem, ali tvoje suprotstavljanje ne moraju ocijeniti kaovrlo ozbiljno. On će te jednostavno prepisati.

Kad bi on bio s njima, ne bi rekao Remingtonu da će me nazvati. Utom slučaju on ne bi ništa rekao. Čekao bi još jedan dan i pustio da sve krene svojim putem. Poznajem ga. On nije samo ljut, on je i lud. On stoji izasvojih ljudi i nikako ne voli vanjske pritiske, osobito mornaričke. Mi vodimo računa o svemu, držimo se pravila, a dok god se budemo držali pravila, zastavica će biti na mjestu. Rekao

sam vam, mnogo je drskiji s Norfolkom nego sa mnom. Oni neće otkriti razlog za svoje zahtjeve; jednostavno mune mogu reći.

Converse je kimnuo. U redu rekao je. Nazovi to stanjem moga živčanog rastrojstva. Netom sam završio čitanje Abrahmovog dosjea. Oni mu neće objasniti svoje razloge. Tako si rekao. Ali, taj manijak bi mogao dignuti u zrak cijeli Bliski istok, i to sam samcat, te povući sve nas zajedno sa sobom... Što misliš o Leifhelmu i Bertholdieru?

Što se informacija tiče, u njima je sve što si rekao, ali i nešto više.

Oni su više od utjecajnih bivših generala koji imaju pune ruke para, oni susnažni simboli okupljanja, čije razloge mnogi, iako ih smatraju ekstremnima, mogu i opravdati. Toliko koliko informacija kaže ali operativna riječ za mene je i informacija sama. Odakle?

To je korak natrag. Ona je već tu.

Zacijelo je, ali kako? Rekao si da ti je Beale dao tu informaciju, zatim si rekao i daje Press upotrijebio frazu mi mi koji smo za njima, oruđe koje vam mi možemo dati, veze koje mi mislimo da jesu.

I mi smo već dio toga ustrajao je Joel. Čovjek u San Franciscu, onaj koji se pobrinuo osigurati pet stotina tisuća i koji je rekao da se trebapobrinuti za dokaze protiv tih ljudi, zakonske dokaze, a onda će ih oni svrstati u obične, puke profitere. Nema goreg načina da se domoljuba izvrignesmi ih. To je zdravo rasuđivanje, savjetniče, i to je ono što podrazumijevamo kada kažemo mi.

Press i taj nepoznati čovjek iz San Francisca?

Da.

I oni jednostavno mogu podići telefon i unajmiti nekoga tko će razotkriti one? Pardon, ove Fitzpatrick je kretnjom pokazao na dva dosjeas njegove lijeve strane.

Zašto ne? Ovo je doba kompjutora. Danas nitko više ne živi na otoku koji nije ubilježen u zemljopisne karte, niti u neotkrivenoj pećini.

Ovo rekao je Connal nisu kompjutorski ispisi. Sve je to dobroistraženo i pojedinačno ispitano; riječ je o temeljitim dosjeima koji voderačuna o važnosti političkih nijansi osobnih idiosinkrazija.

Ti znaš kako treba s riječima, mornaru. Da, tako je. Čovjek koji može dati pola milijuna dolara pravoj banci na Egejskom otoku može uzeti usluzbu koga god hoće.

On ne može uzeti baš svakoga.

Što to znači?

Dopusti mi da se stvarno vratim korak natrag reče mornarički pravnik; ustao je, podigavši stranicu koju je čitao. Ne želim ponovno spominjati niti podvlačiti pojedinosti mog odnosa s Pressom jer u ovom trenutku još osjećam bol zbog toga. Fitzpatrick je zastao, vidjevši pogled u Converseovim očima koji je odbijao tu vrstu sentimentalnosti u njihovoj diskusiji. Nemoj me krivo shvatiti nastavio je. Nije u pitanju njegova smrt, niti sprovod; sasvim obrnuto. To nije Press Hallidav kojeg sam poznao.

Vidiš, ja smatram da nam nije rekao istinu, ni tebi, ni meni.

Onda ti znaš nešto što ja ne znam mirno će Converse.

Ja znam da u San Franciscu nema čovjeka koji čak iz daljine podsjeća na opis ili sliku čovjeka koju si mi dao. Tamo sam živio čitav svoj život, uključujući Berkeley i Stanford, baš poput Pressa. Poznao sam sve koje je on poznao; nikad nismo tajili naša poznanstva. Što se tiče pravnih pitanja bio sam za čitav jedan svijet udaljen od njega, ali bi me uvijek informirao o svakoj novosti za koju je saznao. To je njemu činilo osobno zadovoljstvo.

Vrlo zgodno, savjetniče. Uvjeran sam daje neka poznanstva zadržao za sebe.

Ne poznanstva ove vrste odgovori Connal. To nije nalik njemu.

Ne njegovu ponašanju sa mnom, ako ti je to jasnije.

U redu, ja...

A sada me pusti da zakoračim prekinu ga Fitzpatrick. Ti dosjei ranije ih nisam vidio, ali sam vidio stotine sličnih, možda i nekoliko tisuća takvih, koji još nisu potpune verzije dosjea.

Joel je sjeo. Molim te objasni mi to, zapovjednice.

Sad si pogodio u cilj, poručnice. Čin sve kaže.

Kaže stol

Ti dosjei su prerađeni završni proizvodi obavještajnih ispitivanja, kako je su korišteni nizovi vojnih podataka. Oni su skakali iz mjesta u mjesto, a svaki bi sektor dodavao svoj prilog od običnih biografskih podataka dobivših policijskih izvješća, pa i psihijatrijskih ocjena. Sve to sastavili suspecijalistički timovi. Izvlačili su podatke iz vladinih trezora, ali ih i tako oblikovali da se čini kao daje to rad obavljen sa strane, rad u kome nemaprste vladin autoritet. Ali nije tako. Na njima, na svakom dijelu tih dosjea ispisano je Clasified, Top Secret i Eyes Only. IS Converse se nagnuo naprijed. To bi mogao biti subjektivan sud koji se temelji na ograničenom poznavanju stvari. Ja sam vidio neka vrlo detaljno

izrađena, vrlo temeljita izvješća, koja su sastavile firme specijalizirane za takvu vrstu posla, jasno, za visoku cijenu.

Koji opisuju vojne događaje za vrijeme rata? Koji točno opisuju razne vojne događaje? Koji tumače bombardiranja i određene regimente ibataljune, kao i tekuću strategiju koja se upotrebljavala? Izvješća koja surađena na temelju intervjua, a bave se unutrašnjim sukobima između neprijateljskih časnika visokog čina i taktičkim razlozima za premještanje vojnih osoba na građanske dužnosti nakon prestanka neprijateljstava? Nitijedna firma ne bi mogla imati pristup tim materijalima.

To se moglo istražiti, temeljito istražiti dodao je Joel, koji odjednom više nije bio uvjeren u ono što govori.

Ipak, ovo se ne bi moglo tako objasniti upadne mu Connal u riječ, držeći stranicu s otipkanim imenima; palcem je pritisnuo najniža dva stupca koja su imenovala donosioca odluka iz Pentagona i State Departmenta.

Možda pet ili šest po tri sa svake strane, maksimalno ali ne ostatak.

Ovo su ljudi iznad onih s kojima sam ja imao posla, ljudi koji vrše svoje poslove pod raznoraznim titulama kako se ne bi moglo doći do njih. Osoboke bi mnogi htjeli ucijeniti, podmazati mitom ili im zaprijetiti. Kada srekao da imaš imena, pretpostavio sam da ću većinu imena prepoznati, ilibarem polovicu. Nisam. Ja znam samo šefove odjeljenja, personal gornjegešalona, koji ide čak i više, ali očito izvješća podnosi ovim ljudima. Pressse ne bi mogao sam domoći tih imena ili preko nekih drugih izvana. On nebi znao gdje tražiti, a i oni ne bi znali koga tražiti ja ne bih znao.

Converse je ustao. Je si li ti siguran da znaš o čemu govoriš?

Da. Netko vjerojatno više osoba duboko u washingtonskim podrumima, osigurao je ta imena, isto kao što su on ili oni osigurali materijal za ove dosjee.

Znaš li što govoriš?

Connal je ustao, ukočio se i kimnuo. Nije mi lako reći dodao je mračno. Press nam je lagao. Lagao je tebi govoreći ono što je rekao, a meni zato što mi nije rekao. Ti si vezan za konce koji idu ravno do Washingtona. A ja nisam trebao ništa znati o tome.

Lutka je na mjestu... Joel je govorio stoje tiše mogao, jedva čujno, dok je zamišljeno hodao preko sobe prema svjetlosti sunčevih zraka kojese se probijale kroz vrata balkona.

Što? upita ga Fitzpatrick.

Ništa, to je samo fraza koja mi se stalno nameće otkad sam čuo za Anstetta. Converse se okrenuo. Ali, ako postoje ti konci, zašto su ihsakrili? Zašto ih je Avery sakrio? S kojim ciljem?

Mornarički pravnik je nepokretno i bezizražajno stajao. ~ Mislim da na to nemam odgovor. Na to si sam odgovorio jučer poslije podne, kada smo razgovarali o meni i nemoj se zavaravati, poručnice, točno znam što si govorio. Dat ću ti ime, tu i tamo, koje te ti možda otvoriti vrata... Ali to je sve. To su bile tvoje riječi. Slobodno prevedeno, govorio si da bi mornar kojeg si primio na palubu mogao pasti, spotaći se o nešto, a u slučaju da ga uhvate krivi ljudi, ne bi mogli nikakvim batinama istjerati iz njega ono što ne zna.

Joel je primio kritiku ne samo zato što je bila opravdana, već i stoga što je pojasnila širu istinu, onu koju nije razumio na Mvkonosu. Beale mu je tada rekao da se među onima koji postavljaju ozbiljna pitanja u Washingtonu nalaze vojnici koji zbog ovog ili onog razloga nisu nastavili istraživanja; jednostavno su utihnuli. Šutjeli su tamo gdje bi ih se možda moglo čuti, ali istini za volju, treba reći da nisu bili sasvim nečujni. Govorili su tihim glasom, sve dok drugi tihi glas iz San Francisca čovjek koji je znao kada i kako treba angažirati jednog šurjaka iz San Diega ne uspostavi kontakt. Na temelju ove tajne konverzacije rodio se plan. Trebao im je infiltrator, osoba visokih stručnih kvalifikacija, koja gaji politički prezir, u koju su mogli dolijevati ulje te kad se jednom zapali, uputiti je u labirint.

To je objašnjenje bilo udarac, ali mada se to činilo čudnim, Joel nije mogao naći pogrešku u strategiji. Čak nije nalazio manu tišini koja je nastala nakon ubojstva Prestona Hallidavja; glasne optužujuće riječi učinile bi tu smrt besciljnom. Umjesto toga, šutjeli su znajući da njihova lutka ima oruđe kojim će se probijati kroz mrežu ilegalnosti i obaviti posao koji oni sami ne mogu. I to je shvaćao. Ali, postojalo je nešto što Converse nije mogao prihvatiti, a to je njegova vlastita pozicija lutke koju se može jednostavno potrošiti ili odbaciti. On je otprio to što je bio nezaštićen u okolnostima koje je ocrtao Avery Fowler Preston Hallidav, ali ne podnosi ove nove okolnosti. Ako je već na uzici, želi da lutkari znaju da on to zna. Osim toga, htio je imati ime nekoga u Bonnu koga bi mogao nazvati ili posjetiti, nekoga tko je dio njih. Stara pravila se više ne primjenjuju, treba dodati novu dimenziju.

Za četiri sata njega će provesti kroz željezna vrata imanja Ericha Leifhelma; htio je da postoji netko izvana, osoba do koje će Fitzpatrick doprijeti ukoliko se ne vrati prije ponoći. Démoni ozbiljno stežu, pomisli Joel. Ipak, nije se mogao vratiti.

Tako je blizu hvatanju u zamku, tako blizu da gospodara rata iz Sajgona uhvati u zamku, da obavi nešto što je toliko zamrsilo njegov život na način koji nitko ne bi mogao razumjeti... Ne, ne nitko, razmišljao je. Jedna osoba ga je mogla razumjeti, ali je rekla da mu više ne može pomoći. Ne bi bilo pravedno i dalje tražiti njenu pomoć. Pomoć te žene.

Koja je tvoja odluka? upita ga Connal.

Odluka? odvrati Joel, iznenađen.

Ne moraš ići danas poslije podne. Odbaci to! Sve ovo pripada Statesideu, FBIu i Centralnoj obavještajnoj agenciji preko oceana. Ja sam, jednostavno rečeno, zabezeknut što nisu pošli tim putem.

Converse je disao kao da će odgovoriti, ali je zastao. To treba biti jasno, ne samo Fitzpatricku, već i njemu. Mislio je da razumije. Vidio je pogled duboke uzbune u očima Avervja Fowlera u očima Prestona Hallidavja i čuo krik u njegovu glasu. Laži su bile njegova strategija, a pogled i krik njegovi najdublji osjećaji.

Je li ti palo na pamet, zapovjednice, da oni ne mogu krenuti tim putem? Da mi, možda, ne govorimo o ljudima koji mogu jednostavno podićitelefonsku slušalicu kao što si prije rekao i staviti kotače u pokret?

Ili, kad bi to pokušali, ostali bi bez glava, možda doslovno, sa službenom kritikom i metkom u potiljak? Dopusti mi da dodam kako mislim da se neboje za sebe i kako nisu izabrali najboljeg čovjeka za ovaj posao, ali doistamislim da su se približili uvjerljivom zaključku. Oni nisu mogli djelovati iznutra jer nisu znali u koga mogu imati povjerenja.

Kriste, ti si hladni kurvin sin.

Led, zapovjednice. Imamo posla s paranoidnom fantazijom koja sezove Akvitaniya, nad kojom bdiju dokazani, angažirani, visoko inteligentni i vješti ljudi koji, ako postignu ono što su odlučili postići, neće imati ni

kakvih problema da se predstave kao glasovi snage i razboritosti u svijetu koji je sasvim poludio. Oni će vladati tim svijetom našim svijetom jer sve druge opcije blijede u usporedbi s njihovom stabilnošću. Stabilnost, savjetniče, suprotstavljena kaosu. Što bi ti izabrao da si obična činovničina s radnim vremenom od devet do pet, sa ženom i djecom, i da nisi nikad sasvim siguran kad navečer pođeš kući nije li netko upao u kuću, silovao ti ženu, ugušio djecu? Ti bi se opredijelio za tenkove na ulicama.

Sasvim opravdano uzvratio je mornarički pravnik, a te dvije njegove riječi krenule su tihom uzvojnicom u zrak suncem osvjetljene sobe.

Vjeruj, mornaru. Oni sve temelje na tom i to je upravo ono što planiraju učiniti na međunarodnoj ljestvici. Sve je to udaljeno samo nekolikodana ili nekoliko tjedana. Bez obzira na to tko to bio i gdje on bio, kadbih mogao barem malo nazrijeti... Converse se okrenuo i uputio premavratima spavaće sobe.

Kamo ideš? upita ga Connal.

Bealeov telefonski broj na Mvkonosu je u mom kovčežiću. On jemoj jedini kontakt i želim razgovarati s njim. Želim mu dati do znanja daje lutka naglo osjetila želju za izražavanjem svoje slobodne volje.

Poslije tri minute Joel je stajao pored stola, s telefonskom slušalicom pored uha, dok je grčki telefonist u Ateni provodio njegov poziv do otoka Mvkonos. Fitzpatrick je sjeo na kauč. Ispred njega, na stoliću za kavu, bio je dosje Chaima Abrahmsa, ali mu je pogled bio prikovan za Conversea.

Je li s tom linijom sve u redu? upita ga mornarički pravnik.

Sada zvonit. Nepravilni, kao nožem odrezani signali su se ponavljali četiri, pet, šest puta. Najzad, poslije sedmog signala, netko je na

Egejskom moru podigao slušalicu.

Herete?m

Dr. Bealea, molim. Dr. Edwarda Bealea.

Tee tha thelete? Bealea. Vlasnika kuće. Molim vas, brzo ga pozovite, molim vas.

Joel se okrenuo Fitzpatricku. Govoriš li grčki?

Ne, ali sam baš razmišljao o tome da ga počnem učiti.

Učini to svakako. Converse je opet slušao muški glas iz Mvkonosa.

Grčke rečenice bijahu brzo izgovarane, ali nijedna nije bila razumljiva.

Hvala vam! Doviđenja. Joel je nekoliko puta pritisnuo telefonsku vilicu, nadajući se daje prekomorska linija još otvorena i daje grčki telefonistkoji govori engleski još na liniji. Operateru? Je li to operater u Ateni?

... Dobro! Želim nazvati jedan drugi broj na Mvkonosu, na isti račun u Bonnu. Converse je rukom posegnuo za uputama na stolu koje mu je Preston Hallidav dao u Ženevi. To je banka na Rodosu. Broj je...

Poslije nekoliko trenutaka na liniji se čuo glas Kostasa Laskarisa, bankara iz banke na obali. Herete.

Gospodine Laskaris, ovdje Joel Converse. Sjećate li me se?

Dakako... gospodine Converse. Bankar je zvučao kao da govori izneke intelektualne daljine, nekako čudno, kao daje oprezan ili smeten.

Pokušavao sam nazvati doktora Bealea na broj koji ste mi dali, alidobivam samo čovjeka koji ne zna engleski; pitam se možete li mi vi rećigdje je Beale.

Preko telefona se moglo čuti kako je govornik dva puta uzdahnuo. Da, i ja sam se pitao na to će tiho Laskaris. Čovjek koji vam se javio bio je policajac, gospodine Converse. Tamo sam gaja postavio. Znanstvenik ima mnogo vrijednih stvari.

Zašto? Što kanite time reći?

Jutros, odmah nakon zore, doktor Beale je izveo svoj čamac iz luke, u pratnji drugog muškarca. Nekoliko ribara ih je vidjelo. Dva sata nakontoga, broдика doktora Bealea nađena je polomljena na stijenama iza otoka

Stephanosa. U njoj nije bilo nikoga.

Ja sam ga ubio nožem za čišćenje ribljih ljuski, a tijelo sam mu bacio morskim psima iza strmih stijena Stephanosa.

Joel je spustio telefonsku slušalicu. Hallidav, Anstett, Beale, svi su otišli svi njegovi kontakti su mrtvi. On je bio lutka prepuštena sama sebi, konce nije nitko potezao, konce koji su se gubili u sjeni.

Voštana koža Ericha Leifhelma bila je još blijeda, oči su mu se suzile, a bijele usne razdvojile. Onda mu je krv jurnula u glavu dok je sjedio za stolom u svojoj knjižnici i razgovarao preko telefona. Koje je to ime bilo, reci opet, Londone?

Admiral Hickman. On je...

Ne prekinu ga Nijemac oštro. Drugi! Časnik koji je odbio dati informaciju.

Fitzpatrick, irsko prezime. On je pravnik, časnik sa svim pravima, upomorskoj bazi San Diega.

Poručnik, zapovjednik Fitzpatrick?

Da, kako si znao?

Unglaublich! Diese Stumper! Warum? upita Englez. U kom smislu?

On možda jest ono što ti kažeš, Engländeru, ali on nije u San Diegu!

On je ovdje u Bonnu!

Jesi li ti lud? Ne, naravno, da nisi. Jesi li siguran?

On je s Converseom! S njim sam razgovarao. Obojica su registrirani u njegovo ime u Das Rektoratu\ Preko njega smo pronašli Conversea!

Je li pokušao sakriti svoje ime?

Obrnuto, upotrijebio je svoje papire da bi osigurao ulaz u hotel!

Kako krvavo trećerazredno odgovorio je London, zbunjeno. Ili, drugačije rečeno, kako je prokleta siguran u sebe doda Britanac, promijenivši ton. Signal? Nitko se ne usuđuje dotaći ga?

Zašto ne?

Razgovarao je s Peregrineom, veleposlanikom. Tamo je bio naš čovjek. Peregrine gaje htio povesti, silom gaje htio odvesti u veleposlanstvo.

Bilo je komplikacija; umaknuo je.

Znači da naš čovjek nije bio vrlo dobar.

Postoji jedna prepreka. Neki Schauspieler glumac. Peregrine ne želi razgovarati o incidentu. Ne govori ništa.

Što znači da nitko neće dirati tog mornaričkog časnika iz Kalifornije zaključiti London. Za to postoji vrlo jak razlog.

Koji je to razlog?

On je šurjak Prestona Hallidavja.

Ženeva! Mein Gott, oni su za nama!

Netko jest, ali ne netko tko raspolaže s mnogo informacija. Suglasiosam se s Palo Altom, koji se opet slaže s našim specijalistom u Mossadu s Abrahmsom.

Židov? Što Židov kaže? Što on kaže?

On tvrdi da je taj Converse agent koji je slijepo doletio ih Washingtona.

Što ti je još potrebno?

On neće napustiti kuću. Instrukcije slijede.

Preneražen, državni podsekretar Brewster Tolland spustio je slušalicu, bacio se u fotelju, pa se brzinom metka nagnuo naprijed, pritisnuvši određenu dugmad na telefonskoj tastaturi.

Chesapeake rekao je ženski glas. Kod, molim?

Šest tisuća odgovori Tolland. Mogu li razgovarati s Konzularnim operacijama, odjel broj osam, molim vas?

Odjel osam zahtijeva...

Plantagenet prekinu podsekretar.

Odmah, gospodine.

Što je Šest tisuća?

Prekini s tim govnom, Harry, ovdje je Brew. Što vi to tamo u Bonnuradite o čemu mi ovdje ništa ne znamo?

Govoreći čak iz dubine podsvijesti, ništa.

Koliko je to duboko?

Ne, govorim ozbiljno. Upućeni ste u sve što radimo. Imali smo jučerujutro izvješće FRG,187 a ja bih upamtio da je bilo išta iz čega ste isključeni.

Ti bi upamtio, ako sam isključen onda ništa i ne znam.

To je u redu, rekao bih ti tek toliko da te držim po strani, to ti je poznato.

Oprosti na malo šale koji je tvoj problem?

Ovog časa sam spustio scrambler nakon razgovora s vrlo ljutitim veleposlanikom, koji bi sada mogao nazvati starog prijatelja u Šesnaeststotina.

Peregrine? Koji je njegov problem?

Ako to nisi ti, onda se netko drugi igra u ime Cons Opa. To je navodno tajna istraga veleposlanstva njegova veleposlanstva a riječ je onekome tko je povezan s Ministarstvom mornarice.

Mornarica? To je ludo želim reći prokleta ludo! Bonn je luka?

Mislim daje tako.

Nikad nisam čuo da Bismarck ili GrafSpee dime po Rajni. Nikada, Brew. Mi nemamo ništa slično, niti možemo imati. Znaš li neka imena?

Da, jedno odgovori Tolland tražeći pogledom bilježnicu na koju jena brzinu nešto nažvrljao. Pravnik po imenu Joel Converse. Tko je on,

Harry?

Za ime Krista, nikad čuo za nj. Kako je mornarica u to upetljana?

Ima netko tko tvrdi daje u to upetljan glavni pravnik, časnik velikepomorske baze, zapovjednik u činu poručnika.

Tvrdi?

Da, prije toga se predstavio kao vojni ataše koji radi u veleposlanstvu.

Čini se da tamo ima svakakvih ljudi.

To je smiješno, Harry. Peregrine nije budala. Možda je radno mjesto posao veleposlanika ono tipično imenovanje koje draži taštinu, ali on jedobar i prokleta mudar. Kaže ne samo da su ti ljudi stvarni, već da vjerojatno znaju nešto što on ne zna.

Na temelju čega on tako misli?

Prvo, mišljenje čovjeka koji se susreo s tim Converseom...

Tko je taj? prekinu ga Harry iz Osmog odjeljenja.

On to ne želi reći, već samo da vjeruje njemu i njegovu sudu. Ta bezimena osoba kaže daje Converse vrlo kvalificiran i vrlo uznemiren čovjek, a ne neka budaletina. Ne crna šeširina.

Kako?

To je izraz koji je upotrijebio Peregrine, a upotrebljava se kad nekome nisu svi doma. Dakle, riječ je o nekome tko je okay. Što još?

Nešto što Peregrine naziva izoliranim, čudnim ponašanjem u redovima svoga osoblja. Nije htio više govoriti o tome; kaže da će razgovarati sa sekretarom ili sa Šesnaest stotina ukoliko ga moje riječi ne zadovolje. On želi odgovore brzo, a mi ne želimo tamo uzburkati situaciju.

Pokušat ću pomoći rekao je Harry. Možda je netko iz Langlevjaili Arlingtona kopilad] Kroz jedan sat mogu sve provjeriti o tom mornaričkom pravniku, a uvjeren sam da nam ABA188 može reći i tko je Converse ako je to samo on. Ili barem suziti stvar na njega, ako ih je više odjednoga.

Vratimo se na mene. Nemam mnogo vremena i ne želim da Bijelakuća podigne svoj glas.

Uvijek je to posljednja stvar koju želimo suglasio se direktor Konzularnih operacija, odjeljenja za tajnu aktivnost u inozemstvu, u okviru State Departmenta.

Pogledajmo to s pravne strane! viknuo je kontraadmiral Hickman, stojeći pored prozora, ljutito se obraćajući ukočenom Davidu Remingtonu koji je stajao sasvim blijeda lica. Objasnite mi sa što manje pojedinosti, ali tako da sve bude jasno!

Mislim daje nemoguće u to povjerovati, gospodine. Jučer sam s njim razgovarao u podne pa opet sinoć. Bio je u Sonorni!

Kao što sam i ja bio, poručnice. A kad bi se čulo neko struganje naliniji ili nekakav prokleti odjek, koje su bile njegove riječi? Opet sva taprokleta kiša u brdima koja je zajebala telefonske linije?!

Upravo te riječi, gospodine.

Prije dva dana prošao je kroz imigracioni u Diisseldorfu, prije dvadana! Sadaje u Bonnu, u Njemačkoj, s čovjekom za koga se zakleo da imaveze sa smrću njegova šurjaka. A to je isti taj čovjek kojega potom štitistavljaajući zabranu na zastavicu. Taj Conversel

Ne znam što da kažem, gospodine.

Dobro, State Department zna, a znam i ja. Oni guraju tu odgodu ilikako to već, dovraga, kažete na svom jurističkom jeziku.

To je zabranjeni materijal, gospodine. RO jednostavno znači...

Ne želim to čuti, poručnice odgovori Hickman i pođe natrag dostola nešto tiho zbrajajući. Zna li koliko ste me vi, pravnička kopilad, stajali za dva razvoda braka?

Oprostite, gospodine?

Nije važno. Želim da ta zastavica bude oslobođena. Doveo sam Fitzavama. Dao sam mu vrpču, a kurvin sin me slagao. On nije samo lagao, nego je to činio na udaljenosti od deset tisuća milja lagao mi je govoreći gdje se nalazi, mada je znao da tamo ne smije biti bez dozvole! Znao je to! Možda se protivite, poručnice? Imate li nešto što možete staviti u jednu ili dvije rečenice, a što neće zahtijevati pomoć još trojice pravnik da to prevedu?

Poručnik Remington, jedan od najboljih pravnik u mornarici Sjedinjenih Država, znao je kada motor treba okrenuti u suprotnom smjeru. Kriva informacija povrijedila je pravnu etiku; kurs je jasan. Agresivno povlačenje s punom snagom u kotlovima ili nuklearnom energijom, pretpostavljao je, mada nije bio siguran. Ja ću osobno ubrzati veteransku odgodu, admirale. Kao odgovorni časnik za sekundarni statut CLOa, objasniti ću daje izravna zapovijed sada predmet neposrednog povlačenja, oprostite na ovakvom pravničkom izražavanju koje nisam ja izmislio. Takva zapovijed ne može biti sumnjiva. Legalno...

To će biti sve, poručnice rekao je admiral, prekinuvši riječi podčinjenoga. Sjeo je.

Da, gospodine.

Ne, to nije sve! nastavi Hickman i naglom kretnjom nagnu se naprijed. Kad će taj prijepis biti pušten i kad ga možete očekivati?

S akcijom Statea potrajat će samo nekoliko sati, gospodine, oko podneva ili nešto kasnije, tako mislim. Šifrirani teleks bit će upućen onima kojitraže zastavicu. Međutim, budući daje SAND PAC stavio samo ograničenje, a ne zahtjev...

Zahtijevajte to, poručnice. Donesite mi to istog časa kad stigne i nenapuštajte bazu dok ne stigne.

Aye, aye, sir!

Tamnocrvena limuzina krivudala je zavojitim putem, prošavši kroz masivna vrata imanja Ericha Leifhelma. Narančasto sunce kasnog poslijepodneva dijagonalno se provlačilo kroz visoka stabla koja nisu samo graničila s putem, već su bila posvuda s obje strane. Vožnja bi bila mirna i neuzbudljiva da nije bilo prizora koji je svemu dao groteskni ton: s jedne i druge strane automobila jurilo je najmanje pola tuceta orijaških dobermana, a da ni jedan nije ispustio ni glasa. Bilo

je nečeg nezemaljskog u tom njihovom bijesnom trčanju u tišini, dok su im crne oči sjale uz prozore, a vilice bile široko razjapljene, brzo i nepravilno dišući, ogoljelih zubi, ali bez traga ikakvog zvuka iz grla. Converseu je postalo jasno da bi ga ti snažni psi razderali ukoliko ne bi čuli drugačiju zapovijed.

Limuzina je savladala dug kružni prilazni put, koji je završavao ispred

širokih smeđih mramornih stuba što su vodile do nadsvođenih ulaznih vrata od debelih drvenih ploča prekrivenih bareljefima ostacima neke drevne i opljačkane katedrale. Na donjoj stubi stajao je čovjek sa srebrnom pištaljkom među zubima. Opet se nije čuo zvuk koji bi čovjek mogao čuti, ali su životinje odjednom napustile automobil i potrčale k njemu, okruživši ga oslanjajući se na snažna stegna, opuštenih čeljusti i pulsirajućih tijela.

Molim vas pričekajte, gospodine rekao je vozač koji je izišao ipožurio do vrata s Joelove strane. Budite ljubazni, molim vas, zakoračitedva koraka od automobila. Samo dva koraka, gospodine. Vozač je sadaimao u ruci neki crni predmet s okruglom metalnom cijevi koja je izviralaiiz instrumenta, sasvim nalik minijaturnoj električnoj napravi za potpaludrvenog ugljena.

Što je to? upita Converse.

Zaštita, gospodine. Radi vas, gospodine. Psi. Oni su izvježbani dananjuše teški metal.

Joel je stajao dok je Nijemac pomicao elektronski detektor preko njegove odjeće uključujući cipele, unutrašnje dijelove bedara i leđa.

Mislite li doista da bih ovamo došao s oružjem?

Ja ne mislim, ja radim onako kako mi je rečeno.

Kako originalno promrmljao je Converse gledajući u čovjeka namramornoj stubi koji je opet prinio zviždaljku usnama. Odjednom je, pomamljeno, četa dobermana poletjela naprijed. Zbunjen, Joel je zgrabio vozača, gurnuvši ga ispred sebe; čovjek je samo okrenuo glavu i zacerekao sedok su psi skrenuli nadesno oko kružne staze te potrčali prema pristupnomputu u šumu.

Nemojte se ispričavati, mein Herr rekao je vozač. To se čestodogađa.

Nisam se namjeravao ispričavati mirno će Converse, pustivši čovjeka. Htio sam vam slomiti vrat, to je sve. Nijemac se udaljio, a Joel jeostao nepokretan, iznenađen vlastitim riječima. Takve riječi nije izgovorioviše od osamnaest godina.

Ovuda, gospodine rekao je čovjek sa stuba, čiji je akcent bio čudan, ali jasno britanski.

Veliko predvorje bilo je okruženo srednjovjekovnim zastavama koje su visjele s unutrašnjeg balkona. Iz predvorja se ulazilo u golemi dnevni boravak, opet s bezbrojnim srednjovjekovnim motivima. Ugodno se sjedilo na mekanim kožnim stolicama i foteljama, u društvu svjetiljki s resama. Na tankim poliranim stolovima nalazili su se srebrni servisi. Obilje životinjskih glava, poredanih na gornjim dijelovima zidova, nije sobu činilo ugodnijom; velike mačke, slonovi i veprovi gledali su s prkosnom ljut

njom. Bila je to feldmaršalova jazbina.

Međutim, nije namještaj zaokupio Converseovu pažnju, već četvorica ljudi koji su stajali iza četiri fotelje postavljene nasuprot njemu.

Znao je Bertholdiera i Leifhelma; bili su jedan pored drugoga s desne strane. On se zabljuje u dvojicu s lijeve strane. U nabitog muškarca srednje visine, s rubom podšišane kose na ćelavoj glavi, koji je na sebi imao zgužvanu safari jaknu; s obzirom na tu pojedinost, a i na činjenicu da je ispod hlača khaki boje nosio čizme. Bio je to nitko drugi do Chaim Abrahms. Njegovo obješeno, ljutito lice s prorezima za usijane oči bilo je lice osvetnika. Vrlo visoki muškarac izvučenih orlovskih crta i ravne sive kose bio je general Jan van Headmer, koljač Soweta. Joel je brzo pročitao Van Headmerov dosje; na sreću bio je najkraći, a konačni sažetak govori sve.

U suštini, Van Headmer je aristokrat iz Cape Towna, Afrikaner koji nikada nije prihvatio Britance, a da plemenske Crnce i ne spominjemo. Njegova su uvjerenja ukorijenjena u realnosti koja je nepovrediva. Njegovi su preci preoteli zemlju divljacima pod divljačkim okolnostima i uz veliki gubitak života koje su uzeli divljaci. Razmišljanje mu je čvrsto vezano uz ono s kraja devetnaestog i početka dvadesetog stoljeća. On ne želi prihvatiti sociološki i politički razvoj karakterističan za razvijenije Bantusejer će ih uvijek gledati kao divljake iz grmlja. Kad naređuje teške odmazde protiv crnačkog stanovništva i masovne pokolje, misli da postupa s poluljudskom vrstom. Takvo mišljenje dovelo je do toga daje za vrijeme Drugog svjetskog rata bio zatvoren zajedno s premijerom Venvoerdom i rasistom Vorsterom. Svim srcem je pristao uz nacističku ideju vrhunske rase. Njegova bliska povezanost s Chaimom Abrahmsom jedina je razlika između njega i nacista, ali za njega to nije proturječnost. Sabre su od primitivne Palestine stvorile državu; njihova je povijest slična onoj njegove zemlje, a obojica su ponosni na moć vlastitih zemalja i njihova ostvarenja. Usput, Van Headmer je jedan od najšarmantnijih muškaraca koji se mogu sresti. Na izgled je kulturnan, izuzetno

pristojan i uvijek voljan slušati. Ispod toga je bezosjećajni ubojica. On je Delavaneov ključni čovjek u Južnoj Africi s njenim golemim prirodnim bogatstvima.

Mein Haus ist dein Haus rekao je Leifhelm, uputivši se prema Joelu, ispruženih ruku.

Converse je istupio da prihvati Nijemčevu ruku. Dlanovi se glasno sudariše.

Bio bi to donekle čudan pozdrav da nisu u pitanju topli osjećaji rekao je Joel i naglo pustio Leifhelmovu ruku, okrenuvši se Bertholdieru.

Drago mi je što vas opet vidim, generale. Ispričavam se zbog nesretnog incidenta u Parizu one noći. Ne želim olako govoriti o životu tog čovjeka, ali u onih nekoliko sekunda mislim da ni on nije iskazao poštovanjespram mog života.

Joelova je srčanost postigla željeni učinak. Bertholdier je prosto zurio u njega, trenutačno nesiguran što da kaže. A Converse je, dakako, bio svjestan činjenice da ga ostala trojica pažljivo gledaju, sasvim iznenađeni njegovom odvažnošću, kako u ponašanju, tako i u riječima.

Da budemo načisto, monsieur, rekao je Francuz, besmisleno, alismireno taj čovjek nije poštovao zapovijedi koje je dobio.

Doista? Menije rečeno da ih je krivo razumio.

To je isto! Oštar, jako akcentirani glas čuo se odostraga.

Joel se okrenuo. Doista? upita ledeno.

Na ratnom polju, da nastavio je Chaim Abrahms. 1 jedno i drugo je pogreška, a pogreške valja platiti životom. Taj je čovjek platio svojimživotom.

Mogu li vam predstaviti generala Abrahmsa? upade im Leifhelm uriječ. Dodirnuo je Converseovu podlakticu i poveo ga Izraelcu.

Generale Abrahms, čast mi je rekao je Converse s uvjerljivomiskrenošću dok su se rukovali. Poput ostalih ovdje, i ja vas veoma poštujem, premda je vaša retorika ponekad ekscesna.

Izraelčevo se lice zacrvenilo dok je lagan smijeh ispunio veliku prostoriju. Odjednom je zakoračio Van Headmer, pa je Converseov pogled bio privučen snažnim licem, namrgođenim obrvama i nategnutim mišićima.

Obraćate se jednom od mojih najbližih kolega, gospodine rekao je; bio je to jasan prijekor. A onda je tanahni smiješak izborao mršavo, kaoiskovano lice. Ja sam ne bih se mogao bolje izraziti. Zadovoljstvo mi ješto sam vas upoznao, mladiću. Afrikaner je naglo ispružio ruku prema

Joelu, koji ju je prihvatio uz opći prigušeni smijeh.

Ja sam uvrijeđen! viknuo je Abrahms: guste obrve su se prijetećipodigle, a glava mu se pomicala u glumljenom očajanju. I to me vrijeđaju oni koji stalno govore Iskreno rečeno, gospodine Converse, oni se slažu svama jer nitko od njih nije imao ženu već četvrt stoljeća. Govorit će vam obrnuto drugi to mogu potvrditi ali vjerujte mi, oni unajmljuju kurveda bi kartali s njima ili da im one čitaju priče u njihova velika siva ušesa, samo da zavaraju prijatelje! Smijeh je bio još glasniji, a Izraelac, koji jesada imao publiku, nastavio je nagnuvši se prema Joelu, praveći se da snjim razgovara sotto voće. Ali, vidite, a unajmljujem kurve da mi govo

re istinu dok ih ja shtup\m One me obavještavaju kako ti vajni govornici dremuckaju već u devet sati, kmezeći se u očekivanju toplog mlijeka. S ovomaltineom'90 ako je moguće!

Moj dragi sabra sada će Leifhelm govoreći kroz smijeh ti svojevlastite romantične pisanije čitaš previše ustrajno.

Vidite što sam htio reći, Converse? doda Abrahms tresnuvši ramenima, ispruženih dlanova. Čuli ste to? Ustrajno. Sada vam je jasno zašto su Nijemci izgubili rat. Neprekidno su tako dramatično govorili o

Blitzkriegu i Angriffu, m ali su zapravo samo govorili ustrajno o tome što treba dalje uraditi!

Trebali su tebi povjeriti taj zadatak, Chaime sada će Bertholdieruživajući u situaciji. Mogao si promijeniti prezime, okrstiti Rommela i

Von Runstedta Židovima, pa preuzeti oba fronta.

Vrhovno je zapovjedništvo moglo učiniti i gore složio se Izraelac.

Međutim, ja se ipak pitam nastavi Francuz bi li se ti tamo zaustavio? Hitler je bio dobar govornik, kao što si i ti dobar govornik. Možda biti počeo tvrditi daje i on Židov, pa se čak i useliti u njegovu kancelariju.

Oslanjam se na veliki autoritet kada tvrdim daje on doista bio Židov. Ali iz vrlo loše obitelji. Čak i mi imamo takvih; naravno, svi oni su iz Europe.

Smijeh je opet bio glasniji, a potom se brzo utišao. Joel je iskoristio situaciju. Katkad govorim suviše iskreno, generale rekao je. Trebalo bi da se naučim boljem ponašanju, ali vjerujte mi, ni najmanje vas nisam htio uvrijediti. Ja nemam ništa osim divljenja spram vaših jasnih pozicija, vaše politike.

A to je baš ono o čemu ćemo porazgovarati rekao je Eri eh Leifhelm privlačeći pažnju svih okupljenih. Pozicije, politika, prevladavajuća filozofija, ako tako hoćete. Držat ćemo se što dalje od pojedinosti, koliko god to bude moguće,

premda će ih se barem nekoliko nametnuti. Međutim, najvažniji je naš pristup većim apstrakcijama. To je važno. Izvolite, gospodine Converse, sjednite. Otpočnimo naš sastanak koji će, vjerujem, biti jedan od mnogih.

Kontraadmiral Hickman je polako stavio prijepis na svoj stol, pa besciljno gledao oko sebe. Pogledom je prešao preko nogu koje je držao na stolu, pa kroz prozor odlutao ispod siva neba. Prekrižio je ruke, spustio glavu i namrgodio se. Bio je jednako smeten sada, kao što je bio i kad je prvi put pročitao prijepis i, sada, jednako uvjeren kao što je bio onda da su Remingtonovi zaključci doista zaključci gađali izvan mete. Ali, da, taj časnik pravnik je premlad da bi istinski poznao događaje onako kako su se zbili; nitko tko nije tamo bio ne bi mogao to doista i razumjeti. Mnogi su to ipak razumjeli; otuda i zastavica. Ali nema nikakva smisla primjenjivati takav način umovanja na tog Conversea poslije osamnaest godina. To je ekshumacija lesa čovjeka koji je umro od groznice, bez obzira na to da li njegova vanjska ljuska i dalje živi ili ne. To je nešto sasvim drugo.

Hickman je pogledao na sat, ruke oslobodio stiska i uklonio noge sa stola. U Norfolku je bilo tri i deset; zgrabio je telefon.

Zdravo, Briane rekao je kontraadmiral Scanlon iz Pete pomorskeoblasti. Želim da znaš koliko cijenimo pomoć SAND PACa u ovoj stvari.

SAND PACa? upita Hickman, zbunjen što se nikakva zahvalnostne pripisuje State Departmentu.

U redu, admirale, tvoja pomoć. Dugujem ti zahvalnost, stari Hicky.

Počni plaćati izostavljajući to ime.

Hej, hajde, hajde, zar se ne sjećaš hokeja? Ti bi poput strijele preletio preko leda, a cijeli kadetski korpus bi vikao: Evo ga, dolazi Hicky, evo ga, dolazi Hicky!

Mogu li sada deblokirati svoje uši?

Ja ti samo nastojim zahvaliti, momče.

Nisam siguran za što? Jesi li pročitao prijepis?

Prirodno.

Stoje, dovraga, u njemu?

Dakle oklijevajući će Scanlon pročitao sam ga prilično na brzinu.

Imao sam strašan dan i, iskreno govoreći, samo sam ga prešao pogledom.

Što ti misliš daje unutra? Među nama rečeno, htio bih to znati jer sam jedva imao vremena preletjeti ga, kako rekoh.

Što ja mislim da je unutra? Apsolutno ništa. O, da, mi smo držali zastavice na takvim stvarima u ono vrijeme jer je Bijela kuća zahtijevala da se stavi poklopac na službeno zabilježene kritike i mi smo ih poslušali.

Osim toga, nama je sve to bilo prilično mučno i zamaralo nas. U tom prijepisu nema ništa što se ranije nije čulo ili što ima ikakvu vrijednost za bilokoga osim za vojne povjesničare, koji će stotinu godina poslije nas takav materijal možda smjestiti u kakvu kratku fusnotu.

Dobro, sada će Scanlon još više oklijevajući ali taj Converse imao je reći prilično neugodnih stvari na račun Zapovjedništva Sajgon.

O Ludom Marcusu? Kriste, govorio sam još gore stvari za vrijeme tokijskih sastanaka, a moj CO mi je za to dao mnogo prilika. Mi smo prevozili svu tu djecu goredolje uz obalu, a oni su bili spremni samo za dan na plaži uz hotdogse i Ferrisove kotače...192 Ja to ne razumijem. Ti i moj pravni kao pomamni slijećete na istu stvar, dok ja mislim daje sve to prastari šešir i sasvim diskreditirano. Ludi Marcus je relikvija. Tvoj... tko?

Moj pravni izvršitelj, pravnik. Govorio sam ti o njemu, zove se Remington.

O, da, trnoviti kurac.

I on se uhvatio te sajgonske stvari. To je to, rekao je. To je u tim primjedbama. To je Delavane. On tada nije bio s nama da bi znao kako je Delavane divljač bez lovostaja za svaku antiratnu skupinu u zemlji. Kvrugu, mi smo ga prozvali Ludi Marcus. Ne, nije riječ o Delavaneu, to je nešto drugo. Možda u vezi s onim bjegovima, nešto o posljednjem Converseovom bijegu. Možda ima nekih MIA193 podataka o kojima ne znamo.

Dakle ponovio je admiral u Norfolku po treći put, ali sada gotovo oklijevajući. Ti možda tamo imaš nešto, ali nas se to ne tiče. Gledaj, bit ću pošten s tobom. Nisam htio ništa reći jer nisam želio da misliš kako zbog sitnice prolaziš svu tu zajebanciju, ali rečeno mi je daje čitava stvar bez vrijednosti.

O? začudi se Hickman, koji odjednom počeo vrlo pažljivo slušati.

Kako to?

To je krivi čovjek. Očigledno se neki suviše entuzijastički raspoložen JG predao kovanju istog razdoblja, u istim općim okolnostima. Ugledao je zastavicu i izvukao šest krivih zaključaka. Nadam se daje nagrađen barem s pet.

A, tako je to? upita SAND PACov admiral skrivajući iznenađenje.

Takva je povratna informacija koju smo dobili. Što god tvoj CLO ima na pameti, to nema nikakve veze s našim ljudima.

Hickman nije mogao vjerovati u ono što čuje. Scanlon nije spomenuo napore State Departmenta. On nije znao ništa o njima! Na brzinu se sve više udaljavao od Converseove zastavice, lagao je da mu nisu rekli. State je radio tiho vjerojatno preko Konzularnih operacija a Scanlon nije imao razloga misliti da stari Hicky bilo što zna o Bonnu ili Converseu ili o trenutnom boravištu Connala Fitzpatricka. Ili o čovjeku koji se zvao Preston Hallidav, a ubili su ga u Ženevi. Što se događai To neće doznati uz pomoć Scanlona. Niti mu je bilo stalo.

Dovraga s tim. Moj CLO će se vratiti za tri ili četiri dana, pa ću možda nešto načuti, saznati.

Što god to bilo, ide natrag tebi, admirale. Moji su ljudi dobili krivogčovjeka.

Tvoji ljudi nisu kadri upravljati čamcem na vesla u bazenu za plivanje.

Ne mogu tebe optužiti zbog toga, Hicky.

Hickman je spustio slušalicu i zauzeo svoj uobičajeni položaj kada je obuzet mislima gledao preko cipela u ocean. Sunce se pokušavalo probiti kroz tanke oblake, ali bez mnogo uspjeha.

On nikad nije volio Scanlona zbog suviše nevažnih razloga da bi se njima bavio. Osim jednoga znao je da je Scanlon lažljivac. Jedino nije znao daje tako glupi lažljivac.

Poručnik David Remington je bio polaskan pozivom. Vrlo poznati časnik s četiri vrpce pozvao gaje na objed ne samo da gaje pozvao, već mu se ispričao što kasni s pozivom i dodao daje taj poziv savršeno razumljiv, ukoliko mu ne dosađuje time. Osim toga, kapetan je htio staviti do znanja daje poziv osobne naravi te da nije ni u kakvoj vezi s mornaričkim poslovima. Časnik visokog čina, premda s boravkom u La Jolli, u luci je samo nekoliko dana i potreban mu je pravni savjet. Rečeno mu je daje poručnik Remington najbolji pravnik u mornarici Sjedinjenih Država. Hoće li poručnik prihvatiti poziv?

Dakako, Remington je stavio savršeno jasno do znanja da će bilo koji savjet koji uzmogne ponuditi biti ponuđen na osnovi amicusamicae, m nikakva nagrada ne dolazi u obzir jer bi to značilo povredu statuta...

Mogu li vam platiti objed, poručnice, ili moramo račun podijeliti? upita četverovrpcaš. Nekako nestrpljivo učinilo se Remingtonu.

Restoran je bio visoko na brežuljku iznad La Jolle. Bilo je to mjesto izvan glavnog puta, koje se očito brinulo za goste koji bi tu ručali i večerali; bili su s tog područja, dakle iz San Diega i Sveučilišnog grada, i nisu željeli da budu zajedno viđeni na uobičajenim mjestima. Remington nije bio previše zadovoljan; više bi

volio da su ga vidjeli s kapetanom u Coronadu, nego stoje morao putovati deset milja na sjever na brežuljke La Jolle da ga ne bi vidjeli. Bilo kako bilo, visoki časnik je bio uljudno uporan; htio je da se baš tamo sastanu. David je provjerio njegove podatke. Često odlikovan, kapetan, ne samo daje bio u liniji za promociju, već su ga smatrali potencijalnim kandidatom za Generalstožer. Remington bi se vozio i na biciklu na otkrivenom dijelu plinovoda na Aljasci samo da održi obećanje i stigne na dogovoreno mjesto.

Razmišljajući tako okretao je kotač na desno, pa na lijevo, zatim opet desno, pa opet desno uspinjući se strmim uskim putem. Prije svega, treba imati na umu, razmišljao je okrećući kola, da profesionalni savjet, iako lišen bilo kakvog plaćanja, ipak predstavlja dug koji će jednog dana biti priznat. A ako taj čovjek bude uznapredovao do Generalštaba... Remington si nije mogao pomoći; u blještavilu samovažnosti on je kao ovlaš napomenuo kolegi, časniku i pravniku onome koji mu je dao nadimak tmasti kurac da ruča s četverovrpačšem kojega jako cijene; objedovat će u La Jolli, pa će se možda kasno vratiti u ured. Zatim, da bi kolegi sve to utuvio u glavu, zamolio gaje da mu objasni kako će stići tamo.

O, moj Bože! Stoje to? O, moj Bože!

Na vrhu uskog zaokreta ugledao je golemi crni kamion, dug desetak metara, koji je išao bez kontrole. Pleo je desno, pa lijevo uskim usponom; jureći sve brže, crno čudovište naginjalo se i neravno luđački ubrzavalo gazeći sve pred sobom kao bijesna divlja zvijer!

Remington se, kao otkačen, nagnuo udesno, okrećući upravljač kako bi izbjegao sudar. Pored puta bila su samo slabašna mlada stabla i izdanci u kasnojletnom cvatu; ispod puta bio je cvjetni ambis. Bile su to posljednje slike koje je vidio kad se njegov automobil nagnuo na stranu i počeo stropoštavati u dubinu.

Visoko gore, na drugom brežuljku, klečao je muškarac s dalekozorom, dok je eksplozija, tamo dolje, potvrđivala uspješno izvedeno ubojstvo. Izraz njegova lica nije bio ni radostan ni tužan, već je samo prihvaćao očekivanu činjenicu. Misija je obavljena. Na koncu konca, to je rat.

A poručnik David Remington, čiji je život bio tako zacrtan i uredan, koji je točno znao kamo i kako ide u ovom svijetu, koji je iznad svega znao da ga nikad neće u stupicu uhvatiti sile koje su ubile njegova oca u ime korporacijske politike, bio je osuđen na smrt i likvidiran zbog politike kompanije za koju nikad nije čuo poduzeća po imenu Akvitanija. Samo zato jer je vidio Delavaneovo ime.

Njihovo je stanovište daje to istinska evolucija tekuće povijesti jer sve druge ideologije nisu donijela rezultata... Riječi koje je tako ili sasvim slično izgovorio Preston Hallidav u Ženevi, ponavljale su se u Converseovu unutrašnjem uhu dok je slušao četiri glasa Akvitanije. Zastrašujuće je bilo to što su vjerovali u ono što govore bez dvosmislenosti, moralne ili intelektualne; njihova su uvjerenja bila ukorijenjena u promatranjima i razmatranjima koja su se vraćala desetljećima unatrag; njihova je argumentacija bila uvjerljiva dok su osvjetljavali prohujale globalne pogreške u prosudbi, a koje su rezultirale strašnim patnjama i nepotrebnim gubicima života.

Jednostavno rečeno, razlog njihova povezivanja saveznika i bivših neprijatelja jest organiziranje dobrotivog reda u kaotičnom svijetu; reda koji će omogućiti industrijaliziranim zemljama procvat na dobrobit svih naroda, kao i širenje moći i probitka multinacionalne trgovine u osiromašenom, nesvrstanom trećem svijetu te omogućiti osiguravanje svrstanosti tog istog svijeta. Jedino na ovaj način, ovakvim zajedništvom, moguće je zaustaviti komunizam zaustaviti ga i promijeniti mu smjer sve dok se ne sruši pod silom nadmoćne oružane sile i financijskih resursa.

Da bi se sve to ostvarilo trebalo bi izvršiti pomake u vrijednostima i prioritetima. Industrijska usmjerenja u cijelom svijetu trebaju biti koordinirana tako da na površinu izbace ukupnu moć slobodnih država. Trezori vlada, multinacionalne korporacije i gigantski konglomerati moraju se povinovati sloju isprepletenih odbora i suglasiti se s tim da će njima upravljati ti novi odbori te prihvaćati njihove odluke što će zapravo biti odluke njihovih legitimnih vlada a svaka od njih će obavještavati sve druge o pitanjima svoje dnevne politike. Stoje taj posljednji sloj pregovarača? Tko će biti članovi tih odbora, koji će zapravo govoriti u ime slobodnih nacija i upravljati njihovom politikom?

Tijekom povijesti samo se jedna vrsta ljudi stalno i izuzetno dokazivala, ona koja se u kriznim vremenima ponašala daleko izvan ljudskih očekivanja čak i u porazu. Razlog za tako jedinstven doprinos tog segmenta u ratu pa čak i u miru, iako u manjoj mjeri povijesno je jasan: to su bili ljudi lišeni privatnog života, nesebični. Pripadali su vrsti koja se obučavala da služi ne misleći na nagrade, osim na uvažavanja vlastite izuzetnosti. Bogatstvo ih nije interesiralo jer su njihove potrebe zadovoljavane time što su izuzetno obavljali dužnosti, u okviru kojih su se regulirala i njihova materijalna primanja.

U novom poretku ta klasa ljudi neće biti subjekt korupcije tržišta. Zapravo, ona je neobično dobro pripremljena za suočavanje s korupcijom koja je neće moći

ni dotaknuti. Sama nazočnost nezakonito stečenog bogatstva unutar njenih redova odmah bi bila opažena, osuđena i okončana na ratnom sudu. Ta društvena klasa, ta nova vrsta ljudske rase, ne samo da bi bila nepokvarljiva na najvišoj razini, već bi se dokazala kao konačni spasitelj čovječanstva kakvo danas poznajemo.

To je vojnička klasa iz cijelog svijeta, koja čak obuhvaća i bivše neprijatelje. Zajedno čak i neprijatelji oni bolje razumiju katastrofalne posljedice slabosti.

Istina, izvjesne manje slobode bile bi silom prilika odvojene od politike, ali to su neznatne žrtve s obzirom na preživljavanje. Tko se može suprotstaviti takvoj argumentaciji?

Nitko od četvorice govornika Akvitanije nije podizao glas. Oni su bili mirni proroci razboritosti, svaki sa svojom poviješću, svojim identitetom saveznici i neprijatelji okupljeni zajedno u svijetu koji je poludio.

Converse je potvrdno odgovarao na sve što je bilo rečeno to mu nije bilo teško i postavljao je apstraktna filozofska pitanja, kao što se to od njega i očekivalo. Čak je i dvorski zabavljač, Chaim Abrahms, postao duboko ozbiljan i mirno odgovarao na Converseova pitanja.

U jednom je trenutku Abrahms rekao: Vi mislite da smo mi Židovi jedini u dijaspori, moj prijatelju? Varate se. Cijela ljudska rasa je posvuda razasuta, svi se grčevito držimo za rogove ovna, ne znajući kamo ćemo. Neki rabini tvrde da mi Židovi nećemo vidjeti spas sve do mesijanske ere, sve do vremena božanskog otkupljenja kad će se pojaviti Bog koji će nam pokazati put k obećanoj zemlji. On kasni sa svojim dolaskom; mi ga više nismo mogli čekati. Stvorili smo Izrael. Vidite li lekciju? Mi mi ovdje mi smo božanska intervencija na zemlji. A ja čak ja, čovjek postignućai ega dat ću svoj život u tišini samo da bismo uspjeli.

JacquesLouis Bertholdier: Vi sigurno znate, gospodine Converse, da je to najbolje objasnio Voltaire u svojim Discours sur l'homme.m U osnovi, on tvrdi da čovjek postiže najveću slobodu jedino onda kad shvati parametre svog ponašanja. Mi ćemo uspostaviti te parametre. Ima li išta logičnije?

Erich Leifhelm: Goethe je to rekao možda bolje kad je inzistirao da se romantika politike najbolje upotrebljava kada otupljuje i smiruje strah neobaviještenih. U svom Aus meinem Leben¹⁹⁶ on jasno kaže da sve vladajuće klase moraju iznad svega biti opijene disciplinom. Gdje je ima više?

Jan van Headmer: Moja je zemlja, gospodine, utjelovljenje lekcije. Izvukli smo najbolje od divljaštva i stvorili veliku, produktivnu zemlju. Zvijer se vraća i moja je zemlja obuzeta nemirrom.

I tako je to teklo nekoliko sati. Tihe disertacije koje su autori izgovarali mirno, a strast se opažala samo u dubokoj iskrenosti njihovih uvjerenja.

Dvaput su Joela pritislili da kaže ime svog klijenta i dvaput je odgađao ističući legalnu poziciju svoje tajnovitosti što se može promijeniti za koji dan, možda i prije.

Trebalo bi da klijentu ponudim nešto konkretno. Pristup, strategijukoja će pokrenuti njegovu neposrednu angažiranost, predanost, ako takohoćete.

Čemu je to potrebno u ovom trenutku? upita ga Bertholdier. Čuliste naša razmišljanja. Nema sumnje da se pristup tome dobro nazire.

U redu, izbrišite pristup. Neka bude strategija. Ne zašto, već kako.

Vi tražite plan? upita ga Abrahms. Na temelju čega?

Zato što ćete tražiti ulaganje koje nadilazi vaše dosadašnje iskustvo.

To je izuzetna izjava upleo se Van Headmer.

Postoje izuzetni resursi odgovori mu Converse.

Vrlo dobro sada će Leifhelm, koji je dobio pogled svakom od prisutnih prije nego je nastavio. Joel je shvatio; tražio je dozvolu s obzirom na ranije razgovore. Dobio ju je. Što biste vi kazali na kompromitiranje izvjesnih moćnih pojedinaca u nekim vladama?

Ucjena? upita Joel. Iznuda? To ne bi išlo. Tu ima previše aktive i pasive. Čovjeku zaprijete, prijatna se otkrije i on se nađe na izlaznom putu. Zatim počinju obredi pročišćenja i gdje je jednom bila slabost sadaje velika snaga.

To je neobično usko tumačenje primijeti Bertholdier.

Vi ne uzimate u obzir faktor vremena! prkosno će Abrahms, koji je prvi put povisio glas. Akumulacija, Converse! Veliko ubrzanje]

Odjednom je Joel bio svjestan činjenice da ostala trojica gledaju u Izraelca, ali to nije bilo obično gledanje. U svakom paru očiju čitalo se upozorenje. Abrahms slegnu ramenima. To je samo ideja.

Dobro rečeno na to će Converse ne naglašavajući.

Nisam siguran da se odnosi na sadašnju situaciju dodao je Izraelac pokušavajući popraviti štetu.

Dobro, mislim da je vrijeme za večeru reče Leifhelm i pomakneruku s ruba stolice. Našem gostu sam toliko hvalio svoju trpezu da se, priznajem, pomalo pribojavam. Nadam se da će kuhar obraniti moju čast.

Kao daje odgovorio na signal Joel je znao daje bio upućen ispod nadsvođenog, najudaljenijeg dijela prostorije pojavio se engleski sluga. Ja sam

vidovnjak! Leifhelm je ustao. Hajdemo, haj'mo, moji prijatelji. Janjeća leđa a citron, jelo koje su bogovi stvorili za sebe, a recept im ukrao neobuzdani tat koji vlada mojom kuhinjom.

Večera je doista bila veličanstvena; svako jelo bilo je rezultat posebnog truda da se postigne savršenstvo okusa i izgleda. Converse nije bio gurman, njegov kulinarski odgoj potekao je iz skupih restorana u kojima mu

je hrana tek malo obuzimala pažnju i misli, ali je instinktivno znao kada je neko jelo najbolje u svojoj vrsti. Na Leifhelmovu stolu ništa nije bilo drugorazredno, uključujući i sam stol, golemu solidnu masu mahagonija koju su podupirala dva velika, delikatno izdubljena tronošca, osovljena na ukrašeni parket. Tamnocrveni velurni zidovi u prostoriji visokog stropa bili su ukrašeni uljima s prizorima iz lova. Niski svijećnjak ispred srebmozrcalnih ploča ispred svakog gosta nije onemogućavao pogled na osobu nasuprot, stoje bio podvig za koji bi Joel volio da su ga savladale domačice, većina njih, u New Yorku, Londonu ili Ženevi.

Razgovor je skrenuo s ozbiljnih tema o kojima se govorilo u dnevnoj sobi. Kao daje bila predviđena stanka s lakšim temama, kako bi se barem privremeno olakšale tegobe državištva. Ako je to bio cilj, bio je izuzetno uspješan, a sad je razgovor vodio Afrikaner, Van Headmer. Svojim tihim, šarmantnim načinom (dosje je bio točan bezosjećajni ubojica bio je šarmantan) opisivao je safari na koji je poveo Chaima Abrahmsa u južnoafričkoj stepi.

Shvaćate li vi, gospodo, da sam ja tom siromašnom Hebreju kupionjegovu prvu jaknu u Safaricsu, u Johannesburgu, a nije bilo dana kad tonisam zažalio. To je postao trade mark našeg velikog generala! Dakako, vama je poznato zašto nosi safari jaknu. Ona upija znoj i ne traži čestopranje, dovoljno je poprskati je većom količinom mirisave vode. Ovo jedrugadžija jakna, zar ne, veliki generale?

Bijeljenje, bijeljenje, neprestano govorim svojoj ženi! odgovori sabra uz grimasu. Tako se uklanja smrad tih bezbožnih trgovaca robljem!

Govoreći o robovima, dopustite mi da nastavim govorio je Afrikaner, zagrijavši se za svoju priču uz čašu vina, koje su mijenjali pri svakomnovom jelu.

Priča o prvom i jedinom safariju Chaima Abrahmsa bila je dostojna dobrog vaudevilla. Kako se čini, Izraelac je satima pratio lava u društvu nosača oružja, čovjeka iz plemena Bantu, kojeg je stalno mrcvario ne znajući da domorodac razumije i zna engleski poput njega. Abrahms je nišanio u lava iz svake od svoje četiri puške, ali bi uvijek promašio. Taj navodno izvanredan strijelac, proslavljeni

general jastrebova oka, nije mogao pogoditi dva i po metra mesa na udaljenosti od tridesetak metara. Na kraju dana, iscrpljeni Chaim Abrahms služeći se isprekidanim engleskim i mnoštvom kretnji rukama, podmitio je nosača oružja da ostalim članovima safarija ne govori o njegovim promašajima. Lovac i Bantu vratili se u kamp, gdje se lovac žalio na izostanak velikih mačaka i na vlastitu urođenu glupost. Domorodac je potom otišao u Van Headmerov šator i savršenom mimikom i engleskim bantuom ispričao sljedeće: Ja sam više volio lava nego Židova, gospodine. Ja sam promijenio nišane, gospodine, i nadam se da ćete mi oprostiti zbog moje indiskrecije, gospodine. Naime, između ostalog ponudio mi je i barmitzvah.m

Gosti za stolom se gotovo podaviše od smijeha, a Abrahms, što mu je išlo u prilog, smijao se najglasnije. Očito je tu priču već čuo, ali je uživao slušajući je. Joelu je palo na pamet da samo ljudi koji se najsigurnije osjećaju mogu slušati takve priče o sebi i na njih odgovarati iskrenim smijehom. Izraelac je bio stijenja u svodu svojih uvjerenja i lako je otprio smijeh na vlastiti račun. I to je bilo zastrašujuće.

Pojavio se engleski sluga i preko tvrdog drvenog poda uputio se do Ericha Leifhelma. Govorio mu je tiho na uho.

Ispričajte me, molim vas rekao je Nijemac i ustao, spreman da preuzme telefonski poziv. Nervozni posrednik u Miinchenu stalno hvata vijesti iz Rivadha. Šeik pođe u toalet, a on već čuje grmljavinu s istoka.

Uzavreli razgovor nastavio se bez prekida. Trojica iz Akvitanije ponašali su se poput starih drugova koji se iskreno trude da se stranac ugodno osjeća. I to je bilo zastrašujuće. Gdje su fanatici koji nastoje uništiti vlade, bezobzirno zgrabiti vlast i protresti čitava društva usmjeravajući državnu politiku prema svojoj viziji militarističke države? Ovo su bili ljudi intelekta. Govorili su o Voltaireu i Goetheu, iskazivali suosjećanje zbog patnji, boli te nepotrebnih gubitaka života. Imaju osjećaj za humor, čak se mogu smijati sebi samima dok mirno govore o žrtvovanju vlastitih života za poboljšanje svijeta koji je poludio. Ali Joel je znao njihovu pravu narav. To su bili nametljivci što se pokrivaju državničkim plaštem. Što je rekao Leifhelm citirajući Goethea? Romantika politike je najbolje upotrijebljena kada otupljuje i smiruje strah neobaviještenih.

Zastrašujuće.

Leifhelm se vratio u pratnji engleskog sluge koji je nosio dvije otvorene boce vina. Ako je poziv iz Miinchena i donio neugodne vijesti, Nijemac to ničim nije

pokazao. Bio je raspoložen kao i prije, njegov voštani osmijeh stalno je čekao u pripravnosti, a oduševljenje za iduće jelo bilo je nesputano. A sada, moji prijatelji, janjetina a citron medaljoni ambrozije, koji su, ostavimo hiperbolu po strani, uistinu vrlo dobri. Osim toga, u čast našeg gosta, večeras imamo i dodatnu nagradu. Moj bistri engleski prijatelj i kompanjon bio je neki dan u Siegburgu, gdje je natrčao na nekoliko boca Beerenauslese iz '71. Postoji li primjerenija nagrada?

Ljudi Akvitanije pogledaše jedan drugoga, a onda je progovorio Bertholdier. To je doista vrijedno otkriće, Erich. To je jedna od prihvatljivih njemačkih varijanti.

'82. Klausberg Riesling iz Johannesburga obećava da će biti međunajboljim berbama u nizu godina reče Van Headmer.

Sumnjam da će biti ravan RichonleZion Carmelu dodao je Izraelac.

Nemogući ste!

Kuhar s visokom kapom dogurao je srebrna kolica za serviranje, otkrio jagnjeća leđa i praćen zadovoljnim pogledom počeo rezati i servirati. Englez je svakog gosta poslužio majstorski složenim dodatnim jelima, a onda natočio vino.

Erich Leifhelm je podigao čašu uz svjetlucanje svijeća, koje se reflektiralo s izrezbarena kristala i rubova srebrnozrcalnih ploča pred svakim gostom. Za našeg gosta i njegova nepoznatog klijenta, za kojeg vjerujemo da će uskoro pristupiti našim redovima.

Converse je kimnuo i isprio.

Udaljio je čašu od usana i odjednom shvatio da sva četvorica predstavnika Akvitanije zure u njega, a njihove čaše još uvijek poživaju na stolu. Nitko od njih nije popio ni kap natočenog vina.

Leifhelm je opet progovorio; glas mu je bio nazalan i hladan, a um nadzirao jedva zapretani bijes. General Delavane je bio neprijatelj, naš neprijatelj. Ljudima poput njega ne smije se dopustiti da ikamo krenu, zar ne shvaćate?! To su vaše riječi, zar ne, gospodine Converse?

Što? Joel je čuo glas, ali nije bio siguran daje njegov. Plamičci svijeća odjednom su se rasprsnuli; vatra mu je ispunila oči, a izgaranje u grlupostalo nepodnosiva bol. Zgrabio se za vrat boreći se da ustane; nekako jeustao i odgurnuo stolicu; čuo je tresak, ali samo kao slijed odjeka. Padao je. Bol mu je prodrila u stomak; bila je strašna, nepodnosiva. Zgrabio se za prepone nastojeći potisnuti bol. Uzalud. Sve uzalud. Zatim je osjetio hladnoću tvrde površine i nekako je znao da se divlje koprca po podu doksu ga držale čvrste ruke.

Oružje. Odstupite. Držite ga. I taj je glas bio niz odjeka, iako oštroizgovoreni spaljujućim britanskim akcentom.

Sada. Vatra!

Zazvonio je telefon i Connala Fitzpatricka izbacio iz dubokog sna. Čitajući, san ga je svladao i pao je na kauč s Van Headmerovim dosjeom u rukama i s nogama na podu. Zatresao je glavom, brzo treptao i širio zjenice nastojeći se orijentirati. Gdje je to on? Koliko je sati? Telefon je opet zazvonio, sada je to bio produženi zvuk koji razbija sve oko sebe. Ustane s kauča, nepravilno dišući; bio je toliko iscrpljen da se nije mogao potpuno sabrati za tek nekoliko sekunda. U pravom smislu riječi nije se naspavao od Kalifornije; tijelo i duh su mu jedva mogli funkcionirati. Zgrabio je slušalicu i zamalo je ispustio, izgubivši na trenutak ravnotežu.

Da... halo!

Zapovjednika Fitzpatricka, budite tako dobri rekao je muški glasodsječnim britanskim akcentom.

S njim govorite.

Ovdje je Philip Dunstone, zapovjednice. Zovem zbog gospodina Conversea. Htio je da vam javim da se sastanak izuzetno dobro razvija, mnogo bolje nego je mislio daje to moguće.

Tko ste vi?

Dunstone. Major Philip Dunstone. Stariji asistent generala Berkeleyja Greena. Berkeleyja Greena?

Da, zapovjednice. Gospodin Converse je rekao da vam kažem kako je zajedno s ostalima odlučio noćas prihvatiti gostoprimstvo generala Leifhelma. Odmah ujutro će stupiti u vezu s vama.

Dopustite mi da s njim govorim. Odmah.

Bojim se da to neće biti moguće. Svi su otišli motornom brodicom namalu vožnju nizvodno. Iskreno rečeno, oni su prilično tajnovito bratstvo, zar ne? Zapravo, ni meni, kao ni vama, ne dopuštaju da sudjelujem u njihovim razgovorima.

Nisam s tim zadovoljan, majore!

Uistinu, zapovjednice. Ja samo prenosim poruku... O, da, gospodin

Converse je spomenuo da vam, ako budete zabrinuti, također kažem da admiralu, ako nazove, zahvalite i pozdravite ga u njegovo ime.

Fitzpatrick se zagledao u zid. Converse ne bi spomenuo posao s Hickmanom ukoliko ne šalje neku poruku. Taj zahtjev nije imao smisla, osim za njih dvojicu. Sve je u redu. Osim toga, moglo je biti više razloga da Joel ne želi izravno govoriti preko telefona. Možda je činjenica, pomisli Connal negodujući, da nema povjerenja u svog asistenta da mu kaže prave riječi u slučaju da njihov razgovor netko prisluškuje.

U redu, majore... opet, kako je vaše prezime? Dunstone?

Tako je. Philip Dunstone. Stariji pomoćnik generala Berkelevja Greena.

Recite gospodinu Converseu da očekujem njegov poziv u osam sati.

Nije li to malo prerano, mladiću? Ubrzo će dva sata ujutro. Buffet zadoručak ovdje obično počinje raditi u devet i trideset.

Onda u devet sati čvrsto će Fitzpatrick.

Ja ću mu to sam prenijeti, zapovjednice. O, još jedna i posljednjastvar. Gospodin Converse me zamolio da ga ispričam što vas nije nazvao ponoći. Doista su radili svojski i energično.

To je to, pomisli Connal. Sve je pod kontrolom. Joel se doista ne bi tako izrazio u nekom drugom slučaju. Hvala, majore i, usput, žao mi je što sam bio grub. Spavao sam i prebrzo pokušao sve spojiti.

Sretan momak. Možete se vratiti na jastuk dok ću ja stražariti. Idućiput možete zauzeti moje mjesto.

Ako je hrana dobra, poslušat ću.

Zapravo, baš i nije. Mnogo šarenog kuhanja, iskreno rečeno. Lakunoć, zapovjednice.

Laku noć, majore.

Osjećajući olakšanje, Fitzpatrick je spustio slušalicu. Baci pogled na kauč, pomislivši nakratko da se vrati dosjeima, ali se na to ipak nije odlučio. Osjećao se kao daje sav šupalj, šuplje noge, šuplje grudi, šuplja bol u glavi. Vraški mu je potreban san.

Pokupio je papire i odnio ih u Converseovu sobu. Stavio ih je u kovčežić, zatvorio ga i okrenuo kombinaciju. Noseći kovčežić, vratio se u sobu za dnevni boravak, provjerio vrata, ugasio svjetlo i uputio se u spavaću sobu. Kovčežić je

bacio na krevet i skinuo cipele, pa hlače, i to je bilo sve stoje mogao učiniti. Srušio se na jastuk i nekako uspio nabaciti na sebe dio pokrivača. Mrak je dobro došao.

To jedva da je bilo potrebno rekao je Erich Leifhelm Englezu, kadje ovaj spustio telefonsku slušalicu. Šareno kuhanje nisu riječi kojima bihopisao svoj objed.

On nesumnjivo bi odvrati čovjek koji se netom nazvao Philipom Dunstoneom. Da pogledamo pacijenta.

Izišli su iz knjižnice i hodnikom se zaputili u spavaću sobu. Unutra su bila ostala trojica iz Akvitanije s četvrtim muškarcem. Uz njega je bila crna torba, a u ruci je držao hipodermičku iglu, što je upućivalo na to da je liječnik. Na krevetu je ležao Joel Converse, široko otvorenih i staklastih očiju; pljuvačka mu je curila s jedne i druge strane usana, glava se micala naprijednatrag, kao da je u transu, a iz usta dopirali nerazgovjetni zvukovi. Liječnik je pogledao u došljake i progovorio. Više nam nema što dati jer više nema ništa rekao je liječnik. Kemikalije ne lažu. Sasvim jednostavno, on je slijepac kojega su uputili ljudi iz Washingtona, ali on nema pojma o tome tko su ti ljudi. On čak nije znao da su postojali dok ga taj pomorski časnik nije uvjerio da moraju postojati. Njegove jedine referalne točke bili su Anstett i Beale.

Obojica mrtvi prekinu ga Van Headmer. Za Ansetta se već zna, a za Bealea ja mogu jamčiti. Moj namještenik na Santoriniju odletio je na

Mvkonos i potvrdio ubojstvo. Usput rečeno, ne može biti nikakvog traga.

Grk se vratio na svoje kredaste stijene i prodaje čipke i whisky nabijajućicijene u svojoj taverni.

Pripremi ga za njegovu Odiseju sada će Chaim Abrahms gledajućiu Conversea. Kao stoje naš specijalist u Mossadu jasno rekao, udaljenostje sada ono stoje potrebno. Velika udaljenost između ovog Amerikanca ionih koji su ga uputili.

Fitzpatrick se okrenuo kad je jarko jutarnje sunce s prozora prodrlo kroz tamu, a sve veći prostori bjeline prisilili su njegove kapke da se otvore. Protegnuo se, a ramena su mu se zabila u tvrdi ugao attache kovčežića, ali nogama gotovo nije mogao pomaknuti jer se oko njih omotao pokrivač s kreveta. Odbacio gaje i zabacio ruke preko obje strane kreveta, duboko dišući i osjećajući relaksirajuće nadimanje grudnog koša. Lijevu je ruku podigao iznad glave, okrenuo zglavak i pogledao na sat. Bilo je devet sati

i dvadeset minuta; spavao je sedam i po sati, a činilo mu se kao daje neprekinuti san trajao duže. Digao se s kreveta i učinio nekoliko koraka; ravnoteža

mu je bila sigurna, a glava bistra. Opet je pogledao na sat, sjetivši se. Major koji se preziva Dunstone rekao je da se doručak na Leifhelmovu imanju servira od devet i trideset, a ako se sastanak nastavio na čamcu i poslije dva sata ujutro, Converse ga vjerojatno neće nazvati prije deset sati.

Connal je otišao u kupaonicu. Pored tuša, na zidu je bio telefon, ako se prevario u vremenu kad ga Converse treba nazvati. Brijanje, pa vrući i hladni tuš i opet će biti potpuno svoj.

Poslije osamnaest minuta Fitzpatrick se vratio u spavaću sobu, s ručnikom oko pasa, dok mu je koža još osjećala oštre ubode vode. Prišao je otvorenom kovčegu, izvukao minijturni radio i stavio ga na radni stol, ne odlučivši se za stanicu američkih oružanih snaga, nego za ostatak vijesti na njemačkom. Čuo je uobičajene prijetnje štrajkom na industrijskom jugu, kao i optužbe i protuoptužbe koje su se nabacivale u Bundestagu, ali ništa što bi potreslo zemlju. Odabrao je ugodnu odjeću lagane hlače, plavu oksfordsku košulju 198 i jaknu od samta. Obukao se i pošao u dnevni boravak do telefona; nazvat će da mu donesu mali doručak i mnogo kave.

Zaustavio se. Nešto nije bilo u redu. Što je to bilo? Jastuk je na kauču još bio zgužvan, čaša napola puna odstajalog whiskyja još je bila na stolicu za kavu, kao i olovke i bijela bilježnica. Vrata balkona bila su zatvorena, zastor navučen, a na sredini antiknog lovačkog stola srebrna posuda za led. Sve je bilo onako kako je posljednji put vidio, ali ipak bilo je nešto... Vrata! Vrata Converseove sobe bila su zatvorena. Je li ih on zatvorio? Ne, nije!

Prišao je brzo vratima i otvorio ih. Razgledavao je sobu, svjestan činjenice daje prestao disati. Bila je uredna čista i sređena za putujdobroprijatelju. Kovčega više nije bilo; nije bilo ni nekoliko stvarčica koje je Converse ostavio na radnom stolu. Connal je pojurio do ugrađenog ormara i snažno ga otvorio. Bio je prazan. Ušao je u kupaonicu; bila je savršeno čista i uredna, a u kutije stavljen nov sapun; čaše su bile zaštićene papirom, spremne za nove goste. Zabezeknuto je izišao iz kupaonice. Nije bilo nikakvog znaka daje u spavaćoj sobi danima bilo ikog osim sobarice.

Utrčao je u dnevnu sobu, do telefona. Za nekoliko sekunda upravitelj je bio na liniji; onaj isti čovjek s kojim je Connal jučer razgovarao. Da, doista, vaš poslovni prijatelj je čak ekscentričniji nego ste ga opisali, zapovjednice. Otišao je jutros u tri i trideset, plativši, usput rečeno, sve račune.

Bio je ovdje?

Dakako.

Vi ste ga vidjelil

Ne osobno. Ja ne dolazim na posao prije osam. Razgovarao je s noćnim upraviteljem i podmirio račun prije nego se otišao spremi za odlazak.

Kako vaš čovjek može znati da je to bio oni Nikad ga ranije nije video.

Dozvolite, zapovjednice, predstavio se kao vaš kompanjon i platioračun. Imao je sa sobom i ključ koji je ostavio na recepciji.

Fitzpatrick je zašutio nekoliko trenutaka, a onda progovorio oštro.

Soba je očišćena, pospremljena! Je li i to obavljeno jutros u tri itrideset?

Ne, mein Herr, u sedam sati. Prva smjena sobarica.

Ali ne i vanjska soba?

Pospremanje bi vas moglo uznemiriti. Istini za volju, zapovjednice, taj apartman mora biti spreman za jedan dolazak rano poslije podne.

Uvjeren sam da vas osoblje nije htjelo uznemirivati jer je dio posla već bio obavljen. Očito je tako.

Rano poslije podne? Ja sam ovdje!

Želimo vam ugodan boravak sve do dvanaest sati, do podne; račun je plaćen.

Vaš je prijatelj otputovao, a apartman je rezerviran.

Pretpostavljam da nemate drugu sobu.

Bojim se da nemamo više ništa na raspolaganju, zapovjednice.

Connal je tresnuo slušalicom. Doista, zapovjednice... Te iste riječi mu je izgovorio netko drugi preko istog telefona u dva sata ujutro. Na polici od pletera pored stola bila su tri telefonska imenika; izvukao je onaj za Bonn i pronašao broj.

Guten Morgen. Hier bei General Leifhelm.

Herrn Major Dunstone, bitte.

Wer?

Dunstone rekao je, pa nastavio na njemačkom. On je gost. Philip Dunstone. On je stariji pomoćnik generala BerkelevjaGreena. Oni su

Englezi.

Englezi? Ovdje nema Engleza, gospodine. Ovdje nema nikoga hoćureći, ovdje nema gostiju.

Noćas je bio tu! Obojica. Ja sam razgovarao s majorom Dunstoneom.

General je imao malu svečanu večeru za nekoliko prijatelja, ali nijebilo nikakvih Engleza, gospodine.

Gledajte, pokušavam pronaći čovjeka po imenu Converse.

Oh, da, gospodin Converse. On je bio ovdje, gospodine.

Bio?

Vjerujem daje otišao.

Gdje je Leifhelm? viknuo je Connal.

Nastade stanka, a onda Nijemac hladno odgovori. Što bih trebao reći, tko zove generala Leifhelma?

Fitzpatrick. Poručnik zapovjednik Fitzpatrick!

Vjerujem daje u blagovaonici. Ostanite na liniji. Linija je privremeno zamrla; tišina je išla na živce.

Najzad se začu klik i Leifhelm se oglasio preko telefona. Dobro jutro, zapovjednice. Bonn se pobrinuo za lijep dan, zar ne? Sedam brda se tako čisto vide kao da su na razglednici. Vjerujem da ih i vi možete vidjeti...

Gdje je Converse? prekinu ga mornarički pravnik.

Pretpostavljam da je u Das Rektoratu.

Trebao je noć provesti kod vas.

Takvih dogovora nije bilo. Tako nešto nije bilo niti zamoljeno, nitiponuđeno. Otišao je prilično kasno, ali je otišao, zapovjednice. Mojim automobilom se odvezao.

To mi nije rečeno! Major Dunstone je nazvao jutros oko dva...

Mislim da je gospodin Converse otišao nešto prije toga... Što stekli, tko je nazvao?

Dunstone. Major Philip Dunstone. Englez. Rekao je daje stariji pomoćnik generala BerkelevjaGreenea.

Ne poznajem majora Dunstonea; takve osobe ovdje nije bilo. Međutim, poznajem gotovo svakog generala u britanskoj vojsci, a nikad nisam čuo za nekoga tko se zove BerkelevGreene.

Skinite se, Leifhelm!

Kako, molim?

Ja sam razgovarao s Dunstoneom! On govorio je prave riječi. Rekao je da Converse ostaje kod vas s ostalima\

Mislim da ste trebali izravno razgovarati s Herr Converseom jer umoj kući sinoć nije bilo nikakvog majora Dunstonea ili generala BerkelevjaGreenea. Možda bi trebalo provjeriti u britanskom veleposlanstvu; oni će sigurno znati jesu li ti ljudi u Bonnu. Možda ste ta imena netočno čuli i upamtili; ili su se možda kasnije sreli u kavani.

Ja nisam mogao s njim razgovarati! Dunstone je rekao da su u čamcu, u vožnji rijekom. Fitzpatrickov je dah sada bio niz kratkih soptaja.

Čujte, pa to je smiješno, zapovjednice. Točno je da držim čamac zagoste, ali je dobro znana činjenica da ne ludujem za vodom. General je zašutio, pa dodao uz kratki smijeh: Veliki feldmaršal dobiva morsku bolest u gumenom čamcu dva metra od obale. Vi lažetel

Odbijam takav način razgovora, gospodine. Osobito o vodi. Nikad senisam bojao ruskog fronta, jedino Crnog mora. A da smo izvršili invaziju

Engleske, uvjeravam vas da bih u zrakoplovu prešao preko Kanala. Nijemac se igrao s njim; uživao je u igrici.

Vi točno znate što mislim! Connal je opet zavikao. Rekli su mi daje Converse izišao odavde jutros u tri i trideset! Ja pak kažem da se uopćenije vratio!

A ja kažem da ovaj razgovor nema nikakvog smisla. Ako ste uistinuzbunjeni, nazovite me kad budete mogli pristojno razgovarati. Imam prijatelja u Staatspolizei. Opet klik; Nijemac je spustio slušalicu.

Kad je Fitzpatrick spustio slušalicu, obuzela ga je jedna druga misao. Uplašen, brzo je pošao u spavaću sobu, a oči su mu odmah potražile attache kovčežić. Bio je dijelom ispod jastuka; o, Bože, tako je duboko spavao! Zgrabio je kovčežić i počeo ga razgledavati. Provjerio je je li to isti kovčežić, brave s kombinacijama bile su sigurne; nikakav pritisak na malu mjedenu dugmad ne bi oslobodio brave. Podigao je kovčežić i stresao ga; njegova težina i zvukovi bili su dokaz da su se papiri nalazili unutra, neditnuti, a osim toga i dokaz da se Converse nije vraćao u luksuzno konačište, niti platio račun. Ostavivši sva druga razmatranja po strani, bez obzira na sve hitne situacije koje bi mogle iskrsnuti, on nikad ne bi otišao bez dosjea i popisa imena.

Connal je odnio kovčežić u dnevnu sobu pokušavajući sabrati misli, staviti ih u alfabetski slijed kao da će to nametnuti neku vrstu reda.

A: Mora pretpostaviti da je zastavica nad Joelovom ratnom službom dignuta ili je štetna informacija stigla na neki drugi način i Conversea sada drže Leifhelm i kontingent Akvitanije koji je doletio iz Pariza, Tel Aviva i Johannesburga. B: Oni ga neće ubiti sve dok ne upotrijebe sva moguća sredstva i saznaju ono što on zna, a što je znatno manje nego što uobražavaju, i sve to bi moglo potrajati nekoliko dana. C: Leifhelmovo je imanje, prema riječima iz dosjea, zapravo tvrđava; prema tome, mogućnosti da ode tamo i izvede Conversea ravne su nuli. D: Fitzpatrick je znao da se ne može obratiti američkom veleposlanstvu. Za početak, Walter

Peregrine bi ga stavio u pritvor, a oni kojima povjeri njegovo pritvaranje mogli bi usput smjestiti metak u njegovu glavu. Jedan je već pokušao. E: Nije smio riskirati i tražiti pomoć od Hickmana u San Diegu, što bi pod drugačijim okolnostima bio logičan tijek akcije. Sve je u admiralovoj kozmetici isklju

čivalo svaku njegovu vezu s Akvitanijom; on je bio ponosno nezavisan časnik čiji je svaki razgovor bio otipkan oštrim primjedbama na račun politike i mentaliteta Pentagona. Ali, ako je ta zastavica službeno podignuta uz njegov pristanak ili unatoč njegovu protivljenju Hickman ne bi imao drugog izbora već ga pozvati da se vrati u bazu radi cjelovite istrage. Bilo kakav dodir s njima mogao bi završiti neposrednim povlačenjem njegova dopusta, a ako nemaju kontakta i načina da s njim stupe u vezu, takva zapovijed, očito, ne može biti izdana.

Connal je sjeo, stavivši kovčežić uz noge, a zatim uze olovku. Na bilježnici za telefonske poruke napisao je dvije riječi: Nazvati Meagen. Reći će sestri da zainteresiranima kaže kako je nakon Pressovog sprovođa otišao u nepoznatom smjeru bez ikakva objašnjenja. To se slagalo s onim što je rekao admiralu da svoje informacije nosi vlastima koje istražuju smrt Prestona Hallidavja.

F: Mogao bi otići u bonšku policiju i reći istinu. Ima sve razloge da mu vjeruju da se iza vrata imanja generala Ericha Leifhelma nalazi jedan američki državljani protiv svoje volje. Tada bi, dakako, došlo neizbježno pitanje zašto poručnik zapovjednik nije uspostavio vezu s američkim veleposlanstvom. A ono neizgovoreno je odmah ispod površine: general Leifhelm je istaknuta figura i takva ozbiljna optužba trebala bi imati diplomatsku potporu. Opet veleposlanstvo. Izbriši. A ako je Leifhelm rekao da ima prijatelja u Staatspolizei, za vjerovati je da u svojoj vlasti ima ključne ljude bonške policije. Ako se uzbuni, Conversea bi mogli maknuti. Ili ubiti. G: ...

On je umobolan, pomisli mornarički pravnik dok mu se pravnička fraza polako uvlačila u svijest, pretvarajući se u nejasno određenu mogućnost. Razmjena, trgovanje. To se svakodnevno događa u istrazi prije suda, i građanskog i vojnog. Mi ćemo ovo odbaciti, ako vi to prihvatite. Mi ćemo se držati po strani u tom području, ako se vi ne uvlačite u ovo... Standardna praksa. Razmjena. Je li moguća? Može li se o tome i razmišljati? To je luda i očajnička pomisao, ali uostalom, ništa nije sasvim zdravo, ništa ne daje dovoljno nade. Budući da je sila izvan svake sumnje, može li se obaviti neka zamjena? Leifhelm za Conversea. General za poručnika.

Connal se nije usudio analizirati; bilo je previše negativnih činitelja. Trebalo je osloniti se na instinkt jer mu ništa drugo nije preostalo, nikamo se nije mogao okrenuti, a da to nije vodilo do neprobojnog zida ili metka. Ustao je s kauča, otišao do stola s telefonom i posegnuo za telefonskim imenikom na podu. Ono što je imao na pameti bilo je ludost, ali nije sad mogao o tome razmišljati. Našao je ime. Fishbein, Ilse. Nezakonita kći Hermana Goringa.

Ugovoren je rendezvous: diskretan stol u kavani HansaKeller na Kaiserplatzu, rezerviran na ime Parnell. Fitzpatrick je u Kaliforniji imao toliku prisutnost duha daje čak spakirao i klasično građansko odijelo; sada gaje nosio kao američki odvjetnik, gospodin Parnell, koji tečno govori njemački, a uputila gaje firma iz Mihvaukeea, Wisconsin, radi uspostavljanja veze sa ženom koja se zove Ilse Fishbein i živi u Bonnu, u Zapadnoj Njemačkoj. Bio je i dovoljno prisutnog duha u Bonnu, u Zapadnoj Njemačkoj, jer je uzeo sobu u Schlossparku na Venusbergwegu, a Converseov kovčežić smjestio tamo gdje će duže vrijeme biti na sigurnom. Daje ostavio trag za Conversea sve bi otišlo u zrak. Trag koji bi mogao prepoznati ako je Joel živ i kadar loviti.

Connal je stigao deset minuta ranije, ne samo da osigura stol, već i da se upozna s okolinom i tiho uvježba svoj nastup. Isto to učinio je bezbroj puta ranije, dolazio bi u vojne sudnice prije početka suđenja, provjeravao stolice, visinu stolova, pogled na suca i ostale. Sve je to pomagalo.

Znao je da je to ona kada se pojavila i obratila maitreu d'hotel za njegovim pultom. Bila je visoka i teška, ne zdepasta već mesnata poput statue, svjesna svoje zrele senzualnosti, ali dovoljno mudra da njome ne paradira. Bila je odjevena u lagani svijetlosivi ljetni kostim; kaputić joj je bio zakopčan iznad njenih velikodušnih grudi; široki bijeli okovratnik bio je otmjeno prebačen preko tkanine. I lice joj je bilo puno, ali ne i mekano, a visoke jagodice davale su joj karakterni izgled; kosa je bila tamna i do ramena, s jedva uočljivim pramenčićima preranog sivila. Do stola ju je dopratio natkonobar. Fitzpatrick je ustao dok se približavala.

Guten Tag, Frau Fishbein rekao je, pruživši ruku. Bitte, setzen
Siesich.m

Nije potrebno da govorite njemački, Herr Parnell odvrati mu žena, pustivši njegovu ruku. Kliznula je u fotelju uz pomoć i pažljivo vodstvonatkonobara koji se naklonio i otišao. Za život zarađujem kao prevoditeljica.

Kako se ugodnije osjećate na to će Connal.

Mislim da bih se pod ovim okolnostima opredijelila za engleski i tihuintonaciju, ako dopustite. Nego, kakva je to nevjerojatna stvar na koju stealudirali preko telefona, gospodine Parnell?

Sasvim jednostavno, jedno nasljedstvo, gospođo Fishbein odgovori joj Fitzpatrick, iskrenog izraza na licu i čvrstog pogleda. Ako riješimonekoliko tehničkih pitanja, a uvjeren sam da možemo, kao zakonita nasljednica primit ćete znatan iznos novca.

Od nekoga iz Amerike koga nikad nisam upoznala?

On... on je poznavao vašeg oca.

Ja nisam brzo će Ilse Fishbein, dok su joj oči strelovito letjele odstola do stola. Tko je taj čovjek?

On je za vrijeme rata radio za vašeg oca izvjesni kontakti u Nizozemskoj i napustio Njemačku prije niirnberških procesa s velikom svotom novca. Preko Londona je stigao u Sjedinjene Države, s nedirnutimnovcem, i počeo poslovati na srednjem zapadu. Postigao je golem poslovni uspjeh. Nedavno je umro, ostavivši zapečaćene instrukcije mojoj firmi,njenim odvjetnicima.

Ali zastoja?

Dug. Bez utjecaja vašeg oca i njegove pomoći, naš bi klijent vjerojatno godinama trunuo u zatvoru umjesto da doživi poslovni procvat u

Sjedinjenim Državama. Što se drugih tiče, on je samo danski imigrant iz Nizozemske čijije obiteljski posao uništen za vrijeme rata i koji je potražiobudućnost u Americi. Taje budućnost obuhvaćala znatne nekretnine i vrlouspješnu tvornicu za pakovanje mesa a sve je bilo u postupku prodaje.

Vaše je nasljedstvo veće od dva milijuna dolara. Jeste li za aperitiv, gospođo Fishbein?

Žena u početku nije mogla odgovoriti. Oči su joj se raširile, puna vilica olabavila, a pogled bio kao u transu. Vjerujem da jesam, gospodine Parnell rekla je monotonim glasom, nakon što ga je pronašla. Dupli whisky, ako je moguće.

Fitzpatrick je dao znak konobaru, naručio piće i nekoliko puta pokušavao započeti dokoni razgovor komentirajući o lijepom vremenu i zanimajući se što treba obići dok je u Bonnu. Bez nekog cilja. Ilse Fishbein je bila najbliže katatoničkom stanju. Stezala je njegov zglavak, pritiskala ga u tišini izuzetno snažnim prstima, razmaknutih usana, dok su joj se oči pretvorile u dvije bijele staklene kugle. Stigla su pića, konobar je otišao, a ona ga još nije puštala. Pila je nekako čudno podižući čašu lijevom rukom.

Koja su to pitanja koja treba riješiti? Pitajte bilo što, zahtijevajte bilo što. Imate li mjesto gdje ćete odsjesti? U Bonnu je tako prenapučeno.

Vrlo ste ljubazni; da, imam. Pokušajte me razumjeti, gospođo Fishbein, ovo je izuzetno osjetljiva stvar za moju firmu. Kao što možete zamisliti, ovo nije pravnički posao koji američke odvjetnike čini sretnima, a iskreno rečeno, da naš klijent nije stavio izvjesna ograničenja povezujući uspješno dovršenje tog aspekta svoje posljednje volje i testamenta s punim izvršenjem drugih aspekata, možda bismo imali....

Pitanja! Koja su to pitanja'?

Fitzpatrick je zašutio prije nego je odgovorio; mislima zaokupljen pravnik koji dopušta da bude prekinut, ali koji će i dalje reći i naglasiti što je naumio. Sve će biti obavljeno povjerljivo, testamentarni će sud djelovati in camera...

S fotografijama?

Privatno, gospođo Fishbein. Za dobro zajednice, u zamjenu za određene državne i lokalne takse koje ne bi bile plaćene u slučaju konfiskacije.

Vidite, viši sudovi mogu zaključiti da je čitava oporuka veliko otvorenopitanje.

Da, pitanja! Koja su to pitanja?

Uistinu vrlo jednostavna. Ja sam pripremio neke papire i izjave kojećete vi potpisati, a ja ću se zakleti u istinitost vašeg potpisa. Oni uspostavljaju srodstvo. Zatim je tu svjedočenje pod zakletvom, koje je potrebno kao utemeljenje zahtjeva. Treba nam samo jedno. Mora ga dati bivši visokičasnik njemačke vojske, najbolje čovjek čije je ime prepoznatljivo, kojega novije povijesne knjige ili ratna izvješća jasno spominju kao radnogkolegu vašeg prirodnog oca. Dakako, bila bi prednost imati nekoga tko jepoznat američkim vojnim krugovima, u slučaju da sudac odluči nazvati

Pentagon i upitati tko je taj druškan.

Poznam takvog čovjeka! prošaptala je Ilse Fishbein. Bio je feldmaršal, sjajan generali

Tko je on? upita mornarički pravnik, ali odmah strese ramenima, kao da se pitanja identiteta odriče kao nevažnog. Nije važno. Samo mirecite zašto mislite da je on pravi čovjek, taj feldmaršal.

Njega veoma cijene, premda se svi ne slažu s njim. On je bio jedanod grossmchtigen20" mladih zapovjednika, kojega je jednom moj otac odlikovao zbog sjajnih zasluga!

A hoće li ga prepoznati netko u krugovima američke vojske?

Mein Gott! On je radio za saveznike u Berlinu i Beču nakon rata!

Da?

I u sjedištu SHAPEa u Bruxellesu!

Da, pomisli Connal, mi govorimo o istom čovjeku.

Fino reče Fitzpatrick, kao ovlaš, ali ozbiljno. Ne brinite se okonjegova imena.

Nije mi važno, a vjerojatno ga ionako ne bih znao. Možete li brzo stupiti u kontakt s njim?

Za nekoliko minuta! On je ovdje, u Bonnu.

Sjajno. Mogao bih uloviti zrakoplov natrag za Mihvaukee sutra upodne.

Doći ćete u njegovu kuću i njegovoj sekretarici izdiktirati sve što vam treba.

Žao mi je, ali to ne mogu učiniti. Svjedočenje mora potpisati bilježnik.

Sznao sam da ovdje imate iste propise zašto ne, vi ste ih izmislili a u Schlosspark Hotelu postoji i daktiloslužba i bilježnička kancelarija.

Recimo večeras ili možda rano ujutro? Bit ću više nego sretan da pošaljemtaksi po vašeg prijatelja. Njega to neće koštati ništa. Moja će firma bitisretna da plati svaki trošak koji bude imao.

Ilse Fishbein se zacerekala malčice histerično zacerekala. Vi ne poznajete mog prijatelja, mein Herr.

Uvjeren sam da ćemo se u svemu sporazumjeti. Nego, sada, kako bibilo da ručamo?

Moram otići u toalet rekla je Njemica kojoj su se oči opet bijelozacaklile. Dok je ustajala Connal je ustao s njom. Mein Gott! Zwei Millionen Dollar!

Njemu uopće nije stalo da sazna tvoje ime! vikala je Ilse Fishbein utelefon. On je iz nekog grada koji se zove Milwaukee, u državi Wisconsin, a nudi mi dva milijuna američkih dolara]

Nije pitao tko sam?

Rekao je da to nije važno! On te vjerojatno ionako ne bi znao, bilokako bilo. Možeš li to sebi predstaviti? Ponudio je da pošalje taksi po tebe!

Rekao je da ne bi trebalo da potrošiš ni jedan jedini pfennig!

Točno je da je Goring bio prekomjerno velikodušan za vrijeme posljednjih tjedana razmišljao je Leifhelm. Dakako, više je bio drogiran nego ne, a oni koji su mu nabavljali narkotike do kojih se vrlo teško dolazilo bili su nagrađeni informacijama o smještaju dragocjenih umjetničkih blaga neprocjenjive vrijednosti.

Onaj koji mu je kasnije prokrijumčario otrovane supozitorije još živi u Luksemburgu kao rimski car.

Eto tako, vidiš, istina je! Goring je radio te stvari!

A da je rijetko znao što radi, valja dodati oklijevajući će general.

Ovo je veoma neobično i vrlo nezgodno, Ilse. Je li taj čovjek pokazao neke dokumente, neki dokaz daje angažiran na tom zadatku?

Prirodno lagala je Fishbein, blizu panici, skupljajući iz zraka riječikoje je upamtila. Ima neka stranica zakonski traženih izjava i... depoziti

čija, svjedočenje o čemu će sud rješavati povjerljivo! Privatno! Vidiš, postoji pitanje taksa koje se ne plaćaju ako se imanje konfiscira...

Sve sam to ranije čuo, Ilse upadne joj u riječ već iscrpljeni Leifhelm.

Nema statuta za fondove takozvanih ratnih zločinaca i doseljenika. Tako se hipokriti guše u svojim hipokritskim propisima, pa ih napuštaju.

Ti uvijek sve tako razmatraš, moj generale, a ja sam uvijek bila lojalna. Nikad ti nisam odbila nijedan zahtjev, pa bio on po prirodi profesionalan ili mnogo intimniji. Molim te. Dva milijuna američkih! To će ti uzeti deset ili petnaest minuta!

Ti si mi u svemu bila kao dobra nećakinja, ja to ne opovrgavam,

Ilse. I nema načina da o tebi netko nešto sazna po drugim pitanjima...

Vrlo dobro, znači večeras. Večeram u Steigenbergeru u devet sati. Zaustavit ću se kod Schlossparka u osam i petnaest ili tako nekako. Možeš mi kupiti poklon svojim da kažemo loše začetim novim bogatstvom.

Dočekat ću te u predvorju.

Bit ću u društvu vozača.

Ah, dovedi dvadeset ljudi!

On vrijedi za dvadeset i pet na to će Leifhelm.

Fitzpatrick je sjedio na stolici male sobe za sastanke na drugom katu hotela i proučavao pištolj, dok je knjižica s uputama bila u krilu. Nastojao je usporediti ono što mu je rekao prodavač s dijagramima i uputama, pa je sa zadovoljstvom otkrio da zna sasvim dovoljno. Postojale su bitne sličnosti sa standardnim mornaričkim koltom .45, jedinim ručnim oružjem koje dobro poznaje, a tehničke informacije nisu potrebne za ovu svrhu. Oružje koje je kupio bio je pištolj heckler & koch PGS, automatik, dug oko 15 cm, kalibra devet milimetara, s magazinom za devet metaka. Instrukcije za upotrebu naglašavale su takve točke kao što su poligonalno udubljanje i funkcije pomičnog valjkastog zatvaranja. Pustio je da priručnik

padne na pod, pa je vježbao stavljanje punog okvira, punjenje i pražnjenje. Znao je napuniti oružje, naciljati i pucati; to mu je jedino bilo potrebno znati, nadajući se da mu posljednje neće biti potrebno.

Bacio je pogled na sat; još malo pa će osam sati. Automatik je stavio iza pojasa, podigao upute i ustao, pa stao gledati oko sebe, ponovno provjeravajući pokrete i lokacije koje je namijenio svojim potrebama. Kao stoje i očekivao, Fishbein mu je rekla da će Leifhelm biti u pratnji nekoga, vozača u ovom slučaju, ali se može vjerovati da čovjek ima i drugih funkcija. Ako je tako, neće imati prilike da ih pokaže u praksi.

Sobu jednu od dvadesetak soba za sastanke u hotelu rezervirao je pod imenom fiktivne firme; bila je velika, a imala je i nekih drugih prednosti. Uobičajeni pravokutni stol bio je u sredini, tri stolice sa svake strane i po dvije na krajevima. Na stolu je bio telefon. Uz zidove su bile dodatne stolice za stenografe i promatrače sve je to bilo normalno. Međutim, u sredini lijevog zida bila su vrata koja su vodila u vrlo malu sobu koja je očito služila za privatne razgovore. U njoj je bio drugi telefon koji je, kad bi bio dignut s vilice, palio svjetlo na dugmetu prvog telefona na stolu za sastanke; tajnovitost je imala svoje granice u Bonnu. Vrata za hodnik otvarala su se u malom foajeu, pa su tako onemogućavala onima koji su ulazili da pogledom osmotre sobu još dok se nalaze u hodniku.

Connal je savio upute za heckelr & koch, stavio ih u džep jakne, pa krenuo do stola da još jednom pregleda stvarčice koje je tu postavio. Posjetio je trgovinu s uredskim stvarima i kupio što mu treba. Na kraju stola, pored telefona koji je postavljen uspravno uz rub, s dugmadima koja su se jasno vidjela bilo je i nekoliko fascikala pored otvorene torbe za spise (iz daljine se njena crna plastika doimala kao skupocjena koža). Na stolu su bili razbacani papiri, olovke i žuta bilježnica, presavijenih gornjih stranica. Prizor je poznavao svatko tko je ikad imao sastanak s odvjetnikom, a rečeni učeni savjetnik bi svoja oštroumna razmatranja stavio na papir prije sastanka sa strankama.

Fitzpatrick je izbrojio korake do stolice, pomaknuo je naprijed metar i po, pa pošao do vrata male pokrajnje prostorije. Upalio je svjetlo dvije stolne svjetiljke uz kratku sjedjeljku; prišao je svjetiljci pored telefona i ugasio je. Zatim je stao kod otvorenih vrata, stojeći između njih i zida, virkajući kroz uski vertikalni prostor prekinut gornjom i donjom sarkom. Jasno je vidio ulaz u foaje; tri osobe mogu ući u sobu za sastanke, a onda će se on pojaviti.

Začu se kucanje na vratima brzo, nestrpljivo kucanje baštinice koja se nije mogla svladavati. On je Fishbeinici rekao gdje se nalazi soba za sastanke, ali ništa više. Ni ime ni broj, a kako je ona bila obuzeta svojim čudnim stanjem, ništa ga nije ni pitala. Fitzpatrick je pošao do telefonskog stolića u maloj prostoriji, podigao slušalicu s vilice telefona i stavio je na stranu. Vratio se u položaj pored vrata, nagnuvši se tako daje mogao vidjeti kroz pukotinu, s tijelom u sjeni. Izvukao je pištolj držeći ga ispred sebe i uzviknuo prijateljski intoniranim glasom, dovoljno glasnim da se čuje i u hotelskom hodniku: Bitte, kommen Sie herein! Die Tur ist offen. Ich telefoniere gerade!

Zvuk vrata koja se otvaraju prethodio je Ilsi Fishbein, koja je brzo ušla u sobu s pogledom usmjerenim na stol za sastanke. Slijedio ju je Erich Leifhelm, koji je bacao poglede po prostoriji, pa se malo okrenuo i kimnuo. Pojavila se treća osoba, muškarac u odori vozača, koji je ruku držao u džepu crne jakne. Connal je zatim čuo zvuk koji je htio čuti. Vrata hodnika bila su s treskom zatvorena.

Snažno je zalupio malim vratima i brzo ih obišao, s pištoljem u ruci uperenim ravno u vozača.

Ti! uzviknu na njemačkom. Izvuci ruku iz džepa! Polako! Ženaje, preneražena, razjapila usta, zatvorila ih i otvorila vrisnuvši. Fitzpatrickju je grubo prekinuo. Šutite! Kao što će vam vaš prijatelj reći, nemam što izgubiti. Mogu vas sve troje ubiti i već za jedan sat biti izvan ove zemlje, ostavljajući policiji traganje za gospodinom Parnellom koji ne postoji.

Vozač, kojemu proradiše mišići vilice, izvukao je ruku iz džepa, ukočenih prstiju. Leifhelm je u bijesu i strahu gledao u Connalov pištolj. Lice mu više nije bilo pepeljasto, već se osulo crvenilom.

Vi se usuđujete? prozbori.

Usuđujem se, feldmaršale odgovori mu Fitzpatrick. Kao što stese vi prije četrdeset godina usudili silovati jedno dijete, učinivši prokletosve da ona i njena obitelj više nikad ne iziđu iz koncentracionog logora.

Možete se kladiti u dupe da se usuđujem, a da sam na vašem mjestu, ne bih tražio ni najmanji povod da budem ljući nego jesam. Connal se obratio ženi. Vi. U torbi na stoluje osam konopaca. Počnite s vozačem. Vežite munoge i ruke. Ja ću vam reći kako. Sada! Brzo!

Nakon četiri minute vozač i Leifhelm sjedili su na dvjema stolicama sobe za sastanke, vezanih gležnjeva i zglavaka. Vozačevo oružje više nije bilo u njegovu džepu. Connal je provjerio konopce kojima je Njemica vezala čvorove prema

njegovim uputama. Sve je bilo sigurno; svako pomicanje ili izvijanje tijela izazivalo je jače stezanje čvorova. Usponičenoj Ilsi Fishbein zapovjedio je da sjedne. Ruke joj je svezao za ručke, a noge za noge stolice.

Ustajući, Connal je uzeo automatik sa stola i prišao Leifhelmu koji je sjedio na stolici pored svjetlećeg telefona. A sada rekao je držeći pištolj uperen u Nijemčevu glavu čim sredim telefon u drugoj sobi telefonirat ćemo odavde. Brzo je otišao u malu pokrajnju sobu, spustio slušalicu i vratio se. Sjeo je pored vezanog Leifhelma i iz otvorene poslovne torbe izvukao komadić papira. Na njemu je bio napisan telefonski broj generalova imanja na Rajni, iza Bad Godesberga.

Što mislite da ćete time postići? upita ga Leifhelm.

Razmjena odgovori mu Fitzpatrick, pritisnuvši cijev pištolja na Nijemčevu sljepoočnicu. Vas za Conversea.

Mein Gott! prošapće Ilse Fishbein, dok se vozač svijao i natezaoruke protiv konopaca koji su mu sada grizli zglavke ruku.

Vi vjerujete da će vas netko slušati, a da i ne govorimo o primanju vaših zapovijedi?

Hoće, ako vas još žele vidjeti živa. Vi znate da sam u pravu, generale.

Ovaj pištolj nije tako glasan pobrinuo sam se za to. Mogu upaliti radio i ubiti vas, i biti u zrakoplovu izvan Njemačke prije nego vas pronađu. Ovaje prostorija rezervirana za cijelu noć, uz jasnu napomenu da nas nitko nesmije uznemirivati iz bilo kojeg razloga. Connal je premjestio oružje ulijevu ruku, uzeo slušalicu i nazvao broj ispisan na komadiću papira.

Guten Tag. Hier bei General Leifhelm.

Neka se na telefon javi netko tko ima ovlaštenja rekao je mornarički pravnik na savršenom njemačkom. Držim pištolj tridesetak centimetara od glave generala Leifhelma i odmah ću ga ubiti ukoliko ne učinitekako vam kažem.

Začuše se prigušeni uzvici preko linije, a bilo je očito daje netko držao ruku na slušalici. Za nekoliko sekunda odrješit britanski akcent progovorio je polako i oprezno.

Tko je tamo i što želite?

Gle, tko bi rekao? To zvuči poput majora Philipa Dunstonea to jebilo prezime, zar ne? Ne zvučite ni upola prijateljski kao prošle noći.

Nemojte se u ni u čemu prenageliti, zapovjednice. Zažalit ćete to.

A vi nemojte učiniti ništa glupo ili će to Leifhelm zažaliti još prije.

Naravno, dok još bude mogao žaliti za bilo čim. Imate jedan sat da Conversea odvedete u zračnu luku, pa kroz sigurnosna vrata Lufthanse. Imarezervaciju za deset sati navečer, let za New York, D.C, preko Frankfurta.

Ja sam se za sve pobrinuo. Nazvat ću broj u prostoriji u koju ćete ga dovesti i razgovarati s njim. Kad to obavim, otići ću odavde i nazvati vas s drugog telefona, te ću vam reći gdje je vaš poslodavac. Dakle, samo dovedite Conversea do tih sigurnosnih vrata. Jedan sat, majore! Fitzpatrick je gurnu telefon ispred Leifhelmova lica, pa cijev pištolja pritisnuo u Nijemčevu slušalicu.

Učini kao što kaže rekao je general, gušeći se u riječima. Minutesu prolazile polako i razvukle se u četvrt, pa u pola sata, da bi konačno

Leifhelm prekinuo tišinu.

Kako ste je pronašli? rekao je pokazujući glavom na Usu Fishbein koja je drhturila dok su joj suze lile niz punašne obraze.

Kao što smo pronašli u Milnchenu, prije četrdeset godina, još prokletu količinu drugih stvari. Vi ste na putu za rat na nebu, feldmaršale, pa ne morate brinuti oko toga hoću li održati riječ koju sam dao vašem engleskom majordomusu. Ne bih htio propustiti trenutke kada će s vama, kopiladi, paradirati po ulicama tako da vas svi vide i saznaju tko ste. Ljudi poput vas posvuda su se pobrinuli da se u vojsci brzo izgubi dobro ime.

U hodniku iza vrata začu se nekakvo gibanje. Connal podigne pogled i pištolj uperi ravno u Leifhelmovu glavu.

Was ist? upita Nijemac, slegnuvši.

Keine Bewegung\Iz hotelskog hodnika dopriješe zvuči melodije koju je pjevalo nekoliko muških glasova, više mimo glazbenog ključa, nego u njemu. U jednoj od konferencijskih soba završio je sastanak ili je prekinut, a bilo je očito da je prekomjerno uživanje alkohola za to imalo barem podjednake zasluge kao i uspješnost poslovnih razgovora. Hrapavi smijeh navlačio je refren, a svaki pokušaj da se uspostavi harmonija nije dao rezultata. Fitzpatrick je odahnuo i spustio automatik; nitko izvana ne zna ni ime, ni broj sobe.

Kažete da ljudi poput mene stavljaju vašu profesiju a to je i moja profesija na loš glas reče Leifhelm. Je li vam ikad palo na pamet, zapovjednice, da bismo tu profesiju mogli podići na prijeko potrebnu razinu svijetu koji nas toliko treba?

Nas treba? upita ga Connal. Nama je najprije potreban svijet, a ne vaša vrsta svijeta. Jednom ste pokušali i sve ste digli u zrak, zar se nesjećate?

To je bila samo jedna nacija koju je vodio luđak koji je htio staviti svoj imprimatur na cijeli globus. Sada je riječ o mnogim nacijama s jednom klasom samozatajnih profesionalaca koji zajednički djeluju za dobrosvih.

Čija je to definicija? Vaša? Vi ste smiješan tip, generale. Ja dovedim pitanje vaše dobre namjere.

Indiskrecije o prikraćenom mladiću kojemu su ukrali ime ne bi smjele biti upotrijebljene protiv tog istog čovjeka pola stoljeća kasnije.

Pikraćenog ili izopaćenog?203 Mislim da ste brzo nadoknadili izgubljeno vrijeme i to na najnesmiljeniji mogući način. Ne volim vaše lijekove.

Vi nemate vizije.

Hvala Isusu, Mariji i Josipu da nemam vaše. Pjevanje u hodniku je nakratko iščezlo, ali se opet začulo još nesloženije i glasnije nego prije.

Možda su se to neki vaši stari playboyji iz Dachaua nalili piva.

Leifhelm je stresao ramenima.

Odjednom su se vrata s treskom otvorila i udarila o zid. Istog trenutka utrčala su trojica muškaraca; zrak su ispunili hici pištolja s prigušivačima zvuka, a ruke upadača brzo se pomicala gore-dolje, amotamo. Meci su grizli površinu stola, a komadići drva letjeli na sve strane. Fitzpatrick je osjetio ubode žestoke boli u ruci dok mu je automatik bio izbačen iz čvrstog stiska. Pogleda dolje i ugleda kako mu krv curi niz desni rukav. Premda je bio u šoku, bacio je pogled na sobu. Ilse Fishbein je bila mrtva; njena krvava glava bila je razrovana gustom vatrom metaka; vozač se bestidno smijao. Vrata su zatvorili kao da se ništa nije dogodilo.

Stumper204 rekao je Leifhelm dok je jedan od upadača rezao konopce oko njegovih zglavaka. Taj sam izraz upotrijebio tek jučer, zapovjednice, ali nisam ni znao koliko sam u pravu. Zar ste mislili da se jednom telefonskom pozivu ne može ući u trag koji vodi u određenu sobu? Sveje bilo suviše podudarno, simetrično. Converse je naš, a ova jadna kurva odjednom dobiva golemo bogatstvo američko bogatstvo. Dopuštam vam, bilo bi sasvim moguće takvu ostavštinu često ostavljaju kobasicama prožeti idioti205 koji ne shvaćaju kakvu štetu čine, ali slijed je bio više negosavršen, previše amaterski.

Ti si kurvin sin. Connal je zatvorio oči nastojeći potisnuti bol iz svijesti. Istodobno je pokušavao pokrenuti prste, čak bilo koji, ali su pokušaj bili uzaludni. Brzo pogleda u Leifhelma, pa doda: Savršeni kurvin sin, koji previše amaterski misli daje igra završena. To je vraški amaterski, feldmaršale. Ti najmanje od svih znaš ili želiš znati što te sutra čeka. Ovitvoji izvježbani koljači preglupi su da bi

nešto shvatili, ali je zanimljivokako su tebi naciideje isprale svaki trag pameti, amaterski kurvin sine.

Zašto, zapovjednice, sada će general ustajući naslućujem nekubravuru iz straha? Zar mislite da ću zapovjediti da vas ubiju?

Naslućujete. Neću vam pružiti priliku za više od toga.

Vi se sasvim varate. Uzimajući u obzir prirodu vašeg vojnog dopusta, možete nam poslužiti za malu, ali jedinstvenu uslugu. Još jedna statistika koja će poremetiti šablonu. Bit ćete naš gost, ali ne u Njemačkoj. Vi odlazite na put.

Converse je polako otvorio oči oslobodivši na tren kapke mrtve željezne težine, osjećajući mučninu u grlu. Posvuda je bio gusti mrak. Peklo ga je sa strane, u ruci, meso je bilo raskidano, nategnuto, zapaljeno. Slijepo je pokušao dotaknuti to bolno mjesto, a onda, gubeći dah, povuče ruku natrag obuzet novim bolovima. Negdje iznad njega svjetlo je prodiralo u mračni prostor, savladavalo put kroz prepreke u pokretu, virkalo u sjene. Predmeti su se polako nazirali metalni rub lakog kreveta odmah do njegova lica; dvije drvene stolice jedna nasuprot drugoj pored stolića; vrata, također, malo dalje, ali daleka i zatvorena... zatim druga vrata, ova otvorena, bijeli slivnik s dvije slavine od zagasitog metala, slijeva, u pregrađenom prostoru. Svjetlo? I dalje se kretalo, sada je plesalo, treptalo. Gdje je on to?

Pronašao je: visoko na zidu sa svake strane zatvorenih vrata bila su dva pravokutna prozora na kojima su kratki zastori lepršali na povjetarcu. Prozori su bili otvoreni, ali čudno otvoreni, nejasni, prekinuti prostori. Joel je podigao glavu oslanjajući se na podlakticu, pa poče škiljiti ne bi li jasnije vidio. Pogled je usredotočio na ono iza nadimajućih zastora na tanke, crne, metalne prečke koje povezuju okvir prozora. Da, prečke. Bio je u zatvorskoj sobi.

Pao je natrag na krevet; često je gutao da smanji osjećaj pečenja u grlu te kružno pokrenuo ruku nastojeći smanjiti bilo... rane? Da, rana, pucanj! To mu je polako vraćalo sjećanje; večera se pretvorila u bojno polje ispunjeno histerijom. Zasljepljujuća svjetla i nagli ubodi bola bili su praćeni vrištećim glasovima koji su ga također bombardirali; neprekidni odjeci parali su mu uši dok je očajnički pokušavao odagnati oštre udarce. Onda bi

nastala tišina, a iz izmaglice dopirao samo jedan monotoni glas. Converse je zatvorio oči svom snagom kad gaje pogodilo drugo sjećanje i duboko ga uznemirilo. Taj glas u bjesomučnoj izmaglici bio je njegov glas; drogirali su ga i znao je daje govorio tajne.

I prije su ga drogirali, niz puta u sjevernovijetnamskom logoru, i kao uvijek osjećao bi poslije mučni tupi bijes. Svijest su mu ogoljeli i izložili nasilju, te učinili da mu glas govori ogavnosti suprotstavljajući se najslabijim ostacima volje.

I, kao uvijek, u stomaku je bila prazna rupa, vakuum koji je prodirao duboko i izazivao slabost. Osjećao se izgladnjelim, a vjerojatno je to i bio. Kemikalije obično izazivaju povraćanje jer crijeva odbijaju neprirodnu tvar. Čudno je to, razmišljao je: otvorio je oči i pratio kvadrante svjetla u pokretu, uspomene od prije toliko godina izazivale su iste samozaštitne instinkte koji su mu i tada pomagali prije toliko godina. Ne smije trošiti energiju; mora sačuvati snagu koja mu je preostala. Steći novu snagu. Inače, nije preostalo ništa osim tupog bijesa, a tu ne mogu ništa učiniti ni njegov duh, ni tijelo.

Začu se zvuk preko sobe. Pa još jedan, potom treći! Škripavi zvuk metala koji klizi obavijestio gaje daje zasun spušten; oštar zvuk ključa, praćen okretanjem ručke, značio je da će udaljena vrata biti otvorena. Tako je i bilo, pa je zasljepljujuće svjetlo ispunilo ćeliju. Converse je zaštitio oči i virkao kroz prste. Nejasna, necjelovita silueta muškarca pojavila se u vratnicama držeći nekakav ravni predmet. Figura je ušla i Joel je trepćući ugledao vozača koji gaje onomad elektronski pretražio na prilaznom putu.

Vozač je prišao stolu i vješto spustio ravni predmet; bio je to poslužavnik, pokriven tkaninom. Tek tada su Converseovu pažnju privukle osunčane vratnice. Izvan vrata, komešajući se u zabrinutom preziru, nalazio se čopor dobermana; njihove sjajne crne oči stalno su se vraćale vratima, usta su bila nabrana ispuštajući kroz zube neprekidno tiho rezanje.

Guten Morgen, mein Herrobrati mu se Leifhelmov vozač, pa prijede na engleski. Još jedan divan dan na sjevernoj Rajni, zar ne?

Tamo je sunčano, ako na to mislite odgovori Joel, koji je rukom jošskrivao oči. Izgleda da bih morao biti zahvalan što sam to kadar primijetiti nakon prošle noći.

Prošle noći? Nijemac je zašutio, pa mirno dodao: To je bilo prijedvije noći, Amerikaneru. Vi ste ovdje trideset i tri sata.

Trideset? Converse se podigao i prebacio noge preko ruba kreveta.

Istog časa ga uhvati vrtoglavica previše snage je isteklo iz njega. O Kriste! Ne troši pokrete. Oni će se vratiti! Kopilad!

Vi ste kopilad izrekao je glasno, ali bez ikakvih osjećaja. Tada je prvi put shvatio daje bez košulje, a opazio je i povez na lijevoj ruci između lakta i ramena. Pokrivao je ranu od oružja. Zar je netko promašio moju glavu? upita.

Rečeno mi je da ste se sami ranili. Pokušali ste ubiti generala Leifhelma, ali ste ustrijelili sebe dok su vam ostali oduzimali oružje.

Pokušao sam ubiti? Nepostojećim oružjem? S onim za koje ste se uvjerali da ga nemam?

Vi ste bili prepametni za mene, mein Herr.

Što se sada događa?

Sada? Sada vi jedete. Imam upute liječnika. Počinjete s Hafgrutzekako vi kažete? s kašom od zobnih pahuljica.

Vruća kaša, zobena, kukuruzna ili žitna odvrati Joel. S obranim ilimlijekom u prahu. Zatim neka vrsta mekano kuhanih jaja koja se uzimaju spilulama. A ako sve pođe dolje, onda malo mljevena mesa, a ako i to ostanedolje, nekoliko žlica zgnječene bijele repe ili krumpira, ili bundeve. Čimese god raspolaže.

Kako znate? upita ga čovjek u odori vozača, iskreno iznenađen.

To je osnovna dijeta Converse će cinično. Uz varijacije s obzirom na teritorij i raspoložive namirnice. Jednom sam već imao neka usporedivo dobra jela... Namjeravate me opet srediti.

Nijemac je slegnuo ramenima. Radim ono što mi je rečeno. Nosim vam hranu. Evo, dopustite mi da vam pomognem.

Joel je gledao u vozača koji je prilazio krevetu. Pod drugim okolnostima pljunuo bih u vaše prokleta lice. Ali da sam to učinio ne bih imao tu malu, malu mogućnost da u to lice pljunem neki drugi put. Možete mi pomoći. Pazite na ruku.

Vi ste vrlo čudan čovjek, mein Herr.

A vi ste normalni građani koji hvataju jutarnji vlak za Larchmont dabi mogli slistiti deset martinija prije nego odete na taj sastanak PTA. Was ist? Ja ne znam za takav sastanak.

Oni to drže u tajnosti: ne žele da vi to znate. Kad bih ja bio na vašem mjestu, otišao bih iz grada prije nego vas učine predsjednikom.

Mich? Prdsident? Lijepo mi pomozite da sjednem, poput dobrog starog arijeuskog dječaka, hoćeš li?

Ha, vi ste zabavnija?

Vjerojatno nisam rekao je Converse, polako sjedajući na drvenustolicu. To je strašna navika koje bih se htio odreći. Pogleda u smetenog

Nijemca. Vidiš, pokušavam rekao mu je s krajnjom ozbiljnošću.

Prošla su još tri dana, a njegov jedini posjetitelj bio je vozač u pratnji mrzovoljnog, do krajnosti napetog čopora dobermana. Vratili su mu njegov pažljivo pretraženi kovčeg, a iz putne torbe uklonili škare i turpijicu za nokte. Ostavili su mu električni brijaći aparat. Bio je to njihov način da mu kažu kako je uklonjen iz Bonna, ostavivši mu tek da bolno razmišlja o životu ili smrti Connala Fitzpatricka. Pa ipak, u tome je bilo nekih nepodudarnosti, što je opet bila osnova za nadu. Nikakva aluzija nije učinjena u vezi s njegovim attache kovčežićem, niti kroz vidljive dokaze stranica dosjea, možda niti kroz kratke razgovore koje je vodio s Leifhelmovim vozačem. Generali Akvitanije bili su ljudi jakog ega; da su te materijale imali u svom posjedu, već bi mu to stavili do znanja.

Što se tiče njegovih razgovora s vozačem, oni su bili ograničeni na njegova pitanja i Nijemčevo disciplinirano ugađanje, ali bez ikakvih odgovora barem onih koji bi imali smisla.

Koliko će ovo potrajati? Kad ću vidjeti nekoga drugog osim vas?

Ovdje nema nikoga, gospodine, osim osoblja. General Leifhelm jena putu u Essenu, vjerujem. Naše su upute da vas dobro hranimo i povratimo vam zdravlje.

Incomunicado.m On je u samici.

Ali hrana nije bila onakva kakva se daje zatvorenicima. Goveda i jagnjeća pečenja, odresci, piletina i svježna riba; povrće nesumnjivo ubrano u obližnjem vrtu. I vino koje je ispočetka Joel oklijevao piti, ali kad je ispio prvi gutljaj, odmah je znao daje to vrhunsko vino.

Drugog dana, tek toliko da ne misli na išta drugo, počeo je s blagim vježbama kao stoje to činio prije toliko godina. Trećeg je dana vježbao sve dok se nije oznojio trčeći na mjestu, stoje značilo da su droge napustile tijelo. Rana na ruci još je bila tu, ali je na nju sve manje mislio. Zanimljivo, rana nije bila ozbiljna.

Četvrtog dana pitanja i razmatranja više nisu bili dovoljna. Zatočenost i ta luđačka frustracija što nije bilo odgovora, prisilili su ga da se okrene najpraktičnijim razmatranjima pitanja s kojima se suočio. Bijeg. Bez obzira na to kakav će biti ishod, treba pokušati. Kakve god planove s njim imali Delavane i njegovi učenici u Akvitaniji, nesumnjivo je da imaju u planu i paradirati s čovjekom bez droge najvjerojatnije s mrtvim čovjekom bez narkotika u svom sustavu. Inače bi ga odmah ubili i oslobodili se njegova tijela na jedan od načina kojemu se ne može ući u trag. On je to jednom već učinio. Bi li mogao opet?

On se sada ne raspada u ćeliji punoj štakora i nema strašne paljbe u dalekom mraku, ali je mnogo važnije da sada uspije nego stoje to bilo prije osamnaest godina. A bilo je i čudne ironije: prije osamnaest godina želio je pobjeći i svima koji bi ga htjeli slušati govoriti o luđaku iz Sajgona koji je bezbrojnu djecu gurnuo u smrt ili, još gore, ostavio ih da u preostalom životu pate, slomljena duha i šupljih osjećaja. I sada, ponovno, mora govoriti svijetu o istom luđaku.

Mora izaći. Mora svijetu reći što zna.

Converse je sjedio na drvenoj stolici, povukavši na stranu kratke zastore, i virio van između crnih metalnih prečki. Njegova drvena kuća, ili svojevrsna vikendica, ili zatvor, stoje to već bilo, mora daje bila spuštena s visine na čistinu u šumi. Dokle mu je god pogled dopirao, u svim smjerovima, vidio je zid velikih stabala i gusto grmlje. Ispod prozora je zemljana staza neravno skretala nadesno. Čistina se nastavljala ne dalje od šest ili sedam metara ispred kuće, gdje je počinjao zeleni guštik. Pretpostavljao je daje tako sa svih strana, kao što se vidjelo s lijevog prozora, lijevo od vrata, jedino nije bilo puteljka, već samo kratka strnjika smeđe trave. Dva prednja prozora bila su jedini vidik koji je imao. Ostatak izoliranog zatvora sastojao se od neprekinutih zidova i malog odvoda za zrak na stropu kupaonice, bez ikakvih drugih otvora.

Jedino u stoje mogao biti siguran, budući da su vozač, psi i topli obroci bili dokaz da se još nalazio u granicama Leifhelmova imanja, bila je činjenica da rijeka nije daleko. Nije je mogao vidjeti, ali bila je tu i davala mu nadu čak više od nade, osjećaj mračnog veselja, ukorijenjen u njegovu sjećanju. Već se jednom dogodilo da su vode rijeke bile njegov prijatelj, vodič i, napokon, pupčana vrpca života koja gaje pronijela kroz najgore trenutke njegova putovanja. Pritoka Huong Khe, južno od Duc Thoa, noću ga je tiho prihvaćala i vodila ispod mostova, pored patrola i logora triju bataljuna neprijateljskih vojnika. Vode Rajne, poput brzaca Huong Khea prije toliko godina, bit će njegov izlaz u slobodu.

Začuo se višestruki zvuk udaranja životinjskih nogu po zemlji prije nego što su se pojavila prugasta tamna krzna dobermana koji su dojurili do vrata i odmah se zaustavili u zbijenoj gomili, prijetećeg izgleda, kao uvijek. Vozač je bio na putu s doručkom kakav ne bi mogao očekivati nijedan

zatvorenik u izolaciji. Joel je sišao sa stolice i brzo je prenio na mjesto do stola. Zatim ode do kreveta, zbací cipele i leže na jastuk, rastegnuvši noge preko zgužvana pokrivača.

Začu se rad brave nakon uvlačenja ključa. Pokrenu se teška ručka i vrata se otvoriše. Kao stoje uvijek činio kad bi ulazio, Nijemac je desnom rukom gurnuo sredinu vrata, dok je u lijevoj držao poslužavnik. Međutim, jutros je u desnoj ruci držao nekakav izbočeni predmet, ali gaje Converseu zasljepljujuće sunce držalo u sjeni. Čovjek je ušao i nezgrapnije nego inače stavio poslužavnik na stol.

Imam ugodno iznenađenje za vas, mein Herr. Sinoć sam telefonskirazgovarao s generalom Leifhelmom i pitao je za vas. Rekao sam mu dase sjajno oporavljate i da sam vam promijenio povez na vašoj nesretnojrani. Tada mu je palo na pamet da nemate što čitati i zbog toga je bio vrlouzrujan. Zato sam prije jednog sata otišao u Bonn i kupio vam tri broja

International Herald Tribunea. Vozač je smotane novine stavio poredposlužavnika na stol.

Joel se nije zagledao u brojeve Herald Tribunea. Gledao je u Nijemčev vrat i u gornji vanjski džep njegova kaputića od odore. Oko njegova vrata i nad džepom visio je tanki srebrni lanac na kojemu se, oslonjena na tkaninu, vidjela cjevasta okrugla pištaljka. Converse je prebacio pogled na vrata. Dobermani su sjedili na bedrima, glasno disali i slinili, ali su svi bili nepokretni. Converse se sjećao svog dolaska u generalov monumentalni brlog i čudnog Engleza koji je upravljao psima pomoću srebrne pištaljke.

Kažite Leifhelmu da cijenim materijal za čitanje, ali bih mu bio jošzahvalniji kad bih mogao iz ovog mjesta izaći na nekoliko minuta.

Ja, s kartom za zrakoplov što leti na plaže na jugu Francuske, neinl

Za ime Krista, samo da prošetam i rastegnem noge! U čemu je stvar?

Zar se s tom raspojasanom bandom crnih psina ne možete pobrinuti za jednog nenaoružanog čovjeka koji se zaželio malo zraka? Ne, vi ste vjerojatnosuviše preplašeni da bi to i pokušali. Joel je zastao, pa dodao uvredljivimakcentom u imitaciji njemačkog: Ja raditi što mi zapovjediti.

Vozačev je osmijeh iščeznuo. Neku večer rekli ste da mi se ne bi ispričali već mi slomili vrat. To je bila šala. Razumijete li? Šala za koju nalazim daje prava jer me izaziva na smijeh.

Hajde, hajde nastavi Converse, promijenivši ton dok je noge skinuo s kreveta i sjeo. Vi ste deset godina mlađi od mene i dvadeset putasnažniji. Osjećao sam se uvrijeđenim pa sam glupo reagirao, ali ako doistamislite da bih podigao ruku na vas, doista niste pri zdravoj pameti. Žao mi je. Vi ste bili pažljivi prema meni, a ja sam opet bio glup.

Ja, bili ste glupi reče Nijemac bez ljutnje. Ali ste bili i u pravu.

Ja radim kako mi je rečeno. A zašto ne? Privilegij je primati zapovijedi od generala Leifhelma. On je bio gut prema meni.

Jeste li dugo s njim?

Od Bruxellesa. Ja sam bio kaplar u graničnoj patroli Savezne Republike. Čuo je za moj problem i zainteresirao se za moj slučaj. Prebacili sume u garnizon Brabant i učinili njegovim vozačem.

U čemu je bio vaš problem? Ja sam odvjetnik, znate.

Bila je optužba da sam zadavio čovjeka. Rukom.

Jeste li?

Ja. On je htio zariti nož u moj trbuh i niže. Rekao je da sam iskoristio njegovu kćer. Jaje nisam iskoristio; nije bilo potrebno. Bila je kurva

to se vidjelo po odjeći koju je nosila, po načinu kako je hodala es istklar\209 Otac je bio svinja!

Joel je gledao u čovjeka, u slabo prikrivenu pakost u njegovim očima.

Ja mogu razumjeti simpatije generala Leifhelma rekao je. Sada znate zašto radim kako mi se kaže.

Jasno.

Oko podneva pita za poruke. Upitat ću ga tada za vašu šetnju. Voznate daje dovoljna jedna moja riječ i doberman će vam meso otrgnuti skostiju.

Lijepi psići rekao je Converse, obraćajući se krdu krvoločne zvjeradi ispred vrata.

Došlo je podne i povlastica je odobrena. Šetnja će biti nakon ručka, kad se vozač vrati po poslužavnik. Vratio se i poslije nekoliko oštrih upozorenja Joel je krenuo van, dok su se doberman okupili oko njega iskazujući svoju najkrvoločniju verziju raširenim crnim nosnicama, blještavo bijelim zubima i plavkastocrvenkastim jezicima, isplaženima u požudnom iščekivanju. Converse je pogledao unaokolo; po prvi je put utvrdio da je mala kuća napravljena od debelog čvrstog kamenja. Jedinstveni odred krenuo je stazom, a Joel je postao smioniji jer su psi izgubili koji stupanj interesa za njega slušajući oštra upozorenja i Nijemčeve zapovijedi. Počeše trčati naprijed i pregrupirati se u krugovima, prepirući se jedan s drugim, ali stalno vraćajući pogled na svog gospodara i njegova zatvorenika. Converse je hodao brže.

Mnogo sam džogirao kod kuće slagao je.

Što je to džogiratil

Trčanje. To je dobro za cirkulaciju.

Trčite sada, mein Herr, i više nećete imati cirkulacije. Dobermani će se pobrinuti za to.

I ja sam čuo za ljude koji dobivaju srčane napade zbog džoginga reče Joel i uspori, ali ne prekidajući trčanje pogleda u svim smjerovima. Sunce je bilo ravno iznad; nije pomagalo u određivanju smjera.

Zemljani puteljak bio je poput jedine označene linije u isprepletenoj mreži skrivenih staza. Graničio je s gustim grmljem i, najvećim dijelom puta, niskim korovom, a onda bi se otvarao u kratkim razmacima divlje trave, koji su mogli voditi do drugih staza. Došli su do križanja, a desni dio je oštro skrenuo u tunel zelenila. Psi su instinktivno potrčali tamo, ali ih je zaustavio vozač izdaj uči im zapovijedi na njemačkom. Dobermani su se okrenuli, odbijali se jedan od drugoga i vratili se križanju, pa potrčali širom stazom ulijevo. Tu je počinjala uzbrdica i oni se uputiše oštrom strminom brežuljka na kojem su stabla bila kraća i manje gusta, a kupinasto i trnovito grmlje sve više divlje, grublje, niže pripijeno zemlji. Vjetar, pomisli Converse. Nizinski vjetar; vjetar što udara kroz jarke, dugi uski urez u zemlji, ona vrsta vjetra koju pilot malog zrakoplova izbjegava na prvi znak nevremena. Rijeka.

Bila je tu. Njemu s lijeva; išli su na istok. Dolje je bila Rajna, možda milju iza donje linije visokih stabala. Dostaje vidio. Poče glasno disati. U sebi je osjećao duboko uzbuđenje, nešto poput oduševljenja; mogao bi hodati još kilometrima. Vratio se na obale Huong Khea, tamne vodene linije života koja gaje odvela od kaveza Mekonga, tamnica i kemikalija. On je to već učinio; on će to opet učiniti!

U redu, feldmaršale obrati se Leifhelmovu vozaču gledajući na srebrnu pištaljku u vozačevu džepu. Ja nisam baš u tako dobrom stanju kao što sam mislio. Ovo je planina! Imate li kakvih ravnih pašnjaka ili ispaša?

Ja radim kako mi je rečeno, mein Herr odgovori mu čovjek, nacerivši se. Pašnjaci su bliže glavnoj kući. Vi morate ovuda šetati.

Na ovome vam kažem: hvala, ne, hvala. Odvedite me natrag do mojemale travnate kolibe i odsvirat ću vam laganu melodiju.

Ne razumijem.

Ja sam glup, a osim toga još nisam završio s čitanjem novina. Ozbiljno, želim vam zahvaliti. Uistinu mi je trebalo zraka.

Sehr gut. Vi ste ugodan tip.

Vi o tome još nemate pojma, dobri stari arijski mladiću.

Ah, tako zabavno. Die Juden sind in Israel, nein! Bolje nego u Njemačkoj.

Nate Simon bi vas zavolio. On bi uzeo vaš slučaj nizašto tek da digne graju. Ne, ne bi, on bi vam vjerojatno dao najbolju moguću obranu.

Converse je stajao na drvenoj stolici ispod prozora, lijevo od vrata. Sve stoje mogao čuti i vidjeti bio je zvuk i pogled na pse; imao je dvadeset ili trideset sekunda. Pipci u kupaonici bili su otvoreni, vrata također; bilo je dovoljno vremena da potrči preko sobe, povuče vodu u vodokotliću, zatvori vrata i vrati se do stolice. Ali on neće stajati na njoj. Umjesto toga će je držati u rukama, postrance. Sunce se brzo spuštalo. Za jedan sat bit će mrak. Mrak mu je i prije bio prijatelj, kao i vode rijeke. Moraju mu opet biti prijatelji. Moraju!

Zvukovi su bili prvi šape u trku i nazalne eksplozije a zatim sjajni tamni kaputi životinjskog krzna što kružno jure ispred zatvora. Joel je potrčao u kupaonicu usredotočujući se na sekunde dok je čekao zvuk ključa u bravi. Začuo se; pustio je vodu iz vodokotlića, zatim zatvorio vrata kupaonice i potrčao prema stolici. Podigao ju je i stao na njeno mjesto. Noge i stopala bili su mu pripijeni za pod. Vrata su se otvorila nekoliko centimetara sada još samo sekunda a onda ih je Nijemčeva ruka odgurnula.

Herr Converse? Wo sind...? Ach, die Toilette.

Vozač je ušao s poslužavnikom, a Joel je svom snagom zamahnuo stolicom i sručio je na Nijemčevu glavu. Vozačeve se noge odlijepiše od poda, on posrnu malo unatrag, a poslužavnik i tanjuri srušiše se na tlo. Bio je omamljen, ništa više. Converse je brzo zatvorio vrata i teškom stolicom ponovno udario o vozačevu lubanju, sve dok ovaj nije malaksao, omlitavio, a krv i pljuvačka mu potekle iz očiju i lica.

Pasja falanga bacila se kao jedan na naglo zatvorena vrata i stala manijakalno lajati, grebuci pandžama po vratima.

Joel zgrabi srebrni lanac, provuče ga preko Nijemčeve glave i iz džepa izvuče srebrnu zviždaljku. Na cijevi su bile četiri sitne rupice; svaka je nešto značila. Preostalu je stolicu povukao do prozora s desne strane vrata, uspeo se i prinio pištaljku usnama. Pokrio je prvu rupu i duhnuo u pisak. Nije bilo zvuka, ali je imalo jak učinak.

Dobermanji su poludjeli! Počeli su udarati o vrata samoubilačkim napadima. Podigao je prst, stavio ga preko druge rupice i puhnuo.

Psi su se smeli; obilazili su jedan oko drugoga kezeći se, naglo otvarajući i zatvarajući usta, štekćući, ali i dalje koncentrirani na vrata. Pokušao je trećom rupicom i puhnuo u pisak svom snagom.

Odjednom se psi prestadoše kretati, a njihove su zašiljene kratke uši stajale uspravno lagano se mičući čekali su drugi signal. Opet je puhnuo,

svim dahom koji je bio u njemu. Bio je to zvuk na koji su čekali jer je čopor, kao jedan, odjurio desno ispod prozora jureći na neko drugo mjesto gdje su po zapovjedi morali biti.

Converse je skočio sa stolice i kleknuo pored onesviještenoga Nijemca. Brzo je pregledao vozačeve džepove, uzevši mu novčanik i sav novac koji je imao, zatim sat i pištolj. Za trenutak se Joel zagledao u oružje prezirući uspomene koje mu je to oružje izazvalo. Stavio gaje iza remena na hlačama i krenuo prema vratima.

Izvana je povukao vrata i zatvorio ih, čuo je klik brave i potegnuo zasun na mjesto. Potrčao je zemljanim puteljkom proračunavajući udaljenost do križanja čiji je desni dio puta bio verboten, a lijevi vodio do strmog brežuljka i pogleda dolje na Rajnu. To zapravo nije bilo dalje od dvjesto metara, ali su zaokreti i gusto lišće sa strane činili da izgleda kao da je mnogo dalje. Ako se točno sjećao, dok se vraćao bio je poput pilota bez instrumenata, koji se oslanja na ono što vidi ispod križanja je jedan ravni dio dug otprilike dvadeset pet metara.

Stigao je; isti ravni teren, iste razilazeće staze ispred njega. Potrčao je brže.

Glasovi! Ljutiti, ispitujući? Ne daleko od njega, a dolaze sve bliže! Bacio se u grmlje sa svoje desne strane i prevrtao po grmlju koje kao da je bilo posuto iglama, sve dok je jedva mogao gledati kroz lišće. Dva su muškarca brzo ušla u njegov suženi vidokrug razgovarajući glasno, kao da se svađaju, ali ne jedan s drugim.

Was haben die Hunde!

Die sollten bei Heinrich sein!2"

Joel nije imao pojma o tome što govore; kad su prošli kraj njega znao je samo da su se uputili prema izoliranoj kućici. Isto je tako znao da neće utrošiti mnogo vremena da uzbune nekoga tko je unutra, a onda će početi s izravnijim metodama. Kad to učine, u Leifhelmovoj će tvrđavi biti aktivirane sve uzbune. Njegovo se vrijeme mjeri u minutama, a još mora savladati priličnu udaljenost. Oprezno, na rukama i nogama, puzao je kroz grmlje. Nijemaca više nije bilo na vidiku. Ustao je i potrčao do križanja, pa nalijevo strmim brežuljkom.

Trojica stražara kod golemih željeznih vrata koja su značila ulaz na Leifhelmovo imanje, bila su zbunjena. Čopor dobermana nestrpljivo je kružio po travi, očigledno zbunjen.

Zašto su ovdje? upita jedan od njih.

To ne razumijem! odgovori drugi.

Heinrich ih je pustio, ali zašto? na to će treći.

Nitko nam ništa ne govori promrmljao je prvi stražar, slegnuvširamenima. Ako za nekoliko minuta nešto ne čujemo, trebalo bi zvati.

Meni se ovo ne sviđa! uzviknu drugi stražar. Ja ću nazvati odmah!

Prvi je stražar ušao u stražarnicu i dignuo telefonsku slušalicu.

Converse je trčao strmim brežuljkom, kratkog daha i suhих usana, dok mu je u prsima srce udaralo kao da tutnji. Evo je! Rijeka! Poče trčati nizbrdo, skupljajući brzinu; vjetar mu je udarao u lice i bockao ga. Osjeti se razvedreno. Vratio se! Trčao je kroz naglo otvorenu čistinu neke druge džungle, bez zatvorenika o kojima je morao brinuti; poticao gaje samo bijes u njemu, tjerao ga da savlada prepreke i nekako, negdje, uzvрати udarac onima koji su ga ogoljeli i oteli mu nevinost i prokletstvo pretvorili ga u životinju! Razborito ugodno ljudsko biće pretvoreno je u polučovjeka s više nagomilane mržnje nego što se s njom može živjeti. On će im svima uzvratiti udarac, svim neprijateljima, svim životinjama!

Stigao je do dna otvorene strmine s čvornatom travom i grmljem, a stabla i isprepletено raslinje opet su bili zid kroz koji je valjalo proći. Ali on ima svoj cilj; ma kako bilo gusto drveće, on jednostavno mora posljednje zrake sunca imati na lijevoj strani, usmjeriti se prema sjeveru i doći do rijeke.

Brze eksplozije učiniše da se okrenuo poput vrtuljka. Pet pucnjeva u daljini slijedili su jedan za drugim. Bilo je lako zamisliti metu: krug na drvu oko cilindra brave na vratima osamljene kućice u šumi. Napad na njegov zatvor, žele ući.

Minute su bile sve kraće.

A onda su dva sasvim različita zvuka prodrła kroz sumrak, disonantno isprepletена. Prvi zvuk niz kratkih rafala sirene visokog tona. Drugi je zvuk pripadao živim stvorovima; to je bilo histerično lajanje pasa u trku, lajanje koje je bilo glasnije iza svakog zavijanja koje je izbijalo iz sirene. Alarmi su proradili; komadići odbačene odjeće i plahte na kojima je spavao bit će stavljeni pod zapjenjene nosnice pasa i dobermani će poletjeti za njim, ne birajući mjesto za zube to nije plijen uhvaćen bez odstupnice a jedina nagrada bit će meso rastrgnuto njihovim životinjskim zubima.

Converse se sjurio niz zid zelenila i potrčao najbrže što je mogao, izbjegavajući grane, savijajući se, skačući s jedne strane na drugu, raširenih ili ispruženih ruku kojima se gnjevno suprotstavljao pomičnim i manje pomičnim drvenim preprekama. Lice i tijelo su mu bičevale grančice i tvrdoglave grane, a noge se stalno spoticale o trulo granje ili otkriveno

korijenje. Spotaknuo se više puta nego stoje mogao izbrojiti, a svaki takav događaj donio bi mu trenutak tišine koji je naglašavao lavež pasa negdje između račvišta brežuljaka i donje šume. Sada nisu dalje od njega, vjerojatno bliže. Da, bili su bliže, ušli su u šumu. Svuda oko njega odzvanjala je njihova histerija koju je naglašavalo zavijajuće štektanje zbog nemoći kada bijedan ili njih nekoliko bilo uhvaćeno u zamršeni pokrivač tla, istežući se i bijesno lajući da bi se oslobodili i pridružili potjeri.

Voda! Kroz stabla je ugledao vodu. Sada mu se znoj cijedio niz lice, sol zasljepljivala oči i žarila izgrebenu kožu na vratu i bradi. Ruke su mu krvarile od oštrih iglica i hrapave kore što su stalno dočekivale njegove dlanove.

Pao je, noga mu je uronila u rupu koju je izdubila neka obalna životinja; zglavak mu se okrenuo i osjetio je jaku bol.

Ustao je, izvukao nogu i oslobodio je, te jako hramajući pokušao nastaviti trku. Doberman su bili sve bliže, štektanje i oštro lajanje sve glasnije i bjesomučnije; pronašli su njegov miris, trag neosušena znoja činio ih je ludima, pripremajući ih za neminovni ulov.

Obala! Bila je puna sipkog blata i plutajućih naplavina; u šupljini je bila uhvaćena mreža prirodnog smeća koje se polako okretalo čekajući jaču struju da ga pogurne. Joel je zgrabio ručku vozačeva pištolja, ali ne da ga izvuče već da ga osigura, dok je on šepesao obalom tražeći najkraći put u vodu.

Nije ništa čuo sve do trenutka kad se gromoglasni štektaj pojavio iz sjene, a veliko životinjsko tijelo poletjelo kroz zrak preko obale ravno na njega. Monstruozno pseće lice bilo je iskreveľjeno životinjskim bijesom, oči su bile žeravice, a goleme čeljusti razdvojene samo zubi i sjajna crna rupa usta. Converse je pao na koljena dok je doberman preletio preko njegova desnog ramena, strgnuvši mu košulju svojim gornjim oćnjakom. Čim je pao u blato okrenuo se na leđa. Trenutaćni je poraz bio više nego je životinja mogla podnijeti. Furiozno se kobelĳao, prevrtao, reųao i, oslonivsi se na snaųne straųnje butine, iskoćio iz blata na Joelove prepone.

Oružje mu je bilo u ruci. Converse je ispalio i odvalio vrh glave napadačkog psa; krv i tkivo poškropiše sjene, a labave sjajne vilice padoše na račve njegovih nogu.

Ostatak čopora je sada jurio prema obali uz pratnju životinjskih krikova koji su parali uši. Joel se bacio u vodu i otplivao stoje brže mogao dalje od obale; oružje mu je smetalo, ali je znao da ga se ne smije otarasiti.

Prije toliko godina prije nekoliko stoljeća očajnički mu je trebalo oružje jer je znao da bi ono moglo biti razlika između preživljavanja i smrti, a pet dana nije bilo nikakva oružja. Ali tog petog dana našao se netko na obalama Huang Khea. Plutao je napola ispod vode pored patrole kada je ugledao deset minuta kasnije, nizvodno, predaleko od izvidnikove jedinice da bi bilo logično čovjeka koji je možda mislio ljutite misli koje su učinile da hoda brže, ili je samo osjećao dosadu u svom poslu i htio nekoliko trenutaka biti sam sa sobom i izvan svega toga. Bilo kakve trenutke, samo da nisu isti, možda je mislio taj vojnik. Converse gaje ubio kamenom iz rijeke i uzeo njegovo oružje. Dvapat je ispalio iz tog oružja i dvapat sebi spasio život prije nego stoje stigao do isturene jedinice, južno od Phu Loca.

Gurajući se protiv obalnih struja Rajne, Joel se odjednom sjetio. Ovo je peti dan njegova zatvora na Leifhelmovu imanju to nije bila tamnica u džungli, svakako, ali je ipak bio zarobljenički logor. Uspio je! A petog dana je oružje bilo njegovo! Bilo je znamenja tamo gdje ih je čovjek želio pronaći; nije vjerovao u znamenja, ali je sada prihvatio tu mogućnost.

Bio je u sjenama rijeke, a okolna visoka brda blokirala su umiruće sunce. Plivao je na mjestu i okrenuo se. Tamo na obali, kod usjeka gdje je ušao u vodu, psi su kružili u zbunjenom bijesu, režeći, kevećući, lajući, a nekoliko ih je pošlo dolje da onjuše ubijenog vođu; čineći to, svaki je istovremeno urinirao uspostavljajući i teritorij i status. Snopovi snažnih baterijskih svjetiljki odjednom pronikoše između stabala. Converse je otplivao dalje; preživio je potražne reflektore i u Mekongu. Sada ih se nije bojao; on je već bio tamo ovdje i znao je kad je pobijedio.

Pustio se da ga vanjske struje nose istočno, duž rijeke. Negdje će naići na druga svjetla, svjetla koja će ga dovesti do skloništa i telefona. Sve mora staviti na svoje mjesto i brzo stvoriti plan: on to može. Pa ipak, pravnik u njemu govorio mu je da čovjek s povezanom ranom, u mokrom odijelu, koji govori stranim jezikom na ulici, nije par učenicima Georga

Marcusa Delavanea; oni bi ga pronašli. Zato to treba učiniti na drugačiji način oslanjajući se na svaku vještinu koju smisli. Mora doći do telefona. Mora dobiti prekomorsku vezu. On to može; on će to učiniti! Huong Khe je blijedio. Sada je Rajna bila njegova linija života.

Plivao je prsno i dalje stežući oružje u ruci i osjećajući bol ruke u vodi, kada je ugledao svjetla sela u daljini.

Valerie se namrgodila slušajući riječi preko telefona u svojoj radnoj sobi. Zavojita žica se sasvim ispravila dok se nagnula na stranu i stavila kist u udubinu na slikarskom stalku. Očima je pretraživala suncem obasjane pješčane sprudove tamo izvan staklenih vrata, a svijest joj pratila riječi koje je slušala, riječi koje su pretkazivale neke stvari.

Larry, što to s tobom nije u redu? prekinu ga jer više nije bila kadrasuzdržavati se slušajući ga. Joel nije samo namještenik ili mlađi partner, on je tvoj prijatelj.

Ja nastojim razumjeti, Val prosvjedovao je Talbot koji je nazvao izsvog ureda u New Yorku. Ti me moraš shvatiti. Mnogo je toga što ti nemogu reći jer su me tako uputili oni čije funkcije moram poštovati.

U redu, vratimo se sada će Valerie. Kamo je točno vodio tvojtekst?

Znam da me se to savršeno ne tiče i ne bih se raspitivao da ne mislimda moram...

To ću prihvatiti suglasi se Val. Dobro, o čemu je riječ?

Dakle, ja znam da ste ti i Joel imali problema nastavio je starijipartner Talbota, Brooksa i Simona kao da spominje neku nevažnu dječjuprepirku.

Larry opet ga prekinu Val. Bilo je problema. Mi smo razvedeni.

To znači da su problemi bili ozbiljni.

Je li i fizičko zlostavljanje bilo jedan od njih? upita Talbot brzo, tiha glasa, jer su mu te riječi očito bile odvratne.

Valerie je bila zapanjena; to je bilo pitanje koje nikad ne bi očekivala.

Što?

Valerie je zašutjela, dirnuta neuvijenom izravnošću starijeg čovjeka, koja je proizlazila iz zabrinutosti. Vi ste drag, Larry, i mislim da imate pravo zapravo to znam. Zato mislim da bi mi trebali kazati više nego što ste rekli. Što se dogodilo?

Talbot zašuti nekoliko trenutaka, a zatim progovori, opet brzo i tiho; ponovno riječi koje su mu se gadile. Kažu daje napao čovjeka u Parizu, a da nije bio izazvan. Čovjek je umro.

Ne, to je nemoguće! Ne, on... On to ne bi mogao!

Tako je i meni rekao, ali je lagao. Rekao mi je da je u Amsterdamu, a nije bio tamo. Rekao je da ide natrag u Pariz raščistiti te stvari, a nije otišao. Bio je u Njemačkoj on je još negdje u Njemačkoj.

O, moj Bože, svi se varate! prasnula je Valerie. Vi ga ne poznajete^. Ako se ono što kažete doista dogodilo, onda je bio napadnut prvifizički napadnut pa nije imao drugog izbora već uzvratiti!

Val, želim vjerovati tvojim riječima. Ja želim vjerovati da je bilasamoobrana, ali on je pobjegao, nestao. Veleposlanstvo mu može pomoći izaštititi ga, ali on odbija doći.

Znači daje uplašen. To se može dogoditi, ali to je uvijek samo nekoliko minuta, obično noću kad se probudi. Skočio bi kao oparen, tako stisnutih očiju da bi mu se čitavo lice pretvaralo u naboranu masu. To nikada nijedugo trajalo i sam bi govorio kako je to sasvim prirodno i kako se ne trebabinuti oko toga on se ne brine, govorio je. A mislim da se i nije brinuo; htio je da sve to ostane u prošlosti, nikad ništa nije spominjao.

Možda je trebalo spominjati blago će Talbot.

Valerie je odgovorila jednako blago: 'Touche', in Larry. Nemoj misliti da nisam razmišljala o tome nekoliko posljednjih godina. Ali, što god da se dogodilo, on se tako ponaša samo zato jer je uplašen ili sasvim je moguće da su ga povrijedili. Ili, o moj Bože...

Provjereno je u svim bolnicama i kod registriranih liječnika brzododa Talbot.

U redu, prokletstvo, mora postojati razlog\ Ovo nije ponašanje karakteristično za njega i to ti je poznato.

Upravo je tako, Val. Sve što je učinio nije nalik čovjeku kojega poznajem.

Bivša gospođa Converse se ukočila. Da se poslužim jednim od Joelovih najdražih izraza rekla je zamišljeno pojašnjenje, molim?

Zašto ne? odgovori Talbot; pitanje je jednako bilo upućeno njemu, kao i njoj. Možda ti možeš unijeti malo svjetla koje nitko drugi ne može.

Tko je čovjek u Parizu, taj koji je umro?

Nema se mnogo što reći; navodno je bio vozač, zaposlen u jednom od onih servisa za limuzine. Prema svjedoku, stražaru u podrumu hotela,

Joel je prišao, nešto mu doviknuo i odgurnuo ga od vrata. Čuli su se zvučikomešanja, a za nekoliko minuta čovjeka su pronašli u sporednoj pristupnoj uličici do hotela, s teškim povredama od batina.

To je smiješno! Što je Joel rekao?

Da je izišao kroz vrata, ugledao dvojicu kako se tuku i potrčao da tokaže vrataru prije nego je ušao u taksi.

To je ono što je učinio sigurno će Val.

Vratar u George Cinqu kaže da se nije tako dogodilo. Policija každyda vlasi kose pronađene na odjeći isprebijana čovjeka odgovaraju Joelovojkosi koju su našli ispod tuša u Joelovoj sobi.

Sasvim nevjerovatno!

Recimo da je postojao izazov o kojemu ništa ne znamo Talbot ćebrzo. To ne objašnjava ono što se kasnije dogodilo, ali prije nego što ti toispričam, želim te još nešto upitati. Ti ćeš shvatiti.

Ništa ne razumijem! O čemu se radi?

Za vrijeme onih razdoblja depresije, njegovih mračnih raspoloženja, je li Joel fantazirao? Želim reći, nije li bio žrtvom stanja koje psihijatrizovu "igranje uloga"?

Hoćeš reći nije li se ponašao kao da je druga osoba, na drugačijinačin?

Točno.

Apsolutno ne.

O.

O, što? Hajde s tim van, Larry.

Govoreći o tome što bi moglo biti vjerovatno, a što ne, sad ti se sprema udarac, moja draga. Prema ljudima koji ne žele da mnogo kažem avjeruj da oni znaju Joel je odletio u Njemačku tvrdeći da je angažiran unekoj tajnoj istrazi u vezi s veleposlanstvom u Bonnu.

Možda je i bio. Pa on je na dopustu, koje je T. B. i S. odobrilo, zarne?

Oko predmeta iz privatne domene koji nije u vezi s tim, koliko miznamo. Nema nikakve istrage tajne ili druge veleposlanstva u Bonu.

Iskreno rečeno, ljudi koji su sa mnom razgovarali došli su iz State Departmenta.

O, moj Bože... Valerie je zašutjela, ali prije nego je pravnik mogao išta reći, ona je prošaptala: Ženeva. Taj strašni posao u Ženevi!

Ako i postoji veza Nathan i ja smo to prvo razmatrali ona je takoukopana da ju je nemoguće slijediti.

Tamo je. Tamo je sve počelo.

Pretpostavljam daje tvoj muž racionalan.

On nije moj muž, ali jest racionalan.

Ožiljci, Val. Morali su ostati ožiljci. Suglasila si se sa mnom.

Ne s onima o kojima ti govoriš. Bez ubojstava, laganja i bježanja! To nije Joel! To nije i nije bio moj muž!

Duh je vrlo složen i tankočutan instrument. Pritisci prošlosti mogu izbiti na površinu, mada datiraju od prije niza godina...

Ostavi se toga, Larry! viknula je Valerie. Sačuvaj to za porotu, alinemoj te besmislice lijepiti Converseu.

Ti si uzrujana.

Prokleta si u pravu da jesam! Zato jer tražiš objašnjenja koja nisuprimjerena takvom čovjeku! Prikladna su onome što ti je rečeno. Od onihza koje kažeš da ih moraš poštovati.

Jedino u smislu da su upućeni i da znaju oni imaju pristup informacijama, koje mi nemamo. Osim toga, jedna se činjenica nameće, a tajeda nisu imali ni najblažu predstavu o tome tko je Joel Converse sve dok im

Američko pravničko udruženje nije dalo adresu i telefonski broj Talbota, Brooksa i Simona.

I ti si im povjerovao? Uza sve što znaš o Washingtonu, ti si to jednostavno prihvatio? Koliko se puta Joel vratio iz Washingtona i rekao mi:

Larry kaže da lažu. Oni ne znaju što će, pa lažu.

Valerie sad će pravnik ozbiljno. Ovdje nije riječ o birokratskoj dozvoli, a nakon svih tih godina mislim da mogu povući razliku između nekoga tko igra igru i čovjeka koji je iskreno ljut ljut i uplašen, trebalo bi dodati. Čovjek koji je sa mnom razgovarao podsekretar je u Stateu, Brewster Tolland to mi je potvrđeno i na drugi način a on nije glumio. Bio je bezbježan, bijesan i, kao što se kaže, vrlo uznemiren čovjek.

Što si mu rekao?

Istinu, dakako. Ne zato jer je tako trebalo postupiti, već zato što

Joelu ne bi pomoglo ništa drugo. Ako je bolestan treba mu pomoć, a nesuučesništvo.

Ti s Washingtonom imaš posla svakog tjedna.
Nekoliko puta tjedno, a i to treba uzeti u obzir.
Žao mi je, Larry, ali to je nepravedno.
Budi realna, ja sam razmišljao o tome što sam rekao. Joelu ne bi pomoglo da lažem za njega. Vidiš, uistinu vjerujem da se nešto dogodilo. On nije on.

Čekaj trenutak uzviknu Valerie. Možda to nije Joel!

To je on jednostavno će Talbot.

Zašto? Zato što ljudi u Washingtonu, koje ne poznaješ, izjavljuju daje on?

Ne, Val odgovori pravnik. Zato što sam razgovarao s Reneom u

Parizu prije nego se Washington pojavio.

Mattilon?

Joel je oputovao u Pariz da potraži Reneovu pomoć. Lagao mu je, kao što je i meni lagao, ali to je više od pukih laži Mattilon i ja smo sesuglasili u tome. Postojalo je nešto što je vidio u Joelovim očima, nešto što sam i sam čuo u njegovu glasu. Neko rastrojstvo, oblik očajanja; Rene je to opazio, a ja sam čuo. Nastojao je to sakriti od nas obojice, ali nijemogao. Kad sam posljednji put razgovarao s njim spustio je slušalicu prijenega smo završili razgovor, usred rečenice, a glas mu je odjekivao kao daje zombijev.

Valerie se zagledala u oštre, lelujave odraze sunca na vodama Cape Anna. Rene se suglasio s tobom? upita ga jedva čujnije od šapata.

Sve što sam tebi rekao, mi smo rekli jedan drugome.

Larry, ja se bojim.

Chaim Abrahms je ušao u sobu. Njegove teške cipele lupale su po podu. Dakle, tako! vikao je Izraelac. Mossad je bio u pravu, on je pakleni pas!

Erich Leifhelm je sjedio za svojim stolom, jedina druga osoba u radnoj sobi okruženoj knjigama. Patrole, alarmi, psi\ sad je vikao Nijemac, lupivši svojom slabašnom rukom po crvenoj bugaćici. Kako je uspio?

Ponavljam pakleni pas tako ga je nazvao naš specijalist. Što gaduže drže vezana, on postaje ljući. To se počelo kod njega kupiti već odavno. I tako našprovocateur počinje svoju Odiseju prije nego što smo planirali. Jesi li stupio u vezu s ostalima?

Nazvao sam London rekao je Leifhelm duboko dišući. On ćezvati Pariz, a Bertholdier će zračnim putem poslati svoje jedinice iz Marseillea, jednu za Bruxelles, drugu ovamo, u Bonn. Ne smijemo izgubiti nisata.

Sada ga tražimo, dakako.

Natiirlich! Svaki centimetar obale kilometrima sjedne i druge strane. Svaki put i puteljak koji od rijeke vode u grad.

On vas može zavarati, izbjeći vam; to je dokazao.

Kamo može poći, sabra? U svoju veleposlanstvo? Tamo je mrtavčovjek. U bonsku policiju ili Staatspolizei? Staviti će ga u oklopna kola idovesti ovamo. On ide nikuda.

To sam čuo kad je otišao iz Pariza, kao što sam to opet čuo kad jedoletio u Bonn. Greške su počinjene na oba mjesta, a obje su nas stajalestrahovito mnogo sati. U ova tri sata više sam zabrinut nego što sam to biocijelog svog života u okršajima.

Budi razborit, Chaime, i pokušaj se smiriti. On nema druge odjeće doone u kojoj se valjao u rijeci i blatu; nema nikakvih osobnih dokumenata, bez putovnice je i bez novaca. Ne govori jezik...

Ima novaca! krikne Abrahms, odjednom se sjetivši. Kad je biopod iglom govorio je o velikoj svoti koja mu je obećana u Ženevi, a predana na Mvkonosu.

A gdje je taj novac? upita ga Leifhelm. U njegovu stolu, eto gdjeje. Gotovo sedamdeset tisuća američkih dolara. On nema nijedne njemačke marke u svojim džepovima, niti sata, niti bilo kakvog nakita. Prljav je, u mokroj je odjeći, nema dokumenata, ni novaca, jezik ne govori suvislo, a priča čudnu i besmislenu priču o zatočeništvu upetljavajući der General

Leifhelma pa, takvog bi čovjeka odmah bacili u zatvor kao lutalicu ilipsihopata, ili ijedno i drugo. U tom slučaju bi nas odmah izvijestili, a našiga ljudi vratili ovamo. I imaj na pameti, sabra, sutra ujutro u deset sati toviše neće biti važno. To je tvoj doprinos, Mossadova genijalnost. Jednostavno imamo mogućnosti učiniti kao da je sve prošlo kao što, ne bašjasno, piše u Starom zavjetu.

Abrahms je stajao ispred golema stola, s rukama u džepovima svoje safari jakne. I tako su Židov i feldmaršal stavili sve u pokret. Ironično, zar ne, načisto?

Ne toliko koliko misliš, Jude.2n Nečistoća, kao i ljepota, u oku suuplašenog promatrača. Ti nisi moj neprijatelj; nikad nisi ni bio. Daje bilou starim danima više angažiranih i srčanih poput tebe, nikad ne bismo izgubili rat.

Ja to znam odgovori sabra. Ja sam gledao i slušao kad ste stigli do Kanala. Tada ste izgubili. Bili ste slabi.

To nismo bili mi! To su bili preplašeni Debutanten u Berlinu!

Onda ih drži po strani kad stvorimo istinski novi poredak, Nijemce.

Slabost si ne možemo dozvoliti.

Iskušavaš me, Chaime.

To mi je bila namjera.

Vozač je osjećao poveze na licu, a otekline oko očiju i usana bolno su reagirale na dodir. Bio je u svojoj sobi, gdje je liječnik upalio televizor uvredljivo, jer jedva može vidjeti.

Bio je osramoćen. Zatvorenik mu je pobjegao usprkos njegovim strašnim vještinama i sposobnostima, te četi dobermana kroz koju je, navodno, nemoguće proći. Amerikanac je upotrijebio srebrnu pištaljku, toliko su mu kazali drugi stražari, a činjenica da mu je pištaljka skinuta s vrata također je bila njegova sramota.

On neće dodavati nove detalje svojoj sramoti. Mada je nejasno vidio, rukama je pregledavao svoje džepove što nikome nije palo na pamet u panici potrage i ustvrdio da više nema novčanika, skupocjenog švicarskog sata i novca koji je imao. O tome neće nikome ni zucnuti. Bio je dovoljno zbunjen, a takvo bi otkriće moglo biti razlogom gubitka službe ili, stoje sasvim zamislivo, njegova smrt.

Joel se usmjerio prema drugoj obali stoje brže mogao. Glavu bi uronio ispod vode kad bi god opazio kako me se približava snop svjetla iz snažne baterijske svjetiljke. Ugledao je veliki motorni čamac čiji su bastonovi označavali snagu, a brzi zaokreti i krugovi bili dokaz velikih manevarskih sposobnosti. Čamac je prolazio kroz vodeni gustiš i šaš, a onda bi poletio prema otvorenoj vodi na najmanji znak nekog predmeta u vodi.

Converse je dolje osjećao mekano blato; napola je plivao, napola se vukao prema najmračnijoj točki na obali pazeći na vozačevo oružje za pojasom. Čamčina se približila, a prodirući mlazovi svjetla ispitivali su svaku stopu, svaku grančicu koja se kretala, svaku naglo isplivalu granu, svaku nakupinu riječne travuljine. Joel je duboko udahnuo i polako se spustio ispod površine vode s licem iskošenim prema površini, otvorenih očiju, a vidni krug mu je bila blatna tamna voda. Reflektor je bio sve jači i činilo se da cijelu vječnost lebdi nad njim; centimetar po centimetar išao je ulijevo, a onda je mlaz svjetla krenuo dalje. Izronio je na površinu osjećajući kako mu pucaju pluća, ali je odjednom shvatio da ne smije ispustiti glasa, izazvati ikakav šum, a niti pluća brzo napuniti zrakom jer se ravno iznad njega, na udaljenosti od samo metar i po, vidjela velika krma motornog čamca koja se njihala kao da je trenutačno bez pogona. Tamna figura čovjeka gledala je na obalu vrlo velikim dalekozorom.

Converse se zbunio; bilo je suviše mračno da bi se išta vidjelo, čak uz povećanje. Onda se sjetio, a sjećanje mu je odmah objasnilo značaj instrumenata za gledanje na daljinu. Čovjek je gledao kroz infracrvene leće; upotrebljavale su ih patrole u jugoistočnoj Aziji. Otkrivale su predmete u tami, vojnike u tami.

Čamac je krenuo naprijed, ali jedva pojačanom brzinom, tako da je motor osiguravao najmanju brzinu. Opet je Joel bio smeten. Što je Leifhelmovu potragu dovelo do tog mjesta na rijeci? Iza njega i u daljini bilo je nekoliko drugih čamaca koji su reflektorima pretraživali površinu vode, ali su se kretali, kružili. Zašto se veliki, motorni čamac usredotočio na taj dio obale? Jesu li ga možda opazili kroz infracrvene dalekozore? Ako jesu, onda nastupaju vrlo čudno; Sjevernovijetnamci su bili daleko brži, agresivniji, djelotvorniji.

Converse se tiho spustio ispod površine i polako plivao iza čamca. Poslije nekoliko sekunda podigao je glavu iznad vode, sada je imao čist vidik i počeo shvaćati čudne manevre Leifhelmove patrole. Iza najmračnijeg dijela obale, gdje je doplivaio da se sakrije, bila su svjetla koja je vidio prije osam ili devet minuta, prije nego što su motorni čamac i njegova svjetla zaokupili svu njegovu pažnju. Mislio je da su to svjetla nekog seoceta, ali je bio u krivom dijelu svijeta. To su zapravo bila unutrašnja svjetla četiri ili pet manjih kuća, riječne kolonije sa zajedničkim gatom; vikendice, vjerojatno, onih sretnika koji su posjedovali nepokretnu imovinu na obali.

Ako postoje kuće i gat, mora postojati i put otvoreni prolaz do ceste ili više cesta koje vode u Bonn i okolna mjesta. Leifhelmovi ljudi češljaju svaki centimetar riječne obale, oprezno, tiho, a reflektore upotrebljavaju pod kutom da ne uzbune stanovnike i ne upozore bjegunca ukoliko je stigao do grozda kućica i uputio se prema nevidljivoj cesti ili cestama. Ako zatreba, aktivirat će radio u velikom motornom čamcu, a frekvencija je prilagođena onoj u automobilima koji gore pretražuju, spremni da povuku gvožđa stupice. Za Jolea je to na neki način opet bio Huong Khe. Prepreke su bile znatno manje primitivne, ali ne i manje ubojite. A kao onda, tako i sada treba čekati, čekati u mračnoj tišini i pustiti lovce da povuku svoje poteze.

Oni su ih brzo povukli. Čamac je skliznuo do gata, a dva snažna vanjska motora tiho su bućkala u vožnji unatrag, dok je čovjek skočio s pramca i teškim konopcem brzo ga vezao oko stupa. Za njim su krenula još trojica, odmah otrčavši preko kratkog mola prema travnjaku koji se blago uzdizao; jedan je krenuo

dijagonalno na desno, a druga dvojica požuriše do prve kuće. Bilo je očito što će učiniti: jedan će se smjestiti uz rub šume, pored ulaznog puta što vodi dolje, dok su druga dvojica zagledala u kuće tražeći

neki znak ulaska.

Converse je počeo ruke i noge osjećati kao utege, svaki ud bio je nakovanj koji je jedva mogao držati, a da ne govorimo o kretanju, ali nije bilo izbora. Mlaz reflektora kretao se goredolje uz obalu, a svjetlosni snop je osvjetljavao sve u svojoj blizini. Glava koja bi izronila u krivom trenutku, rasprsnula bi se u vodi. Huong Khe. Gaženje vode između bambusa i šaša. Učini to! Nemoj umrijeti!

Znao je da čekanje nije bilo duže od trideset minuta, ali mu se činilo kao daje trideset sati ili trideset dana proveo u vodenom kavezu za torturu. Ruke i noge su mu bile u agoniji. Oštra bol posvuda mu je sjekla tijelo; grčevi su hvatali mišiće i bolno stezali, a on ih je tjerao zadržavajući dah i plutajući u položaju fetusa; palce je neprekidno pritiskao u sredinu mišića koji su se zgrčili u čvorove. Gutajući zrak dvaput je progutao vodu koju je iskašljavao ispod površine, utopljenih nosnica, i dvaput je opet našao zrak. Bilo je trenutaka kad je njegovu svijest kosnula misao da bi bilo najjednostavnije otplutati niz struju. Huong Khe. Nemoj to učiniti! Nemoj umrijeti!

Konačno, vodom napuhanih očiju, ugledao je ljude koji su se vraćali. Jedan, dvojica...? Trčali su do gata, do čovjeka s konopcem. Ne! Čovjek s konopcem je potrčao naprijed! Njegove se oči šale s njim! Samo su dvojica dotrčala na gat, a prvi im se pridružio i nešto ih pitao. Čovjek s konopcem vratio se do stupa i otpustio konopac; druga dvojica su skočila u čamac. Prvi se opet pridružio svojim kolegama, sada na pramcu čamca ostavljajući jednog čovjeka na obali, usamljenog promatrača, negdje na nevidljivu mjestu između obale i gornje ceste. Huong Khe. Pješadijski izvidnik, odijeljen od svoje patrole.

Motorni čamac se naglo udaljio od mola i prošišao ne više od metar i po od Joela kojeg je ispod vode protrljao njegov vodeni trag. Čamac se opet uputio prema obali i usporio: reflektori su zvjerali po gustom raslinju obale, pa se usmjerili na zapad, natrag na Leifhelmovo imanje. Converse je držao glavu iznad površine, gutajući široko otvorenih usta sav zrak koji je mogao usisati, dok se polako vrlo polako kretao kroz blato. Izvukao se kroz mokri šaš i grane, i hodao sve dok nije došao do suhog tla. Huong Khe. Navukao je šipražje preko sebe što je bolje mogao, a osobito preko prema nebu okrenutog lica. Odmorit će se sve dok ne osjeti kako mu krv polako, ali bolno struji kroz tijelo, sve dok se mišići vrata ne

olabave uvijek je problem vrat; vrat je signal upozorenja a onda će razmisliti o čovjeku u tami na brežuljku iznad njega.

Zadrijemao je sve dok ga nije probudio val što je dopro odozdo. Gurnuo je granje i lišće s lica i pogledao gotovo žmireći na vozačev sat na zglavku, na slabo svjetleći brojčanik. Spavao je gotovo jedan sat na preskoke, razumije se, jer je i najslabiji šum nakratko otvarao njegove kapke, ali se ipak donekle odmorio. Pomicao je vrat naprijednatrag, a onda je pokrenuo ruke i noge. Sve gaje boljelo, ali je nepodnosiva bol ipak popustila. A sada se trebalo suočiti s čovjekom na brežuljku iznad njega. Pokušao je ispitati svoje misli i osjećaje. Bio je uplašen, dakako, ali je njegov bijes mogao nadvladati taj strah. Tako je i prije bilo, tako će i sada biti. Ono što je važno, to je cilj neka vrsta zakloništa, mjesto gdje može misliti i sastavili elemente cjeline i nekako obaviti najvažniji telefonski razgovor u svom životu poziv Larrju Talbotu i Nathanu Simonu u New York. Ukoliko to ne učini on je mrtav kao što je Connal Fitzpatrick nesumnjivo mrtav. Isuse! Što su učinili s njim? Čovjek u želji za osvetom, koju je tako svojski tražio, uhvaćen je u bolesnu mrežu koja se zove Akvitanija! Nepravedni svijet... Ali nije mogao misliti o tome; mora svu pažnju usredotočiti na čovjeka na brežuljku.

Puzao je na rukama i nogama. Zahvat po zahvat puzao je kroz šumu koja je graničila s neasfaltiranim putem koji se penjao brežuljkom. Zaustavio bi se kad god bi čuo pucketanje grančice ili pomicanje kamenčića, čekajući trenutak da se sve to stopi u zvuku šume. Ponavljao je da je u prednosti; njega se ne očekuje. To mu je pomagalo da se suprotstavi strahu od tame i saznanju daje pred njim fizičko suočavanje. Poput izvidnika one patrole prije toliko godina u Huong Kheu, i ovaj čovjek iznad njega ima predmete koji mu trebaju. Borbu je nemoguće izbjeći, pa je najbolje ne misliti o njoj, već se jednostavno prisiliti na stanje duha neopterećeno osjećajima i učiniti ono što mora. Ali to treba dobro učiniti i to njegova svijest mora prihvatiti. Ne smije biti oklijevanja, nikakvog uplitanja savjesti ili bilo kakvog zvuka oružja. Samo upotrijebiti čelik.

Ugledao ga je, što je bilo prilično čudno, kao siluetu na svjetlu udaljene ulične svjetiljke, daleko iznad puta. Bio je naslonjen na deblo stabla i gledao dolje; njegovo je vidno polje obuhvaćalo sve što se ispod njega zbiva. Dok je Joel puzao strminom, prostor između njegovih ruku i koljena pretvorio se u centimetre; zaustavljanja su bila češća, a tišina sve stvarnija. Puzao je u polukrugu iznad stabla i čovjeka, a onda se uputio dolje, poput velike mačke koja se baca na plijen. Bio je

grabežljivac; kao prije toliko godina, sve je bilo nevažno osim zadovoljenja potrebe da preživi.

Bio je na udaljenosti od svega dva metra; čuo je čovjeka kako diše. Ispod njega je nešto kvrcnulo. Grančica! Izvidnik se okrenuo, užagrenih očiju na bljesku svjetla. Converse se bacio držeći cijev pištolja čvrsto u

ruci. Čeličnim drškom je prasnulo u Nijemčevu sljepoočnicu, a onda u vrat. Čovjek je pao unazad, omamljen, ali ne bez svijesti; zaurlao je. Joel se bacio na vrat svoga neprijatelja i napola ga ugušio prije nego je čeličnu ručku svom snagom zaustavio na Nijemčevu čelu; istog se časa pojaviše i krv i tkivo.

Tišina. Bez pokreta. Uništenje drugi izvidnik, odijeljen od svoje patrole. I kao prije toliko godina, Converse si nije dozvolio nikakav osjećaj. To je učinjeno i on mora dalje.

Žrtvina suha odjeća, uključujući jaknu od tamne kože, bila je sasvim prikladna njegovim mjerama. Poput većine zapovjednika niskog ili srednjeg rasta i Leifhelm se okružio visokim ljudima, radi osobne zaštite, ali i da bi pokazao vlastitu superiornost nad svojim višim zemljacima.

Tu je bilo još jedno ručno oružje; Joel se borio s magazinom, zatim ga izvukao i zajedno s oružjem bacio daleko u šumu. Nagrada je bio Nijemčev novčanik; sadržavao je poveću svotu novca i izlisanu, često pečatiranu putovnicu. Bilo je jasno daje odani Leifhelmov namještenik često putovao za Akvitaniju vjerojatno ne znajući ništa, a najmanje to daje on sam vrlo potrošna roba, ali uvijek pri ruci u trenutku odluke. Čovjekove mu cipele nisu bile prikladne, bile su pretijesne. Converse je upotrijebio odjeću da očisti svoje cipele, a Nijemčeve suhe čarape upile su nešto vlage unutrašnje kože. Potom gaje pokrio granjem i brežuljkom se uputio prema cesti.

Stajao je između stabala i izvan pogleda prateći pet automobila, sve limuzine, koji su vjerojatno pripadali Erichu Leifhelmu. Zatim je ugledao žarkožuti volkswagen koji mu se približavao, a malo je pleo u vožnji. Istupio je i podigao ruke, stoje bila kretnja čovjeka u nevolji.

Mali se automobil zaustavio plavokosa je djevojka sjedila na mjestu suvozača, a vozač nije imao više od osamnaest ili dvadeset godina; odostraga je sjedio još jedan mladić, također plavokos, odjeven u crno, po izgledu reklo bi se daje djevojčin brat.

Was ist los, Opa? upita ga vozač.

Bojim se da ne govorim njemački. Možete li govoriti engleski?

Ja govorim nešto engleski reče momak u crnom, nejasno izgovarajući riječi. Bolje od njih dvoje! Oni samo žele stići do našeg mjesta i voditi ljubav. Vidite! Govorim li engleski?

Doista govorite, i to vrlo dobro. Biste li im objasnili, molim vas?

Iskreno rečeno, porječkao sam se sa svojom ženom, tamo na nekakvoj zabavi znate, one ljetne kuće pa se želim vratiti u Bonn. Platit ću vam, dakako.

Ein Streit mit seiner Frau? Er will nach Bonn. Er wird uns bezahlen.

Warum nicht? Sie haben mich heute sowieso schon zu viel gekostet rekao je vozač.

Nicht für was du kriegst, du Drecksack! viknula je djevojka smijući se.

Uđite, mein Herr\ Mi smo vaši vozači. Samo se molite da on ostanena cesti, 7a! U kojem ste hotelu odsjeli?

Zapravo, ja ne bih htio ići tamo. Uistinu sam ljut. Htio bih joj dati lekciju tako da noćas ne budem tamo. Mislite li da biste mi mogli naći sobu? Platit ću vam čak i više, dakako. Iskreno, i ja sam prilično popio.

Ein betrunkenen Tourist! Er will ein Hotel. Fahren wir ihn ins Rosencafe?

Dort sind mehr Nuten als der alte Knacker schafft. Mi smo vaši vodiči, Amerikaner dodao je mladić pored Conversea.

Mi smo studenti koji će vam ne samo pronaći sobu, nego i dati priliku da sa zadovoljstvom uzvratite svojoj ženi! Tamo je i kavana. Vi ćete nam kupiti koji lager,

Sve što želite. Ali bih također želio telefonirati. U Sjedinjene Države posla radi. Hoću li i to moći?

Gotovo svi u Bonnu govore engleski. Ako ne govore u tom Rosencafeu, ja ću se pobrinuti za to. Šest lagera, ipak, upamtite!

Dvanaest ako želite.

Da wird es im Pissoir eine Ueberschvemmung geben! Znao je valutni tečaj, pa je ušavši u kafić omiljen među studentima

izbrojio novac, koji je uzeo dvojici Nijemaca. Bilo je ugrubo oko petstotina dolara, od kojih su više od tri stotine pripadale čovjeku s brežuljka.

Mamurni službenik kod recepcije objasnio je na čudno sastavljenom engleskom da njihova telefonska centrala, da, može pozvati Ameriku, ali ćete potrajati nekoliko minuta. Joel je ostavio pedeset dolara u njemačkim markama za svoje mlade dobre samaritanke, ispričao se i uputio u svoju sobu onakvu kakva je bila. Poslije jednog sata zazvonio je telefon.

Larry?

Joel?

Hvala Bogu da si tu! kriknuo je Converse s olakšanjem. Nikad nećeš saznati koliko sam se nadao da nisi izvan grada. Osigurati pozivodavde je gadna stvar!

Ovdje sam odgovori Talbot, odjednom mirnog i suzdržanog glasa.

Gdje si ti, Joel? upita ga mirno.

U nekoj lošoj isprici za hotel u Bonnu. Tek sam stigao ovamo. Jošmu ne znam ni ime.

Ti si u hotelu u Bonnu, a ne znaš u kojemu?

Nije važno, Larry! Daj mi Simona. Želim razgovarati s obojicom.

Brzo.

Nathan je u sudu. Trebao bi se vratiti do četiri sata po našem vremenu. To je za otprilike jedan sat.

Prokletstvo!

Lakše, Joel, nemoj se uzbuđivati.

Ne uzbuđivati se...? Za ime Božje, bio sam zatvoren u kamenoj kućis rešetkama na prozorima punih pet dana! Uspio sam pobjeći prije nekoliko sati i paklenski trčati kroz šumu progonjen čoporom pasa i luđacimas oružjem. Jedan sat sam proveo u vodi, vraški blizu utapanju, prije negosam stigao do obale čuvajući se da mi netko ne skine glavu, a onda sammorao morao sam...

Što si morao učiniti, Joel? upita ga Talbot s čudnom pasivnošću uglasu. Što si morao učiniti?

Prokletstvo, Larry, možda sam ubio čovjeka da se izbavim s onogmjesta!

Morao si nekoga ubiti, Joel? Zašto misliš da si to morao učiniti?

Čekao je na mene! Bila je potraga za mnom! Na zemlji, u šumi, ušumi duž obale bio je izvidnik, odijeljen od svoje patrole. Izvidnici, patrole! Morao sam se izvući, pobjećil A ti mi kažeš da se ne uzbuđujem!

Smiri se, Joel, pokušaj se savladati i razmisliti... Ti si i prije pobjegao? Prije puno vremena?

Kakve to ima veze s bilo čim? prekinu ga Converse.

I onda si morao ubijati ljude, zar nije bilo tako? Te uspomene morada su neprestano s tobom.

Larry, to je sranje! Slušaj me i zapisi sve što kažem imena koja ćuti dati, činjenice sve zapisi.

Možda bi trebala Janet preuzeti liniju. Njena stenografija...

Ne! Samo ti, nitko drugi! Oni mogu ući u trag ljudima, svakome tkonešto zna. To nije tako zamršeno. Jesi li spreman?

Svakako.

Joel je sjeo na uski krevet i duboko uzdahnuo. Najbolji način da se to kaže kao stoje i meni bilo rečeno, ali to ne moraš napisati, dovoljno je da razumiješ jest činjenica da su se oni vratili.

Tko?

Generali feldmaršali, admirali, pukovnici saveznici i neprijatelji, svi terenski i pomorski zapovjednici. Došli su odasvud i spojili se u cilju dapromijene vlade, zakone i vanjsku politiku, a sve na temelju vojnih prioriteta i odluka. To jest luđački, ali bi mogli uspjeti. Mi bismo živjeli njihovefantazije jer bi oni bili na vlasti vjerujući da imaju pravo i da su nesebični odani kao što su to uvijek bili.

Tko su ti ljudi, Joel?

Da, napiši to. Organizacija se zove Akvitaniya, a temelji se na povijesnoj teoriji da bi se područje Francuske koje se nekad zvalo Akvitaniyamoglo proširiti na cijelu Europu i dalje poput kolonija na sjevernoamerički kontinent.

Čija je to teorija?

To nije važno, to je samo teorija. Organizaciju je zamislio general

George Delavane u Vijetnamu je bio poznat kao Ludi Marcus a vidiosam samo dio štete koju je prouzročio taj kurvin sin! Povukao je za sobom vojno osoblje sa svih strana, sve zapovjednike, i oni su istrčali regrutiravšisebi slične fanatike koji vjeruju daje njihov put jedini. Cijele prošle godine, i duže, upućivali su ilegalne pošiljke oružja i streljiva terorističkimkupinama, ohrabrujući destabilizaciju gdje god su mogli, ali im je konačnicilj ili konačno uvjerenje da će ih pozvati da povrate red u svijetu, a u tomće poslu preuzeti vlast u svoje ruke... Prije pet dana sam se susreo s Delavaneovim ključnim ljudima iz Francuske i Njemačke, Izraela i Južne Afrikei, mislim, vjerojatno iz Engleske.

Ti si se sastao s tim ljudima, Joel? Jesu li te pozvali na sastanak?

Mislili su da sam jedan od njih, da vjerujem u sve iza čega stoje.

Vidiš, Larry, oni nisu znali koliko ih mrzim. Oni nisu bili tamo gdje sam jабio, nisu vidjeli što sam ja vidio kako ti kažeš, prije toliko godina.

Kad si morao pobjeći doda Talbot sa simpatijama. Kad si moraoubijati ljude to su bila vremena koja nikad nećeš zaboraviti. Mora da sise strašno osjećao.

Da, tako je bilo. Prokletstvo, dal Oprosti, ostanimo na kursu. Ja samtako umoran tako uplašen, mislim.

Opusti se, Joel.

Svakako. Gdje sam stao? Converse je protrljao oči. Oh, da, sje ćam se. Dobili su informacije o meni, informacije o mojoj vojnoj službi, o mom statusu ratnog zarobljenika, što zapravo nije bio dio moje arhive, ali su oni to nabavili i pronašli što i tko sam bio. Čuli su riječi koje su im otkrile koliko ih mrzim, koliko mrzim ono stoje učinio Delavane, što su svi oni radili. Drogirali su me, izvukli iz mene sve što su mogli, pa me bacili u bogomzaboravljenu kamenu kuću usred šume iznad Rajne. Dok sam bio pod kemikalijama mora da sam im rekao sve što sam znao...

Kemikalijama? upita Talbot, koji očito nikad nije čuo taj izraz ilibarem ne u ovakvom kontekstu.

Amitoli, pentotali, skopolamin.219 Ja sam bio ruta, Larry. Bio samtamo i natrag.

Bio si? Gdje?

U logorima. To je nevažno.

Nisam siguran daje tako.

Ali jest tako! Važno je da su doznali što sam znao. To znači da ćeubrzati svoj tijek akcije.

Tijek akcije?

Mi smo u razdoblju odbrojanja. Sada! Dva tjedna, tri tjedna, najviše četiri! Nitko ne zna kako ili gdje, ili što su mete, ali će doći do eksplozijenasilja i terorizma, i to posvuda, što će biti izgovor da krenu i preuzmuvlast u svoje ruke. Akumulacija, brza akceleracija, to su riječi koje su upotrebljavali!

Slažem se, mogu li sada ja govoriti? upita odvjetnik iz New Yorka čudnim, ravnim glasom. Prvo, gdje si ti, Joel? Pogledaj na telefon ilipročitaj što piše na pepeljari ili pogledaj po stolu, mora postojati nekakavhotelski papir.

Nema stola, a pepeljare su obrezane čaše... Samo trenutak, uzeo samnekakve šibice u baru gdje sam kupio cigarete. Converse je izvadio korice sa šibicama iz džepa kožne jakne. Evo ga. Riesendrinks.

Pogledaj ispod toga. Moj je njemački ograničen, ali mislim da toznači izvrsna pića ili nešto slično.

O? Onda mora biti ovo. Rosencafe.

To zvuči bliže. Kaži mi slovo po slovo, Joel.

Converse je to učinio, ali gaje uznemirivao neki nedefinirani osjećaj. Jesi li zabilježio? upita ga. Ovdje je telefonski broj. Joel je pročitao brojeve otisnute na koricama.

Dobro, sjajno, sada će Talbot ali prije nego spustiš slušalicu a jaznam da ti je odmor jako potreban imam nekoliko pitanja.

Nadam se svim srcem da ih imaš!

Kad smo razgovarali nakon stoje onaj čovjek povrijeđen u Parizu, rekao si mi da si u Amsterdamu. Rekao si da ćeš odletjeti natrag u Pariz isusresti se s Reneom, pa sve izgladiti. Zašto to nisi učinio, Joel?

Za ime božje, Larry. Netom sam ti ispričao što sam sve prošao. Išaosam za tim ljudima tom prokletom Akvitanijom a to nisam mogao učiniti nikako drugačije nego što sam učinio. Morao sam se uvući među njih, nisam smio traćiti vrijeme!

Taj čovjek je umro. Jesi li imao ikakve veze s njegovom smrću?

Isuse, jesam, ja sam ga ubio! Pokušao me zaustaviti, svi su me pokušali zaustaviti! Pronašli su me u Kopenhagenu i slijedili me. Ovdje su mečekali u zračnoj luci. To je bila stupica!

Da te zaustave prije nego dođeš do tih ljudi, tih generala i feldmaršala?

Da!

A malo prije si mi rekao da su te ti isti ljudi pozvali na sastanak.

Sutra ujutro ću ti sve to objasniti od riječi do riječi rekao je Converse osjećajući napetost posljednjih sati dana što je kulminiralo iscrpljenošću i strašnom glavoboljom. Tada ću imati sve na papiru, a ti ćeš možda morati doći ovamo po to i po mene. Glavno je da smo u vezi. Imaš imena, opći pregled, a i znaš gdje sam. Razgovaraj s Nathanom, razmisliteo svemu što sam rekao, a nas trojica ćemo odlučiti što ćemo. Imamo kontakte s Washingtonom, ali moramo biti oprezni. Ne znamo tko je s kim.

Ali tu ima jedna prednost. Neki od materijala koje imam koje sam imaomogu potjecati samo od nekih naših ljudi tamo. Prema jednom gledištu, oni su me stavili u pokret. Ti ljudi, koje ja ne znam, prate svaki moj pokret jer ja radim ono što oni ne mogu.

Sam samcat reče Talbot, suglasivši se. Bez pomoći Washingtona.

Bez njihove pomoći.

Tako je. Oni se ne smiju pokazati; moraju ostati u pozadini sve dokne iznesem nešto konkretno. Takav je bio plan. Kad ti i Nathan porazgovarate, nazovite me ako imate pitanja. Ja ću samo prileći jedan sat ili kojuminutu više.

Imam sada jedno pitanje, ako mi dozvoliš. Ti znaš da Interpol imameđunarodnu potjernicu za tobom.

Znam.

I da te američko veleposlanstvo traži.

I to znam.

Rečeno mi je daje do tebe stigao glas da dođeš u veleposlanstvo.

Rečeno je tebi?

Zašto to nisi učinio, Joel?

Isuse, ja to ne mogu\ Zar misliš da ne bih da mogu? Tamo mile Delavaneovi ljudi. U redu, to je pretjerano, ali sigurno znam za trojicu. Vidiosam ih.

Kako sam saznao, sam veleposlanik Peregrine ti je dao riječ, jamčeciti zaštitu, povjerenje, čuvanje tajne. Zar to nije bilo dovoljno?

Kako si saznao... Odgovor je ne\ Peregrine nema pojma stoje unutar te zgrade. Ili možda zna. Vidio sam Leifhelmov automobil kako prolazikroz vrata američkog veleposlanstva kao da posjeduje doživotnu propusnicu. U tri sata ujutro. Leifhelm je nacist, Larry, nikad 4 nije bio ništa drugo!

Dakle, što ti to govori o Peregrinu?

Hajde, Joel. Blatiš čovjeka. Walter Peregrine je bio jedan od junaka

Bastogne. Njegovo zapovjedništvo u Battle of the B.220 je ratna legenda.

Sumnjam da su mu nacisti najdraži gosti.

Njegovo zapovjedništvo? Još jedan zapovjednik] Onda on moždatočno zna što ima u svojem veleposlanstvu!

To nije pravedno. Njegovo otvoreno kritiziranje Pentagona je dokumentirano u njegovoj poslijeratnoj karijeri. Nazivao ih je megalomanijacima s prokletu mnogo novca, koji hrane svoj ego na račun poreznih obveznika. Ne, nisi pravedan, Joel. Nazovi ga telefonom, razgovaraj s njim.

Nisam pravedan? sada će Converse potihom, dok mu je nedefinirani osjećaj bio sve jasniji, pretvorivši se u upozorenje. S kojim si nepogrešivim autoritetom kontaktirao? Tko ti govori o meni te bisere mudrosti? Na temelju čega i odakle?

U redu, Joel, u redu, smiri se. Da, razgovarao sam s ljudima ljudima koji ti žele pomoći. U Parizu je mrtav čovjek, a sada kažeš da je jošjedan mrtav u Bonnu. Govoriš o izvidnicima i patrolama, o tim strašnimkemikalijama i kako si trčao kroz šumu i morao se sakrivati u vodi. Zarne razumiješ, sine? Nitko te ne optužuje ili smatra odgovornim. Nešto sedogodilo; ti sve to opet proživljavaš.

Tako mi Boga! sada će Converse, zaprepašten. Ti ne vjeruješ nijednu jedinu riječ koju sam rekao!

Ti vjeruješ, a to je jedino važno. Ti gajiš duboku, razumljivu mržnjuprema ratu i svim vojnim stvarima. Ne bi bio čovjek da nije tako.

Larry, sve što sam ti rekao je istinal

Onda se obrati Peregrineu. On će te saslušati.

Jesi li ti ograničeniji nego što mislim? viknuo je Joel. Neću nikadposjetiti Peregrinea! Raznijeli bi mi glavu!

Razgovarao sam s tvojom ženom oprost, bivšom ženom. Rekla jeda si imao takvih trenutaka noću...

Razgovarao si s Vall Ti si nju uvukao u sve ovo? Kriste, jesi li sišaos pameti? Zar ne znaš da svakome ulaze u trag i prate ga? Desilo se točnoispred tvog nosa, savjetniče! Lucas Anstett! Drži se podalje od nje! Drži sepodalje ili ću ili ću...

Što ćeš, sine? mirno ga upita Talbot. I mene ćeš ubiti?

O, Isuse!

Učini kao što ti kažem, Joel. Nazovi Peregrinea. Sve će biti u redu.

Odjednom je Converse čuo čudan zvuk na liniji, koji je čuo stotinuputa prije. Bio je to kratki šum, jedva značajan, ali sada vrlo znakovit. Bio je to ućtivi signal Lawrencea Talbota sekretarici da dođe u njegov ured i uzme revidirano pismo ili ispravljenu zabilješku ili vrpcu s diktatom. Joel je znao stoje to. Adresa otrcanog hotela u Bonnu.

U redu, Larry rekao je glumeći iscrpljenost, koja je bila više negorealna. Tako sam prokleta umoran. Pusti me da se malo ispavam, pa ćumožda nazvati veleposlanstvo.

Converse je lupio slušalicom i pogledao po slabo osvjetljenoj sobi. Mora juriti. Za nekoliko minuta će iz veleposlanstva pojuriti automobili, a u njima će biti barem jedan od onih s oružjem i metkom namijenjenim njemu!

Što se, dođavola, događa s njim? Istina je fantazija obložena lažima, a laži su mu jedino sredstvo da preživi. Bezumlje!

Pretrčao je pored dizala do stubišta, svladavajući odjednom po dvije ili tri stube da bi napokon stigao do vrata predvorja, četiri kata niže. On mora nekako ući u kafić, sakriti se negdje. Tamo gdje ga nitko neće vidjeti.

Kafić! Njegovi samaritanci! Podigao je ovratnik kožne jakne, a pojas hlača spustio niže, hodajući sasvim polako. Zatim se opušteno približio vratima, skrivajući jedva primjetnu nesigurnost u hodu. Pozdravile su ga plutajuće razine

duhanskog dima ali, pardon, dim nije poticao samo od cigareta i on se brzo morao prilagoditi svjetlima koja su se nepravilno okretala i buci koja nikome nije koristila, kombinaciji grlene rike i disco glazbe stoje nezaustavljivo prodirala iz najsvremenijih zvučnika, nesmiljeno gušeći svaki zvučni otpor oko sebe. Njegovi dobri samaritanci već su bili otišli: pogledom je tražio plavokosu djevojku, ali ni nje nije bilo. Stol za kojim su sjedili zauzela je druga četvorka ne četiri nego tri osobe, koje su se pridružile onom studentu koji je govorio engleski.

Nisam znao jesam li ostavio dovoljno novaca za onih dvanaest pivakoja sam obećao rekao je ugodnim glasom.

Ah! Baš sam govorio o vama, Herr Amerikaner\ Ovo su moji prijatelji kao i ja, sve strašni studenti!

Naši prijatelji su otišli?

Rekao sam vam glasno će plavokosi mladić kroz buku. Oni suse htjeli odvesti do kuće i predati se ljubavi. To je sve što rade\ Naši suroditelji otišli u Bavreuth na glazbeni festival, a oni će stvarati svoju glazbuna njenom krevetu.

Lijep aranžman odgovorio je Converse, nastojeći smisliti kako da načne temu koju mora brzo započeti. Imao je malo vremena.

Vrlo dobro, gospodine! rekao je tamnokosi mladić s njegova desnestrane. Hans bi to propustio; njegov je engleski razumljivo lošiji. Ja samu okviru razmjene dvije godine boravio u državi Massachusetts. Aranžmanje i glazbeni izraz. Vi ste kombinirali oba! Vrlo dobro, sir\

Ja se trudim odvratiti Joel besciljno gledajući u studenta. Vi doistagovorite engleski? upita ga iskreno.

Vrlo dobro. Moja stipendija ovisi o tome. Moji su prijatelji dobri ljudi, nemojte krivo pomisliti, ali su bogati i ovamo dolaze zbog zabave. Kaodječak, živio sam dvije ulice dalje od ovog mjesta. Neka se zabave; ne činenikome zlo, a novac se širi.

Vi ste trijezni odgovori mu Converse, čije su riječi graničile s pitanjem.

Mladić se nasmijao kimnuvši. Večeras, da. Sutra poslije podne imam težak ispit i potrebna mi je čista glava. Ljetni su ispiti najgori. Profesori bi najradije bili na odmoru.

Htio sam s njim porazgovarati reče Joel pokazujući glavom naplavokosa studenta, koji se nešto prepirao s dvojicom prijatelja lamatajućirukama po zraku; glas mu je bio kreštav. Ali to nema smisla. Nastavite.

U kom smislu, gospodine, ako mi opraštate obilatost izraza.

Obilatost? Što vam je glavni predmet?

Preliminarno pravo, gospodine.

To mi nije potrebno.

Postoji neka teškoća, siri

Ne za mene. Slušajte, nemam puno vremena, a imam problem. Moram otići odavde. Moram naći drugo mjesto gdje ću odsjesti samo dosutra ujutro.

Mladi tamnokosi Nijemac je oklijevao, kao da se skanjuje odgovoriti, ali je ipak odgovorio, nagnuvši se da ga Joel čuje. Budući da ste spomenuli tu temu, uvjeren sam da shvaćate da ne bi bilo primjereno studentu prava da pomaže čovjeku pod nejasnim okolnostima.

Baš zbog toga sam to rekao brzo odgovori Converse govoreći studentu u uho. Ja sam odvjetnik i, pod ovom odjećom, prilično uvažan.

Jednostavno rečeno, ovdje sam zbog američkog klijenta i jedva čekam zrakoplov sutra ujutro.

Mladić ga je slušao, kimao, proučavao Joelovo lice i opet kimnuo. Dakle, ovo nije smještaj koji biste normalno potražili!

Izbjegavao bih ga kad god bi to bilo moguće. Pala mi je na pamet misao kako bi bilo dobro da noćas ne budem upadljiv.

Takvih je mjesta u Bonnu vrlo malo, gospodine.

Na čast Bonnu, savjetniče. Bacivši pogled na kafić i njegovu prevladavajuću klijentelu, Converseu je pala na pamet druga misao.

Ljeto je! brzo se obratio studentu kroz zadimljenu ludnicu. Zar ovdje nema hostela za mlade?

Oni u blizini Bonna i Kolna su puni, gospodine, uglavnom Amerikanaca i Nizozemaca. Drugi, u kojima bi se možda moglo naći mjesta, prilično su daleko, sjeverno prema Hanoveru. Međutim, mislim da postoji drugo rješenje.

Koje?

Ljeto, gospodine. Stanovi za izdavanje koji su obično puni studenata, u ljetnim mjesecima su gotovo svi prazni. U kući u kojoj stanujem postoje dvije prazne sobe na trećem katu.

Mislio sam da ovdje stanujete.

To je bilo davno. Moji su roditelji u mirovini i žive s mojom sestromu Mannheimu.

Meni se jako žuri. Možemo li otići? Platit ću što mogu večeras, asutra ujutro više.

Mislio sam da ste rekli da ćete ujutro uzeti zrakoplov.

Najprije se moram zaustaviti na dva mjesta. Možete doći sa mnom ipokazati mi gdje je to.

Mladić i Joel su se ispričali znajući da njihova odsutnost neće nikome teško pasti. Student se uputio prema vratima predvorja, ali gaje Converse uhvatio za lakat pokazujući mu kretnjom prema izlazu na ulicu.

Vaša prtljaga, gospodine! dobaci glasno mladi Nijemac kroz prigušena i blještava svjetla.

Vi mi ujutro možete posuditi brijaći aparat! odgovori mu Conversepovlačeći mladića kroz sijaset tijela prema vratima. Nekoliko stolova prijeulaza, na praznoj stolici, ležala je mekana zgužvana kapa od tkanine. Onse sagnuo i uzeo je držeći je ispred sebe dok nije došao do vrata. Izišao jena pločnik, a student iza njega. Kojim putem? upita, navukavši kapuna glavu.

Ovuda, sir odgovori mladi Nijemac pokazujući ispod otrcane nadstrešnice susjednog ulaza u hotel.

Hajdemo reče Joel i zakorači.

Zaustavili su se točnije rečeno najprije se Converse zaustavio, čvrsto držeći studenta za rame i okrenuvši ga prema zgradi. U ulici se, u velikoj brzini, pojavila crna limuzina koja je skrenula u otvoreni prostor ispred nadstrešnice. Dvojica muškaraca izišla su kroz stražnja vrata i pojurila pre

ma ulazu; drugi čovjek je oprčao oko prtljažnika da bi se pridružio prvome. Joel je nagnuo glavu dok je mladi Nijemac zurio u njega. Prepoznao je obojicu; oba muškarca bili su Amerikanci. Prije osam večeri bili su u zračnoj luci KolnBonn u nadi da će ga uhvatiti u zamku, kao što su i sada došli da ga uhvate. Crni automobil je krenuo naprijed, zamijenivši žarko osvijetljeni prostor ulaza malo udaljenijom sjenom. Povukao se do pločnika i čekao. Mrtvačka kola koja čekaju svoj teret.

Was ist los? upita ga mladi Nijemac, ne uspevši sakriti strah.

Ništa, zapravo. Converse je maknuo ruku i prijateljski dvaputudario studenta po ramenu. Neka ti ovo samo bude lekcija, savjetniče.

Upoznaj svoga klijenta prije nego postaneš pohlepan i prihvatiš previsokunagrađu.

Jaodgovori mladi Nijemac pokušavši se nasmijati, mada u tome nije uspio; pogled mu je i dalje bio prikovan za crnu limuzinu.

Brzo su prošli pored parkiranoj automobila s vozačem u kolima; žar cigarete vidio se u mraku prednjeg sjedišta. Joel je navukao kapu i opet nagnuo glavu skrivajući je sada od jednog od svojih zemljaka.

Istina je fantazija obložena lažima... Preživljavanje je u trčanju i skrivanju. Bezumlje!

Rano jutro je blagostivo bilo lišeno događaja, ali ne i misli koje su divljale. Student po imenu Johann osigurao mu je sobu u svratištu čija je vlasnica bila oduševljena stotinom njemačkih maraka, koliko je zatražila za iznajmljivanje. To je bilo znatno više nego su bili njeni troškovi za gazu, zavoj i antiseptik koje mu je dala da previje rane. Converse je spavao zdravo, mada na prekide, jer su ga budili strahovi pretvoreni u mračne snove. Nakon sedam sati ujutro više nije mogao spavati.

Imao je važan posao za koji se morao pobrinuti; bio je svjestan rizika, ali mu je novac sada bio potrebniji nego ikad. Na Mvkonosu je informirani, ali zakučasti Laskaris uputio 100.000 dolara bankama u Parizu, Londonu i New Yorku, služeći se prihvaćenom praksom napisanih brojeva kao potpisom za podizanje novca. Osim toga, Laskaris mu je savjetovao da ne pokuša nositi sa sobom ili pamtiti četiri niza dugih i sasvim različitih brojeva. Umjesto toga, bankar će žicom izvijestiti putničke urede American Expressa u četiri grada da u razdoblju od tri mjeseca drže poruku za koga, gospodine Converse? To bi trebalo biti ime koje vama nešto znači, ali ne drugima. To će biti vaš kod, nikakva druga identifikacija nije potrebna kao što postoje stanovita bankarska telefonska utanačenja u vašoj zemlji... Neka bude Charpentier. J. Charpentier.

Joel je shvatio daje taj trik možda otkrio dok je bio pod narkoticima. A možda i nije; njegova svijest nije bila usredotočena na novac. Svijest je posjedovala mnogo toga, ali su kemikalije imale zadatak da izvuku samo grozničave prioritete. Naučio je to u logorima prije cijelog jednog životnog vijeka i dvaput bio iznenađen što nije spomenuo duboko razrađenu taktiku na putu spasa, bijega. Postojalo je još nešto, bez obzira na etiku. Mladi Nijemac, Johann, bit će njegov posrednik. Rizici se ne mogu izbjeći, samo minimizirati; i to je naučio prije cijelog jednog životnog vijeka. Ako dječaka zgrabe, savjest će mu biti pogođena ali, ipak, što bi se tek njemu dogodilo? Bolje je ne razmišljati o tome.

Uđi unutra i pitaj ima li poruka za J. Charpentiera Joel će studentu.

Sjedili su na stražnjem sjedištu taksija, preko puta ureda American Expressa. Ako je odgovor da, kaži sljedeće riječi: Mora daje brzovav s Mykonosa. Sjećao se točno Laskarisovih riječi.

To je potrebno, siri upita ga tamnokosi Johann, namrgodivši se.

Da, potrebno je. Ako ne spomeneš Mvkonos i činjenicu daje porukabrzovav, neće ti dati. Osim toga, to te identificira. Ne moraš ništa potpisivati.

Sve je ovo vrlo čudno, gospodine.

Ako namjeravaš biti odvjetnik, nauči se čudnim oblicima komunikacije. Tu nema ništa nezakonitog, to je samo sredstvo zaštite tvog klijentai povjerljivosti firme.

Još moram mnogo toga naučiti, čini se.

Ne radiš ništa krivo nastavi Joel, mirno držeći pogled na Johannu.

Upravo suprotno, radiš nešto što je vrlo pravedno i u redu, a ja ću ti za tovrlo dobro platiti.

Sehr gut' ~ na to će mladić.

Converse je čekao u taksiju; oči su mu grozničavo pregledavale ulicu, a pogled posebno pratio zaustavljene automobile i one pješake koji su hodali presporo ili samo stajali gledajući u izloge American Expressa. Johann je ušao unutra, a Joel je opetovano gutao slinu, osjećajući gotovo totalnu ukočenost grla; čekanje je bilo strašno, a još je gore bilo stoje znao da upotrebljava nevinog studenta u visokorizičnoj situaciji. Zatim se sjetio Avervja Fowlera Hallidavja i Connala Fitzpatricka; oni su izgubili. Mladi Nijemac imao je beskrajno veće izgleda da će poživjeti mnoge godine.

Minuti su prolazili dok je znoj izbijao iz Converseove kose i polako puzao prema dolje; vrijeme je u strahu vidjelo. Najzad, Johann je izišao iz banke trepući na suncu, personificirana nevinost. Prešao je ulicu i ušao u taksu.

Što su ti rekli? upita ga Joel nastojeći da mu glas zvuči opušteno, mada su mu oči i dalje prekopavale ulicu.

Jedino su pitali jesam li dugo čekao na poruku. Odgovorio sam dasam očekivao da će mi reći kako je to brzovav s Mvkonosa. Nisam znaošto još reći.

Učinio si sve upravo sjajno. Joel je razderao omotnicu i izvukaokablogram. Tu je bio neprekinuti niz ispisanih brojeva, bilo ih je više oddvadeset, koliko je mogao ocijeniti na prvi pogled. Opet se sjetio Laskarisove upute: Uzmite svaki treći broj, koji počinje s trećim, a završava strećim od kraja. Uvijek mislite u

smislu tri. To je sasvim jednostavno toje uobičajeno u ovakvim stvarima a u svakom slučaju nitko ne može potpisati umjesto vas. To je samo mjera opreza.

Je li sve u redu? upita ga Johann.

Sada smo jedan korak naprijed, a ti si jedan korak ispred specijalnenagrade, savjetniče.

Osim toga sam za korak bliže svom ispitu.

Kad odgovaraš?

Tri i trideset, danas poslije podne.

Dobar znak. Misli uvijek na tri ili tricicu.

Oprostite?

Ništa. Hajde da nađemo neki telefon. Učini mi još jednu stvar, pavečeras možeš svojim prijateljima platiti najbolju večeru u Bonnu.

Taksi je čekao na uglu dok su Converse i mladi Nijemac stajali izvan telefonske govornice. Johann je prepisao broj banke iz telefonskog imenika. Student je oklijevao ići dalje; egzotične usluge koje je Amerikanac sada zahtijevao od njega bile su više nego stoje bio spreman pružiti.

Sve što trebaš učiniti jest reći istinu! inzistirao je Joel. Samoistinu. Susreo si američkog odvjetnika koji ne govori njemački, a zamolite da telefoniraš u njegovo ime. Odvjetnik mora podići novac za klijenta spovjerljivog računatransfera i želi znati s kim mora razgovarati. To je sve.

Nitko te neće pitati ni tvoje ime, ni moje, što se toga tiče.

A kad učinim ovo, bit će nešto drugo, mein Herr. Ne. Vi nazovitesami...

Ne smijem pogriješiti! Ne smije se dogoditi da samo jednu riječ krivo protumačim. Nema ništa više osim ovog. Samo čekaj gdje ti je god drago, oko banke ili blizu banke. Kad iziđem dat ću ti dvije tisuće njemačkihmaraka, a što se mene tiče što se bilo koga tiče mi se nismo ni susreli.

Tako mnogo za tako malo, gospodine. Možete shvatiti moja strahovanja.

Ona nisu ništa u usporedbi s mojima rekao je Converse tiho, ali sažurbom u glasu. Molim te, napravi to. Potrebna mi je tvoja pomoć.

Kao što je i sinoć činio kroz buku, dim i pomična svjetla bara s hrapavim namještajem, mladi je Nijemac oštro i ispitivački gledao u Joela, kao da nastoji vidjeti nešto za što nije siguran daje tu. Naposljetku je opet kimnuo pristajući bez oduševljenja. Sehr gut rekao je i stupio u govornicu s nekoliko kovanica u ruci.

Converse je gledao kroz staklo dok je student birao broj i očito nakratko razgovarao s dvoje ili troje ljudi, prije nego što su ga spojili s pravom osobom.

Joelu se učinilo da jednostrani dijalog traje čitavu vječnost predugo i prekomplicirano za obično traženje imena u odjelu za transferračune. U jednom trenutku, dok je nešto pisao na komadiću papira na kome je bio telefonski broj banke, učinilo mu se da se Johann nečemu protivi, pa se Converse morao savladati da ne otvori vrata i završi razgovor. Nijemac je spustio slušalicu i izišao; izraz lica bio mu je smeten i ljutit.

Što se dogodilo? U čemu je problem?

Jedino sa satom i institucionalnom politikom, gospodine.

Što to znači?

Takvi se računi izdaju jedino poslije dvanaest sati, poslije podne.

Jasno sam mu stavio do znanja da u to doba morate biti u zračnoj luci, ali je Herr Direktor odgovorio da se radna politika banke ima poštovati. Johann je uručio Converseu komadić papira.

Morate posjetiti nekog Lachmanna na drugom katu.

Uхватiti ću kasniji zrakoplov. Joel je pogledao na vozačev sat nasvom zglavku. Bilo je deset i trideset pet; preostao je još sat i po.

Nadao sam se da ću biti u sveučilišnoj knjižnici mnogo prije podneva.

I možeš biti iskreno će Converse. Možemo negdje stati, kupiti motnicu s markom, a ti gore napiši svoje ime i adresu. Novac ću ti poslati poštom.

Johann pogleda na pločnik oklijevajući više nego prije. Mislim, možda... ispit nije tako težak. To je jedan od predmeta koje bolje znam.

Dakako suglasio se Joel. Nema nikakva razloga na zemlji zašto bi mi vjerovao.

Pogriješili ste, gospodine. Ja vjerujem da biste mi poslali novac poštom. Radi se samo o tome da nisam siguran bi li za mene bilo baš povoljnoda primim omotnicu.

Converse se nasmiješio; shvatio je. Otisci prstiju? upita ga blago. Prihvaćena pravila dokazivanja?

I to je jedan od mojih boljih predmeta.

Okay, onda si sa mnom još dva sata. Dok ne uđem u banku imam još sedam stotina njemačkih maraka. Znaš li neku trgovinu konfekcijskomodjećom izvan glavnog trgovačkog dijela grada gdje mogu kupiti hlače i jaknu?

Da, gospodine. A ako smijem predložiti, ako ćete podići toliko novca da meni date dvije tisuće maraka, možda čista košulja i kravata ne bi bila odmet.

Uvijek provjeriti izgled svog klijenta. Ti bi mogao stvoriti karijeru, savjetniče.

Obred u Bank aus der Bonner Sparkasse bio je prava studija nezgrapne i nepopustljive djelotvornosti. Joela su uveli u ured Herr Lachmanna na drugom katu, gdje nije ponuđen ni stiskom ruke, ni čavrljanjem. Čovjek je govorio isključivo poslovno.

Mjesto porijekla transfera, molim? upita ga neosjetljivi, korpulentni šef.

Banka Rodos, filijala Mvkonos, zgrada na obali, prezime pošiljatelja, mislim da biste ga tako vi nazvali, je Laskaris. Ne sjećam mu se imena.

Ni njegovo prezime nije potrebno odgovori mu Nijemac kao da tone želi čuti. Činilo se da ga sama transakcija na neki način vrijeđa ili baremsmeta.

Žao mi je, samo sam htio pomoći. Kao što znate, u velikoj sam žurbi.

Moram uhvatiti zrakoplov.

Sve će biti učinjeno po propisima, gospodine.

Prirodno.

Bankar mu je gurnuo papir preko stola. Svoj numerički potpis napisat ćete pet puta, jedan ispod drugoga, dok vam ja čitam propise koji su dio poslovne politika Bank aus der Bonner Sparkasse, u skladu sa zakonima Savezne Republike Njemačke. Onda ćete potpisati opet numeričkim potpisom izjavu da ste u cijelosti shvatili i prihvatili te zabrane.

Mislio sam da ste rekli propise.

To je jedno te isto, gospodine.

Converse je uzeo telegram iz unutrašnjeg džepa svoje novokupljene sportske jakne i stavio ga pored bijelog bankovnog papira. Podcrtao je točne brojeve i počeo pisati.

Vi numerički dolje potpisani poče govoriti zdepasti Lachmann dosadnim glasom, nagnuvši se na fotelju, čitajući s nekog papira zaklinjete se na činjenicu daje bilo koji iznos povučen iz Bank aus der Bonner Sparkasse s tog povjerljivog računa bio predmetom svih poreza, pojedinačnih i korporacijskih, bez obzira na izvor prihoda. Da taj novac neće biti procesuiran kroz razne valute kako bi se izbjeglo plaćanje poreza ili radi vršenja nezakonitih isplata pojedincima, kompanijama ili korporacijama, koje se bave ilegalnom i...

Zaboravite to prekinu ga Joel. Ja to znam; potpisat ću.

... nedozvoljenom aktivnošću izvan zakona Savezne Republike Njemačke ili zakona zemlje u kojoj je niže potpisana osoba sa zakonitim boravištem i punim građanskim pravima.

Jeste li ikad pokušali živjeti s polupravima ili imati boravište sa statusom stranca? upita ga Converse započinjući s posljednjim redom brojeva. Poznajem studenta prava koji bi valjanost ovog teksta mogao vraškidovesti u pitanje.

Ima još, ali vi kažete da ćete potpisati?

Siguran sam da ima još i naravno da ću potpisati. Joel je gurnuo stranicu s rukom ispisanim brojevima, kao stoje i bankar malo prije učinio.

Evo. Samo mi dajte novac. Sto tisuća američkih, umanjeno za vašu uslugu. Razdijelite u dvije trećine i jednu trećinu. Američki i njemački novac, bez novčanica iznad šest stotina njemačkih maraka i pet stotina američkih dolara.

To je prilična količina papira, gospodine.

Snaci ću se. Molim vas, stoje brže moguće.

Je li taj iznos čitav račun? Ja to neću saznati sve dok skeneri ne verificiraju vaš potpis.

To je cijeli račun.

To bi moglo potrajati nekoliko sati, naravno.

Što?

Propisi, politika banke. Debeljko je ispružio ruke, kao u poniznoj molbi.

Ja nemam nekoliko sati!

Što mogu učiniti?

Što možete učiniti? Tisuću američkih za vas.

Jedan sat, gospodine.

Pet tisuća?

Pet minuta, dobri moj prijatelju.

Converse je izišao iz dizala. Netom nabavljeni pojas za novac, od brušene kože, bio je znatno manje udoban od onoga koji je kupio u Ženevi, ali

je bilo besmisleno odbiti ga. To je poklon banke, rekao mu je Lachmann stavljajući u džep gotovo dvanaest tisuća njemačkih maraka. Pet minuta je bilo pretjerano radi uvjeravanja, pomisli Joel, bacivši pogled na zidni sat; bilo je blizu dvanaest i četrdeset pet. Obred je potrajao preko pola sata, od njegove indoktrinacije do verifikacije potpisa električnim skenerima koji mogu otkriti i najmanju fundamentalnu varijaciju u karakteristikama rukopisa. Očito je da se u njemačkim bankama nitko nije usudio pogriješiti kada je u pitanju sumnjiva praksa. Propise su slijedili sve do granice ilegalnosti jer slijedeći zapovijedi svi su bili pokriveni; zapovijedi su, dakako, teret nevinosti prebacivale isključivo na leđa primatelja.

Converse se uputio prema brončanom okviru ulaznih vrata i ugledao studenta Johanna kako sjedi na mramornoj klupi; doimao se kao netko tko ne pripada toj okolini, ali mu nije neudobno. Mladić je čitao nekakav bančin pamflet. Ili, da budemo točniji, pretvarao se da ga čita; oči su mu sijevale preko stranice i promatrale gomilu koja je prolazila preko mramornog poda. Converse mu je kimnuo i Johann gaje ugledao; ustao je i sačekao da Joel dođe do vrata prije nego što krene za njim.

Nešto se dogodilo. Na pločniku su ljudi žurili u oba smjera, ali uglavnom nadesno; čuli su se povišeni glasovi, uzvici pitanja, nejasni odgovori, ljutnja i ljutito neznanje.

Što je to, do vraga? upita Converse.

Ne znam odgovori Johann, koji je bio uza nj. Nešto ružno, mislim. Ljudi trče do kioska na uglu. Novine.

Uzmimo jedne rekao je Joel, dotaknuvši mladićev lakat. Uputiše se prema gomili na uglu.

Atentat! Mordl Amerikanischer Botschafter ermordet! Prodavači novina su izvikivali naslove dijeleći novine i hvatajući kovanice i novčanice, ne brinući puno oko vraćanja sitniša. Osjećala se panikakolja se sve više i dublje širi, a uzrokuju je nagli neobjašnjivi događaji kojikao da najavljuju veće nesreće, možda katastrofe. Posvuda oko njih ljudisu grabili novine, prikovana pogleda na naslove i opširne podnaslove.

Mein Gottl kriknuo je Johann, bacivši pogled na savijene novine snjegove lijeve strane. Ubijen je američki veleposlanik!

Kriste! Uzmi jedne! Converse je bacio sitniš u kiosk dok je mladi

Nijemac dograbio novine iz pružene ruke prodavača. Hajdemo odavde! viknuo je Joel, stegnuvši studentovu ruku.

Ali se Johann nije ni pomaknuo. Stajao je usred gomile koja je vikala i zurio u novine široko otvorenih očiju i razjapljenih usta. Converse je ramenom odgurao dvojicu ljudi, povukavši mladića naprijed. Sada je obojicu okružila gomila tjeskobnih Nijemaca koji su prosvjedovali, opsjednuti željom da priđu što bliže kiosku.

Vi! Johannov krik je prigušio neki nepodnošljivi strah.

Joel je zgrabio novine iz studentovih ruku. U gornjem srednjem dijelu prve stranice bile su dvije fotografije dvojice muškaraca. S lijeva je bio ubijeni Walter Peregrine, američki veleposlanik u Saveznoj Republici Njemačkoj. S desna je bilo

lice američkog Rechtsanwalta bila je to jedna od nekoliko njemačkih riječi, koje je Converse znao, a značila je odvjetnik, pravni zastupnik.

To je bila njegova fotografija.

Ne! riknuo je Joel, zgužvavši novine u lijevoj šaci, dok je desnomdržao Johanna za rame. Što god tu piše to je laž! Zar ne vidiš što želeučiniti? Dođi sa mnom!

Nein! vrisnuo je mladi Nijemac gledajući grozničavo oko sebe, shvativši da mu se glas izgubio u općem ludilu ulice.

Ja sam rekao da! Converse je novine stavio u džep i zabacivši desnu ruku oko Johannova vrata, povuče ga na stranu. Ti možeš misliti i učiniti što hoćeš, ali najprije pođi sa mnom! Pročitat ćeš mi svaku prokleturiječ!

Das ist eri Der Attentater! 3 vrištao je mladi Nijemac, zgrabivši hlače nekog čovjeka u gomili koji je psujući udario po nasilnikovoj ruci.

Joel je studentovu glavu okrenuo nalijevo i vikao mu u uho; riječi koje je izgovorio njega su zapanjile isto toliko koliko i mladića Ti izgleda hoćeš ovo, pa to možeš i dobiti Imam oružje u džepu, a ako ga moram upotrijebiti to ću i učiniti. Dosad su ubijena dva nevina čovjeka sada će biti trojica. Zašto bi ti bio izuzetak? Zato što si mlad? To nije razlog. Kad dođemo do srži stvari, pa za koga mi, dovraga, umiremo?

Converse je gurao mladića lijevodesno vukući ga iz gomile. Kad je stigao do pločnika pustio je ruku, ali je još snažnije stegnuo Johannov potiljak. Gurnuo je studenta naprijed, dok je očima pretraživao ulicu nastojeći pronaći neko povučeno mjesto gdje bi mogli razgovarati gdje bi Johann mogao govoriti nakon što pročita laži koje su izmislili ljudi Akvitanije. Novine su mu skliznule ispod jakne, ali ih je brzo zgrabio za rub, netaknute. Nije mogao više šetati i gurati zarobljenika po pločniku; nekoliko ljudi se već znatiželjno zagledalo u njih. O, Kriste! Fotografija njegovo lice Svatko bi ga mogao prepoznati, a još privlači pažnju. Naprijed, s desna, nalazila se pekarnica ili kafić.

Tamo! Onaj stol otraga. Ti sjediš licem okrenut prema ulici. I upamti, nisam se šalio kad sam govorio o oružju; ruka će mi biti u džepu.

Molim vas, pustite me da odem! Učinili ste dovoljno za mene!

Hajde tamo odgovori mu Converse gurajući Johanna između stolica do stola na stražnjem dijelu pločnika. Obojica su sjela; mladi Nijemac više nije drhtao, ali su mu oči zvjerale u svim pravcima. Nemoj ni misliti o tome nastavi Joel. A kad dođe konobar, govori engleski. Samo engleski!

Nema konobara. Gosti se sami poslužuju.

Bit ćemo bez toga ti možeš nešto uzeti poslije. Ja ti dugujem novac i platit ću svoje dugove.

...Ja uvijek plaćam svoje dugove. Barem sam ih plaćao prošle četiri godine. Riječi s ceduljice čovjeka koji je riskirao. Glumac Caleb Dowling.

Ne želim vaš novac rekao je Johann čiji je engleski postao grlenod straha.

Misliš daje ovaj novac prljav i da te čini suučesnikom?

Vi ste pravnik. Ja sam samo student.

Da ti kažem kako stoje stvari: ja nisam ni prljav ni označen jer nisam učinio ništa od onoga što kažu, a osim toga, ne postoji pojam suučesništva u nevinosti.

Vi ste pravnik, gospodine.

Converse je gurnuo novine ispred mladog Nijemca, a desnom je rukom posegnuo u džep gdje je stavio deset tisuća maraka. Izbrojio je sedam tisuća i stavio ih ispred Johanna. Ukloni to prije nego ti ih uguram u grlo.

Što vi želite?

Istinu, kolega. Jednog ćeš dana saznati daje to najbolji štit iza kogase možeš sakriti. A sada mi čitaj što kažu novine!

Veleposlanik je ubijen sinoć u vrijeme... započe student nesigurno, dok je novac nespretno ugurao u džep. Približno vrijeme smrti teško je utvrditi do daljnjega nastavi prevodeći članak na mahove. ...fatalna rana bila je... Schadel kranijalna, rana na glavi tijelo u vodi mnogo sati, na obali Plittersdorfa, a pronađeno rano jutros... Vojni otpravnik poslova rekao je da je posljednja osoba koja je bila s veleposlanikom bio Amerikanac Joel Converse. Veleposlanik Peregrine nije znao daje Converse biopredmet Interpolove... Suche... potjere zbog ubojstva u Ženevi i Parizu i

još nekoliko pokušaja, što još nije razjašnjeno. Johann pogleda u Conversea. U vratu mu je lupalo, što se gotovo i čulo.

Nastavi naredi mu Joel. Ti ni ne slutiš koliko me ovo prosvjetljuje. Nastavi!

Prema izjavi iz veleposlanikova ureda, na zahtjev Conversea ugovoren je povjerljiv sastanak. Otpravnik poslova, koji je pratio veleposlanika Peregrinea, potvrdio je da su se sastali u 7 sati i 51 minutu uvečer ikrenuli preko Adenauerova mosta. Bio je to posljednji put daje netko iz veleposlanstva vidio veleposlanika živa. Johann je nekoliko puta dubokouzdahnio i nastavio juriti po slovima. U priopćenju Interpola ta sumnjiva osoba, Joel Converse, opisan je naizgled kao

normalna osoba, koja je zapravo... wandernde... Mladi Nijemac je spustio glas do šapata. ...hodajući eksploziv, koji pati od nekoliko ozbiljnih duhovnih poremećaja.

Nekoliko behaviorističkih stručnjaka u Sjedinjenim Državama smatra gapsihopatološkim slučajem.

Johann je mucao, preplašen svojim glasom, optužujuće riječi i rečenice u staccato tempu, poduprte riječima raznih izvora s kojima se kontaktiralo na brzinu i neimenovanih, bezličnih autoriteta. Bio je to portret mentalno poremećena čovjeka koji se vratio natrag kroz vrijeme. Osim toga, o Interpolovoj potrazi govorilo se nekako poluuvijeno i maglovito, stoje značilo daje potraga tajna i da traje danima, ako ne i tjednima.

Prema riječima vojnog psihijatra ubijanje viših časnika, prošlih i sadašnjih, čak i civila koji u njegovoj mašti snose dio odgovornosti, opravdava patnjom koju su on i drugi prepatili. Pa ipak, izvana se doima sasvim normalno, poput mnogih... Straže su postavljene u Washingtonu, Londonu, Bruxellesu i ovdje u Bonnu... Kao međunarodni odvjetnik pretpostavlja se da ima pristup brojnim kriminalnim elementima, tj. onima koji trguju ilegalnim putnim ispravama...

Bila je to sjajno izvedena stupica, temeljne laži bile su poduprte istinama, poluistinama, iskrivljavanjima i potpunim izmišljotinama.

Naposljetku, kao daje trebalo uvjeriti preostale nevjernike u ovo javno suđenje autoritativnog novinarstva, citirane su reference, ne samo s obzirom na njegovo ponašanje, već i na primjedbe koje su zabilježene prilikom napuštanja vojne službe prije desetljeća i po. Objavljivanje tih referenci valjalo je zahvaliti Petoj pomorskoj oblasti Ministarstva mornarice Sjedinjenih Država, među kojima je i njihova preporuka, donesena u to vrijeme, da se poručnik Converse stavi pod dobrovoljno psihijatrijsko promatranje.

Sve je to kompletiralo portret koji je oslikao umjetnik Akvitanije. Johann je završio s prevođenjem članka. Novine je stiskao u ruci, a oči su mu široko otvorene i zaplašene. To je sve, gospodine.

Mrzim i pomisao da ima još odvrati Joel.

Previše sam uplašen da bih mislio.

Pošten odgovor. Tvoju svijest najviše je zaokupila činjenica da bih temogao ubiti, pa se ne možeš suočiti s onim što misliš.

Nemate oružje?

O, da, imam oružje. Uzeo sam ga od čovjeka koji bi me ubio da je imao priliku. Joel posegnu za cigaretama, dok se Johann ukočio. Cigarete reče Converse pripalivši. To je strašna navika. Nemoj početi, akoveć ne pušiš.

To je vrlo skupo.

Između ostalih stvari. Joel je povukao dim gledajući studenta. Mi smo od sinoć razgovarali u više navrata. Osim onih nekoliko trenutaka u gomili kad bi pristao da me linčuju, izgledam li ti kao čovjek opisan u novinama?

Nisam liječnik, već pravnik.

Nastojim ti reći daje sve što si pročitao o meni primjer čovjeka kojemu sudi negativni žurnalizam. Istine pomiješane s poluistinama, iskrivljeni izmišljeni sudovi sve je to izvučeno kao potpora lažima koje bi metrebale osuditi bez priziva.

Mora da postoje barem neki dokazi o tome gdje ste bili. Mladi Nijemac kimnu na cigaretu u Converseovoj ruci. Možda ste popušili cigaretu. Tehnološki razvoj... Forschung... u istražnim tehnikama vrlo je brz.

Dopusti mi da završim u tvoje ime. Ja nisam kriminalistički odvjetnik, ali znam što govoriš. Teoretski, na primjer, otisci stopala u zemlji uspoređeni s utorima na cipeli mogli bi dokazati gdje sam bio tijekom posljednjeg sata.

Ja!

Ne, bio bih mrtav prije nego bi samo djelić dokaza stigao do laboratorija.

Biste li htjeli da još nešto uradim? Mladi se Nijemac ukočio, a rukemu opet počеше drhtati.

Ne želim da više išta učiniš. Ja te molim da ništa ne učiniš barem neko vrijeme. Ništa. Daj mi priliku da se izvučem odavde i nekakodospijem u vezu s ljudima koji mi mogu pomoći koji nam svima mogupomoći.

Svima nama?

To sam mislio i to je sve što ću reći.

Takvih ljudi nema u vašem veleposlanstvu, Amerikaner!

Converse je oštro gledao u Johanna držeći pogled što je duže mogao. Veleposlanika Peregrinea su ubili jedan ili više ljudi iz veleposlanstva. Oni su prošle noći došli da i mene ubiju u hotelu. Converse je zašutio, gurnuvši svoju stolicu unatrag. Sada ću ustati i otići odavde. Ako počneš vikati, ja ću potrčati i nastojati se negdje sakriti. Ako ne podigneš uzbunu imat ću više izgleda, a to bi, po mom mišljenju, bilo najbolje za sve nas. Zdravo, Johanne.

Joel je ustao od stola i odmah prinio ruku licu, raširenih prstiju dodirujući obrve. Okrenuo se i između stolova otišao do pločnika, skrenuvši nadesno, u smjeru prvog raskrižja. Nije se čula vriska mladog muškog glasa koji diže uzbunu.

Converse je skrenuo za ugao kuće od opeka i preko trga pogledao na stolove kafića. Student Johann je još sjedio za stolom, spuštene glave, podbočen objema rukama i čitao novine. Zatim je ustao i ušao unutra. Imaju li telefon unutra? Hoće li nekoga nazvati?

Koliko mogu čekati? razmišljao je Converse, spreman potrčati, mada gaje instinkt zaustavljao.

Johann je izišao iz kafića noseći poslužavnik s kavom i pecivom. Sjeo je i pažljivo odvojio tanjuriće od poslužavnika, pa opet pogledao na novine ispred sebe. Zatim je pogledao u ništa posebno kao da zna da ga promatraju oči koje ne vidi i kimnuo.

Valerie je potrčala do telefona. Ako je to još jedan novinski reporter reći će mu isto što je rekla i ostaloj petorici. Ja ne vjerujem ni u jednu jedinu riječ od svega toga i više ništa nemam za reći! A ako to bude još jedna osoba iz Washingtona netko iz FBIa ili CIAe ili VA,4 ili bilo koje druge abecedne kombinacije vrištati će! Tog jutra provela je tri sata u razgovorima, sve dok svojim raspinjačima na križ nije doslovce rekla neka se nose iz kuće. To su bili lažljivci koji su je nastojali prisiliti da podupre njihove laži. Bilo bi mnogo jednostavnije skinuti slušalicu, ali to nije mogla učiniti. Dvapat je nazvala Lawrencea Talbota u New York, zamolivši njegov ured da mu uđe u trag ma gdje bio i neka je nazove. Sve je to ludilo. Ludilo! kao što bi Joel znao reći.

Halo?

Valley? Ovdje Roger.

Tata! Samo ju je jedna osoba zvala tim imenom, njen bivši tast.

Činjenica da više nije udata za njegova sina nije imala nikakva utjecaja na njihov odnos. Obožavala je starog pilota i znala da on isto osjeća za nju.

Tek sam doletio iz Hong Konga, a čim sam izišao iz zrakoplovodočekalo me pedesetak ili šezdesetak vrištavih novinara i toliko bliceva ikamera da tjedan dana neću ni vidjeti ni čuti. Vallev, upravo sam pročitao novine. Posljednja izdanja. O čemu se, dovraga, radi?

Ne znam, tata, ali znam daje laž.

Taj je dječak nešto najzdravije s čim sam ikad imao posla! On jepreviše razborit da bi bio lud!

On nije lud, Roger. Njega cijede, stavili su ga u stroj za cijedenje.

Stoje Ginny rekla? Nazvat ću je, dakako.

Ona je histerična.

Uvijek je bila malo.

Ne, ne na taj način. Ona sebe optužuje. Ona misli da ljudi udaraju nanjenog brata zbog onoga što je ona činila šezdesetih. Pokušavala sam joj reći da to nema nikakve veze, ali se bojim da sam učinila još gore.

Stara paranoja. Troje djece i računovođa za muža, to se opet vraća.

Nikad se nisam mogao sporazumjeti s tom djevojkom, premda je prokletodobar pilot. Letjela je prije Joela iako je dvije godine mlađa. Telefonirat ću joj.

Mijenja broj, a mislim da bi i ti trebao učiniti isto. Učinit ću to i ja, čim čujem Larryja.

Vallev... Roger Converse je zastao. Nemoj to učiniti.

Zašto ne?

Gledaj, ti znaš da nisam nikad upitao što se dogodilo između tebe i

Joela. Kad god sam u gradu, obično jednom tjedno, ručam ili večeram s tim popisanim odvjetnikom. On to smatra nekom vrstom sinovljeve obveze, a ja bih to odmah prekinuo da ga ne volim. On je momak kojeg se može voljeti, iako je pomalo čudan.

I?

Možda će te nazvati. Ne mogu se sjetiti koga bi drugog nazvao.

Valerie je zatvorila oči; poslijepodne sunce bilo je zasljepljujuće.

Intuicija?

To nije intuicija. Nikad nisam imao intuiciju osim u zraku... Ne mijenjaj broj, Vallev.

Neću.

A sada, što je sa mnom?

Ginnvni muž je imao dobru ideju. Oni sva pitanja kanaliziraju svom odvjetniku. Imaš li odvjetnika?

Svakako odvrati Roger Converse. Imam ih trojicu. Talbot, Brooks

i Simon. Nate je najbolji, ako želiš znati istinu. Jesi li znala daje taj kurvin sin u šezdeset sedmoj počeo letjeti? Sada je kvalificiran za višemotorni let možeš li to sebi predstaviti?

Tata! odjednom mu Valerie upadne u riječ. Ti si u zračnoj luci?

Tako sam rekao. Kennedy. Ostani na Kennedvju, nemoj ići kući. Uzmi prvi zrakoplov za Boston. Upotrijebi drugo ime. Nazovi me i reci u kojem si zrakoplovu. Ja ću doći po tebe.

Zašto?

Ostaješ ovdje. Ja odlazim.

bio čovjek s novinske fotografije, a što je jednako važno, usredotočenost koju je posvetio svom izgledu pročistila mu je svijest. Opet je mogao misliti, mogao je negdje sjesti i načiniti red među dužnostima i prioritetima. Osim toga, potrebno mu je jelo i piće.

Kavana je bila puna ljudi, a blago obojani izlozi pretvarali su ljetno sunce u plave i crvene snopove što su sjekli dim. Pokazali su mu stol blizu klupice tapecirane crnom kožom, a šef sale, ili ma tko to bio, uvjerio gaje daje dovoljno zatražiti jelovnik na engleskom.

Converse je požurio izaći iz trgovine odjećom, promatrajući svoj odraz u izlogu. Bio je zadovoljan; ništa od odjeće nije privlačilo pažnju na njega. Fotografija u novinama jedina u prošlih petnaest godina koja se mogla naći u arhivi novinske agencije ili nekih novina snimljena je otprilike prije godinu dana, kad su ga intervjuirali iz agencije Reuters kao jednog od nekolicine odvjetnika, specijalista za fuzije poduzeća. Bio je to snimak glave i ramena, koji gaje pokazivao u odvjetničkoj odjeći tamnom odijelu i majici, bijeloj košulji i prugastoj kravati slika međunarodnog specijalista u usponu. Budući da se ta slika neće mijenjati, već prenositi iz jednog u drugo izdanje, na njemu je red da se mijenja.

Izgled koji je imao na pameti pripadao je profesoru povijesti kojeg je poznao u koledžu, čovjeku čiji su razni odjevni predmeti bili u međusobnoj vezi. Njegove su jakne bile od neupadljiva tweeda sa zakrpama na laktovima; hlače sive teški ili lagani flanel, nikad drugo a košulje su bile oxford plavih dugmeta, opet bez izuzetka. Iznad debelih okvira naočala od kornjačevine imao bi mekani irski šešir, naprijed i otraga spuštenu rubu. Gdje god taj čovjek prolazio, ulicom u Bostonu ili newyorškom Petom avenijom ili Rodeo Driveom Beverlv Hillsa mada je Joel bio siguran da profesor to posljednje mjesto nije nikad vidio bilo je sigurno da on pripada akademskoj Novoj Engleskoj. Converse je uspio oponašati vanjski izgled čovjeka iz svog sjećanja, sve osim naočala rožnatog okvira.

Pogledao je svoje lice u jajolikom zrcalu robne kuće, opet zadovoljan onim stoje vidio. Okvir od ersatz kornjačevine bio je debeo, stakla jasna; učinak je bio očekivan, imao je nešto od sove, od znanstvenika. Više nije Rene! Zašto se prije

nije sjetio Mattilona? Shvatio je zastoje Francuz ono rekao u novinskom članku. Rene se pokušavao ponašati zaštitnički. Ako nema obrane ili je tako slaba daje neupotrebljiva, najlogičnije je govoriti o privremenom ludilu.

Connal...? Pretpostavka da su ga ubili bila je neizbježna, ali nije bila definitivna. Ako je živ, onda ga drže kako bi iz njega iscijedili svaku moguću informaciju. Kao glavni pravni časnik najveće i najsnažnije pomorske baze na Zapadnoj obali i čovjek koji se često sastajao s ljudima iz Ureda za kontrolu streljiva State Departmenta, kao i sa svojim isto vrsnicima iz Pentagona, Fitzpatrick bi mogao biti od velike koristi ljudima Akvitanije.

Odjednom je Joel ugledao figuru čovjeka u odori vojske Sjedinjenih Država kako razgovara s dvojicom civila za barom. Nije poznao tog čovjeka. Odora mu je skrenula pažnju. Dovala mu je u svijest vojnog otpravnika poslova u veleposlanstvu, tog izuzetno pažljivog i preciznog časnika, kadrog da vidi nekoga na mostu baš u trenutku kad njega tamo nema. Ako taj lažljivac ne zna gdje je Fitzpatrick, može ga se natjerati da to sazna.

Kovčežić? Još je bio uvjeren da ga Leifhelmovi ljudi nisu pronašli. Da su generali Akvitanije imali taj kovčežić, oni bi mu to stavili do znanja. Ako se ne vara, Connal ga je sakrio u luksuznom konačištu koje se zove Das Rektorat. Vrijedi pokušati.

Speisekarte, mein Herr? upita ga konobar prije nego je Joel shvatio daje tu. 93.000 dolara. Iritirajuća izbočina oko pasa. Imao je novac; treba ga upotrijebiti.

Veleposlanstvo, ne... Ne, Larrj Talbot i ostali... Nema Bealea... Nema Anstetta... Nema čovjeka u San Franciscu. Svaki korak valja pažljivo razmotriti, upijati činjenice, dosjee upamtiti, oprez prije svega.

Izgradi dva ili tri slučaja koji su povezani s Delavaneom čak na temelju indicija i to će biti dovoljno.

U svjetlosti otkrića na Mvkonosu, zatim u Parizu, Kopenhagenu i Bonnu, jednostavnost te tvrdnje bila je gotovo kriminalna. Hallidavja bi zapanjile dubina i širina utjecaja Delavaneovih legija, njihov prodor u sve razine vojske, policije, Interpola i, očito, onih koji sada nadziru protok vijesti iz takozvanih kompetentnih izvora u zapadnim vladama.

Converse je odjednom zaustavio misli koje su mu jurile po glavi. Naglo je shvatio da o Hallidavju razmišlja kao čovjek koji je u džungli, u noći, vidio samo par očiju, nesvjestan veličine i okrutnosti nevidljive životinje u mraku. To je bilo

pogrešno. Hallidav je znao za materijale koje mu je Beale uručio na otoku u Egejskom moru; znao je za povezanost Pariza, Bonna, Tel Aviva i Johannesburga; znao je o donosiocima odluka u State Departmentu i Pentagonu sve je znao! On je sve to utanačio s nepoznatim ljudima u Washingtonu. Hallidav je lagao u Ženevi. Kalifornijski hrvač s kojim se sprijateljio u školi prije toliko godina, po imenu Avery Fowler, bio je manipulator.

Gdje su ti ljudi u Washingtonu koji su imali srčanosti sakupiti pola milijuna dolara za nevjerojatnu igru, ali ne i izići na vidjelo? Kakva je to vrsta ljudi? Njihova izvidnika su ubili, a njihovu lutku optužili daje psihopatski ubojica. Koliko dugo mogu čekati? Tko su oni?

Bilo je vrijeme da pronađe telefonsku govornicu i uspostavi vezu s Mattilonom u Parizu. Rene će mu vjerovati i pomoći. Nezamislivo je da njegov stari prijatelj postupi drugačije.

Peter Stone je po svim pravilima bio relik, izopćenik koji je već sve vidio i, u tim dugim godinama gledanja, najzad se raspao. Alkohol je istisnuo istinsku srčanost, pretvorivši ga na kraju u profesionalnog mutanta čiji je jedan dio još bio ponosan na prošla postignuća, a drugi bio bolestan zbog takvog trošenja i saznanja o utrošenim strategijama moral odbačen u gargantuovsku košaru za otpatke kolektivne nesvijesti.

Pa ipak, nekad je bio jedan od najboljih on to nije mogao zaboraviti. A kad je spoznao daje sve prošlo, suočio se s činjenicom da se ubija obiljem bourbona i samosažaljenja. Izvukao se. Ali ne prije nego je zaradio neprijateljstvo svojih bivših poslodavaca u Centralnoj obavještajnoj agenciji, ne zato stoje govorio javno, već zato što im je osobno govorio što su i tko su.

Stone se okrenuo i rekao s tihim autoritetom: Mi ne možemo ništa učiniti. Kopneni kapetan i mornarički poručnik bili su vidljivo uznemireni. Peter Stone je nastavio: Proveo sam dvadeset tri godine u tunelima, uključujući desetljeće s Angletonom,⁶ ali vam kažem da ne možemo apsolutno ništa učiniti. Moramo ga pustiti da visi ako zna, ne smijemo ga ni dotaći.

Zato što si to ne možemo priuštiti? upita pomorski časnik oštro.

Tako si govorio i kad su Hallidavja ubili u Ženevi. Mi to ne možemo sebidozvoliti.

Ne možemo. Nas su nadmanevrirali.

Tamo je čovjek inzistirao je poručnik. Mi smo ga poslali...

A oni su ga zgrabili sada će civil mirnim glasom i tužnim pogledom čovjeka koji, nažalost, sve zna o događaju. Isto kao daje mrtav. Moramo početi tražiti na drugom mjestu.

Zašto je tako? upita ga kapetan. Zašto: kao daje mrtav?

Gledaj, poručnice rekao je Stone, odstupivši od prozora tražio sida dođem uvjerio si me daje to potrebno jer si u ovoj sobi htio imati imalo iskustva. S tim iskustvom dolazi trenutak kad ćeš morati shvatiti i dasi dobio batine. To ne znači da si gotov, ali su ti izbili rundu. Nama su jeizbili, a po mom mišljenju, s udarcima još nije završeno.

Možda... započe kapetan, nesigurno. Možda bismo trebali otići u Agenciju, reći im sve što znamo sve što mislimo da znamo i što smoučinili. To bi moglo spasiti Conversea.

Žao mi je suprotstavi mu se bivši čovjek CIAe. Oni žele njegovu glavu i dobit će je. Ne bi se upuštali u sve te nevolje da riječ mrtav nije ispisana na njegovu tijelu. On je nešto pronašao ili su oni nešto pronašli onjemu. Tako to obično biva.

U kojoj vrsti svijeta mi živimo? upita pomorski časnik tiho, vrteći glavom.

Ja u njemu više ne živim, poručnice, to ti je poznato. Mislim da jeto jedan od razloga zašto ste došli k meni. Učinio sam ono što vas dvojica ili tko god je još s vama sada radite. Ja sam informirao jedino valjareći da sam to učinio s dva mjeseca bourbona u venama i deset godinarazočaranja i gađenja u glavi. Kažeš da bi se moglo otići u Kompaniju? Dobro, pođite, ali bez mene. U Langlevju me neće zapasti netko tko vrijedikoliko i sama nula.

Ne možemo poći ni do G2 ili u pomorsku obavještajnu službu rekao je kopneni časnik. Tamo su Delavaneovi ljudi; oni bi nas odmah izrešetali.

Dobro rečeno, kapetane. S pravim mecima, vjeruješ li?

Sada vjerujem rekao je mornarički čovjek, kimnuvši Stoneu. Izvješće iz San Diega kaže da je pravnik, Remington, izgubio život u automobilskoj nesreći u La Jolli. On je posljednji razgovarao s Fitzpatrickom, a prije nego je napustio bazu upitao je drugog pravnika za informacije kako stići do restorana u brdima. Tamo nije nikad bio mislim da to nije bila nesreća, slučaj.

Niti ja suglasio se civil. Ali nas to vodi drugdje.

Što hoćeš reći? upita ga kapetan.

Fitzpatrick. SAND PAC ga ne može naći, je li tako?

Na dopustu je objasni pomorski časnik. On još ima dvadesetak dana. Nije mu zapovijedeno da napiše gdje će biti.

Hajdemo za Fitzpatrickom sada će Stone. Iz San Diega, ne iz Washingtona. Imamo razlog zašto ga uistinu trebamo natrag u SAND PACu. Hitno, strogo rutiniran problem baze i ničiji drugi.

Mrzim se ponavljati uze riječ kapetan ali odakle počinjemo? Skim počinjemo?

S jednim od tvojih, kapetane. On je sada vrlo važna osoba. Otpravnikposlova u Kući Mehlemer.

Gdje?

U američkom veleposlanstvu u Bonnu. On je jedan od njih. Lagao je kad je bilo najvažnije objasni Stone. Major Norman Anthonv Washburn, četvrti.

Telefonski kompleks činio je predvorje poslovne zgrade. Bila je to velika kvadratna prostorija s pet kabina ugrađenih u tri zida i visokim kvadratnim šalterom u sredini, gdje su četiri telefonistice sjedile ispred konzola i govorile najmanje dva ili više stranih jezika.

Joel je našao broj Mattilonove firme u pariškom imeniku.

SaintPierre, Nelli et Mattilon rekao je ženski glas u Parizu.

Monsieur Mattilon, molim s 'U vous plait.

Votre...? Žena je zastala, nesumnjivo prepoznavši bezizlazni pokušaj jednog Amerikanca da govori francuski. Što ću reći: tko ga zove, molim vas?

Njegov prijatelj iz New Yorka. On će znati. Ja sam klijent.

Rene je znao. Nakon nekoliko klikova preko linije čuo se njegov napregnuti glas. Joel? prošaptao je. Je ne vjerujem!

Nemoj odgovori mu Converse. To nije istina ni ono što kažu o

Ženevi ili Bonnu, čak ni ono što si ti rekao. Ja nemam nikakve veze s timubojstvom, a Pariz je bio nesretan slučaj. Imao sam svaki razlog da vjerujem tako sam tada mislio da čovjek poteže pištolj.

Zašto onda nisi ostao gdje si bio, moj prijatelju?

Zato jer su me htjeli onemogućiti da idem dalje. To je kabala, Rene, međunarodna kabala, a oni u tome mogu i uspjeti. Sve je u dubokoj tajnosti i brzo se razvija. Oni su regrutirali ključno vojno osoblje po cijeloj Europi, Sredozemlju, Kanadi i Sjedinjenim Državama. Oni imaju milijune na raspolaganju, magazine i skladišta napunjena streljivom i oružjem, sve će to uputiti svojim ljudima kad dođe čas.

Čas? prekinu ga Mattilon. Koji čas?

Oni šalju oružje i eksploziv manijacima sa svih strana teroristima, provosima, 8 potvrđenim luđacima i umobolnicima samo s jednim ciljem: da destabiliziraju kroz nasilje. To je izgovor za vlast. Sada dižu u zrak

Sjevernu Irsku.

Ludovanje u Ulsteru? opet ga prekinu Francuz. Užasi koji senastavljaju...

To je njihov užas! To je samo pokus. Oni su to učinili s jednom velikom isporukom iz Država da bi dokazali da to mogu. Ali Irska je samopokus, manja vježba. Velike eksplozije slijede za nekoliko dana, najduže za nekoliko tjedana. Moram stupiti u vezu s ljudima koji ih mogu zaustaviti, a to neću moći učiniti ako sam mrtav!

Ali zašto til

Počelo je u Ženevi, s Hallidavjem, čovjekom kojega su ustrijelili.

Ubile su ga njihove ubojice, ali ne prije nego je mene regrutirao. Pitao sime o Ženevi i tada sam ti lagao, ali ovo je istina. Ja sam ih vidio i razgovarao s njima; oni su tako prokleta logični, tako jebeno uvjerljivi da će cijelu

Europu učiniti fašističkom; uspostaviti će vojnu federaciju u kojoj će moj zemlja biti osnivač obitelji. Jer je to i počelo u mojoj zemlji, u San Franciscu, s čovjekom po imenu Delavane.

Sajgon? Sajgonski ludi Marcus?

Koji je živ i zdrav u Palo Altu i pritišće svoju vojničku dugmad. Onje još magnet koji privlači.

Joele, je li s tobom... je li... sve u redu?

Recimo da jest, Rene. Imaš trideset sekunda da razmisliš o onome što sam ti rekao, a onda ću spustiti slušalicu. Sada, stari prijatelju, dvadesetdevet sekundi.

Prošlo je deset sekundi i Mattilon je progovorio. Poremećen čovjek ne daje tako precizna objašnjenja. Vrlo dobro, možda sam i sam lud, ali ono o čemu govoriš Bog dobro zna da su upravo vremena za takvo što. Sve je ludo!

Ja se u Države moram vratiti živ, u Washington. Možeš li mi pomoći?

Imam vezu u Quai d'Orsavu. Otići ću tamo.

Ne usprotivio se Converse. Oni znaju da smo prijatelji. Jednariječ krivoj osobi i tebe bi ubili.

Vrlo dobro na to će Mattilon. Postoji čovjek u Amsterdamu nemoj me pitati otkud ga znam koji može urediti takve stvari. Pretpostavljam da nemaš putovnicu.

Imam jednu, ali nije moja. Uzeo sam je stražaru koji je bio spremansasuti mi olovo u glavu.

Ti si u Bonnu, zar ne?

Da.

Postoji vlak do Emmericha na nizozemskoj granici. U Emmerichu se odluči za lokalni transport tramvaj, autobus, bilo što. Carina nije stroga, osobito za vrijeme najjačeg prometa kad radnici idu ovamo. Nitko ne gleda, samo na brzinu pokaži putovnicu, a možda bi bilo dobro da fotografiju djelomično sakriješ. Dobro je daj njemački. Ne bi trebao doživjeti neugodnosti.

U redu. Prelazim preko, a što onda?

Doći ćeš u Arnhem. Tamo ćeš uzeti vlak za Amsterdam.

A onda?

Cort Thorbecke. Stambena zgrada je na jugozapadnom uglu Utrechtsestraata i Kerkstraata. Telefonski je broj nuladvanula, četirijedan, jedantrinula. Kad mu se najaviš reci da si član obitelji Tatjana. Pamtiš lito? Tatjana.

Rene? upita ga Joel pišući. To nikad ne bih pomislio. Kako to dapoznaješ nekog poput te osobe?

Rekao sam ti da ne pitaš. Tatjana je rusko ime, ime jedne od carevih kćeri koje su, navodno, smaknute u Ekaterinburgu 1918. godine. Reka sam navodno, jer mnogi vjeruju da su nju i sestru Anastaziju pošteđjeli prokrijumčarili u pratnji njegovateljice koja je na sebi imala čitavo bogatstvo u nakitu. Govori se da je anonimno živjela u velikom bogatstvu možda čak i danas živi ali nitko ne zna gdje.

Dovoljno je da to znam? upita ga Converse.

Ne, to je samo porijeklo sadašnjeg značenja. Danas je to simbol povjerenja iskazanog vrlo malom broju ljudi od strane onih najsumnjičavijih, ljudi koji sebi ne mogu dopustiti pogreške.

Dobri Bože, tko su ti?

Rusi, moćni sovjetski komesari zaljubljeni u zapadno bankarstvo, koji iznose novac iz Moskve i investiraju ga. Sad možeš razumjeti zašto je krug malen. Thorbecke je jedan od njih i ima prilično razvijen posao s putnim ispravama. Nazvat ću ga i reći mu da očekuje tvoj poziv. Upamti, nikakva imena, samo Tatjana. On će te što je najbrže moguće staviti na KLMov let za Washington. Trebat će ti novaca, moramo smisliti kako mogu...

Novac je jedino što mi ne treba prekinu ga Converse. Samo putovnica i karta do zračne luke Dulles, a da me ne pokupe.

Otiđi u Amsterdam. Thorbecke će ti pomoći.

Hvala ti, Rene. To mi mnogo znači.

Još nisi u Washingtonu, moj prijatelju. Ali me nazovi kad tamo stigneš, bez obzira na to koliko bude sati.

Sjetio se kovčežića s dosjeima i imenima donositelja odluka u Pentagonu i State Departmentu. Das Rektorat. Nije li ga Connal uspio negdje sakriti zahvaljujući Leifhelmovu kolosalnom previdu? Nije li ga možda našao neki službenik u skupom konačištu? Converse se obratio telefonistici koja mu je uručila račun.

Treba mi broj hotela Das Rektorat.

Ovdje je Vorsteher upravitelj Das Rektorata, gospodine rekla jetelefonistica. On govori engleski.

Hvala vam.

Da, mogu li vam pomoći, gospodine?

Nadam se. Ja sam američki prijatelj zapovjednika Connala Fitzpatricka, glavnog pravника pomorske baze u San Diegu u Kaliforniji. On je prošlog tjedna boravio kod vas.

Tako je, gospodine. Bilo nam je žao što mu nismo mogli produžiti boravak, soba je ranije bila rezervirana.

O? Otišao je neočekivano?

Ne bih to tako rekao. Razgovarali smo ujutro i vjerujem daje shvatio našu situaciju. Ja sam se osobno pobrinuo za taksi.

Je li bio sam kad je otišao?

Da, gospodine.

Oh. Ako mi možete reći u koji je hotel otišao, mogao bih provjeriti.

Provjeriti, sir"?

Zapovjednik je negdje ostavio svoj kovčežić, tanki kožni, s dvijekombinacije.

Rekli ste tanki kovčežić, ono što općenito nazivamo attache kovčežić?

Da!

Nosio gaje sa sobom. Bio mu je u ruci kad je otišao.

Netko mu je morao rezervirati hotel! U Bonnu se teško dolazi do smještaja!

Molim vas, gospodine. Ja sam mu se ponudio, ali je odbio moju pomoć pomalo neučtivo, dodao bih.

Žao mi je. Znači nemate predstavu o tome kamo je otišao?

Imam, gospodine, da unesem malo humora. Ipak sam ga pitao. Rekao je da ide na Bahnhof, željezničku postaju. Ako itko upita za njega, nekako ćemo da spava u ormariću za putnu prtljagu. Bojim se da ni to nije bila najučtivije.

Željeznička postaja? Ormarić! To je poruka\ Fitzpatrick mu je tako rekao gdje da ga potraži! Ne govoreći dalje, Converse je spustio slušalicu i izišao iz kabine.

Joel je požurio na pločnik podsjećajući se da pazi da ne hoda brzo. Sada je sve ovisilo o savladavanju, sve. Svaki njegov pokret mora biti normalan, čak neusiljen, ne smije svojim ponašanjem nikoga natjerati da dvaput baci pogled na njega. Mattilon mu je rekao da pođe vlakom; Fitzpatrick mu je rekao da ode na željezničku stanicu zaključani ormarić! To je bilo još jedno znamenje! Poče vjerovati da ono doista postoji.

Prošao je kroz velika otvorena vrata ulaza i skrenuo nadesno prema nizu ormarića, gdje je ostavio kovčežić prije nego se uputio do Alter Zolla u susret s Averjjem Fowlerom. Prišao je ormariću. U njemu je bio ključ, ali ništa unutra. Poče pretraživati sve u ormariću i oko njega, s obje strane, dolje, ne znajući što traži, ali znajući da će biti nešto. Našao je! Dva reda gore s lijeva! Inicijali su bili mali, ali jasni. U metal ih je ugrebla snažna i precizna ruka: C.F. Connal Fitzpatrick!

Mornarički je pravnik uspio! On je eksplozivne papire stavio tamo gdje ih mogu naći samo njih dvojica. Odjednom Converse osjeti mučninu. Kako ih se domoći!? Imao je manje od pola sata da otvori ormarić.

Na kraju goleme postaje bio je ured za informacije. Pošao je prema njemu, dok su mu se misli opet spoticale birajući riječi koje bi mu mogle donijeti ključ. Neugodna težina pojasa s novcem oko struka bila je i tračak nade.

Hvala vam rekao je službeniku, dok su mu naočale od kornjačevine visjele na nosu, a šešir mu skoro prekrio čelo. Dali su mu službenikaza informacije koji je govorio engleski. Bio je to čovjek srednjih godina, nekako uštogljene face, kojoj je vlasnik dodao i izraz ljutite dosade.

Sasvim jednostavno, izgubio sam ključ od ormarića u koji sam stavio prtljagu, a moram uloviti vlak za Emmerich. Usput, kad polazi sljedeći?

Ah, ufijek je dako odgovori službenik, koji je očito engleski naučio u nekim nepoznatim zemljama; počeo prevrtati po redu vožnje. Samo droblemi z tim ljetnim ljutima. Ti izgubio ofo, ti izgubio ono, a očekujete da će vam zvatko pomoći! Flak za Emmerich otišao je prije defadezet i zedam minuta. Ima drugi za defetnaest minuta, ali nakon njega ništa zijeli zat.

Hvala vam. Ja moram biti u njemu. Dakle, stoje s ormarićem? Joelje ispod šaltera izvukao novčanicu od sto maraka i polako je podignuo gore.

Schnell! Wir müssen ein Schliessfach öffnen. Standortzehn Auskunft!9 Lupio je slušalicom i pogledao u Joela, dok mu se na ukočenim usnama polako isklesao polusmiješak. Čovjek će doći odmah i biti vam na usluzi. Mi smo uvijek rado na usluzi. Amerikanci su tako zamišljeni.

Stigao je čovjek kojemu je salo kipjelo iz željezničke odore. Oči su mu bile tupe, a sposobnost sumnjiva. Was ist?

Službenik mu je objasnio na njemačkom, a onda opet pogledao u Conversea. On govori nešto engleski, ne dobro, dakako, ali dovoljno. On će vam pomoći.

Bio je tu\ Njegov je attaché kovčežić stajao na svom mjestu. Nije bio ni razbijen ni izrezan. Posegnu u džep i izvuče novac.

Jako mi se žuri rekao je, izvukavši najprije novčanicu od sto maraka, a onda, vidno oklijevajući, i drugu. Moj vlak odlazi za nekolikominuta. Stresao je Nijemčevu ruku i gurnuo mu novac, upitavši ga s prijateljstvom u pogledu. Zar ne biste mogli reći daje bila pogreška?

Bila je pogreška! oduševljeno će čovjek u odori. Morate uloviti vlak!

Hvala vam. Vi ste divna osoba. Sretan rođendan.

Was?

Znam, ne brinite. Hvala vam još jednom.

Gledajući oko sebe, brzo, ali pomno, u dubokoj nadi da ga nitko ne promatra, Joel je pošao do nezauzete drvene klupe pored zida, sjeo i otvorio kovčežić sve je bilo na svom mjestu. Ali on to ne smije zadržati. Opet je gledao po stanici znajući što mora naći; ugledao je to.

Gotovo svi govorimo engleski rekla mu je postarija žena, matrona iz pulta, blizu odjela s kancelarijskim materijalom. To je potrebno, osobito u ljetnim mjesecima. Sto vam treba?

Moram poslati poslovno izvješće u Sjedinjene Države odgovorijoj Converse, koji je u desnoj ruci držao veliku debelu kovertu i vrpču, a attaché kovčežić u lijevoj. Međutim, moj vlak polazi za nekoliko minuta i nemam vremena otići do pošte.

Na Bahnhofu ima nekoliko kutija za poštu.

Trebaju mi marke, poštarina. Ne znam koliko to stoji bespomoćnoće Joel.

Ja ću vam reći koliko morate frankirati pošiljku.

Gdje je najbliži poštanski šalter?

S druge strane Bahnhofa.

Joel je opet pogledao na sat i opet mu poče lupati u prsima dok je trčao; odmah se savladao i promotrio gomilu neće li uloviti nekoga tko ga promatra. Preostalo mu je manje od osam minuta da uputi pošiljku, kupi kartu i pronade vlak. Ovisno o komplikacijama, možda bi mogao isključiti ovo drugo.

Dok je grozničavo tražio poštanski šalter, u sebi je ponavljao riječi koje je zapisao na vrhu korica prvog dosjea: Nemoj ponavljam nemoj nikome dopustiti da dođe do ovoga. Ako od mene ne čuješ vijesti u roku od pet dana, pošalji ovo Nathanu S. Nazvat ću ga ako budem mogao. Tvoj ponekad i poslušni muž. Volim te. J. Zatim je pogledao ime i adresu, napisane na omotnici, pitajući se pogođen muklom mučnom boli kako joj je to mogao učiniti?

Ms. Valerie Charpentier
R.F.D. Dunes Ridge
Cape Ann, Massachusetts
U.S.A.

Nakon tri minute našao je poštanski sandučić ne šalter i spustio omotnicu otvarajući i zatvarajući otvor nekoliko puta da bi se sasvim uvjerio daje pošiljka pala unutra. Bacao je poglede na sve strane čitajući natpise jer gaje zbunjivalo njemačko pismo. Redovi ispred prozorčića na šalterima su ga obeshrabrivali. Osjećao se bespomoćno; htio je svašta pitati, ali se bojao zaustaviti bilo koga, uvijek u strahu da bi netko mogao dobro proučiti njegovo lice.

Emmerich, molim vas rekao je službeniku, nakon što je jedini kupac, konačno, napustio šalter. Nizozemska dodao je, jasno naglašavajući.

Službenik se brzo okrenuo i pogledao na sat na zidu iza sebe. Govorio je njemački, brzo i grleno. Verstehen?10 upita ga.

Nein... Evo! Converse je stavio tri stotine njemačkih maraka na rub šaltera tresući glavom i ramenima. Molim vas, kartu! Ja znam, imam samo nekoliko minuta.

Čovjek je uzeo dvije novčanice, a treću je gurnuo natrag. Promijenio je novac i pritisnuo nekoliko dugmadi ispod sebe; karta je bila izbačena i uručena Joelu. Danke. Zwei Minuten!"

Kolosijek. Koji kolosijek? Možete li me razumjeti? Gdje?

Wo?n

Da, to je. Gdje? Acht.n

Što? Converse je podigao desnu ruku, dižući i spuštajući prste dabi pokazao brojeve.

Službenik je odgovorio držeći obje ruke: pokazao je pet prstiju jedne i tri prsta druge ruke. Acht ponovio je pokazujući na Joelovu lijevu ruku.

Osam. Hvala vam. Converse je hodao što je brže mogao, ali nijepotrčao. Ugledao je vrata kroz gomilu ljudi; kondukter je nešto objavljivaogledajući na sat.

Došao je do svog mjesta hvatajući zrak. Mekani šešir mu je bio sasvim nabijen na čelo. Rana na lijevoj ruci oštro gaje pekla, pa je pomislio daju je u sudaru opet otvorio. Popipao je ispod jakne, pored ručice pištolja koji je uzeo Leifhelmovom vozaču. Nije bilo krvi, pa je u olakšanju nakratko zatvorio oči.

Nije bio svjestan činjenice da u njega zuri čovjek koji je sjedio u istom vagonu, na sjedištu s druge strane prolaza.

U Parizu je sekretarica sjedila za stolom telefonirajući. Govorila je tihim glasom, koji je bio još prigušeniji zbog ruke kojom je pokrivala slušalicu. Njen pariški francuski bio je kulturan, mada ne aristokratski.

To je sve tiho je rekla. Imaš li to?

Da odgovorio je čovjek s druge strane linije. To je izuzetno.

Zašto? To je razlog zašto sam ovdje.

Dakako. Trebao sam reći da si ti izuzetna.

Svakako. Koje su tvoje instrukcije?

Najteže, bojim se.

Tako sam i mislila. Nemaš izbora.

Možeš li?

Učinjeno. Susrest ću te kod Tailleventa. Osam sati?

Nosi svoj crni Galanos. Tako ga obožavam.

Veliki klin priželjkuje. Uvijek je tako, moja najdraža. Osam sati.

Sekretarica je spustila slušalicu, ustala i zagladila haljinu. Otvorila je ladicu i izvukla torbicu s dugačkim remenom, prebacila je preko ramena i pošla do zatvorenih vrata svog poslodavca. Pokucala je.

Da? upita Mattilon iznutra.

Suzanne, monsieur.

Uđite, uđite reče Rene, naslonivši se na naslon fotelje.

O, monsieur...

Suzanne, ti si ovdje koliko dugo? Tjedan dana, deset dana? Čovjek bi pomislio da si ovdje mjesecima. Radiš izvanredno i dobro si sesnašla kao zamjena.

Vaša je sekretarica meni draga prijateljica, monsieur. Ne bih mogladrugачije.

U redu, zahvaljujem ti. Nadam se da će je dobri Bog izvući. Danas mladi ljudi voze tako brzo tako strašno brzo i opasno. Žao mi je, što je, Suzanne?

Nisam ručala, gospodine. Mislila sam...

Moj Bože, baš sam nepažljiv! Molim vas, ostanite koliko hoćete i inzistiram da donesete račun koji ću ja podmiriti.

To nije potrebno, ali hvala vam na ponudi.

To nije ponuda, Suzanne, to je zapovijed. Uživajte u vinu, a klijentimovih partnera neka idu dođavola. Pođite.

Hvala vam, monsieur. Suzanne je pošla k vratima, malo ih otvorila, a zatim je stala. Okrenula je glavu i vidjela kako se Mattilon udubiou čitanje. Tiho je zatvorila vrata i iz svoje torbice izvukla veliki pištolj srupičastom cijevi prigušivača. Polako se okrenula i pošla prema stolu.

Pravnik je podigao pogled dok se približavala. Što?

Suzanne je ispalila četiri puta u brzom slijedu. Rene Mattilon je odskočio na stolici, dok mu je glava bila izrešetana od desnog oka do lijeve strane čela. Krv je pojurila niz čelo i preko bijele košulje.

Gdje si, za ime Božje, bio? uzviknu Valerie u slušalicu. Tražim te od ranog jutra, ali tebe nigdje.

Rano jutros, na to će Lawrence Talbot čim je pukla ta vijest, znaosam da moram uzeti prvi zrakoplov za Washington.

Ti ne vjeruješ u ono što kažu? Ne možeš!

Ja vjerujem. Osjećam se čak odgovornim. Osjećam se kao da sam nehtijući sam povukao obarač, a to je upravo ono što se dogodilo.

Prokletstvo, Larry. Objasni.

Joel me nazvao iz hotela u Bonnu jedino nije znao reći koji je to hotel. Nije bio racionalan, Val. Jednog je trenutka bio miran, drugog trenutka je vikao, da bi mi konačno priznao kako je smušen i uplašen. Blebetao je najveći dio vremena nerazumljivo govoreći neke nevjerovatne priče otome kako su ga uhvatili i bacili u kamenu kuću u šumi, kako je pobjegao iskrivao se u rijeci izbjegavši čuvarima i patrolama, te kako je ubio čovjek kojega je nazvao izvidnikom. Vrištao je da mora umaći, da je potraga zanjim u šumi, duž obale... Nešto se dogodilo s njim. On je bolestan, dragamoja, a ovo jutros bio je strašni dokaz te činjenice.

Valerie je osjećala šupljinu u grlu, naglu strašnu prazninu. Nije bila kadra misliti; mogla je jedino reagirati na riječi. Zašto kažeš da si ti odgovoran, da si ti na neki način povukao obarač?

Ja sam mu rekao da ode Peregrineu. Nastojao sam ga uvjeriti da će ga Peregrine saslušati, da on nije čovjek kakvim ga Joel zamišlja.

Zamišlja? Stojte Joel rekao?

Vrlo malo smislenog. Brbljao je o generalima i feldmaršalima, i o nekoj opskurnoj povijesnoj teoriji koja je okupila sve zapovjednike iz raznih ratova i armija u zajedničkom nastojanju da preuzmu kontrolu nad vladama. Tada sam mu spomenuo Peregrinea, ali Joel nije imao povjerenja u njega. Zapravo, držao se neprijateljski jer je vidio automobil bivšeg njemačkog generala kako prolazi kroz vrata veleposlanstva, a kao što ti možda znaš ili ne znaš, Peregrine je bio izvanredan časnik za vrijeme drugog svjetskog rata. Objasnio sam mu što god sam strpljivije i čvršće mogao da Peregrine nije jedan od njih, da nije prijatelj vojnih struktura... Očigledno nisam uspio. Joel gaje nazvao, dogovorio sastanak s njim i ubio ga. Nisam imao predstavu kolikog bolestan.

Larry započe Valerie polako, slaba glasa. Ja čujem sve što kažeš, ali to ne zvuči istinito. Nije da ti ne vjerujem Joel je jednom rekao da sizbunjujuće pošten čovjek ali tu nešto nedostaje. Converse, kojeg znami s kojim sam živjela četiri godine, nije nikad iskrivljavao činjenice da bipodupro apstrakcije u koje bi htio vjerovati.

Govoriš mi da on ne laže.

Uvjerena sam da laže uvjerena sam daje lagao ali nikad o važnim pitanjima. To jednostavno nije u njemu.

Možda prije nego je obolio, strašno obolio. On je ipak ubio tog čovjeka u Parizu, priznao mi je.

Valerie se pobunila. Ne!

Da, bojim se. Kao stoji ubio Waltera Peregrinea.

Zbog neke opskurne povijesne teorije. Teorije? Sve je to krivo,

Larry.

To su objasnili dvojica psihijataru u State Departmentu, ali frazamakoje ću zasigurno osakatiti budem li ih ponavljao. Jedna od njih, mislim, bila je progresivna latentna retrogresija.

Sranje!

Treba priznati, Valerie, da ipak treba ispitati iznad svega njegovo ponašanje.

Sto oni misle daje učinio? Koja teorija je sada?

Ima više pitanja nego odgovora, doista, ali ono što se dogodilo štoznamo da se dogodilo nije uopće smiješno. To je tragično.

U redu, u redu požuri Valerie. Ali zašto bi on to učinio? Zašto bi, primjerice, htio da Hallidav bude ubijen? Zašto?

Mislim daje to očito. Mora daje strašno prezirao ljude poput Hallidayja; čovjeka koji je ostao kod kuće na sigurnom, osuđujući i ismijavajući sve ono što su prošli ljudi poput Joela, te nazivajući ih grubijanima, ubojicama i slugama. Zajedno s njemu omrznutim zapovjednicima, Hallidavji

ovog svijeta stajali su iza svega onoga stoje on prezirao. Jedni su zapovijedali da se ide u borbu, a drugi su se rugali onome što su ratnici izdržali.

I ti misliš sada će Valerie mirno, dok su joj riječi odzvanjale u grlu da je samo zato htio Hallidavja mrtvog?

Latentna osveta. To je prevladavajuće mišljenje, konsenzus, ako hoćeš.

Ja neću. Zato jer to nije istina, jer to ne može biti istina.

To su visoko kvalificirani stručnjaci, Val, doktori s područja behaviorističkih znanosti. Oni su analizirali sve što se nalazi u izvješćima i misle da tu ima sustava. Instantna patološka shizofrenija, izazvana šokom.

Vrlo impresivno. Trebalo bi da to izvezu na svojim snupijevskim kapama za bejzbol, jer to tamo i pripada.

Mislim da nisi u poziciji da opovrgavaš...

Ja sam itekako u poziciji prekinu ga bivša gospođa Converse.

Međutim, nikome nije palo na pamet da pita nešto mene ili Joelova oca, ili njegovu sestru. Ne postoji način na koji bi Hallidav mogao izazvati Joela onako kako se navodi da ga je izazvao za doručkom, ručkom ili večerom.

Ti ne možeš reći tako nešto, moja draga. Ti to jednostavno ne znaš.

Ja znam, Larry. Zato jer je Joel mislio da su Hallidavji ovog svijeta, kako si se ti izrazio, bili upravo. Nije uvijek bio lud za načinom kako sunastupali, ali je vjerovao da su bili upravo.

Ja to ne vjerujem. Ne nakon onoga stoje prošao.

Onda pođi svom drugom izvoru tako vi to zovete. Počni čitati neke od onih izvješća koje su visoki svećenici behaviorističkih znanosti jednostavno previdjeli jer im tako odgovara. Kad se Joel vratio, priredili su muparadu u Zrakoplovnoj bazi Travis u Kaliforniji i dali mu sve osim ključeva stana svake starlete u Los Angelesu. Varam li se?

Sjećam se vojne dobrodošlice za čovjeka koji je pobjegao pod izuzetnim okolnostima. Državni sekretar gaje pozdravio u zrakoplovu.

Onda, što? Gdje su još s njim paradirali?

Ne znam na što misliš.

Pogledaj u arhivu. Nigdje. On to nije htio. Koliko je poziva dobio?

Od kolikog broja gradića i gradova, kompanija i organizacija a sve ih jepaklenski gurala Bijela kuća? Stotinu, pet stotina, pet tisuća? Barem toliko,

Larry. A znaš li koliko ih je prihvatio? Kaži mi, Larry, znaš li? Govore li tvisoki svećenici o tome?

To nije u pitanju.

Dakako da nije. To bi im kvarilo nalaženje metode; to bi im kvariloposao i sliku, kojoj Joel ne pripada! Odgovor je nula, Larry. On to nijehtio, ništa od toga nije htio. Mislio je da bi još jedan dan tog rata značio jošjedan dan pakla u kojem je već predugo bio. Odbio je posuditi svoje ime.

Što mi pokušavaš reći? kruto će Talbot.

Hallidav nije bio njegov neprijatelj, svakako ne na način na koji ga tiželiš prikazati. Nema poteza kista. Nema ih na platnu.

Tvoje metafore ne mogu podnijeti, Val. Što mi nastojiš reći?

Da nešto smrdi, Larry. Nešto je tako trulo da jedva mogu disati, alismrad ne dolazi od mog bivšeg supruga. Dolazi od sviju vas.

Ja takav način ne mogu prihvatiti. Ja mu jedino želim pomoći. Misliosam da to razumiješ.

Znam, doista znam. To nije tvoja pogreška. Doviđenja, Larry.

Nazvat ću te istog trenutka kad nešto saznam.

Učini tako. Zbogom. Valerie je spustila slušalicu i pogledala nasat. Vrijeme je da ode do zračne luke Logan u Boston i dočeka Rogera

Conversea.

Koln in zehn Minuten!'6ćuo se glas preko zvučnika.

Converse je sjedio do prozora, licem uz staklo, dok su mjesta jurila na putu za Koln Bornheim, Wesel, Bruni. Vlak je bio valjda tri četvrtine pun, što će reći daje na svakom dvostrukom sjedištu sjedio barem jedan putnik. Kad su krenuli sa stanice, na mjestu gdje on sada sjedi sjedila je neka žena, elegantno odjevena žena iz prigrada. Nekoliko sjedala iza njih bila je druga žena prijateljica koja ju je opazila. Žena koja je sjedila s Joelom obratila mu se s nekoliko riječi. Kratka pažnja koju je izazvala na njih oboje kada joj nije mogao odgovoriti, išla mu je na

živce. Stresao je ramenima i glavom; ona je nestrpljivo uzdahnula, razdraženo ustala i pridružila se svojoj prijateljici.

Iza sebe je ostavila novine, iste one novine s njegovom fotografijom na prvoj stranici; novine su stajale vidljivo i upadljivo na sjedištu. Zurio je u njih sve dok nije shvatio što radi i odmah je promijenio sjedište. Uzeo je novine i tako ih savio da se njegova slika ne vidi. Oprezno se zagledao oko sebe i ovlaš držao ruku preko usana, mrgodeći se i zamišljen nastojeći izazvati sliku zamišljena čovjeka čije oči ništa ne vide. Ali ugledao je drugi par očiju, a te su ga oči pomno promatrale zurile su u njega dok je njihov vlasnik bio angažiran, kako se činilo, živim razgovorom sa starijom

ženom pored sebe. Čovjek je skrenuo pogled, a Converse je imao kratku polusekundu da promotri lice prije nego se okrenuo prozoru. Znao je to lice; razgovarao je s tim čovjekom, ali se nije mogao sjetiti gdje je to bilo i kada, jedino je znao da su razgovarali. Ta ga je konstatacija izluđivala i jednako plašila. Gdje je to bilo? Kad je to bilo? Je li ga čovjek znao, je limu znao ime'.

Ako je taj čovjek znao odgovore, nije to ničim pokazao. Svoju je pažnju opet svrnulo na ženu, a razgovor je i nadalje bio vrlo živ. Joel je pokušao predstaviti sebi cijelu sliku tog čovjeka; možda mu to pomogne u traženju mučnog odgovora. Bio je krupan, ne toliko visinom koliko širinom, površno srdačan, ali je Converse osjetio sirovost u njemu. Je li to bilo sada ili prije? Kada prije? Gdje? Prošlo je deset ili nešto više minuta od razmjene pogleda, a Joel nije ni najmanje uznapredovao u ljuštenju slojeva sjećanja. Osjećao se osujećeno i preplašeno.

Wir kommen in zwei Minuten in Köln an. Bitte achten Sie auf Ihr Gepäck! Veći dio putnika je ustao navlačeći jakne i suknje i uzimajući prtljagu. Kad je vlak počeo usporavati, Converse je pritisnuo čelo na hladno staklo prozora. Pustio je misli da ga vode kamo žele, bez koncentracije, očekujući da će mu idućih nekoliko minuta reći što će učiniti.

Minute su prolazile, napetost je ostala, svijest mu nije ništa savjetovala, dok su putnici izlazili i ulazili. Mnogi su imali u rukama attache kovčežice, nekolicina gotovo iste poput njegova, onoga koji je bacio u kantu za smeće u Bonnu. Htio ga je zadržati, ali nije mogao. To je bio poklon od Valerie, kao što je i zlatno pero bilo, a oba poklona nosila su inicijale naručene u tim boljim danima... Ne, ne boljim, rekao je sam sebi, samo drugačijim. Ništa nije bilo bolje ili gore; nema mjesta usporedbi kad su u pitanju različiti angažmani. Takve se veze mogu održati ili ne. Njihova nije izdržala kušnju.

Ali, ako je tako, pitao se, dok se vlak zaustavljao u Kolnu, zašto je sadržaj kovčežića poslao Vali? Njegov je odgovor sasvim logičan, mislio je. Ona će znati što treba učiniti; drugi ne bi znali. Talbot, Brodks i Simon su izvan igre. Njegova sestra Virginia je još dalje. Otac? Leteći momak s osjećajem odgovornosti koji traje do njegova spuštanja, samo na krilima? Pilot to ne bi mogao. Volio je starog Rogera više nego je mislio da Roger njega voli, ali pilot se nikad nije mogao uhvatiti u koštac s tvrdim tlom. Tvrda je zemlja značila odnose, a stari Roger nikad nije znao kako će i što će s njima, nije znao ni kako će sa ženom za koju je tvrdio da je jako voli. Liječnici su rekli da je umrla od okluzije koronarne arterije; njen je sin mislio daje umrla od zanemarenosti. Roger nije bio na sceni, nije ga bilo nekoliko tjedana. I tako je ostala Valerie... jednom njegova, bivša Valerie.

Entschuldigen Sie. Ist dieser Platz frei?'8 Bio je to glas čovjekaotprilike njegovih godina, koji je nosio attache kovčežić.

Joel je kimnuo smatrajući da se te riječi odnose na prazno sjedište pored njega.

Danke rekao je čovjek i sjeo; attache kovčežić je držao pored nogu.

Ispod lijeve ruke je izvukao novine i otvorio ih. Converse se ukočio ugledavši svoju fotografiju, svoje ozbiljno lice kako zuri u njega. Opet se okrenuo prema prozoru, navukavši mekani obod šešira još niže i opustivši lice, nadajući se da se doima poput iscrpljenog putnika koji jedino želi uhvatitinekoliko minuta sna. Poslije nekoliko trenutaka, kad je vlak krenuo dalje, učinilo mu se da je u tome uspio.

Verruckt, nicht wahr? upita ga čovjek s kovčežićem, koji je čitao novine.

Joel se pomakao i počeo treptati očima ispod oboda šešira. Mmm?

Schade doda čovjek, odijelivši desnu ruku od novina u gestu isprike.

Converse se opet naslonio na prozor; hladnoća stakla bila mu je utočište; zatvorio je oči, a mrak mu je bio ugodniji nego ikad. Ne, nije istina; sjetio se događaja koji su tvrdili suprotno. U logorima je bilo trenutaka kad nije bio siguran hoće li moći zadržati fasadu snage i revolta, kad je sve u njemu željelo kapitulirati. Onda bi došao mrak i on bi plakao, a suze mu vlažile lice. A kad bi stale, ljutnja bi se neobjašnjivo vratila. Suze bi ga nekako pročistile. Oslobodile ga sumnje i straha i opet mu povratile cjelinu. I ljutnju.

Wir kommen in fiinf Minuten in Dusseldorf an! Joel je gotovo poskočio; vrat mu je bio bolno ukočen, glava hladna. Odrijemao je poprilično, ako je suditi po ukočenosti koju je osjećao iznad lopatica. Čovjek pored njega je čitao i označavao

nekakvo izvješće; attache kovčežić bio mu je na krilu, a novine je uredno smjestio između sebe i Conversea, ali tako da se fotografija sasvim jasno vidjela. Čovjek je otvorio kovčežić, spremio izvješće i zatvorio ga. Okrenuo se Converseu.

Der Zug istpiinktlich2" rekao je i kimnuo.

Joel je odvratio također kimnuvši, odjednom svjestan da je putnik s druge strane prolaza ustao zajedno sa starijom ženom, stišćući joj ruku i odgovarajući na nešto što je rekla. Ali nije gledao u nju; pogled mu je zalutao do Conversea. Joel se opet skljkao u sjedište i naslonio na prozor ostavljajući dojam umorna putnika. Mekani obod šešira navukao je do debelog okvira naočala. Tko je taj čovjek? Ako su se poznavali, kako to da ovaj šuti u ovakvim okolnostima? Kako mu je mogao samo nabacivati poglede, ovlaš se vraćajući razgovoru s tom ženom? Kao najslabije reagiranje mogao je barem iskazati nekakvu uznemirenost, uzburu ili strah, barem uzbuđeno prepoznavanje.

Vlak počeo usporavati, a trljanje čeličnih tračnica o velike kotače postajalo je sve glasnije; uskoro će zviždaljke najaviti njihov dolazak u Dusseldorf. Converse se pitao hoće li se Nijemac pokraj njega dići i sići s vlaka. Da, zatvorio je kovčežić, ali nije pokazao preliminarne pokrete prije nego će ustati i pristupiti u red koji se oblikovao pred izlazom. Uzeo je novine, otvorio ih i, hvala nebesima, počeo čitati neku unutrašnju stranicu.

Vlak se zaustavio, putnici su izašli, a drugi ušli uglavnom žene s kutijama i plastičnim vrećicama s otisnutim nazivima i znakovima skupih boutiquesa i prepoznatljivih imena industrije mode. Vlak za Emmerich bio je prigradska linija krzna kanadske kune zlatice, kao što je Val nazivala poslijepodnevene vlakove iz New Yorka za Westchester i Connecticut. Joel je vidio daje muškarac preko puta otpratio stariju ženu do kraja reda i opet joj brižljivo stisnuo ruku, prije nego se vratio na svoje mjesto.

Bitte, können wir die Pla'tze tauschen? Dieser Herr ist ein Bekannter.

Ich sitze in der nd'chsten Reihe.

Sicher, aber er schlaftja doch nur.

Ich wecke ihn21 rekao je Converseov suputnik smijući se i ustajući.

Čovjek preko puta prolaza je promijenio mjesto. Sada je sjedio uz Joela.

Converse se protegnuo, prikriivši zijevanje lijevom rukom, dok mu je desna skliznula do ručice pištolja koji je uzeo od Leifhelmova vozača. Ako postane potrebno, on će to oružje pokazati svom novom, a ipak poznatom suputniku. Vlak

je krenuo, buka izvan i ispod vlaka poče jačati. To je bio trenutak. Joel se okrenuo čovjeku; oči su mu pokazivale da znaju, iako ništa ne kažu.

Pomislio sam da ste to vi reče mu čovjek, očito Amerikanac, kojise cerekao od uha do uha, ali ne privlačno i ugodno.

Converse je bio u pravu; neka podlost je obavijala tog čovjeka, zdepasta muškarca s poprilično kila; on je to osjetio u njegovu glasu, kao što

je taj glas već čuo i prije ali se nije mogao sjetiti gdje. Jeste li sigurni? upita ga Joel.

Siguran. Ja sam siguran. Ali bih se kladio da vi niste, zar ne?

Iskreno rečeno, nisam.

Dat ću vam trag. Ja mogu uvijek opaziti starog dobrog Yanka! Samo sam nekoliko puta pogriješio svih tih godina trčkanja po svijetuprodajući razne, gotovo, originale.

Kopenhagen rekao je Converse, sjetivši se s gađenjem kako jepored tog čovjeka čekao na svoju prtljagu. A jedna je od vaših pogrešakabila u Rimu kad ste za jednog Talijana pomislili daje Latinoamerikanac s

Floride.

Tako je! To me kopile prevarilo, držao sam da je spik s mnogo kruha²³ vjerojatno rasturanje i prodaja droge, znate na što mislim? Znatekakvi su oni, kako su zauzeli tržište od Keysa gore... Nego, kažite mi opetkako se zovete?

Rogers odgovori mu Joel ne iz drugog razloga, već zbog činjenicešto je malo prije razmišljao o svom ocu. Vi govorite njemački dodaoje, naglasivši.

Govno, bolje daje tako. Zapadna Njemačka je naše najveće tržište.

Moj je starac bio Kraut;²⁴ to je sve stoje znao.

Što prodajete?

Najbolje imitacije Sedme avenije, ali nemojte me krivo shvatiti. Janisam jedan od tih židovskih dječaka. Uzmite Balenciaga,²⁵ točno? Izmijeniš nekoliko dugmadi i nekoliko nabora, staviš nabor možda tamo gdje Latino nema. Onda uzorke prodaješ k'o jaja do Bronxa i Jersevja, ilidonjeg Miamijs i Pennsvlvanije, gdje našiju etiketu, recimo, Valenciana.

Zatim gomiletinu tog sranja prodaš naveliko za trećinu cijene i svi su sretni osim tog Latina. Ali on ne može ništa postići na sudu jer je sve to uglavnom zakonito.

Ja ne bih bio tako siguran u to.

U redu, ali bi tip morao preorati cestu chazzerai²⁶ da dokaže da nije zakonito.

Tužno je, ali je istinito,

Hej, nemojte me krivo shvatiti! Mi nudimo robu i usluge tisućamadobrih starih jebivjetarskih domaćica koje sebi ne mogu priuštiti to pariško govno... A ja zarađujem svoj kruh, stari Yankee Doodle.²⁷ Uzmite tunaboranu staru kurvetinu s kojom sam bio; ona posjeduje pola tuceta specijalističkih trgovina u Kolnu i Diisseldorfu, a sada je bacila oko na Bonn.

Dopustite mi da vam kažem, ja s njom plešem valcer...

Prolazila su mjesta i mali gradovi. Leverkusen... Lagenfeld... Hilden, a trgovac je još pleo i mljeo, jedna neukusna anegdota vodila je do druge; glas mu je strugao, a komentare je ponavljao.

Wir kommen in flinfMinu ten in Essen an!

To se dogodilo u Essenu.

Najprije je nastalo komešanje, ali ono nije došlo naglo. Bilo je sve glasnije, kao da golem i kotrljajući val skuplja snagu približavajući se nazubljenoj obali, suzdržani crescendo koji kulminira treskom o stijene. Putnici koji su ulazili razgovarali su uzbuđeno, jedan s drugim, okrećući glave i izdužujući vratove da čuju glasove koji su dolazili iz nekoliko tranzistorskih radioaparata. Neki su ih držali na uhu, a drugi su ih otvarali onoliko glasno koliko su zahtijevali oni oko njih. Što se vlak više punio putnicima, to su svi glasnije govorili jer su oštri metalni glasovi spikera gotovo gušili svaki razgovor. Mršava djevojka u odori privatne škole, s knjigama u platnenoj torbi i drečećim radijem u lijevoj ruci, sjela je na sjedište ispred Joela i trgovca. Putnici su se okupili oko nje, vičući, očito pitajući djevojčicu može li pojačati ton.

O čemu se radi? upita Converse okrećući se debelom čovjeku.

Samo trenutak! odgovori mu trgovački putnik; teško se nagnuonaprijed, bilo mu je neudobno, pa je djelomično ustao sa sjedišta. Samoda čujem.

Buka se zamjetljivo stišala, ali samo u gomili oko djevojke koja je sada držala radio u podignutim rukama. Odjednom se začuše nekakve smetnje, pa je Converse mogao čuti još dva glasa osim glasa spikera, izvješće nekoga tko je udaljen od mikrofona. Onda je Joel čuo riječi izgovorene na engleskom; bilo ih je gotovo nemoguće uhvatiti, jer je prevodilac žurio s njemačkim prijevodom.

Temeljita istraga... Ein vollstandiges Verhor... od strane svih snaga sigurnosti... sie erfordert alle Sicherheitskrafte... zapovijedena je... wurde veranlasst.

Converse je zgrabio kaput trgovačkog putnika. Stoje to što se dogodilo? brzo gaje pitao.

Taj šašavac je opet udario...! Čekajte, da čujem ovo. Opet se začulo kratko praskanje u atmosferi, ali se ipak čuo glas uzbuđena spikera.

Joela je obuzeo duboki strah dok je iz malog radija zlokobno nadirao njemački tekst, a svaka nova rečenica najavljiivača kao daje bila kraćeg dahaod prethodne. Konačno je završila grlena recitacija. Putnici su ispravilileđa, podigavši glasove u kontrapunktu. Uslijedio je uzbuđeni razgovorna svim stranama. Trgovački putnik se spustio na sjedište, teško dišući, alikako se činilo, ne toliko zbog zbunjujućih vijesti, koliko zbog neudobnogfizičkog položaja.

Biste li mi, molim vas, rekli o čemu se zapravo radi? upita ga Converse prikrivajući tjeskobu.

Daa, svakako odgovori zdepasti muškarac, uzevši maramicu izdžepa jakne da obriše znoj. Ovaj jebeni svijet je prenapučen luđacima,znate na što mislim? Za Kristovo ime, ne možete znati s kojim jebenim tipom razgovarate. Kad bi bilo po mome, svako dijete koje se rodi razroko ilikoje ne može naći sisu, završilo bi ukopano u zemlju. Ja sam jednostavnobolestan od svih tih izopačenih jebivjetara, znate na što mislim?

To je bilo vrlo prosvjetljujući a sada, što se dogodilo!

Daa, okay. Trgovački je putnik vratio maramicu u džep, olabaviopojas i otkopčao dugme iznad rasporka s patentnim zatvaračem.

Ono vojničko momče, onaj koji vodi štab u Bruxellesu...

Vrhovni zapovjednik NATOa doda Joel, sada gotovo bolestan odgroze.

Daa, taj. Ustrijeljen je, mecima su mu ravno odcaknuli glavu na prokletoj ulici dok je izlazio iz nekog malog restorana u starom dijelu grada.

A bio je u civilu.

Kada?

Prije nekoliko sati.

Što kažu tko je to učinio?

Isto smeće koje je ukokalo tog veleposlanika u Bonnu. Luđak!

Kako to znaju?

Imaju oružje.

Što imaju?

Pištolj. Zato nisu vijest odmah objavili; htjeli su provjeriti otiske prstiju u Washingtonu. Njegov je, a misle da će balistika pokazati daje to isti pištolj koji je upotrijebljen prilikom ubojstva onoga neznammuimena.

Peregrine reče Converse mirno, svjestan da još nije doživio svugrozu i užas. Najgori je dio tek sada dolazio. Kako su se domogli pištolja?

Daaa, to je ono što će otkriti kopile. Uz vojnika je bio čuvar kojije pucao u luđaka i pogodio ga misle u lijevu ruku. Kada je jebivjetarzgrabio svoju ruku, ispao mu je pištolj. Obaviještene su bolnice i liječnici, a na svim granicama cijele države vrše se stroge kontrole, a svaki vlasnikjebene američke muške putovnice mora zavrnuti rukave. Svakoga koji muje barem izdaleka nalik odmah će odvući na carinu ili u prdaru.

Temeljiti su na to će Joel ne znajući što drugo da kaže; osjećao jesamo bol u rani.

Reći ću još i ovo za tog gmizavca nastavi trgovački putnik širokootvorenih očiju i kimnuvši u znak nekakvog bestidnog poštovanja. Tip ihje natjerao da prošetaju svoje guzice od Sjevernog mora do Sredozemlja.

Dobivaju izvješća kako je viđen u zrakoplovima u Antvverpenu, Rotterdamu i ponovno u Diisseldorfu. Od Dussela do Bruxellesa ima samo četrdeset pet minuta, znate. Imam prijatelja u Miinchenu koji leti nekoliko putatjedno na ručak u Veneciju. Ovdje je mala udaljenost između mjesta, samoskok. Mi to pokatkad zaboravljamo, znate li na što mislim?

Da, znam. Kratki letovi... Jeste li čuli nešto drugo?

Kažu da se možda uputio u Pariz ili London, možda čak u Moskvumogao bi biti Commie,2i znate. Kontroliraju privatne zračne luke jerračunaju da možda ima prijatelja koji mu pomažu kakvih prijatelja, ha?

Uobičajena sretna skupina zaluđenih psihoa. Čak ga uspoređuju s onim

Carlosom, onim koga nazivaju šakalom, što vi mislite o tome? Ako on odeu Pariz, kažu, njih dvojica bi se mogli povezati i bit će opet likvidacija. Međutim, taj Converse ima svoj zaštitni znak. On im smješta metke u glavu.

Neka vrsta skauta, ha?

Odjednom je shvatio i morao je prste ukopati u zglavak da savlada i zadrži nabujalu paniku. Telefonski poziv Mattilonul Vrlo su jednostavno mogli slušati Reneove telefonske razgovore, ili Surete ili Interpol, a informanti Akvitanije mogli su brzo proširiti glas! Oh, Kriste] Nijedan od njih dvojice nije pomišljao na to! Oni

su znali gdje je on i bez obzira na to kamo krene, oni mu drže stupicu! Kao stoje dosadni i nametljivi trgovački putnik rekao ovdje je mala udaljenost između mjesta, skok po skok. Čovjek može letjeti iz Miinchena u Veneciju na ručak i vratiti se u ured na sastanak sa strankom u tri i trideset. Drugi čovjek može ubiti u Bruxellesu i četrdeset pet minuta poslije biti u vlaku za Diisseldorf. Udaljenosti se mjere u polusatima. Od nulte, kao osnove u Bruxellesu, prije nekoliko sati, pokriven je širok krug gradova i granica. Jesu li njegovi lovci u vlaku? Mogli bi biti, ali nije bilo načina da saznaju u kojem je vlaku. Bilo bi jednostavnije i uzelo bi im mnogo manje vremena da ga čekaju u Emmerichu. Mora razmisliti, mora se pokrenuti.

Oprostite reče Converse ustajući. Moram otići u toalet.

Vi ste sretni. Trgovački je putnik pokrenuo svoje teške noge držećihlače dok je Joel prolazio. Ja se jedva mogu stisnuti u tim kutijama. Zbog toga uvijek pustim vodu prije...

Joel je krenuo prolazom sredinom vagona. Odjednom je stao, nastojeći se odlučiti da li da nastavi ili da se vrati. Ostavio je novine na sjedištu, a fotografiju je lako uočiti ako se samo okrene prva stranica. Morao je nastaviti; svaka promjena u kretanju, ma kako bila mala, može privući pažnju. Njegov cilj nije bio toalet, već prolazi između vagona; on to mora vidjeti. Mnogo je ljudi otvaralo vrata i prolazilo, a nekoliko ih je očito tražilo pogledom osobe za koje su očekivali da će ih vidjeti u vlaku. On će samo pogledati bravu na vratima toaleta i proći dalje.

Stajao je u njišućem prolazu i proučavao metalna vrata. Bio je to standardni dvoredni izlaz. Najprije je trebalo otvoriti vrh prije nego se donji dio mogao osloboditi i povući natrag, otkrivajući stubište. Bilo je to sve stoje trebalo znati.

Vratio se na svoje sjedište i s olakšanjem ustanovio da se trgovački putnik sručio u sjedištu, odvojenih debelih usana, zatvorenih očiju, dok mu je kroz grlo dopiralo hripanje u visokoj oktavi. Converse je oprezno podignuo nogu za nogom preko nogu debelog čovjeka, pa se nekako umanevrirao na sjedište. Novine nisu bile ni taknute. Drugo olakšanje.

Dijagonalno, iznad i ispred sebe, ugledao je malu spremnicu na zavojitom dijelu vagona u kojoj je bio željeznički red vožnje, otrcan od neupotrebe. Otromboljene i savijene listove papira svi su zanemarivali jer su putnici znali kamo putuju. Joel se podigao sa sjedišta, posegnuo i uzeo jedan list, kimnuvši nekoliko puta djevojčici ispod sebe u znak isprike. Ona se hihotala.

Oberhausen... Dinslaken... Voerde... Wesel... Emmerich.

Wesel. Posljednja postaja prije Emmericha. Nije imao pojma koliko je kilometara Wesel udaljen od Emmericha, ali nije imao izbora. U Weselu će sići s vlaka, ali ne s ostalim putnicima koji silaze, već sam. U Weselu će iščeznuti.

Ispod sebe je osjetio blago usporavanje, a instinkt pilota govorio mu je da je to vanjski perimetar približavanja, konačna staza do prizemljenja u vidokrugu. Ustao je i oprezno manevrirao između nogu debelog muškarca, dok nije stao na prolaz; u posljednjoj je sekundi trgovački putnik zahrkao i promijenio položaj. Žmirkajući ispod oboda šešira, Joel je ovlaš pogledao oko sebe, kao da na trenutak nije siguran kamo će poći. Polako je okretao glavu; koliko je mogao vidjeti, nitko nije obraćao ni najmanju pažnju na njega.

Pažljivo, umornim koracima hodao je prolazom kao umorni putnik u traženju olakšanja. Došao je do vrata toaleta i dočekao ga je ironični znak istinskog olakšanja. Bijeli prorez ispod ručke pokazivao je slova BESETZT.²⁹ Njegov je prvi manevar temeljen na vjerojatnosti; toalet je bio u upotrebi. Okrenuo se prema teškim vratima prolaza, otvorio ih i zakoraknuvši izvan njih prešao preko vibrirajućeg uskog dijela iznad vagonskih kvačila do suprotnih vrata. Gurnuo ih je i otvorio, ali umjesto da uđe unutra samo je jednom zakoraknuo, zatim spustio tijelo istovremeno se okrenuvši te se vratio u hodnik, u sjenu. Ustao je, leđima se naslonio na vanjsku pregradu i polako, centimetar po centimetar počeo se približavati rubu debelog staklenog prozora. Pred njim je bila unutrašnjost stražnjeg vagona, a okrenuvši glavu mogao je jasno vidjeti vagon ispred. Čekao je, promatrao, okretao se očekujući svakog trenutka da će ugledati nekoga tko spušta novine ili prekida razgovor i gleda na njegovo prazno sjedište.

Nitko to nije učinio. Uzbudjenje oko vijesti o asasinaciji u Bruxellesu postupno se stišalo, kao i jurnjava, maltene panika, u Bonnu, kad su ulice saznale daje ubijen veleposlanik. Dio putnika je očito i dalje razgovarao o ta dva događaja tresući glavama i baveći se implikacijama i mogućnostima, ali su govorili tiho; kriza prvih izvješća je prošla. Na kraju svega, to i nije bila osnovna briga tih građana. To je bio Amerikanac protiv Amerikanca. U zraku se naslućivalo i neko likovanje; obračun kod O.K. Corrala imao je novo značenje. Kolonisti su uistinu nasilan soj.

Wir kommen in... Brzo klopotanje kotača koje je odjekivalo u metalnoj prostoriji, prigušilo je udaljenu objavu preko zvučnika. Još samonekoliko trenutaka, pomisli Converse, okrenuvši se i pogledavši na izlazna vrata. Kad vlak

dovoljno smanji brzinu i počnu se oblikovati redovi poredobaju unutrašnjih vrata, bit će trenutak za njegov korak.

Wir kommen in drei Minuten in Wesel an!

Nekoliko je putnika u oba vagona ustalo sa sjedišta, poredalo prtljagu i vrećice s kupovinom i uputilo se prema prolazu. Škripa orijaških kotača značila je približavanje sletnoj stazi, znao je pilot Converse. Sad.

Joel se okrenuo izlaznim vratima i našavši gornji zasun otvorio ga, potegnuvši gornji dio; prodor zraka bio je zaglušujući. Opazio je ručicu donjeg zasuna i stisnuo je, spreman da je potegne čim vlak stane usporavati. To će biti za nekoliko sekunda. Zvukovi odozdo bili su sve glasniji, a svjetlost sunca izvana stvarala je jureću siluetu vlaka. Onda su oštre riječi razbile bučni nesklad i Joel se smrztio.

Vrlo dobro promišljeno, Herr Converse! Neki pobjeđuju, neki gube.

Vi ste izgubili.

Joel se naglo okrenuo. Čovjek koji je vikao na njega u metalnoj komori bio je putnik koji je ušao u vlak u Diisseldorfu, apologetički putnik koji je sjedio pored njega sve dok ga debeli trgovački putnik nije zamolio da zamijene mjesta. U lijevoj ruci, daleko ispod pasa, držao je pištolj, a u desnoj poštovanja dostojan attache kovčežić.

Vi ste iznenađenje rekao je Converse.

Ponadao bih se da je tako. Jedva sam uspio ući u Diisseldorfu. Ah, kroz tri vagona sam prošao kao luđak ali ne luđak kakav ste vi.

Sto se sada događa? Ispaljujete metak i spašavate svijet od luđaka?

Ništa tako jednostavno, pilote.

Pilot?

Imena nisu važna, ali ja sam pukovnik u zapadnonjemačkoj Luftwaffe. Piloti ubijaju jedan drugoga samo u zraku. To je zbunjujuće na zemlji.

Uspješno me tješite.

Usput i pretjerujem. Jedan neoprezan pokret s vaše strane i ja ću postati junak Otadžbine, koji je uhvatio ludog asasina i ubio ga prije nego je on njega.

Otadžbina? Još to tako nazivate?

Natiirlich. Većina nas. Od oca dolazi snaga; žensko je posuda.

Strašno rado bi vas slušali na satu biologije u Vassaru. To bi bilo zabavno?

Ne, samo zbunjujuće na najmanje mogući način, ništa ozbiljno.

Joel se neprimjetno pomicao sve dok mu leđa nisu bila oslonjena na metal, a svijest, njegovo cjelokupno razmišljanje, bilo je već prije uigrano. Nije imao

drugog izbora osim da umre, sada ili za nekoliko sati. Pretpostavljam da imate instrukcije? upita, izbacivši lijevu ruku naprijed zajedno spitanjem.

Vrlo definirane, pilote. Sići ćemo s vlaka u Weselu, pa ćemo vi i jadjeliti telefonsku kabinu, s mojim pištoljem čvrsto oslonjenim o vaše grudi. Ubrzo će po nas doći automobil i vas će odvesti...

Converse je skriveni desni lakat oslonio o metalni zid, a lijeva ruka mu se sasvim vidjela. Nijemac je bacio pogled na vrata prednjeg vagona. Sad!

Joel se bacio na pištolj, zgrabivši objema rukama crnu cijev, dok je desnim koljenom, svom snagom koju je smogao, udario u čovjekove testise. Kad je Nijemac pao unatrag. Joel gaje zgrabio za kosu i njegovom glavom udario o izbočeni dio na suprotnim vratima.

Bilo je gotovo. Nijemčeve su oči bile širom otvorene, prazne, staklaste. I drugi je izvidnik mrtav, ali ovaj nije bio regrut neke bezlične vlade, regrut koji ništa ne zna, već vojnik Akvitanije.

Krupna žena je vrisnula u prozor razjapivši usta, pa opet vrisnula. Lice joj je bilo studija hysterije.

Wesel..!

Vlak je usporio, a na prozoru su se pojavila druga uzbuđena lica, grozničava gomila koja je sada sprečavala one koji su htjeli otvoriti vrata.

Converse je pojurio preko treperavog metalnog dijela do izlazne stjenke. Zgrabio je kvaku i naglo otvorio vrata tako da su s treskom udarila o metal. Dolje su bile stube, a ispod njih šljunak i katran.

Izvrnuo se s kamena u grozdove grmlja. Obavile su ga iglice i oštar vrijesak, grebući mu lice i ruke. Tijelo mu je bilo masa ogrebotina, rana na lijevoj ruci bila je mokra i pekla ga, ali nije imao vremena za bol. Morao je pobjeći; za nekoliko će minuta čitavo to područje vrvjeti potjerama za njim; svi će biti u lovu na ubojicu časnika zrakoplovstva Savezne Republike. Nije trebalo biti suviše maštovit pa predvidjeti što će se dalje zbivati. Putnike će ispitivati uključujući i trgovačkog putnika i odjednom će se novine naći u mnogim rukama, pa će uzbuđena gomila proučavati fotografiju i plesti sve moguće i nemoguće veze oko događaja. Ludi ubojica kojega su posljednji put vidjeli u nekoj sporednoj ulici Bruxellesa, nije bio na putu za Pariz, London ili Moskvu, nego u vlaku koji je krenuo iz Bonna, prošao kroz Koln, Essen i Diisseldorf i tadaje opet ubio čovjeka, u mjestu koje se zove Wesel.

Odjednom je začuo visoki ton roga. Pogledao je na malu uzvišicu prema željezničkoj pruzi; više od tisuću metara iznad njega hvatao je brzinu vlak koji je išao prema jugu. Onda je ugledao svoj šešir; bio je na uzvišici, na pola puta. Joel je ispuzao iz šipražja koje gaje obavijalo, s mukom ustao i potrčao prema šeširu, odbivši poslušati onaj dio mozga koji mu je govorio da jedva može hodati. Zgrabio je šešir i počeo trčati nadesno. Vlak prema jugu je prošao; potrčao je brežuljkom, pa preko tračnica, usmjerivši se prema staroj zgradi koja je očito bila napuštena. Na njoj je bilo više razbijenih nego cijelih prozora. Tu bi se mogao odmoriti nekoliko trenutaka, ali ne duže; takvo je skrovište suviše upadljivo. Za deset ili petnaest minuta bit će okruženo ljudima s oružjem uperenim na svaki izlaz, svaki prozor.

Očajnički se nastojao sjetiti. Kako je on to prije učinio? Kako je izbjegao patrolama u džungli ispod Phu Loca? ... Povoljni položaji! Treba stići tamo odakle ih možeš vidjeti, a da sam ne budeš viđen! Ali tadaje posvuda bilo visokih stabala, a bio je i mlađi i snažniji pa se mogao uspinjati po stablima, skrivajući se iza zelenih zastora punolisnatih grančica na čvrstim granama. Ovdje, na rubu željezničke postaje, nije bilo ničeg sličnoga... ili je možda bilo! S desne strane zgrade bilo je duboko odlagalište ispunjeno tonama zemlje i otpada, koji su na vrhu završavali s nekoliko visokih piramida; to mu je bio jedini izbor.

Sopčući, osjećajući jaku bol u rukama i nogama, upaljene rane, potrčao je prema posljednjoj piramidi. Stigao je, počeo obilaziti masu; penjao se sa stražnje strane, dok su mu noge uranjale u mekanu zemlju, između drva i kartona, i upadale u smeće. Mučni smrad mu je odvrćao pažnju od bolova. Puzao je, ukopavajući se nogama. Ako mora, ukopat će se u sav taj smrad. Nema pravila kad je u pitanju preživljavanje, a ako će uranjanje u smrdljivi truli brežuljak ukloniti rafale koji bi okončali njegov život, onda neka tako bude.

Stigao je do vrha i potrbuške legao ispod ruba. Smeće i otpaci svuda oko njega. Znoj mu je curio niz lice i pekao mu ogrebotine na licu. Nepravilno je disao, ne samo zbog drhtavice izazvane nerazgibanim mišićima, nego i zbog straha. Pogledao je dolje, na rubove manevarskog kolodvora, pa naprijed prema kolodvoru. Vlak se zaustavio, a platforma je bila puna ljudi koji su smeteno kružili, razgovarali, propitkivali, komentirali. Nekoliko ljudi u odorama izvikivalo je zapovijedi nastojeći odijeliti putnike očigledno one iz dvaju vagona koji su vidjeli prizor ubojstva ili barem nešto o tome znali. Na parkiralištu pored kolodvora nalazio se policijski automobil obojen modrobijelim trakama; crveno svjetlo na

krovu se okretalo, znak uzbune. Iz daljine se čuo brzi zveket i kroz nekoliko sekunda pojavila su se duga bijela ambulantna kola koja su vješto i brzo umanevrirala na parkiralište, okrenula se i dijelom puta vratila, zaustavivši se blizu platforme. Istog časa su se otvorila stražnja vrata i iskočila su dvojica s nosilima; policajac iznad njih, na stubama, nešto im je vikao i pokazivao kretnjom ruke. Oni su potrčali metalnim stubama i pošli za njim.

Druga patrolna kola su skrenula na parkiralište i uz škripu kotača zaustavila se pored ambulantanah kola. Izišla su dva policajca i uspela se stubište; pridružio im se policajac koji je usmjeravao onu dvojicu iz ambulantanah kola, a iza njih su pošla dva civila, muškarac i žena. Njih petero su razgovarali, a koji trenutak kasnije dvojica iz patrolnih kola vratila su se u svoje vozilo. Vozač krenu unatrag, pa okrenu nalijevo, pritisnuvši gas; kola su krenula prema južnom dijelu parkirališta, ravno prema Converseu. Opet su stali i izašli, ali sada s izvučenim oružjem. Trčali su preko tračnica, pa niz nagib od šljunka i katrana utrčali u divlju travu. Vratit će se za nekoliko minuta, pomisli Joel, odsutno natežući uprljanu površinu na ramenima. Zaustavit će se i pretražiti napuštenu zgradu, možda će pozvati pomoć, ali će prije ili kasnije pretražiti i velike hrpe na smetlištu.

Converse je pogledao iza sebe. Tu je bio neasfaltirani put s duboko urezanim tragovima teških vozila, koji je vodio prema visokoj ogradi na čijim je vratima visio debeli lanac. Čovjeka koji bi trčao tim putem i uspinjao se uz ogradu lako bi vidjeli; morao je ostati tu gdje jest, skriven u trulom i smrdljivom kršu.

Još jedan zvuk je prekinuo njegovo grozničavo računanje zvuk poput onoga koji je čuo prije nekoliko trenutaka. Njemu s desna, na parkiralištu.

Uz sirenu koja je parala uši dojurila su treća patrolna kola, ali umjesto da su se usmjerila prema ambulantanah kolima i prvom policijskom automobilu pored platforme, skrenula su nalijevo, jureći da se pridruže ispruganim kolima na južnom kraju parkirališta. Dvojica policajaca na terenu radiovezom su pozvala pomoć. Joel je osjetio tupo očajanje. Gledao je u svoje krvnike. Krvnika. Novopristigla patrolna kola imala su samo vozača ili, je li bilo tako? Je li policajac okrenuo glavu i govorio? Ne, on je nešto rastavljao, možda sigurnosni pojas.

Izišao je sjedokosi čovjek u odori, pogledao oko sebe, a zatim se brzo uputio prema tračnicama. Prešao je preko njih i stao na vrhu nagiba, nešto vičući policajcima koji su dolje pretraživali suncem obasjano smeđe šipražje. Converse nije imao pojma o tome što govori taj čovjek, ali ga se prizor čudno dojmio, kao da ne pripada tom mjestu.

Na vidiku su se pojavila dvojica policajaca u trku, ne držeći više oružje u rukama, već u futrolji. Nasta kratki, vruć razgovor. Stariji policajac pokazivao je na udaljeno područje južno od ispunjališta; sudeći po jačini, njegove su riječi bile zapovijed. Joel opet baci pogled na njegova patrolna kola; na prednjim je vratima bio znak koji nije bio na drugim kolima. Čovjek je imao veći čin od svojih mlađih kolega; zapovijedao je.

Mlađi policajci su potrčali natrag preko tračnica do svojih kola; za njima je išao njihov pretpostavljeni, ali nije trčao. Naglo su otvorili vrata i doslovno uskočili u kola. Čim je motor zagroktao, skrenuli su nadesno i pojurili izvan parkirališta. Stariji je čovjek stigao do svojih patrolnih kola, ali nije otvarao vrata, niti ušao u kola. Umjesto toga je govorio barem su mu se usne micale i poslije pet sekundi otvoriše se stražnja vrata i pojaviše dvojica muškaraca. Jednog je muškarca Converse dobro znao. Njegov je

pištolj u Joelovu džepu. Bio je to Leifhelmov vozač. Preko čela i na mostu nosa imao je prilijepljen povež. Izvukao je oružje i zalajao zapovijed drugom muškarcu; u njegovu se glasu čuo osvetoljubivi bijes vojnika koji je obeščašćen u borbi.

Peter Stone je izišao iz hotela u Washingtonu. Mladom mornaričkom poručniku i nešto starijem kopnenom časniku rekao je da će ujutro biti u vezi s njima. Djeca, mislio je. Idealistički amateri su najgori jer im je pravednost obično bila onoliko vrijedna koliko su njihove akcije bile nepraktične. Njihov djetinjast prezir spram licemjernosti i prevare nije hrabrio činjenicu da iskorjenjivanje manijakalne kopiladi traži mnogo više zlonamjernosti i mnogo više varke nego što to uopće mogu sebi predstaviti.

Stone je ušao u taksi ostavivši svoja kola na parkiralištu u podrumu i vozaču rekao adresu stambene zgrade u Aveniji Nebraska. Bila je to lijepa stambena kuća koja nije pripadala njemu; iznajmio ju je jedan albanski diplomat pri Ujedinjenim narodima, koji je tu rijetko boravio što je prirodno, budući da mu je baza bila u New Yorku. Bivši obavještajni časnik zdušno je radio i preokrenuo Albanca prije nekoliko godina, ne samo ideološkim uvjerenjima savjesti tog znanstvenika, već i uz pomoć fotografija tog istog znanstvenika koje su svjedočile o seksualnim užicima s vrlo čudnim ženama ženama šezdesetih i sedamdesetih godina, uličnim droljama koje su nakon seksualnog zlostavljanja bile podložne i običnom fizičkom zlostavljanju. Ipak, pobjednik je bio znanstvenik diplomat. Psihijatar u Langlevju je nešto rekao o ispunjenju želja nešto o seksualno potisnutom majkoubojstvu.

Stoneu nisu trebale takve gluposti; on je posjedovao fotografije tog sadističkog kurvinog sina. Ali sada su mu se djeca vrzmala u svijesti, a ne ekscesi budale koja mu je dopustila pristup u luksuzni stan, budući daje tako što daleko izvan mogućnosti njegove zarade.

Djeca. Isuse! Bili su tako istinoljubivi i na meti, ali nisu shvaćali da zarativši s George Marcus Delavaneima današnjeg svijeta zapravo ulaze u rat s najgorim oblicima ratne brutalnosti jer je to bio način borbe tih ljudi. Pravdoljubivost i pravednost uključuju i obvezu puzanja u kanalizaciji ako to bude potrebno; ne treba očekivati milost, niti je nuditi. Ovo je posljednja petina dvadesetog stoljeća i generali su se svom snagom bacili na razradu svoje zločinačke ideje; paranoja njihovog gađenja i frustracija došla je do kraja izdržljivosti.

Stone je to pratio već godinama i bilo je trenutaka kada je bio blizu odustajanja, dizanja ruku zbog nemoći, zbog želje da proda ono što je još ostalo od njegove duše. Mnoge su se strategije izjalovile ljudi bili izgubljeni a sve zbog zaludujućih birokratskih ograničenja koja su vodila natrag do zakona i ustava, napisanih kad nitko nije imao Moskvu na pameti. Ludi Marcusi ovog planeta ovog dijela planeta imali su imaju niz uvjerljivih točaka. Prije više godina bilo je u Kompaniji onih koji su bili nepopustljivi i toga se nisu stidjeli. Govorili su: Bombardirajte nuklearna postrojenja u Taškentu i Celinogradu! Dižite ih u zrak u Chengduu i Shenyangu! Ne dopustite im da počnu! Mi smo odgovorni. Oni nisu! A tko bi to znao? Bi li svijet bio bolji?

Peter bi se ujutro probudio i onaj dio njegove duše koji nije prodao govorio bi mu: ne, mi to ne smijemo učiniti. Mora postojati i drugi način, bez sukobljavanja i masovne smrti. On se još uvijek držao svoje alternative, a Delavanea i njegove nije mogao jednostavno otpisati kao megabombu bez punjenja. Kamo sada idemo?

Znao je kamo on ide kamo je išao godinama. Zato se i pridružio djeci. Njihovo je usmjerenje bilo opravdano, kao i njihovo ogorčenje. I sam je sve to prije vidio na toliko mjesta, uvijek kao krajnost u političkom spektru. Delavanei ovog planeta bi od svih učinili robote. Na mnogo načina, smrt je bila prihvatljivija.

Stone je otključao vrata stana, zatvorio ih, skinuo jaknu i natočio si jedino piće koje sebi može dozvoliti za čitavu večer. Otišao je do kožne fotelje pored telefona i sjeo, te otpio nekoliko gutljaja prije nego je odložio čašu na stol pored podne lampe. Podigao je slušalicu i birao nekoliko brojeva, zapravo sedam brojeva, pa opet tri i nakon toga još jedan. Vrlo slab linijski zvuk zamijenjen je originalnim, potom je opet počeo birati brojeve. Sve je bilo u redu. Poziv je bio

rutiran preko kabela diplomatskog scramblera KGBa,31 najednom otoku u Tjesnacu Cabot, jugozapadno od Newfoundlanda. Jedino će Trg Dzeržinski32 biti smeten. Peter je platio šest negativa za uslugu. Pet puta je zazvonio telefon prije nego se čuo muški glas iz Berna, u Švicarskoj.

Hallo?

Ovdje je tvoj stari prijatelj iz Bahreina, također prodavač u Lisabonu i kupac u Dardanelima. Trebam li otpjevati DixieVU redu, mah wuhd odgovori čovjek iz Berna razvlačeći rečenicu dijalektom američkog dubokog juga, odbacivši prijašnji francuski naglasak kod izgovora hallo. Vraćate se natrag, zar ne, suh?Da, gospodine.

Čujem da si sada jedan od loših momaka.

Nevoljen, lišen povjerenja, ali još uvijek cijenjen na to će Stone.

To je točniji opis. Kompanija me ne želi dirati jer i sama ima svoju mjeru onih ljudi u gradu koji je ne vole, a o tome me prilično redovno izvještavaju. Nisam bio tako mudar kao ti. Nikakvih depozita od Ujaka Bezimenog na švicarskom računu.

Rekli su mi da si imao mali mokri problem.

Veliki, ne mali, ali s tim je gotovo.

Nikad nemoj tražiti ustupke od ljudi koji su gori od tebe ako nemožeš proći alkoholni test. Moraš ih preplašiti, a ne dati im priliku da tise smiju.

Shvatio sam to. Čuo sam da se ti baviš nekim konzultacijama.

Na ograničenoj osnovi i samo s klijentima koji mogu proći test Ujaka

Bezimenog. Takav je sporazum i ja ga se držim. Ili ga se držim ili će doletjeti neki Boom Boom Botticelli i Massa s in de cole, cole ground?

Gdje ti prijete ne čine nikakvo dobro rekao je civil.

To je ravnoteža, Pearlie May. To je naš mali detente.

Da li bih ja prošao test? Dajem ti svoju riječ da radim s dobrim ljudima. Mladi su i imaju nešto u glavi, bez ijedne zle misli, što u ovim okolnostima nije preporuka. Ne mogu reći ništa više. Za tvoje dobro, kao i za moje i njihovo. Je li to dovoljno?

Ukoliko se konzultacije ne održavaju u svemiru, onda je više negodno, i ti to znaš. Tri puta si spasio dupe Johnnija Reba jer svi vi događajevrtite unazad. U Dardanelima i u Lisabonu izvukao si me iz svega prijenego stoje progovorilo oružje. Tamo, u Bahreinu, nanovo si napisao izvješće o nekom malom problemu nestanka sredstava za hitne slučajeve, što me vjerojatno spasilo od pet godina zijevanja u Leavenworthu. Bio si suviše dragocjen da bismo te izgubili zbog neke

manje indiskrecije. Osim toga, ti nisi bio jedini, nego su samo tebe ulovili ili zamaloulovili.

Bez obzira na sve, Johnnvja Reba si zadužio. O čemu se radi?

Stone podiže čašu i ispi gutljaj. Kad je progovorio, pažljivo je birao riječi. Jedan od naših zapovjednika je nestao. To je mornarički problem, na bazi SAND PACa, a ljudi s kojima radim žele da to ne ide na velika zvona, da bude bez previše buke. I bez washingtonskog inputa u ovoj fazi.

A to je ono što mi ne možeš reći primijeti Južnjak. Okay, SAND

PAC to je San Diego i sve upućuje na neke zapadnjačke namještaljke, ilislično.

Da, ali recimo da to nije relevantno. On je tamo glavni pravnik možda je bio, kako stvari sada stoje. Ako on nije prošlo vrijeme, ako je živ, bliže je tebi, nego meni. Osim toga, ako ja uđem u zrakoplov moja ćeputovnica upaliti kompjutore, a situacija ne smije poći tim putem.

Što je također dio onoga što mi ne možeš reći.

Baš tako.

Zašto mi ne možeš reći?

Ti znaš veleposlanstvo u Bonnu?

Znam daje u nezgodama. Isto kao i jedinice sigurnosti u Bruxellesu.

Taj psiho vraški siječe put. Što je s Bonnombom?

Tu je problem. Naš je zapovjednik posljednji put viđen tamo.

On ima neke veze s tim Converseom!

Steve je zastao. Ti vjerojatno možeš ispuniti više prostora nego bih to ja smio, a kostur scenarija je kako slijedi. Naš je zapovjednik bio vrlo uznemiren. Njegovog šurjaka koji je, usput, bio i njegov najbliži prijatelj ubili su u Ženevi...

Put, dakle, ide odavde prekinu ga Amerikanac s boravištem u Bernu.

Američki pravni zastupnik čiji je uspon u više sfere organizirao taj

Converse, barem sam tako pročitao.

To je ono u koje vjerovao naš zapovjednik. Kako ili od koga je dobio tu informaciju nitko ne zna, ali je očito znao da se taj Converse uputiou Bonn. Uzeo je dopust da mu uđe u trag.

Pohvalno, ali glupo sada će južnjak. Gomila za linč u jednoj osobi?

Zapravo, ne. Na temelju jednostavnih jednadžbi možemo pretpostaviti daje otišao u veleposlanstvo barem je susreo nekoga iz veleposlanstva da mu objasni zašto je tamo, možda da ih upozori, tko zna? Ali ostatak govori sam za sebe. Taj

Converse je udario, a naš je zapovjednik iščeznuo. Htjeli bismo znati je li živ ili mrtav.

Sad je bio red na jušnjaku da zašuti, ali mu se disanje jasno čulo preko linije. Konačno: Brer Rabbit, ^ ti jednostavno moraš dodati malo mesa na te kosti.

To sam i htio, generale Lee. Vrlo sam ti zahvalan, Yankee.

Kad bi ti bio poručnik, zapovjednik u Mornarici Sjedinjenih Državai htio doći do nekoga u veleposlanstvu u Bonnu, nekoga tko će pokazatipažnju koju zaslužuje tvoj čin, komu bi se obratio?

Vojnom charge d'affaires, komu drugom?

To je taj čovjek. Između ostalog on je i lažljivac, ali sada ne moguulaziti u to. Mislimo daje zapovjednik razgovarao s njim, a charge gajeodbacio kao marginalni slučaj, možda mu čak i nije dogovorio sastanak sveleposlanikom Peregrineom. A kad se to dogodilo, da bi spasio guzicu ikarijeru dakle, ljudi rade čudne stvari.

Ono što mi nagovješćuješ proketo je čudno.

Ja od toga neću odstupiti odgovori mu civil.

Okay, kako se on zove?

Washburn. On je...

Norman Washburn? Major Norman Anthonv Washburn, treći, peti, ili šesti?

To je taj.

Ne odstupaj. Prerano si napustio teren. Washburn je bio u Bejrutu, zatim u Ateni, a nakon toga u Madridu. Dao je posla svakom Kompanijskom flacku⁴³ na tim teritorijima. On bi i svoju mamu iz Avenije Park prikucao na zid od baršuna za izvješće s dobrim procjenama. Računa da će sčetrdeset i pet biti na putu ka generalstožeru on to i namjerava.

S četrdeset i pet?

Ja sam izvan igre već nekoliko godina, ali sam siguran da ne možeimati više od trideset šest, trideset sedam. Posljednje što sam čuo bilo jeda će u njegovu slučaju preskočiti status pukovnika u pripremi i učiniti ga

On je lažljivac doda civil u prigušeno osvjetljenom apartmanu u Aveniji Nebraska.

Sasvim 'čno,⁴⁵ suglasio se čovjek u Bernu ali nikad ne bih pomislio daje tako nešto ekstremno. Hoću reći, mora da struže mulino govno zaogrjev kada čini tako nešto.

Ja i dalje ne odstupam ponovio je civil, ispivši gutljaj bourbona.

Što znači da znaš.

Pogodak.

A ne možeš o tome govoriti. Snaga izjave.

Opet pogodak.

Jesi li siguran?

Nema mjesta pogrešci. On zna gdje je zapovjednik ako je živ.

Sveti Isuse! U što se vi sjevernjački momci uvaljujete\

Hoćeš li krenuti tragom? Počeo si jučer?

Sa zadovoljstvom, Yankee. Kako ti to želiš?

U zoni sumraka. Samo riječi koje dolaze s iglama to je važno. Onse mora probuditi misleći daje pojeo porciju pokvarena mesa.

Žene?

Ne znam. Ti o tome vjerojatno više znaš od mene. Drolje i droljci, ite stvari. Bi li riskirao svoj imidž?

S dvije ili tri Fraulein, koje je imao u Bonnu. Jezuiti bi s njima riskirali i papinstvo. Ime zapovjednika, molim najljepše?

Fitzpatrick. Poručnik zapovjednik Connal Fitzpatrick. I, ujače Remus, što god čuješ pod iglama to samo meni daj. Nikome drugom. Nikome.

Stoje posljednji dio onoga što mi ne možeš reći, u redu?

Pogodak.

Samo jedan cilj s jednom metom. Nikakvih putovanja sa strane inikakve znatiželje, samo magnetofon u glavi ili u ruci.

Stone je opet zašutio ispunjavajući tišinu oklijevajućim šapatom. Vrpca...? Zatim je nastavio. To posljednje ti nije loša zamisao. Minimikro, dakako.

Prirodno. Te sićušne stvarčice su tako malene da ih možeš sakriti namjesta koja vraški zbunjuju. Gdje ću te naći? Pero mi se nadiglo.

U redu, kod područja je osamnulačetiri. Bivši čovjek CIAe dao jezemljaku koji živi u Bernu telefonski broj u Charlotti, Sjeverna Karolina.

Žena će odgovoriti. Kaži joj da si iz Tatjanine obitelji i ostavi joj broj.

Zaključili su razgovor kratkim pozdravima, Peter je spustio slušalicu, ustao i ponio piće do prozora. U Washingtonu je bila mirna, vruća noć; zrak se jedva micao, stoje znalo najaviti ljetnu oluju. Ako dođu kiše, oprat će ulice i pročistiti barem dio zagađenja.

Bivši agent, koji je živio i radio u režimu najdublje tajnosti, zaželio je da na zemlji postoji nekakav melem ili da barem dolazi s neba, koji bi mu oprao ruke i očistio onaj dio duše koji nije prodao na aukciji kojeg je katastrofalno dugo držao u

boci bourbona. Možda se sve što je učinio svodi na to daje zabio još jedan čavao u Converseov lijes, dodao još jedan argument vjerodostojnosti etikete koja je pravnik obilježavala nečim što nije bio. Stone je shvaćao daje umjesto da sije razumnu sumnju temeljenu na poznavanju čovjeka i situacije, zapravo potpomagao slaganje fikcije o Converseu kao psihopatskom ubojici, kako su to opisivali međunarodni mediji. Što je još gore, on je vjerodostojnost takve informacije pripisivao čovjeku kojeg sada nema, mornaričkom časniku, koji je najvjerojatnije mrtav. Postojala su dva razloga za tu laž, a samo je jedan bio barem izdaleka realan; drugi je, međutim, vjerojatno bio najproduktivniji potez koji su mogli povući. Prvo, pretpostavka da je Fitzpatrick možda živ, slaba je premisa. A ako je mrtav, onda je nestali zapovjednik razlog da se podmire stari računi i potraži otpravnik poslova po imenu Washburn te sve to učini bez ikakve veze s Georgom Mareusom Delavaneom. Čak ako je Johnny Reb i bio uhvaćen a svaki čovjek angažiran u operacijama, od sivih do crnih, mora pretpostaviti tu vjerojatnost ne mora se spominjati nikakva međunarodna urota generala... Major Norman Washburn, četvrti, mogao bi ili ne bi mogao znati za sudbinu Connala Fitzpatricka, ali sve drugo što bi mogao reći pod iglama osobito o zapovjedniku bit će vrijedno.

Ono stoje iznenađivalo civila bio je sam Converse. Ako je Converse u bijegu, a ne pod ključem i lokotom, onda sigurno mora znati za laž koja ga je osudila. Ako je tako, zašto odvjjetnik nije nešto učinio u vezi s tim? Majorova je laž bila najslabiji dio lanca; moglo ga se prekinuti uz minimum napora taj čovjek je lažljivac. Stone je suzdržano pio iz čaše; shvaćao je svu beskorisnost spekulacija jer je znao odgovor. Zbog toga se nije osjećao kao da mu je odrezan još jedan dio duše. Converse nije u situaciji da učini bilo što. Ili ga čekaju u stupici ili su ga već dočekali, pa će ga generali ubrzo ponuditi kao leš za žrtvovanje. Za njega ne može nitko ništa učiniti. On je mrtav čovjek, žrtva u najistinskijem smislu te riječi od svih napušten.

Peter se vratio do stolice i sjeo, olabavivši kravatu i skinuvši cipele. Već je prije toliko godina naučio na terenu smanjivati gubitke koliko je to god moguće. Ako je to značilo ne prihvaćati pijune ili ubačene, ili slijepce, priklonio se statističkom pristupu i pustio neka uslijede smaknuća. To je bolje nego izgubiti više. Ali je još bolje izvršiti značajan prodor bez obzira na gubitke. Upravo to sada radi s Converseom i Johnnyjem Rebom u Bernu i s lažljivcem koji se zove Washburn.

Oh, Kristel Opet se igra Boga koji drži karte i dijagrame pluseve i minuse ljudske vrijednosti! Pa, ipak, cilj je vrjedniji od bilo čega s čime se do sada suočio. Delavaneja i njegove legije valja zaustaviti, a to se ne može učiniti u Washingtonu. Previše je pažljivih očiju, previše ušiju i previše ljudi u nepoznatim kutovima, koji vjeruju u mit ljudi koji nemaju ništa drugo. Djeca imaju pravo. Sada nema više praznih boca od bourbona na podu, ni zamagljenih sjećanja proteklih noći, ni propalih riječi. Usprkos uznapredovalim godinama, on je spreman; bio je nabijena puška.

To je čudno, pomisli civil. Već se godinama nije poslužio s obitelji Tatjana.

Joel je gledao s ruba smrdljive piramide kako se Leifhelmov vozač i njegov suputnik približavaju napuštenoj zgradi. Obojica su biliiskusni; jedan je trčao ispred drugog zaustavljajući se ispred velikih razbacanih stijena i bačava za rane jutarnje vatre. Gotovo su istodobno stigli do vrata koja su visjela izvan šarki, nagnuta nad zemlju. Vozač je učinio kretnju pištoljem, a potom su obojica nestala unutra.

Converse je opet pogledao iza sebe. Ograda je bila udaljena oko sedamdesetak metara. Bi li mogao skliznuti niz smrdljivi brežuljak, dotrčati do isprepletene žice i uspeti se preko ograde prije nego se njegovi krvnici pojave iz oronule zgrade? Zašto ne! Može pokušati! Podigao se s trbuha, rukama je uronio u otpatke, okrenuo se nadesno i bacio dolje.

Najprije se čuo udaljeni tresak, a onda krik. Opet se okrenuo i uspuzao oko tri metra koliko gaje ponijelo bacanje. Vozač je istrčao kroz vrata, a onda oko ugla gdje je ušao njegov suputnik, podignuta oružja i spreman da puca. Približavao se oprezno, a kad je nešto ugledao eksplodirao je od gnušanja ušavši u sjenu. Pojavio se za nekoliko trenutaka pridržavajući drugog čovjeka; očito se srušilo stubište ili je propao pod. Onaj drugi čovjek držao se za nogu i šepao.

Sa željezničke stanice dopriješe dva oštra zvuka. Platforma je bila prazna, putnici su se vratili u vlak. Uzbuna se smirila i vlak će učiniti teutonski pokušaj da se drži reda vožnje. Otišla su i posljednja policijska i ambulantna kola.

Dolje je vozač opetovano u bijesu udarao svoga suputnika i, bacivši ga na zemlju, gurao ga unazad. Čovjek je ustao gestikulirajući i molio da ga više ne udara, na stoje vozač popustio i svome podređenom naredio da

zauzme položaj između zgrade, punilišta za smeće i ograde. Kad je čovjek najzad bio na mjestu, vozač se vratio u napuštenu zgradu.

Prolazile su minute, a sunce na zalasku presretalo je niske oblake na zapadu, stvarajući duge postrane sjenke preko ruba manevarskog kolodvora. Konačno se pojavio vozač; izišao je iz nekih nevidljivih vrata s druge strane zgrade. Zastao je na trenutak i pogledao na zapad, preko tračnica, prema širokom prostoru punom šipražja i baruština. Zatim se okrenuo i zurio u goleme nakupine zemlje i smeća, odlučivši se.

Rechts iiber Ihnenl viknuo je svom sudrugu pokazujući mu na drugi umjetni humak. Hinter Ihnenl Er schiesst. Joel je puzao jureći po smeću kao uspaničeni pješčani rak. Na pola puta do dna nešto mu je uhvatilo ruku; oslobodio ju je, izvukao i spremio se opet zaroniti kad je primijetio daje to obična električna žica. Skupio ju je u ruci i grozničavo nastavio dalje. Kad se našao na dva metra od dna, kao daje pomahnitao cijelim tijelom: ukopavao se u smeće i rahlu zemlju. Nogama je udarao u smeće i najzad zaronio tijelo u nemoguću masu navlačeći otpatke iznad glave. Smrad je bio nepodnosiv, a osjećao je i kako mu insekti prodiru kroz odjeću i pužu po koži. Ali bio je skriven, u to je mogao biti siguran. Počeo je shvaćati što mu njegova fragmentirana svijest želi reći. Vratio se u džunglu i bio je spreman skočiti na izvidnika, iz mjesta koje žrtva nije vidjela.

Opet su prolazile minute, a sjene su bile sve duže i trajnije kako se putanja sunca spuštala ispod vrha piramide. Converse je ostao nepokretan, nategnutog svakog mišića, stežući zube da bi prestao tresti rukama, čistiti odjeću i izloženu kožu, želeći se osloboditi insekata koji su ga izluđivali. Alije znao da se ne smije ni pomaknuti. To će se dogoditi svakog trenutka, svake sekunde.

Počeo je preludij. Pojavio se šepavi čovjek, zagledao se gore u brežuljak otpadaka i zemlje, žmirkajući na posljednjim zrakama sunca na vrhu. Držao je oružje, spreman otvoriti vatru. Išao je polako, oprezno misleći na ono što nije mogao vidjeti. Došao je ravno pred Joela, s pištoljem, samo metar udaljen od Joelova lica. Još jedan korak i linija kontakta bit će čista.

Sad! Joel je odskočio i zgrabio cijev pištolja iskrećući ga svom silinom u smjeru kazaljke na satu i nadolje. Kad je Nijemac pao, Converse je koljenom snažno udario u most čovjekova nosa, omamivši ga prije nego je mogao viknuti. Oružje mu je spiralno palo u smeće. Čovjek je teturao i gotovo povratio glas kad se Joel opet bacio; u rukama je držao rastegnuti komad električne žice koju je prebacio preko izvidnikove glave, a zatim je svom silinom stegnuo oko izvidnikova vrata.

Čovjek je omlitavio i pao, a Converse se sagnuo preko tijela u namjeri da ga otkotrlja do dna brežuljka i sakrije, ali je stao. Mora postojati neki drugi način jer je opcija i bila druga, ona za koju se odlučio prije stotinu godina, kada se s jednim drugim izvidnikom suočio u džungli. Pogleda oko sebe i na deset metara sa svoje desne strane ugleda hrpu nepažljivo odbačenih pružnih kopči starih kopči, koje su oblikovale niski zid. Zid.

Bio je to rizik. Ako Leifhilmov vozač završi svoje istraživanje prvog brežuljka i krene prema drugome, bilo kojem od tri ili četiri ugla, imat će jasan pogled. Njega su iz dva razloga poslali na vlak u Emmerich prvi, mogao je odmah prepoznati plijen, i drugi, plijen gaje ponizio; Joelov će leš biti njegovo iskupljenje. Takav je čovjek stručnjak u baratanju oružjem a njegov plijen to nije bio. Koja korist od razmišljanja! Počevši od Ženeve sve je rizik, kocka u igri sa smrću.

Zgrabio je Nijemčevo tijelo ispod pazuha i teško dišući zbog nekog je razloga glupo brojao: jedan, dva, tri vukao ga natraške, povlačeći mrtvo tijelo preko mrtvačeve zone.

Stigao je do pružnih kopči i odgurnuo leš iza njih. Pete na cipelama kopale su stazu u zemlji dok je mrtvog Nijemca vukao do dna zida. A onda je ne razmišljajući, slušajući samo zapovijedi instinkta, učinio ono što je već jedan sat želio učiniti. Sakriven iza kopči skinuo je jaknu i košulju i počeo se prevrtati po tlu, skidajući sa sebe razne bube, poput zaražena psa u polju, iskopavajući ih iz kose i skidajući ih s lica. To je bilo sve što je mogao učiniti u tom trenutku. Dopuzao je do pružnih kopči i našao prostor između odijeljenih greda.

Werner! Wo sind Sie? Uzvici su prethodili figuri Leifhilmova vozača. Pojavio se na udaljenom kraju drugog humka; išao je polako, podignuta pištolja, oprezno pazeći na svaki korak, bacajući poglede u svim smjerovima, iskusan u borbenim patrolama. Converse je sada razmišljao kako bi svijet bio bolje mjesto da je bio vješt strijelac. Ali nije bio. Za vrijeme pilotske obuke samo je prošao kroz obvezni tečaj gađanja iz malog oružja, pritom je na udaljenosti od osam metara rijetko pogađao cilj. Drugog vojnika Akvitanije treba usisati mnogo bliže.

Tišina.

Vozač se zbunio; hodao je natrag, sagibajući se i gledajući pomno u brdašce otpadaka, odbacujući udarcem svaki predmet koji mu je ometao povlačenje i okrećući glavu. Joel je znao što mora učiniti; on je to činio već i prije. Skrenuti pažnju ubojici, navlačeći ga na susret, a onda se odmaknuti.

Auuuu...! Čudan zvuk dopro je iz Converseova grla, a onda je dodao na jasnom engleskom Oh, moj Bože! Odmah je uspuzao do krajazida od pružnih kopči. Virkao je sa strane, s glavom u sjeni.

Werner! Wo sind...! Nijemac je stajao uspravno, a oči mu slijedilezvuk. Odjednom poče trčati s ispruženim pištoljem čovjek koji je stjerao kut omrznuti cilj; zvuk engleskog vodio gaje prezrenom neprijatelju.

Joel se oslonio na koljena, naciljao automatikom i dvaput potegnuo obarač. Nijemac je poskočio dok mu je krv nadirala iz prsiju.

Neki pobjeđuju prošaptao je Converse i ustao sjetivši se čovjeka izvlaka za Emmerich.

Bio je u baruštini, držeći odjeću u rukama. Prepuzao je preko željezničkih tračnica, pa kroz divlju travu, sve do močvarnog gliba. To je bila voda i to je bilo sve stoje trebalo znati. Voda je uvijek bila probitak, bilo kao put bijega, bilo kao agens pročišćavanja za namučeno tijelo također lekcija koju je naučio prije mnogo godina. Sjedio je gol na kosini baruštine. Skinuo je svoj pojas s novcem koji gaje toliko ometao u kretanju, osobito u brzom, pa se zapitao jesu li novčanice smočene. Ta ga pomisao ipak nije natjerala da ustvrdi pravo stanje.

Međutim, ispitao je svaki džep odjeće koju je svukao s osoba koje su naumile biti njegovi krvnici. Nije bio sasvim siguran što je od vrijednosti, a što nije. Novac mu nije bio važan, osim malih novčanica; vozačke su dozvole imale fotografije ulubljene u plastiku ni jedna nije bila toliko vrijedna da bi se izložio opasnosti pokazujući je kao svoju. Bio je tu i nož, zlokobna izgleda, dugog sječiva koje se na dodir dugmeta na ručki oslobađalo iz drške. Njega je zadržao. Isto tako i upaljač na butan plin i češalj. A za čovjeka koji pije bila su tu i dva osvježavajuća spreja za usta. Ostalo su bile osobne stvari ključevi, amulet dobre sreće s četverolistom djeteline, fotografije u novčaniku nije ih htio ni pogledati. Smrt je bila smrt, neprijatelj i prijatelj izjednačeni. Jedino što gaje zanimalo bila je odjeća. To je bila opcija kojom se okoristio u džungli prije toliko vremena. Uvukao se u izvidnikovu pohabanu odoru i dvaput ga neprijatelj preko rijeke nije ustrijelio, mada gaje opazio. Ne samo to, već su mu i mahali.

Odabrao je one dijelove odjeće koji su mu najbolje pristajali i obukao ih; ostatak je bacio u baruštinu. Kako god je izgledao, nije ličio na akademika u tweedu za kojeg se predstavljao u Bonnu. Ako se što dogodi, mogli bi ga zamijeniti s čovjekom koji radi na Rajni, grubo odvaljenim časnikom ili predradnikom posade na šlepu. Odabrao je vozačevu jaknu, grubo pleteni kaputić

koji je dosezao do bokova i njegovu plavu košulju od grubog platna, prethodno opravši rupe od metaka. Hlače su pripadale podređenom krvniku; smeđe hlače od samta, malo proširene na gležnjevima do kojih su, hvala nebesima, ipak dopirale. Nijedan od njih nije nosio šešir, a njegov je ostao na smetlištu; on će naći nekakav šešir, ili ga kupiti ili ukrasti. Morao je, bez šešira ili kape koja mu prekriva dio lica osjećao se kao gol, izložen i preplašen, kao što bi se osjećao i bez odjeće.

Ležao je na leđima u suhoj divljoj travi dok je sunce nestajalo iza nevidljivog obzorja, zureći u nebo.

Dakle, Ahh 7 be...!49 uzviknu muškarac ugledne vanjštine, procvjetale grive bijele kose, dok su mu pune, gotovo bijele obrve, podignute i izvinute, izražavale iznenađenje. Vi ste dječak Molly Washburn?

Oprostite? odvrati časnik za susjednim stolom duž banquette ubonskom restoranu Am Tulpenfeld. Mi se poznajemo, siri

Možda ne tol'ko da biste se vi mogli sjetiti, majore... Oprostite mi što sam se nametnuo. Južnjak je svoju ispriku uputio časnikovu drugupreko stola, pročelavom muškarcu srednjih godina, koji je govorio engleski s naglašenim njemačkim akcentom. Molly ne bi nikad oprostila ovomjadnom starom orahu iz Georgije da joj nije pozdravio sina i inzistirao damu plati piće.

Bojim se da sam na gubitku na to će Washburn ugodno, ali bezoduševljenja.

I ja bih bio, momče. Znam da to zvuči k'o stari kruh, ali vi ste tadajedva bili u dugim hlačama. Posljednji put kad sam vas vidio bili ste ujakni, u modrom blejzeru i đavolski ljuti zbog očitog gubljenja nogometne utakmice. Mislim da ste krivicu bacali na svoje lijevo krilo, stoje, po mommišljenju, i tada i sada logično mjesto za bacanje krivnje za bilo što.

Major i njegov drug su se nasmijali cijeneći tu vrstu humora. Dobri Bože, pa kad je to bilo? Tada sam još bio u Daltonu. I kapetan momčadi, kol'ko se sjećam.

Kako ste me uopće mogli prepoznati?

Jednog od ovih tjedana sam navratio do vaše mame u kuću u Southamptonu. Ponosna cura, doista je takva, imala je u dnevnom boravku nekoliko vaših uistinu lijepih fotografija.

Dakako, na klaviru.

Tako je, tamo su bile, srebrni okviri i tak' to.

Bojim se da sam vam zaboravio ime.

Thaver. Thomas Thaver ili jednostavno stari T.T., k'o što me nazivavaša mamica. Rukovali su se.

Drago mi je što vas opet vidim, sir reče mu Washburn pokazujućina svog prijatelja. Ovo je Herr Stammler. On obavlja najveći dio našihposlova u resoru odnosa s tiskom, sa zapadnonjemačkim medijima.

Dobar dan, gospodine Stammler.

Zadovoljstvo mi je, Herr Thaver.

Govoreći o veleposlanstvu, a držim da ste govorili o njemu, obećaosam Molly da ću vas tamo nazvat' kad stignem 'vamo. Moja riječ da jetako, namjeravao sam to sutra učinit' danas se borim s mlaznom razdaljinom.⁵⁰ Kakva vražja podudarnost, zar ne? Vi bit' ovdje i ja bit' ovdje, pravojedan uz drugog!

Saslušavši taj južnjački tekst upućen majoru, Nijemac mu se uljudno obratio. Majore, dvoje ljudi koji se poznaju toliki broj godina imaju mnogo toga čega će se sjetiti. A budući daje naš posao u osnovi zaključen, mislim da bih ja pošao.

Zaboga, nemojte, gospo'n Stammler usprotivio se Thaver. Jajednostavno to ne mogu dozvolit'!

Ne, doista, to je sasvim u redu. Nijemac se nasmiješio. Istiniza volju, major Washburn smatra da moram ustrajati na pozivu koji mijе uputio za večeru. Nakon strašnih stvari s kojima smo se morali baktatiprošlih nekoliko dana on mnogo više nego ja ali reći ću najiskrenije dasam iscrpljen. Osim toga, ja sam znatno stariji od svog mladog prijatelja, ani blizu tako pokretan. Krevet me zove, Herr Thaver. Vjerujte mi kad vamto kažem.

Hej, gospo'n Stammler, ja imam jednu 'deju. Vi ste izlahorili, a japadam od mlaza, pa zašto da mladog skunka ne ostavimo ovdje, te obojicaudarimo u jastuke?

Alija vam ne bih mogao dozvoliti da to učinite. Nijemac je ustao ipružio ruku Thaveru. Pozdraviše se stiskom, a onda se Stammler okrenuo

Washburnu, pa stisnuo i njegovu ruku. Telefonirat ću ti ujutro, Normane.

U redu, Gerhard... Zašto jednostavno nisi rekao da si umoran?

I tako vjerojatno uvrijedio jednog od mojih najvećih klijenata? Budirazuman, Normane. Laku noć, gospodo. Nijemac se opet nasmiješio iotišao.

Zašto ne dođete ovamo i dopustite mi da veleposlanstvu uštedimnekol'ko dolara? sada će južnjak.

U redu odgovori Washburn i ustane s pićem. Prošavši između stolova sjeo je na stolicu nasuprot Thaveru. Kako je majka? Nisam joj telefonirao već nekoliko tjedana.

Molly je uvijek Molly, moj dječake. Ona je nastala, pa poslije razbilakalup, al' nije potrebno da vam ja to govorim. Izgleda isto k'o i prije dvadeset godina. Kunem se da ne znam kako to uspijeval

Ane želi to ni reći.

Obojica su se nasmijala. Južnjak je podigao čašu i ispružio je da nazdravi. Čaše se sastadoše i začu se blago zveckanje. To je bio početak.

Converse je čekao gledajući iz sjenovitog dijela fasade neke trgovine u otrcanej ulici Emmericha. Preko ulice vidjela su se slaba svjetla jeftinog hotela, čiji ulaz nije djelovao pozivajući. Prljavština mu je bila, kako se činilo, vječno društvo. Pa ipak, ako bude sreće, on će tamo za nekoliko minuta naći slobodan krevet. Krevet, a u uglu sobe umivaonik, a bude li još više sreće, dočekat će ga i vruća voda s kojom će oprati ranu i promijeniti zavoj. Tijekom prošle dvije noći naučio je da su takva mjesta njegovo jedino utočište. Nitko neće postavljati nikakva pitanja, a na registraijskom kartonu i tako očekuju lažno ime. Ali njemu je i najmrzovoljniji pozdrav prijetnja. Treba samo otvoriti usta i što god iz njih iziđe identificirat će ga kao Amerikanca koji ne govori njemački.

Osjećao se poput gluhonijemog koji trči kroz šibe, nastojeći izbjeći udarce zidova ljudi. Bio je bespomoćan, tako prokleta bespomoćan! Ubojstva u Bonnu, Bruxellesu i Weselu učinila su sumnjivim svakog Amerikanca starijeg od trideset i mlađeg od pedeset godina. Melodramatske sumnje pojačavale su se sa spekulacijama da opsjednutom čovjeku netko pomaže, da njime možda manipuliraju terorističke organizacije BaaderMeinfoh, PLO, libijske frakcije, čak i timovi za destabilizaciju poslani od strane KGBa, odnosno, omrznutog Voennaja.⁵¹ Posvuda su ga lovili, a još jučer je International Herald Tribune tiskao nova izvješća u kojima stoji daje asasin na putu za Pariz što je značilo da generali Akvitanije žele da se pažnja koncentrira na Pariz, a ne tamo gdje su znali da se on nalazi, gdje su ga njihovi vojnici mogli uhvatiti i ubiti ga.

Kloneći se većih ulica, morao se kretati s priprostim ljudima, a trebao mu je hitno nekakav otrcani hotel, kao stoje ovaj preko puta. Znao je da se mora skloniti s ulice; vani je previše stupica. I tako se prve noći u Weselu sjetio studenta Johanna, pa poče razmišljati o načinu da ponovno stvori slične uvjete. Mladi su ljudi najmanje podložni sumnji, a i voljniji su pristati na financijsku nagradu za prijateljsku uslugu.

Bilo je to čudo, ali je ta prva noć u Weselu bila i najteža i najlakša. Teška jer nije imao pojma gdje se osvrnuti, a laka jer se sve dogodilo tako brzo, tako logično.

Najprije se zaustavio u robnoj kući i kupio gazu, ljepljivu traku, antiseptično sredstvo i jeftinu kapu sa štitnikom. Zatim je pošao u kafić, u muški toalet, gdje je oprao lice i ranu koju je čvrsto vezao, kožu uz kožu, pazeći da povež bude točno na mjestu. Odjednom, kad je već završio s tim svojim brigama, čuo je poznate riječi i naglašenu melodiju mladih hrapavih glasova u pjesmi On, Wisconsin... On, Wisconsin... on to victoreee...Pjevači su bili skupina studenata Njemačkog udruženja sa Sveučilišta Wisconsin, kao što je kasnije saznao, koji su se biciklima vozili kroz područje sjevernog Rajnlanda. Ovlaš se približio mladiću koji je za šankom naručio novu rundu piva i predstavio se kao zemljak Amerikanac, ispričavši nečuvenu priču o tome kako gaje nasanjala nekakva kurva omogućivši svom makrou da ga pokrade; uzeo mu je putovnicu, ali nije ni posumnjao da ima pojas s novcem. On je ugledni poslovni čovjek koji to mora odspavati, srediti se i telefonirati svojoj firmi u New Yorku. Međutim, ne govori njemački; bi li student pristao primiti 100 američkih dolara da mu pomogne u toj situaciji?

Student je pristao. Niže u istoj ulici je otrcani hotel u kojemu ne vole postavljati bilo kakva pitanja gostima; mladić je platio za sobu i doveo Conversea, koji je vani čekao, davši mu potvrdu i ključ.

Čitavog jučerašnjeg dana hodao je putovima s kojih se ne gubi pogled na željezničke tračnice, sve dok nije stigao do gradića Haldena. Bio je manji od Wesela, ali je istočno od manevarskog kolodvora imao nekakvu neuglednu industrijsku zonu. Jedini hotel koji je mogao naći bila je velika, otužna kuća na kraju niza isto takvih ružnih kuća na kojima je pisalo ZIMMER, 20 MARK.

Noćas je bilo drugačije nego drugih noći koje je proveo u Njemačkoj, pomisli Joel gledajući preko ulice u žalosni hotel u Emmerichu. Ova bi noć mogla okončati njegovim prelaskom u Nizozemsku. Do Corta Thorbeckea i zrakoplova za Washington. Čovjek kojega je Joel sada regrutirao bio je nešto stariji od drugih koji su mu pomagali. Bio je mornar na trgovačkom brodu iz Bremerhavena. U Emmerich je došao da, dužnosti radi, posjeti svoju obitelj u čijem se društvu nije osjećao baš najugodnije. Obavio je nužni posjet, saslušao glasne prijekore majke i oca, pa se vratio mjestu i ljudima koje je najviše volio kafiću na mjestu gdje zaokreće rijeka.

I opet, kao u Weselu, riječi engleske pjesme zaokupile su Joelovu pažnju. Gledao je u mladog mornara koji je stajao pored šanka i svirao na gitari. Ovaj put to nije bila pjesma sveučilišne nogometne momčadi, već čudna pozivajuća mješavina sporog zajedljivog rocka i tužnog madrigala: ...Kad si konačno sišao, kad si nogama dodirnuo tlo, jesi li znao gdje si bio? Kad si konačno bio pravi, jesi li mogao dodirnuti ono što osjećaš, jesi li mogao znati?...

Die Niederlande? U čemu je problem? Što?

Rekao sam vam, ukrali su mi putovnicu. A o mojoj zloj sreći govori činjenica da svakog Amerikanca koji prelazi preko bilo koje granice, posebno pregledavaju i njuše. Znae, to ludo kopile koje je ubilo veleposlanika u Bonnu i zapovjednika NATOa.

Ja, i u Weselu prije dvatri dana reče Nijemac. Kažu da ide u Pariz.

Bojim se da mi to neće pomoći... Gledajte, vi poznajete ljude s rijeke, ljude koji imaju brodove koji prelaze svakog dana. Rekao sam da ću vam platiti sto dolara za hotel...

Suglasio sam se. Vrlo ste velikodušni.

Platit ću vam mnogo više ako me nekako možete prebaciti u Nizozemsku. Znae, moja kompanija ima ured u Amsterdamu. Oni mi mogu pomoći. Hoćete li mi vi pomoći?

Kapetan će prihvatiti dvije stotine dolara, aber samo bez droga. Ako imate drogu, ne možete na brod.

Nemam drogu na to će Converse smiješeći se, svladavajući razdraganost. Dogovoreno, zaradili ste svoj novac. Platit ću vam na doku, molu ili što god to bude.

Natiirlich.

Sve se dogodilo za manje od jednog sata, pomisli Joel, gledajući na ulaz u hotel preko ulice. U pet sati ujutro bit će na putu za Nizozemsku, u Amsterdam, kod čovjeka po imenu Cort Thorbecke, Mattilonova posrednika za lažne putne isprave.

Paklenska vatro, Isuse! Što je to, Normane? kriknuo je južnjak, kada je Washburna naglo uhvatio grč, a usne mu drhtale tražeći zraka.

Ja... ne... znam. Majorove se oči raširiše, a zjenice zaplesale.

Možda je to ta Heimlichova stvar! na to će Thomas Thaver. Brzo je ustao i krenuo prema Washburnu. Pakao, to ne može bit! Ti nisi ^eo!

Par pored njih se uznemirio, govoreći glasno i brzo na njemačkom. Na primjedbu jednog od gostiju, južnjak se okrenuo i obratio mu se: Das glaube ich nicht rekao je Johnnv Reb na besprijekornom njemačkom.Mein JVagen steht draussen. Ich weiss einen Arzt.Dojurio je šef sale i vidjevši da se komešanje tiče Amerikanaca, svoju je zabrinutost izrazio na engleskom. Je li major bolestan, sir? Da pitam ima li...

Nikakvog liječnika kojega ne poznajem, hvala prekinu ga Thaver,nagnuvši se nad vojnim atašecom, koji je sada duboko udisao, poluzatvorenih očiju, dok mu se glava klatila naprijednatrag. Ovo je dječak Molly

Washburn i ja ću se pobrinuti da dobije sve najbolje! Vani su moja kola.

Možda bi mi dvojica konobara mogla pomoći stavit' ga u limuzinu, pa daga odmah odvezem liječniku. Specijalisti. Čovjek u mojim godinama posvuda poznaje specijaliste.

Bestimmt. Zacijelo! Šef sale je zapucketao prstima i trojica su sestvorila istog trenutka.

Veleposlanstvo... veleposlanstvo*. gušio se Washburn, dok su trojica napola nosila časnika prema vratima restorana.

Nemoj se brinuti, Normane, dječače! odgovorio je južnjak, idući sašefom sale iza njega. Telefonirat ću im iz automobila i reći da nas dočekaju kod Rudija. Thaver se okrenuo Nijemcu pored sebe. Znete li štoja mislim? Ja mislim daje ovaj fini vojnik samo iscrpljen. Radio je od zore do zore bez predaha. Hoću reći, možete li zamisliti što je sve morao pročitijekom ovih nekoliko dana? Taj ljudi bastard koj' ide okolo i, brate, puca,ubio je najprije veleposlanika, pa onaj honcho u Bruxellesu! Znete, Mollvnje dječak ovdje čardžei d'affaires.

Da, major je naš česti uvaženi gost.

Dakle, i najuvaženiji među nama ima pravo reći: Neka sve ide dodavola, sada ću prosjediti.

Nisam siguran da vas razumijem.

Ja mislim da ovaj fini mladić, kojega znam još odmalena, nikad nijenučio ništa o kvantitativnom djelovanju starog demona whiskyja.

Ooo? Šef sale pogleda u Johnnvja Reba elegantni ogovarač uživao je u novom ogovaranju.

Popio je nekoliko čašica više i to je sve ali to samo među nama, nama.

Pogled mu je bludio, nije bio centriran...

Počeo je vaditi čepove, prije nego je sunce imalo boju, bjelinu zapadnog pamuka. Stigli su do izlaza, pa skupina restoranskog osoblja počemanevrirati s Washburnom kroz vrata. Tko ima na to više prava od njega, uz takav posao? Thaver je izvukao novčanik.

Ja, slažem se.

Evo reče južnjak vadeći novčanice. Nisam im'o vremena da ihpromijenim, evo sto američkih to bi moglo pokrit' račun, a ostat će dostai za one momke... A ovo je stotka za vas da ne govorite previše, verstehen\

Sasvim vas razumijem, mein Herr\ Nijemac je stavio u džep objenovčanice od sto dolara smiješeći se i kimajući u znak dubokog poštovanja. Neću reći apsolutno ništa!

Dobro, ne bih išao tako daleko. Možda bi bilo dobro za Mollvnadječaka da nauči da nije kraj svijeta ako nekoliko ljudi zna daje popio kojučašicu. To bi ga moglo malo olabaviti u poslu, a ja, po mom džordžijskomsudu, mislim da mu treba malo opuštanja. Vi biste mu možda mogli namignut' kad dođe sljedeći put.

Namignuti?

Da, namignut'. Prijateljski mu se nasmiješit', kao vi znate daje sveokay. Verstehen?

Ja. Slažem se. Ima pravo na to!

Vani na pločniku, Johnnv Reb je naputio restoranski vod da majora Normana Anthonyvja Washburna IV. smjeste na stražnje sjedište. Ispruženog, licem prema gore, nauznak. Južnjak je svakome ponaosob dao dvadeset američkih dolara i zahvalio im na usluzi. Zatim se obratio dvojici koji su sjedili naprijed, pritisnuvši dugme kako bi mogli čuti njegov glas iza staklene ograde.

Sve sam sredio rekao je, povukavši samtastu zavjesu. On je aut.

Dođi ovamo, čarobnjače. A ti, Klaus, zabavi nas dugom vožnjom po svojojprelijepoj pokrajini.

Poslije nekoliko minuta, kada je limuzina skrenula sporednim putem, upaljeno je gornje svjetlo, liječnik je otkopčao Washburnov pojas, povukao mu hlače i okrenuo vojnog atašea na sjedištu. Našao je područje koje je tražio, bazu kičme, držeći iglu u mirnoj ruci.

Spreman, momče? upita tamnopusiti Palestinac, povukavši elastični rub gaća onesviještenog.

Imaš ga, Pookie odgovori Johnnv Reb, držeći mali registratorzvuka na rubu pomoćnog sjedišta. Točno tamo gdje se neće ništa vidjetiza tjedan dana. Uzmi ga, Arape. Ja želim da leti.

Liječnik je u majorovo tijelo zabio dugu hipodermičku iglu, polako pritiskajući palcem vodilicu. To će biti brzo odvrati Palestinac. Velika je doza, a znam slučajeve kada je pacijent počeo brbljati prije nego je ispitivač na to bio spreman.

Ja sam spreman.

Odmah postavljalj izravna pitanja, usmjeravaj mu koncentraciju.

O, hoću, bez brige. To je loš čovjek, Pookie. Zločesti dječak koji izmišlja priče koje nemaju nikakve veze s velikim morskim paukom koji seoslobodio udice. Južnjak je zgrabio lijevo rame onesviještenog VVashburna i povukao ga naprijed, licem prema sjedištu. U redu, Mollvno momče, hajde da ti i ja porazgovaramo. Kako to da si imao odvažnosti zajebavatičasnika Mornarice Sjedinjenih Država, koji se preziva Fitzpatrick? Connal

Fitzpatrick, dječače. Fitzpatrick, Fitzpatrick, Fitzpatrick! Hajde, djetešce, razgovaraj s taticom jer nemaš nikoga drugoga osim tatice! Sve što mislišda imaš otišlo je, nestalo! Udesili su te, Mollyn dječače! Natjerali su telagati po tisku tako da cijeli svijet zna da si lagao! Ali tatica to može ispraviti. Tatica može sve to ispraviti i tebe staviti na vrh točno na sami vrh! Ugeneralstožer za velikog šefa! Tatica je tvoja ptičica, dijete! Zgrabi je ilićeš pasti! Gdje si stavio Fitzpatricka? Fitzpatricka, Fitzpatricka!

Začu se šapat dok se Washburnovo tijelo migoljilo na sjedištu. Scharhorn, otok Scharhorn... Zaton Heligoland.

Caleb Dowling nije bio samo ljutit, nego i zburjen. Usprkos tisućama sumnji, on to nije želio pustiti samo tako; previše toga nije imalo nikakva smisla, pa i najbeznačajnija činjenica da već tri dana ne može dogovoriti sastanak s vršiteljem dužnosti veleposlanika. Organizacijski ataše je tvrdio da još traje konfuzija izazvana asasinacijom Waltera Peregrinea i da mu zbog toga ne može osigurati audijenciju. Možda za tjedan dana... Ukratko, glumce, nestani, imamo važnijih poslova. Pregledali su ga i potom se samo ispričali praznim riječima koje se upućuju poznatoj, ali beznačajnoj osobi. Nema sumnje da arogantni, izmučeni diplomati dovode u sumnju i njegove motive i njegovu pamet. Ili netko drugi, uz njihovu pomoć.

To je bio razlog što sada sjedi za stolom, u kutu prigušeno osvjetljenog

bara hotela Konigshof. Saznao je ime Peregrineove sekretarice, neke Enid Heathley, pa je u veleposlanstvo poslao kaskadera, Moosea Rosenberga, sa zapečaćenim pismom bliskog prijatelja gospođice Heathley, iz Sjedinjenih Država. Moose je dobio instrukcije da osobno uruči pismo, a kako su Rosenbergove tjelesne mjere više nego dojmljive, nitko se nije usudio proturječiti mu. Heathley je došla osobno. Poruka je bila jasna i kratka:

Draga gospođice Heathley, uvjeren sam daje apsolutno važno da porazgovaramo stoje prije moguće. Večeras u 7,30 bit ću u baru Konigshofa. Ako vam to odgovara, molim vas pridružite mi se uz jedno piće, ali vas usrdno molim da nikome ne govorite o našem sastanku. Molim vas, nikome.

Iskreno,

C. Dowling

Bilo je sedam i trideset osam i Caleb je bio sve zabrinutiji. Posljednjih nekoliko godina navikao se na točnost; to je bila jedna od manjih prednosti vezana uz ime Pa Ratcheta. Moglo je biti nekoliko razloga zbog kojih se sekretarica ne želi sastati s njim. Znala je da su Peregrine i on neka vrsta prijatelja, a znala je i činjenicu da glumci traže reklamu i od događaja s kojima nemaju nikakve veze, da poziraju s državnicima i političarima, mada nisu kadri izraziti vlastiti stav o ropstvu. Vatreno se nada da ona...

Evo je. Na vratima se pojavila žena srednjih godina, žmirkajući u slabo osvijetljenoj prostoriji. Prišao joj je šef sale i za koji trenutak otpratio je do Dovvlingova stola.

Hvala vam što ste došli rekao je Caleb, ustavši. Ne bih vas molioda dođete da to nisam smatrao važnim dodao je i sjeo.

Tako sam zaključila po vašem pisamcu rekla je žena ugodnog lica, sa znakovima sive boje u kosi, vrlo inteligentnih očiju. Naručili su piće izapočeli s neusiljenim razgovorom.

Pretpostavljam da vam je sve to vrlo teško palo rekao je Dowling.

Nije bilo lako suglasila se gospođica Heathley. Gotovo dvadeset godina bila sam sekretarica gospodina Peregrinea. Znao je reći da smoigrani tim, a Jane i ja gospođa Peregrine također smo vrlo bliske. Trebalo je da sam sada s njom, ali sam joj rekla da moram hitno obaviti neke stvari u uredu, obveze koje su se pojavile u posljednjem trenutku.

Kako je ona?

Još je u šoku. Ali će se izvući. Jaka je. Walter je htio da žene okonjega budu jake.

Sviđa mi se takav način razmišljanja, gospođice Heathlev.

Stiglo je njeno piće, konobar je otišao, a tajnica je upitno pogledala Caleba. Oprostite, gospodine Dowling, ne mogu reći da sam vjerni sljedbenik vaše televizijske emisije, ali, naravno, vidjela sam vaš show nekoliko puta, obično u gostima, na večeri, kada se zbog magičnog trenutka jelo odgađa.

Predložio bih tim ljudima da svoju kuhinju podignu na višu razinu.

Žena se nasmijala. Suviše ste skromni, ali to nije ono što hoću reći.

Vi uopće ne zvučite kao čovjek s televizijskog ekrana.

Zato jer ja to i nisam, gospođice Heathlev odgovori bivši sveučilišni profesor, ozbiljna izraza lica, inteligentnih očiju u razini s njezinima.

Mislim da dijelimo izvjesne karakteristike jer posjedujem fizički instrument kroz koji se filtriraju njegove fikcije, i to je sav domet u sličnosti.

Razumijem. Vrlo dobro rečeno.

Već sam se ispraksirao govoreći to. Ali nisam vas ovdje pozvao dabih izlagao teoriju glume. To je predmet ograničene privlačnosti.

Zašto ste me pozvali?

Jer ne znam kome drugom da se obratim. U redu, znam, ali je neuhvatljiv.

Tko je to?

Vršitelj dužnosti veleposlanika, osoba koja je došla iz Washingtona.

On je do ušiju...

Trebalo bi mu reći prekinu je Caleb. Upozoriti ga.

Upozoriti? Ženine oči se raširiše. Na mogući nasrtaj na njegov život? Još jedno ubojstvo taj manijak, Conversel

Gospođice Heathlev otpoče glumac, uspravljen, mirna i tiha glasa.

Ono što ću vam reći možda će vas šokirati, čak i povrijediti, ali kao štrekoh, ne poznajem drugu osobu kojoj mogu poći u veleposlanstvo. Međutim, znam da tamo ima ljudi kojima ne smijem poći.

O čemu to govorite?

Nisam uvjeren da je Converse manijak, niti da je ubio Waltera Peregrinea.

Što? Ne govorite valjda ozbiljno! Čuli ste što kažu o njemu, koliko je neuravnotežen. On je bio posljednja osoba s kojom je veleposlanik bio.

To je potvrdio major Washburn!

Major Washburn je jedan od onih ljudi koje radije ne bih ni vidio, nisreo.

Njega smatraju jednim od najboljih časnika u vojsci Sjedinjenih Država usprotivi se tajnica.

Ako je tako, onda je to časnik koji ima čudne ideje o primanju zapovijedi od pretpostavljenoga. Prošlog sam tjedna doveo Peregrinea da se upozna s nekim. Čovjek je počeo bježati, a Walter je rekao majoru da gazaustavi. Umjesto toga, Washburn gaje pokušao ubiti.

Oh, sada razumijem rekla je Enid Heathlev, neugodnog tona uglasu. To je bila večer kad ste dogovorili sastanak s Converseom to stevi bili, sada se sjećam! Gospodin Peregrine mi je tako rekao. Što je ovo, gospodine Dowling? Hollywoodski glumac štiti svoj imidž? Plaši se da će ga proglasiti odgovornim, a njegova traženost, ili kako se to već zove, prijeteći će početi opadati? Ovaj razgovor je odvratan. Žena je gurnulastolicu unazad, spremna otići.

Gospodin Peregrine je bio čovjek od riječi, gospođice Heathlev rekao je Caleb i dalje nepokretan, zureći u sekretaricu. Mislim da se slažete tim.

I?

Nešto mi je obećao. Naime, rekao mi je da budem prisutan ako ga Converse pozove i zamoli za sastanak. Ja, gospođice Heathlev. Osobitone major Washburn, čije je ponašanje te večeri, kod sveučilišta, jednako zbunjivalo njega kao i mene.

Žena srednjih godina ostala je na svom mjestu, suzivši pogled, zabrinuta. Bio je uznemiren sljedećeg jutra rekla je tiho.

Prokleta ljutit da bolje objasnim, čovjek koji je pobjegao nije bio Converse a osim toga nije ni lud. Bio je smrtno ozbiljan i govorio vrlo autoritativno. Postojala je ili postoji neka vrsta povjerljive istrage, koja se odnosi na veleposlanstvo. Peregrine nije znao o čemu se radi, ali je kaniosaznati. Spomenuo je da će nazvati Washington preko telefonskog scramblera. Nisam baš upućen u tehnologiju, ali mislim da se telefonira na takavnačin samo ukoliko se sumnja da bi netko mogao prisluškiivati razgovor.

On jest telefonirao preko scramblera. Rekao vam je to?

Da, rekao mi je. A ima još nešto, gospođice Heathlev. Kao što stetočno rekli, ja sam onaj koji je odgovoran da je Peregrine uopće čuo za

Conversea i ne osjećam se dobro zbog toga. Ali nije li čudno kako usprkosčinjenici da to nije tajna vi ste znali, Washburn je znao nitko i nikad nijedošao mene nešto pitati nakon što je ubijen Walter?

Nitko? upita žena s nevjericom. Pa ja sam uključila vaše ime usvoje izvješće.

Kome ste ga dali?

Norman je sve to imao u svojim rukama... Enid Heathlev je zašutjela. Washburn?

Da.

Jeste li razgovarali s nekim drugim? Zar vas nisu ispitivali?

Da, dakako. Inspektor bonske policije. Uvjerena sam da sam spomenula vaše ime sigurna sam u to.

U sobi je bio još netko?

Da promrmljala je tajnica ubijenog veleposlanika. Norman prošaptalaje.

Čudno ponašanje za policiju, zar ne? Caleb se sasvim malo nagnuonaprijed. Dopustite mi da ponovno naglasim nešto što ste rekli, gospođice Heathlev. Pitali ste me jesam li hollywoodski glumac koji nastoji zaštititi svoj imidž. To je logično pitanje, a ako ste ikad vidjeli redove nezaposlenih u Los Angelesu, shvatit ćete koliko je to logično. Mislite da drugito ne znaju? Mene nisu ispitivali jer neke naročite osobe, ovdje u Bonnu, misle da se tresem u čizmama Pa Ratcheta i držim jezik za zubima kako bih zaštitio taj imidž i profesionalnu prednost. Prilično čudno, ali upravo takvomovanje me najbolje štiti. Ne ubijajte Pa Ratcheta, ukoliko ne želite gnjevmilijuna gledalaca i histerična pitanja. National Enquirer, 56 ti si tu.

Ali vi ne šutite sada će Enid Heathlev.

Ali ne govorim glasno ispravi je glumac. Ne zbog razloga kojeg sam opisao. Dugujem nešto Walteru Peregrineu znam to bolje od ikogadrugog. A ne mogu platiti taj dug ako čovjeka za kojega mislim daje nevinobjese zbog ubojstva. Ali, to je ono što me zbunjuje. Ne mogu biti siguran.

Možda se varam.

Žena je uzvratila Dovvlingov pogled, zatim se polako namrgodila, ne skidajući pogled s njega. Ja sada odlazim, ali želim da vi još ostanete ovdje, ako vas to ne smeta. Telefonirat ću nekome koga trebate upoznati. To ćete razumjeti. On će doći ovamo bez paževe, dakako. Učinite kao što on kaže, pođite kamo zaželi da pođete.

Mogu li mu vjerovati?

G. Peregrine mu je vjerovao rekla je Enid Heathlev, kimajući.

Iako ga nije volio.

To je istinsko povjerenje reče glumac.

Caleb je primio telefonski poziv i zapisao adresu. Vrtar Konigshofa mu je pozvao taksi. Poslije osam minuta vožnje izišao je ispred ukrašene

viktorijanske kuće u predgrađu Bonna. Prišao je vratima i pozvonio.

Nakon dvije minute uveden je u veliku prostoriju nekoć knjižnicu u kojoj su svojevrsni zastori očigledno prekrivali police s knjigama. Ravni zastori predstavljali su vrlo preciznu kartu Istočne i Zapadne Njemačke. Čovjek s naočalama ustao je od stola. Površno je kimnuo i progovorio.

Gospodin Dowling?

Da.

Cijenim što ste došli ovamo, gospodine. Moje ime nije važno zovite me George.

U redu, George.

Ali za vašu povjerljivu informaciju moram naglasiti po vjerljivu ja sam šef Centralne obavještajne agencije ovdje u Bonnu.

U redu, George.

Što vi radite, gospodine Dowling? Čime se bavite?

Ciao, baby reče glumac tresući glavom.

Prva neodređena svjetlost zore ušuljala se duž istočnog neba, a duž riječnog gata brodice su se njihale natežući konopce i stvarajući neku sablasnu simfoniju udaraca i škripe.

Još jedan dan i morat će odlučiti hoće li telefonirati Vali u Cape Ann. Zapravo već je donio odluku negativnu.

Tu je, posljednji brod s desna reče mornar, usporivši hod. Moram vas opet pitati, jer sam dao riječ. Ne nosite drogu?

Ja ne nosim drogu.

Možda će vas pretražiti.

To ne mogu dozvoliti brzo će Converse, sjetivši se svog pojasa snovcem. Ono za što bi se pogrešno moglo misliti daje spremište narkotika, otkrilo bi svotu novca koja je mnogo puta veća od one zbog koje riječnosmeće rado ubija.

Dajem vam riječ da ne nosim drogu.

To nije moj brod.

Vi dovoljno znate o meni da pođete za mnom ako zatreba.

Ja. Sjećam se. Connectteecut ja bio posjetiti prijatelje u Bridgeportu. Posredništvo. Potpredsjednik. Ja nalazim vas, ako moram.

To ne bih htio. Ja vas neću uvući u nezgode.

Ja opet će mladi Nijemac, kimnuvši. Ja vam vjerujem. Vi govoriti sinoć vrlo dobro, vrlo visoka klasa, ali ste bili glup.

Vaše propovijedi stižu do mene.

Was ist?

Ništa. U pravu ste. Evo. Joel je izvukao novčanice iz lijevog džepa.

Obećao sam vam petnaest stotina dolara. Izbrojite ih, ako želite.

Zašto? Ako nije tu, ja govoriti glasno i vi ostati ovdje. Previše stepreplašeni da biste riskirali.

Vi ste odvjetnik po rođenju.

Dođite. Ja vas voditi kapetanu. Za vas on je samo kapetan. Smjestitćete se gdje on kaže... I budite oprezni. Pazite se ljudi na brodu. Oni ćemisliti da imate novaca.

Zato i ne želim da me pretresu prizna mu Converse.

Činim najbolje za vas.

Mornarevo najbolje nije bilo sasvim dovoljno. Kapetan prljavog tegljača, kratka trupina čovjeka vrlo loših zuba, doveo je Joela do kormilamice, gdje mu je na izlomljenom, ali savršeno jasnom engleskom rekao da skine jaknu.

Objasnio sam svom prijatelju na gatu da to ne mogu učiniti.

Dvije stotine dolara, Amerikaner rekao je kapetan. Converse jedržao novac u desnom džepu.

Udarac je došao naglo, bez upozorenja, takav udarac da se Joel presavio, izgubivši dah. Uhvatio se za trbuh. Ispred njega je osorni bik od kapetana tresao svojom desnom rukom po njemu.

To je bilo prljavo, rekao je Converse, teško dišući i držeći automatik a sada, kopile, tvoja jakna!

Was...?

Čuo si me! Skini je i istresi to govno.

Nijemac je polako, oklijevajući, svukao jaknu koja mu je dosezala do struka i dvaput bacio brz pogled nalijevo od Joela, prema vratima kormilamice. Ja gledam samo zbog droga.

Ne nosim droge, a kad bih i nosio, mislim da bih našao bolji način daih prebacim preko rijeke. Okreni je naopačke! Stresi je!

Kapetan je držao jaknu za rub donjeg dijela i pustio je da padne. Kratki, ružni revolver udario je o pod i dok je tandrkao začuo se lakši zvuk, izazvan padom dugog noža ravne koštane ručke, koji se sjajio na podu. Čim je udario o tvrdo, oštrica mu je iskočila van.

Ovo je rijeka rekao je Nijemac ne objašnjavajući svoje riječi.

A ja je samo želim prijeći bez ikakvih nezgoda a nezgoda je, zaonoga tko je nervozan kao ja, svatko tko prođe kroz ova vrata. Converse je nakrivio glavu, pokazavši kretanjem na ulaz u kormilarnicu, s njegovelijeve strane. U ovakvom stanju svijesti ja bih ispalio iz ovog pištolja.

Vjerojatno bih ubio vas ili bilo koga drugog tko dođe ovamo. Nisam snažan kao ti, kapetane, ali sam uplašen, što me čini znatno opasnijim.

Ja. Ja ne povrijediti tebe. Ja gledam samo na droge.

Ti povrijediti me punododa Joel jednako negramatičkom rečenicom. A to me plaši.

Die Mannschaft. Posada... Moram izdati zapovijedi.

Čekaj! Converse je dopuzao pored vrata kormilarnice gledajući gore na drveni okvir prozora, a da pištoljem nije skrenuo s linije vatre, uperene u Nijemčeve grudi. Bio je u sjeni, s pogledom na pramac i krozprozore kormilarnice na krmu broda. I naprijed i natrag bile su naslaganegomile sanduka, omotane konopcima vezanim za snažne drvene kuke jadrnog izgleda. Dvojica članova posade sjedila su na rubu otvora za spuštanjetereta, pušeci i pijući pivo iz limenke. U redu sada će Joel, otkočivšiautomatik da bude siguran da ga može ispravno upotrijebiti na udaljenosti od tri metra. Otvori ta vrata i izdaj zapovijedi. A ako netko od njih uradinešto drugo osim da odveže konopac, tebe ću ubiti. Možeš li to razumjeti?

Razumijem... sve što kažete, ali vi mene ne razumijete. Ja tražiti droge a ne grosse Mann Polizei ne ide za takvim ljudima, ostavljaju ih namiru. Oni idu za malim ljudima koji koriste riječne brodiće i čamce. Tako oni ispadaju dobri, vidite. Ja samo sebe štitim. Ja želim fjerovati u ono što mi je Neffe nećak rekao, ali moram biti siguran.

Tvoj nećak?

Pomorac iz Bremerhavena. Kako vi mislite da je dobio svoj posao?

Ach, mein Bruder! prodaje cvijeće! To je trgovina njegove Frau. On je jednom plovio oceanima, kao što sam i ja. Sada je Blumenhandler i Kunem se svim i svačim da ništa ne razumijem reče Joel, djelomično spustivši oružje.

Možda fi razumjeti, ako fam kažem da je ponudio da će mi platiti pola od petnaest stotina koliko vi plaćate njega.

Konzorcij lopova.

Nein, ja ne uzeti. Ja mu reći kupiti novu Gitarre.

Converse je uzdahnuo. Ja nema droga. Vjerujete li mi?

Ja, vi ste samo glupak, rekao mi je. Bogate budale plaćaju više.

Zar takvi mali bromidi upravljaju s obitelji?

Što?

Zaboravi to. Izdaj zapovijedi. Hajdemo odavde.

Ja. Gledajte kroz prozore, molim. Ne želim da budete još fiše uplašeni. Vi imate pravo. Čovjek u strahu je opasniji.

Joel se oslonio na zid kabine dok je kapetan vičući zapovijedao. Motori su zagroktali, a konopci bili složeni. Sve je obrnuto, pomisli. Neprijateljski i ratoborni ljudi koji u ljutnji udaraju nisu mu uvijek neprijatelji, dok oni ugodni, površni i prijateljski naklonjeni, žele ubiti. Nalazio se u svijetu o kojemu ništa nije znao. Prije stotinu godina nije bilo takvih sivih područja u logorima i džungli. Znalo se tko je neprijatelj; definicija je bila jasna. Prošla četiri dana saznao je da za nj više nema definiranih linija. Converse je gledao kroz prozor, na džepove izmaglice što su se dizali iz vode, od kojih su neki već hvatali rano jutarnje svjetlo. Kao da gaje napustila svijest, sve je bilo bijelo ili sivo. Jedno vrijeme nije mogao misliti...

Pet, možda šest minuta rekao je kapetan, okrenuvši kolo nalijevo. Joel je trepnuo; bio je u mirnoj, odmorom ispunjenoj praznini, kolikodugo, to nije znao.

Kakav je postupak? upita Joel kapetana, svjestan narančastog suncakoje rastjeruje ostatke riječne izmaglice. Zapravo, što ja moram učiniti?

Što je manje moguće odgovori Nijemac. Samo šetajte obalomkao da svakog jutra šetate i kroz zonu za remont iziđite na ulicu. Bit ćeteu južnom dijelu gradića Lobith. U die Niederlande i nikad se više nećemovidjeti.

Razumijem, ali kako?

Vidite li onaj BootshafenT1 upita kapetan pokazujući na kompleksdokova preko vode i tešku mašineriju za dizanje tereta i prenošenje.

To je marina.

Ja, marina. Moj drugi spremnik za naftu je prazan. Ja zaustavimstrojeve tri stotine metara od obale i ulazim. Ja vrisnem kad čujem Nizozemčevu cijenu, ali plaćam jer ne želim kupovati od deutsche lopova naovoj strani rijeke. Vi silazite s jednim članom moje posade, pušite i smijetese sfom glupom kapetanu a zatim odšecete sfojim putem.

Samo tako?

Ja.

To je tako jednostavno.

Ja. Nitko nije rekao daje teško. Jedino je potrebno da gledate jasno i čisto.

Zbog policije?

Nein odgovori kapetan, zatresavši ramenima. Ako bude Polizei, oni dolaze na brod, fi ostajete na brodu.

Onda, čega se treba čuvati?

Ljudi koji fas možda gledaju, koji fas možda vide kako se udaljavate.

Koji su to ljudi?

Gesindel, Gaunerono što vi zovete fukarom. Oni dolaze svakogjutra na molo i traže posao, ali je većina već pijana. Pazite se takvih ljudi.

Oni će misliti da fi imate droge ili nofac. Slomit će vam vrat i okrasti vas.

Vaš mi je nećak rekao da se čuvam ljudi na vašem brodu.

Samo novog čovjeka, on je Gauner. On se guši u pivu nadajući se daće mu razbistriti glavu. Misli da iz mene prafi budalu, ali nije tako. Ja gadržim na brodu, kažem mu da struže željeznu ogradu ili tako nešto. Druginije problem za vas. On je meni odan, idiot snažna vrata i bez glafe. Riječnibrodovi ga ne unajmljuju. Ja da, verstehenl

Mislim da razumijem. Usput, moram stići u Amsterdam. Postoji liovdje željeznica?

Nema vlaka u Lobithu. Uzet ćete omnibus do Arnhema. Vlak za Amsterdam je u Arnhemu. Često sam tako putofao dok su moji brodovi bili uluci u die Niederlande. Autobus se zaustavlja kod željezničke stanice. Nijeduga vožnja.

Brodovi? Veliki brodovi? upita ga Joel, zabezeknut kapetanovimriječima.

Nekada sam plovio oceanima, ne prljavom rijekom. S petnaest godina ja otplofiti sa mein Bruder. U dvadeset trećoj ja sam Obermaat petitčasnik dobar novac, dobar život... Vrlo sretan. Nijemac je snizio glasmijenjajući smjer motorima i okrećući kormilo nadesno; brod je grabio povodi. Čemu govoriti? To je prošlo dodao je ljutito.

Što se dogodilo?

To nije za fas, Amerikaner.

Zanima me.

Warum? Zašto?

Ne znam. Možda tako ne mislim na vlastite probleme iskreno će

Converse.

Nijemac mu dobaci brz pogled. Vi pitati? Okay. Mi nikad vidjeti jedan drugog... Ukrao sam novac, mnogo novaca. Računovođi kompanije trebalo je defet mjeseci da me pronađe. Aber, ach, on me pronašao] To je bilo prije mnogo godina. Nema više oceana, samo rijeka.

Ali ste rekli da ste dobro zarađivali. Zašto ste ukrali?

Zašto većina ljudi krade?

Potreban im je novac ili žele ono što inače ne mogu imati, ili su u osnovi nepošteni, a ja mislim da se to na vas ne odnosi.

Još dalje. Adam je ukrao jabuku, Amerikaner.

Nije baš točno. Hoćete reći žena?

Prije mnogo godina, s djetetom, nije željela svog čovjeka na morimai brodovima. Htjela je više. Uz jedva vidljiv sjaj u očima i trag osmijehana usnama, kapetan je dodao. Htjela je trgovinu cvijećem, cvjećarnicu.

Iz dubine želuca, trenutačno zaboravivši bol, Joel se zdravo nasmijao.

Prava si tipčina, kapetane.

Ja fas nikada vidjeti više.

Onda je tvoj nećak...

Nikada fas vidjeti više! Nijemac mu upadne u riječ, sada se i onglasno smijući, pogleda uprtog u vodu dok se približavao marini.

Converse se naslonio na neku gomilu i pušio; štitnik jeftine kape nadvio mu se nad čelo, dok su mu oči pomno pretraživale obalu i prostor iza sebe, radionicu u nizozemskoj marini. Ljudi koji su milili oko velike mašinerije mehanički su obavljali svoje poslove, dok su se oni oko brodova doimali kao da ih više zanima gledati nego raditi. Kapetan se svađao s prodavačem goriva i bestidnim kretnjama pratio brojke na brojčaniku pumpe, koje su se brzo penjale. Njegov mekoglavni mornar cerekao se metardva dalje od njega. Na brodu se Gauner naizmjenično naslanjao na željeznu ogradu ili naglo vraćao struganju, čim bi poslodavac bacio pogled na njega.

Trenutak je pogodan, pomisli Joel. Nitko nije pokazivao ni najmanje interesa za nj; turobni poslovi i nezadovoljstva ranog jutra imali su prednost pred nekim ili nečim beznačajnijim i nepoznatim.

Poče hodati obalom, koračajući neusiljeno, gotovo nemarno, ali budna pogleda. Nastavio je sve do ruba radionice i prostora za popravak brodova, približivši se nizu brodskih trupova na suhom doku. Iza posljednjeg podignutog broda, sto metara od njega, bila je neuredna visoka žičana oграда, a u njoj otvorena vrata. Stražar u odori sjedio je s lijeva, pijujući kavu i čitajući novine, stolice djelomično oslonjene na isprepletenu mrežu. Ugledavši ga, Joel je stao, zaustavljajući dah; začuo je unutrašnji alarm mada tome nije znao razloga. Ljudi su

kroz vrata prolazili u oba smjera, a stražar nije ni podigao pogled, gutajući slova tabloida na krilu.

Converse se okrenuo, posljednji pogled na rijeku. Odjednom je postao svjestan kapetana. Nijemac je dotrčao do gata, sav u divljim kretnjama; dlanovima ispruženih ruku udarao je brzim kratkim udarcima, kao da plješće. Htio je upozoriti Conversea. Zatim je zavikao iz dubine pluća; ljudi su ga gledali i okretali glave, ne htijući se miješati. Previše su toga već vidjeli u ranim satima; zamahivanje kukama najčešći je jezik dokova.

Lauf! Trči! Bježi!

Joel je bio sasvim zbunjen; pogledao je oko sebe. Onda ih je ugledao. Dvojica ne, trojica kršnih muškaraca teturala su gatom, staklastog pogleda, uperenog u njega. Prvi je zateturao naprijed, s kapetanove lijeve strane. Zgrabio ga za rame, okrenuo ga i zaustavio, ali samo za nekoliko sekunda, dok su druga dvojica svom snagom zabila šake u kapetanov vrat i kičmu. To su bile životinje Gauner kojima su se nozdrve upalile od mirisa debelog plijena u stupici koji bi ih danima mogao hraniti i pojit.

Converse se sagnuo ispod niza brodića u suhom doku, udarivši glavom o nekoliko brodskih trupova dok je žurio na drugu stranu, prema snopovima svjetla. Vidio je kako grozničave noge udaraju o zemlju iza njega; približavali su mu se; oni su trčali, a on puzao. Stigao je do kraja nizapodignutih trupova, iskočio i krenuo prema vratima. Izvukao je košulju i otparao donji dio, stavivši ga na porezotine na glavi, dok je brzo prolazio pored stražara kroz vrata. Pogledao je oko sebe. Trojica muškaraca su sepobjesnjelo svađala, pijani, a dvojica, na nesigurnim nogama, virkali supreko brodova. Onda gaje ugledao čovjek koji je stajao. I drugi su ustali i pojurili za Joelom. Trčao je oštrije od njih, sve dok se nisu izgubili; životinje su odustale.

Bio je u Nizozemskoj; dobrodošlica nije bila prijazna, ali bio je tu, korak bliže Amsterdamu. S druge strane, nije imao pojma gdje se nalazi, osim da se gradić zove Lobith. Mora doći do daha i razmisliti. Našao se pred izlogom neke trgovine čije se staklo mutno zrcalilo; to mu je bilo dovoljno. Bio je u strašnom stanju. Misli. Za ime Božje, misli\

Mattilon mu je rekao da pode vlakom iz Arnhema u Amsterdam, toga se jasno sjećao. A kapetan tegljača mu je rekao da uzme omnibus iz Lobitha do Arnhema; u Lobithu nema željeznice. Prvo što mora učiniti je stići do željezničkog kolodvora u Arnhemu, oprati se, zatim proučiti gomilu i ocijeniti treba li riskirati i postati

njezin dio. U vezi s tim problemom, svijest mu je istodobno jurila u raznim smjerovima. Naočale s običnim staklima su već odavno nestale, nesumnjivo za vrijeme luđačkih događaja u

Weselu; mogao bi ih zamijeniti tamnim naočalama. Malo je mogao učiniti za ogrebotine na licu, ali će biti manje uočljive nakon vode i sapuna, a na željezničkoj stanici već će nešto naći umjesto svoje poderane odjeće... Amapa. Prokletstvo, pa on je pilot. On može s točke B doći do točke A i tobrzo. Mora stići u Amsterdam, pronaći način da uspostavi vezu s čovjekom po imenu Cort Thorbecke i telefonirati Nathanu Simonu u New York.

Toliko toga mora obaviti!

Odljepivši se od trgovine odjednom posta svjestan što mu se događa. To mu se i prije događalo prije cijelog životnog vijeka, u džungli kada

bi iščeznuo strah od noćnih zvukova i kada je mogao gledati zoru određujući linije marša i mogućnosti preživljavanja. On misli, mozak mu opet funkcionira. Kad se sve sabere, sada je znatno manje čovjek kakav je bio, ali može biti bolji nego je bio tako mora biti. Svakim danom generali Akvitanije bili su bliže ludosti koju su planirali. Svuda. On i oni moraju zamijeniti uloge. Onaj koga love mora postati lovac. Delavaneovi su učenici uvjerali svijet daje on psihopatski asasin, kojeg moraju pronaći, uhvatiti ga i ubiti, te pokazati kao još jedan primjer ludila što se širi svijetom, a može biti zadržano samo njihovim rješenjima. Akvitaniju treba razotkriti i uništiti prije nego bude prekasno. Odbrojavanje je u tijeku, a zapovjednici sigurno, neumoljivo sjedaju na svoja mjesta i učvršćuju svoju moć.

Naprijed! Converse je tiho podviknuo samom sebi, hodajući pločnikom sve brže.

Sjedio je u posljednjem vagonu vlaka, oprezan, ali zadovoljan očitim napretkom. Sve je činio oprezno, ne trošeći pokrete, potpuno koncentriran i svjestan niza mogućih opasnosti očiju koje zure u nj, muškarca ili žene koje bi dvaput vidio u kratkom vremenu, službenika više sklonog pomoći nego što to vrijeme i gomila dopuštaju. Te predviđene mogućnosti bile su njegovi brojčanci, mjerni instrumenti; ako sve ne bi štimalo, on ne bi išao naprijed, polijetanje bi bilo otkazano, sigurnosni zasun bio bi otvoren, a sloboda čekala na ulici. Njegova oprema sada nije bio zrakoplov već proširenje samog sebe; oprema to je on, i nikad u životu nije preciznije letio.

ENGLISH SPOKE, gramatički nepravilan natpis visio je s krova prodavaonice novina najednom uglu u Lobithu. Kupio je novine i zemljopisnu

kartu, držeći ih blizu lica, zanimajući se za mjesto gdje se nalazi autobus za Arnhem. Vlasnik mu je brzo izvikao upute, mada je njegov upereni prst bio mnogo korisniji od riječi. Joel je stajalište autobusa našao četiri bloka niže, sjeo u prepuno vozilo, lice zakopao u novine koje nije mogao čitati i za četrdesetak minuta obreo se na željezničkoj postaji u Arnhemu.

Prva stvar na njegovu popisu bila je odlazak do najudaljenijeg umivaonika u toaletu za muškarce, da se opere i očisti. Iščetkao je odjeću kako je najbolje mogao i pogledao se u ogledalo. I dalje je bio neuredan i svakakav, ali se više doimao kao čovjek koji je povrijeđen, manje kao onaj koji je dobio batina; postoji razlika.

Zatim je izvan postaje promijenio njemačke marke i pet stotina dolara u florine i guldene; kupio je naočale tamnih stakala i debelog ruba u ljekarni, nekoliko vrata dalje od mjenjačnice. Čekajući u redu pred blagajnom, pogled mu je pao na šalter za kozmetiku u desnom uglu. To mu je izazvalo sjećanje.

Nedugo nakon vjenčanja, Valerie se jednom spotakla o tepih i pala, udarivši glavom u rub antiknog stola u predvorju. Oko sedam sati navečer imala je ono što je Joel opisao kao vraški velikog miša; tamni rub oko oka bio je gotovo savršeno jajolik, šireći se od mosta nosa do ruba lijeve sljepoočnice. Sutradan ujutro, u deset sati, trebala je voditi dvojezičnu prezentaciju za agencijske klijente iz Stuttgarta. Poslala ga je u trgovinu po bocu tekućeg make upa koji je, osim izbliza, izvanredno dobro pokrивao ogrebotinu i masnicu.

Ne želim da ljudi pomisle kako je moj novi novcati muž ubio boga u meni jer nisam ispunila njegove divlje seksualne fantazije.

Izišao je iz reda pred blagajnom i zaputio se prema kremama i kolonjskim vodicama, šamponima i lakovima za nokte. Prepoznao je bočicu, uzeo tamniji ton i vratio se u red.

Put do umivaonika trajalo je deset minuta, ali su rezultati opravdali utrošeno vrijeme. Pažljivo je primijenio šminku; otekline, masnice i ogrebotine su izblijedjele. Ukoliko netko ne stane ravno ispred njegova nosa, neće više sličiti na svadljivca koji je izvukao deblji kraj, već na čovjeka koji je možda pao, ali ne ozbiljno. Converse je čestitao sam sebi. Pod drugim okolnostima možda ne bi mogao tako uspješno pripremiti klijenta za suđenje zbog teških tjelesnih povreda.

Nastavio je provjeravati prioritete, zadovoljan stoje u posljednjem vagonu izravnog vlaka iz ArnHEMA za Amsterdam. Budući da je kupio kartu za jeftin izletnički vlak koji se zaustavlja svaki čas, izišao je na platformu, spreman potrčati na najmanji nagovještaj negativnog znaka, na prvi uporniji pogled koji bi se

zadržao na njemu. Umjesto toga, vidio je skupinu muškaraca i žena, parove njegovih godina, koji su razgovarali i smijali se, vjerojatno prijatelji na odmoru koji kratki ljetni praznik žele provesti na moru. Muškarci su nosili istrošene i ozubljene kovčege, koje je pridržavao konopac, dok su žene na krilima držale pletene košare. Njihova prtljaga i odjeća odavali su radničku klasu tvornica za muškarce, a kuća, djeca i manje teški administrativni poslovi za žene sve unutar onog dijela spektra koji se podudara s Joelovom pojavom. Hodao je iza njih, tiho se smijuljio kad su se oni smijali i uspinjao se za njima u vlak kao daje pripadnik iste skupine. Sjeo je na sjedište uz prolaz, nasuprot krupnom muškarcu i vitkoj ženi koja je, unatoč svojim sitnim dimenzijama, ponosno nosila par golemih sisa. Converseove su ih oči jedva mogle izbjeći, pa se čovjek nacerio Joelu, bez zlobe u pogledu, dok je bocu piva prinosiso usnama.

Converse je negdje pročitao ili čuo da ljudi u sjevernim zemljama koji polaze na ljetni odmor ili praznike gravitiraju prema posljednjim vagonima Transeuropskog ekspresa. Bio je to običaj koji je nekako označavao njihov status i izazivao opću druželjubivost, koja je oživljavala zabavu radnog čovjeka. Joel je promatrao tu transformaciju, lišenu veće suptilnosti. Muškarci i žene su ustajali sa sjedišta, hodali amotamo prolazima po sredini vagona, zaustavljali se i razgovarali s prijateljima i strancima podjednako, s limenkama i bocama u rukama. U prednjem dijelu vagona nekolicina je zapjevala očito dobro poznatu provincijsku pjesmu; drugi su je prihvatili i nastavili pjevati, sve dok im se glas nije utopio u pjesmi Converseove skupine koja je bila glas nekog drugog zbora, a pjevanje obiju strana konačno se izgubilo u općem smijehu. Druželjubivost je doista bila jutarnja zapovijed u tom posljednjem vagonu vlaka za Amsterdam. Stanice su prolazile; na svakoj bi sišlo nekoliko putnika, ali još više ušlo, s kovčezima, košarama i širokim osmijesima, dočekani dobrodošlicom bučnih pozdrava. Dio muškaraca nosio je majice s imenima gradskih ili okružnih timova nogometnih, pretpostavljao je Converse. Zvižducima i prijateljskim ruganjem dočekivani su vječni rivali. Željeznički se vagon pretvarao u čudnu nizozemsku verziju vlaka, punog odjednom slobodnih odraslih osoba koje odlaze na ljetnje logorovanje. Buka je bila sve jača.

Mjesta su najavljivana, vlak se nakratko zaustavljao, a Joel je ostao na svom sjedištu, nepokretan i nikome na smetnji; samo bi tu i tamo bacio pogled na svoju usvojenu skupinu, napola nasmiješen ili nasmijan, kad se to činilo primjerenim. Inače se doimao kao osoba ograničene inteligencije koja bulji u zemljopisnu kartu

poput djeteta, u jednakoj mjeri iznenađena i zbunjena. Proučavao je ulice i kanale Amsterdama. Jedan je čovjek stanovao na jugozapadnom uglu Utrechtsestraata i Kerkstraata... a njegova odskočna daska za Washington pripada kontekstu obitelji Tatjana. Corta Thorbeckea mora udaljiti od njegove baze operacija i paziti da ne uzbuni lovce Akvitanije. Nekog posrednika, koji govori engleski, platit će da telefonira i uvjeri mešetara da iziđe negdje u grad, pritom ne spominjući Tatjaninu vezu i njen izvor u Parizu. Trebalo bi pronaći te riječi; nekako će ih naći; mora. Psihološki je već bio na putu prema prijateljskoj vatri u terminima današnjeg vremena, za manje od sedam sati do Washingtona i ljudima, koji će ga saslušati uz pomoć Nathana Simona i izuzetne dokumentacije koja će ih prisiliti da ga sakriju i zaštite, sve dok vojnici Akvitanije ne budu razotkriveni. To nije bio put koji je smislio čovjek kojega je nekad u Connecticutu poznavao kao Avervja Fowlera; njegova se taktika zasnivala na ismijavanju, naime, tako je propisao A. Preston Hallidav u Ženevi, ali više nije bilo vremena za elegantna ponašanja. Prošlo je vrijeme

za mreže izmanipuliranih legalnosti.

Vlak je usporio, zatrjavši kao da vlakovođa dugog vlaka pokušava poslati poruku bučnom vagonu na kraju kompozicije, koji je trzaje najviše osjetio. Ako mu je to bila namjera, ni ona nije uspjela. Trzanje je samo pojačalo smijeh i izazvalo niz uvreda na račun nevidljivog neznalice.

Amstel! viknuo je konduktor, otvorivši prednja vrata između dvavagona. Amsterdam! Amat...! jadni čovjek nije mogao završiti najavu, nego se morao brzo povući s vrata i tako se spasiti baražne vatre zavijenih novina kojima su ga gađali. Ljetni kamp u Nizozemskoj.

Vlak je ušao u stanicu, stoje kontingent prsa i sisa u laganim majicama dočekao s oduševljenjem. Pet ili šest ljudi iz Joelove skupine ustali su kao jedan da pozdrave svoje prijatelje; opet su limenke i boce bile u zraku, a smijeh je odzvanjao uskim zidovima, gotovo zaglušivši zvižduk polaska. Tijela su padala preko tijela, slijedila su grljenja i zaigrana hvatanja za grudi.

Neka stara žena, očito pijana, hodala je prolazom, a njena neuredna odjeća slagala se s velikom pohabanom platnenom torbom koju je držala u lijevoj ruci,

dok se desnom pridržavala za rubove sjedišta suprotstavljajući se ubrzavanju vlaka. Nacerena, prihvatila je bocu piva, dok joj je druga ubačena u torbu, kao i nekoliko sendviča umotanih u voštani papir. Opet su slijedili pozdravi dobrodošlice, a dvojica muškaraca u prolazu naklonila su joj se duboko, kao daje kraljica. Treći ju je lupio po stražnjici i zazviždao. Obred se nastavljao nekoliko minuta, nova mehanička igračka za djecu ljetnog kampa. Stara je žena pila i plesala poskakujući, uz zaigrane izazivačke kretnje upućene i muškarcima i ženama; isplazila bi jezik i okretala ga, stare oči su joj gotovo iskočile okrećući se, a napola poderani šal vitlao je u krugovima poput baleta neke mračne Šeherezade. Sve je zabavljala svojim pijanim ponašanjem, primajući sve što su joj ubacivali u gladnu platnenu torbu, čak i kovanice. Nizozemski izletnici su ugodni, pomisli Joel, brinu se o svakom tko je manje sretan od njih i koga ne bi pustili u drugu klasu vagona u nekom drugom vlaku. Žena mu je prišla, držeći platnenu torbu ispred sebe kako bi mogla prihvatiti milodare sa svih strana. Converse posegnu u džep i uze nekoliko guldena te ih iz ruke spusti u torbu.

Goedemorgen rekla je starica mašući mu. Dank u wel, beste man, erg vriendelijk van u! Joel joj je kimnuo i vratio se svojoj karti, ali je starica ostala na mjestu.

Uw hoofd! Ach, hebje een ongeluk gehad, jongen? Opet je Converse kimnuo, posegao u džep i dao još novca pijanoj starici. Pokazao je na kartu i mahnuo joj da ode, dok se čuo novi zbor hrapavih glasova.

Spreekt u Engels? viknula mu je prosjakinja, nesigurno se nagnuvši. Joel je spustio ramena, povukao se na sjedište i oči prikovao zakartu.

Ja mislim da govorite. Starica je govorila grubo, jasno, trijezno, adesna joj ruka više nije bila oslonjena na sjedište, već je bila u torbi. Tražimo vas svaki dan, u svakom vlaku. Ne mičite se! Na pištolju je prigušivač. Sa svom ovom bukom, ako potegnem obarač, nitko neće primijetiti da se nešto dogodilo, uključujući i čovjeka pored vas koji se jedino želj pridružiti zabavi i ženama s velikim sisama. Mislim da ćemo ga pustiti. Mivas imamo, Meneer Converse!

Nema ljetnog logorovanja, na koncu konca. Samo smrt tek nekoliko minuta od Amsterdama.

Mag ik u even lastig vallen? viknula je starica, opet nesigurna nanogama, obrativši se putniku pored Conversea. Čovjek je skrenuo pogleda zabave u prolazu i bacio pogled na babetinu. Ona je opet viknula, s desnom rukom još u torbi, dok joj je masa neuredne kose bježala amotamo.

Glavom je pokazala nadesno, prema prednjem dijelu vagona. Zou ik opuwplaats mogen zitten?Mij best! Čovjek je ustao nacerivši se, dok je Joel instinktivno povukao noge da ga propusti. Dank u wel67 dodao je muškarac, uputivši se prema jednom praznom sjedištu iza para koji je plesao u prolazu.

Maknite se tamo! oštro mu je naredila starica, njišući se u ritmujurećeg vlaka.

Ako se to treba dogoditi, pomisli Converse, neka se dogodi sada. Poče ustajati, s desnim laktom na odmorištu za ruku, nekoliko centimetara od napunjene torbe. Naglo je zaronio ruku u otvorenu platnenu torbu i zgrabio debeli zglavak ženine ruke, koja je držala nevidljivo oružje. Nagnuo se pritiskujući dublje, držeći meso i metal, naglo se okrenuo nalijevo i odgurnuo staru ženu, okrenuo je i sručio na sjedište pored prozora. Začu se oštri zvuk eksplozije metka koji je izgorio rupu u gruboj tkanini, a metak se zabio negdje dolje. Vještčina je snaga bila manijakalna, ni izdaleka nije zamišljao takav otpor. Borila se očajnički, nastojala mu zabiti nokte u lice, sve dok joj nije povukao ruku iznad njene glave, iskrivio je i zabio odostraga, dok su im se dvije ruke još borile u platnenoj torbi. Nije htjela pustiti oružje, a on joj ga nije mogao izbiti, već samo držati upereno nadolje; njegov stisak joj je onеспособio prste, sila protiv sile, a njeno izobličeno lice govorilo mu je da se neće predati.

Pjesma u željezničkom vagonu dosegla je crescendo; bila je to kakofonija glasova u često disonantnoj pjesmi, koja se takmičila s gromkim provalama smijeha. Nitko nije posvećivao ni najmanju pažnju divljoj borbi na uskom sjedištu. Odjednom, u toj uzrujanosti i borbi, u okviru ljutitog impassea, Joel je shvatio da vlak usporava, mada jedva uočljivo. Njegov pilotski instinkt mu je još jednom kazao da je pred neposrednim spuštanjem. Laktom je udario u staričinu desnu sisu kako bi je natjerao da pusti oružje. Ona gaje i dalje držala upirući se o sjedište, ukočene ruke; rastegla je debele noge, nakosila ih kao debele pilone zakopane ispod prednjeg sjedišta, iskrivljena zdepasta tijela, držeći mu ruku tako da nije mogao istisnuti pištolj iz njenog stiska.

Pusti ga! hrapavo joj je prošaptao. Ja te neću ozlijediti, neću teubiti. Tko god te platio, ja plaćam više!

Nee! Našli bi me na dnu kanala! Ti ne možeš pobjeći, Meneer\ Čekaju te u Amsterdamu, čekaju vlak\ Iskrivivši lice, starica se zakoprca lai nakratko oslobodila lijevu ruku. Zamahnuta je rukom i zagrebla mu lice, nokti su joj sklizali po bradi, sve dok joj nije zgrabio zglavak, povukao joj ruku preko sjedišta i prasnuo s njom u njeno koljeno, iskrivivši joj ruku u smjeru kazaljke sata, prisiljavajući je

da bude mirna. Uzalud. Njena jedgesna ruka imala snagu lavice koja štiti svoj ponos; nije htjela ispustiti pištolj.

Lažeš! uzviknu Converse. Nitko ne zna da sam u vlaku! Ti si ušlaprije dvadeset minuta!

Krivo, Amerikan\ Ja sam u vlaku od Arnhema počinjem naprijed prema natrag. Našla sam te u Utrechtu i telefonirala.

Lažljivice!

Vidjet ćeš.

Tko te unajmio?

Ljudi.

Koji?

Vidjet ćeš.

Prokleta bila, ti nisi dio njih! Ne možeš biti!

Oni plaćaju. Plaćaju u vlakovima, na gatovima, u zračnim lukama.

Kažu da govoriš samo engleski.

Što još kažu?

Zašto bih ti rekla? Uhvaćen si. Trebao bi ti mene pustiti. To bi ti bilo jednostavnije.

Kako? Brz metak u glavu umjesto hanojskog kaveza?

Što god to bilo, metak je bolji. Ti si premlad da bi to znao, Meneer.

Ti nisi nikad bio pod okupacijom.

A ti si prestara da budeš tako prokleta snažna, to ti priznajem.

Ja, ja i to naučiti.

Pusti!

Vlak je kočio, a pijana gomila u vagonu je to dočekala s gromkim zadovoljstvom. Ljudi su počeli grabiti prtljagu s gornjih polica. Putnik koji je sjedio blizu Joela, brzo je povukao svoj kovčeg, pritisnuvši trbuh o Joelovo rame. Joel je nastojao prikazati lice kao da je u dubokom razgovoru sa svojom poluzarobljenicom iskrivljena lica; čovjek je pao unazad, s prtljagom u ruci, smijući se.

Starica se bacila naprijed zaronivši usta u Converseovu nadlakticu, milimetar od njegove rane. Bijesno gaje ugrizla, njeni žuti zubi su mu prodrli u meso, krv mu je navrla iz kože i cijedila se niz ženinu sivu bradu.

Pomaknuo se unazad od boli. Ona je oslobodila svoju ruku u platnenoj torbi; oružje je njeno! Ispalila je; nakon prigušena pljucaja začu se prasak dijela poda u

prolazu. Metak je za nekoliko centimetara promašio Joelovu nogu. Zgrabio je nevidljivu cijev, okrenuo je i povukao pokušavajući svom snagom oteti pištolj. Opet je opalila.

Oči joj se razrogačiše dok se nagnula na sjedište. Ostale su joj otvorene i kad se skljkala kod prozora, dok se krv brzo širila tankom tkaninom njene haljine u gornjem dijelu stomaka. Bila je mrtva i Joel je osjetio mučninu kao da će povratiti morao je brzo gutati zrak da se to ne dogodi. Dršćući, pitao se tko je ta stara žena, zašto je takva što je proživjela da bi postala ono što je bila. Ti si premlad da to znaš... ti nisi nikad bio pod okupacijom.

Nije bilo vremena za takva razmišljanja. Htjela gaje ubiti i to je sve što je valjalo znati, a ljudi ga čekaju na udaljenosti od samo nekoliko minuta. Morao je misliti, kretati se\

Izvukavši pištolj iz njenih ukočenih prstiju u platnenoj torbi, brzo ga je podigao i stavio unutar svoje grube jakne, iza remena, osjetivši teret drugog oružja u džepu. Sredio je nekako staričinu odjeću, zatim spustio šal preko krvavih mrlja, pa njenu grivu neuredne kose povukao preko njenog desnog obraza, sakrivši joj širom otvorene oči. Iskustvo u logorima naučilo gaje da ne pokušava zatvoriti oči; prečesto ne reagiraju na taj postupak. To bi moglo samo privući pažnju na njega na nju. Posljednje što je učinio bilo je da iz njene pune platnene torbe izvuče limenku s pivom, otvori je i

stavi je u njeno krilo. Tekućina se prosula po haljini, a je li išta prirodnije od toga?

Amsterdam! De volgende halte is Amsterdam Centraal!Paklenska vika nastala je među putnicima koji su veseli odlazili na odmor, dok se prema izlazu oblikovao red. O, Kriste! pomisli Converse. Kako? Stara je žena rekla daje netko telefonirao, što će reći da nije ona nazvala. To je logično; za to je bilo premalo vremena. Vjerojatno je platila nekoj od svojih poslovnih kolegica, koja također obilazi vlakove, da telefonira. Prema tome, informacija će biti minimalna jer nije bilo vremena. Žena je bila specifična službenica, snažna starica, koja zna upotrijebiti oružje i ne usteže se oduzeti nečiji život osoba koja nikome ništa neće reći. Samo dati telefonski broj i unajmljenoj telefonistkinji i reći da kaže vrijeme dolaska vlaka. Opet... prema tome... ima izgleda. Pomno će gledati u svakog muškog putnika i svako lice usporediti s licem s fotografije u novinama. Ali on i jest i nije bio to lice! Međutim, on ne govori nijedan drugi jezik, osim engleskog ta se informacija širila sa posebnim naglaskom.

Misli!

Ze is dronken!⁶⁹ Riječi je izgovorio krupni muškarac s neobično obdarenom ženom uz sebe, pokazujući na mrtvu ženu. Oboje su se nasmijali, a Joelu nije bio potreban prevoditelj da to razumije. Converse je kimnuo, stresao ramenima i nacerio se. Našao je način ponašanja na željezničkoj stanici u Amsterdamu.

Converse je znao da postoji univerzalan jezik kojim se valja služiti kada je buka takvog broja decibela da niti čuješ, niti tebe drugi mogu čuti. Isti se jezik upotrebljava na dosadnim koktelprimanjima, ili dok pratiš nogomet na televiziji u društvu clownova koji misle da znaju više od trenera ili vrsnih igrača; ili kad te pokupe na neku večeru u New Yorku, ulove u stupicu i ubace među divne ljude od kojih većinu ne možeš definirati čak ni u rudimentarnom smislu jer im ego strahovito nadilazi i sposobnosti i ljudskost. U takvim situacijama treba se smiješiti i ponekad staviti prijateljski ruku na rame, dodir koji znači komunikaciju a da se ništa ne kaže.

Joel je sve to učinio kada je sišao s vlaka sa snažnim muškarcem i njegovom ženom. Postao je gotovo maničan, igrao je ulogu poput osobe koja zna da ništa nije ostalo između smrti i preživljavanja, do stanovite vrste kontrolirane ludosti. Pravnici u njemu osigurao je kontrolu; dječak pilot testirao je vjetar znajući da će se njegov zrakoplov održati jer je čvrst, a on dobar, a osim toga uživao je u ludosti kolebanja brzine koju je izazvalo strujanje zraka prema dolje; lako će izvući zrakoplov.

Skinuo je tamne naočale, a kapu navukao još niže na čelo. Ruku je držao na ramenu krupnog muškarca dok su hodali platformom. Nizozemac je govorio smijući se; Joel je imao i udarao prijatelja po ramenu uzvraćajući smijehom kad god bi nastala stanka u čovjekovu monologu. Budući daje bračni par dosta popio, nisu obraćali pažnju na njegove nerazumljive odgovore; doimao se kao prijazna osoba, a u njihovu stanju ništa drugo i nije bilo važno.

Kad su se s platforme uputili prema terminalu, Converseov pogled je brzo rovaio po okolini i zaustavio se na čovjeku koji je stajao u gomili stoje dočekivala poznanike i prijatelje, iza svoda na kraju rampe. Joel gaje odmah opazio jer je za razliku od drugih čija su lica bila osvjetljena raznim stupnjevima iščekivanja njegov izraz lica bio tako ozbiljan da se doimao kao da je ukočen. On nije bio tu dobrodošlice radi. Converse je znao da postoji i drugi razlog zastoje taj čovjek privukao njegovu pažnju. Kada je prepoznao to lice, znao je gdje gaje već vidiobrzno je hodao stazom oivičenom gustim niskim raslinjem, u društvu drugog

čovjeka, drugog čuvara. Bio je to čovjek iz patrole na imanju Ericha Leifhelma iznad Rajne.

Kad su se približili nadsvođenom dijelu, Joel se smijao malo glasnije i jače udarao po Nizozemčevu ramenu, s kapom i dalje navučenom preko čela. Kimao je, tresao ramenima i glavom u znak veselja i zadovoljstva; budući da su mu obrve bile skupljene, a usne u stalnom pokretu, bilo je očito daje zaokupljen tečnim razgovorom. Kroz sužene oči Converse je vidio kako Leifhelmov stražar zuri u njega i ubrzo odvraća pogled. Prošli su kroz prolaz, a kutkom pogleda Converse je odjednom otkrio jednu unezverenu glavu, pa zatim figuru koja gura ispred sebe druge figure što su mu na putu. Converse se okrenuo i bacio pogled preko Nizozemčeva ramena. Dogodilo se. Pogled mu se spojio s pogledom Leifhelmova čuvara. Prepoznavanje je bilo trenutačno, a u istom je trenutku Nijemca uhvatila panika, pa je okrenuo glavu prema rampi. Htjede viknuti, ali se zaustavio. Stavio je ruku ispod jakne i pošao naprijed.

Joel se odvojio od para i počeo trčati probijajući put kroz zidove tjelesa. Usmjério se spram niza izlaza kroz koje su zrake sunca ulazile u terminal. Dok je trčao, dvaput je pogledao iza sebe; prvi put nije mogao vidjeti tog čovjeka, ali drugi put gaje vidio. Leifhelmov je čuvar vikao zapovijed nekome preko puta, uzdižući se na prste da bi vidio i bio viđen, kretnjama pokazujući na udaljena izlazna vrata. Converse je potrčao brže, provlačeći se kroz gomilu prema stubištu koje je vodilo do velikog izlaza. Brzo se uspeo stubištem, ali unutar ritma najbržih putnika, držeći se sredine i na

stojeći ne privući bilo čiju pažnju.

Pojurio je kroz vrata na sunce, u potpunu konfuziju. Dolje su bili voda, gatovi i staklom pokriveni čamci što su se njihali na vodi. Ljudi su jurili pored njih, a drugi su se uspinjali na čamce pod brižljivim pogledom ljudi u bijelomodrim odorama. Izišao je iz vlaka da bi se pojavio na nekoj vrsti čudne obale. Onda se sjetio: željeznička stanica u Amsterdamu izgrađena je nasuprot središta grada; zato se i zove Centraal. Pa ipak, bila je ulicadvije, tri ulice koje su premošćivale vodu prema drugim ulicama, stablima i zgradama... nema vremena! Bio je na otvorenom, a one daleke ulice bile su njegova pećina spasa; duboki klanci i hektari debele neprobojne travuljine i raslinja, močvara koja će ga sakriti od neprijatelja! Trčao je što je brže mogao duž širokog bulevara koji je graničio s vodom, pa stigao do neke još šire ulice ili trga, punog prometa, autobusa, tramvaja i automobila. Sva vozila bila su na startu i čekala na signal. Ugledao je kratki red pred vratima

električnog tramvaja uspinjala su se dvojica putnika; potrčao je i ušao kao posljednji putnik, trenutak prije zatvaranja vrata.

Opazio je slobodno mjesto u posljednjem redu i brzo krenuo do kraja velikog vozila. Sjeo je, teško dišući, očajnički; znoj mu je namočio rub kose i sljepoočnice, cijedeći se niz lice, a košulja ispod jakne bila je sasvim mokra. Tek je tada shvatio koliko je iscrpljen, kako mu glasno i brzo udara u grudima, kako su mu zamučene oči i misli. Strah i bol spojili su se u oblik histerije. Želja da ostane na životu i mržnja prema Akvitaniji tjerale su ga dalje. Bol? Odjednom posta svjestan boli u ruci iznad rane, posljednji čin osвете jadne starice protiv čega? Zašto? Neprijatelj? Novac? Ne vrijeme!

Tramvaj je krenuo. Joel se okrenuo na sjedištu i pogledao odostraga, kroz prozor. Vidio je što je htio vidjeti. Leifhelmov čuvar je trčao preko raskrižja, a drugi je čovjek trčao da mu se pridruži s keja. Sastali su se, a riječi koje su izmjenjivali bile su očito izgovorene u panici. Još im se jedan pridružio; došao je odnekud, ali Joel nije mogao vidjeti odakle; odjednom je bio s njima. Trojica su govorila brzo, a Leifhelmov čuvar je očigledno bio šef; pokazivao je u nekoliko smjerova, zapovijedajući. Jedan je otrčao niz ulicu, van pločnika i počeo pregledavati pola tuceta ili više taksija zaustavljenih u prometu; drugi je ostao na pločniku i polako prolazio između stolova kavana i kafića. Konačno, Leifhelmov je čuvar pojurio natrag preko raskrižja provlačeći se između automobila, a kad je stigao na pločnik učinio je neki signal. Iz trgovine je izišla žena i pridružila mu se.

Nitko nije pomislio na tramvaj. To je bila njegova prva pećina preživljavanja. Sjedio je i nastojao srediti misli, znajući da će biti teško. Akvitanija će prodrijeti u cijeli Amsterdam, pročešljati ga, rastaviti na sastavne dijelove, sve dok ga ne pronađu. Postoji li neki izvediv način da dopre do Thorbeckea ili od sebe pravi budalu posežući u prošlost kada su nagli događaji i krivo upotrijebljeno neznanje često vodili uspjehu? Ne, jedno vrijeme nije bio sposoban misliti. Mora leći u pećini i odmoriti se, a ako dođe san, nada se da s njim neće doći i more. Pogleda kroz prozor i ugleda natpis DAMRAK.

U električnom je vozilu ostao duže od sata. Ljupke ulice, lijepa arhitektura stoljećima starih zgrada i beskrajni kanali djelovali su umirujuće na njega. Još gaje boljela ruka od starićinih zuba, ali ne jako, pa su ga napustile i misli o čišćenju rane. Nije mogao plakati za staricom, ali je, kao što mu se dešava s čudnim svjedocima na suđenju, poželio znati njenu priču.

Hoteli su bili isključeni. Pješaci Akvitanije će ih pregledati i ponuditi velike svote za svaku informaciju o bilo kojem Amerikancu njegova opisa. Na Thorbeckea će paziti, njegove telefonske razgovore će slušati, njegov svaki korak i razgovor pomno pratiti. Čak će i veleposlanstvo ili konzulat što je već u Amsterdamu imati još jednog vojnog atašea ili njemu ravnog koji će čekati na signal. Ako se ne vara, ostala su mu samo još jednavrata bijega. Nathan Simon.

Mudri Nathan, tako ga je Joel jednom nazvao, da bi odmah čuo kako bi pripadnik nežidovske rase njegove inteligencije mogao naći nešto originalnije. A onda, poslije osobito duge sjedjeljke u uredu dok je Nathan do bolnih pojedinosti objašnjavao zašto ne bi trebalo uzeti klijenta po prezimenu Liebowitz, koji po njegovu mišljenju stavlja suviše težak teret na obvezu poštovanja klijentova povjerenja, a Lawrence Talbot drijemao Converse je predložio promjenu nadimka u Nathan talmudsko zatezalo.

Nathan je zaurao i tako probudio Talbota, rekavši: To mi se sviđa! A Silviji će se to još više svidjeti!

Joel je više naučio o pravu od Nathana Simona nego od bilo koga drugog, ali je između njih uvijek postojala distanca. Kao da Nate nije nikad želio da budu suviše bliski, usprkos očitoj naklonosti koju je stariji muškarac osjećao prema mlađemu. Converse je mislio da to razumije. To je pitanje privrženosti. Simon je imao dva sina koji su zbog nekih svojih poslova bili u Californiji i Floridi. Jedan je prodavao police osiguranja u Santa Barbari, a drugi je bio vlasnik bara u Key Westu. Nate Simona je bilo teško pratiti, a jednog kasnog poslijepodneva, kad mu je Simon ponudio piće u 21, nakon uništavajuće sjednice u Petoj aveniji, Joel je naslutio koliko mu je to teško padalo.

Sviđa mi se tvoj otac, Converse. Ja volim Rogera. On zadovoljava tek minimalne zakonske obveze, ali je dobar čovjek.

Za njega nema zakonskih okolnosti i pokušao sam ga spriječiti dadođe k nama.

To nisi smio. To je prava gesta to je bilo vrijedno. Donijeti maloposla firmi gdje sin radi. Vrlo dirljivo.

Doći sa suvišnom posljednjom voljom za koju ste mu velikodušno naplatili samo dvije stotine dolara i nekom glupom odlukom o raspolaganju, kojom svoja ratna odlikovanja ostavlja trima raznim institucijama avi ste mu odbili naplatiti iz domoljubnih pobuda?

Mi smo bili na istom ratištu.

Gdje?

Europa.

Ma molim vas, Nate. On je moj otac i ja ga volim, ali ja također znamdaje on čudak. Izvucite mu iz hangara neki stahprop70 i on više ne zna gdjeje. Pan Am je izvukao novac samo zato što je moj stari konvencionalan.

Nathan Simon je stegnuo svoju čašu, tog kasnog poslijepodneva u 21, a kad je progovorio, iz njega ja navrla tiha tutnjava duboko uznemirena čovjeka. Ti moraš poštovati svog oca, čuješ li me, Joel? Moj prijatelj Roger je učinio gestu svome sinu jer je to sve stoje imao, sve stoje mogao dati. Ja sam imao mnogo više, ali nisam znao činiti takve geste. Ja sam samo zapovijedao... Rekao je da bih to još mogao naučiti. Odlučio sam uzimati satove iz letenja.

Simon bi mu pomogao samo ako bude uvjeren da nešto ima u Joelovu slučaju. Ali bi se povukao i odgovor bi bio negativan ako bi posumnjao da se njihovom vezom ili osobnom naklonošću manipulira. Dakako, ako bi uslijedila optužba protiv Joela, on bi ga branio. To je profesionalno ponašanje; to je njegova etika. A do sada mu je Valerie već uputila omotnicu s dosjeima i njihovim stravičnim implikacijama. Poznavajući Val, ona mu je papire uputila automobilom, brzom dostavom. Joel se odlučio. Budući da je vremenska razlika pet sati, čekat će do večeri, a onda nazvati Nathana Simona. Opet je funkcionirao.

Tramvaj je stigao do posljednje stanice prije povratne vožnje. Ako ništa drugo, bio je posljednji putnik u njemu. Sišao je i ugledao drugi. Ušao je. Utočište.

Poslije stotinu ulica i desetak poprečnih kanala, pogledao je kroz prozor i bio ohrabren onim stoje vidio. Mračna četvrt koju je ugledao bila je naizgled čista, ali je ispod obećavala mnogo zanimljivije bakterije. Ugledao je niz pornografskih trgovina koje su svoju robu izlagale u staklenim izlozima. Gore, u otvorenim prozorima, stajale su ili sjedile kričavo našminkane djevojke, letargično skidajući i stavljajući grudnjake, ne prestajući tresti zdjelicama. Gomila na ulici bila je vrlo živa, neki su bili znatiželjni, drugi su se pretvarali da su šokirani, treći opet zainteresirani za provjeru izložene robe. To je karnevalska atmosfera u koju se može utopiti, pomisli Converse. Ustao je i pošao vratima.

Lutao je ulicama, iznenađen, čak zbunjen, kao što bi uvijek bio kad se tako javno paradiralo seksom. Uživao je u seksualnim susretima, koji mu nikad nisu nedostajali, ali mu je intimnost bila nužna za užitak. Nije mogao proći kroz jedna od tih neonom osvijetljenih vrata koja su vodila u nebo, kao što se ne bi mogao olakšati na pločniku.

Preko ulice ugledao je kavanu; bila je iznad kanala, sa stolovima na pločniku, mračna iznutra. Iznenadila gaje gomila koja se vrzmala oko vrata; mnogi su samo bacali pogled unutra i nastavili svojim putem, nakratko privučeni nekim čudnim događajima ili prizorom. Bez obzira na sve, njega je privlačila gomila; u brojevima je anonimnost. Prešao je preko trga, potražio put kroz gomilu i ušao. Sanje bio isključen, ali je osjećao i potrebu za hranom. Gotovo se tri dana nije pošteno najeo. Našao je mali slobodni stol u stražnjem dijelu prostorije i zapanjeno opazio kako iz televizora okačenog na zidu dopire glasno brbljanje. Nije mogao razumjeti. U Nizozemskoj nije bilo televizijskog programa poslije podne! Koliko puta je čuo od kolega i prijatelja daje jedna od najciviliziranijih karakteristika putovanja po Nizozemskoj šutnja idiotske kutije sve do sedam sati navečer? Da, bilo je zaljubljenika u sport koji su se žalili što televizija ne prenosi neke sportske događaje, ali je u cjelini mišljenje bilo u prilog nizozemske civiliziranosti i suzdržanosti. A ipak, ovdje je televizor u punom pogonu. Nesumnjivo da je tome trebalo pripisati niz znatiželjnih pogleda koji su dolazili izvana; znatiželjni prolaznici su s čuđenjem gledali što se zbiva.

Onda je Joel opazio na stolu presavijeni papir, s riječima na četiri jezika. Najprije engleski, pa makar s pogreškama:

U skladu s napredovanjem tehnologije, sa zadovoljstvom predstavljamo našim gostima i posjetiteljima izvana Nizozemske snimke nacionalnog programa.

Videovrpce. Tako treba privlačiti mušterije; ovo je četvrt grada koja se prva pobrinula za tu inovaciju. A shvatio je i zašto engleski ima prednost: e pluribus unum. Ne gubimo kontakt s kutijom. Barem su vrpce na nizozemskom. To je pomagalo, ali ne previše.

Whisky bez leda je također pomogao, ali opet ne previše. Vratila se tjeskoba osobe koju love, pa je neprestano okretao glavu prema ulazu očekujući da će u svakom trenutku opaziti pješake Akvitanije kako dolaze sa sunca u spilju da ga uhvate. Potražio je pogledom vrata toaleta, skinuo jaknu, pištolj s prigušivačem stavio u unutrašnji džep, a onda otrgnuo rukav košulje. Jedan od dva umivaonika napunio je hladnom vodom, pa uronio lice u vodu močeći vodom kosu sve do vrata. Čuo je drhtanje, zvuk! Brzo je podigao glavu i uplašeno hvatao dah, dok mu je ruka instinktivno posegla za jaknom na vješalici. Ušao je krupni muškarac srednjih godina i kimnuo mu u znak pozdrava; krenuo je prema pisoaru. Joel je brzo pogledao na znakove zuba na ruci; izgledali su kao pseći ugriz. Pustio je vodu, pa otvorio pipac s toplom vodom i papirnatim ručnikom stezao i upijao

bolno područje sve dok se krv nije pojavila kroz oderanu kožu. To je bilo najbolje što je mogao učiniti; gotovo isto je uradio prije cijelog životnog vijeka kad su napadački vodeni štakori plivali kroz prolaze njegova kaveza od bambusa. Onda je u drugoj vrsti panike saznao daje i štakore moguće uplašiti. I ubiti. Čovjek kod pisoara se okrenuo i pošao prema vratima, bacivši neugodan pogled na Conversea.

Joel je omotao papirnati ručnik preko otisaka zuba, osušio kosu, počeošljao se i obukao jaknu. Otvorio je vrata i vratio se za svoj stol, iritiran glasnim televizorom na zidu.

Jelovnik je, poput obavijesti o televiziji, bio na četiri jezika, posljednji je bio orijentalni, nesumnjivo japanski. Osjetio je iskušenje da naruči najveći i najrjeđi komad mesa koji je mogao naći, ali mu je pilotska suzdržanost naredila drugačije. Već danima nije solidno spavao čudno, ali još od dana zarobljeništva na Leifhelmovu imanju, gdje je na zdrav san utjecala velika količina dobre hrane, stoje bilo u cilju ozdravljenja budućeg pijuna. Teška hrana bi ga suviše obuzela, učinila ga pospanim, a u takvu stanju se ne leti mlažnjakom brzinom od tisuću kilometara na sat. U ovom se trenutku njegova zračna brzina približavala Machu I. Naručio je odrezak od lista i rižu; uvijek može naručiti i drugi put. I još jedan whisky.

Glas! O, Kriste. Glasi On halucinira! On će poludjeti! On čuje glas odjek glasa koji ne može čuti!

...Zdravo mislim da je to nacionalna sramota, ali poput mnogih drugih ja govorim samo engleski.

Frau Converse...

Miss... Fraulein... to je u redu Charpentier, ako dozvolite.

Dames en heren... mirno se upleo treći glas, autoritativan, koji jegovorio nizozemski.

Converse je hvatao zrak koji nije nalazio, stegnuvši zglavak, zatvorivši oči takvom snagom da mu je svaki mišić lica bio stegnut od bola, dok je polako okretao vrat od izvora te strašne, užasne halucinacije.

Ja sam poslovno u Berlinu ja sam savjetnik firme u New Yorku...

Mevrou Converse, ofjuffrouw Charpentier, zoals we...71

Joel nije bio siguran nije li uistinu poludio, postao umobolan! On čuje nemoguće. Čuje! Naglo se okrenuo i pogledao. Televizijski ekran! To je bila Valeriel Ona je bila tamo\

Sto god vi kažete, Frdulein Charpentier, bit će točno prevedeno, uto vas mogu uvjeriti.

Zoals juffrouw Charpentier zojuist zei... Treći glas, glas na nizozemskom.

Ja svog bivšeg muža nisam vidjela niz godina tri ili četiri, točnije.

Zapravo, mi smo stranci. Ja mogu samo izraziti šok koji moja cijela zemlja osjeća...

Juffrouw Charpentier, de vtoegere mevrouw Converse.....bio je duboko uznemiren čovjek, poremećen, žrtva krajnje depresije, ali nikad nisam mogla pomisliti na tako nešto.

Hej moet mentaal gestoord zijn...Nema nikakvih kontakata između nas i iznenađena sam da ste saznali da letim za Berlin. Ali cijenim priliku da raščistim zrak, kako mi tokažemo.

Mevrouw Converse gelooft...Usprkos strašnim okolnostima nad kojima, dakako, nemam kontrole, oduševljena sam što sam u vašem divnom gradu. Polugradu, mislim, alivaš dio je divan. A onda čujem i BristolKempinski...76 Žao mi je, to je ono što mi zovemo "udarac", ugodan, dakako, a ne bi trebalo...

To je međaš, Frdulein Charpentier. Ovdje to nije verboden. Osjećateli se kao da vam netko prijete? Mevrouw Converse, voelt u zich bedreigd?

Ne, doista ne. Mi već toliko dugo nemamo nikakve međusobne veze.

Moj Bože! Val je došla da ga pronađe! Šalje mu signal signale! Ona je govorila tečno njemački, jednako kao i novinar koji ju je intervjuirao! Oni su svakog mjeseca u vezi; prije šest tjedana su zajednički ručali u Bostonu! Sve stoje rekla bila je laž, a u tim lažima bila je šifra. Njihova šifra! Dođi k meni!

TREĆI DIO

Joel je bio zaprepašten, ali je morao savladati zbunjenost i pokušati izolirati riječi, rečenice. U njima je poruka! BristolKempinski je hotel u zapadnom Berlinu, to je znao. Bilo je još nešto, nešto čega se morao sjećati jedna od njihovih uspomena. Što je to bilo?

Godinama nisam vidjela svog bivšeg muža... Ne, to je samo jedna od laži. Bio je duboko uznemiren čovjek... Manja laž, ali ne ono što mu je nastojala reći. Zapravo, mi smo stranci... Nema nikakve veze između nas... Još jedna laž, ali pomalo istinita. Stani! Što je to... Prije, ranije... Ja sam savjetnik... To je to!

Mogu li razgovarati s gospođicom Charpentier, molim vas? Ja sam Whistletoe, Bruce Whistletoe. Povjerljivi savjetnik Springtimea, firme koja proizvodi sredstva protiv znojenja, za koju vaša agencija vrši neke grafičke usluge, zovem hitno, nahitnije! Con moltaforza.n

Valina sekretarica bila je sklona brbljanju, bila je čudesni raznoslač i širitelj unutrašnjih kućnih govorkanja i kad bi god Joel i Valerie željeli dodati sat za ručak ili čak cijeli dan, telefonirao bi na takav način. Uvijek uspješno. Ako bi uporni potpredsjednik (jedan od nekoliko tuceta) htio znati gdje je, uzbuđena sekretarica bi odgovorila daje imala telefonsku komunikaciju s jednim od inozemnih pasa čuvara s vrlo mnogo raspoloživih sredstava. To je bilo dovoljno bilo kojem od direktora, već predodređenom za čir (ili već jest čiraš), a za ostalo bi se pobrinuo Valerien profesionalizam koji je vješto skrivala. Rekla bi da su stvari pod kontrolom, a direktor koji bi je progonio rijetko kad bi se interesirao za nastavak posla.

Ona mu je zapravo poručivala da se posluži istom taktikom u slučaju da policija prati njene razgovore. On bi tako postupio u svakom slučaju; ona ga samo podsjeća, upozorava.

Intervju je završio, a posljednjih nekoliko minuta bilo je rekapitulacija na nizozemskom, dok se kamera zaustavila na fotografiji Valeriena lica. Kad je ta vrpca snimljena? Koliko je već u Berlinu? Prokletstvo, zašto ne može razumjeti ni riječi od onoga što nije na engleskom? Kad je lagala o svom slabom znanju njemačkog jezika, Val je izjavila da je to nacionalna sramota. Bila je u pravu, ali je mogla ići dalje; to je nacionalni poremećaj, ukorijenjen u aroganciji. Pogledom je potražio telefon; ugledao je jedan na stražnjem zidu, metardva od vrata muškog toaleta, ali nije imao ni najbljeđu predstavu o tome kako se koristi! Osjećaj nemoći je rastao, vrteći se u krugovima panike. Odjednom je čuo svoje ime.

De Amerikaanse moordenaar Converse is advocaat. Hij is een expiloot uit de Vietnamese oorlog. Een ander advocaat, een Fransman, en een vriend van Converse...Joel je uperio pogled u ekran, zbunjen, odjednom šokiran, a onda paraliziran. Uslijedile su scene snimljene ručnom kamerom u jednom uredu, a zatim se kamera zadržala na mrtvom tijelu presamićenom preko stola i na potocima krvi, koji su tekli iz glave kao iz strašne Meduzine vlasulje. O, Kriste! To je Rene!

Nakon objašnjenja, u gornjoj lijevoj strani ekrana pojavio se umetak. Fotografija Mattilona a zatim je naglo umetnuta još jedna fotografija u desnom

uglu. To je bio on, moordenaar Amerikaans,^{TM} Joel Converse. U nizozemskoj su emisiji ta dva događaja bila povezana, intervju s Val i smrt u Francuskoj. Nisu bili potrebni ni jezik, ni dijagrami. Renea su ubili, a njega proglasili ubojicom. U tome je kvaka; ruje razlog što Akvitanija širi glas daje asasin na putu za Pariz.

On je darivatelj smrti; to je bio njegov dar novim i starim prijateljima. Rene Mattilon, Edward Beale... Avery Fowler. I neprijateljima koje nije poznao, koje nije mogao prosuditi ni kao neprijatelje, ni kao pojedince čovjek u tamnom ogrtaču u Parizu, stražar nad obalom na Rajni, pilot u vlaku; u sjećanju upečaćeno neupečatljivo lice čovjeka na dnu smrdljive piramide, nekoliko trenutaka kasnije i vozač koji se s njim zapravo sprijateljio u kamenoj kući s rešetkama na prozorima... starica koja je sjajno odigrala svoju ulogu u bučnom željezničkom vagonu. Smrt. On je bio ili daleki promatrač ili krvnik, a sve u (ne)sveto ime Akvitanije. Vratio se u logore i džunglu, mada se svečano zakleo da se tamo više nikada neće vratiti. Samo preživjeti i nadati se da će netko, bolji od njega, naći rješenje. Ali u ovom trenutku, smrt mu je bila i najbliži saveznik i najneprijatelj skije raspoložen protivnik. Želio se srušiti u ništavilo, pustiti da netko drugi preuzme slučaj za koji nitko ne zna da mu je bio povjeren u Ženevi.

Isuse! Vrpca! Ako je bila stara dvanaest ili dvadeset četiri sata, Val vjerojatno nije primila omotnicu koju joj je poslao iz Bonna! Nije je mogla primiti. Da ju je dobila, ne bi doletjela u Europu!

O, tako ti svega! pomisli Joel gutajući posljednje kapi whiskyja i trljajući čelo, sasvim smeten. Bez omotnice u rukama Nathana Simona, nikakva njegova molba nema smisla! Nate se ne bi suprotstavljao zakonu; poslije bi se silovito borio za klijenta, ali ne prije nego njegov klijent poslušava zakon. To je bila njegova religija, njemu mnogo važnija od hrama, jer zakon ne dopušta pogreške; on je u suštini human, a ne ezoteričan, metafizičan. Converseove ruke počеше drhtati; on mora saznati što se dogodilo!

Vaš odrezak od lista, Meneer.

Što?

List, gospodine ponovi konobar.

Vi govorite engleski?

Naravno odgovori mu mršavi ćelavi muškarac, ravnodušno uljudno. Već smo prije govorili, ali bili ste vrlo uzbuđeni. Ova četvrt to možeučiniti muškarcu, ja to razumijem.

Slušajte me. Joel je stavio ruku preko usana naglašavajući svakuriječ. Platit ću vam mnogo novaca ako obavite telefonski poziv u moje ime. Ja ne govorim nizozemski, ni francuski, ni njemački, ništa osim engleskog. Možete li to razumjeti?

Razumijem.

U Zapadni Berlin.

To nije teško, sir.

Hoćete li mi to učiniti?

Svakako, Meneer. Imate li telefonsku kreditnu karticu?

Da... ne. Ne želim je upotrijebiti.

Dakako.

Hoću reći, ja ne želim da razgovor bude igdje zabilježen. Imam novac.

Razumijem. Za nekoliko minuta završava moja smjena. Doći ću.

Nazvat ćemo, a vi ćete platiti.

Razumljivo.

1 mnogo novaca, jal Pedeset guldena, ya?

U redu.

Dvadeset minuta poslije, Converse je sjedio za malim stolom u još manjoj kancelariji. Konobar mu je dao slušalicu. Oni govore engleski, Meneer.

Gospođicu Charpentier, molim vas rekao je Joel, čiji se glas gušio pritisnut nekom vrstom paralize. Ako joj čuje glas, nije siguran kako će savladati svoje osjećaje. Na trenutak je pomislio da brzo zalupi slušalicom.

Ne bi je smio uvlačiti.

Halo?

To je bila ona, a kako je jedan dio njega umro, tako je drugi oživio. Tisuću slika mu je preletjelo sviješću, uspomena na sreću i ljutnju, na ljubav i mržnju. Nije mogao govoriti.

Halo? Tko je to?

O... vi ste. Žao mi je, veza je tako loša. Ovdje Jack Talbot iz... Boston Graphicsa. Kako ste, Val?

Dobro... Jack. Kako ste vi? Prošlo je nekoliko mjeseci. Od ručka u četiri godišnja doba, ako se dobro sjećam.

Tako je. Kad ste stigli?

Sinoć.

Ostajete dugo?

Samo jedan dan. Cijelo jutro sam sjedila na dramatičnim sastancima, a još jedan me čeka poslije podne. Ako ne budu previše gnjavili, večeras ću uhvatiti zrakoplov, pa natrag! Kada ste vi stigli u Berlin?

Zapravo, nisam u Berlinu. Vidio sam vas u belgijskoj emisiji. Ja sam u Antverpenu, poslije podne krećem za Amsterdam. Kriste, žao mi je zbog sveg tog smeća u koje su vas uvalili. Tko bi to uopće mogao pomisliti? O Joelu, mislim.

Trebalo je da to naslutim, Jack. Sve je tako strašno. On je vrlo bolestan. Nadam se da će ga brzo uloviti na opće dobro. Potrebna mu je pomoć.

Potrebna mu je streljački stroj, ako mi opraštate što tako kažem.

Radije ne bih o tome govorila.

Jeste li dobili crteže koje sam vam poslao kad smo izgubili posao s

Gilletteom? Možda je u tome razlog neuspjeha, ha?

Crteže?... Ne, Jack, nisam dobila ništa slično. Ali hvala na brizi, bezobzira na neuspjeh.

Nebesa! O? Mislio sam da ste bacili pogled na svoju poštu.

Jesam... prekjučer. Nije važno vi ćete biti u Amsterdamu?

Tjedan dana. Pitam se nećete li možda nazvati agenciju prije nego se vratite u New York.

Trebalo bi, ali mislim da neću. Nemam vremena za to. Ako ipak što učinim, bit ću u hotelu Amstel. Ako ne, vidimo se u New Yorku. Možete me pozvati na ručak u Lutece, pa ćemo razmijeniti poslovne tajne.

Imam ih dosta. Pazite se, djevojčice.

Pazite vi na sebe... Jack.

Bila je veličanstvena. No, nije primila omotnicu iz Bonna.

Lutao je ulicama pazeći da ne hoda prebrzo, da se najednom mjestu ne zadržava previše, znajući jedino da mora biti u pokretu, promatrati, tražiti sjene i zaklonjena mjesta, pokrivati se. Večeras će biti u Amsterdamu; on je to znao, to joj je bilo u glasu, rekla mu je daju potražiti u hotelu Amstel. Zašto? Zašto je došla? Što misli? Što radi? Odjednom se pred njim pojavilo lice Rene Mattilona ispunjavalo mu je unutrašnje oko, okupano suncem lice kao posmrtna maska. Renea je ubila Akvitanija jer ga je uputio na Amsterdam. Ni Valerie neće poštediti, ako učenici Georgea Marcusa Delavanea posumnjaju da ga traži da mu pomogne.

Neće je potražiti! Ne može! To bi bilo isto što i potpisivanje novog smrtnog naloga. Naloga za njenu smrt. Toliko je uzeo od nje, a tako joj malo dao. Posljednji poklon ne smije biti uzimanje njena života. Ali ipak... ipak postoji Akvitanija i on

je mislio na ono što je rekao u telefonskom razgovoru s Larryjem Talbotom. On, neki Joel Converse, sasvim je nevažan kad je u pitanju okupljanje suludih generala. Isto tako nisu bili važni ni A. Preston Hallidav, ni Edward Beale, ni Connal Fitzpatrick. Ako Val može pomoći, nema pravo dopustiti svojim osjećajima daje spriječe u tome govorio je pravnik u njemu, a gnjevni čovjek u njemu je to potvrdio. Moguće je da bi ona mogla pomoći, učiniti ono što on ne može. Može se vratiti u Države, uzeti oмотnicu i sama otići Nathanu Simonu, te mu reći da ga je vidjela, razgovarala s njim, vjerovala mu.

Bila su tri sata i trideset minuta; u osam će biti mrak. Ima, ugrubo, pet sati da ostane neviđen i živ. I da nekako nađe automobil.

Zaustavio se na pločniku i pogledao gore na jednu previše našminkanu kurvu koja se izuzetno dosađivala na prozoru trećeg kata slikovite kuće od opeke. Oči su im se srele i ona mu uputi osmijeh osobe koja se strašno dosađuje; sastali su se palac i kažiprst njene desne ruke, a micanje zglavka ostavljalo je i mašti malo prostora.

Zašto ne? pomisli Converse. Jedina je sigurna, u nesigurnom svijetu, činjenica da se iza tog prozora nalazi krevet.

Kućedomaćin je bio službenik, čovjek pedesetih godina, s ružičastim licem ostarjela kerubina, koji mu je na savršeno tečnom engleskom objasnio pravila igre. Dakle, uplate se odnose na dvadesetominutne sastanke, a dva sastanka plaćaju se unaprijed; ako gost siđe u posljednjih pet minuta prve usluge dobit će natrag novac za jednu uslugu. To je postupak najokorjelijih zelenaša, pomisli Converse, bacivši pogled na brojne satove postavljene u numerirane kvadratiće šaltera. Kada je neki stariji muškarac sišao, službenik je brzo zgrabio jedan od satova i kazaljku gurnuo naprijed.

Joel je brzo računao pretvarajući guldene u dolare, rata je bila otprilike 30 dolara po "turi". On je zapanjenom "kućedomaćinu" predao ekvivalent od 275 dolara, uzeo broj i uputio se prema stubištu.

Ona je prijateljica, siri upita ga preneraženi čuvar vrlina, kad je Converse stupio na prvu stubu. Stari ljubavnik, možda?

Ona je nizozemska rođakinja koju nisam godinama vidio tužno mu odgovori Joel. Moramo dugo razgovarati. Teških ramena, nastavio sepenjati.

Slapen?81 uzviknu žena blistave tamne kose i jako našminkanihobraza. Bila je jednako zapanjena kao i onaj čovjek dolje. Vi želite slapen?

Nije dobar prijevod, ali tako je reče Converse, skinuvši naočale i kapu prije nego je sjeo na krevet. Vrlo sam umoran i san bi mi sjajno došao, ali mislim da ću se samo odmarati. Čitati neki od vaših časopisa, neću vas uznemirivati.

O čemu se radi? Mislite da nisam zgodna? Da nisam čista? Vi saministe baš lijepa slika, Meneer! Izgrebeno lice, ogrebotine ovdje, ogrebotinetao, crvene oči. Možda vi niste čisti!

Pao sam. Čujte, mislim da ste neodoljivi i jako mi se sviđa vaše tamnoružičasto sjenilo za oči, ali se jedino želim odmarati.

Zašto ovdje?

Ne želim se vratiti u hotel. Tamo je ljubavnik moje žene. On je moj gazda. Amerikanci!

Vrlo dobro govorite moj jezik. Joel je skinuo cipele i ispružio se.

Ah, ja početi s Amerikancima dječacima iz koledža. Svi govoriti, većina je suviše uplašena, pa samo govoriti. Oni koji dođu na krevet puf! i sve je već gotovo. Onda govoriti, prokleta puno govoriti. Onda vaši vojnici, vaši mornari i vaši poslovni ljudi. Većina pijani; ponašaju se kao djeca koja hihću. Samo govoriti. Dvanaest godina, ja naučila. Stave pa ga izvuku, jebeš takvu radnju. Samo govoriti.

Nemoj napisati knjigu. Oni su sada vjerojatno svi senatori i kongresmeni, ili svećenici. Converse je stavio ruke iza glave i zagledao se ustrop. Pojavio se odsjaj mira. Najprije je tiho zviždukao melodiju, a ondaje našao i riječi: Yankee Doodle je došao u Nizozemsku, ništa u njegovu pištolju...

Vi ste zabavni, Meneer rekla je kurva smijući se hrapavo, skinuvši tanki pokrivač sa stolice. Donijela gaje na krevet i pokrila ga. Vi ne govorite istinu, ali ste zabavni.

Kako znate da ne govorim istinu?

Kad bi vaša žena imala ljubavnika, vi biste ga ubili.

Nije tako.

Onda ne bi bila vaša žena. Ja vidim mnogo muškaraca, Meneer. To jena vašem licu. Vi ste dobar čovjek, možda, ali biste mogli ubiti.

Morat ću razmisliti o tome odvrati joj Joel ne osjećajući se ugodno.

Spavajte, ako želite. Platili ste. Ja sam ovdje. Žena je otišla do stolice pored zida i sjela s časopisom u ruci.

Kako se zovete? upita je Converse.

Emma odgovori kurva.

Vi ste dobra osoba, Emma.

Ne, Meneer, nisam.

Probudio se, iznenađen dodirrom, pa se kao strijela uspravio na krevetu, dok mu je ruka instinktivno pojurila do pasa da se uvjeri je li novac na mjestu. Bio je u tako dubokom snu da za trenutak nije znao gdje je, a onda je ugledao napadno namazanu ženu kako stoji pored njega. Držala mu je ruku na ramenu dok je govorila.

Meneer, vi se sakrivate od ljudi? upita ga tiho.

Što?

Riječi idu goredolje Leidsepleinom. Ljudi pitaju.

Što? Converse je zbacio pokrivač sa sebe i zamahnuo nogama opod. Koji ljudi? Goredolje gdje?

Het Leidseplein ova četvrt. Ljudi pitaju. Traže Amerikanca.

Zašto ovdje? Joel je pokrenuo desnu ruku s pojasa s novcem doobrisa oružja.

Ljudi koji ne žele biti viđeni često dolaze ovamo, na Leidseplein.

Zašto ne? pomisli Converse. Ako se on sjetio, zašto ne bi i neprijatelj?

Imaju li opis?

To ste vi iskreno će mu kurva.

I? Joel pogleda u ženine oči.

Ništa im nije rečeno.

Ne mogu vjerovati daje naš prijatelj dolje tako dobrostiv. Uvjerensam da su ponudili novac.

I dali ga ispravi ga prostitutka. Obećali su više ako bude dodatnih informacija. U ulici je ostao jedan čovjek. U kafiću, pored telefona. Treba ga nazvati, a on će pozvati ostale. Naš... prijatelj dolje pomislio je da biste vi mogli ponuditi svoj ulog.

Tako. Aukcija. Glava na prodaju.

Ne razumijem.

O čemu mi govorimo? Koliko?

Tisuću guldena. Mnogo više ako vas uhvate.

Naš prijatelj mi se i dalje čini vrlo dobrostivim. Pomislio bih da ćezgrabiti novac i zatvoriti radnju.

On je vlasnik zgrade. A onaj čovjek je Nijemac i govorio je kao vojnik koji zapovijeda, tako mi je rekao naš prijatelj odozdo.

U pravu je. Čovjek jest vojnik, ali ne u vojsci za koju zna Bonn.

Zo?

Ništa. Raspitajte se hoće li naš prijatelj uzeti američki novac.

Dakako da hoće.

Onda ja udvostručujem ponudu.

Kurva je oklijevala. Sad je red na mene.

Oprostite?

En? Kao što vi kažete?

Oh, vi.

Ja.

Imam nešto specijalno za vas. Zna li voziti automobil ili poznajete nekoga tko zna?

Ja vozim, natuurlijk. Za lošeg vremena vozim svoju djecu u školu.

O, nebesa... hoću reći, to je dobro.

Bez mog lica kao zo, dakako.

Priče. O, Bože, priče! pomisli Converse. Želim da unajmite automobil i dovezete ga do prednjih vrata. Zatim izađite, ali ostavite ključeve unutra. Možete li to učiniti?

Ja, ali ništa nije besplatno.

Tri stotine dolara osam stotina guldena, više ili manje.

Pet stotina četrnaest stotina, uzmi ili daj suprotstavi se žena. Inovac za unajmljivanje automobila.

Joel je kimnuo, otkopčao jaknu i povukao košulju. Iza širokog platne nog pojasa s novcem virila je ručica pištolja kratke cijevi i produženog prigušivača. Prostitutka je vidjela oružje i zasoptala. Nije joj brzo će Converse. Vjerovali ili ne, nije mi to uopće važno, ali ovo sam oružje uzeo od nekoga tko me pokušao ubiti.

Žena je zurila u njega; pogled joj je djelomično očitovao strah koji nije bio neprijateljski, već samo znatiželjan. Čovjek taj vojnik njemačke vojske i drugi koji se raspituju na ulicama, oni vas žele ubiti?

Da. Joel je povukao zatvarač i palcem izbrojio novac. Izvukao gaje i zatvorio džep.

Vi ste im učinili mnogo zla?

Ne još, ali se nadam da hoću. Converse je pružio novac. Tu imadovoljno za našeg prijatelja dolje, a ostatak je vaš. Samo mi dovezite kolajjednu od onih turističkih karata Amsterdama gdje su označene sve glavnetrgovine, hoteli i restorani.

Možda vam ja mogu reći gdje, ako želite tamo poći.

Ne, hvala.

Ja. Kurva je kimnula u znak razumijevanja i uzela novac. Ti ljudisu loši ljudi? upita ga brojeći novac.

Najgore smeće, lady.

Oni to rade vašem licu?

Da. Uglavnom.

Idite na politie.

Policija? To nije praktično. Oni ne bi shvatili.

Oni vas isto žele zaključiti žena.

Ne zbog nečega što sam učinio.

Kurva slegnu ramenima. To nije problem za mene rekla je i pošla vratima.

Reći ću da je auto ukraden. Dvanaest blokova dalje je garaža Tromp; oni me znaju.

Unajmljujem tamo kad s mojim peugeotom imam problema, a moram stići kući.

Ach, kinderen! Recitacije, predstave, satovi plesa! Sidite za dvadeset minuta.

Recitacije?

Nemojte tako gledati, Meneer. Ja radim svoj posao i zovem ga kakojest.

Većina radi isto i naziva to drugačije. Dvadeset minuta. Žena blistave kose izišla je iz sobe, zatvorivši za sobom vrata.

Joel je bezvoljno prišao umivaoniku pored zida, a onda vidio da je besprijekorno čist; na podu je bila limenka s nekim sredstvom za čišćenje i boca sa sredstvom za bijeljenje. Uz umivaonik su bili složeni papirnati ubrusi. Prirodno. Tečajevi plesa i recitacije dio su kurvina života, kao i kola koja su često u kvaru. Problemi tisuća ljudi su slični. Converse se pogleda

u ogledalo; žena je bila u pravu, nije baš bio fina slika. Pljusnuo je vodu na lice, obrisao ga, stavio tamne naočale i nastojao se urediti da što pristojnije izgleda.

Dogodilo se. Val je došla da ga pronađe, a usprkos užasima koji će popratiti njihov novi susret, dio njega je htio zapjevati tiho ili tiho zakliktati u izmaglicu mašte. Toliko je čeznuo daje vidi, daje dotakne, da čuje njen glas pored sebe i sve to zbog krivih razloga. Njega su lovili, izmučen je bolovima, ranjiv, sve ono što nikad nije bio dok su bili zajedno, a budući da je ono što je postao, dopustio joj je

da ga pronade. Nije ga briga stoje postao gladan pas na ledenoj kiši; ali to ne odgovara njegovom dijelu njihovog prošlog dvostrukog imidža, de suite, kako je to rekao Rene Mattilon... Rene. Telefonski poziv potpisao je zapovijed za njegovu likvidaciju. Akvitanija. Kako, za ime Božje, može dopustiti Val da mu čak priđe blizu? pomisli Joel osjećajući bol u grlu. Odgovor je uvijek isti: Akvitanija. Činjenica je da je uvjeren da zna što radi. Svaka kretnja učinjena na ulicama, u vlakovima, u kavanama, pažljivo je promišljena; svaki korak koji će ga izvući iz džungle, svaka ruta koju je odabrao rijeke i potoci, koje je preplivao i upotrebljavao kao vodene tunele da bi toliko puta premostio vidljiva neprijatelja. On će u Amsterdamu upotrijebiti automobil i jedan plan grada.

Pogledao je na sat; bilo je pet sati i trideset minuta. Ima otprilike još dva i po sata da pronade hotel Amstel i vozi oko njega, sve dok ne prouči svaki metar tog područja, svako prometno svjetlo, svaku pokrajnju ulicu i kanal. A onda put do jednog drugog mjesta američkog veleposlanstva. To je bio dio njegova plana, jedina zaštita koju joj je mogao pružiti. Treba nabaviti i red letenja; i to je dio plana.

Prošlo je dvanaest minuta i htio je biti na ulazu kad se Emma pojavi ispred zgrade u vrevi ulice. Ako ne bude mjesta za parkiranje, otići će na pločnik, dati joj znak da iziđe iz automobila i odmah je zamijeniti za upravljačem, tako da ne ometa promet. Izišao je iz sobice, otišao do stubišta i krenuo dolje, slušajući kako iza nekoliko zaključanih vrata kurve glume ekstazu. Na brzinu se zapitao je li djevojkama ikad palo na pamet da uključe kazetofone; pritisnuti dugme dok čitaju novine. Sišao je do drugog odmorišta odakle je imao jasan pogled na kerubinsko lice sredovječnog vlasnika zgrade, koji je poslovno stajao uz pult. Telefonirao je. Joel je nastavio silaziti držeći u ruci novčanicu od 100 dolara koju je odlučio dati čovjeku kao dodatnu zahvalnost u zamjenu za svoj život.

Kako je stavio nogu u predvorje tako više nije bio siguran želi li "kućedomaćinu" dati išta osim kaveza u rijeci Mekong. Čovjek ružičasta lica gledao je u Conversea razrogačenih očiju; gledao gaje uporno, dok mu je krv napuštala njegove anđeoske obraze. Drhteći, spustio je slušalicu, pokušao se nasmiješiti, a onda je progovorio vrištavo visokim glasom. Problemi! Uvijek ima problema, sir. Tako je teško praviti planove da bi trebalo nabaviti kompjutor.

Kopile je to učinilo! Telefonirao je čovjeku u ulici, čovjeku koji čeka u kafiću! Držite ruke na pultu! viknu mu Joel.

Zapovijed je stigla prekasno; Nizozemac je podigao pištolj odozdo. Converse se bacio naprijed, derući rukom gumbe s jakne da bi pronašao ručicu oružja za pojasom. "Kućepazitelj" je divlje pucao, dok je Joel lijevim ramenom tresnuo u slabašni pult. Pult se srušio kao kula od karata i Converse je ugledao ispruženu ruku, ruku koja je držala pištolj. Cijev svog pištolja je svom snagom usmjerio na Nizozemčev zglavak; pištolj je odletio, lupkajući po podu.

Ti, kopile! viknu Joel, zgrabivši čovjeka za prednjicu njegove košulje, povukavši ga gore. Ti, kopile! Platilo sam te!

Nemojte me ubiti! Molim vas! Ja sam siromah s mnogo dugova!

Rekli su da jedino žele razgovarati s vama! Stoje loše u tome? Molim vas!

Nemojte to učiniti!

Ne vrijediš tu cijenu kurvin sine. Converse je pištoljem snažnoudario Nizozemca u glavu i potrčao prema izlazu. Ulica je bila puna prometa i vreve. Odjednom nastade pauza, pa automobili, autobusi i otvorenaturistička kola pojuriše naprijed. Gdje je ona? Gdje je Emma Praktična?

Theodoor! Deze kerel is onmogelijk! Hij wil...F Histerične riječidopriješe iz golosisate žene koja je trčala niz stubište, dok joj je tanki kratkislip pokrivaio osnovna sredstva njezina zanata. Zaustavila se na pretposljednjoj stubi, ugledala pokolj i onesviještenog Theodora i zavrištala. Joeljoj je lijevom rukom začepio usta; desnu ruku s pištoljem pritisnuo joj u rame, gurajući je iza ograde.

Šuti! Converse se nije mogao svladati da ne viče. Zaveži! Prostitutku je laktom udario u vrat, a sada joj je oružje bilo pred licem. Opetje vrisnula i stala ga žestoko udarati u prepone, dok mu je dva prsta zarilau nosnice, gurajući ga od sebe. Nije mogao učiniti ništa drugo nego jeručkom pištolja udariti u vilicu. Crvene joj se usne razdvojiše i ostadošeotvorena; omlitavjelaje.

Posvuda gore vrata su se otvarala s treskom, metal i drvo su se od naglog udarca zabijali u zidove. Čuo je uzvike, ljutite, preplašene, ispitivačke. U sve to se odjednom uplela automobilska sirena koja se čula iza otvorenih vrata. Potrčao je do vrata s pištoljem skrivenim od pogleda s ulice.

Bila je to prostitutka Erama; kola su bila nasred ulice, nije bilo načina da pristupi nogostupu. Spremio je oružje ispod jakne, iza remena, i potrčao van. Razumjela je njegovu kretnju i izišla iz kola; on je potrčao ispred pokrovca motora. Hvala vam! rekao joj je.

Ukradena su! rekla je, slegnuvši ramenima. Dobra sreća, Meneer. Mislim da će vam trebati, ali to nije moj problem.

Uskočio je u sjedište iza upravljača i proučavao upravljačku ploču, kao da se približava Machu I, želeći shvatiti očitavanje svakog brojčanika. Bilo je to jednostavno, primitivno; povukao je ručicu za brzinu u položaj D i krenuo za ostalim automobilima.

Bez upozorenja, figura golemog muškarca udarila je u prozor s njegove desne strane. Joel se nagnuo i zaključao prozor te, iskoristivši prednost još jednog zastoja u prometu, jurnuo naprijed. Ubojica se držao za kola, izvlačeći oružje. Converse je udario u bok automobila parkiranog na trotoaru ne bi li odbacio ubojicu, ali se ovaj i dalje držao. Joel stavi ruku u jaknu, dok je napadač, držeći se za samo Bog zna što, podigao pištolj i naciljao u Conversea. Joel se naglo sagnuo, udarivši glavom u rub prozora, dok su eksplozije rasprskavale staklo čiji su se komadići zarivali u njegovu kožu iznad očiju. Ali oružje je bilo slobodno; uperio gaje u figuru koja se držala za prozor i povukao okidač. Dvapat.

Dva prigušena udarca odjeknula su u mraku automobila i dvije se rupe pojaviše na staklu prozora. Vrišteći, pokrivajući rukama vrat, čovjek je pao i otkotrljao se na pločnik između dva teretnjaka. Converse je skrenuo desno, u široku, praznu ulicu. Jedan čovjek ostaje iza, na ulici... On će dovesti ostale. Opet je bio slobodan za neko vrijeme pomisli Joel. Mrtvac ne može prepoznati automobil. Parkirao je kola u sjeni i izvukao cigaretu nastojeći smiriti ruku dok je palio šibicu. Duboko je udahnuo, pa pipajući čelo, počeo polako i oprezno izvlačiti komadiće stakla.

Sada je vozio ulicama poput robotizirane životinje i pri svakom oklijevanju ili zaustavljanju upotrebljavao oči i nosnice, kao daje neko primitivno biće, svjesno potrebe da preživi u nasilno neprijateljskom okolišu. Četiri puta je vozio od hotela Amstel na Tulppleinu, preko ulica i kanala do američkog veleposlanstva na trgu Museumplein. Uočio je alternativne prilaze; naučio je pokrajnje ulice koje će ga dovesti do glavne ceste bez zaustavljanja. Konačno, vozio je na istok i prešao Schellingvouder Brug, most preko rijeke Ij, te krenuo duž obale, sve dok nije pronašao područje napuštenih polja iznad vode. To će moći koristiti. Okrenuo se i usmjerio

natrag u Amsterdam.

Bilo je osam i trideset. Nebo je bilo mračno. Bio je spreman. Proučio je turističku kartu u kojoj je bio i odjeljak o upotrebi javnih telefona. Svojedobno je bio pilot; instrukcije su njegova druga priroda. Parkirao je automobil preko puta ulice do hotela Amstel i ušao u govornicu.

Gospođicu Charpentier, molim.

Dank u odgovori centrala; telefonistica se odmah prebacila na engleski. Trenutak, molim... Missen Charpentier je stigla prije jednog sata.

Imam njenu sobu.

Hvala vam.

Halo?

O, nebesa, da li da govori? Može li govoriti? Akvitanija. Val, ovdje je Jack Talbot. Pomislio sam da nazovem u slučaju da ipak dođete. Drago mi je da ste ovdje. Kako ste, djevojčice?

Sasvim iscrpljeno, vi strašni čovječe. Poslije podne sam razgovarala s New Yorkom i spomenula naše poslove u Amsterdamu uslužnostizvjesnog Jacka Talbota. Čula sam zapovijedi da odletim u Canal City isutrašnje jutro provedem držeći se za ruke.

Zašto ne za moje?

Prehladne su. Međutim, možete mi platiti večeru.

Sa zadovoljstvom, ali prvo trebam uslugu. Možete li uzeti taksi ipokupiti me pred veleposlanstvom u Museumpleinu?

Što...? Stanka je bila ispunjena strahom. Zašto, Jack? Pitanje je bilo šapat.

Converse je spustio glas. Ovdje sam već nekoliko sati izložen lijepom zlostavljanju, pa se bojim da više neću izdržati.

Što se dogodilo?

Bio sam glup. Istekla mi je važnost putovnice, pa mi je bilo potrebnoprivremeno produženje. Umjesto toga, čuo sam pola tuceta lekcija i preporuku da se vratim ujutro. Bio sam vrlo glasan i ne suviše dobroćudan.

A sada bi se loše osjećali da ih morate moliti da vam naruče taksi, jeli tako?

Tako je. Da poznajem ovaj dio grada otišao bih pješke i našao nekitaksi, ali ovdje nisam bio nikad prije.

Ja ću se spremi i pokupiti vas. Recimo, za dvadeset minuta?

Hvala vam, čekat ću vani. Ako ne budem vani, pričekajte me u taksiju; izlazim za minutudvije. Zaradili ste dobru večeru, djevojčice. Joel jespustio slušalicu, izašao iz kabine i vratio se u automobil. Počelo je čekanje; uskoro će nastupiti oprezno ogledavanje.

Ugledao ju je poslije deset minuta i lupanje u prsima poče se ubrzavati. Izmaglica mu je zasjenila oči. Izišla je kroz staklena vrata Amstela noseći veliku crnu torbu od tkanine, uspravnog držanja, dugih i ljupkih koraka koji su otkrivali

(nesuđenu) plesačicu; nepretenciozne pojave i samosvojnog držanja. Svojedobno ju je takvu volio, koliko zbog njezine osobnosti, toliko zbog ženstvenosti. Ali nije je dovoljno volio; iskliznula mu je jer joj nije posvećivao dovoljno pažnje. U njemu nije bilo ni dovoljno ljubavi, ni pažnje. Izgorina! viknula mu je. Osjećajna izgorina!

Nije imao što odgovoriti; nije mogao poricati njene riječi. Prebrzo je trčao, tako bijesno, želeći sve, a ne želeći se sjetiti razloga za to htio je što prije sve izravnati. Skrivao je snagu svojih osjećaja brzopletošću i neusiljenošću, koje su graničile s prezirom; međutim uopće nije bio neusiljen i premalo je bilo prostora za prezir ili bahatost. Isto tako, nije bilo mjesta za ljude, za Val. Zajedništvo je zahtijevalo odgovornost, što je pretpostavka svakog odnosa, a kako su se mjeseci rastezali u godinu, pa u dvije i tri, znao je da neće moći razviti takvu odgovornost. Premda je duboko mrzio sebe zbog toga, nije mogao biti nepošten ni prema sebi, ni prema Valerie. Nije imao što dati; mogao je samo uzimati. Bilo je bolje prekinuti vezu.

Čekanje je završilo; počeo je oprez i ogledavanje. Vratar Amstela pozvao je taksi; ona je ušla i odmah se nagnula dajući upute vozaču. Poslije napetih dvadeset sekunda, za koje vrijeme su mu oči pregledavale ulicu i pločnike u svim smjerovima, upalio je motor i aktivirao svjetla. Iza taksija nije krenuo ni jedan automobil. Okrenuo je upravljač i odvezao se ulicom, uputivši se kraćim putem prema veleposlanstvu. Ubrzo je ugledao Valin taksi, koji je, kako je trebalo, skrenuo desno, preko kanala. Iza nje su bila dva automobila; usredotočio se na njihov izgled i veličinu; umjesto da slijedi, nastavio je ravno naprijed, pritisnuvši papučicu ubrzanja, krenuvši alternativnim putem kako bi izbjegao i najmanju mogućnost da ga uhvati lovac iz Akvitanije. Poslije tri minute, nakon dva desna i lijevog zaokreta, dovezao se na Museumplein. Taksi je bio ravno naprijed, a onim automobilima više nije bilo ni traga. Njegova je strategija bila uspješna. Postojala je istinska mogućnost da Valin telefon prisluškuju znatiželjni i Reneov su, a rezultat toga bila je njegova smrt. U Valinu slučaju pretpostavio je i najgore. Ako je javljeno da se ta žena, Charpentier, odvezla do američkog veleposlanstva da pokupi poslovnog partnera, iz takvog plana isključenje svaki Joel Converse. Veleposlanstvo nije mjesto za asasina u bijegu; on mu ne bi prišao ni blizu. On, ubojica Amerikanaca.

Taksi se zaustavio na pločniku kuće broj 19 na Museumpleinu, kamene zgrade veleposlanstva. Converse je ostao pola bloka dalje, opet čekajući, opet promatrajući. Prošlo je nekoliko automobila, ali se ni jedan

nije zaustavio, čak ni usporio. Ulicom se vozio usamljeni biciklist, starac koji je zakočio, okrenuo se i iščeznuo u suprotnom smjeru. Taktika je bila uspješna. Val je bila sama u taksiju, udaljena od njega tridesetak metara, a nitko je nije slijedio iz Amstela. Preostali su mu posljednji koraci plana akcije. Izići će, s rukom ispod kaputa, držeći pištolj s perforiranim prigušivačem na cijevi.

Hodao je polaganim, neusiljenim korakom, poput čovjeka koji za ljetne večeri šeće po trgu. Bilo je možda još desetak ljudi uglavnom parova koji su također hodali, šetajući u svim smjerovima. Proučavao ih je kao što pomamna, ali ukočena mačka proučava nove iskopine krtičjih jama upolju; nitko na ulici nije pokazao ni najmanje zanimanje za zaustavljenitaksi. Prišao je stražnjim vratima ijednom pokucao na prozor. Spustila jestaklo.

Gledali su jedno u drugo, u kratkom trenutku, a onda je Val prinijela ruku usnama, prigušivši uzvik. O, moj Bože prošaptala je.

Plati čovjeku i prošetaj do sivih kola, šezdeset metara niže. Posljednja tri broja na tablici su jedan, tri, šest. Bit ću tamo za nekoliko minuta.

Dodirnuo je šešir, kao da je odgovorio na pitanje smetenog turista, panastavio pločnikom. Dvanaest metara ispred taksija, na kraju bloka, okrenuo se i prešao preko trga, došavši do druge strane s glavom nagnutomulijevo, pješak koji pazi na promet; zapravo je zabrinuto promatrao mladuženu koja ide pločnikom prema automobilu. Brzo je ušao u sjenu nekihvrata, stajao i promatrao, nepravilno dišući, svaki džep mraka duž suprotnog pločnika. Ništa. Nitko. Pošao je, sputavajući ludu želju da potrči, pa jeonako ovlaš krenuo niz blok, sve dok se nije našao ravno ispred unajmljenaautomobila. Opet je zastao, pripalivši cigaretu i dlanom skrivajući plamen,pa opet čekao, promatrao, pazio... Nitko. Odbacio je cigaretu, potrčao preko ulice, otvorio vrata i sjeo za upravljač.

Bila je nekoliko centimetara od njega, njena duga tamna kosa uokvirivala joj je lice na prigušenu svjetlu, to ljupko nategnuto lice ispunjeno tjeskobom, dok su joj velike oči gorjele u njegovima.

Zašto, Val? Zašto si to učinila? čuo se vapaj u pitanju.

Nisam imala izbora odgovori mirno, zagonetno. Vozi odavde,molim te.

Vozili su se nekoliko minuta. Oboje su šutjeli. Joel je usredotočio pažnju na ulice, znajući gdje treba skrenuti i znajući, također, da želi vikati. Sve što bi mogao

učiniti da se savlada bilo bi da zaustavi kola, zgrabi je i zahtijeva da odgovori zastoje učinila to stoje učinila, bijesno replicirajući na svaki njen odgovor daje, zapravo, prokleta budala\ Zašto se vratila u njegov život? On je smrt..A Ustvari, želio ju je držati u rukama, licem uz njegovo lice, zahvaliti joj i reći da mu je žao toliko, za sada.

Znaš li kamo voziš? upita ga Val prekidajući tišinu.

Imam automobil od šest sati. U njemu je bila i turistička mapa grada, pa sam vrijeme potrošio vozeći unaokolo i proučavajući ono što sam mislioda moram znati.

Da, ti bi baš tako učinio. Uvijek si bio metodičan.

Mislio sam da bi tako trebalo rekao je braneći se. Slijedio samte od hotela, u slučaju da to čini i netko drugi. Osim toga, sigurniji sam u automobilu nego na ulici.

Nisam te željela uvrijediti.

Converse baci pogled na nju; proučavala ga je; njene su oči pretraživale njegovo lice pri svakom uličnom svjetlu. Žao mi je. Ovih dana sam nešto osjetljiviji. Ne znam zašto.

Ni ja. Traže te samo na dva kontinenta i u nekih osam zemalja. Kažuda si najtalentiraniji asasin nakon onog manijaka Carlosa.

Treba li da ti kažem kako je sve to laž? Velika laž s vrlo jasnim motivom bolje reći, svrhom.

Ne jednostavno odgovori Valerie. Ne moraš mi reći jer ja to znam. Ali mi moraš reći sve drugo. Sve.

Opet ju je pogledao, tražeći njene oči u bljescima svjetla i nastojeći prodrijeti i poskidati zamagljene naslage koje su čuvale njene misli, njeno razmišljanje. Nekoć je to bio kadar učiniti, i u ljubavi i u ljutnji. Sada to nije mogao; ono stoje osjećala bilo je duboko u njoj, ali to nije bila ljubav, to je znao. Bilo je to nešto drugo i pravnik u njemu bio je oprezan, suzdržan. Što te navelo na pomisao da ću te vidjeti na televiziji? Zamalo sam te propustio.

Nisam mislila na televiziju. Računala sam na novine. Znala sam daće mi lice biti na prvim stranicama diljem Europe. Pretpostavljala sam da tisjećanja nisu toliko zamrla da me ne bi prepoznao, a reporteri uvijek pitajuza hotele ili adrese to pridonosi autentičnosti.

Čitam samo na engleskom.

Tvoje su uspomene otupjele. S tobom sam bila u Europi, dvaput u

Ženevi i jedanput u Parizu. Ti nisi htio popiti kavu ujutro ukoliko na stolune bi ugledao najnovije izdanje Herald Tribunea. Čak i kad smo odlazili na skijanje u Chamonix iz Ženeve strašno si proteatirao ako konobarne bi donio Tribune.

Ti si bila u Tribuneu!

Sa svim pojedinostima. Mislila sam da ćeš kupiti novine i shvatiti što radim.

Zato što smo stranci i godinama se nismo vidjeli i, dakako, ne govoriš ni njemački, ni francuski, ni išta drugo. Usta ti se osuše čim čuješ straniglas, a kamoli riječi.

Da, to je prihvatljivo objašnjenje za one koji su bolje poznavali situaciju. Pokrivač, tako se to kaže. Mnogi koji govore nekoliko jezika stalno setako skrivaju. To je opća praksa; to skraćuje razgovor ili ga barem zadržavana bitnom, i uvijek znaš kad te krivo citiraju.

Zaboravio sam, to je na neki način tvoj posao.

Nije moja ideja. Ideja je došla od Rogera.

Tata?

Da. Prije nekoliko dana doletio je iz Hong Konga, a neki gladni službenik izvijestio je novinare daje u zrakoplovu. Kad je stigao na Kennedy, bio je to medijski blic. On nije čitao novine, niti slušao radio, niti gledao televiziju dva dana. Bio je zbunjen i odmah mi telefonirao. Ja sam se pobrinula da novinske agencije u Zapadnom Berlinu saznaju da im dolaze raširenih krila.

Kako je tata? On s ovim neće moći.

On može. Isto tako i tvoja sestra mada manje nego tvoj otac, ali je njen muž preuzeo stvar. On je bolji čovjek nego što si mislio, Converse.

Što se dogodilo s njima? Kako to oni primaju?

Zbunjeni su, ljutiti, iznenađeni, promijenili su brojeve telefona. Govore isključivo preko odvjetnika usput, na tvojoj su strani. Ti to moždane shvaćaš, ali oni te jako vole, mada nisam sigurna da si im za to dovoljno razloga.

Mislim da smo bliže kući mirno će Joel, dok su se približavali

Schellingwouder Brugu. Našoj nekadašnjoj i bivšoj kući.

Dovezli su se do tamnog luka mosta; gore su sjala prozirna svjetla, a daleko ispod, na vodi, vidjele su se mrlje svjetla. Valerie nije odgovorila na njegove riječi; nije bilo nalik njoj da izbjegava izazov. On to više nije mogao izdržati. Zašto, Val? gotovo je kriknuo. To sam te prije upitao i moram znati. Zašto si doletjela?

Zao mi je, razmišljala sam odgovori mu; oči su joj napustile njegovo lice, pa se zagledala ravno naprijed, kroz vjetroman. Mislim da je bolje da ti to kažem sada,

dok voziš. Izgledaš strašno, zbrkano, a tvoje milice kaže što si sve prošao. Ne želim gledati u tebe.

Ozlijedio sam se blago će Converse, iskreno nastojeći da ublažiudarac svog izgleda. Helen Gurlev Brown⁸³ me nazvala i želi da se pojavim na duplerici Cosmopolitana.

Prestani s tim! To nije ni najmanje smiješno i ti to znaš još gore, tičak sebe ne voliš dok to govoriš!

Povlačim se. Nisi me uvijek znala tako dobro pročitati.

Ja te uvijek točno čitam, Joel! zavapi Valerie nastavljaajući zuritium ulicu i snopove svjetala; nije ni pomaknula glavom. Nemoj više igrati ulogu ozbiljne budale. Nemamo vremena za to; nemamo vremena za tvojeotkačene primjedbe. Uvijek je bilo pomalo tužno gledati kako odbacuješ ljude koji su istinski željeli razgovarati s tobom, ali s tim je sada gotovo.

Zadovoljan sam što to čujem. Onda razgovarajmo] Zašto si se, dovraga, ušetala u sve ovo?

Oči im se susretoše u ljutnji, u naglom prepoznavanju, kao u ljubavi koje su se sjećali, možda. Skrenula je pogled kad je Converse skrenuo kolima prema desnom izlazu s mosta i nastavio cestom uz obalu.

U redu rekla je Valerie oklijevajući, ali sposobna sasvim se savladati. Izrazit ću se najbolje što mogu. Kažem najbolje što mogu jer nisamsasvim sigurna toliko je zamršenosti da čovjek ne može biti sasvim siguran... Ti si možda nikakav muž i tako nepažljiv da bi te trebalo kamenovati kada su u pitanju osjećaji drugog, ali ti nisi ono što kažu da jesi. Ti nisi ubio te ljude.

Znam. I ti to znaš. Zašto si došla?

Zato jer sam morala odgovori mu Val čvrstim glasom i dalje gledajući ispred sebe. Prije nekoliko večeri, nakon vijesti tvoja je slika bilana svakom kanalu, tako drugačija od one prije više godina šetala samobalom i mislila o tebi. To nisu bile ugodne misli, ali su bile poštene... Ti sime uveo u moj pakao, Joel. Tebe su gurale strašne stvari iz tvoje prošlosti, a ja sam nastojala razumjeti. I ja sam htjela nešto učiniti, ali to nije bilo važno... Okay, mislila sam. Jednog će dana to proći i more će nestati, ti ćeš stati, pogledati me i reći: Hej, ti si ti. Noćne more su otišle, to se nijedogodilo.

Priznajem logiku svog protivnika rekao je Converse bolno. Ipak, i dalje ne razumijem.

Ja sam te trebala, Joel, ali ti nisi mogao na to odgovoriti. Bio si vraškizabavan, čak i kada sam znala da se tako ne osjećaš, strašan u krevetu, alitvoje jedine brige bile su samo ti, uvijek ti.

I to priznajem, učeni savjetniče. I?

Sjećam se nečega što sam sebi rekla onog poslijepodneva kad si napustio stan, onoga što sam tiho rekla gledajući te kako odlaziš. Tako sam sebi obećala da, ako me osoba kojoj sam bliska bude onoliko trebala koliko sam ja onda trebala tebe, neću nikad samo tek tako odšetati. Nazovi to jedinom moralnom obvezom kojom sam se ikad obvezala u životu. Ironijaje da si ti ta osoba. Ti nisi luđak i nisi ubojica, ali netko želi da svijet povjeruje u to. A tko god to bio, dobro je to učinio. Čak i tvoji prijatelji koji tegodinama poznaju, vjeruju u ono što se govori o tebi. Ja u to ne vjerujem ine mogu se tek tako udaljiti.

On, Kriste, Val...

Bez ikakvih obveza, Converse. Bez sviranja stare slatke pjesmice iuskakanja u krevet. To je izvan igre. Došla sam ti pomoći, a ne tješiti te. Aovdje i mogu. Vraćam se korijenima od prije nekoliko generacija. Moždaono odumire pod zemljom, ali je bilo duboko ispod nekoliko razina ihoće pomoći. Dogodilo se da ti mene trebaš, a to je promjena, zar ne, prijatelju?

Istinska promjena odgovori Joel, koji je razumio njene posljednjeriječi, ali ne i ostalo. Jurio je obalnom cestom prema napuštenim poljima.

Samo nekoliko minuta dodao je. Ne smijem biti viđen u gradu, a nasmiješ ni ti ne smiješ se izlagati opasnosti da te vide sa mnom.

Ne bih se toliko uzrujavala. Nas promatraju prijatelji.

Što? Koji prijatelji?

Na ulici. Bilo je ljudi ispred Amstela, zar ih nisi vidio?

Jesam. Nitko nije sjeo u kola i krenuo za tobom.

A zašto bi? Bilo je drugih na ulicama i preko kanala, sve do veleposlanstva.

O čemu, dovraga, govoriš?

I stari čovjek na biciklu na Museumpleinu.

Vidio sam ga. Zar je on...I

Poslije rekla je Valerie, premjestivši veliku platnenu torbu na drugomjesto da bi mogla ispružiti svoje duge noge. Oni nas mogu slijediti iovamo, ali će se držati podalje.

Tko ste vi, ladyl

Nećakinja Hermione Gevner, sestre moje majke. Nisi imao prilike upoznati mog oca, ali da si imao, on bi te okrijepio pričama o meni zavrijeme rata, a oglušio bi se na samo spominjanje moje tetke. Ona je čak iza Francuza išla predaleko. Nizozemski i njemački pokret otpora radili su zajedno. O tome ću ti poslije pričati.

Reći ćeš mi poslije? Dok nas slijede\

Nećeš ih vidjeti.

Govno!

Vrlo izražajno.

U redu, u redu... Stoje s tatom?

Prilagođava se. Stanuje u mom stanu.

Cape Ann?

Da.

Tamo sam poslao debelu omotnicu! Crteže koje sam spomenuo preko telefona. Tu je sve! Sve o onome što se dogodilo. Imena, razlozi. Sve!

Otišla sam prije tri dana. Do tada nije stiglo. Tamo je Roger. Valerie je odjednom izgubila boju. O, moj Bože!

Što?

Pokušavala sam ga dobiti telefonom! Prije dva dana, zatim jučer, i opet danas!

Prokletstvo! U daljini su se vidjela svjetla obalne kavane. Joel je govorio brzo, izdajući zapovijedi koje se nije moglo ne poslušati. Nijemi važno kako ćeš to učiniti, ali nazovi Cape Ann! Vрати se i kaži mi daje otac u redu, razumiješ li?

Da. Jer to i sama želim čuti.

Converse se zaustavio ispred kafića znajući da to nije smio učiniti, ali mu više nije bilo stalo. Valerie je istrčala iz kola, otvorene torbice, s tele

fonskom kreditnom karticom u ruci. Ako u tom ugostiteljskom lokalima postoji telefon, ona će ga upotrijebiti; nitko je neće u tome zaustaviti. Joel je pripalio cigaretu; dim je bio ljut, pekao mu je grlo; cigareta nije bila nikakvo olakšanje. Zurio je u tamnu vodu, u svjetla koja su osvjetljavala most u daljini, nastojeći ne misliti. Nema svrhe. Stoje učinio? Otac je poznao njegov rukopis i istog trena kad ga prepozna otvorit će omot. Potražit će ekskulpaciju za svoga sina i naći će je. On će nesumnjivo odmah nazvati Nathana Simona. Valerie je znala da o tome ne smije pisnuti ni riječi preko telefona, ali ne i njegov otac, Roger. On će sve izbrbljati u groznici bijesa, braneći sina. A, ako su slušali taj telefonski razgovor... Gdje je Val? Predugo razgovara!

Converse se nije mogao suzdržati. Lupio je šakom o ručku na vratima i iskočio iz kola. Potrčao je prema ulazu u kafić, a zatim se naglo zaustavio na šljunku. Valerie je izlazila i kretnjom mu kazivala da odstupi. Vidio joj je suze na licu.

Vrati se u kola rekla je, približivši mu se.

Ne. Kaži što se dogodilo. Odmah.

Molim te, Joel, vrati se u kola. Tamo su me dvojica muškaraca promatrala dok sam telefonirala. Govorila sam njemački, ali su znali da telefoniram u Države, a vidjeli su i da sam uznemirena. Mislim da su me prepoznali. Moramo otići odavde.

Kaži mi što se dogodilo]

U kolima. Valerie je zabacila glavu; tamna kosa joj je nadletjelarame dok je naglom kretnjom obrisala suze, pa je pored Conversea prošla oko automobila. Otvorila je vrata i ušla.

Prokletstvo! Drhteći, Converse je potrčao do kola, skočio iza upravljača i upalio motor; lupio je vratima i kola stavio u brzinu. Okrećući upravljač, dao je gas i pojurio na cestu, dok su se kotači pomamno okretali po šljunku. Držao je nogu na gasu sve dok se vanjski tamni pejzaž nije pretvorio u nejasnu brzu mrlju.

Uspori jednostavno će Val, bez naglašavanja. Samo ćeš privući pažnju na nas.

Jedva ju je mogao čuti kroz svoju paniku, ali je ipak čuo zapovijed. Uklonio je nogu s pedale. Mrtav je, zar ne? Da.

O, Kriste! Što se dogodilo? Što su ti rekli? S kim si razgovarala?

Sa susjedom. Ime nije važno. Naizmjenično čuvamo ključeve naših kuća. Ponudila se da nadgleda kuću i ostane tamo sve dok policija ne uspostavi vezu sa mnom. Bila je tamo kad sam nazvala. Upitala sam je li u pošti velika otmotnica, upućena iz Njemačke. Rekla je da nije.

Policija? Što se dogodilo?

Ti znaš daje kuća na obali. Tu je i kameni mol, stotinu metara uzvodno. Zapravo, samo neka vrsta znaka, od prije mnogo godina...

Kaži mi! uzviknu Joel, stegnuvši upravljač.

Kažu da je sinoć izišao u šetnju, došao na mol i poskliznuo se. Naglavi je imao veliku masnicu. Tijelo mu je more izbacilo na obalu, gdje suga jutros našli.

Laži! Laži! Čuli su ga! Išli su za njim!

Moj telefon? Mislila sam o tome u zrakoplovu, na putu ovamo.

Ti bi mislila, on ne bi! Ja sam ga ubio. Prokletstvo, ja sam ga ubio!

Ne više nego što sam to ja učinila, Joel ustrajala je bivša gospođa Converse, dodirnuvši mu ruku, trgnuvši se od boli kad mu je ugledala suzeu očima. I ja sam ga jako voljela. Ti i ja smo se rastavili, ali mi je on idalje bio vrlo blizak prijatelj, možda najbliži.

Zvao te Valley reče Joel gušeći se i nastojeći odagnati bol. Kopilad! Kopilad! Želiš da ja vozim?

Ne!

Telefon. Moram te pitati mislim da policija, ili FBI, ili slično, mogudobiti dozvolu od suda za slušanje razgovora.

Dakako da mogu! Zbog toga sam znao da te ne smijem zvati. Htiosam nazvati Natea Simona.

Ali ti ne govoriš o policiji ili FBIu. Ti govoriš o nekome drugom, o nečemu drugom.

Da. Nitko ne zna tko su i gdje su. Ali su tamo. I mogu učiniti što godnakane. Isuse! Čak tata! To je ono što toliko prokleta plaši.

A to je ono o čemu ćeš mi pričati, zar ne? rekla je Valerie stežućimu ruku.

Da. Prije nekoliko minuta sam mislio kako ću se suzdržati, kako tineću sve reći, već sam te htio uvjeriti da navedeš Natea da doleti ovamo, da se uvjeri kako nisam lud. Ali sada ne. Više nema vremena; oni zatvarajusvaki izlaz. Domogli suše omotniceto je sve što sam imao!... Žao mi je,

Val, ali ja ti hoću reći sve. Neka mi Bog bude svjedokom da to nisam htiozbog tebe ali, kao i ti, više nemam izbora.

Nisam došla ovamo da ti dajem mogućnost izbora.

Odvezli su se u polje, nedaleko od obale, i zaustavili. Trava je bila visoka, svijetli polumjesec iznad zaljeva, a svjetla Amsterdama u daljini.

Izišli su i on ju je odveo do najtamnijeg mjesta koje su mogli naći, držeći joj ruku, odjednom svjestan činjenice da je godinama nije držao za ruku dodir, stisak, tako je ugodno, toliko je dio njih. Odbacio je misao; onjamči samo smrt.

Ovdje rekao je i pustio joj ruku.

U redu. Skladno se spustila, poput plesačice, sjela na mekanu travugurajući trstike. Kako se osjećaš? upita ga.

Strašno odgovori Joel gledajući u tamno nebo. Mislio sam oonom što sam rekao. Ja sam ga ubio. Sve te godine nastojanja njegova imoga nastojanja a završava time da ga ja ubijam. Da sam ga barem pustio samoga, pustio ga da bude sam, a ne ono što bih želio da bude, on bii sada vjerojatno bio u oluji, negdje

tisućama milja daleko, pričajući svojeluckaste priče i navodeći druge na smijeh. A ne u tvojoj kući, u Cape Annjučer.

Nisi ga ti natjerao da doleti iz Hong Konga, Joele.

O, pakao, ne putem zapovijedi, ako si na to mislila. Ali je zapovijedipak bila tu. Nakon što je majka umrla, to su bile neizgovorene riječi između nas. Odrasli, tata! Odlazi na svoja putovanja, ali ne ostaj dugo, ljudise brinu. Budi odgovoran. Kriste, bio sam tako jebeno svetiji od tebe! Izavršavam ubijajući ga.

Ti ga nisi ubio! To su drugi učinili! A sada mi govori o njima.

Converse je progutao slinu i obrisao suze. Da imaš pravo nemavremena, čak ni za starog Rogera.

Bit će vremena poslije.

Ako bude poslije odvrati Joel, duboko dišući i svladavajući se.

Znaš za Renea, zar ne?

Da, jučer sam čitala. Bila sam bolesna... Larry Talbol mije rekao da si se sreo s njim u Parizu. Kako je čak i Rene mislio da si poremećen, stoji Larry mislio nakon što si s njim razgovarao. A Renea su ubili jer se sastao s tobom. Larry mora daj se sišao s pameti.

To nije razlog zašto su ubili Renea. Govorimo o Larryju. Kad sam prvi put razgovarao s njim telefonom, trebala mije informacija. Upotrebljavali su ga zbog mene, pratili, a on to nije znao. Da sam mu to rekao, igraču njemu bi se trgnoo i ustrijelili bi ga na ulici. Ali kad smo prošli put razgovarali, bio sam iscrpljen i još uplašen, ali otvoren s njim. Sve sam murekao.

Spomenuo mi je to prekinu ga Val. Rekao mi je da ponovnoživljavaš svoju prošlost u Sjevernom Vijetnamu. Za to postoji i psihijatrijski izraz.

Converse je zatresao glavom, a iz grla mu je dopro kratki, rugajući smijeh. Larry nije čuo što sam govorio. Slušao je samo ne bi li čuo riječi koje potvrđuju ono što su drugi rekli o meni, u što je i sam vjerovao. Pretvarao se da mi je prijatelj kakvog sam poznao, ali nije bio. Bio je pravnik koji nastoji uvjeriti klijenta da je bolestan i da se zbog opće sigurnosti mora predati vlastima. Kad sam shvatio što radi, znao sam da će sve prenijeti misleći da radi što treba. Htio sam samo umaknuti, pa sam se napola suglasio s njim, spustio slušalicu i dao se u trk... Poslužila me sreća. Poslije dvadeset minuta vidio sam kola koja su se zaustavila pred hotelom, a u njima dvojicu, moje krvnike.

Siguran si u to?

Joel je kimno. Idućeg je dana jedan od njih službeno izjavio da me vidio na Adenauerovu mostu s Walterom Peregrineom. Bio sam daleko od tog mosta čak ne znam ni gdje je.

Čitala sam o tome u Timesu. To je bio časnik, major iz veleposlanstva, Washburn.

Tako je. Converse je otkinuo dugu vlat trave, omotavajući je okoprsta. Sjajni su u manipuliranju medijima novine, radio, televizija. Svaka njihova riječ je proglašena autentičnom, službenom. Postupaju sa životima kao s figurama u šahu, uključujući i svoje ljude. Nije im stalo; samožele pobijediti. To je najveća igra u suvremenoj povijesti. Zastrašujuće ješto mogu učiniti.

Joel, znaš li što govoriš? Američki veleposlanik, vrhovni zapovjednik NATOa, Rene, tvoj otac... ti. Zatim ubojice u veleposlanstvu, manipulirani tisak, laži iz VVashingtona, Pariza, Bonna a sve ima službeni status.

Opisuješ neku vrstu Anschlusa, neko demonsko, političko preuzimanjevlasti!

Converse ju je gledao na mjesečini; lahor s vode savijao je travu. To je točno to, smišljeno u jednoj glavi, kojoj se odmah pridružila šačica istomišljenika. Imaju sve u rukama, sasvim su iskreni u svojim uvjerenjima i tako uvjerljivi kao nijedna skupina profesionalaca za koju sam ikad čuo. Bitno je da su fanatici, ubojice u traženju onoga što smatraju svetim. Rekrutirali su regrutiraju slične sebi, posvuda, druge osujećene profesionalce koji misle da se više nikome ne mogu obratiti. Posežu za teorijama i obećanjima, prihvaćajući vruga, veličajući mitove o efikasnosti, disciplini i samožrtvovanju, jer znaju da to vodi do vlasti na kojoj će zamijeniti neefikasne, nedisciplinirane, korumpirane. Oni su slijepi; ne vide dalje od vlastite iskrivljene slike... to bi bio sažetak. Nisam puno spavao, ali sam puno razmišljao.

Porota je još na svom mjestu, Joel rekla je Valerie, živih očiju uperenih u nje. Ne želim sažetak, želim sve. Mislim da bi trebao početi od početka gdje je to počelo.

Okay. Počelo je u Ženevi...

Znala sam to prekinu ga Val šapatom.

Što?

Ništa. Nastavi.

S čovjekom koga nisam vidio dvadeset i tri godine. Tada sam gapoznavao pod drugim imenom. On mi je to objasnio, ali nije bilo važno.

Osim što je malčice sablasno. Nisam znao koliko je doista sablasno, nitikoliko toga nije objasnio i koliko je laži ispričao kako bi me izmanipulirao.

Najvažnije je da je to učinio zbog valjanih razloga. Bio sam čovjek kojiim je potreban. Oni. A ja ne znam tko su oni, jedino da su tamo negdje...

Dok budem živ ako mi to dozvole nikad neću zaboraviti riječi koje jeizgovorio u Ženevi. Vratili su se, rekao je. Generali su se vratili.

Sve joj je ispričao, puštajući svijesti i mislima da lutaju i obuhvate svaku pojedinost koje se mogao sjetiti. Odbrojavanje traje. Za nekoliko dana ili za tjedandva, posvuda će izbiti nasilje poput onog koje upravo potresa Sjevernu Irsku. Akumulacija, rekli su. Brzo. Ubrzanje! Jedino nitko ne zna tko su, što su i koje su mete. George Marcus Delavane je luđak koji je sve to zamislio, a drugi ga moćni luđaci slušaju, slijede njegove zapovijedi i zauzimaju položaje s kojih će skočiti na vlast. Posvuda.

Konačno je završio. Dio njega bio je očajan znajući da će ta informacija, ako je ulove vojnici Akvitanije i ubrizgaju kemikalije u tijelo, dovesti do njene smrti. To joj je i rekao kad je završio priču jer je očajnički želio preskočiti prostor između njih i zadržati je govoreći joj koliko mrzi sebe jer radi ono što mora uraditi. Ali nije se primakao bliže njoj; sputavale su ga njene oči.

Ponekad rekla je tiho kada bi sanjao ili previše popio, govorio sio tom Delavaneu. Hvatala bi te panika, drhtao si, zatvarao oči i svako malovrisnuo. Toliko si mrzio tog čovjeka. Smrtno si ga se bojao.

Prouzročio je toliko smrti, nepotrebne smrti. Dječaka... djece u odorama, koja nisu znala da gung ho znači: istraži, uništi i budi ubijen.

Ne može nikako biti kako to zovu transfer tvojih osjećaja?

Ako u to vjeruješ, odvest ću te do Amstela, pa ujutro možeš poletjetikući i vratiti se svom slikarskom stalku. Ja nisam lud, Val. To se događa.

U redu, morala sam pitati. Onih noći ti si ili udarao o krevet ili sitoliko udarao po zidu da više nisi znao gdje si.

To se nije događalo često.

Dopuštam; ali kada jest, onda si bio tamo. I boljelo te.

Upravo zbog toga su me regrutirali u Ženevi.

A taj Fovvler, ili Hallidav, znao je točne riječi koje valja upotrijebiti.

Tvoje riječi.

To mu je nabavio Fitzpatrick. I on je mislio da čini pravu stvar.

Da, znam, rekao si mi. Što misliš da mu se dogodilo? Mislim, Fitzpatricku.

Danima sam pokušavao naći razlog da ga možda drže na životu. Nisam uspio. On im je opasniji od mene. On je radio u ulicama koje oni sadaminiraju; on zna sve o administrativnim nalogima i birokraciji Pentagona, o izvoznim dozvolama, zna toliko da bi ih mogao zaskočiti i s polovinom dokaza. Ubili su ga.

Zavolio si ga, zar ne?

Da, jesam, a jednako sam se divio njegovoj inteligenciji. Bio je brz i brzo shvaćao, imao je vrazju maštu i upotrebljavao ju je bez straha.

Zvuči kao netko za koga sam bila udata Val će blago.

Converse je zadržao pogled na njoj nekoliko trenutaka, a onda ga skrenuo na vodu. Ako se iz ovoga izvučem živ a mislim da neću idem u lov. Pronaći ću tko je povukao obarač. Neće biti suda, nikakvih svjedoka, optužbe ili obrane, niti indicija, olakšavajućih ili drugih. Samo ja i pištolj.

Žao mi je što to čujem Joel. Uvijek sam cijenila tvoje principe. Onisu tvoja konstanta kao i tvoje poštovanje zakona. Nije to taština i ambicija. Ja to znam. Postoji toliko toga što možeš opovrći! Sve što imaju protivtebe samo su riječi! To sam rekla i Larrju kažu da si bio ovdje i tamo, učinio ovo i ono, ali ti nisi bio tamo gdje kažu da si bio i nisi činio ono što kažu da jesi! Ti si pravnik, Converse. Za ime Božje, ustani i brani se!

Pogleda je gotovo sažaljivo, a onda će: Ja ne bih nikad došao ni blizu sudnice, zar to ne možeš razumjeti? Gdje god i kad god bih se pojavio, netko bi već bio tamo, netko kome je zapovijedeno da me ubije. Moja je bila zamisao da upotrijebim omotnicu dosje i sve informacije u njima, koje su mogle doći jedino iz pouzdanih izvora, a to znači da imam partnere negdje u Washingtonu. Sa svim tim došao bih do ljudi koje poznajem koje firma poznaje i uz Nathanovu pomoć privolio ih da me čuju, da se uvjere da nisam luđak. Da od mene čuju što sam vidio, što čuo i što sam saznao. Ali bez te omotnice, čak ni Nate mi ne može pomoći. Osim toga, on bi inzistirao da se držim zakona i dođem misleći da ima jamstva za moju potpunu zaštitu. Nema zaštite, ne od njih. Oni su u veleposlanstvima, pomorskim i vojnim bazama, u Pentagonu, policiji, Interpolu i State Departmentu; oni

su i prosjakinje u vlakovima i putnici s attache kovčežićima. Opasno je ako ostanem živ jer sam iz prve ruke saznao za njihov svemogući kreda.

Šahmat nježno će Val.

Šah suglasi se Converse.

Onda moramo pronaći nekoga drugog.

Što?

Nekoga koga bi slušali ti ljudi do kojih želiš doprijeti i čija bi prisutnost mogla prisiliti ljude u Washingtonu, koji su te poslali u Ženevu, da sepokažu.

Na koga to misliš? Na Ivana Krstitelja?

Ne Ivana. Sama. Na Sama Abbotta.

Sam? Mislio sam na njega one noći u Parizu. Kako si ti...?

Isto kao i ti, imala sam mnogo vremena za razmišljanje. U New Yorku, u zrakoplovu sinoć, nakon posjete tetki u Berlinu.

Tetka?

Doći ću do toga... Zнала sam da, ako si živ, postoji razlog zašto seskrivaš i vičući ne pojaviš u javnosti i ne opovrgneš sve te umobolne izmišljotine koje se pričaju o tebi. Sve to nije imalo smisla; to nisi bio ti. A dasu te ubili ili uhvatili, to bi bilo na prvim stranicama svih listova, u svimemisijama. Budući da nije bilo takvih vijesti i članaka o tebi, pretpostavilasam da si živ. Ali zašto si u trku, zašto se skrivaš? Onda sam pomislila, moj

Bože, ako mu Larry Talbot ne vjeruje, tko će? I tako mi se, razmišljajući osvakome o kome si ikada govorio i o svima koje smo poznavali, jedno imestalno vraćalo. Sam Abbott, sada brigadni general Abbott, kako navodenovine od prije šest mjeseci.

Sam Ljudina doda Joel odobravajući kimanjem glave. Njega suoborili tri dana poslije mene i obojicu nas gurali iz logora u logor. Jednomje bio u tamnici pored moje, pa smo razgovarali Morseovim znakovimasve dok me nisu premjestili. Ostao je u zrakoplovstvu iz pravih razloga.

Znao je da tamo može biti on u svom najboljem izdanju.

Strašno dobro je mislio o tebi rekla je Val s uvjerenjem i tihim oduševljenjem u glasu. Govorio je da si za moral učinio više od bilo koga utim logorima i daje tvoj posljednji bijeg dao svima nade.

To je stara priča. Ja sam bio izazivač nereda tako su me nazvalikoji je sebi mogao dopustiti da se izlaže rizicima. Sam je imao najgorizadatak. Mogao je činiti isto što sam ja učinio, ali je bio časnik visokogčina i znao je da bi svaki njegov pokušaj bijega izazvao represalije premaostalima. On je sve držao na okupu, u moralnoj snazi, ja nisam.

Sam je govorio drugačije. Uostalom mislim da je on razlog zašto nikad nisi prihvatio muža svoje sestre. Sjećaš se kada je Sam dolazio u New York i ti ga pokušavao spojiti s Ginny? Večerali smo u onom skupom restoranu.

Ginny mu je utjerala strah u kosti. Poslije mij je rekao da Komanda Sajgon nikad ne bi pala daje ona bila u vojsci i vodila to mjesto. Nije htio ponovno voditi taj rat do kraja života.

A ti si izgubio željenog šurjaka. Valerie se nasmijala; onda joj je osmijeh izbljedio i nagnula se naprijed. Ja mogu doći do njega, Joel.

Naći ću ga i razgovarati s njim i reći mu sve što si mi ispričao. Kao i to da su tobom manipulirali ljudi koje ne poznaješ, koji su te lagali tako da samobaviš ono što oni ne mogu ili čega se boje.

Nije pravedno usprotivi se Converse. Ako počnu kopati oko Statea i Pentagona, doći će do niza nesreća vrlo fatalnih i vrlo smrtonosnih...

Ne, bili su u pravu. Trebalo je otpočeti ovdje, pa onda slijediti trag dalje.

To je bio jedini put.

Ako to kažeš nakon svega što si prošao, onda si zdraviji od bilo koga od nas. Sam će to shvatiti. Pomoći će.

Mogao bi reći Joel polako, zamišljen, zgnječivši još jednu travku.

Morao bi biti vrlo oprezan ni jedan od tih uobičajenih kanala ali on to može. Prije tri ili četiri godine, nakon našeg razvoda, saznao je da sam nanekoliko dana u Washingtonu, pa me nazvao. Večerali smo, a potom suvišepili; noć je završila na sofi u mojoj hotelskoj sobi. Razgovarali smo obojica previše. Ja o sebi i tebi a Sam o svom najnovijem monumentalnom razočaranju.

Znači, i dalje ste bliski. To nije bilo tako davno.

Nije na tome naglasak. Naglasak je na onom što je radio. Guzicu je istrljao da bi se uvukao u program NASAe, ali je bio odbijen. Rekli su daje suviše dragocjen na svom mjestu. Nitko nije bio od njegove klase kad jeriječ o svevisinskim ispodmehovskim manevrima. On je dizajnirao višecrteža na nebu, nego bilo koji dizajner Sedme avenije 84 na zemlji. Mogao je samo pogledati u zrakoplov specifičnosti na stranu i točno znati što taj zrakoplov može postići.

Ja to ne razumijem.

Dolazio je u Washington kao savjetnik Nacionalne agencije za sigurnost u unakrsnoj oplodnji s CIAom, da procjenjuje sposobnosti novesovjetske i kineske vojne opreme.

Čega?

Zrakoplova, Val. Radio je u Langlevju i na niz drugih mjesta u Virginiji i Marvlandu, gdje je ocjenjivao fotografije, koje su donosili agentii ispitivao prebjega osobito pilote, mehaničare i tehničare. On poznajeljude koje trebam, on je radio s njima.

Govoriš o obavještajnoj službi, ili službama.

Ne samo o službama ispravi je Joel. O ljudima koji pužu u sjeni.

O ljudima koji su obučeni da srežu kopilad poput Delavanea i njegovaplemena, da ih srežu tiho, služeći se metodama i tehnikama o kojima ti i janišta ne znamo drogama, kurvama i dječacima. Njima se trebalo obratitijoš u početku! Ne Ženeva, ne ja. Oni ubijaju kad je to praktično i opravdavaju ubojstvo ako je u interesu zemlje. Nebesa koliko sam govorioprotiv njih, kako je pravedni pravnik u meni zahtijevao da budu odgovorni.

Dakle, gospodin Naivac se promijenio mijenja se jer sam vidio neprijatelja. Kad legalna medicina ne može više ništa učiniti protiv širenja raka, valja upotrijebiti garotu da bi ga se zaustavilo. Daj mi žicu, prijatelju, a jaću čitati priručnik.

Mislila sam da prezireš fanatike.

Prezirem. Ja... ih... prezirem.

Sam ustrajala je Valerie. Sutra idem kući da ga pronađem.

Ne rekao je Converse. Želim da noćas letiš. Uvijek si nosila putovnicu u torbici sa sobom i dalje je tako?

Svakako. Ali imam...

Ne želim da se vratiš u Amstel. Moraš otići iz Amsterdama. U jedanaest i četrdeset pet ide KLMov noćni let za New York.

Amoje stvari...

One toga nisu vrijedne. Nazovi hotel kad se vratiš. Doznači im novac i kaži daje bilo hitno. Sve će ti poslati poštom.

Govoriš ozbiljno, zar ne?

Nikad u životu nisam bio ozbiljniji. Mislim da trebaš znati istinu o

Reneu. Nisu ga ubili zbog našeg sastanka u Parizu; tada se ništa nije dogodilo. Nazvao sam ga iz Bonna prije četiri dana i razgovarali smo. Vjerovaomi je. Ustrijelili su ga zato što me poslao u Amsterdam, gdje bih se moraosastati s čovjekom koji će me ugurati u zrakoplov za Washington. Sada jeto izvan igre, a nije ni važno. Ti si važna. Došla si ovamo i pronašla me, a ljudi koji me traže po cijelom gradu to će uskoro saznati, ako već neznaju.

Nikome nisam rekla da putujem u Amsterdam upadne mu Valerieu riječ. Onima u hotelu Kempinski spomenula sam da letim izravno kući, pa ako bude poziva za mene, neka ih upute na New York.

Jesi li imala rezervaciju za zrakoplov?

Prirodno. Ali se, naravno, nisam pojavila.

Dobro, ali ne dovoljno dobro. Delavaneovi su ljudi djelotvorni. Leifhelm ima veze sa svakom zračnom lukom i sa svim graničnim službama u Njemačkoj. Možda smo ih večeras jednom zavarali, ali nećemo dvaput. U Amstelu te sada čeka Nijemac, vjerojatno u tvojoj sobi. Želim da misli da ćeš se vratiti, da si još ovdje.

Ako netko uđe u moju sobu u moju sobu doživjet će lijepo iznenađenje.

Što hoćeš reći?

Netko drugi je u sobi. Starac koji se dugo sjeća, koji je dobio instrukcije koje radije ne bih ponavljala.

Djelo tvoje tetke?

Ona stvari vidi crno i bijelo, bez sivih tonova. Postoji neprijatelj i ne postoji neprijatelj. A svatko tko bi ozlijedio kćer njezine sestre sasvim sigurno je neprijatelj. Ti ne poznaješ te ljude, Joel. Oni žive u prošlosti; nikad ne zaboravljaju. Sada su stari i nisu više što su bili, ali se toga sjećaju. Njima je sve to tako jednostavno. Dobro i zlo. Žive s tim uspomenama iskreno rečeno, to malčice plaši, oni plaše, da kažem istinu. Ništa u njihovu životu nije tako živo, ni tako važno. Vjerujem da bi se svi oni najradije vratili u te dane, u onaj užas, u sve to.

Dakle, što je s tvojom tetkom? Nakon svega što je o meni rečeno unovinama i na televiziji, kakva je s tobom? Nije postavljala pitanja? Zar je dovoljna činjenica da si ti kćer njene sestre?

Oh, ne, postavila mi je jedno vrlo posebno pitanje i ja sam joj odgovorila. To je bilo dovoljno. Ipak, moram reći daje čudna vrlo čudna alimože učiniti sve što treba učiniti, a to je jedino važno.

Okay... Hoćeš li noćas natrag?

Da odgovori Val kimnuvši. Više mogu učiniti u New Yorku, nego ovdje. Na temelju svega što si rekao, svaki je sat važan.

Od životne važnosti. Hvala... Možda ćeš imati problema da nađeš

Sama. Nemam nikakve predstave o tome gdje je on, a službe nisu spremne surađivati sa ženom koja traži časnika, osobito onog višeg čina. Zvuči

zamršeno prekomorska ljubavna veza, vjerojatno dijete koje možda i njenjegovo vrlo su oprezni.

Onda ih neću pitati gdje je on, nego ću reći da sam rođakinja koju on nastoji pronaći, a budući da puno putujem, neka me nazove, bit ću u tomitom hotelu naredna dvadeset i četiri sata. Takvu vrstu poruke prenijet ću generalu.

Ali, ako ostaviš svoje ime, previše riskiraš. Za sebe i Sama.

Upotrijebit će varijaciju koju samo on prepoznaje. Valerie je trepnula gledajući u travu. Nešto kao Parquet samo ću feminizirati Parquette. Pod, drvo nešto što se nadovezuje na Charpentier, drvodjelac. Ondaću dodati Virginia on će se sjetiti Ginny zbog tebe. Virginia Parquette, on će se sjetiti.

Vjerojatno hoće. Ali mogu i drugi. Kad se večeras ne pojaviš, Leifhelm će narediti pregled zračnih luka. Mogu te pokupiti na Kennedvju.

Onda ću ih izgubiti na LaGuardiji.85 Otići ću u motel i ostati sve do zrakoplova za Boston. Čekirat ću i izići, a da to neće znati.

Vrlo si brza.

Rekla sam ti; to su moji korijeni; čula sam priče... A sada, što će bitis tobom?

Bit ću izvan vidika. U tome sam sve bolji, a mogu platiti sve što mi je potrebno.

Ponavljam tvoje riječi: Nije dovoljno dobro. Što više rasipaš novac, tim više ostavljaš trag. Pronaći će te. I ti ćeš morati napustiti Amsterdam.

Dobro, mogao bih kliznuti preko nekoliko granica i uputiti se u Pariz, u moj stari apartman u George Cinqu. To jest malčiee upadljivo, ali uzdovoljno visoku napojnicu oni su, ipak Francuzi.

Ne pokušavaj biti duhovit.

Ne osjećam se ni najmanje zabavno. Osim toga, potrebni su mi toaleti tuš može i drugorazredna kada. Sobe koje nalazim ne mogu se naći ni unajezoteričnijem vodiču.

Nisi se tuširao Bog zna koliko dugo, toliko mogu reći i ovdje naotvorenom.

O, čuvaj se žene koju smeta muževljeva higijena. To je neki znak.

Skrati to, Joel, ja ti nisam žena...

Da razmislim, pun sam ideja. Nešto ću smisliti. Mogao bih...

Već sam smislila prekinu ga Valerie. Prije puta razgovarala sams tetkom.

Iz svoje kuće?

Iz nekog hotela u New Yorku, prijavila sam se pod drugim imenom.

Mislila si na to?

Ne onako kao ti. Rekla sam joj što se dogodilo i što ću pokušati učiniti. Sinoć me posjetila u Berlinu. Govorila je poput oluje kako bi mogla učiniti ovo, učiniti ono i, ukratko ona će te sakriti. Kao i drugi.

85 Dvije newyorške zračne luke. La Guardia je starija zračna luka koja je dobila ime po nekadašnjem newyorškom gradonačelniku, (op. prev.)

U Njemačkoj

Da. Živi u provinciji, na prilazima Osnabriicka. To je posljednje mjesto gdje bi te mogli tražiti. I najsigurnije.

Kako ću natrag u Njemačku? Bilo je dovoljno gadno izaći iz nje!

Svaka je granična postaja alarmirana, a moja je fotografija na svakom zidu.

Danas poslije podne razgovarala sam s Hermionom, nakon što sinazvao iz telefonske govornice; bila je s prijateljicom. Odmah je počelas pripremamama i utanačenjima. Jedan stariji čovjek dočeka me na zračnoj luci, isti onaj s kojim ćeš ti biti večeras. Ne znaš ga, iako si ga vidio; vozio se na biciklu na Museumpleinu. Odveo me u kuću na Lindengrachtu, iz koje sam zvala svoju tetku; telefon je bio, kako to oni kažu unberihr, čist, nedirnut.

Moj Bože, oni su ponovno u četrdesetima.

Nije se mnogo izmijenilo, zar ne?

Ne, mislim da nije. Što ti je rekla?

Samo upute za tebe. Sutra kasno poslije podne, kada je terminal pun, otići ćeš na Centralni kolodvor i prošetati oko kioska za informacije. Izaći će žena koja će ti reći zdravo i da te prepoznaje kao osobu s kojom se srela u Los Angelesu. Odgovori joj, a za vrijeme razgovora uručit će ti jednu motnicu. U njoj će biti putovnica, pismo i karta za vlak.

Putovnica? Kako?

Sve što im je potrebno je fotografija. Rekla sam ti da sam cijelog života slušala priče kako su se iz Njemačke izvlačili Židovi, Cigani i svioni koji bi se spustili padobranom ili slično. Lažni papiri, fotografije i sveto oblici su umjetničkog djelovanja.

Ti si dala fotografiju?

Logično. I Roger je tako mislio. Upamti, i on je bio u tom ratu. Našla sam jednu u albumu. Onu s Djevičanskih otoka, kada si se ispekao već prvog dana na suncu.

Je li to još moje lice, Val?

Fotografija je snimljena prije osam godina, a opekline ti je ublažile.

Poslužit će.

Ne bih li trebao znati bilo stol

Moja teta misli da te neće uhvatiti.

Zašto je tako sigurna?

Pismo. U njemu se jasno kaže što radiš.

A to je?

Hodočašće u BergenBelsen, zatim u Auschwitz, u Poljskoj. Napisa
no je na njemačkom, a ti ćeš ga uručiti svakome tko te zaustavi jer govoriš
samo engleski.

Ali zašto bi to...?

Ti si svećenik prekinu ga Valerie. Hodočašće financira organizacija iz Los
Angelesa, Koalicija kršćana i Židova za svjetski mir i pokajanje.

U torbi imam tamno odijelo tvog broja, zajedno s crnim šeširom, cipelama i
svećeničkim ovratnikom. Instrukcije ćeš dobiti zajedno s kartom. Sjest ćeš u
ekspres za Hanover, gdje ćeš tobože promijeniti vlak za Celle, koji će te odvesti u
BergenBelsen. Ali, dakako, ti nećeš ići, nego kad stigneš u

Osnabriick, siđi. Moja će tetka čekati svog svećenika. U to ću vrijeme biti u
New Yorku i pokušavati uspostaviti vezu sa Samom.

Converse je tresao glavom. Val, sve je ovo vrlo impresivno, ali me nisi
slušala. Leifhelmovi su me ljudi vidjeli na toj stanici, o tome nema zбора. Oni
znaju kako izgledam.

Vidjeli su bljedolikog muškarca s bradom i izubijanim licem. Večeras obrij
bradu.

A da se prijavim na kozmetičku kirurgiju?

Ne, primijeni veću količinu losiona Instant Sun koji je s odjećom koju sam ti
donijela. Potamnit će ti lice tako da će biti sličnije fotografiji naputovnici i ujedno
će pokriti ogrebotine. A crni šešir i svećenički ovratnik pobrinut će se za ostalo.

Znamenje reče Joel dotičući ogrebotine, osjetivši da su manje bolne. Sjećaš li
se kad si pala i udarila se u stol u hodniku, crno oko?

Bila sam u panici: sutradan sam imala prezentaciju. Ti si mi kupio šminku.

Isto to sam kupio jutros. Pomoglo je.

Drago mi je.

Gledali su jedno u drugo na maloj udaljenosti koja ih je dijelila, na mjesečinom osvjetljenom polju. Žao mi je zbog svega, Val. Želio bih da nisi dio svega ovog. Daje postojao ikakav drugi način, ja bih to izbjegao, znaš to.

Znam, ali to mi nije važno, ni ovako, ni onako. Došla sam ovamo zbog obećanja koje sam sebi dala čvrstog obećanja. Ne zbog tebe. Ja sam nad tobom, Joel, vjeruj mi to.

Alija sam izazvao to obećanje.

To je neko trulo pravničko mišljenje reče Val, premjestivši noge iskrenući pogled. Postoji i ono što je očito. Plaši me sve što si rekao nečinjenica A i činjenica B ili tko se s kim urotio; ja sam slikarica pejzaža, ne mogu se baviti takvim stvarima. Ali sam strahovito uplašena jer mogu

vidjeti kako ti ljudi ta Akvitanija mogu pobijediti i preuzeti vlast nad našim životima, te sve pretvoriti u mirna stada ovaca. Dobri Bože, Joel, mi bismo im izrazili dobrodošlicu\

Promaklo mi je to.

Onda si slijep. Ne mislim daje samo riječ o ženama ili ženama koje žive same poput mene. Mislim na ljude koji hodaju ulicama i nastoje zaraditi za život, kredite, kamate, na one koji se nastoje probiti kroz život.

Mi smo bolesni od svega oko nas. U istom trenutku nam kažu da ćemo doletjeti u zrak u nuklearnom ratu, ako nas već porezi ne istjeraju iz kućada bismo mogli platiti još veće bombe, zatim da nam je voda zagađena i da ne smijemo kupiti ovo i ono jer je možda otrovano. Djeca nestaju, ljude ubijaju dok ulaze u trgovine kupiti četvrt litre mlijeka, a ovisnici i muggeri s pištoljima i noževima sijeku na ulici. Ja živim u malom mjestu ukome se neću usuditi izaći poslije mraka, a ako sam u gradu bilo kojem gradu usred dana gledam iza sebe; neka budem prokleta ako uđem u kome nije vreva... Mada to sebi nisam mogla priuštiti, uvela sam u kuću alarmni sustav jer je jednog dana tamo, na vodi, bio čamac prekocijele noći. U mašti vidjela sam ljude kako pužu obalom do mojih prozora.

Strah nas je, bolesni smo od problema, bolesni od nasilja. Želimo nekog snažnog tko će to zaustaviti, a nisam sasvim sigurna je li uopće važno tkosu oni. A ako ljudi o kojima govoriš, gurnu stvari još dalje vjeruj mi, oni znaju što rade. Mogu samo ušetati i biti okrunjeni, kakvi glasovi birača...

Zašto sam te ikad pustio da odeš? prošapta Joel, više za sebe nego za nju.

Odreži to, Converse. To je prošlo. Mi smo prošli.

Gledao je iz najtamnijeg kutka parkirališta na amsterdamskoj zračnoj luci Schiphol zrakoplov koji se uspinje noćnim nebom. Odvezao se do prepune platforme gdje je Val izišla, davši mu komadić papira s adresom koja će mu noćas biti utočište. Kako bi znao daje uspjela ući u zrakoplov, ona će izići kroz staklena vrata, pogledati na sat i vratiti se. Ako zrakoplov bude prebukiran, nastaviti će pokretnom pješačkom stazom do dijela za privremeni boravak, sto metara od ulaza, gdje će je on čekati. Izašla je, pogledala na svoj sat i vratila se u terminal. Dio njega osjetio je olakšanje, a drugi dio tihu, šuplju prazninu.

Gledao je kako se veliki srebrni zrakoplov naginje nalijevo i nestaje, a njegova sve slabija svjetla gube na mračnom nebu.

Stajao je gol ispred ogledala u maloj kupaonici stana u Lindengrachru. Kola je ostavio nekih dvadeset ulica dalje. Vratio se oprezno, pješice. Ugodni starac, vlasnik stana, govorio je usporenim čistim engleskim, ali su mu oči bile veoma daleko i pogledi im se gotovo nijednom nisu sreli. Njegova je svijest bila na drugom mjestu, u drugom vremenu.

Joel se obrijao pažljivo, tuširao znatno duže nego je pristojno za gosta, pa završio mažući tamnocrveni losion po licu, vratu i rukama. Za nekoliko trenutaka koža mu je bila brončana. Boja je dobro sakrila ogrebotine na licu; doimao se gotovo normalno. Oslobodit će se naočala s obojenim staklima; ona bi samo privukla pažnju na njega, osobito pažnju onoga tko ga je vidio ili su mu ga pažljivo opisali.

Ukočio se. Odnekud iza vrata doprla je nepravilna zvonjava. Brzo je zatvorio vodu i slušao, zaustavivši disanje, s pogledom na pištolj koji je odložio na uski prozor. Opet je čuo zvukove, pa nastala tišina. Onda začu samo jedan glas, čovjek je telefonirao. Obrisao je ruke i navukao kratki pamučni ogrtač koji ga je čekao na krevetu te male, izvanredno uredne sobe. Pištolj je stavio u džep, izišao kroz vrata, pa se tamnim uskim hodnikom uputio do starčevog studija. To je bila bivša spavaća soba, ispunjena starim časopisima, nekim knjigama i tabloidnim novinama na stolovima i stolicama, otvorenim na najkrvavijim stranicama na kojima su neki članci i fotografije bili zaokruženi crvenom olovkom. Na zidovima su bile grafike i fotografije ratnih podviga od prije dugo vremena uključujući leševe u raznim pozama smrti. To je na čudan način podsjetilo Conversea na L 'Etalon Blanc u Parizu, osim što ovdje nije bilo dokaza ratne slave, jedino ružnoća smrti. Mnogo poštenije, pomisli, ako ništa drugo.

Ah, Meneer reče starac, uvaljan u veliku kožnu fotelju što mu jegotovo progutala slabašno tijelo. Pored njega bio je telefon. Vi ste sigurni, sasvim sigurni! To je bio Kabel konspirativno ime Kabel, natuurlijk.

Izišao je iz hotela i javlja što ima. Krhak, u poodmaklim sedamdesetimgodinama, Nizozemac se borio da se izvuče iz naslonjača i stane uspravno, tankih zabačenih ramena, ukočena tijela glupavi starac koji se igravojnika. Operacija Osnabruck napreduje! izrekao je kao da se obraćazapovjedajućem časniku. Kao stoje i bilo predviđeno u podzemnim obavještajnim izvješćima, neprijatelj je infiltrirao teren, ali je kompromitiran.

Stoje s neprijateljem?

Likvidiran, Meneer. Žica oko vrata, navučena odostraga. Krv ostajena odjeći dok se vrat povlači unazad; tako nema znakova borbe, a neprijatelj je uklonjen s mjesta kompromisa.

Što ste to rekli?

Kabel je snažan za osobu svojih godinaodgovori starac nacerivši se, a njegovo, vremenom izubijano lice, bilo je tisuću bora, a tijelo opušteno. Iznio je tijelo iz sobe, odvukao ga do izlaza za slučaj požara, pa zatim u podrum i ostavio ga kod kotlova. Ljeto je; možda ga neće naći danima ukoliko se prije ne proširi smrad.

Converse je čuo riječi, ali se usredotočio na nešto drugo. Kompromis. Na tom čudnom jeziku drugih vremena to znači smaknuće. Smaknuće... ubojstvo... asasinacija!

Sto biste vi rekli na kompromitiranje izvjesnih moćnih pojedinaca u nekim vladama...? Leifhelve riječi.

To ne bi išlo. Njegove.

Vi ne uzimate u razmatranje vremenski faktor! Akumulacija! Brza akceleracija! Chaim Abrahms.

Nebesa! pomisli Joel. Jesu li na to mislili generali Akvitanije? Asasinacije? Je li to bio razlog neodobravajućih pogleda uperenih u Izraelca, te Abrahamsova brzog povlačenja i odbijanja: To je samo razgovor... Nisam siguran da se to uopće može primijeniti.

Akumulacija, brza akceleracija, jedno iza drugog posvudašnje skidanje i sječa nacionalnih lidera. Posvuda. Predsjednici i premijeri, ministri i državni sekretari, potpredsjednici i moćni muškarci i žene iz brojnih, prihvatljivih političkih spektara svi će oni biti nasilno uklonjeni vlade u rasulu i kaosu. Sve će se zbiti za nekoliko

sati, divljaštvo će buknuti po ulicama, potaknuto histerijom, a razlika između žrtava i nasilnika bit će sve nejasnija, sve dok ne budu pozvani zapovjednici da povrate red. Uspostavljena je klima, dan se približava. Asasinacija!

Mora se vratiti u Njemačku. Mora stići u Osnabriick i biti tamo kad Val nazove. Samu Abbottu treba sve ispričati.

S rukama u liscama i okovan, ranjene desne podlaktice u prljavu povezu, Connal Fitzpatrick je stiskao rub malog prozora i virkao iza rešetaka, gledajući čudnu, silovitu aktivnost na velikoj cementiranoj površini za parade i mimohode. Da je to teren za parade bilo mu je jasno već drugog jutra nakon zatočeništva, kad su mu, zajedno s drugim zatvorenicima, dopustili jedan sat šetnje izvan betonskih baraka bile su to barake, odnosno vojarnje nekad dio stare baze u kojoj su se podmornice snabdijevale gorivom. Gatovi i dizalice bili su suviše mali i zastarjeli za današnje nuklearne gusare ni jedan trident⁷ se ne bi mogao smjestiti duž betonskočeličnih gatova ali nekad, ocijenio je, baza je dobro služila njemačkoj podvodnoj mornarici.

Sada, međutim, imala je drugu namjenu. To je bila velika prijetnja Saveznoj Republici Njemačkoj i slobodnim vladama posvuda. To je bio Akvitanijski prostor za obuku, mjesto za pročišćavanje strategija i usavršavanje manevara, mjesto konačnih priprema za masovne napade koji će Delavaneove zapovjednike dovesti na vlast nakon što sruše paraliziranu građansku vlast. Sve je svedeno na ubijanje brzo i okrutno, a sam šok takvih akata dio je vala nasilja.

Iza prozora, jedinice od četiri i pet ljudi odijeljeno su trčale, jedna za drugom, ispred gomile, stotine drugih što čekaju na svoj red u užasnoj vježbi koju su usavršavali. Na kraju paradnog prostora nalazila se betonska platforma, visoka više od dva metra i duga deset metara, na kojoj su u nizu bile poredane lutke neke uspravne, neke u sjedećem položaju beživotne ukočene figure čije su staklene oči gledale ravno ispred sebe. To su bile mete. Po sredini grudi, muških i ženskih, bio je pričvršćen krug od žičane mreže koja odolijeva mecima, a unutar svakog kruga žarkonarančasto svjetlo koje se jasno uočavalo na poslijepodnevnom suncu. Svjetlo se palilo prema odluci instruktora. To je bio znak daje ta lutka meta određene jedinice, ali bi se kadšto palilo svjetlo na više meta. Druga svjetla na visokom zidu iznad svake figure na platformi elektronski su bilježila pogotke. Crvena boja značila je pogodak koji je donio smrt, a plava samo ranu. Crvena je bila prihvatljiva, plava ne.

Vrišteća upozorenja navirala su kroz zvučnike na devet jezika, od kojih je Connal četiri razumio. Riječi su bile iste:

Trinaest dana do razine nula! Točnost je najvažnija! Bijeg je samo diverzija radi ubijanja! Postoji samo smrt!

Jedanaest dana do razine nula! Točnost je najvažnija! Bijeg...!

Osam dana do razine nula! Točnost je...!

Pojedini članovi ubilačkih timova pucali su u svoje mete, prskale su punjene lubanje i u prašinu pretvorene grudi i trbusi, stoje bilo rezultat vještine jednog ili više jurišnika. Svako je ubojstvo bilo glasno pozdravljeno, dok su ljudi trčali kroz gomilu topeći se u njoj, a tek po završetku vježbe postali njenim dijelom. Svakih dvadesetak minuta figure bi se na platformi rasprsnule od metaka, pa bi stavljali nove glave i torza. Jedino su nedostajale rijeke krvi i masovna histerija.

U bijesu i nemoći, Connal je raširio ruke u lisicama, snažno natezao lanac i udarao njime svom snagom, dok su se zahrđale kopče duboko usijecale u meso, povrjeđujući zglavke. Ne može ništa učiniti, nema načina da iziđe! Znao je tajnu Akvitanije; dokaz njene strategije bio je ravno pred njegovim očima. Masovno ubojstvo političkih ličnosti u devet raznih zemalja za samo osam dana!

Okrenuo se od prozora; ruke su ga boljele, zglavci su ga pekli. Ogledao se po baraci punoj zatvorenika četrdeset tri čovjeka koja su brzo malaksavala. Mnogi su nepomično ležali, drugi su izgubljeno ili čeznutljivo gledali kroz prozore, a neki u skupinama mirno razgovarali. Svi su imali lisice, kao i on. Strahovito male porcije i produžena, okrutna razdoblja vježbi oslabili su im i tijelo i duh. Šapćući među sobom, došli su do nekoliko krivih zaključaka o cilju svojih tamničara, ali nitko nije mogao shvatiti razloge svog zatočeništva.

Nešto je ipak bilo utvrđeno nekoliko točaka, mada njihova značenja nisu svima bila jasna. Za početak, svi su bili časnici po činu srednjih i visokih ešalona. Drugo, svi su bili neoženjeni ili razvedeni, bez djece ili bez ozbiljnije emocionalne veze. Konačno, svi su se nalazili na normalnom

dopustu od 30 do 45 dana, osim jednog poput Connala koji je imao status hitno. To je bio obrazac, shema, ali što to znači?

Postoji ključ, ali je bio izvan razumijevanja. Svakog drugog, trećeg dana zarobljenicima su donosili razglednice odmarališta iz turističkih središta Europe i Sjeverne Amerike i zapovijedili im da pišu posebne poruke raznim pojedincima koje su poznavali, kolegama, časnicima iz baza iz kojih su pošli na dopust. Poruke su uvijek bile u stilu: sjajno se provodim; žao mi je što i ti nisi ovdje; krećem za...

Ako bi netko odbio pisati te peripatetičke pozdrave, lišili bi ga i ono malo hrane što su im davali, te ga prisiljavali da u čučnju trči što brže može prostorom za parade, uperivši puške, sve dok se žrtva ne bi srušila. Svi, osim Connala, su bili zatočeni od dvadeset dva do maksimalno trideset četiri dana. U koncentracijskom logoru, negdje na nekoj neodredivoj obali, ne znajući svoje zločine, istinske ili zamišljene u glavama njihovih zarobljivača.

Quepasa?88 upita zarobljenik Enrique iz Madrida.

Es lo mismo afuera en el campo de maniobras89 odgovori mu Fitzpatrick na španjolskom. Tamo ubijaju punjene lutke zamišljajući da ihsvaki pogodak čini junacima ili mučenicima, ili oboje.

To je ludo! uzviknu Španjolac. To je ludo i bolesno. Što žele postići? Čemu sva ova ludorija?

Za osam dana, od danas, namjeravaju sasjeći mnoge istaknute ljude.

Poubijat će ih za vrijeme neke vrste međunarodnog praznika ili proslave, ili nešto slično. Što će se, dovraga, dogoditi za osam dana? Imate li nekupredstavu o tome?

Ja sam samo major u garnizonu u Zaragozi. Pišem izvješća o djelovanju baskijskih separatista i čitam svoje knjige. Što ja znam o takvimstvarima!? Što god jest, neće stići do Zaragoze barbarske zemlje, a kadbih se tamo vratio rado bih nosio kaplarske vrpce.

Vite! Contre la muraille!

Schnell! Gegen die Mauer!

Move! Against the wall!

Fapresto! Contro il muro!Četiri stražara navrla su na vrata barake, a drugi za njima, ponavljajući istu zapovijed na raznim jezicima. Bila je to inspekcija lisica i lanaca, vršena po hiru, i danju i noću, najmanje jednom dnevno i do četiri puta noću. I najmanji dokaz da je zatvorenik pokušao razbiti ili oslabiti svoj lanac naišao bi na neposrednu kaznu po mogućnosti na kiši. Kazna je bila trčanje do iscrpljenja, a onda bi trideset šest sati ostavili kažnjenika golog u lancima na mjestu gdje je pao, bez hrane i vode. Od četrdeset trojice zatvorenika, dvadeset devet najjačih među njima bilo je tako kažnjeno; neki i po dva i više puta. Connal je trčao samo jednom, očito zahvaljujući svom dvojezičnom stražaru, Talijanu koji je cijenio činjenicu da se njegov americano izložio nezgodama da bi naučio italiano. Čovjek iz Genove bio je ogorčeni, cinični, bivši padobranac vjerojatno osuđenik koji je o sebi govorio kao o izopćeniku, najavivši da će doći na svoje kad

bude nagrađen za svoj rad. Poput većine iz tog dijela svijeta, instinktivno je reagirao kad bi stranac počeo hvaliti bella Italia, bellissima Roma.

Iz njihova kratkog razgovora, šapatom, Fitzpatrick je saznao ono što je znao, a njegova pravnička vojnička svijest proradila je kad je otkrio nezadovoljnog vojnog klijenta. Pritisnuo je dugmad koju je toliko puta već pritiskao.

Što tu ima za tebel Oni znaju da si ti smeće!

Obećavaju mi. Plaćaju mi mnogo novaca da podučavam ono štoznam. Bez ljudi poput mene većine ovdje oni neće izvršiti što su naumili.

Izvršiti što?

To je na njima da kažu. Ja sam, kao što vi kažete, unajmljen.

Da pokažeš kako se ubija?

1 kako se bježi, a da ne budeš viđen. To je naš život ovdje.

Mogao bi sve izgubiti.

Većina nas nema ništa. Nas su upotrijebili i odbacili.

Ovi ljudi će to isto učiniti.

Onda ćemo opet ubijati. Iskusni smo.

Pretpostavimo da njihovi neprijatelji nađu ovo mjesto?

Neće. Ne mogu.

Zašto ne?

Ovo je otok na koji nitko ne misli.

Oni to znaju.

Nemoguće! Ovdje ne lete zrakoplovi, ne dolaze brodovi.

Zašto ne misliš o onome stoje prije bilo ovdje?

Na što mislite?

Podmornice. Koje će opkoliti otok.

Kad bi to bilo tako, americano, kako vi kažete, custode...

Nadzornik.

On bi sve digao u zrak. Sve na ovoj strani otoka bilo bi fumo dim, ništa. To je dio našeg contratto.⁹¹ Mi razumijemo.

Nadzornik custode to je onaj veliki Nijemac kratke sive kose, zar ne?

Dosta razgovora. Popijte svoju vodu.

Imam informaciju za tebe prošaptao je Connal dok mu je stražar pregledavao lisice i lance. Informaciju koja će ti jamčiti veliku nagradu, a meni možda spasiti život.

Kakvu informaciju?

Ne ovdje. Ne sada. Nema vremena. Vрати se večeras, kad svi budutako iscrpljeni da će zaspati prije nego se ispruže na ležaju. Ja ću ostati budan. Dođi po mene, ali sam. Ti ovo ne želiš dijeliti.

Moja je glava ispunjena sa zucchini. Da dolazim sam u baraku punu osuđenika?

Što ti može učiniti bilo tko od nas? Što mogu ja učiniti? Bit ću pored vrata; otvori ih, a ja ću istupiti, dok će tvoj pištolj biti nesumnjivo uperen u moju glavu. Ne želim umrijeti, zato i razgovaram s tobom!

Umrijet ćeš. Idi s Bogom.

Ti si budala, buffone! Mogao bi imati bogatstvo, umjesto metka.

Talijan je pomno i oprezno gledao u Fitzpatricka, a onda je pogledao ostale; pregled je bio gotovo završen. Da bih učinio takvo što, treba mi više nego si mi rekao.

Dvojica vaših čuvara su izdajnici prošapće Connal.

Che cosa? To je sve do večeras.

Fitzpatrick je ležao u mraku čekajući i slušajući neće li čuti korake; znoj tjeskobe mu je kupao lice. Svuda oko njega čulo se sporadično stenjanje spavača, gladnih, fizički zlostavljenih ljudi. Svoju bolje izgurao iz svijesti; ima drugih stvari o kojima treba razmišljati. Kad bi mogao doći do vode, lisice bi ga usporavale, ali ga ne bi zaustavile; mogao bi dugo plivati, a negdje, niz obalu, daleko od ove strane otoka, bit će neka plaža ili gat, mjesto gdje bi izišao iz mora. Nije mu više preostalo ništa drugo; mora pokušati. Osim toga, mora se pobrinuti da njegov talijanski stražar ne podigne uzbunu.

Zasun na vratima se polako vraća! Propustio je čuti korake; misli su ga suviše zaokupile. Tiho je ustao i na vršcima prstiju se uputio prolazom između ležaja, olabavivši ruke mada je lance držao nategnute. On ionako nije smio izazvati nikakvu buku jer je nekoliko zatvorenika dobivalo strašne more čim bi se narušila tišina. Došao je do vrata i nekako shvatio da ih mora gurnuti, a ne čekati da budu otvorena; stražar će odstupiti, s oružjem uperenim u njega.

Tako je i bilo. Talijan je s pištoljem rekao Connalu da stupi naprijed, a onda ga zaobišao i zaključao bravu. Oružjem je dao znak Fitzpatricku da pođe naprijed. Poslije nekoliko trenutaka obojica su stajali u sjeni ispred barake. Stara stanica za gorivo vidjela se u mraku, dok su valovi udarali o grede.

Sada razgovarajmo reče mu stražar. Tko su ti izdajnici i zašto bihti vjerovao?

Ja želim tvoju riječ da nećeš reći svojim pretpostavljenima da sam ih prijavio. Ne govorim ništa dok mi ne daš riječ!

Imaš moju riječ, americano tiho će Talijan smijući se. Vrlo dobro, amico, imaš moju riječ.

Stražarev tihi, cinični smijeh prekrio je sekunde. Connal je naglo podigao lanac i sručio ga na stražarevo oružje; desnom je rukom zgrabio cijev pištolja i istrгнуo mu ga iz ruke; pao je u travu. Zatim je podigao lanac dok je stražara udarao u slabine, pa teškim lancem udario u njegovo lice, udarajući lisicama u Talijanovu lubanju sve dok mu se oči nisu razrogačile, a zatim zatvorile u nesvjestici. Fitzpatrick je čučnuo i orijentirao se.

To je bilo ravno naprijed stara podmornička kosina čiji se mol nastavlja u vodi hvatajući srednju dubinu. Ustao je i potrčao. Zrak mu je nadimao pluća i bodrio ga, a povjetarci s mora govorili da trči brže, brže. Izlaz za bijeg udaljen je samo nekoliko sekunda.

Bacio se s doka u vodu znajući da će naći snagu da učini bilo što, da dopliva bilo kamo! Bio je slobodan\

Odjednom su ga zaslijepili reflektori sa svih strana. Tada su i rafali metaka eksplodirali, pucketajući sa svih strana zrakom iznad njega, ali mu nijedan nije ušao u tijelo, niti mu smrskao glavu. A riječi iz zvučnika ispunile su noć: Vi ste veoma sretni, zatvorenice broj četrdeset tri, jer ćete nam možda još trebati. Inače bi vaš leš bio hrana ribama Sjevernog mora.

Sa žarkog poslijepodnevnog sunca Joel je ušao u amsterdamsku kavernoznu stanicu Centraal. Tamno odijelo i šešir su mu ugodno pristajali; svećenički ovratnik gaje smetao, ali moglo se podnijeti. Mali kovčežić bio mu je smetnja koje se mogao lišiti kad god mu drago, premda je to bila adekvatna prtljaga uz razne odjevne predmete. Budući da de ja vu ne bi bio iluzija za one koji su ga prije susreli, hodao je oprezno, opažajući svaku naglu kretnju ma kako bila nepovezana. U svakom je trenutku očekivao kako će ugledati ljude što trče prema njemu, u namjeri da ubiju.

Nije bilo takvih ljudi, a čak i da su se pojavili, donekle ga je tješila činjenica daje učinio sve sto je mogao. Napisao je najsloženiju obranu u svojoj pravničkoj karijeri, brižljivim jasnim rukopisom, organizirajući materijal i izvlačeći činjenice kao potporu svom umovanju. Sjetio se najvažnijih točaka svakog dosjea, radi jačanja vjerodostojnosti vlastitih zaključaka. S obzirom na svoja bolna iskustva i opažanja iz prve ruke, izvagao je svaku tvrdnju odbacujući one koje bi se mogle

tumačiti kao emotivne, a ostatak je preoblikovao tako da odražava hladnu objektivnost iskusne, zdrave, pravničke svijesti. Satima je ležao budan, a onda je počeo pisati, tek rano ujutro završivši s pismom u kojemu je želio rastjerati svaku sumnju o svojoj umobolnosti. Bio je pijun kojim su manipulirali prestrašeni nevidljivi ljudi, koji su osigurali sredstva točno znajući što rade. Unatoč svemu što se dogodilo, on je shvatio i osjećao da možda nije bilo drugog načina da se to uradi. Sve je završio prije jedan sat i zapečatio u veliku omotnicu koju mu je dao starac, obećavši da će je uputiti u Damrak nakon što odbaci Conversea. Joel ju je naslovio na Nathana Simona.

Pastoor Wilorist! To ste vi, zar ne?

Converse se okrenuo na dodir koji je osjetio na ruci. Vrištavi pozdrav došao je od ispijene, malo pogrbljene žene osamdesetih godina. Njenim izbornim licem vladale su zažarene oči; glava joj je bila uokvirena krunom redovnice, a na mršavu tijelu bile su crne halje. Da rekao je, iznenađen. Zdravo, sestro?

Vi me se ne sjećate, Pastoor uzvignula je žena; njen je engleski bioteško glasno akcentiran. Ne, nemojte lagati, vidim da nemate pojmatko sam ja!

Možda bih se i sjetio kad biste smirili svoj glas, sestro. Joel je govorio tiho, nagnuvši se i pokušavajući se nasmiješiti. Skrenut ćete pažnjuna nas, lady.

Vjernici se uvijek tako pozdravljaju odsiječe starica povjerljivo; oči su joj bile široke, a pogled izravan, suviše izravan. Oni se žele pokazati običnim osobama.

Hoćemo li prošetati da možemo mirno razgovarati? Converse uzeženu pod ruku i povede je prema vrevi izlaza. Vi imate nešto za mene?

Odakle ste?

Odakle sam ja? Što hoćete time reći?

Znamo propise. Moram biti sigurna da ste vi pravi kontakt. Mi nismobudale, Meneer. A sada, odakle ste? Brzo? Oklijevanje je laž.

Pričekajte trenutak! Vama je rečeno da se ovdje sretnete sa mnom; dali su vam opis. Što još hoćete?

Znate odakle ste.

Kriste, koliko suncem opaljenih svećenika očekujete da ćete naćioko ovog kioska?

Oni nisu zo nenormalni. Neki i plivaju, rečeno mije. Drugi igraju tenis. Sam papa se skijao na planinskom suncu! Vidite, ja sam dobar katolik, ja znam te stvari.

Dali su vam moj opis! Jesam li ja taj čovjek?

Svi izgledate isto. Prošlog tjedna na ispovijedi, Otac nije bio uljudan.

Rekao mi je da nosim suviše grijehova za svoje godine, a da ga drugi čekaju. Nije bio strpljiv Božji čovjek.

Nisam ni ja.

Svi ste isti.

Molim vas rekao je Joel gledajući u debelu usku omotnicu u ruci težene, znajući da će vrisnuti ako joj kovertu silom izvuče iz ruke. Moramstići u Osnabruck, to znate!

Vi ste iz Osnabriicka? Redovnica je pritisnula omotnicu na grudi, savivši se još više u tijelu da zaštiti svetu stvar.

Ne, ne Osnabriicka! Converse se nastojao sjetiti Valinih riječi. Onje svećenik, hodočasti... u Auschwitz i BergenBelsen... iz, iz... Los Angeles! oštro je prošaptao.

Ja, goed. Koja zemlja?

Isuse!

Što?

Sjedinjene Američke Države.

Goed! Evo vam, Meneer. Starica mu je uručila omotnicu, sada seljupko smiješeći. Svi moramo vršiti svoj posao. Nije li tako? Pođite s

Bogom, moj bližnji slugo Božji... Ja volim ovaj kostim. Kao na pozornici, znate. Mislim da ga neću vratiti. Svi se smješkaju, a gospodin koji je izišao iz jedne od onih prljavih kuća zaustavio se i dao mi pedeset guldena.

Starica je otišla, okrenuvši se jednom i ponovno se nasmiješivši pokazujući diskretno omanju bocu whiskyja, koju je držala ispod halja. Osjećao je isti strah kao kad je doputovao u Amsterdam, prije dvadeset četiri sata. U grad je došao kao radnik neupadljiva izgleda, s bradom i blijedog lica s ogrebotinama. Napušta ga kao svećenik, uspravan, čisto obrijan, pocrnio od sunca, prikladno odjeven čovjek, hodočasnik radi pokajanja i ponovnog potvrđivanja. Otišao je razljućeni odvjetnik iz Ženeve, manipulirajući molitelj u Parizu, zarobljena budala u Bonnu. Preostao je čovjek kojeg love, a da bi preživio morao je biti kadar dočepati se lovaca prije nego oni zgrabe njega. Još prije osamnaest godina oči su mu bile oštrije, a tijelo otpornije. Da bi to sada nadoknadio, morao se služiti nekim drugim vještinama koje je razvio; a sve se svodilo na njegovu sposobnost koncentracije. To objašnjava kako i zastoje Joel ugledao tog čovjeka.

Stajao je pored betonskog stupa, niže na peronu i na slabom svjetlu čitao neotvoreni red vožnje. Converse je bacio brz pogled na njega, kao što je nakratko

pogledao u svakoga, pa za nekoliko sekunda vratio pogled na tog čovjeka. Nešto je bilo čudno, nešto se nije podudaralo. Moglo je biti nekoliko razloga zbog kojih netko ostaje izvan dobro osvijetljena vagona i čita red vožnje posljednja cigareta na otvorenom ili nekoga čeka ali taj isti čovjek jedva da može čitati mala slova držeći onako ovlaš red vožnje, na sredini između glave i pojasa, a da nijednom ne zažmiri ili suzi pogled. Kao da pokušava pročitati stranicu telefonskog imenika dok sjedi u automobilu koji je zaustavio promet u Lincolnovu tunelu;⁹⁵ bio bi to napor koji bi se primijetio.

Converse je nastavio peronom, približivši se otvorenim vratima koja su označavala kraj jednog željezničkog vagona i početak drugog. Namjerno je pustio da mu kovčeg ulovi izbočeni rub prozora, ispričavši se paru koji je išao za njim. Uljudno ih je propustio, a oni, vidjevši mu okovratnik, ljubazno su se nasmiješili i kimnuli. Pogled mu je odlutao dijagonalno prema onom čovjeku, lijevo od stupa, koji je i dalje držao vozni red u rukama, ali je sada pažnju usredotočio na Joela. To je bilo dovoljno.

Čovjek pored stupa je odbacio vozni red i brzim kretnjama nekome nešto dojavljivao. Za nekoliko sekunda mu se pridružio drugi muškarac. Razgovarali su vrlo brzo, pa se razdvojili, jedan je otišao prema prednjim vratima, a drugi se zaputio prema ulazu kroz koji je prošao Joel.

Pronašli su ga. U stupici je.

Valerie je platila vozaču, izašla iz taksija i zahvalila vrataru koji ju je pozdravio. Bila je to druga hotelska rezervacija tijekom dva sata, ostavljajući mrtvi trag u slučaju daje netko prati. S Kennedvja se odvezla taksijem na La Guardi, kupila kartu za Boston na srednjejutarnjem čunku,⁹⁶ zatim se registrirala u motelu za zračna luku, oba puta pod imenom Charpentier. Iz motela je izašla poslije trideset minuta, plativši taksisti da se vrati po nju i stane kod izlaza sa strane, a zatim nazvala hotel na Manhattanu da provjeri je li moguće rezervirati sobu u to doba. Hotel St. Regis će sa zadovoljstvom dočekati gospodu DePinna, koja je netom doletjela iz Tulse, Oklahoma, zbog nekog hitnog slučaja.

U Travelers Shopu⁹⁷ na Schipholu, otvorenom cijelu noć, kupila je ručnu torbu i napunila je toaletnim priborom i neupadljivim odjevnim predmetima. Još je ljetno bilo na vrhuncu pa će i takva odjeća biti od koristi. Osim toga, nešto je trebalo pokazati carinicima.

Registrirala se na recepciji, upotrijebivši Charrywood Lane ali bez broja⁹⁸ čega se sjetila zahvaljujući uspomeni iz djetinjstva u St. Louisu. Zapravo, i prezime

DePinna također joj je navrlo iz tih dana djetinjstva. Bila je to susjeda iz iste ulice, njeno joj je lice sada bilo nejasno, sjećajući se samo tužne žene koja je stalno nešto ili nekoga okrivljavala i prezirala sve stoje strano, uključujući Valine roditelje. Gospođa R. DePinna, napisala je; nije imala pojma odakle joj R možda Roger, zbog ravnoteže.

U sobi je otvorila radio tj. stanicu koja donosi samo vijesti, običaj naslijeđen iz svog braka, i počela se rasprijeti. Skinula je sve sa sebe, istuširala se, oprala rublje i uvukla se u široku Tmajicu.

Svladala je želju da nazove i naruči vrč čaja; to bi je smirilo, ali bi takva narudžba u tri sata ujutro zacijelo skrenula pažnju, ma kako to bilo beznačajno, na ženu iz sobe 714. Sjedila je na stolici i odsutno gledala u prozor žaleći što se odvikla pušenja jer bi se nečim bavila dok razmišlja, a itekako ima o čemu razmišljati. Mora se i odmoriti, ali najprije misliti, organizirati se. Pogledala je po sobi, a zatim na svoj novčanik koji je stavila na stolić pored kreveta. Bila je bogata, ako ništa drugo. Joel je inzistirao da preuzme rizik i prođe kroz carinu s više od 5000 dolara, kolika je zakonska granica. Smotala je još dvadeset novčanica po 500 dolara i stavila u grudnjak. Imao je pravo; nije se mogla služiti kreditnim karticama, ničim stoje nosilo njeno prezime.

Na polici stola ugledala je dva telefonska imenika. Sjela je na rub kreveta i dovukla oba imenika. Na koricama jednoga je pisalo New York County, Business to Business;99 na drugome je pisalo Manhattan, a u gornjem lijevom uglu bila je plava dijagonalna vrpca sa slovima Government Listings: See Blue Pages.100 Bilo je to mjesto odakle je valjalo početi. Poslovni je imenik vratila na policu, a manhattansku knjigu odložila na stol. Sjela je, otvorila plave stranice i pronašla Ministarstvo zrakoplovstva... Zapovjedništvo ARPC. Broj 800, adresa u ulici York, Denver, Colorado. To nije bio broj koji joj je trebao, ali će joj onaj kome se obrati moći reći pravi broj. Zapisala ga je na hotelskom papiru.

Odjednom je Val čula riječi. Brzo je okrenula glavu prema televizoru i zadržala pogled na vertikalnom biraču radiopostaja.

...A sada najnovije vijesti o potrazi za američkim odvjetnikom Joelom Converseom, jednoj od najtragičnijih stranica desetljeća. Bivši mornarički pilot, svojedobno odlikovan za izuzetnu hrabrost u vijetnamskom ratu, čiji su dramatični bjegovi elektrizirali naciju, a kasnija taktička izvješća šokirala vojsku i dovela, kako su mnogi vjerovali, do temeljnih promjena u jugoistočnoazijskoj politici JVashingtona, još je na slobodi; za njim je pokrenuta potjera ne zbog onoga stoje

bio, već zbog onoga što je postao. Prema izvješćima, on je možda još u Parizu. Premda nije službena izjava, iz neimenovanog, ali autoritativnog izvora saznaje se izvor je Surete da su otisci prstiju, nađeni u kancelariji u kojoj je pronađen mrtav francuski odvjetnik Rene Mattilon, definitivno Converseovi, pa se tako potvrđuje ono što su vlasti i mislile da je Converse ubio svog francuskog znanca koji je surađivao s Interpolom i Sureteom. Traganje za čovjekom širi se iz Pariza, a ova će vam stanica donijeti...

Valerie je skočila i bijesno pritiskala nekoliko dugmadi dok radio nije zašutio. Stajala je nekoliko trenutaka drhteći od bijesa i straha. I nečeg drugog što nije mogla definirati što nije htjela definirati.

Ležala je na krevetu i zurila u strop, na odraze svjetala koji su dolazili s ulice, osluškujući zvukove grada. Sada joj je bio potreban san... trebao joj je Joel. Prvo je, milostivo, došlo; drugo je bilo nedostižno.

Začu se strahovit zvuk u pratnji sunčeva svjetla koje ju je zaslijepilo dok je, iskočivši iz kreveta, bacala sa sebe pokrivač, nesigurna na nogama. Bio je to telefon. Telefon? Pogledala je na sat. Bilo je sedam i dvadeset pet. Telefon je zazvonio još jednom, probijajući se kroz izmaglice sna, ne odagnavši ih. Telefon? Kako...? Zašto? Podigla je slušalicu i držala je svom snagom, nastojeći doći sebi prije nego progovori.

Halo?

Gospođa DePinna? pitao je muški glas.

Da?

Nadamo se da ste zadovoljni sa svime.

Zar ste uobičajili nazivati svoje goste u sedam sati ujutro i pitati ih osjećaju li se ugodno?

Meni je jako žao, ali smo bili zabrinuti zbog vas. Vi ste gospođa De Pinna iz Tulse, Oklahoma, zar ne?

Da.

Tražili smo vas svu noć... otkad je zrakoplov iz Amsterdama stigao jutros ujedan i trideset.

Tko ste vi? upita Val okamenjena, držeći se za zglavak ispod slušalice.

Netko tko vam želi pomoći, gospodo Converse rekao je glas, sadaopušten i prijateljski. Dali ste nam vraški mnogo posla. Mora da smo probudili sto pedeset žena koje su se registrirale u hotelima poslije dva sata...

To je uspio let iz Amsterdama. Vjerujte mi, želimo vam pomoći, gospodo

Converse. Oboje stojimo iza iste stvari.

Tko ste vi?

To pokriva vlada Sjedinjenih Država. Ostanite gdje jeste. Bit ću tamoza petnaest minuta.

Dovraga i to što pokriva vlada Sjedinjenih Država\ pomisli Val tresući se. Spustila je slušalicu. Vlada Sjedinjenih Država ima bolje načine da se predstavi... Mora izaći! Što znači petnaest minuta? Je li to stupica? Čekaju lije već ljudi dolje čekaju li da vide hoće li potrčati? Nema izbora!

Utrčala je u kupaonicu, zgrabila torbu sa stolice i ubacila svoje stvari. Obukla se za nekoliko sekunda, pa svu preostalu odjeću ugurala u torbu; s radnog stola je zgrabila ključ sobe, potrčala do vrata i stala. Bože! Hotelski

papir s brojem zrakoplovstva! Dojuri do stola, zgrabi papir pored otvorenog telefonskog imenika i ubaci ga u torbu. Bacila je nekoliko divljih pogleda po sobi ima li još nešto? Ne. Izišla je iz sobe i hodnikom brzo odšetala do dizala.

Dizalo se izluđujuće zaustavljao na svakom katu, gdje su ulazili muškarci i žene, uglavnom muškarci s napuhanim vrećicama ispod očiju; nekoliko žena je izgledalo iscrpljeno, nepokretno. Nekolicina ih se očito poznavala, drugi su odsutno kimali, a pogledi im lutali do plastičnih pločica s imenima, koje su nosili. Val je shvatila da se u hotelu održava nekakva konferencija.

Otvorila su se vrata nekoliko dizala; ukrašeno predvorje na desnoj strani vrvjelo je ljudima. Glasovi pozdrava, pitanja, odgovora, uputa. Val je oprezno prišla velikom predvorju, gledajući u kontroliranoj panici da li netko gleda u nju. Na zidu se nalazio natpis s velikim slovima na staklu: DOBRO DOŠLI: PRODAVAČI CVIJEĆA. Ispod je slijedio popis sastanaka i aktivnosti.

Hej, slatko lice reče krupni muškarac crvenih očiju, koji je stajao uz Val. Vi ste neine.

Oprostite?

Mi nosimo oznake, princezo!

Valerie je prestala disati; zurila je u čovjeka čvrsto držeći ručku torbe, spremna sručiti mu je u lice i pojuriti do staklenih vrata udaljenih desetak metara. Nemam predstavu o čemu govorite.

Ime, princezo! Gdje je vaš cvjetni duh? Kako vas mogu zamoliti dadoručkujemo zajedno, ako vam ne znam ime?

O... pločica s imenom. Žao mi je.

Koja je vaša regija, divni stvore?

Regija? Valerie je bila zbunjena, ali samo na trenutak. Odjednom se nasmiješila. Zapravo, ja sam nova tek sam jučer primljena na posao.

Rekli su mi da ću upute dobiti na recepciji, ali je tamo toliko ljudi da nećunikad tamo stići. Dakako, s vašim ramenima mogla bih i uspjeti prije negobudem otpuštena.

Zgrabite me, princezo! Ova su ramena poluprofesionalno guralaloptu. Krupno građeni trgovački putnik bio je vrlo djelotvoran u uložiputujućeg ormara. Stigli su do recepcije i on je primjerenom zaurlao, pravilav prije osvajanja. Hej, momak! Momče? Trgovački putnik, uvukavšitrbuh, cerekao se Vali.

Ne, sir da, madaml rekao je zbunjeni recepcionar koji uopće nije bio zaposlen. Aktivnost je bila ispred, a ne za recepcijom.

Valerie se nagnula, očito s namjerom daje recepcionar čuje kroz opću buku. Stavila je ključ na pult i izvukla tri novčanice po 50 dolara. To bi trebalo biti dovoljno za jednu noć bez drugih troškova. Ostalo je vaše.

Hvala vam, madam.

Treba mi usluga.

Svakako!

Ja sam gospođa DePinna uostalom, to kaže i ključ.

Što želite da učinim, madam?

Posjetila bih prijatelja koji je upravo operiran. Možete li mi reći gdje je bolnica Lebanon?

Lebanon? U Bronxu, mislim. Negdje na Grand Concourseu. Znat ćesvaki vozač taksija, madam.

Ime je gospođa DePinna ponovi Valerie.

Da, gospođo DePinna, hvala vam.

Valerie se okrenula snažno građenom crvenookom trgovačkom putniku, opet nasmiješena. Žao mi je. Očito sam u krivom hotelu, kriva kompanija, možete li to sebi predstaviti? Inače bi bilo divno. Hvala vam na pomoći. Okrenula se i brzo probila kroz gomilu do rotirajućih vrata.

Ulica je tek počela oživljavati. Valerie je brzo hodala i zaustavila se ispred male, elegantne knjižare; odlučila je pričekati unutar uvučenih vrata. Priče koje je slušala cijelog života nisu bile samo o nužnosti ostavljanja lažnih tragova, već i o potrebi da se zna kako neprijatelj izgleda.

Taksi se dovezao do St. Regisa, a stražnja su se vrata otvorila prije nego su se kola zaustavila. Jasno je vidjela putnika koji je plaćao račun nemajući vremena

čekati da mu se uzvрати novac. Brzo se uspeo stubama i prošao kroz staklena vrata. Bio je bez šešira, neuredne plavkaste kose, odjeven u platnenu jaknu i svijetloplave ljetne jeans hlače. To je bio neprijatelj. Valerie je to sada znala i prihvatila. Ali je teško mogla prihvatiti njegovu mladost. Bio je u dvadesetim godinama, jedva više od dječaka.

Lice mu je bilo oštro, ljutito, oči hladne udaljeni bljesci čelika na suncu. "Wie ein Hitlerjunge," pomisli Val, krenuvši.

Automobil je projurio pored nje, prema hotelu; za nekoliko sekunda čula je škripu kotača i očekivala čuti tresak. Poput drugih pješaka i ona se okrenula da pogleda. No dvadeset metara od nje, smeđa kola su se zaustavila. Na vratima i na prtljažniku pisalo je jasnim crnim slovima U. S. ARMY. Časnik u odori je brzo izašao. Gledao je u nju.

Ona poče trčati.

Converse je sjedio uz prolaz, u sredini vagona. Dlanovi su mu se znojili dok je okretao stranice malog crnog molitvenika koji je pronašao u omotnici zajedno s putovnicom, hodočasničkim pismom i otipkanom stranicom uputa, na dnu koje je stajalo: Upamtite, poderite, bacite u toalet i pustite vodu prije imigracije u Oldenzaalu.

Upute su bile nepotrebne, čak su ga zbunjivale. Međutim, činjenice o ocu Williamu Wilcristu bile su jezgrovite i upamtio ih je već poslije drugog čitanja. Wilcrist je imao trideset osam godina, studij je završio u Fordhamu, a viši akademski teološki stupanj postigao je na Katoličkom sveučilištu u Washingtonu. Zaređen je u Sv. Ignaciju u New Yorku, bio je aktivistički svećenik, a sada radi u Crkvi svetog sakramenta u Los Angelesu.

Govoreći konkretno, sada su ga ulovili, pomisli Joel gledajući u potiljak čovjeka u prednjem dijelu vagona, čovjeka koji se pridružio onome koji je stajao pored stupa na peronu u Amsterdamu. Nesumnjivo je da prvi čovjek sada gleda u stražnji dio njegove glave, sa sjedišta odostraga, razmišljao je Converse, okrenuvši novu stranicu u molitveniku. Gledajući površno, sve se sjatilo protiv njega, ali postoje i faktori koji se ne vide. Naime, on je znao tko su mu krvnici, a oni nisu znali da on zna. Faktor je stanje svijesti na koje se i u prošlosti oslanjao.

Vlak je putovao na sjever, pa na istok; još do stanice prije Oldenzaala, pa prijelaz preko Rajne u Njemačku. Vlak je ušao u stanicu Deventer i malo zatim krenuo dalje; ostala je još jedna, grad Hengelo. Čula se najava i Joel je ustao prije ostalih putnika; okrenuo se i odšetao do stražnjeg dijela vagona. Kad je prolazio

pored čovjeka koji je stajao pored stupa, primijetio je da lovac Akvitanije gleda ravno ispred sebe, tako ukočena tijela da se jedva pomicalo s kretanjem vlaka. Converse je takvo držanje tijela vidio mnogo puta, na suđenjima i u direktorskim salama; uvijek su to bili nesigurni svjedoci i nesigurni pregovarači. On puze iz duboke rupe u zemlji, zemlju hvata dlanovima, noćima je vršio pripreme. Žičana ograda je u daljini, kiša pada, patrole zabrinute, uplašene u strahu od svakog zvuka ili šuma koji nisu mogle odmah prepoznati. Trebalo mu je još samo jedan pokret i uspio je... On može doći do ograde!

Doći u Osnabriick sam.

Toalet je bio slobodan; otvorio je vrata, ušao, izvukao stranicu s uputama. Presavio ju je, razderao na komadiće i bacio u zahodsku školjku, istodobno pritisnuvši nožnu papučicu za vodu. Papirići su nestali s vodom; okrenuo se vratima i čekao.

Iz vanjskih zvučnika čula se druga najava dok je vlak usporavao. Zvukovi stopala koja su se okupljala dopirali su s udaljenosti nekoliko centi

metara od vrata. Vlak se zaustavio; osjećao je treperenje tijela u pokretu, dok su putnici razmišljali o kući, odmoru i nizozemskom pandanu martinija.¹⁰² Treperenje je nestalo; zvukovi otišli dalje. Converse je odškrinuo vrata. Ukočeni lovac više nije bio na svom sjedištu. Sada!

Joel je iskliznuo iz toaleta i brzo zakoračio na otvoreni prostor između vagona, ispričavajući se onima koji su nadirali odostraga. Brzo je ušao u vagon i krenuo prolazom između sjedišta. Približavajući se posljednjim redovima opazio je prazno sjedište dva sjedišta nasuprot platformi i krenuo tamo, te sjeo pored prozora, s rukom ispred lica, virkajući kroz prste.

Akvitanij skije lovac žurio naprijednatrag, dovoljno agresivan da zaustavi trojicu muškaraca koji su izlazili leđima okrenuti prema njemu; uslijedile su brze isprike. Lovac se okrenuo prema vlaku iserpivši mogućnosti vezane uz putnike koji su odlazili. Vratio se u vlak, a lice mu je bilo naborano, mapa koja se raspada.

Više, pomisli Converse. Želim više. Želim te ispruženog, kao što su to i patrole bile. Budi preplašen, zabrinut, napet do besvijesti!

Stigli su u Oldenzaal, pa ga zatim napustili. Vlak je prelazio Rajnu štropoćući kao da prelazi preko bubnjeva. Lovac je silnim zamahom otvorio prednja vrata, suviše uspaničen da bi bilo što drugo učinio osim brzog pogleda, a onda se vratio svom kolegi. Poslije nekoliko minuta stigla je Sonderpolizei koja čuva granicu. Pomno su zagledali u svakog muškaraca nejasna opisa; tuceti ljudi u odorama

prolazili su kroz vagone. Bili su učtivi, nema sumnje, ali su ipak izazivali ružne uspomene iz proteklog vremena. Converse je pokazao putovnicu i pismo na njemačkom, adresirano savjesti Nijemaca. Policajac je načinio tužnu grimasu, kimnuo i prišao drugom sjedištu. Odore su otišle; minute su se pretvorile u sate. Kroz prozore je mogao gledati u prednja kola, u dvojicu lovaca nekoliko redova dalje od njegova sjedišta. Opet su se odijelili; jedan naprijed, drugi otraga. Sad.

Joel je ustao, pretvarajući se da provjerava red vožnje. Ostat će tu sve dok bude morao, dok ga ne opazi jedan od lovaca. To nije potrajalo ni deset sekunda. Kad je Converse još spustio glavu da tobože pročita naziv neke postaje, na brzinu je ulovio figuru koja se kretala. Joel je krenuo. Čovjek iza stakla je odmah nestao s vidika. To je bio znak koji je čekao, trenutak za brzu akciju.

Okrenuo se i odšetao do stražnjeg dijela vagona, otvorio vrata i preko tamnog štopotavog prostora došao do vrata drugog vagona. Ušao je i brzo krenuo prolazom do kraja, ponovivši to u nekoliko vagona, okrećući se u mraku da vidi ono stoje očekivao vidjeti, stoje htio vidjeti. Čovjek gaje slijedio. Stražarje napustio položaj za vrijeme proloma oblaka. Još nekoliko sekunda i on će stići do bodljikave žice.

Dok je trčao kroz treća kola, dio putnika gaje gledao. Svećenik koji trči. Većina se okrenula na sjedištima da vidi ne radi li se o nečem hitnom, a kako takva slučaja nije bilo, zbunjeno su tresli glavama. Došao je do vrata, otvorio ih, zakoračio u sjenu i iznenadio se onim što vidi. Ispred njega, umjesto još jednih vrata vagona zastakljenih u gornjem dijelu, nalazila se ploča od teškog drveta, na kojoj je iznad velike čelične ručice, u sredini, pisalo: FRACHT.m Onda je čuo najavu preko zvučnika.

Benthem! Nachste Station, Benthem!

Vlak je usporavao. Približavaju se prvoj od dvije stanice do Osnabrucka. Joel se povukao u najmračniji kut i samo oprezno provirivao kroz prozor, uvjeren da ga ne može vidjeti čovjek koji gleda u odraz svjetla na staklenoj ploči. Ono stoje ugledao opet gaje iznenadilo, ali ne zbog aktivnosti, već zbog neaktivnosti. Lovac nije prilazio vratima; umjesto toga je sjeo, licem u smjeru vožnje, kao putnik koji je našao ugodnije sjedište. Vlak se zaustavio. Putnici koji su nakanili sići ispred su oblikovali red... ispred.

Iznad ovih posljednjih vrata bio je natpis koji nije znao pročitati, a koji je očito bio tu da obavijesti putnike da kroz njih ne mogu ići. Bio je u kavezu, čeličnom kavezu koji se opet počeo kretati, dok su kotači skupljali brzinu na

tračnicama. Jureći zatvor iz kojega nema izlaza. Converse je iz džepa na košulji izvukao cigarete. Bio je tako blizu bodljikavoj žici; mora misliti!

Zveka? Ključ... zasun. Otvorila su se teška drvena vrata s natpisom FRACHT i pojavila se figura krupna čovjeka ispred kojega je išao trbuh, na vrijeme najavljujući vlasnika.

Eine Zigarete fur Sie, wahrend ich zum Pinkeln gehe!104 rekao je željeznički čuvar smijući se, dok je preko kratkog tamnog hodnika prilazio vratima. Dann ein Whisky,ja?'os

Nijemac je išao po piće i premda je vrata svog područja povukao, ipak ih nije sasvim zatvorio; bio je to miran čovjek, čuvar koji smatra da nema što čuvati. Joel je gurnuo teška vrata i ušao unutra znajući što će se dogoditi; to se mora dogoditi onog trenutka kad čuvar prođe pored lovca na putu po ein whisky.

Joel je ugledao šest zapečaćenih sanduka i desetak kaveza sa životinja

1Sma uglavnom pasa i nekoliko mačaka sklupčanih u kutovima i ispruženih kandža čim čuju lajanje i zavijanje pasa. Jedino svjetlo dolazilo je od gole žarulje koja se njihala na debeloj žici sa stropa, iza kaveza izrađenog za čovjeka, od žičane mreže u uglu teretnog vagona. Converse se sakrio iza sanduka blizu vrata. Zavukao je ruku ispod svojih svećeničkih halja i izvukao pištolj s prigušivačem.

Vrata su se otvorila oprezno, milimetar po milimetar oružje se pojavilo prije ruke. Konačno se pojavio čitav čovjek, pješak Akvitanije.

Joel je dvaput pritisnuo obarač ne vjerujući jednom pucnju. Ruka se trgnula i naglo povukla iza ruba poluotvorenih vrata, ispustivši oružje; iz rane lovčeva zglavka prsnula je krv. Converse je skočio iza sanduka patrola je njegova, a isto tako i dio ograde od bodljikave žice! Popet će se nekako i uzverati preko nje! Kamenje razbio prozor vojničke barake! Staccato baražne vatre i mitraljeza zasipao je područje na kojemu nije bio! Sekunde, samo sekunde, i on je vani!

Joel je čovjeka bacio na pod, zgrabio mu vrat, a koljenom pritiskao prsa malo produženog stezanja i čovjek Akvitanije bio bi mrtav. Cijev pištolja držao je na njegovoj sljepoočnici.

Govoriš li imalo engleski?

Ja! iskašljao je Nijemac. Ja... govorim engleski.

Kako glase tvoje zapovijedi?

Pratiti vas. Samo vas pratiti. Nemojte pucati! Ja sam AngestelltelJa ništa ne znam!

Što si?

Unajmljen čovjek!

Akvitanija!

Što?

Čovjek nije lagao; bilo je suviše unezvjerenosti i panike u njegovim očima. Converse je podigao pištolj i sručio ga u Nijemčevo lijevo oko, pritiskujući izrupičanu cijev prigušivača duboko u očnu šupljinu.

Reći ćeš mi točno što ti je rečeno da uradiš! Istinu ja ću znati stojelaž a ako budeš lagao, lubanja će ti biti rasuta po cijelom zidu! Govori!

Pratiti vas!

I?

Ako napustite vlak trebalo je da telefoniramo Polizei\ Onda... zapovijed je bila da vas ubijemo prije nego oni dođu. Ali ja to ne bih učinio! Kunem se svojim Kristom da ja to ne bih nikad učinio! Ja sam dobar kršćanin. Ja čak volim Židove! I nezaposlen sam!

Joel je tresnuo pištoljem u čovjekovu lubanju patrola je likvidirana! Sada se može popeti preko ograde! Povukao je Nijemca iza sanduka i čekao. Koliko nemoguće je reći; vrijeme je izgubilo značenje. Čuvar se vratio, svakako pijaniji nego trezniji, i našao utočište u svom uredu od žičane mreže s jednom jedinom žaruljom.

Drugi kavezi nisu bili tako vedri. Miris ljudske krvi i znoja bilo je više nego što su psi mogli podnijeti; počeli su reagirati. Za nekoliko minuta željeznički vagon s oznakom FRACHT postao je ludnica; životinje su sada bile histerične psi su kevetali, kezili se, lajali, bacali se na kaveze; mačke su, izazvane psima, vrištale, puhale savinutih leđa i uzdignutih dlaka. Čuvar je bio zaprepašten i uplašen. Spustio je rezu u utočištu od žičane mreže, pa niz grlo uputio novu rundu whiskyja, ne bi li mu postalo bistrije što se dešava u tom sranju od vagona. Zurio je u kaveze, razrogačenih očiju iznad mesnih nabrekline. Dvput je pogledao na ručicu iza stakla na zidu vagona, desetak centimetara iznad stola, iznad njegove ruke. Trebao je samo podići poklopac i povući ručicu.

Rheine! Ndhste Station, Rheine!

Vlak se zaustavio i Converse je pojurio prema vratima; njegova kretnja je izazvala životinje u kavezima. Povukao je kvaku, otvorio teška vrata i utrčao u prednja kola. Trčao je prolazom svećenik koji je očito zauzet nekim dobrotivim poslom i ispričavao se jureći pored putnika koji su se spremali sići, nošen vrućom namjerom i željom da pobjegne iz vlaka prije nego što se pronađe tijelo ranjena

čovjeka, povuče ručica i podigne uzbuna. Došao je do izlaza i skočio na peron; ogledao se oko sebe, pa otrčao u zasjenjeni dio stanice.

Bio je slobodan. Bio je živ. Ali kilometrima daleko od stare žene koja čeka na svog svećenika.

Valerie nastavi trčati, suviše uplašena da bi se osvrnula, a kad se konačno prisilila na to, ugledala je časnika kako se prepire s vozačem vojnih kola. Na uglu Avenije Madison, opet se okrenula; časnik je trčao za njom, smanjujući udaljenost svakim korakom. Pretrčala je ulicu baš kad su se promijenila svjetla, a trubljenje sirena pratilo je ljutnju nekolicine vozača.

Desetak metara dalje taksi se zaustavio uz pločnik, a sjedi čovjek je letargično izlazio zakoračivši na pločnik, umoran i nespreman da prihvati jutro. Val je potrčala natrag preko ulice, u promet, i stigla do taksija; otvorila je vrata i ušla dok je iznenađeni sjedi čovjek primao ostatak.

Hej, lady, vi luda? zaurkao je crni vozač. Trebalo bi da se služitenogostupom! Hoćete da vas autobus izravna!

Žao mi je! uzviknu Val, uronivši što niže u sjedište. Dovraga sve!

Moj muž trči ulicom za mnom, a ja više ne želim da me tuče! Ozlijeden sam. On je on je časnik.

Sjedokosi je lupnuo vratima iza sebe, ali sada snagom učesnika u desetoboju. Vozač taksija se okrenuo i pogledao, a njegovo krupno crno lice bilo je sumnjičavo. Vi govorite istinu?

Cijelo sam jutro povraćala od udaraca koje sam noćas dobila.

Časnik? U vojsci?

Da! Hoćete li, molim vas, otići odavde? Val je uronila još dublje.

Sad je na uglu! Prijeći će ulicu vidjet će me!

Nema žurbe, madam reče vozač, koji je mirno preko sjedišta pritisnuo kvake na stražnjim vratima. O, imali ste pravo. Eno ga, trči kaoludak. A pogledajte sve te trake! Da ne povjerujete u sve to konjsko govno oprostite, madam. On je nekakav mršavko, nije li? Većina zaista loših ljudi su mršavci, mršave kožonje, to je sve na njima. Loš karakter mršavčovjek. Oni to kompenziraju tako kaže psihijatrija, znate.

Vozite odavde!

Zakon je jasan, madam. Dužnost je svakog vozača medaljonskih kola štiti dobrobit svojih putnika... Bio sam pješadijsko gundalo, madam, i proketo dugo čekam baš na ovakvu priliku. Imam doista dobar razlog. Hoću reći, dovoljno je ono što ste mi rekli. Vozač je izišao iz kola. Tijelo je odgovaralo njegovu licu; zaista je

bio golem čovjek. Val jes užasnutim iznenađenjem gledala kako je crnac zaobišao kapu motora i, na pločniku, viknuo: Hej, kapetane! Dođi ovamo, k meni! Ti tražiš vrlolijepu lady! Možda svoju ženu?

Što? Časnik je dotrčao do Crnca.

Dobro, kapetane! Bojim se da ti ne mogu salutirati jer mi je odora na tavanu kad bih imao tavan ali želim da znaš daje akcija traži uništiti uspješno završena. Biste li se ukrcali u moj džip, siri

Časnik pojuri prema taksiju, ali ga je vozač naglo zgrabio, okrenuo ga, pa najprije udario šakom u trbuh, a onda koljenom u prepone, da bi završio zadatak sručivši šaku u časnikova usta. Val je lovila zrak; dok je padao na pločnik, krv je obuhvatila cijelo časnikovo lice. Vozač je utrčao u kola, zatvorio vrata i povukao ručicu za brzinu; taksi je brzinom metka upao u promet.

Bobro, bobrol reče vozač karikirajući južnjački dijalekt. Doista dobro, dobro! Baš mije bilo fino! Ima li neka adresa, madam? Sat je uključen.

Ja... nisam sigurna.

Počnimo s najosnovnijim. Gdje želite poći?

Do telefona... Zašto ste to učinili!?

To je moja briga, ne vaša.

Vi ste bolesni! Mogli bi vas uhititi!

Zbog čega? Što putnika štitim od napada? Taj loš karakter je zapravo otrčao prema mojim kolima, a vibracije nisu bile dobre, ni najmanje dobre.

Osim toga, u blizini nema munje.

Pretpostavljam da ste bili u Vijetnamu reče Val nakon kraće šutnje, gledajući u veliku glavu crne kose ispred sebe.

O, da. Imao sam taj privilegij. Lijep pejzaž, madam, tamo, krasnodrveće, ptice cvrkuću.

Što ste vi mislili o generalu Delavaneu? O generalu Georgeu Marcusu Delavaneu?

Kola su odjednom silovito skrenula, a vozač svom snagom pritisnuo kočnice; taksi se tako naglo zaustavio daje Val bila odbačena na gornji rub prednjeg sjedišta. Velika crna glava se naglo okrenula, a poput ugljena crne oči bile su pune bijesa i gnušanja, s onim nepogrešivim dubokim strahom koji je Valerie toliko puta ugledala u Joelovim očima. Okrenuo se upravljaču i jednostavno rekao: Nisam mnogo razmišljao o generalu, madam. Koju adresu, gospo? Sat trči.

Ne znam... Telefon, moram stići do telefona. Hoćete li me pričekati?

Imate li novaca? Ilije kapetan sve uzeo? Postoji granica moje brige,lady. Ja ne dobivam nikakvu kompenzaciju za učinjena dobra djela.

Imam novaca. Bit ćete dobro plaćeni.

Pokažite mi novčanicu.

Valerie posegnu u novčanik i izvuče novčanicu od sto dolara. Hoće li to biti dosta? upita ga.

To je fino, ali nemojte to činiti u svakom taksiju kada ste u žurbi.

Mogli biste završiti u BedStuyju108 kao prokleta lijep leš.

Telefon, molim vas.

Vaš sat, lady.

Zaustavili su se kod telefonske govornice na uglu Madisona i Sedamdeset osme ulice. Valerie je izišla i iz torbice izvukla hotelski papir s telefonskim brojem Zrakoplovstva. Ubacila je kovanicu i čekala.

Zrakoplovstvo, Regrutno zapovjedništvo, Denver javila se telefonistica.

Pomislila sam da biste mi možda mogli pomoći, gospođice rekla je

Val, nemirnim očima prateći promet i tražeći smeđa kola s crnim slovima

U. S. ARMY preko vrata. Pokušavam pronaći jednog časnika,

rođaka,zapravo...

Samo malo, molim vas. Prebacit ću poziv.

Osoblje Denverske jedinice začu se drugi muški glas. Zapovjednik Porter.

Zapovjednice, pokušavam naći jednog časnika ponovi Valerie.

On je moj rođak koji mi je ostavio poruku kod tetke da želi sa mnomrazgovarati.

Gdje u Coloradu, madam?

Dakle, ne znam.

Springs? Akademija? Lowry Field ili možda Chevenne Mountains?

Ne znam je li u Coloradu, zapovjednice.

Zašto ste onda nazvali Denver?

Bili ste u telefonskoj knjizi.

Tako. Vojnik je oklijevao. A taj je časnik ostavio poruku da vasželi vidjeti?

Da.

A nije ostavio adresu ili telefonski broj.

Ako je, moja tetka je to izgubila. Prilično je stara.

Postupak je ovakav, gospođice. Ako napišete pismo MPCu, Military Personnel Center u Zrakoplovnu bazu Randolph u San Antoniju,

Texas, te navedete što želite i napišete ime i čin tog časnika, pismo će bitiuzeto u postupak.

Nemam vremena, zapovjednice! Ja mnogo putujem sada zapravoizovem iz zračne luke.

Žao mi je, miss, takvi su propisi.

A ja nisam miss i moj rođak je general koji doista želi razgovarati samnom! Ja samo želim znati gdje je on, a ako mi to ne možete reći, zacijeloga možete nazvati i reći mu tko sam. Opet ću vas nazvati i dati vam brojgdje mi možete telefonirati. To je razborito, zar ne, zapovjednice? Najiskrenije, ovo je hitan slučaj.

General, madam}

Da, zapovjednice Porter. General Abbott.

Sam Abbott? Želite reći: brigadni general Samuel Abbott.

To je taj, zapovjednice Potter.

Porter, madam.

Upamtit ću to.

Dakle, ne vidim nikakvu povredu propisa o sigurnosti, miss madam. Svi znaju gdje je general Abbott. On je popularan časnik i često je unovinama.

Gdje je on, zapovjednice? Osobno ću mu reći da ste mi bili od najveće pomoći nama oboma.

Zrakoplovna baza Nellis u Nevadi, odmah izvan Las Vegasa. Zapovijeda razvijenim taktičkomanevarskim eskadrilama. Svi zapovjednicieskadrila završavaju obuku u Nellisu. On je ljudina... Mogu li dobiti vašeprezime, molim vas?

O, dobri Bože! Objavljuju posljednji poziv za ulazak u moj zrakoplov! Hvala vam, zapovjednice! Valerie je spustila slušalicu, dok su jojoči još pretraživale ulicu nastojeći odlučiti što da radi nazvati Sama ili pričekati? Odjednom je shvatila da ne može telefonirati; to bi značilo upotrebu kreditne kartice, navođenje polazišta i dolazišta poziva. Vratila se u taksi.

Lady, ja bih što prije krenuo odavde, ako se slažete rekao je vozaču čijem se glasu naslućivala tiha užurbanost.

O čemu se radi?

Imam policijski skener u taksiju, u slučaju da nastane neki problemu mom susjedstvu, pa sam upravo nešto čuo. Crnac, vozač taksija u smjerusjevera, izlemao je časnika, kapetana, na uglu Pedeset i pete i Madisona.

Na moju sreću, nemaju broj, niti znaju kompaniju, ali je opis prilično dobar.

Veliki crni kurvin sin sa šakom broj dvanaest, tako su se izrazili murjaci.

Hajdemo sada će Val. Mrzim što ću reći, ali to doista mislim: nemogu se nositi s ovim. Taksije pojurio i skrenuo istočno u Osamdesetuulicu. Moj muž optužuje vas?

Ne, tu nisam u opasnosti odgovori vozač. Mora da vas je dobroizudarao jer je jednostavno pobjegao i nije imao što reći. Blagoslovljenonjegovo bijelo srce. Kamo?

Da razmislim.

Mora otići u Las Vegas, ali se plašila i same pomisli povratka u zračnu luku Kennedv ili La Guardia. Onda se sjetila. Prije pet ili šest godina, ona i Joel provodili su vikend s prijateljima u Short Hillsu, New Jersev, kada je Joela nazvao Nathan Simon, rekavši mu da u nedjelju leti u Los Angeles radi sastanka u ponedjeljak ujutro. Svi će papiri biti upućeni zračnim ekspresom u hotel Beverly Hills. Joel je uzletio sa zračne luke Newark.

Možete li me odvesti u Newark?

Mogu vas odvesti na Aljasku, lady, ali u Newark?

Zračna luka.

To je već bolje. To je jedna od najboljih. Mislim da je i Newarkokay. Tamo imam brata i, pakla mi, još je živ. Skrenut ću, pa kroz park do

Šezdeset pete, a onda dolje do tunela Lincoln. Hoće li vas smetati ako opetuključim skener?

Ne, samo izvolite.

Čuli su se glasovi, bliži i dalji, a onda je vozač pritisnuo dugme i glasovi su postali jasni: Incident kod Pedeset pete i Madisona je negativan. Deseta stanica prekida akciju jer je žrtva odbila pomoć i odbila se predstaviti. Neka tako postupe i ostale patrole. Mi pomažemo onima koji sebi pomažu. Naprijed, dečki.

O, to je brat! viknuo je vozač s olakšanjem i zatvorio radio. Jesteli ulovili daje incident negativan? Tako su trebali lajati u Namu, na onim

velikim konferencijama za tisak kada su brojali mrtvace... Kad se toga sjetim, vjerojatno je on bio tamo ne s novinarima, već jedno od tjelesa. Izvukao se. Nikad ih nisu dobro zbrajali.

Valerie je teško pratila vozačeve polujasne riječi jer nije poznavala taj žargon. Onda se nagnula naprijed. Pitala sam vas o Namu. O generalu Delavaneu. Hoćete li mi reći nešto o njemu?

Prošla je gotovo minuta prije nego je crnac odgovorio, mekanim, gotovo sladunjavim glasom. Moja vozačka identifikacija gleda u vas, lady. Vozim vas u zračnu luku Newark to plaćate i to ćete dobiti.

Ostatak vožnje protekao je u tišini, a neki pritiskujući osjećaj straha krio se u svakom kutku taksija. Zar poslije svih tih godina, pomisli Val. O, Bože.

Konačno su se uvukli na parkiralište i Valerie je izišla. Vozaču je platila sto dolara više i zahvalila mu. Mnogo ste mi pomogli, vi to znate... Nikad neću znati zašto, ali ću misliti na to.

Kao što sam rekao, to mi je posao. Imam svoje razloge.

Htjela bih da vam mogu nešto reći, nešto što bi pomoglo.

Nemojte pokušavati, lady. Zeleno110 je dovoljno.

Ne, nije.

Dakako, dok ne dođe nešto bolje, ali to neće biti za moga vijeka...

Čuvajte se, gospođo. Mislim da imate veći problem nego većina nas. Rekliste previše, čega se ja, naravno, ne sjećam.

Valerie se okrenula i ušla u terminal. Redovi ispred šaltera bili su strašni, a prije nego stane u neki red valja ustanoviti u koji. Poslije dvadeset minuta bila je u pravom redu, a sat kasnije imala u ruci kartu za Las Vegas na Americanu, let u 12,30 sati; dakle, još sat čekanja prije ukrcaja. Vrijeme je da promisli ima li sve to smisla. Nije li se očajnički uhvatila za čovjeka kojeg je jednom upamtila, a koji možda više nije isti. Promijenila je 20 dolara za dvije role četvrtiša, svaka po deset dolara. Nadala se da će to biti dovoljno. Ušla je u dizalo za drugi kat i prošavši pored trgovine došla do kraja hodnika, gdje su bili telefoni. Informacije u Nevadi dale su joj broj glavne telefonske centrale zrakoplovne baze Nellis. Odabrala je broj i zamolila daje spoje s brigadnim generalom Samuelom Abbotom.

Ne znam je li već u bazi reče operator.

O? Zaboravila je na razliku od tri sata. Vremenske zone.

Samo trenutak, ruje. Rane jutarnje vježbe.

Ured generala Abbotta, molim.

Mogu li razgovarati s generalom, molim vas. Ime je Parquette, gospoda Virginia Parquette.

Mogu li upitati s čim je u vezi? upita sekretarica. General je jako zauzet i sprema se poći na teren.

Ja sam rođakinja koju dugo nije vidio. Tragedija u obitelji.

O, strašno mi je žao.

Molim vas, recite mu da sam na Uniji. Možda se neće sjetiti mogaimena; prošlo je toliko godina. Ali ga možete podsjetiti da smo u starimdanima imali nekoliko divnih večera u New Yorku. Doista je jako hitno.

Željela sam da mu netko drugi telefonira, ali su mene izabrali.

Da da, svakako.

Čekanje je Valerie stavilo u posljednji krug pakla. Konačno je čula klik, a onda je uslijedio glas kojeg se sjećala. Virginia... Parquette? Da.

Ginny iz New Yorka? Večera u New Yorku?

Da.

Vi ste žena, ne sestra.

Dal

Dajte mi broj. Telefonirat ću vam za deset minuta.

Ovo je vanjski telefon.

Ostanite tamo. Broj.

Pročitala je broj i dala mu. Spustila je slušalicu, zaplašena, pitajući se što je učinila, ali znajući istovremeno da nije mogla učiniti ništa drugo. Sjedila je u plastičnoj stolici pored telefonskog aparata, gledajući u dizala i zureći u ljude koji su izlazili i ulazili u trgovine, bar, restoran. Nastojala je ne gledati na sat; prošlo je dvadeset minuta. Zazvonio je telefon.

Da?

Valerie?

Dal

Htio sam izići iz ureda previše prekida. Gdje si ti? Znam po brojupošte da si u New Jersevu.

Zračna luka Newark. U dvanaest i trideset letim za Las Vegas. Moram te vidjeti!

Pokušao sam ti telefonirati. Talbotova sekretarica mije dala broj...

Kada?

Prije dva dana. Bio sam u Mojaveu na manevrima i previše zaposlenda bih uključio radio ni novine nismo imali. Javio se muškarac i kada jerekao da te nema, prekinuo sam vezu.

To je bio Roger, Joelov otac. On je mrtav.

Znam. Kažu daje to najvjerojatnije samoubojstvo.

Nije! Ja sam vidjela, Same! Vidjela sam Joela! Sve su to laži!

To je ono o čemu trebamo razgovarati odgovori joj general. Nazovi me kad stigneš ovamo. Isto ime. Ne želim te dočekati u zračnoj luci; tamo me poznaje previše ljudi. Smislit ću mjesto gdje ćemo se sastati.

Hvala ti, Same! odvrati Valerie. Ti si sve što nam je ostalo.

Nama?

Za sada, da. Ja sam sve stoje njemu ostalo.

Converse je gledao iz najdaljeg ugla željezničke stanice dok je vlak za Osnabruck odlazio. Očekivao je da će svakog trena čuti pištaljku kako para zrak perona u mirnoj noći, da će se vlak zaustaviti, a zgroženi, polupijani čuvar izjuriti iz teretnog vagona, vrišteći. Ništa od toga nije se dogodilo. Zašto? Je li čuvar bio više nego polupijan? Jesu li ga glasovi ljutih životinja još više privukli boci, jačajući tako njegovu odlučnost da ostane u sigurnosti kaveza? Ili je možda ugledao nejasnu sjenu kako na prigušenu svjetlu trči prema vratima? Ili ništa od toga, budući da onesviješteno tijelo nisu otkrili ni drugi, ni ono samo sebe? Tada je Joel shvatio da postoji i druga mogućnost, okrutna. Vidio je figuru kako trči od drugog prema posljednjem vagonu. Joelu se učini kako se figura gotovo bacila između sjedišta, u trku. Lice je pritisnula o staklo. Koju sekundu poslije, čovjek se naslonio iznad donjeg dijela prvog izlaza. Korake su mu blokirala velika teška vrata. U ruci je imao pištolj koji je držao sa strane, preko čela, dok je žmirkao u svjetla stanice i piljio u sjene.

Odjednom se ubojica odlučio. Zgrabio je metalni rub i skočio preko zaštitne ograde, bacivši se na zemlju; po šljunku se otkotrljao od vlaka koji je grabio brzinu. Lovac Akvitanije bio je unezvjeren; nije se usudio izgubiti plijen, nije se smio usuditi ne izvršiti svoj zadatak.

Converse se okrenuo oko ugla i tamnom stranom zgrade otrčao do parkirališta. Putnici koji su izašli iz vlaka startali su motore svojih automobila ili ulazili u njih. Dva para brbljala su blizu drugog perona, očito čekajući da netko dođe po njih. Ubrzo su se pojavila kola; ljudi su mahnuli i za nekoliko trenutaka sve četvero bili su u kolima, smijući se dok su kola ubrzavala. Parkiralište je bilo napušteno, stanica zatvorena. Jedino je reflektor s krova osvjetljavao prazninu. Niz visokih stabala iza prostora nasutog grubim šljunkom doimao se golemim neprodornim zidom.

Držeći se sjene Joel je pretrčavao od jednog sjenovitog prostora do drugog, sve dok nije stigao do velikog, izdubljenog trijema na kraju zgrade. Leđima se

oslonio o opeku i čekao držeći pištolj u ruci sa strane i pitajući se hoće li ga morati upotrijebiti i hoće li imati priliku upotrijebiti ga.

Čula se eksplozija, a potom je metak odvalio komad kamena lijevo od njegove glave! Bacio se nadesno i otkotrljao po šljunku, držeći se što dalje od svjetla reflektora. Još su tri eksplozije podigle u zrak kamenje i zemlju pored njegovih nogu. Stigao je do grma tamnih biljaka i bacio se u nj, znajući instinktivno točno što mora učiniti.

Au! Auuu... Posljednji krik je završio uvjerljivim hropcem agonije

Onda je puzao kroz šipražje stoje brže mogao, kroz isprepletenu mrežu trnovita zelenja. Bio je barem tri metra dalje od mjesta s koga je viknuo od glumljene boli. Oslonio se na koljena i stajao nepokretno, okrenut obasjanom prostoru iza grmlja.

Dogodilo se, kao što se dogodilo i mnogo prije, kada su tri djeteta u službenim pidžamama bezosjećajno ubila drugo dijete u džungli. Uplašene privlače posljednji zvuči koje čuju kao što je i sada bio privučen lovac Akvitanije. Čovjek je izišao iz mraka stražnje platforme željezničke stanice. S pištoljem u ispruženim rukama, hodao je ravno, neusiljeno, prema onom dijelu zelenila odakle su došli krici.

Converse je bešumno kopao po zemlji sve dok nije pronašao kamen veći od njegove pesnice. Čvrsto gaje držao i čekao, pozorna pogleda, osjećajući bubnjanje u prsima. Joel je bacio kamen visoko u zrak sa svoje desne strane.

Tupi udarac bio je dovoljno glasan. Vojnik Akvitanije se odmah sagnuo i ispaljivao metak za metkom dva, tri, četiri] Converse je podigao svoj pištolj i dvaput povukao obarač. Čovjek se okrenuo bez daha držeći se za trbuh, a onda se srušio.

Nije bilo vremena za razmišljanje, osjećaje ili razmatranje onoga što se dogodilo. Joel se podigao i dopuzao do šljunka, potrčao prema svom ubojici koji, na sreću, nije ostvario svoj naum; zgrabio ga za ruke i povukao u grmlje. Pa ipak, mora biti siguran. Kleknuo je i stavio prste na donji dio čovjekova vrata. Bio je mrtav. Likvidiran je još jedan izvidnik u ratu Akvitanije, suvremene Akvitanije, vojne konfederacije Georgea Marcusa Delavanea.

Nikoga nije bilo u blizini male stanice daje nekoga bilo, pucnjevi bi izazvali uzvike, dreku i zvuk stopala koja trče; pozvali bi policiju; a ona bi do sada već stigla. Koliko je daleko Osnabriick? Čitao je vozni red i nastojao pogoditi vrijeme, ali se sve dogodilo tako brzo i tako okrutno da nije upijao ono stoje pročitao. Do

Osnabrucka ima manje od jednog sata toliko je znao. Nekako mora prenijeti poruku do stanice u Osnabrucku,

ali kako?

Stigao je na platformu i bacio pogled na natpis: RHEINE. To je bio početak; brojao je samo stanice, ne imena. Onda je ugledao nešto u daljini iznad zemlje, visoko gore sa svjetlima iznutra. Kula! Takvih je kula vidio bezbroj u Švicarskoj i Francuskoj to su signalne stanice. Njima je bionačičkan pejzaž Euraila; one su kontrolirale vlakove koji jure kroz njihovesektore. Poče trčati niz prugu, ali se najednom zapitao kako izgleda. Šeširje izgubio, odjeća je bila prljava, ali mu je svećenički ovratnik još bio namjestu još je bio svećenik.

Došao je ispod kule. Otresao je odjeću i sredio se, zagladivši kosu; smirio se, ili je barem mislio da to dobro glumi, i počeo se uspinjati metalnim stubama. Kula je bila zaključana, a tri centimetra debela stakla, imuna na metke, bila su znak terorističkih vremena vlakovi koji jure vrlo su ranjiva meta. Približio se vratima i pokucao. Unutra su bila trojica muškaraca, nagnuta nad elektronske konzole; stariji čovjek se okrenuo od brojnih zelenih svjetala i prišao vratima. Provirio je kroz staklo i prekrizio se, ali nije otvorio vrata. Umjesto toga čuo je neku šuplju jeku, a onda glas iz zvučnika istog čovjeka: Was ist, Hochwtirden?"

Ne govorim njemački. Govorite li vi engleski?

Englander?

Da ja.

Čovjek se okrenuo svojim kolegama i nešto viknuo. Obojica su zatresla glavom, ali je jedan digao ruku i prišao vratima.

Ich spreche... malo, gospodin Englander. Nicht ući ovamo, verstehen!

Moram pozvati Osnabriick! Žena me čeka Fraul

Oh? Hochwiirden! Eine Frau?

Ne, ne! Vi ne razumijete! Zar nitko ovdje ne govori engleski?

Sie sprechen Deutsch?

Ne!

Warten Sie"2 reče treći čovjek pored konzole. Nasta brza razmjena riječi između dvojice muškaraca. Onaj koji je govorio malo opet se okrenuo prema vratima.

Eine Kirche reče čovjek tragajući za riječima. Crkva! Ein Pfarrer

svećenik! Er spricht English. Drei... tri Strassen... tamo! Nijemac jepokazao ulijevo; Joel je pogledao preko ramena. U daljini je bila ulica.

Razumio je; tri bloka niže je crkva, a i svećenik koji govori engleski; vjerojatno ima telefon.

Vlak za Osnabruck. Kada? Kad stiže tamo? Converse je pokazaona sat. Kada? Osnabruck?

Čovjek je pogledao na konzolu, pa se okrenuo Joelu i nasmijao. Zwolf Minuten, Hochwiirden!

Kako? Što?

Zwolf... dvanaest.

Dvanaest?

Ja!

Converse se okrenuo i odzveketao stubama. Došavši na čvrsto tlo, potrčao je što je najbrže mogao prema uličnim svjetlima u daljini. Trčao je sredinom ulice, držeći se za prsa i zaklinjući se po petstoti put da će se odreći cigareta. Uvjurio je Val da prestane pušiti; zašto nije i sam poslušao svoj savjet? On je neranjiv, eto zašto. Ili je, jednostavno, više brinuo za nju nego za sebe? Dosta! Gdje je ta prokleta crkva?

Bila je tu, na desnoj strani. Crkvice s lažnim tornjevima, smiješna izgleda, iza koje se nalazio župni dvor koji je izgledao kao ukrašena Quonsetova baraka."3 Joel je potrčao kratkom stazom do vrata, s ukrasom od strašnog raspela načinjenog od lažnog cirkuskog dragog kamenja Isus od rajnskog kamenja, 114 plešimo rock s Kristom i pokucao. Poslije nekoliko trenutaka vrata je otvorio preteški čovjek kerubinskog lica i s malo sijede kose, mada sasvim dotjeran.

Ah, Guten Tag, Herr Kollege.

Oprostite mi sada će Converse, bez daha. Ne govorim njemački.

Rečeno mi je da vi govorite engleski.

Ah, da, doista, trebalo bi biti tako. Novicijat sam proveo u majčinoj zemlji nasuprot otadžbini vi razumijete razliku. Uđite, uđite! Posjet kolege svećenika poziv je na Schnaps."5 Dodir vina možda bolje odgovara, zar ne? Opet majčina zemlja blaga i tako puno razumijevanja. Gle, vi ste privlačan mladi čovjek!

Ne baš tako mlad, oče reče Joel i uđe.

To je relativno, zar ne? Njemački je svećenik nesigurno ušao usvoju sobu za dnevni boravak. Opet su na crnom baršunu zidova visjelelažnim draguljima okićene figure; jeftino kamenje se sjalo, a lica svetacabila su nepogrešivo ženska. Što biste popili? Imam sherrv i muscatel, aza rijetke prilike porto koji čuvam za specijalne... Tko vas je poslao? Onaj pokvareni novak iz Lengericha?

Potrebna mi je pomoć, oče.

Veliki Isuse, kome nije potrebna? Je li ispovijed? Ako je tako, za ime Božje, dajte mi vremena do jutra. Ja volim svog Boga, svom dušom i snagom i srcem ali ako postoje grijesi mesa, onda su oni sotonini. Arhandelatmine!

Čovjek je bio pijan. Spotaknuo se o jastučić za klečanje i pao na pod. Converse je pritrčao i podigao ga, a zatim spustio na stolicu pored jedinog telefona u sobi.

Molim vas, razumijte me, oče. Ili me nemojte krivo razumjeti. Moram uspostaviti vezu sa ženom koja me čeka u Osnabrucku. Vrlo je važno\

Žena? Sotona! Lucifer s vatrenim očima! Vi mislite da ste bolji odmene?

Nikako. Molim vas. Potrebna mi je pomoć]

Trebalo je deset minuta molbi i moljenja, ali se svećenik najzad smirio i uzeo telefonsku slušalicu. Predstavio se kao čovjek Božji i Joel je za nekoliko trenutaka čuo ime koje mu je opet omogućilo da diše.

Frau Geyner? Es tut mir leid... Ub Stari svećenik i stara žena razgovarali su nekoliko minuta. Spustio je slušalicu i okrenuo se Converseu.

Čekala vas je rekao je namrgodivši se zbunjeno. Pomislila je da stemožda sišli na teretnom kolodvoru... Nekom teretnom kolodvoru.

Razumijem.

Ja ne razumijem. Tja, sotona ima svoje putove. Dobro, ona zna putovamo, pa će doći za pola sata ili tako nekako... Tako ste me otrijeznili, oče. Jesam li se ponio sramotno?

Nikako brzo će Joel. Iskazali ste dobrodošlicu čovjeku u nevolji, u tome nema ništa loše.

Hajdemo nešto popiti. Zaboravite na Schnaps i na čašu vina; to jedosadno, zar ne? U hladnjaku imam američkog bourbona. Vi ste Amerikanac, zar ne?

Da, a čaša bourbona bi mi sjajno došla.

Gdje ste se školovali, oče? upita ga svećenik.

Katoličko sveučilište u Washingtonu odgovori Converse, zadovoljan sobom stoji to upamtio i brzo odgovorio.

Dobri Bože, i ja sam tamo bio! uzviknu njemački svećenik. Gurali su me amotamo, razumijete. Sjećate li se kako mu je ime...?

Oh, dobri Bože! pomisli Joel.

Frau Hermione Gevner je stigla i preuzela Conversea zapravo mu je zapovijedala. Bila je mala žena, mnogo starija nego je Joel pretpostavljao. Lice joj

je bilo išibano vremenom i godinama, podsjetivši ga na ženu s amsterdamskog kolodvora, s velikim očima intenzivna pogleda. Ušao je u kola, ona je sjela iza upravljača i pojurila ulicom, postigavši brzinu od sto kilometara za nekoliko sekunda.

Cijenim sve što radite za mene reče Converse, uprijevši se nogamao pod.

To je ništa! uzviknula je starica. Ja sam sama spašavala časnikeiz zrakoplova koji su se srušili u Bremerhavenu, Stuttgartu i Mannheimu!

Pljuvala sam u oči vojnicima i svom snagom kolima nalijetala na barikade!

Nikad nisam promašila! Svinje me nisu mogle dotaći!

Htio sam samo reći da mi spašavate život i da sam vam zahvalan.

Znam da vam je Valerie vaša nećakinja i moja... moja bivša žena reklada nisam učinio one što se govori i rekla vam je istinu. Ja to nisam učinio.

Ah, Valerie! Slatko dijete, ali se na nju ne možeš previše oslonitija? Vi ste je se otarasili, jal

To se nije baš tako dogodilo.

Kako bi i moglo biti? nastavi Hermione Gevner kao da on nije nigovorio. Ona je umjetnica, a svi znamo kako su umjetnici nestabilni. I, dakako, otac joj je bio Francuz. Ja vas pitam, je li mogla biti u nepovoljnijem položaju? Francuzi! Europski crvi. Nepouzdan i kao i njihovo vino, koje je uglavnom u njihovim trbusima. Oni su svi pijandure, znate. To imje u krvi.

Ipak ste joj vjerovali kad sam ja bio u pitanju. Vi mi pomažete, spašavate život.

Zato jer smo mogli\ Znali smo da možemo!

Joel je gledao naprijed, na cestu, u okuke koje su se brzo smjenjivale, a kroz koje je stara dama vozila stotkom, uz nesnosnu škripu guma. Hermione Gevner uopće nije bila ono stoje očekivao, ali ništa nije onako kako on očekuje. Ona je stara, bilo je kasno noću, a osim toga, mnogo toga se zbilo u protekla dva dana i ona je morala platiti danak. Stare predrasude se bude kad su stari ljudi umorni. Možda će ujutro biti spremniji za razgovor, pri bistroj glavi. Jutro je početak novog dana, a i Valerie je obećala telefonirati u Osnabruck s vijestima od Sama Abbotta. Ona mu mora telefonirati! Sama treba obavijestiti o čudnom jeziku i riječima starca u Amsterdamu, gdje riječ može značiti i nešto sasvim drugo. Asasinacija! Val, nazovi me. Za ime Božje, nazovi me!

Converse je gledao kroz prozor. Minute su prolazile; kraj je bio miran, a tišina čudna.

Evo nas! viknula je Hermione Gevner, prebrzo skrenuvši na putkoji je vodio do trokatnice povučene od seoskog puta. Na temelju onoga što je Converse vidio, kuća je nekoć imala neku svoju uzvišenost, ako nzbog čega drugog, a ono zbog veličine i niza potkrovnih i tavanskih prozora. Na mjesečini je kuća izgledala poput vlasnice vrlo staro i istrošeno.

Uspeli su se trošnim drvenim stubištem do golemog trijema i prešli ga do vrata. Frau Gevner je brzo pokucala nekoliko puta, ustrajno; za nekolikosekunda vrata je otvorila još jedna stara žena, svečano kimnuvši dok su ulazili.

To je vrlo lijepo započe Joel. Ja želim da znate...

Ššš! Hermione Gevner je odbacila ključeve od kola u crvenu lakiranu zdjelu na stolu u hodniku i podigla ruku. Ovuda!

Converse ju je pratio do dvostrukih vrata; otvorila ih je i Joel je ušao za njom. Zaustavio se, zbunjen i zapanjen. Ispred njega, u velikoj viktorijanskoj prostoriji s prigušenim svjetlom, bio je niz stolica s visokim naslonima, a u svakoj je sjedila po jedna stara žena devet starica! Hipnotiziran, poče ih bolje promatrati. Neke su se slabo smješkale, druge drhtale od starosti i bolesti, očigledno senilne; a nekolicina ih je imala ozbiljan, napet izraz, jedna je čak sama sebi nešto pjevuckala.

Usljedila je provala slabašnog aplauza ruke tanke i posute venama, druge natekle mesom, pljeskale su s očitim naporom. Ispred žena su bile postavljene dvije stolice; Valeriena tetka pokaza rukom da su za njega i nju. Sjeli su, a aplauz je utihnuo i nestao u tišini.

Meine Schwestern Soldaten viknula je Hermione Gevner ustajući.

Heute Nacht..."Starica je govorila gotovo deset minuta, kadšto prekidana razbacanim aplauzom i izrazima zadivljenosti i poštovanja. Najzad je sjela. Nun, Fragen!"

Žene su govorile jedna za drugom slabašni, nesigurni glasovi, iako je nekoliko starica govorilo naglašeno, gotovo neprijateljski. A onda je Converse shvatio da većina žena bulji u njega. Postavljale su mu pitanja, jedna ili dvije prekrizivši se prije, kao daje bjegunac doista svećenik.

Hajde, moj prijatelju! uzviknu Hermione Gevner. Odgovorite damama. One zaslužuju uljudnost vaših odgovora.

Ja ne mogu odgovoriti na ono što ne razumijem tiho je prosvjedovao Joel.

Odjednom, bez upozorenja, Valerieina je tetka brzo ustala i pljusnula ga po licu. Takva taktika okolišanja ovdje vam neće pomoći! vrištala je, pa ga opet udarila tako da mu je njen prsten porezao kožu. Znamo da razumijete svaku riječ

koja je ovdje bila izgovorena! Zašto vi Česi i Poljaci mislite da nas uvijek možete praviti budalama? Vi ste kolaborirali! Mi imamo dokaze!

Starice su počele vikati, a njihova su izborana, iskrivljena lica bila puna mržnje. Converse je ustao; shvatio je. Hermione Gevner i svaka druga starica u toj sobi bile su lude ili senilne, ili i jedno i drugo. Živjele su u vremenu nasilja od prije četrdeset godina.

A onda, kao na nečiji luđački mig, otvorila su se vrata sobe i ušla su dvojica muškaraca. Jedan, u kišnom ogrtaču, držao je desnu ruku u džepu, a u lijevoj je nosio neku vrstu paketa. Drugi je muškarac imao mantil prebačen preko ruke; nesumnjivo je skrivao oružje. A onda se pojavio i treći, a Joel je zatvorio oči, stisnuvši ih svom snagom, dok mu je bol u prsima bila nepodnosiva. Treći je čovjek imao povez preko čela i jednu ruku u povelju. Converse je uzrokovao te dvije rane; toga je čovjeka posljednji put vidio u teretnom vagonu punom grozničavih životinja.

Prišao mu je prvi čovjek držeći pred sobom paket, debelu omotnicu bez poštanskih maraka. Bila je to omotnica koju je poslao Nathanu Simonu u New York.

General Leifhelm vam šalje svoje pozdrave, čak i izraze poštovanja rekao je čovjek naglašavajući riječ general, s tvrdim njemačkim g.

Peter Stone je promatrao dok je liječnik, dodijeljen od CIAe, zašao i posljednji konac u uglu časnikovih usta, a on, kapetan, nategnuto sjedio na stolici.

Treba popraviti most rekao je liječnik. Imam čovjeka u laboratoriju, koji će to uraditi za nekoliko sati, a zubar u Sedamdeset drugoj obaviti ostalo. Nazvat ću te kad se s njima dogovorim.

Kurvin sin! grmio je kapetan koliko je god glasno mogao, budućida mu je polovina usta bila tretirana novokainom. To je bio tenk, jebenicrni tenk! On nije mogao raditi za nju, on je samo prokleti vozač taksija.

Dakle, što je to?

Možda si mu potegnuo obarač, izazvao ga reče Stone, koji se udaljio nekoliko koraka gledajući u nekoliko stranica zabilješki. To se događa.

Što se događa? viknu časnik.

Prestani s tim, kapetane. Prekinut ćeš konce. Liječnik je držao hipodermičku iglu kao prijatnju.

Okay, okay. Časnik je sada govorio mirnije. Što na tvom ezoteričnom jeziku znači potegnuti obarač?

To je savršeno jasan engleski. Stone se okrenuo liječniku. Znateda više nisam zaposlen, pa mi dajte račun.

Kad budete u gradu jedna će večera sve podmiriti. Drugo je s laboratorijem i zubarom. Predlažem isplatu u gotovom. I skinite mu odoru.

Učinjeno.

Što...? Kapetan je zašutio ugledavši Stoneovu ruku u nenametljivoj pozi pred svojim grudima, kao da tom gestom govori časniku da šuti.

Liječnik je stavio instrumente u crnu torbu i pošao vratima. Nego, usput, Stone obrati se bivšem agentu CIAe hvala ti za Albanca. Njegova žena troši moskovske rublje kao luda za svaku boljku kojoj mogu naći ime.

Boljka je njen muž. On ima apartman u D.C.u o kojemu ona ništa ne zna, kao ni o nekim njegovim vrlo čudnim seksualnim običajima.

Neću nikad reći.

Liječnik je otišao, a Stone se vratio kapetanu. Kad si s ljudima poput njega, nikad ne govori više nego što moraš, uključujući i pitanja. Oni ne žele čuti i ne žele znati.

Žao mi je. Što si mislio kad si rekao da sam ja izazvao tu trupinu?

Ma hajde. Časnik s vrpcom progoni ulicom privlačnu ženu. Koliko je uspomena crnih uspomena navrlo tom čovjeku, koji ionako ne pokazuje suštu ljubaznost spram tvog soja?

Soj? Nikad nisam o sebi mislio kao o soju, ali znam što misliš... Držao si telefon kad sam došao ovamo, a zatim su bila još dva poziva. Što jeto bilo? Ima li traga toj ženi?

Ne. Stone je opet gledao u zabilješke, prevrćući stranice. Možemo pretpostaviti da se vratila kako bi s nekim uspostavila vezu s nekim ukoga ona i njen bivši muž imaju povjerenja.

Ona se zna kretati po Washingtonu. Možda netko na Hillu, "9 ili čaku vladi. Ili u Stateu.

Ne mislim tako. Kad bi poznavao bilo koga od takvih i mislio daće njegova priča izići na vidjelo prije nego mu netko prospe mozak, on bi izišao na površinu već prije nekoliko dana. Upamti, njemu su sudili, proglasili ga krivim i osudili ga.

A dosad je saznao ono što smo mi pronašli prije nekoliko mjeseci. Ne znamo gdje su, niti s kim razgovaramo.

Ili koga su unajmili doda Stone. Ili koga su ucijenili da učini ono što oni žele, a da ne odaju poslovnu tajnu. Sjeo je nasuprot časniku. Alije nekoliko drugih stvari

došlo na svoja mjesta. Sada imamo stil ponašanja i nekoliko dodatnih imena. Kad bismo mogli izvući Conversea i kombinirati ono što je on saznao s onim što mi imamo možda bi to bilo sasvim dovoljno.

Sto? Kapetan se naglo nagnuo naprijed na stolici.

Polako. Rekao sam daje to samo moguće. Razmišljam o nekim starim dužnicima, a kad sve to saberemo, ostat će jedno ili dva imena u koja se mogu pouzdati.

Zato smo te i uvukli u ovomirno će časnik. Zato jer ti znaš što treba učiniti, mi ne znamo... Što imaš?

Za početak, jesi li ikad čuo za glumca Caleba Dowlinga? Zapravo, on je Calvin, ali to nije važno, osim za kompjutore.

Znam tko je to. Igra oca u televizijskom programu Santa Fe. Mojažena i ja katkad pogledamo taj show. Stoji s njim?

Stone je pogledao na sat. Bit će ovdje za nekoliko minuta.

Šališ se? To me se jako dojmilo.

Možda će te se još više dojmiti nakon što razgovaramo s njim.

Isuse, informiraj me!

To je jedan od onih događaja koje smatramo da su poput munje izvedra neba, ali su sasvim logični. Redoslijed nije logičan... Dowling jebio u Bonnu, gdje je snimao film i sprijateljio se s Peregrineom. Slavna američka ličnost, et cetera. Osim toga, upoznao se s Converseom u zrakoplovu i osigurao mu hotelsku sobu. Ono što je najznačajnije, Dowling jebio inicijalna veza između Peregrinea i Conversea što nije dalo rezultata jer se upleo Fitzpatrick.

Tako?

Kad su ubili Peregrinea, Dowling je više puta telefonski nazivao veleposlanstvo nastojeći dogovoriti sastanak s vršiteljem dužnosti veleposlanika, ali bi ga stavili na listu čekanja. Najzad je uspio doturiti pisamce Peregrineovoj sekretarici, rekavši da se mora vidjeti s njom jer je vrlo važno. Sekretarica se sastala s njim i taj Dowling joj je bacio bombu ukrilo. Sudeći po svemu, on i Peregrine su se dogovorili da ako Converse telefonira veleposlanstvu i ugovori susret, na sastanak dolazi i Dowling.

Nije mislio da bi Peregrine mogao pogaziti svoju riječ. Drugo, Peregrine jerekao Dowlingu da u osoblju veleposlanstva ima nešto trulo, daje opazio vrlo čudno ponašanje. Jednom je incidentu prisustvovao i sam Dowling.

Rekao je da ima previše toga što nije normalno od Converseove zdravei lucidne konverzacije do činjenice da njega, Dovvlinga, nisu službeno ispitivali i da ga izbjegavaju kao jednu od posljednjih osoba koja je vidjela

Conversea. Osnovno je da misli kako Converse nije ni u kakvoj vezi subojstvom veleposlanika Peregrinea. Sekretarica je zamalo pala u nesvijest, ali mu je rekla da će s njim kontaktirati. Znala je šefa filijale u Bonnui nazvala ga. To sam učinio i ja, prije dva dana, rekavši mu da mi je Statedao supertajnu dužnost.

Je li potvrdio sve to?

Da. Pozvao je Dovvlinga, saslušao ga i počeo sam kopati. On izlazi s imenima, od kojih jedno već znamo, ali bit će i drugih. Upravo sam s njim razgovarao kad si ti došao. Dowling je sinoć doletio. On je u Pierreu, a ovdje će biti u jedanaest i trideset.

To je put reče kapetan, kimnuvši. Ima li još nešto?

Dvije druge stvari. Tebi je poznato kako smo nemoćno stajali predslučajem suca Anstetta i kako je izgrađen snažan i uvjerljiv predmet dajeto ubojstvo naručila i izvela mafija. Dovraga, čak nismo bili sigurni zastoje Hallidav upotrijebio Anstetta. Dakle, kompjutorski momci iz vojnihbanaka podataka došli su s odgovorom. U listopadu 1944. Anstett je biočasnik pravnik u Bradlevjevoj Prvoj armiji, gdje je Delavane imao zapovjedništvo nad bataljunom. Delavane je izvezao jednog zapovjednikapred vojnim sudom. Optužba je glasila: dezertiranje pod vatrom. Pukovnik

Delavane je htio dati primjer i svojim vojnicima i Nijemcima. Prvi trebajuznati da ih vodi čelična šaka, a drugi da se protiv takvoga tuku. Presuda jeglasila kriv je, a kazna strijeljanje.

O, tako ti svega uzviknu časnik. Slovik još jednom od početkado kraja.Točno. Osim što je časnik nižeg čina, poručnik Anstett, čuo za to ipojavio se s vatrom iz svih svojih pravnih topova. Služeći se psihijatrijskim ocjenama, ne samo daje uspio zapovjednika poslati kući na liječenje, već doslovce sav sudski postupak okrenuti naglavce i staviti Delavaneapred sud. Služeći se istom vrstom psiholoških ocjena uglavnom stresom doveo je u pitanje Delevaneovu sposobnost da bude zapovjednik. To jezamalo uništilo jednu sjajnu vojničku karijeru, a to bi se i dogodilo da nije bilo pukovnikovih prijatelja u Ministarstvu rata. To su izvješće tako dobrozakopali pod ime drugog Delavanea da nije pronađeno sve dok arhiva nije bila kompjutorizirana šezdesetih godina.

To je strašno dobro objašnjenje, Stone.

To je samo dio. To ne objašnjava tvrdnju da se Anstett tobože samubio, a i to se čulo. I pazi, nemoj se zavaravati, to je sve izvršila mafija.

Stone zašuti i okrenu stranicu. Prema tome, negdje mora postojati nekakva veza, nešto što povezuje, a vjerojatno ide godinama unatrag. Momcisu diskove gledali i dublje i šire, pa mislim da sada imamo i to. Pogodi tko je bio glavni pomoćnik pukovnika Delavanea u Prvoj armiji? Ne, nemoj semučiti, to ne možeš pogoditi. Kapetan Parelli. Mario Alberto Parelli.

Nebesa! Senator?

Senator koji je služio pet termina, proveo trideset godina u uzvišenom tijelu u kome je i sada. Lijepo penjanje na vrh, od Marija u čizmama redova, uz malo guranja zahvaljujući poslijeratnom zakonu o sudionicima rata, pa neki dobročinitelji i nekoliko pravničkih poslova koji su donijeli lijepu lovu, a dalje... zna se.

Ua... kapetan će tiho, bez oduševljenja, naslonivši se opet na naslonstolice. To je teška kategorija, zar ne?

Sve se slaže. A želim ti reći i da je '62. i '63. godine, za vrijeme poznatih dana zgrabimo Fidela, Parelli bio čest posjetitelj Bijele kuće zahvaljujući ljubaznosti obaju dječaka Kennedv. Čak u Senatu. On je jedan od najvećih topova na Hillu.

Dok tako zuriš, dozvoli mi da ti dam posljednju informaciju. Pronašli smo zapovjednika Fitzpatricka.

Što kažeš?

Ako ništa, barem znamo gdje je dovršio je Stone. Drugo je pitanje možemo li ga od tamo izvući ili želimo li to uopće pokušati.

Valerie je ušla u taksi u zračnoj luci McCarran u Las Vegasu i vozaču dala adresu restorana na Autocesti 93, koju joj je Sam Abbott dvaput ponovio preko telefona. Vozač, nabravši čelo, pogledao je u retrovizor. Val se već privikla daje ljudi gledaju sa zanimanjem iz bilo kojeg razloga; više joj to nije ni laskalo, niti je uznemirivalo. Iskreno rečeno, takvo dječje ponašanje joj je dosađivalo, sve te fantazije odrasle djece.

Jeste li sigurni, missl upita je vozač.

Oprostite?

To nije restoran u pravom smislu. To je zalogajnica, svratiste, mjesto za grube kamiondžije.

To je mjesto kamo želim poći hladno će Val.

U redu, okay, fino. Taksi se brzim manevrom uvukao u kolonu.

Vozač je bio u pravu. Pola hektara asfalta okruženo dugom niskom zalogajnicom u obliku slova L. Šestsedam golemih teretnih krstarica činilo je da automobili, koji su bili parkirani na udaljenosti vrijednoj poštovanja od zastrašujućih teretnih vučnih vozila, izgledaju kao patuljci. Val je platila taksisti, ušla i uputila se prema dijelu u obliku slova L. Sam joj je rekao da će biti u jednoj od loža u tom dijelu.

Bio je u stražnjem dijelu drugog prolaza. Približavajući mu se, Valerie je gledala u čovjeka kojeg nije vidjela gotovo sedam godina. Nije se mnogo promijenio; smeđa je kosa bila sijeda oko sljepoočnica, ali snažno, opuštено lice nije se mnogo izmijenilo. Možda su oči bile nešto dublje, s nekoliko bora više sa strane, a jagodične kosti naglašenije. Sada je to lice prikladnije za portret, mislila je; na površinu izbija karakter ispod lica. Pogledi im se susretaše i brigadni general je ustao; bio je odjeven tako da nitko nije mogao znati ni njegovu profesiju, ni čin. Imao je na sebi otvorenu sportsku košulju, lagane tamne ljetne hlače i tamne lagane sportske cipele. Bio je nešto niži od Joela, ali ne mnogo. Njegove sive oči govorile su daje dobrodošla.

Val! Abbott ju je nakratko privukao, očito ne želeći skretati pažnjuna njih dvoje.

Dobro izgledaš, Same rekla je i sjela mu nasuprot, stavivši torbupored sebe.

Ti izgledaš jednostavno izvanredno, stoje vojni izraz za sve mogućedruge pridjeve. Abbott se nasmijao. Možda je smiješno, ali ja ovdje često dolazim jer mi nitko ne posvećuje pažnju, pa sam pomislio, dođavola, to je savršeno mjesto. Trebalo je da se sjetim moraš proći kroz tu arkadugorila u kojoj jaja podignuta žličicom za kavu završavaju u ušima.

Hvala, malo sigurnosti neće škoditi.

Ja bih vjerojatno mogao upotrijebiti snažan alibi. Ako me netko prepozna, proširit će se glas da general ima i nekih vanjskih dužnosti.

Jesi li oženjen, Same?

Prije pet godina. Kasno, ali sa svim onim što ide s brakom. Ljupkažena i dvije očaravajuće kćeri.

Tako sam sretna zbog tebe. Nadam se da ću imati priliku upoznati je, upoznati ih. Ali ne za vrijeme ovog putovanja.

Abbott je šutio gledajući je u oči, dok mu je u očima bio trag tuge.

Hvala ti na razumijevanju rekao je.

Nema se što razumjeti, ili bolje, sve je razumljivo. Činjenica da si se htio sresti sa mnom nakon svega što se dogodilo, više je nego smo imali pravo očekivati. I Joel i ja znamo za rizike kojima se izlažeš zakonski, kao general, sve to i da je postojao ikakav drugi način, mi te ne bismo uvlačili u ovo. Ali nakon što čuješ što ti imam reći, razumjet ćeš zašto više ne možemo čekati, zašto se Joel suglasio da te pokušam naći... Ti si bio moja ideja, Same, i Joel nije htio za nju čuti sve dok nije osjetio da mora pristati na moj prijedlog ne zbog sebe; on ne očekuje da će preživjeti. To mi je rekao i u to vjeruje.

Konobarica je donijela kavu i Abbott joj je zahvalio. Kasnije ćemo naručiti dodao je, gledajući u Valerie. Morat ćeš imati povjerenje u moj sud, razumiješ to, zar ne?

Da, jer ti vjerujem.

Kad nisam mogao uspostaviti vezu s tobom, telefonirao sam nekim ljudima s kojima sam radio prije nekoliko godina u Washingtonu. To su ljudi koji su duboko u takvim stvarima, koji imaju odgovore mnogo prijenego većina nas zna i pitanja.

To su ljudi s kojima bi Joel želio uspostaviti kontakt! prekinu ga

Val. Onomad ste se sastali; proveli noć u njegovu hotelu, zar se ne sjećaš?

Rekao je da ste obojica previše popili.

Tako je bilo suglasio se Sam. I previše smo govorili.

Ti si ocjenjivao zrakoplove opremu, kako je to Joel nazvao saspecijalistima iz raznih obavještajnih jedinica.

Točno.

To su ljudi s kojima se mora sastati! Mora ih vidjeti, mora razgovarati s njima i reći im sve što zna! Joel misli da su se ti ljudi morali pojaviti početku na startu. Razumije zašto su ga izabrali i, nevjerojatno je, čakne osuđuje takvu odluku! Ali trebalo je da budu tamo.

Govori od početka.

Vratit ću se.

Pusti me da kažem. Razgovarao sam s njima i rekao da ne vjerujemo ono što čitam i čujem, da to nije Converse kojeg poznajem. Međutim, svidio jednoga su rekli da se okanim ćoravoga posla. Sve je to beznadno, a namene bi mogle pasti gadne mrlje. To i nije Converse, kojeg sam poznavao, rekli su mi. On je duhovno ishlapio, postao psihoslužaj, druga osoba. Previše je dokaza daje psihički prsnuo.

Preuzeo si moj telefonski poziv. Zašto?

Iz dva razloga. Prvi je jasan; poznavao sam Joela, mnogo toga smo zajednički prošli, pa mi ništa od svega toga nije razumno, možda i ne želim da tako bude. Drugi je razlog znatno manje subjektivan. Ja prepoznajem kad je čujem kada ne može biti istina lažima su me hranile osobice koje su ih izmislile. Abbott je ispio gutljaj kave kao da sebi želi reći dauspore i bude jasniji. Vođa eskadrile mora imati vlast nad sobom; tako morabiti. Razgovarao sam s trojicom koje poznajem, u koje imam povjerenje isvaki je provjeravao preko svojih izvora. Svi su me izvijestili, svi su rekli, u suštini, isto, ali drugačijim jezikom, s drugačijeg stajališta s obzirom na vlastite prioritete tako je to s tim ljudima. Ali se jedno nije mijenjalo ni u jednom slogu, a to je bila laž. Etiketa je droge. Narkotici.

Joel?

Njihove su riječi bile praktički istovjetne: dokazi naviru iz New Yorka, Ženeve i Pariza daje Converse veliki kupac. To je bila jedna fraza; druga je bila mišljenje je liječnika da su ga hipodermici konačno rasprsnuli tako ga vratili natrag.

To je ludost! To je umobolno\ uzviknu Valerie, a Abbott joj je odmah zgrabio ruku da je smiri. Žao mi je, ali to je tako strašna laž prošaptala je. Ti ne znaš...

Da, Val, znam. Joela su napumpali pet ili šest puta u logorima drogom koju su uputili iz Hanoja, a nitko se nije hrabrije borio protiv toga imazio to kao on. Jedine kemikalije koje je nakon toga puštao u svoje tijelobile su duhan i alkohol. Obojicu nas sam vidio sa strašnim glavoboljama nakon pića, i dok sam ja razbijao kućne ljekarne tražeći bromo ili aspirin, on ih nije htio ni doći.

Kada bi god morao uzimati injekcije zbog putovanja, popio bi četirima prije nego bi otišao liječniku na to će Valerie. Dobri Bože, tkoširi takve stvari?

Kad sam pokušao naći istinu, rečeno mi je da čak ni ja ne mogu dobiti tu informaciju.

Bivša gospođa Converse sada je gledala u brigadnog generala. Ti to moraš ustanoviti, Same, ti to znaš, zar ne?

Reci mi zašto, Val. Daj mi to sastavi.

Počelo je u Ženevi, a za Joela je operativno ime bilo George Marcus Delavane.

Abbott je ustuknuo i zatvorio oči; lice mu je odjednom postalo starije.

Krik mačke na smrznutom jezeru pretvorio se u vrisak kad je čovjek u invalidskim kolicima pao na pod; dva patrljka koja su nekad bila noge manijakalno su sjekla zrak, ali bez koristi. Snažnim rukama je podigao torzo s tepiha.

Pobočnik! Pobočnik! rikao je general George Marcus Delavane, dok je tamnocrveni telefon nastavio zvoniti na stolu ispod mape.

Kroz vrata je utrčao veliki mišićavi muškarac srednjih godina u punoj odori i potrčao prema svom pretpostavljenom. Dopustite da Vam pomognem, sir rekao je snažnim glasom povlačeći kolica.

Ne mene! vrištao je Delavane. Telefon! Uzmi telefon! Reci bilokome da ću odmah doći! Stari vojnik je bespomoćno puzao prema stolu.

Samo jedan trenutak, molim vas rekao je pobočnik u slušalicu.

General će za trenutak biti s vama. Potpukovnik je stavio slušalicu nastol, zatim potrčao po stolicu i Delavane. Molim vas, sir, dopustite da vam pomognem.

S izrazom prezira na licu, polučovjek je dozvolio da bude umaneviran natrag u stolicu. Nagnuo se naprijed i uzeo slušalicu. Palo Alto International. Ti si crveni! Koja je današnja lozinka?

Charing Cross glasio je odgovor s oštrim britanskim akcentom.

Stoje, Engleska?

Radioporuka iz Osnabrucka. Imamo ga.

Ubijte ga!

Chaim Abrahms je sjedio u svojoj kuhinji, lupkajući prstima po stolu i nastojeći ne gledati na telefon i sat na zidu. Bio je četvrti vremenski razmak, a još ni riječi iz New Yorka. Zapovijedi su bile jasne: telefonirati u razmacima od trideset minuta, svakih šest sati, počevši od dvadeset četiri sata, proračunato vrijeme dolaska zrakoplova iz Amsterdama. Dvadeset četiri sata i ništa! Prvi propust ga nije uznemirio; prekooceanski letovi rijetko stižu po redu vožnje. Zatim je racionalizirao; ako je žena u tranzitu i putuje nekamo automobilom ili zrakoplovom, ljudi koji je prate i nadziru možda se nađu u teškom položaju, pa im nije jednostavno telefonirati u Izrael. Treći izostanak bio je već neprihvatljiv, a četvrti nepodnosiv! Bio je gotovo kraj 30minutnog razdoblja, zapravo je ostalo još šest minuta. Kad će, u ime Boga, zazvoniti?

Zazvonilo je. Abrahms je skočio sa stolice i zgrabio slušalicu.

Da?

Izgubili smo je glasila je jasna izjava.

Vi ste stol

Uzela je taksi do luke LaGuardia i kupila kartu za jutarnji let za Boston. Onda se registrirala u motelu, ali mora da ga je napustila već nakon nekoliko minuta.

Gdje su bili naši ljudi!

Jedan je bio u parkiranim kolima, drugi u prostoriji, u holu. Nije bilorazloga sumnji da će otići. Imala je kartu za Boston.

Idioti! Smećel

Naši ljudi u Bostonu provjerili su svaki let, svaki vlak. Nije se pojavila.

Što vas je navelo na pomisao da će se pojaviti?

Karta. Ništa više.

Imbecili!

Valerie je završila; nije više imala što reći. Pogledala je u Abbotta, koji je izgledao mnogo stariji nego prije sat vremena.

Postoji toliko pitanja rekao je brigadni general. Toliko toga štoželim pitati Joela. Ušljivo je to što nisam kvalificiran, ali znam nekogatko jest. Večeras ću razgovarati s njim, a sutra ćemo nas troje odletjeti u

Washington. Kao i danas, imam ranu vježbu s eskadrilom, ali ću završitido deset sati. Preostali dio dana uzet ću slobodno jedno je dijete bolesno,ali ništa ozbiljno, ništa neuobičajeno. Alan će znati kome trebamo otići, ukoga se možemo pouzdati.

Možeš li se u njega pouzdati?

U Metcalfa? Svojim životom.

Joel kaže da moraš biti vrlo oprezan. Upozorava te da oni mogu biti,a valjda i jesu, posvuda tamo gdje ih najmanje očekuješ.

Ali tamo negdje mora biti popis. Negdje.

Delavane? San Francisco?

Vjerojatno ne. To je prejednostavno, previše opasno. To je prvo gdjebi netko gledao; on bi smatrao da... To odbrojavanje Joel misli daje tovezano za masovne nemire do kojih će doći u raznim gradovima, u raznimglavnim gradovima?

Najširih razmjera, veći i nasilniji nego što si možemo predstaviti.

Erupcije i potpuna destabilizacija širit će se s jednog mjesta na drugo, a sveizazvano i podmazano od istih ljudi, pozvanih da povrate red.

Abbott je zatresao glavom. To ne zvuči kako bi trebalo. Previše je zamršeno. Postoje ugrađene kontrole. Policija i vojnici Nacionalne garde imaju odijeljene zapovijedi. Lanac bi negdje pukao.

Naprotiv, on u to vjeruje. Kaže da bi mogli u tome uspjeti. Uvjerenjeda posvuda imaju skladišta puna oružja i eksploziva, čak oklopnih vozila,a možda i zrakoplova na nekim zabačenim zračnim lukama.

Val, to je ludo oprosti, kriva riječ. Logistika je jednostavno suviše zapetljena, možda nesavladiva za njih.

Newark, Watts, Miami. I tamo je logistika, tobože, sve nadjačavala, bila nadmoćna.

To je bilo drugo. Tamo je suština bila rasna i ekonomska.

Gradovi su gorjeli, Sam. Ljude su ubijali, a zapovijedi su izdavane uzoružje. Pretpostavimo daje bilo više oružja nego stoje itko od nas moga računati? Na obje strane. Baš poput ovoga što se sada događa u Sjevernoj

Irskoj.

Irška? Pokolj u Belfastu? To je rat koji nitko ne može zaustaviti.

To je njihov rat! Oni su to učinili! Joel je to nazvao testom, pokusom!

To je divlje odvrati pilot.

Akumulacija, brza akceleracija. To su bile Abrahmsove riječi u

Bonnu. Joel im je nastojao otkriti smisao. On nije htio kupiti

Leifhelmovo objašnjenje da se to odnosi na ucjenu ili iznuđivanje. To ne bi išlo, rekao je

Iznuđivanje? Abbott se namršti. Ne sjećam se da si to spomenula.

Vjerojatno i nisam jer je Joel to odbacio. Leifhelm ga je upitao što misli o jakim ličnostima u raznim vladama koje bi se kompromitirale, a

Joel je rekao da to ne bi bilo djelotvorno. Proces čišćenja sasvim siguran, a reagiranja prebrza.

Kompromitiralo? Sam Abbott se nagnuo naprijed. Kompromitiralo, Val?

Da.

O moj Bože.

Na što misliš?

Mislim?... Značenje, to je ono što mislim. Kompromitirati vjerojatno ima više od jednog značenja. Kao neutralizirati i uzeti, a vjerojatno i desetak drugih koja ne znam.

Ne shvaćam te, Same.

U jednom kontekstu, riječ kompromis znači ubijanje. Cisto i jednostavno ubojstvo. Asasinacija.

Valerie se prijavila u MGM Grand hotelu i zbunjenom recepcionaru platila za sobu tri dana unaprijed, gotovinom umjesto kreditnom karticom. S ključem u ruci, popela se dizalom do devetog kata i ušla u sobu ugodno nametljiva luksuza, koji se može naći samo u Las Vegasu. Kratko se zadržala na balkonu, gledajući zalaz

narančastog sunca i razmišljajući o bezumlju svega. Prvo što će ujutro učiniti bit će telefonski poziv Joelu to će biti podne ili oko podneva u Osnabriicku, u Zapadnoj Njemačkoj.

Naručila je večeru, pojela što je mogla, više od jednog sata gledala otupljujuću televiziju i konačno legla u krevet. Bila je u pravu u pogledu Sama Abbotta. Dragi Sam, pravolinijskikaoposlovičnastrijela Sam, izravan i nekomplikiran. Ako itko zna što treba učiniti, onda je to Sam, on će pronaći što treba pronaći. Po prvi put u nizu proteklih dana Val je osjetila stupanj olakšanja. Došao je san, ovog puta bez strašnih snova.

Kad se probudila, rano jutarnje sunce palilo je planine iza balkonskih vrata u daljini. Za trenutakdva, dok je izranjala kroz slojeve sna koji je nestajao, pomislila je daje u Cape Annu jer je sunce tako nadiralo u njenu spavaću sobu s balkona i nejasno se sjetila daleke more.

Mogla je samo vrisnuti. Pa opet, i još jednom, dok se rušila na pod.

Peter Stone je uključio radio u newyorškom stanu, a onda brzo prišao stolu gdje je bio otvoren telefonski imenik, plave stranice; imenik je uzet iz sobe gospođe DePinna iz hotela St. Regis. Stone je slušao vijesti dok je pregledavao plave stranice telefonskih službi vlade i vladinih institucija.

... Sada je potvrđeno da su bila točna ranija izvješća o rušenju jednog mlaznog lovca F18 u zrakoplovnoj bazi Nellis u Nevadi. Nesreća se dogodila jutros u sedam i četrdeset dva, po pacifičkom vremenu, za vrijeme prvih jutarnjih manevara nad pustinjom, trideset osam milja sjeverozapadno od polja Nellis. Pilot, brigadni general Samuel Abbott, bio je šef Taktičkih operacija i smatran za jednog od najboljih pilota u Ratnom zrakoplovstvu, te izvanredan zračni taktičar. Časnik zadužen za tisak u Nellisu rekao je da će započeti svestrana istraga, ali je dodao da se, prema riječima drugih pilota, vodeći zrakoplov eskadrile kojimjepilotirao general Abbott, srušio nakon izvođenja manevra relativno nisko nad zemljom: eksplozija se čula i u Las Vegasu. "Smrt generala Abbottaje tragičan gubitak za Ratno zrakoplovstvo i naciju ", rekao je časnik za tisak novinarima.

To je to rekao je Stone, okrenuvši se časniku u drugom kutu sobe.

Eto kamo je otišla... Ugasi tu prokletu stvar, hoćeš li? Znao sam Abbotta;radio sam s njim prije nekoliko godina kada sam zastupao Langlev.

Časnik je zurio u civila dok je gasio radio.

Znaš li što govoriš? upita ga.

Evo, ovdje odgovori Stone pokazujući na donji lijevi ugao stranicedebelog telefonskog imenika. Tri stranice od kraja knjige. Uredi vlade

Sjedinjenih Država. Zrakoplovstvo. Ministarstvo...

Ima i na desetke drugih telefonskih brojeva i adresa, uključujući tvogbivšeg poslodavca: Centralna obavještajna služba Newyorški terenskiured. Zašto ne to? Njih? To bolje pristaje.

Ne može ići tim putem i on to zna.

Nije on išao tim putem ispravi ga kapetan. Poslao je nju. Vratilase ovamo da pronade određenu osobu, a ne bezlično ministarstvo, ili odjeljenje, ili agenciju. Čovjeka kojega oboje poznaju i vjeruju mu. Abbott.

Pronašla ga je, ispričala mu sve što joj je Joel rekao, a on je razgovarao sdrugima krivim drugima. Prokletstvo!

Kako možeš biti siguran u to?

Nebesa, kapetane, što ti želiš, dijagrami Sama Abbotta su oborili iznad obale zaljeva Tonkin. Bio je ratni zarobljenik, kao i Converse. Kad bismo ih stavili u kompjutor, pronašli bismo da su se poznavali. U to sam tako siguran da se neću koristiti drugim dužnikom. Jebi ga!

Znaš, sada će časnik nikad te nisam vidio da si izgubio živce.

Hladno može postati vruće, zar ne, Stone? Vjerujem ti.

Bivši obavještajni časnik je oštro pogledao u kapetana, a kad je progovorio glas mu je bio ravan i hladan. Abbott je bio dobar čovjek čak izuzetan za čovjeka u odori ali nemoj me krivo shvatiti, kapetane. Ubili su ga doista su ga ubili jer je ono što mu je ta žena ispričala bilo tako jasno i konkluzivno da su ga morali kompromitirati već za nekoliko sati.

Kompromitirati?

Vjeruj mi što ti kažem... Ljut sam zbog Samove smrti, da, prokleta siu pravu. Ali sam mnogo ljući što nemamo tu ženu. Između ostalog, uz nasima nade, a bez nas jedva daje ima, a ja je ne želim na svojoj savjesti naono malo savjesti što mije preostalo. Osim toga, da bismo izvukli Conversea, moramo je pronaći. Nema drugog načina.

Ako si u pravu, ona je negdje blizu Nellisa, vjerojatno u Las Vegasu.

Nesumnjivo Las Vegas, a dok mi uspostavimo vezu s nekim tko bito mogao provjeriti u naše ime, ona će već biti na putu nekamo drugdje...

Znaš, nikako ne bih volio biti na njenom mjestu. Jedini smjer koji joj jebio otvoren sada je neutraliziran. Kome se može obratiti, gdje može ići?

To je ono što je Dowling jučer rekao o Converseu, ono što nije rekao Peregrineovoj sekretarici. Našeg su čovjeka sustavno izolirali, pa se više bojaosoblja Veleposlanstva SAD, nego ikoga drugog. On nikad ne bi pristao na sastanak s Peregrineom jer je znao daje to stupica. Prema tome, nije gamogao ubiti. Bio je pod strašnim pritiskom; kamo bi se god okrenuo bila je zamka, tako da je uvijek morao biti u trku i izvan pogleda. Civil je zašutio, pa čvrsto dodao: Sa ženom je svršeno, kapetane. Ona je na krajuloše ceste njihove ceste. A to nam je možda najbolji trag. Ako se uspaniči, mogli bismo je naći. Morat ćemo preuzeti izvjesne rizike. Kako je taj tvoj vrat? Jesi li napisao testament?

Valerie je tiho plakala pored staklenih vrata kroz koja je mogla vidjeti kričavi dio Las Vegasa. Njene suze nisu bile samo zbog Sama Abbotta, njegove žene i djece, već i zbog Joela. To je bilo dopušteno u ovakvim okolnostima, a sebi nije mogla lagati. Nije imala predstavu o tome što će sljedeće učiniti. Bez obzira kome pođe, odgovor će biti isti. Kažite mu da izađe iz skrovišta i mi ćemo saslušati što ima reći. Kojim bi se riječima poslužila? ... Vidite, on mi je rekao o... govorio mi je o ovoj... ovoj nevjerojatnoj zavjeri s ciljem da se vojni establišment Sjedinjenih Država i Zapadne Europe dovede na vlast i sebi podredi demokratski izabrane vlade. Oni će to učiniti izazivanjem i poticanjem masovnih nereda u ključnim gradovima, terorizmom, destabilizacijom posvuda. Njihov se plan već ostvaruje! Oni na sebe gledaju kao na posvećenu međunarodnu organizaciju, kao na snažnu alternativu slabim vladama Zapada koje se ne mogu suočiti sa sovjetskim blokom. Ali oni nisu razumna alternativa, to su fanatici! Ubojice koje žele potpunu vlast nad svima nama!... Moj bivši muž je sve to napisao, sve što je saznao i poslao meni, ali su to ukrali i ubili mu oca, jer je to pročitao. Ne, to nije bilo samoubojstvo!... On to naziva urotom generala, koju je zamislio general George Delavane "Ludi Marcus" Delavane... Da, ja znam što policija u Parizu, Bonnu i Bruxellesu kaže, što Interpol kaže, znam i ono o čemu je izvijestilo naše veleposlanstvo otisci prstiju i balistika, i daje viđen na ovom mjestu, pa na onom mjestu, pa droge, sastanak s Peregrineom ali zar ne razumijete? Sve su to laži!... Da, ja znam što se dogodilo kad je bio ratni zarobljenik znam što je prošao, što je rekao kad je bio demobiliziran. Sve to nije važno! Njegovi osjećaji nisu važni! To mi je rekao! Rekao mi je izgleda tako strašno... tako je pozlijeden.

Tko bi joj povjerovao?

Kažite mu da dođe. Mi ćemo slušati.

Ne može! Ubili bi ga!... Vi ćete ga ubiti!

Zazvonio je telefon; nekoliko je trenutaka stajala paralizirano. Zurila je u aparat, preplašeno se prisiljavajući da se savlada. Sam Abbott je mrtav, a rekao joj je da će samo on zvati samo on. Moj Bože, pomisli Val, oni su je pronašli. Ali više neće ponoviti pogreške iz New Yorka. Mora ostati mirna, razmisliti i nadmudriti ih. Zvonjava je prestala. Prišla je telefonu, podigla slušalicu; pritisnula dugme s oznakom O. Operator, ovdje je soba devetjedančetiri. Molim vas, pošaljite mi nekoga iz hotelskog osiguranja, odmah. Radi se o hitnom slučaju.

Mora se kretati brzo, biti spremna otići istog trenutka kad dođu ljudi iz sigurnosti. Mora izaći i pronaći telefon. Čula je priče; znala je što mora uraditi. Mora uspostaviti vezu s Joelom u Osnabrucku.

Pukovnik Alan Metcalf, glavni obavještajni časnik zrakoplovne baze Nellis, izišao je iz telefonske govornice i pogledao prema nizu trgovina pod trijemom. Ruku je držao u džepu svoje sportske jakne, a u njoj je stiskao mali revolver. Pogledao je na sat; njegova žena i troje djece bit će uskoro u Los Angelesu, a kasno poslije podne stići u Cleveland. Ostat će s

njegovim roditeljima sve dok on ne kaže drugačije. Tako je bolje jer nije znao kako će se situacija razvijati.

Znao je samo to da je Sam Abbott tisuću puta izveo podmanevar; da je znao svaku točku stresa i P.S.I.124 i da nikad nije letio mlažnjakom koji nije bio skeniran. Pripisati nesreću pogrešci pilota apsolutno je smiješno; umjesto toga, netko je lagao tom pilotu, mreža i rezerva su otkazale. Sama su ubili jer je njegov prijatelj, Metcalf, učinio strašnu pogrešku. Nakon što je razgovarao s Abbottom gotovo pet sati, Metcalf je nazvao čovjeka u Washington i rekao mu da sljedećeg poslijepodneva pripremi konferenciju s dvojicom visokih predstavnika iz svake od triju institucija: NSC, G2 i Mornaričke obavještajne službe. Razlog: brigadni general Samuel Abbott ima zapanjujuće informacije o bjeguncu Joelu Converseu u vezi asasinacije američkog veleposlanika u Bonnu i vrhovnog zapovjednika NATOa.

A ako su mogli tako spremno, tako djelotvorno, ubiti čovjeka koji je imao tu informaciju, mogu još lakše krenuti za glasnikom, obavještajnim časnikom kojemu se on povjerio. Bolje je ovako kad su Doris i djeca u Clevelandu. Mnogo toga mora uraditi i naplatiti strahoviti dug.

Ta gospođa, Converse! Zašto je to učinila, zašto je brzo pobjegla? On je to očekivao, dakako, ali se ipak nadao da će je pronaći na vrijeme. Prvo su bili Doris i djeca, pa rezervacije sjedišta u zrakoplovu, pa javiti svojim i pripremiti ih na

dolazak obitelji; trebaju otići jer bi on mogao biti sljedeći. A onda, trčanje na teren s revolverom u kolima, pretraživanje Samova ureda kao Nellisov obavještajni časnik imao je tu ogavnu dužnost, u ovom slučaju od životne važnosti, pa ispitivanje Abbottove sasvim smućene sekretarice. Na površinu je izbilo jedno prezime; Parquette.

Ja ću otići po nju Sam je sinoć rekao. Ona je u Grandu, obećao sam da ću telefonirati. Ona je hladnokrvna dama, ali je u New Yorku imala bliski susret. Želi čuti glas koji poznaje i ne krivim je zbog toga.

Hladnokrvna dama, pomisli Alan Metcalf ulazeći u svoja kola. Hladnokrvna damo, učinili ste najveću pogrešku svog skraćenog života. Sa mnom ste imali nadu da preživite možda ali sada, kao što kažu u ovom dijelu Nevade, mogućnosti su protiv vas.

Imat ću je na savjesti, razmišljao je obavještajni časnik koji je sada jurio prema Cesti 16, prema jugu.

Savjest. Pitao se ima li šutljiva kopilad u Washingtonu Joela Conversea na svojoj kolektivnoj savjesti. Uputili su čovjeka vani i napustili ga, ne pokazujući čak ni toliko pristojnosti da se pobrinu da bude brzo ubijen.

Programeri kamikaza bili su sveci u usporedbi s tim ljudima. Converse. Gdje je on?

1 on

Joel je šutljivo stajao dok mu je Leifhelmov čovjek uzimao oružje i govorio okupljenom nizu senilnih starica u stolicama s visokim naslonjačem. Govorio je manje od minute, a onda je zgrabio Conversea za ruku njegov i njihov trofej prisiljavajući Joela da se suoči s Hermione Gevner, čiji je bio istinski zarobljenik. Bio je to mistični obred pobjede iz vremena koje je davno prohujalo.

Upravo sam rekao tim hrabrim ženama podzemlja rekao je Nijemac gledajući u Conversea da su otkrile izdajicu naše stvari. Frau Gevnerće to potvrditi, ja, meine Dame?

Ja! ispljunula je napeta stara žena, kojoj je lice oživjelo burnomradošću pobjede. Izdaja! vrisnula je.

Obavili smo telefonske razgovore i primili instrukcije nastavio je Leifhelmov vojnik. Mi ćemo sada otići, Amerikaner. Ništa ne možete učiniti, pa pođimo mirno.

Ako ste sve ovo tako organizirali, čemu ona dvojica u vlaku, uključujući i ovoga? upita Joel, kimnuvši prema čovjeku s rukom u povelju, instinktivno

odugovlačeći ne bi li dobio na vremenu; odvjetnik koji puštaprotivniku da izrazi komplimente samom sebi.

Promatrali, ne organizirali odgovori mu Nijemac. Morali smo bitisigurni da ćete učiniti sve što se od vas očekuje. Svi se ovdje slažu, stimmtdas, Frau Geyner?'Ja! eksplodirala je Valeriena tetka.

Nijemac se naklonio damama, pa poveo Conversea kroz široka dvostruka vrata do prednjeg izlaza. Vani, na polusrušenom trijemu, Leifhelmov je lovac uručio debelu omotnicu čovjeku s povezom i izdao zapovijedi. Obojica su kimnula i brzo krenula niz stube; ranjenik se oslanjao na škripavu ogradu, a onda su požurili nadesno, do dugog kružnog pristupnog puta. Dolje na izlazu, blizu seoskog puta, Joel je mogao vidjeti obrise duge limuzine u mraku.

Trojica zatvorskih stražara odveli su ga iz logora. Bila je ponoć, a njega su vozili ili u drugi logor ili na smaknuće; teren za ubijanje je negdje u gustoj džungli gdje će krici biti prigušeni. Glavni stražarje zalajao zapovijed dvojici podređenih, koji su se poklonili i potrčali niz cestu prema zarobljenom američkom džipu u tami, stotinjak metara dalje.

Sam sam s tim čovjekom, mislio je Converse, znajući da mu se takav trenutak više neće ponoviti sve dok ne bude lež. Ako se to ima dogoditi, neka se sada dogodi. Polako je okrenuo glavu, spustivši pogled do tamnog obrisa oružja u rukama stražara...

Nijemčeva je ruka bila mirna, oružje u njoj gotovo ukočeno i upereno ravno u Joelova prsa. U kući su starice udarile u pjesmu; njihovi sažaljivo krhki glasovi kao da su se okupili u nekoj pobjedničkoj himni. Čuli su se kroz velike dvokrilne prozore, otvorene zbog ljetnog povjetarca. Converse je centimetar po centimetar pomicao desnu nogu po daskama trijema, isprobavajući ih da bi utvrdio je li jedna slabija od ostalih. Pritisnuo je svom svojom težinom; začu se glasna i oštra škripa. Iznenađen, Nijemac se okrenuo u smjeru zvuka.

Sada. Joel je zgrabio cijev pištolja, uvrćući ruku i čelik; čovjeka je sabio u zid, gurnuvši ga preko trijema, stežući oružje svom snagom da bi mu ga napokon sjurio u trbuh.

Eksplozija je bila djelomično zagušena odjećom i mesom, bukom motora koji je startao i uzbuđenim pjevanjem ženskih glasova koje je dopiralo kroz prozore. Nijemac je kolabirao, udarivši glavom prema natrag, a oči izgledale kao da će iskočiti iz duplji; osjetio se vonj nagorjele tkanine i utrobe bio je mrtav. Converse se sagnuo i brzo okrenuo da pogleda na prilazni put u obliku slova U, napola

očekujući da će ugledati ostalu dvojicu kako trče prema njemu s ispruženim oružjem. Umjesto njih, ugledao je svjetla automobila u daljini; svjetla su dolazila sa seoskog puta, a onda su se pojavila na ulazu s lijeve strane. Za nekoliko trenutaka će stići do trijema.

Domogni se džipa. Upotrijebi džip. Najbliže kontrole vozila udaljene su pet milja niz cestu. Domogni se džipa! Pokreni teren! Džip!

Duga limuzina zaustavila se ispred trijema. Čovjek s rukom u povezu izišao je kroz prednja desna vrata. Converse je gledao, skriven iza debelog stupa u kutu, dok je ranjeni Nijemac stajao na pločniku i gledao gore u sjenu.

Konig? rekao je tiho, ispitivački. Konig, was isti Poče se uspinjati stubama, dok je lijevom rukom nespretno, kao oklijevajući, tražiounutrašnji džep.

Joel se okrenuo oko stupa i pojurio niz staro stubište. Zgrabivši ranjenika za povezu, pištolj mu je bolno pritisnuo u vrat. Okrenuo gaje i odgurnuo od kola, glavu mu svom silinom sručio na rub krova, te se sagnuo i progurao pištolj kroz otvoreni prednji prozor.

Zapanjeni vozač bio je brži od pješaka i već je vadio oružje iz nevidljive futrole. Pucao je divlje, rasprsnuvši vjetrom. Converse je uzvratio, a od snage dvaju metaka vozačeva se glava našla napola izvan prozora.

Uzmi tijela u džunglu! Nemoj ih ostaviti ovdje blizu logora! Važna je svaka sekunda, broji se svaka minuta!

Joel je skočio na noge i ranjena Nijemca povukao dok je otvarao prednja vrata. Ti ćeš mi pomoći, ti dobri kršćanine! prošaptao je, sjetivši se cmizdravih molbi ubojice u teretnom vagonu. Učinit ćeš kako ti kažem ili ćeš se pridružiti svojim prijateljima. Capisce ili je to verstehen! Što god to jest, učini kako kažem, razumiješ li me? Ja sam uspaničen čovjek, mister; na rubu, a svoje ću stanje dokazivati pred Vrhovnim sudom... Što, dovraga, govorim? Imam oružje i opet sam ubio to je lakše kad ne želiš biti sam ubijen. Kreni! Taj ušljivi gestapovski sin na trijemu! Donesi ga ovamo! Gurni ga otraga!

Možda minutu kasnije, Joel neće nikad znati kad je to točno bilo, ranjenik je bio za upravljačem i s teškoćom vozio; dva lesa na stražnjem sjedištu. Slika užasa Converse je mislio da će povratiti. Boreći se protiv mučnine, promatrao je sve izvan kola, usmjeravajući vozača da skrene tamo, skrene ovamo neizbrisiva pilotaža, usječena u svijest pri povratnom letu bez radija ili karte, bez mogućnosti da se domogne bilo kakvog orijentira. Stigli su do područja koje je izgledalo kao niz kamenitih pašnjaka u podnožju planine. Converse je rekao Nijemcu da skrene s

puta. Tandrkali su se nekoliko stotina metara sve dok ne stigoše do oštra nagiba koji je završavao gustim redovima stabala. Naredio je vozaču da izađe.

Posljednjem čuvaru je pružio nadu. Bio je to dječak u odori; pogled mu je bio intenzivan, a lice postavljalo pitanja. Koliko je bio indoktriniran! Stavio je dječaka dijete pred jednostavan ispit, ali vjernik nije položio.

Slušaj me sada će Joel. U vlaku si mi rekao da su te unajmili, dane želiš nikoga ubiti. Samo si bio nezaposlen i trebao ti je posao, zar ne?

Da! Ja ne ubijem nikoga). Ja samo gledati, slijediti!

U redu. Spremit ću pištolj i otići pješke odavde. Ti idi kamo god hoćeš, okay! Ich verstehe! Da, svakako!

Converse je stavio oružje iza pojasa i okrenuo se, ali je prstima još držao ručicu kad se počeo uspinjati. Struganje! Škripajući zvuk kamenja koje odbacuju noge u pokretu! Naglo se okrenuo i bacio na koljena kad je Nijemac pojurio na njega.

Jednom je opalio u tijelo iznad sebe. Pješak je kriknuo, prevrnuvši se u zraku i otkotrljao se niz kosinu. Vjernik nije položio ispit.

Joel je silazio nagibom, s omotnicom adresiranom na Nathana Smiona u ruci, pa preko kamenog polja do ceste. Upamtio je teren; pilot u njemu ne može pogriješiti. Znao je što mora uraditi.

Bio je skriven u grmlju, na rubu imanja Hermione Gevner, tridesetak metara od oronule kuće, a dvadeset od privatnog prilaza u Uobliku, koji je graničio sa smeđom travom, mrtvom od vrućine i pomanjkanja vode. Mora biti budan jer će se to dogoditi, uskoro će se dogoditi. Ljudska priroda može podnositi tjeskobu samo do određene mjere; kao pravnik često se poigravao otrcanim frazama ili očevidnim istinama. Trebalo je davati odgovore tjeskobnim, uspaničenim ljudima. Zašto sada sve to?! Sunce se diglo, ptice su tražile hranu na prvom svjetlu, mirijade šumova zamijenile su tišinu noći. A kuća je bila tiha, veliki dvostruki prozori kroz koje su prije nekoliko sati dopirali glasovi poremećenih starica sada su bili zatvoreni, a mnoga stakla napukla ili su ostali samo bodljikavi ostaci. A kroz sve to ludilo, kroz umobolnost silovitih i nasilnih događanja, on je i dalje nosio svećenički ovratnik, još je imao svećeničku putovnicu i hodočasničko pismo.

Najprije se čula buka motora, a zatim se pojavio crni mercedes, koji je s provincijske ceste skrenuo na privatni prilaz. Požurio je do trijema i tako se naglo zaustavio daje poskočio; dvojica muškaraca su izišla, a onda im se pridružio i vozač. Za trenutak su zastali gledajući u trijem i prozore, a onda se okrenuli i

pogledom pretraživali okolinu. Prišli su kolima Hermione Gevner i zavirili unutra. Vozač je kimnuo i ispod jakne izvukao oružje; sada se uputiše prema stubištu i brzo se uspeše, pa preko trijema krenuše do vrata. Budući da nije našao dugme za zvonice, čovjek bez oružja u ruci grubo je kucao, pa ponovno jače kucao, da bi konačno udarao šakom po vratima, istodobno okrećući ručicu. Uzaludno.

Grleni zvuči se začuše u kući i vrata se otvoriše otkrivši ljutitu Frau Gevner odjevenu u stari ogrtač. Imala je glas jezičave učiteljice koja nabacuje drvlje i kamenje na dvojicu učenika jer su nešto učinili ili u zadacima prevarili, a zapravo su nedužni. Kada god bi neki od muškaraca pokušao

govoriti, njen bi glas bio još vrištaviji. Zastrašen, čovjek s pištoljem je spremio oružje, ali je njegov kompanjon odjednom zgrabio Valerieinu tetku za ramena i progovorio oštro, izravno je prisiljavajući da sluša.

Hermione Gevner je slušala, ali kad je progovorila njeni su odgovori bili jednako oštri i autoritativni. Pokazala je na prilazni put okružen travom i opisala ono stoje očito vidjela u satima ranog jutra, zapravo opisala je ono što je sama uspjela obaviti. Muškarci su se zgedali, ispitivačkih pogleda i zaplašeni, ali nisu dovodili u pitanje ono što je starica rekla, već samo ono što nije mogla reći. Potrčali su preko trijema, pa niz stube, do automobila. Vozač je upalio motor s tako naglašenom osvetoljubivošću da se mehanizam paljenja oglasio užasno oštrim zvucima. Mercedes je pojurio zaobišavši kola Frau Gevner, a u naglom pokušaju da izbjegne rupu na utabanom travom pokrivenom putu skrenuo ulijevo, pa udesno; gume su klizale po puzajućem korovu i kola su jednom stranom udarila u raspadajuća kamena vrata. Dvojica muškaraca su psovka parala jutarnji zrak dok se mercedes ispravljao i jurio kroz ulaz. Skrenuo je lijevo provincijskim putem, a Hermione Gevner lupnula je vratima na trijemu i zaključala ih.

Nema više ničega bez rizika, pomisli Joel, izvukavši se iz zelenila, ali u rizik koji je sada pred njim imao je izvjesno povjerenje. Akvitanija je upotrijebila Frau Gevner; od nje ne može više ništa saznati. Vraćanje luđakinji veća je opasnost za njih. S omotnicom u ruci prošao je preko zapuštena prilaza, pa preko škripavih stuba i klimavog poda trijema do vrata. Pokucao je, a poslije desetak sekunda vrata je otvorila Hermione Gevner, kojaje zavrištala do neba. Zatim je učinio nešto sasvim nepredvidivo, nešto toliko izvan svog karaktera da sam sebi nije povjerovao.

Staricu je udario po sredini donje vilice.

Bio je to početak najdužih osam sati njegova života.

Zbunjeni službenici sigurnosti iz MGMGrand hotela oklijevajući su odbili Valeriju nagradu, osobito kad ju je ona podigla s pedeset na sto dolara misleći da je privreda Las Vegasa donekle drugačija od one New Yorka, a pogotovo Cape Anna. Vozili su ulicama starog i novog grada četrdeset pet minuta, sve dok je nisu uvjerali da nitko ne slijedi njihova kola. Bili su, dakako, ozlovoljeni što je uzela sobu preko puta bulevara, u Caesars Palaceu.

Val je dala napojnicu hotelskom nosaču, uzela svoju torbu i zatvorila vrata. Potrčala je telefonu na stolicu pored kreveta.

Ja morati ići u toalet! viknula je Hermione Gevner, držeći zavoj s ledom ispod brade.

Opet? upita Converse, jedva otvorenih očiju sjedeći nasuprot starici, s omotnicom i pištoljem u krilu.

Činite me živčanom. Udarili ste me.

A vi mene niste, ha, sinoć, a da i ne govorim o drugom što ste mi učinili odgovori joj Joel. Ustao je, s omotnicom u ruci, i stavio pištoljiza remena.

Vidjet ću vas kako visite na užetu! Izdajnice! Mislite da neću nedostajati našim operativcima u Untergrundul

Mislim da oni vjerojatno hrane golubove u parku gučući s najboljimameđu njima. Hajde, ja ću za vama.

Zazvonio je telefon. Converse je zgrabio staricu za donji dio vrata i gurnuo je do antiknog stola i telefona. Kao što smo vježbali prošaptao je držeći je čvrsto. Učinite to!

Ja? rekla je Hermione Gevner u slušalicu, s Joelovim uhom uznjeno.

Tante! Ich bin s, Valerie!

Val! viknuo je Converse, odgurnuvši staricu. Ja sam! Nisam siguran daje telefon čist; ona je zamka,/a sam bio u zamci! Brzo! Reci Samuda sam se prevario mislim da sam se prevario! Odbrojavanje bi mogloznačiti asasinacije posvuda, po cijeloj proklesoj zemlji!

On je to znao! viknu Valerie kao odgovor. On je mrtav, Joel!

Mrtav! Ubili su ga!

O, Kriste. Nema vremena, Val, nema vremena. Telefon!

Sastani se sa mnom! vrisnula je bivša gospođa Converse.

Gdje? Kaži mi gdje?

Stanka nije potrajala više od nekoliko sekunda, vječnost za oboje.

Gdje je počelo, mili moj! uzviknu Valerie. Gdje je počelo, ali negdje je počelo... Oblaci, dragi! Kontrasti i oblaci!

Gdje je počelo. Ženeva. Ali nije Ženeva. Oblaci, krpica. Krpica!

Da. Znam!

Sutra! Idućeg dana! Bit ću tamo!

Moram se izvući odavde... Val... toliko te volim! Toliko!

Oblaci, moj mili moj jedini dragi. O, Bože, ostani živ!

Joel je istrgnuo žicu telefona iz zida kad je Hermione Gevner jurila na njega držeći u ruci teški žarač iz kamina, s mjedenom ručicom. Željezna kuka mu je ošinula lice; zgrabio ju je za ruku i viknuo: Nemam vremena za tebe, luda kučko! Moj klijent nema vremena! Okrenuo ju je i odgur

nuo, uzevši omotnicu sa stola. Išla si u kupaonicu, zar se ne sjećaš?

U hodniku je Converse ugledao ono čemu se nadao u crvenoj lakiranoj zdjeli, na stoliću uza zid; stara žena ih je sinoć tu odbacila ključeve svog automobila. Vrata kupaonice su se otvarala prema vani to je bilo rješenje. Čim je ušla, Joel je dovukao tešku stolicu stoje stajala uza zid i njen debeli rub ugurao ispod kvake, pa je udarcima namjestio i noge, zabivši ih na dva mjesta u pod. Čula je šumove i pokušala otvoriti vrata; nije mogla. Što je jače pritiskala, to su se noge stolice čvršće ukotvile.

Večeras se opet sastajemo! zagrmi vještica. Uputit ćemo našenajbolje ljude! Najbolje!

Neka Bog pomogne Eisenhoweru kad se sastanete promrmljao je

Converse, osjećajući olakšanje. Kad Akvitanija ne bi pokrivala taj broj, staricu bi našli za nekoliko sati. S omotnicom ispod ruke, uzeo je ključeve iz lakirane vaze i izvukao pištolj ispod pojasa. Dotrčao je do ulaznih vrata i oprezno ih otvorio. Nije bilo nikoga, ništa, samo kola Hermione Gevner, parkirana na prilaznom okorovljenom putu. Izišao je i zatvorio vrata, ostavljajući ih nezaključanima, pa niz stube požurio do automobila. Upalio je motor; spremnik je bio napola pun benzina, dovoljno da se odveze daleko od Osnabriicka prije nego uzme novo gorivo. Sve dok se ne domogne karte, usmjerit će se prema suncu, na putu prema jugu.

Valerie je sve sredila u putničkoj agenciji u Caesars Palaces, plaćajući gotovinom i upotrijebivši djevojačko prezime svoje majke, u nadi da će nešto od bogatog ratnog iskustva te žene prijeći i na kćer. U šest sati poslije podne je Air Franceov let od Los Angelesa do Pariza. Bit će u tom zrakoplovu; jednosatno putovanje do LAXa provest će u čarter zrakoplovu i tako izbjeći terminal na

zračnoj luci McCarran. Takve ljubaznosti su uvijek na raspolaganju, obično slavnim ličnostima i dobitnicima u kasinu. Nije bilo problema s lažnim imenom na putničkom manifestu Air Francea tek zbunjenost, koja se u njenom slučaju lako objasnila: bivši suprug, sada stranac, nečastan je čovjek, koga traže; ona više voli anonimnost. Sve dok ne stigne do imigracije u Pariz legalno joj nitko ne može zatražiti putovnicu, a kad jednom prođe i graničnu kontrolu može putovati kamo joj drago, pod bilo kojim imenom, jer neće napuštati granice Francuske. Zato se sjetila Chamonixa.

Sjedila je, gledala kroz prozor, razmišljajući o onim danima u Chamonixu. S Joelom je odletjela u Ženevu gdje je on imao tri dana sastanaka, uz obećanje da će nakon toga pet dana provesti na skijanju na Mont Blancu

1Qnagrada Johna Brooksa, sjajnog međunarodnog pregovarača firme Talbot, Brooks i Simon, koji se spremno odrekao večere sa starim prijateljima u korist, kako se izrazio, sastanaka gušterovih govana i idiota naš momak to može obaviti. On će ih tako šarmirati dok im bude praznio njihove korporacijske džepove. Bilo je to zapravo prvi put daje Joel znao daje na putu prema gore, ali je isto toliko bio uzbuđen idejom o skijanju. Oboje su toliko uživali. Zajedno. Možda zato što su bili dobri.

Za vrijeme tog putovanja Joel nije uživao u skijanju u Chamonixu. Drugog je dana strašno pao i nategnuo zglavak. Oteklina je bila golema, a bol jednako oštra i u glavi i u nozi. Ona mu je podarila viteški čin, postao je Sir Čangrizalo; ujutro je zahtijevao Herald Tribune i poput djeteta odbijao doručak dok mu ne stignu novine; još je, poput djeteta, igrao ulogu mučenika kad mu je žena polazila na obronke. Kad je htjela ostati s njim bilo je još gore. Optužio ju je da pokušava biti svetica. Bit će mu sasvim dobro, ima što za čitati, što umjetnici ne bi razumjeli. Ne bi razumjeli ono što pročitaju, to ti je.

O, kakav je dječčić tada bio, sjeti se Val. Ali noću je bilo drugačije, bio je tako drugačiji. Opet je bio muškarac koji je nježno volio, istodobno velikodušni lav i osjetljivo janje. Vodili su ljubav, kako se činilo, satima, dok mjesečina na snijegu ne bi konačno nestala, navijestivši najranije zrake sunca iza planina, tada bi pali zajedno u san iscrpljenosti.

Posljednjeg dana prije nego će se vratiti u Ženevu radi noćnog leta do New Yorka, ona gaje iznenadila. Umjesto da iskoristi još nekoliko preostalih sati za skijanje, sišla je u hotel i kupila mu vunenu maju, a na rukav ušila urednu krpicu sa slovima: NIZBRDNI TRKAČ CHAMONIX. Predala mu je poklon dok je portir

čekao ispred vrata s invalidskim kolicima o svemu se dogovorila s utjecajnim upravnikom hotela. Otišli su u središte Chamonixa, do žičare koja ih je odvezla na visinu od 4300 metara, do vrha Mont Blanca kroz oblake na vrh svijeta, tako im se činilo. Kad su stigli do mjesta odakle se pružao vidik koji je oduzimao dah, Joel joj se okrenuo s tim nasmiješenim, iskričavim pogledom u očima koji je opovrgavao sve što je bio i sve što je prošao opet, kao uvijek, njegov način zahvaljivanja.

Dosta ovog glupog pejzaža rekao je. Svući se. Nije baš tako hladno.

Pili su kavu i sjedili na klupi vani, a uzvišenost prirode posvuda oko njih. Držali su se za ruke i, Kriste, osjećala je takvu ljubav da je morala zadržavati suze.

I sada je osjećala takvu ljubav, pa je ustala odbijajući takvo prodiranje osjećaja. Nije vrijeme za to. Sada joj je bila potrebna maksimalna jasnoća misli. Mora putovati preko pola svijeta izbjegavajući sam Bog zna koliko ljudi, koji su joj za petama.

Rekao joj je daje ljubi toliko. Je li to bila ljubav ili potreba... potpora? Ona mu je odgovorila riječima mili moj ne, rekla je više od toga; bila je znatno određenija. Rekla mu je moj jedini dragi. Je li to bio odgovor, rođen u panici?

Neznanje je najgore, pomisli Converse proučavajući cestovne oznake koje je osvjetljavao svojim putnim svjetlima. Vozio je gotovo sedam sati nakon što je kupio kartu u gradu Hagenu i napunio spremnik sedam sati, a prema mapi još je dugo i daleko do graničnog prijelaza koji je odabrao. Razlog je bio u njegovu neznanju, naime, nije znao jesu li kola Hermione Gevner predmet potrage koja je sada nesumnjivo u tijeku službeno, od strane policije. Putovao je zaobilaznim provincijskim putovima, a njegove oči pilota pratile su sunce dok je skretao prema jugu. Sada su pokrajnje ceste bile nužnost; jesu li to bile i ranije, nikad neće saznati. Hermione Gevner i njena banda luđaka mora da su izvijestili policiju da su kola ukradena. Joel si nije mogao predstaviti što su sve rekli što bi uvjerilo Polizei da je Valerieina tetka oštećena stranka. Međutim, ukradena su kola ukradena kola, pa vozio ih sv. Franjo Asiški ili Džek Trbosjek. On će se držati sporednih putova.

Iz Lennenstadta do Kreuztala, preko Rajne kod Bendorfa, pa zapadnom obalom rijeke kroz Koblenz, Obenvesel i Bingen, zatim južno do Neustadta i na istok do Spevera i opet do Rajne. Potom, opet na jug kroz granične gradove AlsaceLorraine i najzad do grada Kehla. Tu će prijeći u Francusku, stoje odluka zasnovana na činjenici da gaje John Brooks prije nekoliko godina poslao u Strasbourg, francuski grad preko riječne granice, na strahovito dosadan sastanak na kojemu se osam pravnih zastupnika neprekidno rječkalo oko nekih aspekata jezika

i prijevoda, tako da ništa bitno nisu obavili. Zbog toga se Joel šetao gradom i odveo u okolicu, zapanjen njenom ljepotom. Nekoliko je puta išao na brodske izlete duž Rajne, gore i dolje, sada se sjećajući trajekata koji su vozili između luka Njemačke i Francuske. Iznad svega, sjećao se gomile u Strasbourgu. Ljudska vrevu mu je uvijek pomagala ona mu je potrebija sada, nego ikada.

Ima još tri ili četiri sata vožnje, ali negdje mora stati i barem malo odspavati. Ali čekaju ga Chamonix i Val. Rekao joj je daje voli rekao je to. To mu je došlo nakon tolikih godina i osjetio je nevjerojatno olakšanje; međutim, odgovor je bio još nevjerojatniji. Mili moj jedini dragi. Je li ona to i mislila? Ili mu opet pruža potporu jer su osjećaji umjetnika iznad razboritosti i iskustva?

Akvitanija. Akvitanija! Istjeraj sve iz svojih misli i uđi u Francusku!

Polarni let iz Los Angelesa do Pariza protekao je bez uzbuđenja; mjesečevi pejzaži leda nad najsjevernijim predjelom svijeta djelovali su hipnotički mirno, a ledeni beskraj otjerao je na neko vrijeme sve druge misli. Gledajući dolje, iz stratosfere, činilo se da ništa nije važno. Miru, koji je osigurao let, došao je kraj u Parizu.

Jeste li u Francuskoj poslovno ili na odmoru, madame] upita jegranični službenik, uzevši Valerienu putrovcu i tipkajući ime u kompjutor.

Un peu de l'un et de l'autre.

Vous parlez français?

C'est ma langue preferee. Mesparents etaient parisiens™ objasnila je Val i nastavila na francuskom. Ja sam umjetnica i želim pregovarati nekoliko galerija. Prirodno, želim putovati... zašutjela je, vidjevši kako jegranični službenik skrenuo pogled s ekrana i počeo je gledati. Je li nešto važno? upita ga.

Nema razloga za zabrinutost, madame odvrati čovjek; podigao jetelefonu slušalicu i govorio tihim glasom tako da mu se riječi nisu moglerazaznati u općoj buci velike carinske prostorije. Tu je netko tko želirazgovarati s vama.

To jest razlog za veliku zabrinutost suprotstavi se Valerie, zaplašena. Ja ne putujem pod svojim imenom zbog dobrog razloga što vam jevjerojatno rekao taj vaš stroj, i ne želim biti izložena ispitivanjima i poniženjima od strane tiska! Rekla sam sve što sam imala. Molim vas, nazovite me američko veleposlanstvo.

Nema potrebe za tim, madame rekao je čovjek i spustio slušalicu.

To nije ispitivanje i nitko od tiska neće znati da ste u Parizu ukoliko im tovi ne kažete. Osim toga, u ovom stroju nema ničega osim imena na vašojputovnici i zahtjev.

Drugi službenik u odori je iz susjednog ureda brzo došao u konopcem ograđeni prostor. Duboko joj se poklonio. Biste li pošli sa mnom, madame rekao je tiho na engleskom, očito opazivši strah u njenim očima i njeno oklijevanje.

Tko ste vi?

Glavni inspektor imigracije, madame.

A tko želi razgovarati sa mnom?

To je na njemu da vam kaže njegovo ime nije na zahtjevu. Međutim, dat ću vam drugo ime. Mattilon. Kaže da ste bili veliki prijatelji, a ion ga vrlo poštuje.

Mattilon?

Kad biste bili tako ljubazni i pričekali u mojoj kancelariji, ja bih sredio formalnosti oko vaše prtljage.

Ovo je moja prtljaga rekla je Val, dok su joj se misli bavile osobomkoja je mogla upotrijebiti Reneovo ime. Želim da policajac bude u blizini, jedan koji će moći gledati kroz staklena vrata.

Pourquoi?... Zašto, madame?

Une mesure de siirete odgovori mu Valerie.

Oui, bien sur, mais ce n 'est pas necessaire.

J'insiste oujepars.

D 'accord.m

Objašnjeno joj je da osoba koja želi s njom razgovarati dolazi iz centra grada u zračnu luku De Gaulle; to će potrajati trideset pet minuta. Čekajući, pila je kavu i čašicu calvadosa. Čovjek je ušao kroz vrata. Bio je poznih srednjih godina, odjeven u zgužvano odijelo, kao da mu izgled više nije važan. Lice mu je bilo izbrazdano, koliko od premorenosti toliko od godina, a kad je progovorio glas mu je bio umoran, ali precizan.

Zadržat ću vas samo nekoliko minuta, madame. Uvjeren sam da imate mjesta koja želite posjetiti i osobe koje morate vidjeti.

Kao što sam već objasnila reče Val gledajući pozorno u Francuzau Parizu sam zbog pregovora s nekoliko galerija...

To se mene ne tiče prekinu je čovjek, ispruživši ruke. Oprostite mi, ali nije mi stalo da bilo što čujem, ukoliko madame ne želi razgovaratisa mnom nakon što joj se obratim.

Zašto ste iskoristili ime Mattilon?

Predstavljanje. Bili ste prijatelji. Mogu li se vratiti prije monsieurua Mattilona?

Svakako, vratite se.

Moje je prezime Prudhomme. Ja sam iz Suretea. Prije nekoliko tjedana umro je jedan čovjek u ovdašnjoj bolnici. Bilo je rečeno da je za toodgovoran vaš bivši suprug, monsieur Gonverse.

Znam to.

To nije moguće mirno će Francuz; sjeo je i pripalio cigaretu. Ništa se ne bojte. Ovaj ured nije ni pod kakvom elektronskom prismotrom.

Glavni inspektor i ja poznajemo se još od vremena Otpora.

Taj je čovjek umro nakon okrutne borbe s mojim bivšim mužemoprezno će Val. Tako sam pročitala u novinama, čula na radiju. Vi mikažete da on nije odgovoran za njegovu smrt. Kako to možete reći?

Taj čovjek nije umro u bolnici, njega su ubili. Između dva i petnaesti dva četrdeset pet ujutro. Vaš je suprug bio u zrakoplovu iz Kopenhagenaza Hamburg u to vrijeme. To je utvrđeno.

Vi to znate]

Ne službeno, madame. Ja sam odstranjen od tog predmeta. Moj podređeni, blizak s vojskom kasnije u Legiji stranaca, ništa manje dobio je taj zadatak, dok sam ja premješten na ozbiljnije poslove. Postavljao sampitanja; ne želim vas zamarati pojedinostima, ali su tom čovjeku kolabiralapluća nagla trauma, koja nije u vezi s ranama. Čovjeka su ugušili. Toganema u izvješću.

Valerie se svladavala; glas joj je zvučao hladno i daleko, unatoč njenoj tjeskobi. A sada reče što je s Mattilonom? Mojim prijateljem Mattilonom.

Otisci prstiju umorno će Francuz. Odjednom su otkriveni, dvanaest sati nakon stoje policija arrondissementa koji su vrlo dobri istražilaprostorije. A onda i smrt u Weselu, u Zapadnoj Njemačkoj, u razdobljuizlaska i zalaska tog istog sunca. Opisan je opet vaš bivši suprug. Pa staricau vlaku za Amsterdam iste rute pronađena s pištoljem u ruci opet jeisti opis. Ima li taj Converse krila? Možda on sam neprimjetno preliječegranice?

Što mi želite reći, monsieur Prudhomme?

Čovjek iz Suretea je uvukao dim cigarete, a onda otkinuo stranicu iz svog notesa i nešto zapisao. Nisam siguran, madame, budući da više nisam službeno privilegirani u tim pitanjima. Ali ako vaš bivši suprug nije izazvao smrt čovjeka u Parizu i nije mogao ustrijeliti vašeg starog prijatelja, monsieur Mattilona, koliko drugih nije on ubio, uključujući američkog veleposlanika u Bonnu i vrhovnog zapovjednika NATOa? I tko su ti ljudi koji mogu vladinim izvorima reći da

potvrde ovo i ono, koji mogu kako im drago promijeniti zadatke višeg policijskog osoblja, izmijeniti medicinska izvješća uklanjajući potiskujući dokaze? To su stvari koje ne razumijem, madame, ali sam siguran da su to pitanja za koja nije određeno da ih ja razumijem. I zato vam dajem ovaj telefonski broj, broj mog stana u Parizu moja će žena znati gdje me može potražiti. Jednostavno upamtite,

u slučaju hitnosti kažite da ste iz obitelji Tatjane.

Stone je sjedio za stolom, s uvijek prisutnim telefonom u ruci. Bio je sam. Bio je sam i kad je stigao poziv iz Charlotte, Sjeverna Karolina, od žene s kojom je surađivao na terenu, koju je nekoć vrlo volio. Ona je napustila strašnu igru, kako ju je nazvala; on je ostao, jer njihova ljubav nije bila dovoljno jaka.

Veza je kompletirana do Cuxhavena u Zapadnoj Njemačkoj, do telefona za koji je bio siguran da je sterilan. Ta sigurnost bila je jedno od zadovoljstava rada s Johnnjem Rebom.

Prženi pilići BobieJoa! glasio je pozdrav preko linije. Donosimokući.

Pretpostavljam. Ovdje je Stone.

Mah wuhd, Tatjana novim putem! uzviknu južnjak. Jednog midana moraš pričati o toj tvojoj očaravajućoj obitelji, Brer Rabbit.

Jednoga dana hoću.

Čini mi se da sam to ime čuo krajem šezdesetih, ali nisam znao štoznači.

Vjeruj svakome tko ga upotrebljava.

Zašto bih?

Zato jer su takvima vjerovali najopasniji suci svijeta.

Tko bi to mogao biti?

Neprijatelj, pobunjenice.

Ako je to parabola, Yankee, izgubio si me.

Jednog dana, Johnny, ne sada. Što imaš?

Dobro, dopusti da ti kažem. Vidio sam najprokletiji otočić ovdašnjegsvijeta. Na dvadeset milja od obale, blizu ušća Elbe, točno tamo gdje sepretpostavlja da jest. U zatonu Heligoland, dijelu Sjevernog mora.

Scharhorn reče Stone s neopozivom uvjerenošću. Našao si ga.

Nije ga bilo teško naći čini se da svi znaju o njemu ali nitko neide blizu jugozapadne obale. Tu je za vrijeme Drugog svjetskog rata bilapodmornička baza za snabdijevanje gorivom. Mjere sigurnosti su bile takooštre da većina u njemačkom zapovjedništvu nije znala za nju, a saveznicinikad nisu točno otkrili što se tu radi. Stare betonskočelične strukture sujoš tamo, a pretpostavlja se da su

napuštene, ako izuzmemo jednog ili dvojicu čuvara koji, kako mi je rečeno, ne bi prstom makli ako svojim brodomudariš u neki od starih podmorničkih čekrka ili slično. Johnnv Reb jezašutio, pa nastavio tiho: Otišao sam tamo sinoć i ugledao previše svjetala na previše mjesta. U toj staroj bazi vrvi ljudima, a ne čuvaju je samo nekolicina polupodivljalih stražara; možeš se kladiti u svoje Yankee dupe daje tvoj poručnikzapovjednikjedan od tih ljudi. Osim toga, oko dva sata ujutro, nakon što su se ugasila svjetla, iz brda je iskliznula najveća moguća antena s ove strane Houstona, poput bioničke vlati žita, samo bez žita na vrhu. Umjesto toga, vrh se rascvjetao kao suncokret. To je bio disk, poput onih koji se upotrebljavaju za satelitske transmisije... Želiš li da formiram radnu skupinu? Ja to mogu; ovih dana ima toliko te nesretne nezaposlenosti. Osim toga, trošak će biti minimalan jer što više razmišljam o tome to više cijenim što si me izvukao iz Dardanellesa prije nego su tamo došli topovi.

Hvala, ali ne još. Ako sada kreneš po njega, pokazujemo karte kojene smijemo pokazati.

Koliko dugo možeš čekati? Sjećaš se da sam onog kurca Washburnasnimio na vrpcu?

Koliko si toga skupio?

Više nego što ovaj stari mozak može upiti, ako želiš istinu. To sedugo pripremalo, zar ne? Orlovi misle da će na kraju kraja uloviti te proklete vrapce, ha? Jer oni bi htjeli sve i svakoga pretvoriti u vrapce... Znaš,

Stone, ne bih trebao ovo reći jer ti u svojoj starosti postaješ mekši negoja u svojoj, ali ako oni polete, ako se odlijepe od zemlje, mnogo će ljudiposvuda samo ležati u svojim visećim ležaljkaama i zajebavati ribu po rijekama šaljući dođavola sve neka to urade te velike tatice u odorama. Nekaoni isprave sve to sranje neka počiste sav taj šljam s njihovim pištoljima, noževima i automatskim sječivima. Pokazati Ruskiema129 i naftnim momcima u ogrtačima za kupanje da više ne primamo njihova sranja. Pokažimo

Isusu da smo mi dobri momci, koji znaju naći lice za ćuškanje. Te jebenevojničine imaju petlje i oružje, korporacije i konglomerate, ali što to meniznači? Što se za mene mijenja, reče Joe u ležaljci, osim, možda, nabolje?

Ne nabolje ledeno će Stone. Ti isti ljudi postaju roboti. Svi postajemo roboti, ako preživimo. Zar to ne razumiješ?

Daa, ja razumijem, ali ne razumijem tebe odgovori mu Johnnv

Reb. Ja živim poput svinje u Bernu, a ti se češkaš u D.C.u. Da, stariprijatelju, ja razumijem. Ponavljam možda bolje od tebe... Ali što ćeš, dostotinu vragova, učiniti s Converseom? Ja ne mislim da će se izvući.

Mora se izvući. Mislimo da ima odgovore odgovore iz prve rukekoji će nam dati dokaz.

Po mom mišljenju, on je mrtav odgovori južnjak. Možda još nije,ali uskoro uskoro će ga naći.

Najprije ga mi moramo pronaći. Možeš li pomoći?

Počeo sam one noći kad smo zabijali igle u majora Normana Anthonvja Washburna četvrtog, petog ili šestog zaboravljam te brojke. Ti imaš kompjutore one, kojima imaš pristup a ja imam ulice, gdje seprodaju stvari za koje se pretpostavlja da ih ti ne bi kupio. Do sada, ništa.

Ne znam, možda bi trebalo da podbodem znalačku rulju na neki jači ilikonkretniji način, sve je to moguće kad radiš s najfleksibilnijim umovimasvijeta, hoću reći s onima koji trže tu robu po ulicama.

Pokušaj nešto pronaći jer si imao pravo malo prije kad si rekao danemamo mnogo vremena. Sve se vraški steže, a čovjek više ne zna kamoprvo pogledati. Nego, slušaj Johnnv, imaš li ti isti osjećaj kao ja kad je upitanju taj otok, Scharhorn?

Poput Appomattoxa,130 duboko u želucu mogu osjetiti žuč, Brer Rabbit, što je razlog zašto ću ovdje posumovati131 nekoliko dana. Pronašli smo košnicu, momče, a trutovi su nemirnija to osjećam.

Joel je odložio mapu i debelu omotnicu na travu, pa počeo lomiti grane u voćnjaku da bi njima pokrio kola Hermione Gevner. Svako istežanje ruke prouzročilo bi bolove, i od umora i od istežanja. Konačno je nabrao dovoljno vlati visoke trave i, uz grančice, nabacao je svuda po karoseriji. Na mjesečini se činilo kao daje to golemi stog sijena. Uzeo je kartu i omotnicu i počeo hodati prema cesti udaljenoj dvije stotine metara. Prema karti, nalazi se na prilazima grada ili mjesta koje se zove Appenweier, deset milja od granice kod Kehla i preko Rajne od Strasbourga.

Hodao je rubom ceste i utrčavao u travu kad bi god opazio reflektore automobila iz bilo kojeg smjera. Prešao je možda pet ili šest milja nije to mogao reći sa sigurnošću i znao da više ne može naprijed.

U džungli se odmarao znajući da je odmor oružje, isto kao i pištolj; budne oči i um smrtonosniji su od tuceta čeličnog oružja pričvršćenog za tijelo.

Pronašao je kratki ukop uz potok; kamenje će biti njegova tvrđava zaspao je.

Valerie je izišla iz zračne luke Charles De Gaulle oslonjena na ruku čovjeka iz Suretea, Prudhommea, primivši od njega komadić papira s njegovim telefonskim brojem, ne istrčavši se ni sa čim. Približili su se stajalištu taksija na platformi, a onda joj je Prudhomme rekao: Bit ću sasvim jasan, madame. Ovdje možete uzeti taksu i ja ću vas pozdraviti s adieu ili mi možete dopustiti da vas odvezem kamo god želite možda do drugog stajališta taksija u gradu, pa da odete gdje god želite a ja ću znati prati li vas tko.

Doista?

Za trideset dvije godine čak i budala nešto nauči. Moja mi žena ponavlja da nema ljubavnika samo zato jer sam naučio osnove svog zanata.

Prihvaćam vaš poziv prekinu ga Val smijući se. Strahovito samumorna. Mali hotel, možda Le Pont Royal, ja ga znam.

Izvrstan izbor, ali moram vam reći da bi vam se moja supruga radovala bez ikakvih pitanja.

Moje vrijeme mora biti samo moje, monsieur odvrati mu Valerie iude u kola. D'accord.

Zašto ovo radite? upita Prudhommea čim je sjeo za volan. Moj muž je bio pravnik jest pravnik. Pravila se ne mogu toliko razlikovati.

Jeste li vi neka vrsta dodatka hineći ono što bih prokleta dobro moglasmatrati da hinite?

Samo želim da me pozovete i kažete da ste iz obitelji Tatjane. To jemoj rizik i moja nagrada.

Converse je pogledao na sat sat koji je skinuo s oborenog tijela već tako davno da se nije mogao sjetiti kad je to bilo i vidio da je pet sati i četrdeset pet minuta ujutro; sunce je odjednom osvijetlilo njegovu tvrđavu. Niže je bio potok i on je niz potok obavio sve svoje potrebe, a zatim je oprao lice nešto uzvodnije. Morao se kretati; kao što se sjećao, imao je još pet milja hoda do granice.

Stigao je u Kehl. Tamo je kupio britvicu znajući da će svećenik povesti računa o svojoj pojavi koliko god mu je to moguće, čak i u nepovoljnim okolnostima putovanja. Obrijao se u nekom toaletu uz obalu, pa se ukrcao na trajekt preko slikovite Rajne do Strasbourga. Carinici su se prema njemu odnosili s velikim uvažavanjem zahvaljujući, kao prvo, njegovu ovratniku i putovnici, te ne baš elegantnoj pojavi što su nesumnjivo doživjeli kao znak njegove zakletve

siromaštvu. Prolazeći kroz graničnu zgradu blagoslovio je lijepi broj ljudi, a kad se uživio u tu ulogu blagoslov je, dakako, proširio i na njihove obitelji.

Čim je izišao na vrevu ulice znao je da prvo mora pronaći hotelsku sobu, tušem isprati dva dana straha i nasilja, dati očistiti odijelo ili ga zamijeniti drugim. Svećenik siromašna izgleda ne putuje u skupa čuda Chamonixa, to ne bi bilo primjereno, ali bi normalno obučeni svećenik bio savršeno prihvatljiv, čak poželjan u gomili, figura dostojna poštovanja. A svećenikom će ostati, odlučio je Converse a odluka se opet zasnivala na pravničkom iskustvu. Razmisli predvidi što tvoj protivnik očekuje

da ćeš učiniti, a onda se ne povodi, osim ako tako ne zadržavaš prednost. Lovci Akvitanije očekuju od njega da će zbaciti sa sebe svoju svećeničku odoru jer je to bilo njegovo posljednje prerusavanje; on to neće učiniti; u Francuskoj ionako ima previše svećenika, a biti svećenik znači imati i niz prednosti.

Prijavio se u Sofitelu na Place SaintPierreleJeune. Ne ulazeći u pojedinosti, conciergeu je objasnio daje prošao tri strašna dana putovanja i da je iz vrlo dobro stojeće župe u Los Angelesu, a američka novčanica od 100 dolara pobrinula se za sve ostalo. Za jedan sat odijelo je bilo kemijski očišćeno i izgllačano, blatnjave cipele su zasjale, a kupljene su mu i dvije nove košulje sa svećeničkim ovratnicima. Napojnice, troškovi i nadoplate za brzu uslugu sve je to bio san svakog hotelskog čovjeka. Osunčani svećenik s jednom ili dvije ogrebotine ili točkice na licu i neobičnim zahtjevima zacijelo stiže iz dobrostojeće župe. Sve je to bilo vrijedno napora. I novaca. U hotel je stupio u osam i trideset ujutro, a u devet i pedeset pet bio je spreman obaviti konačne pripreme za Chamonix.

Nije se smio izlagati opasnosti vozeći se zrakoplovom ili željeznicom to će biti pod prismotrom. A prije ili kasnije pronaći će i kola Hermione Gevner, pa će biti poznat njegov smjer, ako ne i odredište. Pozvao je conciergea koji je jedva čekao da zadovolji svaku mušicu Božjeg poslanika. Kako ne, zaboga! Unajmljena su lijepa kola za monsignora mladalačkog izgleda, planirana je i ruta, od Ženeve nekih dvjesto trideset osam kilometara prema jugu.

Valerie se obukla čim su prva svjetla dana opisala siluete nepravilno oblikovanih pariških građevina izvan njena prozora na bulevaru Raspail. Niti je mogla spavati, niti je pokušavala; ležala je budna i razmišljala o riječima čudnog Francuza iz Suretea, koji nije mogao govoriti službeno. Osjetila je iskušenje da mu kaže istinu, ali je znala da to neće, još neće; možda uopće neće jer je mogućnost stupice bila znatna otkrića koja se zasnivaju na istini mogla bi se lako upotrijebiti

da se lovljeni stjera u kut. Pa ipak, njegove su riječi imale prizvuk istine, njegove vlastite istine, ne nečije tuđe. Nazovite i kažite da ste iz Tatjanine obitelji. To je moja želja i moja nagrada.

Joel bi imao mišljenje o tome. Ako taj čovjek nije mamac postavljen od Akvitanije, onda je on napuknuće u njihovoj strategiji o kojem generali ništa ne znaju. Nadala se daje svoj čovjek, ali je u ovom trenutku bilo nemoguće imati povjerenja u njega.

Air Touraine ima četiri leta dnevno do Anceva, najbliže zračne luke do Chamonixa i Mont Blanca. Bila je na listi čekanja za let u jedanaest sati.

Bolje je biti u zračnoj luci Orly, biti u vrevi, kao stoje Joel inzistirao.

Uzela je otvoreno dizalo s mjedenim šipkama do predvorja, platila svoj račun i zamolila da joj naruče taksi.

A quelle heure, madame?

Maintenant, s 'U vous plait.

Dans quelques minutes.

Merci. Taksije stigao i Val je izišla. Dočekao ju je mrzovoljni vozač pospanih očiju, koji nije iskazivao nikakvu namjeru da iziđe iz automobila i pomogne joj. Kao da joj je iskazao božansku milost primivši je u kola.

Orly, s 'U vous plait.

Vozač je startao, stigao do ugla i okrenuo upravljač nalijevo, da bi se brzo okrenuo i nastavio u suprotnom smjeru natrag do Raspaila, prema brznoj cesti koja vodi u zračnu luku. Činilo se da na raskrižju nema nikoga. Nije bilo tako.

Odmah iza njih se začuo nagli prasak metal je udario u metal, stakla su praskala, a kotači škripali. Vozač je pritisnuo kočnice i vrisnuo u šoku i strahu, dok je taksi zaglavinjao na pločnik. Val je bila odbačena na prednje sjedište, tako daje koljenima zaderala po podu. Poče se nespretno dizati, dok je vozač iskočio iz kola i urlao na ljutite stranke iza sebe.

Odjednom su se otvorila desna prednja vrata i iznad nje se pojavilo izborano i premoreno lice Prudhommea. Sa rane na čelu tekao mu je potočić krvi. Govorio je brzo, mirno. Idite, madame kamo god idete. Sada vas više nitko neće pratiti.

Vi?... Vi ste bili ovdje cijelu noć! Čekali ste na mene, promatrali. Viste se sudarili s kolima!

Nemamo vremena. Vratit ću vašeg vozača. Moram napisati svojemrsko izvješće i nabacati neke stvarčice u ta kola, a vi morate otići. Odmahprije nego drugi saznaju.

Ono ime! uzviknu Val. Je li bilo Tatjanal

Da.

Hvala vam!

Au revoir. Bonne chance. Čovjek iz Suretea se sklonio i potrčeaonatrug do dvojice Francuza koji su iz taksija vikali jedan na drugoga.

Bila su tri sata i dvadeset minuta poslije podne kad je Converse ugledao znak: SAINTJULIEN EN GENEVOIS 15 km. Zaokružio je granicu Švicarske, a autocesta do Chamonixa bila je ravno naprijed, istočno od

Ženeve, južno do Annemassea. Do Mont Blanca će stići za nešto više od sata; uspio je! Vozio je kao što nikad u životu nije vozio, snažni citroen odgovarao je na svaki dodir pilota; njegova pilotska svijest bila je gluha za sve osim za cestu ispred njega, za opremu oko njega; krenuvši alpskim zavojima gotovo je osjećao tvrdu cestu ispod automobila. Zaustavio se kod Pontarliera, gdje je uzeo gorivo i iz automata popio vreli čaj koji se pušio. Budući da je napustio brzu cestu za kraću udaljenost planinske ceste, njegova je brzina ovisila o tome hoće li svaka njegova reakcija biti brza i točna. Sad još jedan sat. Budi tamo, Val. Budi tamo, ljubavi moja!

Valerie je pogledala na svoj sat spremna da vrisne kao što je željela vriskati od šest i trideset ujutro na zračnoj luci Orly. Sada je bilo četiri i deset poslije podne, i čitav je dan bio ispunjen jednom krizom za drugom, od sudara na bulevaru Raspail i Prudhommeova otkrića da je prate, do njena dolaska Annecv zrakoplovom ujedan sat iz Pariza; let je kasnio zbog lošeg funkcioniranja vrata za prtljagu na zrakoplovu. Živci su joj bili napeti do krajnjih granica, ali je iznad svega bila svjesna činjenice da se mora savladati. Suprotnim ponašanjem samo bi privukla pažnju na sebe; to se zakratko i dogodilo.

Nije bilo mjesta za let u sedam sati, a zrakoplov u jedanaest bio je prebukiran. Samo su putnicima s kartom u ruci dozvolili da prođu kroz vrata. Protestirala je tako ljutito da su ljudi počeli zuriti u nju. Onda se povukla i tiho ponudila mito, stoje iziritiralo službenika ne zato stoje bio moralno povrijeđen, već zato što je nije mogao zadovoljiti i primiti novac. Opet su putnici odostraga, i sjedne i druge strane, gledali i slušali kako joj službenik dijeli paske s galske visine. To nije način da se u Chamonix stigne živ, pomisli Val, pa uze kartu za let u jedan sat.

Zrakoplov se spustio u Annecyju s pola sata zakašnjenja, nekoliko minuta poslije tri, a gužva koja je uslijedila na platformi za taksi izazvala ju je da se ponaša na način koji općenito želi izbjeći. Kao relativno visoka žena visoka po izgledu, zacijelo znala je što izaziva kad prezirno gleda na one oko sebe. Genetsko predodređenje učinilo ju je privilegiranom, zar nisu znali? Mnogi su takvo poziranje uzimali kao dokaz urođene superiornosti; žene su se nejasno bojale, a muškarci bili i uplašeni i privučeni. Ta joj je taktika osigurala nekoliko mjesta naprijed u redu za taksi, ali je red i dalje bio dugačak. Onda je bacila pogled slučajno na desnu stranu; na udaljenom kraju platforme stajale su blistave limuzine; nekoliko se vozača oslonilo na kola i pušilo čačkajući zube. Što to ona radi, za ime Božje? Izašla je iz reda i trčeći otvorila novčanik.

Nečega se sjetila. U čudesnom selu Chamonix postoji točka na toj općoj teatarskoj pozornici do koje mogu voziti samo mala službena vozila ili jeftin turistički taksi. Izišla je iz limuzine i brzo krenula širokim bulevarom punim svijeta. U daljini je mogla vidjeti veliki crveni terminal žičare. Negdje gore, iznad oblaka, tamo je Joel. Njen Joel. Nije se mogla zaustaviti; nije ni pokušavala sačuvati kontrolu nad sobom koju si je nametala cijelog dana. Poče trčatibrže, brže! Budi tamo gore, mili moj! Budi živ, mili moj moj jedini dragi!

Bilo je deset do pet kad je Converse zaškripao na parkiralištu; pritisnuo je kočnice i iskočio iz automobila. Na autocesti za Mont Blanc naišao je na prilično gust promet jer još nije bila završena nova konstrukcija mosta preko prijevoja. Svaki mišić desne noge grčevito je stezao jer je želio koristiti svaku mogućnost da izbjegne letargični promet. Stigao je! Došao je u Chamonix, pred njim je bio veličanstveni sjaj Alpa i selo ispod njih. Poče trčati, gutajući gutljaje čistog planinskog zraka, zaboravivši na bol jer mora biti tamo! Molim te, Val, dođi! Toliko te volim... prokletstvo, toliko te trebam! Budi tamo!

Stajala je izvan žicanog dizala i kabina gledajući dolje na oblake oko planina. Oblikovali su zid izmaglice, koja je sakrila sve zemaljske brige. Drhtala je na alpskoj hladnoći, ali nije željela otići. Stajala je pored kamene ograde, pored snažnog planinskog teleskopa kroz koji su turisti za nekoliko franaka mogli promatrati čuda alpskog svijeta. Do smrti se bojala da on možda neće doći da ne može doći. Smrt.

Bila je to posljednja kabina žičare; nakon zalaska sunca iza zapadnih vrhunaca više se ne dozvoljava vožnja žičarom žice se naglo smrzavaju. Osim barmena i nekoliko gostiju unutar staklenih zidova bara, ona je bila sama. Joel!

Rekla sam ti da ostaneš živ! Molim te, učini što sam ti rekla, dragi mojmoj jedini dragi! Moja jedina ljubavi!

Kabina se mučno približila, a onda zaškripala zaustavljajući se. U njoj nije bilo nikoga, bila je prazna. Smrt.

A onda se pojavio na vidiku, visoki muškarac sa svećeničkim ovratnikom, a slika vrha svijeta opet je dobila smisao. Izišao je iz kola, a onda su jedno drugome potrčali u susret. Zagrlili su se držeći se onako kako se nikad nisu držali dok su bili muž i žena.

Volim te! prošaptala je. Oh, Bože, ja te volim!

Povukla se, držeći ga za ramena, a suze su joj ovlažile oči. Ti si živ, ti si ovdje! Učinio si što sam zatražila da učiniš.

Što sam morao učiniti rekao je. Jer si to bila ti.

Ležali su goli, stisnutih tijela jedno uz drugo i držeći se rukama, odgurnuvši na neko vrijeme svijet za koji su znali kakav je, a s kojim se mogu suočiti već ujutro. Barem na neko vrijeme imali su nešto samo za sebe, imali su sebe u primanju i davanju; dragocjene sate samoće u kojima su šapatom nastojali objasniti što su izgubili i zašto.

Kad je stiglo jutro, htjeli su zanijekati njegov dolazak, ali ipak ne sasvim. Postojao je svijet kakav su poznavali, a postojao je i onaj drugi koji su htjeli nametnuti generali Akvitanije.

Naručili su doručak i dodatni vrč s kavom. Dok je Val češljala kosu, Joel je prišao prozoru i gledao dolje na slikovit i treperavi gradić Chamonix. Obišli su tri hotela prvi je bio zamalo katastrofa. Za ime božje, otarasi se tog ovratnika! prošaptala mu je Valerie. Nijedan od tri hotela nije imao slobodnih soba, tek u četvrtom, Croix Blanchu, primljen je jedan otkaz.

Ja ću poslije izići i kupiti ti neku odjeću rekla je Val, stavivši glavuna njegova ramena.

To mi je nedostajalo rekao je i obavio ju rukama. Ti si mi nedostajala. Toliko.

Sjedili su jedno nasuprot drugome za malim mramornim stolom ispred prozora. Joel je stavio stranicu papira s hotelskim zaglavljem pored kave, a na njega hotelsku kemijsku.

Ja još ne mogu razumjeti stoje s mojom tetkom! odjednom će Val.

Kako sam to mogla učiniti? Kako sam to mogla znati"?

Nekoliko puta sam si postavio isto pitanje. Converse se blago na smijao. O tebi, želim reći.

Bože, kako sam bila glupal

Ne, bila si očajna ispravi je Joel. Baš kao stoje i ona bila očajna.

Hvatale ste se svake mogućnosti, radi pomoći. Ona se očajnički pokušavala vratiti jedinim danima svog života koji su imali smisla. Vjerovala si joj.

I ja bih joj vjerovao.

Kad si ljubazan, dragi, ti jednostavno uništavaš čovjeka. Polako, tekje jutro.

Kaži mi o Samu Abbottu predloži.

Da, svakako, ali prije toga želim ti reći da nismo sami. U Parizu postoji jedan čovjek, inspektor iz Suretea, koji zna da ti nisi ubio Renea, a nisimogao ubiti ni onoga za koga su kazali daje bio vozač u George Cinqu.

Iznenaden, Joel se nagnuo nad kavom. Ali ja sam ubio tog čovjeka. Bogu je poznato da to nisam htio mislio sam da se hvata za pištolj, a ne za radio tukao sam se s njim i udario njegovom glavom o zid; umro je od kranijalnog ovogilionog.

Ne, nije. Ubili su ga u bolnici. Ugušili; pluća su mu kolabirala od gušenja. To nije bilo u vezi s njegovim povredama, tako je Prudhomme rekaonaime, tako se zove inspektor. On smatra da se oko tebe nadograđuje;ne zna zašto, kao što ne zna zašto se dokazi potiskuju ili naglo pronalazeriječ je o tvojim otiscima prstiju u Mattilonovu uredu. On želi pomoći;dao mi je svoj telefonski broj.

Možemo li mu vjerovati? upita Joel pišući na papiru.

Mislim da možemo. Jutros je učinio nešto vrlo upečatljivo, ali doćiću i do toga.

Čovjek u George Cinqu tiho će Converse. Bertholdierov pomoćnik. Tu je trka počela. Kao da su naglo shvatili vrijednost tog događaja, kaoda je netko shvatio moguću strategiju ne želeći da mu mogućnosti prođupored nosa. Prikažimo ga sada ubojicom, možda će nam to kasnije poslužiti da gradimo na tome. Sve što nas to košta samo je jedan život. Isuse!

Joel potegnu dim. Nastavi reče joj. Vрати se. Što je bilo sa Samom?

Sve mu je ispričala, počevši s mahnitošću u njujorškom St. Regisu zastrašujući telefonski poziv i trčanje po stubama i ulici.

Čudno ubaci joj se Converse u riječ da su ti ljudi i taj telefonskipoziv legitimni.

Što? Kako? Prvi je izgledao kao da je iz Hitlerove mladeži, a drugije bio u odori.

Većina ljudi u odori prvi su koji žele da se generali Akvitanije izgube u tajfunu u moru. Sjeti se, Fitzpatrick je rekao da su ta četiri dosjea došla iz dubine

službenih trezora, a na osnovi najvećeg dijela materijala pretpostavlja da vojska, niži sastav, tu i te kako ima svoje prste. Možda su moji tihi partneri iz Washingtona počeli militi iz svoje kanalizacije. Oprosti. Nastavi.

Ispričala mu je kako se sa Samom sastala u zalogajnici u Las Vegasu s oženjenim Samom, ocem dviju djevojčica. Onda je digao ruku, dajući znak Vali da stane.

Vas troje ste trebali poći u Washington?

Da.

Ti, Sam i ta treća osoba za koju je rekao da zna što treba učiniti.

Da. Čovjek koji je ubio Sama. On je bio jedini s kim je Sam razgovarao.

Ali Abbott je rekao da tom čovjeku vjeruje. Svojim životom, mislim da si tako rekla.

Sam je rekao ispravi ga Valerie. Varao se.

Ne mora biti tako. Sam je možda imao neke laganije manire, ali ga senije moglo lako prevariti. Pažljivo je odabirao svoje prijatelje, nije ih imaopreviše znajući daje njegov čin ranjiv.

Ali on nije razgovarao ni sa kim drugim...

Uvjeren sam da nije, ali je taj drugi morao razgovarati. Ja znam ponešto o kriznim sastancima u Washingtonu a to je ono na što je Sam mislio. Ti se sastanci ne događaju samo tako; valja upotrijebiti vrlo snažnije riječi da bi se usjekao put kroz birokratsku zavrzlamu. Samovo je ime nesumnjivo bilo prvo spomenuto imao je i položaj i čin a moguće je da jerečeno i moje ime, tvoje ili Delavaneovo, a svako od njih bilo bi dovoljno.

Converse je uzeo kemijsku. Kako se on zvao?

O, Bože reče Val, zatvorivši oči, dok je prstima trljala čelo. Darazmislim... Alan, ime mu je Alan... Alan Metzger? Metland?

Je li imao neki čin, titulu, bilo što?

Ne. Metcalf! Alan Metcalf, to je ime i prezime.

Joel je zapisao to ime. Okay, hajdemo sada u Pariz, do čovjeka iz Suretea.

Započela je priču o čudnom ponašanju pograničnog službenika, zatim opisala čudni sastanak s izmorenim, zgužvanim Prudhommeom. Kad je završila, Converse je podigao dlan po drugi put, otvorenih usta od iznenađenja, široko otvorenih i živih očiju.

Obitelj Tatjana? upita je s nevjericom. Jesi li sigurna?

Sasvim. Jutros sam ga opet upitala.

Jutros? Da, rekla si da je jutros učinio nešto izvanredno, upečatljivo.

Što se dogodilo?

Cijelu je noć proveo u kolima ispred hotela, a kad sam pošla taksijem, odmah nakon što se diglo sunce, on je udario kolima u nas. Mene jenetko pratio. Rekao mi je da požurim i što prije odem. Tada sam ga ponovno upitala za ime. Rekao je Tatjana.

To je ime koje mi je Rene dao da ga upotrijebim s Cortom Thorbeckeom u Amsterdamu. Kaži da si član obitelji Tatjana.

Što to znači?

Rene nije ulazio duboko u to, ali sam ulovio smjer. To očito značineku vrstu povjerenja, lakmusov pokus koji nekog čuva na razini informacije koja je uskraćena za 99 posto ljudi koji je žele.

Zašto?

Zvuči ludo, ali je Mattilon rekao da je to zato jer onima koji su dio

Tatjane vjeruju najsumnjičaviji ljudi na zemlji ljudi koji sebi ne mogu priuštiti pogrešku.

Moj Bože, koji?

Rusi. Komesari u Kremlju koji šalju novac posrednicima na Zapadu, koji ga investiraju.

Imaš pravo sada će Val. To je luđački.

Ali djeluje, zar ne vidiš? Pošteni ljudi, koji se zbog ovog ili onograzloga nalaze u svijetu koji vjerojatno mrze, nikad ne znajući u koga vjerovati, izmislili su šifru. Biti član Tatjane neka je vrsta podobnosti. To nijesamo signal hitnosti, više je od toga. To znači daje na mjestu svatko tkouputi taj signal usprkos onome što će ta osoba možda morati učiniti.

Okladio bih se daje to vrlo mali krug. Rene i taj Prudhomme, oni pristaju uz to. A za nas je to ključ; možemo mu vjerovati.

Ja bih počela s Prudhommeom predloži Val.

Oslonit ćemo se na njegovu pomoć, ali možda ne prvo na nju. Idemoslijedom. Postoje li ovdje dva telefona? Izvjesna bivša žena me toliko noćas zaokupila da to nisam ni opazio.

Ona je vjerojatno trudna.

Zar to ne bi bilo divno?

Polako, momče. Da, postoji i drugi telefon. U kupaonici.

Želim da nazoveš tog Metcalfa, Alana Metcalfa, u Las Vegas. Dobitćemo broj preko informacija. Ja ću slušati.

Što da kažem?

Reci da ga zove Parquette, ništa više. Neka on učini prvi korak. Akobude krivi korak ja ću znati oboje ćemo znati i spustit ću slušalicu. Tićeš me čuti i spustiti slušalicu.

Pretpostavimo da nije tamo? Da dobijem ženu, prijateljicu ili dije

Brzo ostavi svoje ime i kaži da ćeš mu ponovno telefonirati za jedansat.

Peter Stone je sjedio na sofi, s nogama na stoliću za kavu. Nasuprot njemu, u naslonjačima, sjedili su kapetan bez odore i mladi mornarički poručnik, također u civilu.

Slažemo se, dakle reče Stone. Pokušajmo s tim Metcalfom i nadajmo se najboljem. Ako smo se prevarili ako sam se ja prevario moglibi nam ući u trag i nemojmo se zavaravati, ovdje ste viđeni, mogli bi vasprepoznati. Ali kao što sam vam prije rekao, dolazi vrijeme kad se morapreuzeti rizik koji najradije ne bih preuzeo. Nalaziš se izvan sigurnog teritorija i moliš se nebesima da što prije prođeš preko tog terena. Ne mogu vam obećati da ćete proći. Ovaj je telefon prespojen, ubačen u drugi broj, broj hotela na drugom kraju grada, pa bi svaki ulazak u trag bio odgođen, ali odgođen samo dotle dok ne provjere svaki broj u hotelu, svaku sobu.

Svaki iskusni telefonski tehničar bi potom otišao u podrum i pronašao presret.

Koliko vremena bi nam to dalo? upita kapetan.

To je jedan od najvećih hotela u New Yorku odgovori mu civil.

Uz malo sreće, dvadeset četiri do trideset šest sati.

Pokušajmo reče čovjek iz mornarice.

O, nebesa doda kapetan prolazeći prstima kroz kosu. Da, naravno, pokušajmo, pokušajmo njega. Ali još nisam siguran zašto.

Brzi zaključci. To je rutinska informacija koja se lako dobiva. Abbottje svakog dana pisao svoj raspored i bio vrlo precizan. Zabilježeno je obiljeručkova s Metcalfom, zajedničkih večera s obiteljima u Abbottovu ili Metcalfovu domu. Mislim daje imao povjerenja u tog čovjeka, a dugogodišnjio bavještajni časnik, Metcalf, bio je logičan izbor. Zajedno s Converseom, sva trojica su bili ratni zarobljenici u Vijetnamu.

Hajde, za tim! viknu mornarički poručnik.

Za Kristovo ime, nađi neku drugu rečenicu na to će kapetan.

Javlja se telefonska sekretarica! viknu Val stežući slušalicu.

Joel je izišao iz kupaonice. Jedan sat prošaptao je.

Jedan sat rekla je. Miss Parquette će nazvati za jedan sat. Spustislušalicu.

I svaki sat nakon toga doda Converse buljeći u telefon. To mi se ne sviđa. Kod njih je sada jedan sat ujutro i netko bi se morao javiti.

Sam nije spomenuo ženu i djecu.

Nije bilo razloga da ih spomene.

Pusti me da nazovem Prudhommea sada će Valerie. Upotrijebimotu obitelj Tatjana.

Ne još.

Zašto ne?

Treba nam nešto drugo on treba nešto drugo. Odjednom, Converseov pogled padne na debelu omotnicu od grubog papira, adresiranu na

Nathana Simona. Bila je na radnom stolu, a na njoj njegova lažna putovnica.

Val mu je slijedila pogled. Analiza koju si napisao za Nathana?

Nazvao sam ga najboljim pravnim dokumentom koji sam napisao ali, naravno, nije to takav dokument. Ne temelji se na pravnim točkama i pozivanju na zakone, osim u najširem, apstraktnom smislu, bez prihvatljivih dokaza u prilog optužbi. Ali dokument govori o perverznom ambicijama moćnih ljudi koji žele izmijeniti zakone i zamijeniti vlade sirovom vojnom vlašću, a sve u ime očuvanja zakona i reda, posredno pozivajući sami sebeda ga zadrže i očuvaju. A ako kompromis znači ubijanje ako namjeravaju provesti masovne asasinacije mogu i to učiniti.

Stoje tvoja temeljnica, Joel?

Ako već kanim podići predmet, učinit ću to na jedini način koji znam od premise do zaključka sve se temelji na svjedočanstvima, iskazima počinjući s mojima, a završivši s ispitivanjima prije sudskog postupka.

O čemu to, dovraga, govoriš?

Zakon, gospođo Converse odgovori joj Joel, uzevši omotnicu. što se od njega očekuje. Ja mogu upotrijebiti većinu ovoga, ovdje samou drugačijem obliku. Razumije se, trebat će mi i drugih potkrepljujućih dokaza, što šire to bolje. Onda ćeš nazvati tog Prudhommea i pridružiti se obitelji Tatjane. Onda ćemo, ako nam se ispuni nada, doći do Samova prijatelja Metcalfa prokletstvo, on će imati nešto da nam da... Naposljetku, ja ću htjeti usmeno ispitati barem dvojicu navodnih krivaca Liefhelma, kao prvog, a vjerojatno i Abrahmsa, možda i samog Delavanea.

Ti si ljudi uzvikne Valerie.

Ne, nisam jednostavno će Converse. Imam dovoljno novca da najmim nekoliko ekipa bezbožnika a kad Prudhomme jednom shvati, mislim da će znati gdje je dvorana za sastanke. Moramo obaviti mnogotoga, Val. Svi sudovi vole besprijeorne rukopise.

Za ime Krista, Joel, govori engleski!

Vi ste romantični, gospođo Converse rekao je približivši joj se.

To su vijci s glavom i navojem kojih nema u morskim pejzažima.

Treba ih skicirati, dragi moj, pa izbalansirati i odabrati boje... O čemu govoriš?

O stenografkinji; pravnoj sekretarici. Možeš li naći jednu? Nekogatko je voljan biti ovdje cijeli dan i pola noći, ako je potrebno. Ponudi joj triput više od uobičajenog honorara.

Recimo da jednu nađem uzvratiti Val. Što ćeš joj, za ime nebesa, reći? Ili njemu?

Joel se namrgodio, prilazeći besciljno prozoru. Roman rekao je, okrenuvši se. Pišemo roman. Prvih dvadeset ili trideset stranica čitat će se kao sudski slučaj, suđenje.

Zasnovano na postojećim ljudima i situacijama.

To je nova proza, ali ipak samo roman.

Jutro je došlo u New York i Stone je opet bio sam. Poručnik i kapetan su se vratili za svoje radne stolove u Washington. Ovako je bolje; ne mogu mu pomoći, a što ih je manje oko tog apartmana to je vjerojatnije da neće biti otkriveni ako čekić naglo padne. A čekić bi se mogao spustiti, Stone je to znao. To je jasno, kao i činjenica daje pukovnik Alan Metcalf početni akord. Bez njega tako bi Johnn Reb rekao u starim danima ton ne bi izišao iz frule nema udaranja takta dok se on ne pojavi.

A može li se on pojaviti? pitao se bivši operativni časnik Centralne obavještajne agencije. Prema svemu sudeći on je nestao, takva je obavijest doprla iz Nellisa, a istražitelji se ne pretvaraju da razumiju ili cijene njegovu odsutnost. To je doprlo do njega i bilo oštro izrečeno.

Stone je razumio. Metcalf je sada znao ono što on zna što oni znaju i više se neće držati bilo kakvih pravila i propisa, neće, ako iole vrijedi. Ne, ako je živ. Bivši je agent razumio i nešto drugo o telefonskim sekretaricama i obavještajcima. Oprema je prilagodljiva i vrlo razvijena, jedna od njegovih boljih investicija. Metcalf će to dobro obaviti ako je živ i donekle zdrav. Koristit će se daljinskim upravljanjem, programirati i reprogramirati, slušati ono što želi i brisati što treba

izbrisati, ostavljajući izvjesne informacije, uglavnom one koje vode na krivi trag. Imat će valjda i kod koji će svakodnevno mijenjati, koji će, ako ne bude umetnut kako treba, rastopiti vrpcom mikrovalnim prskanjem za deset sekunda sve je to standardno. Ako to zna. Ako je živ.

Stone je računao i na jedno i na drugo i da je pukovnik ispravan i daje živ. Nema svrhe drugačije misliti; to bi samo dovelo do zajebavanja

riba, do ponašanja poput robota. Zbog toga je Stone ostavio poruku na Metcalfovom telefonskom stroju za bilježenje poruka. Učinio je to prije jednog sata, u šest i trideset pet. Izabrao je ime koje je Converseova žena bivša žena prenijela mrtvom Samuelu Abbottu. Marcus Aurelius Uspinjući. Odgovorite i izbrišite, molim. Onda je Stone dao telefonski brojapartmana, koji bi kad bi mu se ušlo u trag, doveo tragače do hotela Hiltonu Pedeset trećoj ulici.

Postojala je još samo jedna osoba u svijetu do koje je Stone htio doći, ali je taj čovjek na odmoru nemamo mogućnosti da stupimo u vezu. Gola laž, a izazvati tu laž značilo bi da Peter mora reći mnogo više nego što želi. Taj čovjek je Derek Belamv, šef tajnih operacija za britanski M.I.6133 i jedan od najiskrenijih prijatelja koje je Stone ikad stekao za svih tih godina u Centralnoj obavještajnoj agenciji. Belamv je bio tako dobar prijatelj da mu je, dok je Peter bio šef stanice u Londonu, jasno rekao da se makne na neko vrijeme prije nego ga whisky cijelog preuzme i dupe mu nabiju na alkoholičarski križ: Imam liječnika koji će utvrditi manji slom. U Kentu, na imanju, imam kućicu za goste. Ostani tamo i dobro se odmori, staro momče.

Stone je to odbio. Ostatak je bila pijana mora koju je Belamv predvidio.

Nije samo Derekova briga za prijatelja natjerala Petera da mu se javi. Riječ je o Belamvjevoj poslovnoj fantastičnoj pronicavosti; njegovu smislu za razumijevanje i hvatanje smisla, a sve skriveno iza ugodne, čak prozaične vanjštine. Činjenica da Derek Belamv ima bilo Europe u glavi i da bi, ako dobije samo osnovnu informaciju, mogao nanjušiti Delavaneovu operaciju, djeluje svakako umirujuće. A zapravo, pomisli Stone u nadi, možda ih njuši u Irskoj tamo gdje se zacijelo sada nalazi. Prije ili poslije po mogućnosti prije Belamv će uzvratiti telefonski poziv. Kad to učini, tovar streljiva iz Beloita, Winsconsin, bit će u potpunosti opisan. Derek

Belamv je mrzio sve Delavane ovoga svijeta. Njegov će stari prijatelj postati saveznik u borbi protiv generala.

Zazvonio je telefon. Stone se zagledao u aparat i pustio da još zvoni. Metcalf? Podigao je slušalicu. Da?

Aurelius?

Nekako sam ipak predosjećao da ćete se javiti, pukovniče.

Tko ste vi, dovraga?

Ime je Stone i na istoj smo strani, ili barem mislim da jesmo. Međutim, vi nosite odoru, a ja ne, pa mi je potrebno malo više povjerenja u vas. Možete li to razumjeti?

Vi ste jedan od one kopiladi u D.C. u koji su ga uputili!

Toplo, pukovniče. Došao sam malo kasnije, ali sam jedan od kopiladi. Što se dogodilo s generalom Abbottom?

Ubili su ga, kurvin sine!... Nadam se daje telefon čist.

Najmanje dvadeset četiri sata. Onda svi iščezavamo, kao što ste i viiščeznuli.

Zar se ne kajete? Ništa na savjesti? Zna li što ste učinili?

Nemamo vremena za to, pukovniče. Možda poslije, ako bude biloposlije...

Skinite se s toga, vojnice! Ja živim s ovim! Sada. Gdje se sastajemo? Gdje ste?

Okay, okay odgovori očito iscrpljeni časnik Ratnog zrakoplovstva.

Uzeo sam tuce raznih letova. Ja sam gdje sam, dođavola u Knoxville,

Tennessee. Imam let za Washington za dvadeset minuta.

Zašto?

Da tu jebenu stvar srušim iz zraka, što drugo!

Zaboravite to, mrtav ste čovjek. Pomislio sam da ste dosad nešto naučili.

Nešto ste započeli s informacijom koju vam je dao Abbott, je li tako?

Da.

Pa su njega srušili iz zraka, točno?

Prokleo vas Bog, zavežite!

Trebalo je da naučite. Oni su tamo gdje ih ne možete vidjeti ili pronaći. Kriva riječ krivoj osobi i oni vas mogu pronaći.

Ja to znam\ uzviknu Metcalf. Mora postojati netko u koga se mogu pouzdati!

Porazgovarajmo o tome, pukovniče. Izbrišite D.C. i doletite u New

York. Nabavit ću sobu \xAlgonquinu zapravo već sam jednu rezervirao.

Koje ime?

Marcus.

Vi ste u tijeku, onda vam trebam reći. Od jedan sat jutros jedna žena nastoji uspostaviti vezu sa mnom.

Converseova žena?

Da.

Treba nam! On nam treba.

Reprogramirat ću stroj. Algonquin!

Civil je spustio slušalicu; ruke su mu se tresle, a pogled bio na boci bourbona. Ne! Bez pića, obećao si. Ustao je i prišao krevetu, gdje je bio otvoren njegov mali kovčeg, čija su razjapljena usta čekala da budu napunjena. Napunio ih je, a bocu s whiskyjem ostavio na stolu. Izišao je iz sobe i pošao prema dizalima dolje u hodniku.

Ja, Joel Harrison Converse, odvjetnik s praksom u komori Države New York, a zaposlen u firmi Talbot, Brooks i Simon, 666 Peta avenija, New York City, New York, stigao u Ženevu, Švicarska, 9. kolovoza radi sastanka u ime našeg klijenta, Comm Tech Corporation, radi finaliziranja zamišljenog poslovnog udruživanja ili, dalje u tekstu, spajanja Comm TechBern. Ujutro, 10. kolovoza, oko osam sati, sa mnom je stupio u dodir glavni pravni zastupnik Bernske skupine, g. Avery Preston Halliday iz San Francisca, Kalifornija. Budući da je bio Amerikanac tek nedavno zaposlen kod švicarskih kompanija, pristao sam da se sretnem s njim kako bismo raščistili postojeće sporne točke i našu poziciju u odnosu na njih. Kad sam stigao u kavanu na Quai du Mont Blanc, gospodina Hallidayja sam prepoznao kao studenta i bliskog prijatelja, kojeg sam upoznao prije niza godina u Taftovoj školi u Watertownu, Connecticut. Tada se zvao Avery P. Fowler. G. Halliday je spremno potvrdio tu činjenicu, objasnivši da mu je prezime promijenjeno nakon smrti njegova oca i preudaje majke za Johna Hallidaya iz San Francisca. Objašnjenje je bilo prihvatljivo, okolnosti, međutim, nisu bile. G. Halliday je imao prethodno dovoljno vremena i mogućnosti da me upozna sa svojim identitetom s identitetom koji mi je bio poznat ali to nije učinio. Postojao je razlog. Tog jutra 10. kolovoza, g. Halliday je zahtijevao povjerljivi sastanak s niže potpisanim u pogledu stvari koja nije ni u kakvoj vezi s fuzijom Comm TechBern. Taj sastanak nije bio glavni razlog njegova boravka u Ženevi. To je bilo prvo od niza uznemiravajućih otkrića...

Ako je doista profesionalna i sudržana britanska stenografkinja imala i najmanje zanimanja za materijal koji prepisuje, ona to nije pokazivala. Skupljenih tankih usana, sijede skupljene kose na vrhu glave, radila je kao stroj, kao daje sve mehanička informacija. Valerieno donekle oprezno objašnjenje daje njen suprug američki pisac kojega zanimaju nedavni događaji u Europi, dočekano je hladnim

pogledom i informacijom da nikad ne gleda televiziju i rijetko čita novine. Član je Francuskotalijanskog alpskog društva, čiji je cilj da brani prirodna bogatstva koja čovjek uništava. Ona je automat koji zarađuje za život; čovjek bi mogao diktirati Knjigu postanja, a Val sumnja da bi žena znala što radi.

Protjecao je sedmi sat, a još nema odgovora od Alana Metcalfa iz Las Vegasa. Samo telefonska sekretarica, samo stroj. Vrijeme je za osmi poziv.

Ako ga sada ne dobijemo Converse će mrko, nešto čujnije od mirnog tipkanja pisaćeg stroja u kutu sobe nazovi Prudhommea. Htio sam najprije razgovarati s tim Metcalfom, ali moguće je da da to nije moguće.

U čemu je razlika? Tebi je potrebna pomoć, i to brzo, a on je voljan pomoći.

Razlika je u tome što znam odakle dolazi Prudhomme, to si mi rekla.

Imam zamisao što može učiniti, a što ne može, ali ne znam ništa o Metcalfu osim da ga je Sam stavio visoko među prioritete. Koga god prvog nazovem, moram mu dati vrlo određene informacije, moram mu iznijeti optužbe i opažanja od kojih će mu se rasprsnuti mozak. To su obveze, Val, a ja moram ići s najsnažnijim... Pokušaj opet s Metcalfom. Joel se okrenuo i pošao prema telefonu u kupaonici, dok je Valerie birala međunarodni broj za Las Vegas, Nevada.

Nazivatelj C. poruka primljena. Molim vas da se još dvaput identificirate, a onda polako brojite do deset. Ostanite na liniji.

Joel je stavio telefonski aparat na rub kade, pa odjurio u zajedničku spavaću sobu i dnevni boravak. Došao je do Val i podigao ruku, dok je drugom posegnuo za olovkom na stolu. Napisao je: Nastavi. Budi mirna. P.S.E.

Ovdje miss Parquette rekla je Valerie, namrgodivši se, zbunjena.

Govori miss Parquette. Jedan, dva, tri, četiri...

Converse se vratio u kupaonicu, uzeo slušalicu i slušao.

... osam, devet, deset.

Tišina. Konačno, začuše se dva oštra klika i metalni glas se vratio na liniju. Potvrđeno, hvala vam. Ovo je druga vrpca koja će biti mikroirana kad završimo. Pažljivo me slušajte. Mjesto je na otoku dobro poznatom po svojim plemenskim noćima. Kralj će biti na svom prijestolju. Mi gorimo.

Joel je spustio slušalicu i proučavao polučitljive riječi, koje je na brzinu nažvrljao sapunom na ogledalu iznad umivaonika. Otvorila su se vrata i ušla je Valerie s komadićem papira u ruci.

Napisala sam to rekla je i uručila mu papir.

Ja sam to napisao kojekako tvoj je način bolji. Kriste, zagonetka!

Ne više od one koju si meni zadao. Tako ti svega, što znače slova P.S.E?

Nešto kao mjerac psihološkog pritiska¹³⁴ odgovori joj Converse, oslonivši se na zid i čitajući Metcalfovu poruku. Podigao je pogled premanjoj. To je glasovni skener koji možeš pridodati telefonu ili magnetofonu, koji otkriva da li osoba s kojom razgovaraš laže ili ne. Larry Talbot seneko vrijeme igrao s jednom takvom napravom i tvrdio da nije mogao naći apsolutno nikoga tko govori istinu, uključujući i svoju majku od devedeseti dvije godine. Bacio je sve u smeće.

Ipak, funkcionira li?

Kažu da je mnogo točniji od detektora laži, a pretpostavljam da jetako, ukoliko ga znaš čitati i upotrebljavati. Djelovao je u tvom slučaju pozitivno. Tvoj su glas usporedili s tvojim drugim pozivima, što znači daje Metcalf dobro upoznat sa stvarčicama visoke tehnologije. Taj je skener zaposlio i drugu vrpču, a sve je učinjeno preko daljinskog, drugog telefona.

Ali ako sam prošla, čemu zagonetka? Zašto otok s plemenskim noćima?

Zato jer se svaki stroj može pobijediti. Zbog toga nije dokazno sredstvo na sudu. Prije više godina su Williea Suttona žicama vezali za detektor laži, a prema dobivenim rezultatima on nije nikad razbio ni kasicu prasicu, a kamoli opljačkao Banku Chase Manhattan. Metcalf je bio voljan riskirati, ali ne sasvim. I on trči. Converse se vratio onome što je Val zapisala.

Otok poče Val tiho čitajući sapunske riječi na ogledalu. Plemena... Karipska plemena; to su Antili. Ili Jamajka plemenske noći, obredi obeah,¹³⁵ voodoo obredi na Haitima. Čak Bahami Indijanci Lucavan ioni imaju obrede puberteta, svi to imaju.

Ti me impresioniraš reče Joel, podigavši pogled s papira. Kakoto?

Nastava umjetnosti odgovori. To su ti zavrtnji koje nam ne priznaješ, a ulaze u kozmetiku vizualnog i kulture... Ali to nije primjereno.

Previše je labavo.

Zašto? Moglo bi značiti neko mjesto na Karibima, neko izletničko mjesto koje se mnogo reklamira. Kralj je car i to mora značiti Delavanea

Ludog Marcusa, kao Aurelius. To mora biti Marcus; nitko se ne zove

Aurelius! Sve te televizijske reklame, oglasi u novinama fotografije ljudiki koji izvode limbo pod bakljama s kostimiranim crncima koji se dobrostivo smiju brojeći dolare. Koje?

Previše labavo ponovi Val. Suviše apstraktno blokovi i neodređeni geometrijski oblici nema predodžbi.

O čemu govoriš? suprotstavi se Converse.

To je preširoko, Joel, previše mjesta između kojih treba birati, mjesto kojima možda nemaš pojma. To mora biti bliže, poznatije tebi ili meni, nešto što možemo prepoznati. Poput Brueghela ili Vermeera, s nekim pojedinostima.

Valerie uze papir. Manhattan je otok rekla je tiho, čitajući i mršteći se.

Ako postoje baklje i plemenski obredi puberteta, onda to nije moj dio grada.

Ne plemenski obredi, plemenske noći ispravi ga Val. Plemenske crne već crvene? Kralj će biti na prijestolju na svojoj stolici stolica... stol. Njegov stol. Plemenske... noći. Noći! To je mjesto koje krivočitamo. Noći!

Kako možeš čitati drugačije?

Ne noći, već vitezovi! S k!1 stol upadne Converse. Vitezovi okruglog stola.

Ali ne legenda o kralju Arturu, ne Camelot. Mnogo bliže, mnogobliskije.

Pleme Američki domoroci, američki Indijanci.

Algonquin. 137 Okrugli stol!

Hotel Algonquin viknu Valerie. To je, to je mislio!

Znat ćemo za nekoliko minuta reče Joel. Nazovi.

Čekanje je bilo nesnosno i beskonačno. Converse je pogledao svoje lice u ogledalu; znoj mu je počeo namakati lice, a sol mu pekla ožiljke i palila oči. O njegovu stanju duha još su više kazivali ruka koja je drhtala i sve kraći dah. Javila se centrala Algonquina i Val je zamolila vezu s gospodinom Marcusom. Nasta tišina, a kad se telefonistica vratila na liniju, Joel je mislio da će telefonom tresnuti o ogledalo.

U hotelu su prijavljena dva Marcusa, ma'am. S kojim želite razgovarati.

Već je truli dan! sada će Val preko telefona, iznenadivši Converse svojim riječima. Moj šef, clown, rekao mi je da telefoniram gospodinu

Marcusu u Algonquin i to odmah, te da mu kažem kad će biti ručak i gdje.

Sad je clown nestao na nekom sastanku vani, a mene pustio da to držim u ruci. Oprosti, draga, nije mi bila namjera da se iskalim na tebi.

To je okay, medu, i mi ovdje imamo nekoliko takvih.

Možda mi možeš pomoći. Koji je Marcus koji? Možda ću prepoznati ime ili firmu.

Svakako. Sam' da umočim u registar. Mor'mo se svi držat' zajedno kad dođemo do clowna, ha?... Okay, evo tulipana. Dakle, Marcus, Myron,

Los Angeles. I drugi, Marcus, Peter... ovdje nema puno pomoći, slatkice.

Kaže samo Georgetown, Washington, D.C.

To je taj. Peter. Sigurna sam u to. Hvala ti, draga.

Drago mi je da s' ti pomogla, medu. Sad ću pozvoniti.

Držeći presavijeni New York Times na koljenima, Stone je ubilježio dvije posljednje riječi u križaljku, pa pogledao na sat. Potrajalo je devet minuta, devet minuta olakšanja; volio bi da je potrajalo duže. Jedno od zadovoljstava vezanih za položaj šefa stanice u Londonu jest križaljka u londonskom Timesu. Uvijek je mogao računati na najmanje pola sata, za koje će vrijeme zaboraviti na problem tražeći riječi i značenja.

Zazvonio je telefon. Stone se zabaljio u aparat, bilo mu se ubrzalo, a grlo postalo odjednom suho. Nitko ne zna da se u Algonquinu prijavio pod imenom Marcus. Nitko! Pa ipak, ima netko, ali on je u zraku, leti iz Knoxvillea, Tennessee. Što je pošlo krivo? Ili se prevario u pogledu Metcalfa? Je li taj navodno srditi, propovijedima sklon obavještajni časnik Ratnog zrakoplovstva jedan od njih?! Jesu li ga ostavili njegovi instinkti, koje je odgajao više od tisuću godina sortirajući smeće, samo zato što je tako očajnički tražio bijeg iz čelične mreže koja se spušta na njega? Ustao je sa stolice i pošao polako, u strahu, do stolića pored kreveta. Uzeo je slušalicu telefona koji je uporno zvonio.

Da?

Alan Metcalf? upita tihi, ali čvrst ženski glas.

Tko? Prezime i ime koje je čuo Stonea su tako odbacili da se jedvamo mogao koncentrirati, jedva misliti!

Molim vas oprostite. Imam krivu osobu.

Čekajte! Ne spuštajte slušalicu. Metcalf je na putu ovamo.

Žao mi je.

Molim vas! O Kriste, molim vas\ Umoran sam. Zaspao sam. Na nogama smo danju i noću... Metcalf. Razgovarao sam s njim prije dva sata rekao je da će reprogramirati svoju mašinu, da ga netko pokušava nazvati od jedan sat ujutro. Morao je otići odande. Čovjek je ubijen, pilot. To nije bila nesreća}. Je li vam sve ovo jasno?

Zašto bih razgovarala s vama? upita ga ženski glas. Tako da možete ući u trag pozivu?

Slušajte me nastavi Stone, koji je sada potpuno vladao glasom.

Čak i kad bih to htio a ne želim ovo je hotel, a ne privatna linija, a da bih učinio ono što vi govorite trebalo bi da imam barem trojicu nagradskim linijama i još jednoga koji će nadzirati hotelsku centralu. I čak stakvom jedinicom trebalo bi da prođe barem četiri minute prije nego izoliraju žicu i pošalju tragački signal što bi dalo samo područnu lokaciju, a ne i određeni broj. A ako zovete prekomorskom vezom, morali bismo imati još jednog čovjeka, stručnjaka, na toj određenoj lokaciji da bi to suziomožda na radijus od dvadeset milja, ali jedino ako ostanete uz svoj telefon najmanje šest minuta... A sada, za ime Božje, dajte mi barem dvije!

Nastavite. Brzo!

Moram nešto pretpostaviti. Možda ne bi trebalo, ali vi ste pametna žena, gospođo DePinna i to biste mogli uraditi.

DePinna?

Da. Ostavili ste telefonski imenik otvoren na plavim stranicama, vladinim stranicama. Kad se nesreća dogodila u Nevadi, izvršio sam jednostavno povezivanje brojeva i stranica, a prije dva sata saznao sam da sam bio u pravu. Metcalf mi je uzvratio poziv s jednog telefona na zračnoj luci. Pilot, general, nadugo je razgovarao s njim. On nam se pridružuje. Viste pobjegli od krivih ljudi, gospođo DePinna. A što se tiče čovjeka kojega želimo naći mislim da sluša na ovoj liniji.

Ovdje nema nikoga drugog!

Molim vas, nemojte me prekidati. Moram upotrijebiti svaku sekundu. Stoneov je glas odjednom postao snažniji. Leifhelm, Bertholdier,

Van Headmer, Abrahms. I peti čovjek kojega ne možemo identificirati, Englez koji je tako skriven da Burgess, Maclean i Blunt liče na amatere. Mine znamo tko je on, ali je tamo, upotrebljava skladišta i magazine u Irskoj, teretne brodove ukotvljene dalje od obale i dugo zaboravljene zračne luke i sletišta za transport materijala koji ne bi smio krenuti iz zemlje. Ti sudosjei došli do nas, Converse! Mi smo vam ih uputili! Vi ste pravnik i vama je poznato da upotrebljavajući to prezime inkriminiram sebe ili vršim samoubojstvo, ako ovo itko snima. Ići ću i dalje. Mi smo vas poslali preko Prestona Hallidavja u Ženevu. Uputili smo vas da kompletirate pravnu

dokumentaciju i predmet, kako bismo ovu prokletu stvar mogli abortirati uz minimalne padaline, kako bismo sve te bogom proklete idiote vratili u realnost. Ali smo se prevarili! Oni su mnogo napredovali, neusporedivo više nego što smo pretpostavljali nego što smo u najcrnjem snu mogli zamisliti ali nismo mogli

pretpostaviti za Bealea na Mvkonosu. Odmah je bio mrtav, a mrtav je jer je bio u pravu! Usput rečeno, on je bio čovjek iz San Francisca. To je bilo njegovih pet stotina tisuća dolara; on je iz bogate obitelji, koja mu je, između ostalog, ostavila u nasljeđe i savjet. Vratite se u mislima na Mvkonos! Onome što vam je rekao kad je govorio o značenju svog života. Od slavnog vojnika do znanstvenika do ubojstva koje mora daj ubilo i dio njega kad gaje počinio... Rekao je da ste ga gotovo ulovili u nekim stvarima koje nije namjeravao reći. Rekao je da ste dobar pravnik, dobar izbor. Preston Hallidav je bio njegov student na Berkelevju, a kad je ovo puklo prije godinu i po dana, kad je Hallidav shvatio što Delavane radi i kako ga upotrebljava, otišao je Bealeu koji se spremao u mirovinu. Ostatak možete pogoditi.

Ženski glas gaje prekinuo. Kažite ono što želim čuti da kažete. Kažite to!

Dakako da hoću! Converse nije ubio Peregrinea i nije ubio zapovjednika NATOa. Obojicu je označio Delavane George Marcus Delavane jer bi njih dvojica sredili njega i njegov soj i zadali im mat! Bili su pogodni, vrlo pogodni ciljevi. Ja ne znam o drugima ne znam što ste vi sve prošli, ali smo slomili lažljivca u Bad Godesbergu, majora iz veleposlanstva, kojije stavio vas, Conversea, na Adenauerov most! On to ne zna, ali smo gaslomili i nešto smo saznali. Mislimo da znamo gdje je Connal Fitzpatrick.

Mislimo daje živ!

Začuo se drugi muški glas. Vi ste kopiladrekao je Joel Converse.

Hvala Bogu). rekao je civil i sjeo na hotelski krevet. Sada možemorazgovarati. Moramo razgovarati. Recite mi sve što možete. Ovaj je telefončist.

Poslije dvadeset minuta, dršćući, Peter Stone je spustio slušalicu.

General JacquesLouis Bertholdier je prestao s naglim zdjeličnim guranjima spolnog općenja, povukao se od tamnokose žene koja je stenjala pod njim, preokrenuo se i uzeo telefonsku slušalicu.

Da? viknuo je srdito, a onda je slušao; njegovo crvenilom posutolice zadobilo je pepeljastu boju, a nakostriješeni organ pao i šćućurio se.

Gdje se to dogodilo? prošaptao je, ne zbog tajnovitosti i povjerenja, već iz straha. Boulevard Raspail? Za što ga terete?... Narkotici? Nemoguće!

Držeći telefon, general je prebacio noge preko kreveta, pažljivo slušao, koncentrirajući se dok je zurio u zid. Gola žena oslonila se na koljena i nagnula

prema njemu; sise mu je pritisnula na leđa, otvorenim ustima milovala uho i zubima nježno grickala resicu.

Bertholdier je naglo, žestoko zamahnuo rukom i stuštio telefon u ženino lice tako daje posrnula na svoju stranu kreveta, dok joj je krv nadirala iz puknute donje usne.

Ponovi to, molim? rekao je u telefonsku slušalicu. Onda je očito, zar ne? Čovjeka ne smiju dalje ispitivati, zar ne? Uvijek postoji i druga strategija koju treba razmatrati i predvidjeti gubitke na terenu, ne? To je još jednom bolnica, bojim se. Dakle, pobrini se za to kao fini časnik kakavjesi. Legijin gubitak bio je naš veliki dobitak... O? Što? Policajac, koji gajeuhitio, bio je Prudhommel Bertholdier je zašutio dišući pravilno i čujno; kad je progovorio bila je to odluka zapovjednika. Tvrdoglavi birokrat iz

Suretea neće proći samo tako, zar ne? ... On je tvoj drugi zadatak koji ćeš obaviti svojom uobičajenom stručnošću, prije nego prođe ovaj dan. Pozovime kad oba zadatka budu izvršena i smatraj se pomoćnikom generala Jaquesa Louisa Bertholdiera.

General je spustio slušalicu i okrenuo se tamnokosoj ženi koja je usne brisala krevetskom plahtom, dok joj je izraz u očima bio mješavina ljutnje, zbunjenosti i straha.

Isprike, moja draga rekao joj je uljudno. Sada moraš otići. Moram obaviti telefonske razgovore, imam poslova koji me čekaju.

Ja se više nikad neću vratiti! prkosno uzviknu žena

Ti ćeš se vratiti odgovori joj legenda Francuske, ustavši. Tijelo mu je bilo ukočeno u golotinji. Ako budeš pozvana.

Erich Leifhelm je brzo ušao u svoju radnu sobu i pošao ravno prema velikom stolu, gdje je uzeo slušalicu iz ruku poslužitelja u bijeloj jakni, otpustivši ga kimanjem. Čim su vrata bila zatvorena, progovorio je.

O čemu se radi?

Pronađena su Gevnerina kola, Herr General.

Gdje?

Appemveier.

A što je to?

Gradić petnaest ili osamnaest kilometara od Kehla. U Alsaceu.

Strasbourg! Prešao je u Francusku! On je bio svećenik!

Ja ne razumijem, Herr...

Nismo na to mislili... \ Ništa zato! Koga imate na tom sektoru?

Samo jednog čovjeka. Čovjeka iz policije.

Kaži mu da unajmi druge. Pošaljite ih u Strasbourg! Pazite na svećenika!

Iziđi odavde! zagrmio je Chaim Abrahms kad mu je žena ušla kroz kuhinjska vrata. Ovo sada nije mjesto za tebe!

Zavjeti kažu drugačije, moj mužu odgovorila mu je krhka žena ucrnom; krug mekane bijele kose uokvirivao je blage crte, a njene smeđe oči bile su tamna, povučena zrcala. Hoćeš li opovrći Bibliju kojom setako spremno služiš kad ti to odgovara? Nije sve munja i osveta. Moramli ti čitati?

Ne govori ništa! Ništa ne čitaj! Ovo su stvari za muškarce!

Za muškarce koji ubijaju? Muškarce koji upotrebljavaju primitivnodivljaštvo Biblije da bi opravdali prolijevanje dječje krvi? Krvi moga sina?

Pitam se što bi rekle majke Masade da su im dopustili da govore iz srca...

Dobro, ja sada govorim, generale. Ti više nećeš ubijati, ti nećeš upotrebljavati ovu kuću za pokretanje vojske smrti i kovanje zavjera smrti svetetaktike i svete osvete.

Abrahms je polako ustao. O čemu to govoriš?

Misliš da te nisam čula i slušala? Telefonski pozivi usred noći, poziviod ljudi koji zvuče poput tebe, koji tako lako govore o ubijanjima...

Ti si slušala]

Nekoliko puta. Disao si tako teško da nisi čuo ništa osim zvuka svoga glasa i svojih zapovijedi da se ubija. Što god radio sad će biti obavljen bez tebe, moj mužua, ipak, ne moj mužu. Za tebe je svršeno s ubijanjem.

Cilj je izgubljen prije mnogo godina, ali se ti nisi mogao zaustaviti. Izmišljao si nove razloge kad u tebi više nije bilo razloga.

Sabrina je žena podigla desnu ruku iz nabora crne haljine. U ruci je držala Abrahamsov službeni automatik. Vojnik je u nevjerici pljesnuo po praznim koricama pištolja, a onda pojurio na ženu s kojom je živio trideset osam godina. Zgrabio ju je za zglavak okrećući ga. Nije htjela popustiti! Borila se s njim, grebala mu lice, dok je nije svom snagom odgurnuo u zid okrećući joj ruku i pokušavajući je razoružati.

Zvuk eksplozije ispunio je kuhinju, a žena koja mu je rodila četvero djece i konačno sina, pala je na pod pored njegovih nogu. Užasnut, Chaim Abrahms je gledao. Njene tamnosmeđe oči bile su širom otvorene, crna haljina natopljena krvlju, a prsa smrskana.

Zazvonio je telefon. Abrahms je potrčao do zida i zgrabio slušalicu.

Djeca Abrahama neće biti zanijekana] Krvava kupelj će uslijediti imamo zemlju koju nam je dao Bog! Judeja, Samarija one su naše\

Prestani! zaurlao je glas preko žice. Prestani, Židove]

~ Tko me zove Židovom zove me pravednikom] vikao je Chaim Abrahms, kojemu su suze tekle niz lice dok je gledao u mrtvu ženu. Ja sam podnio žrtvu s Abrahamom! Nitko ne može tražiti više]

Ja tražim više! začu se mačkin krik. Ja tražim uvijek više!

Marcus? prošaptao je sabra, zatvorivši oči i okrenuvši glavu odlesa. To si ti... moj vođo, moja savjesti? To si ti?

Ja sam, Chaime, prijatelju. Moramo brzo krenuti. Jesu li jedinice namjestu?

Da. Scharhorn. Dvanaest jedinica na mjestu, obučenih, sve je spremno. Smrt nije prepreka, niti se o njoj misli.

To je ono što sam htio znati rekao je Delavane.

Oni čekaju tvoje šifre, moj generale. Abrahms je izgubio dah, aonda počeo plakati ne mogavši se sustegnuti.

Stoje to, Chaime? Svladaj se!

Kucanje na vratima. Stone je ustao i nezgrapno uzeo pištolj sa stola. U svim tim godinama sortiranja smeća, samo je jednom ispalio iz pištolja.

Raznio je stopalo doušniku KGBa u Istanbulu. Taj incident je bio dovoljan. Stone nije volio oružje.

Da? upita s automatom pored sebe.

Aurelius odgovori mu glas iza vrata.

Stone je otvorio vrata i pozdravio posjetitelja. Metcalf?

Da. Stone?

Uđite. Mislim da bi bilo bolje da promijenimo kod.

Pretpostavljam da bih mogao upotrijebiti riječ Akvitanija reče obavještajni časnik ulazeći u sobu.

Nekako bih radije da je ne upotrijebite.

Imate li kave?

Nabavit ću. Izgledate iscrpljeno.

Bolje sam izgledao na plaži na Havajima rekao je vitki, mišićavizrakoplovac srednjih godina. Bio je odjeven u ljetne hlače i bijelu jaknu

Izod,'39 a njegovo mršavo lice pristajalo je kratkoj, donekle prorijeđenojsmeđoj kosi. Ispod autoritativnih očiju isticali su se tamni kolobari.

Jučerujutro u devet sati odvezao sam se južno od Las Vegasa do Hallorana, a odande započeo niz crosscountry letova koje kompjutor nije mogao slijediti, skačući s više pista nego ih se mogu sjetiti.

Vi ste preplašen čovjek reče mu civil.

Ako vi niste, razgovaram s krivom osobom.

Ja nisam samo uplašen, pukovniče, ja sam okamenjen. Stone jetelefonirao i naručio kavu, a prije nego je spustio slušalicu okrenuo se Metcalfu. Jeste li za piće? upita ga.

Rado, canadian s ledom, molim vas.

Zavidim vam. Civil je naručio, pa su obojica muškaraca sjeli; nekoliko trenutaka su samo zvukovi s ulice razbijali tišinu. Gledali su jedandrugoga, ne skrivajući činjenicu da se tiho međusobno procjenjuju.

Vi znate tko sam i što sam napokon će pukovnik. Tko ste vi? Štoste?

CIA. Dvadeset devet godina. Šef stanice u Londonu, Ateni, Istanbuli još nekoliko točaka, istočno i sjeverno. Nekadašnji Angletonov učenik ikoordinator tajnih operacija sve do otpuštanja. Još nešto?

Ne.

Što god ste učinili s vašom telefonskom sekretaricom, učinili stekako treba. Nazvala je Converseova žena.

Metcalf je poletio gornjim dijelom tijela.

Bilo je uzmicanja neko vrijeme nisam bio baš u najboljem izdanju ali je konačno i on došao na liniju, odnosno, konačno je progovorio. Cijelo je vrijeme bio tamo.

Znači daje vaše drugo, bolje izdanje bilo prilično dobro.

Sve što je htio čuti bilo je istina. Nije bilo teško.

Gdje je? Gdje su oni?

Alpe, to je sve stoje htio reći...

Prokletstvo!

... za sada završi civil. Najprije nešto želi od mene.

Što?

Prisegnute izjave. Možete ih nazvati i izjavama pod zakletvom.

Što?

Čuli ste me. Izjave od mene i ljudi s kojima radim zapravo za koje radim u kojima ćemo navesti sve što znamo i što smo učinili.

Odlučio vam je osigurati vješala i ja ga ne krivim zbog toga.

To je dio toga, a ni ja ga ne krivim, ali kaže da je to sekundarno i ja mu vjerujem. On hoće Akvitaniju. On želi Delavaneu i njegovu bratijumanijaka pribiti uza zid prije nego ta cijela prokleta stvar eksplodira prijenego počnu ubijanja.

Takvo je bilo prosuđivanje Sama Abbotta. Ubojstva višestrukeasasinacije, ovdje i diljem Europe, najbrži i najsigurniji način do međunarodnog kaosa. Mi nemamo posla s luckastim tipovima pomjerenih mozgova, čak niti s običnim teroristima mi imamo trideset godina iskustva, a devedeset posto njih je u našim kompjutorima. Kad se pojave signaliziramo gdje su i obično ih možemo zaustaviti. Ali... sada imamo posla snajgrubljim profesionalcima u našim i savezničkim redovima, također s iskustvom. Oni su u Pentagonu, po vojnim i pomorskim bazama u zrakoplovnoj bazi u Nevadi. Dođavola, gdje nisu? Otvoriš usta i ne znašskim razgovaraš, tko će ti prerezati vrat ili programirati zrakoplov da ti seraspadne na nebu. Kako možemo zaustaviti ono što ne možemo vidjeti!

Možda na Converseov način.

Izjavama?

Možda. Usput, želi jednu i od vas. Vi ste se sreli s Abbottom, opišite to i sve što vam je rekao, kao i vašu procjenu njegovih mentalnih sposobnosti i stabilnosti. To znači da ćete morati ostati ovdje večeras. Prije polasata rezervirao sam tri druge sobe rekao sam da ću kasnije dati imena nareceptiji.

Hoćete li napokon odgovoriti na moje pitanje? Što će se, dovraga, postići izjavama? Mi imamo posla s jednom armijom kolika je i gdje jestacionirana ne znamo ali to je armijal Minimum nekoliko bataljuna,

ovdje i u Europi. Profesionalni časnici obučeni da izvrše zapovijedi, koji vjeruju u te zapovijedi, kao i u generale koji ih izdaju. Prisegnute izjave, iskazi, za ime Krista! To je neka vrsta pahuljaste pravne gimnastike koja ništa ne znači? Imamo li vremena za to?

Vi ne mislite ništa o čemu ja nisam razmišljao, pukovniče. Međutim, ja nisam pravnik, a niste ni vi. Converse jest, a s njim sam dugo razgovarao. On kreće jedinim putem koji poznaje, zakonskim putem. Prilično čudno, ali to i jest razlog zašto smo njega poslali na put.

Dajte mi odgovor, Stone na to će Metcalf hladno.

Zaštita odgovori Stone. Converse želi neposrednu zaštitu, istog trenutka, i želi da sve nas uzmu ozbiljno. Ne kao psihopate ili luckaste tipove, ljude s mentalnim aberacijama ili umanjanim sposobnostima mislim da su to bile njegove riječi.

Zar nisu prekrasne? Što one, u ime slatkog Isusa, znače? Kako?

Odgovorni ljudi dat će izjave pod prisegom uz stručno vođenje ispitivanja. Putem sudova, pukovniče. Jedan sud treba nam samo jedansud i samo jedan sudac. Na temelju izjave podnosi se pismeni zahtjev sudu jedinom sudu, jednom sucu da se da zaštita pod pečatom.

Pod čim?

Pečatom. Potpuno povjerljivo nema tiska, nema širenja informacija, jednostavno sudska zapovijed prenesena vlastima koje su kompetentne za njeno izvršenje. U ovom slučaju, svi odjeli tajne službe od kojih sud traži da osiguraju izuzetnu službu.

Izuzetnu? Za koga?

Za predsjednika Sjedinjenih Država, za potpredsjednika, predsjednika Predstavničkog doma, sekretara obrane, državnog sekretara pa ravno linijom dalje. Zakon, pukovniče. To je ono što zakon može učiniti također njegove riječi, mislim.

Isuse!

Začu se kucanje na vratima. Ovog puta je Stone pokrio svoj automatik presavijenim New York Timesom. Ustao je i pustio konobara koji je dokotrljao stolic s vrčem kave, dvije šalice, bocom kanadskog whiskyja, ledom i čašama. Potpisao je račun i čovjek je otišao.

Kava ili najprije piće? upita Stone.

Piće. Molim.

Zavidim vam.

Nećete mi se pridružiti?

Žao mi je, ne mogu. Dopustim si jednu čašicu tek navečer; tada ću se pridružiti.

Sudovi reče Metcalf, tresući glavom. Sud! To je trka sa začelja.

On upotrebljava pravo da bi obišao bokove vladinih ljudi do kojih bi morao doći, ali u koje nema povjerenja. Može li to uspjeti?

Kupuje vrijeme, možda nekoliko dana, teško je reći. Pod pečatom traje samo toliko. Zakon također zahtijeva potpuno očitovanje. Najvažnije je da se tako zakonski suzi sigurnost potencijalnih ciljeva, a jačanje sigurnosnih mjera znači zajeb svih taktika koje Akvitaniya sprema, prisiljavajući generale da se regrupiraju i ponovno smišljaju pogodnu akciju. Opet, vrijeme.

Ali to je samo ovdje, u Državama.

Da. To je razlog zbog kojeg Converse želi dobiti na vremenu.

Zašto?

Ne želi mi reći, a nisam u položaju da zahtijevam.

Tako reče pukovnik i prinese piće usnama.

Rekli ste tri sobe. Tko su ostali?

Upoznat ćete ih i neće vam se svidjeti. To su dvojica dječaka kojisu natrapali na ovo s nekolicinom drugih koje ne poznajem, a koje ne želeotkriti. Pošto im se Hallidav približio ili jednome od njih oni su pribavili dosjee za Conversea. Mladi su, ali su u redu, pukovniče. Kad bih imaosina, volio bih daje jedan od njih dvojice.

Ja imam sina i očekujem da će biti tako opredijeljen odgovori mu Metcalf. U suprotnom, sve sam uprskao. Kakav je postupak?

Stone je sjedio ukočeno na stolici i polako govorio monotonim glasom. Ponavljao je instrukcije kojima nije bio autor, a zacijelo mu se i ne sviđaju. Danas poslije podne u tri sata moram nazvati odvjetnika po imenu Simon, Nathan Simon, jednog od starijih partnera Converseove firme ovdje, u New Yorku. Pretpostavlja se da će do tada Converseova žena uspostaviti vezu s tim odvjetnikom i reći mu da očekuje moj poziv i da postupa onako kako mu kažem očito mu vjeruju. Da bi se sve to skratilo, Simon će doći ovdje, u hotel, u pratnji stenografa i uzeti sve naše iskaze, zajedno s ispravama, činovima i sadašnjim odgovornostima. Ostat će dok sve ne bude gotovo.

Imali ste pravo, preko telefona prekinu ga časnik. Mi smo mrtvi.

To sam rekao i Converseu, a on me upitao kakav je to osjećaj. On seraspitivao, dakako, budući da to zna iz prve ruke.

On vas sve želi utopiti.

Ali ne vas reče Stone. On bi rado imao vaše svjedočenje i, šire, Abbottovo ali neće ustrajati na tome. Zna da od vas ne može zahtijevati da uđete u ovo.

Ja sam ušao kad je onaj zrakoplov pao. Osim toga, ima još nešto. Akone možemo zaustaviti Delavanea i njegove generale, što je, dođavola, preostalo ljudima poput nas...? Converse vam nije htio reći što kani učiniti?

Ne u smislu onoga što naziva odbrojavanjem, samo što se tiče sutrašnjeg dana. Šalje svoje svjedočanstvo i očekuje drugo od čovjeka iz Suretea, koji ima informacije prema kojima je većina službenih izvješća upućenih iz Pariza obična laž... Mi još nismo mrtvi, pukovniče. Converse je jasno stavio do znanja daje Nathan Simon najbolji pravni zastupnik kojeg možemo imati samo ako nam bude vjerovao.

Što može pravnik učiniti?

Isto sam upitao Conversea, a on mije čudno odgovorio. Rekao je: Onmože upotrijebiti pravo jer pravo nisu ljudi.

To je izvan mog razumijevanja na to će Metcalf, razdražen. Čimoni topovi stanu pljucati i tijela počnu padati u Washingtonu, Londonu,

Parizu i Bonnu gdje bilo oni će imati vlast i mi ih više nećemo moćiistjerati. Ja to znam jer znam koliko dugo mnogi žele da netko uzme vlast usvoje ruke. Zaustaviti klanje, učiniti život sigurnijim, popisati se na Sovjete. Neka mi Bog oprost, ali bilo je trenutaka kad sam i sam tako mislio.

Kao i ja tiho će civil.

Varali smo se.

Znam. Zato sam ovdje.

Metcalf je popio gutljaj, pa hladnu čašu oslonio na vrući obraz. Stalno mislim o onome što mi je Sam rekao. Mora postojati popis, rekao je. Popis svakoga u toj Akvitaciji. Isključio je uobičajena mjesta setove, papir vjerujući da je elektronski programirano, zakukuljeno kodovima, kao što je njegova zračna taktika imala grafičku shemu na ekranu u kokpitu mlažnjaka. Na nekom mjestu kojeg se nitko ne bi sjetio, daleko od bilo čega službenog ili povezanog, čak iz daljine, s vojskom. Popis. Mora postojati popis! ponavljao je. Za pilota, imao je vrašku maštu. Mislim daje zato bio tako dobar u taktičkim stvarima na visini od četrdeset tisuća stopa. Pojavi se sa suncem tamo gdje te ne očekuju ili na tamnom horizontu, gdje te radar ne može uloviti. On je sve to znao. Bio je genije u taktici.

Dok je Metcalf govorio, Stone se nagnuo naprijed, gledajući pažljivo i neprekidno u zrakoplovnog časnika i upijajući svaku njegovu riječ.

Scharhorn rekao je, jedva glasnije od šapata. To je Scharhorn!

Dvomotorni Riems 406 kružio je nad privatnim uzletištem u SaintGervaisu, dvadeset pet kilometara istočno od Chamonixa, dok su jantarska svjetla dviju pista odbacivala narančasti sjaj u nisko noćno nebo. Prudhomme je provjeravao pojas dok je pilot, njemu s lijeva, čekao dozvolu za konačni pristup sjevernojužnoj poletnosletnoj stazi.

Mon Dieu, kakav nevjerojatan dan! pomisli čovjek iz Suretea, bacivši pogled na desnu ruku, jedva osvjetljenu svjetlima s ploče. Tamne ogrebotine na prstima bile su barem manje zamjetljive od krvi koja mu je prije nekoliko sati pokrivala cijelu ruku. Njegov namjeravam ubojica nije čak vodio računa o tome da sakrije svoj zadatak, tako je bio arogantan njegova se arogancija nesumnjivo odgojila u

Legion etrangerel A smrtna je kazna trebala biti izvršena u automobilu, na kraju parkirališta u Bois de Boulogne! Čovjek gaje nazvao u ured, a istini za volju, Prudhommeova se svijest već pozabavila mišlju da će mu taj čovjek možda telefonirati, pa je iznenađenje bilo manje nego što bi inače bilo i zacijelo mu dalo razlog da se pripremi. Čovjek je zamolio svog donedavno pretpostavljenog da se sastanu u Bolonjskoj šumi, na parkiralištu jer ima uzbuđujućih vijesti. On će biti u svom službenom peugeotu i budući da ne smije napuštati radiotelefon, bi li mu se inspektor priključio? Svakako.

Nije bilo uzbudljivih vijesti. Samo pitanja, postavljena na vrlo drzak način.

Zašto ste učinili ono što ste jutros učinili?

Brijao se? Otišao u toalet? Doručkovao? Poljubio svoju ženu pri odlasku? O čemu govorite?

Znate na što mislim! Ranije! Čovjek na Boulevardu Raspail. Udariliste u njegova kola i zaustavili ga, zatim, unutra ubacili narkotike. Lažnoste ga uhitili!

Nisam odobravao ono što radi. Kao što ne odobravam ni ovaj razgovor. Prudhomme je nezgrapno posegao za ručicom vrata lijevom rukom, dok mu se desna bavila drugim poslom.

Stanite! viknuo je Prudhommeov bivši podčinjeni, zgrabivši ga zarame. Štitili ste onu ženu!

Pročitajte moje izvješće. Pustite me da idem.

Pustit ću vas u pakao! Ja ću vas ubiti, petljalo! Beznačajni birokratu!

Bivši podčinjeni je zgrabio pištolj iz korica na prsima, ali prekasno.

Prudhomme je dvaput opalio iz malog oružja koje je stezao pod jaknom. Na nesreću, bio je malog kalibra, a bivši pukovnik Legije vrlo krupan čovjek; u automobilu se bacio na Prudhommea. Međutim, veteran Otpora se vratio jednom starom običaju za svaki slučaj; duž suvrataka jakne bila je grubo našivena duga žica s dvjema prepletenim omčama na svakoj strani. Strelovito ju je izvukao i s prekriženim zglavcima je zaomčio preko

glave svog nesuđenog ubojice, svom silinom je zatežući dok nije prsnulo meso na vratu, a krv mu natopila ruke.

Dobili smo dozvolu za spuštanje, inspektore rekao je pilot, nacerivši se. Kunem se u Krista da ovo ne bi nitko povjeroval Dakako, nije minamjera da prozborim jednu jedinu riječ, kunem se grobom svoje majke!

Ona vjerojatno pije brandy na Montmartreu baš u ovom trenutku suho se uplete Prudhomme. Ne govori ništa, možda ćeš imati još šestmjeseci letenja u ovoj okrpini kojom prevoziš svoj glupi duhan s Malte.

Ništa drugo! Nikada ništa drugo, inspektore. Ja sam otac!

Zbog toga te valja pohvaliti. Šest mjeseci i onda dosta, razumiješ lime?

Očevim grobom se kunem!

On je prilično živ i u zatvoru izići će za šezdeset dana. Reci mu dazaustavi svoje tiskarske strojeve. I vlada bi htjela tiskati svoje čekove zapomoć siromašnima uistinu!

Joel i Valerie su slušali u tišini dok im je čovjek iz Suretea pričao svoju priču. Sada je završio; više nije imao što reći. Interpol je kompromitiran, s policijom arrondissementa se manipuliralo, i Surete je korumpiran, a službena vladina saopćenja izdaju se na temelju laži sve samih laži. Zašto?

Reći ću vam jer mi treba vaša pomoć još mnogo pomoći rekao je

Converse. Ustao je i otišao do stola, gdje su se nalazile otipkane stranicenjegova svjedočenja. Još bolje, ovo sami pročitajte, ali bojim se da ćeteto morati ovdje učiniti. Ujutro ću načiniti kopije, a do tada ne želim da stranice napuste ovu sobu. Usput, Val vam je rezervirala sobu, jednokrevetnu ne pitajte me kako, a recepcionar će sutra imati novu garderobu, ako nei novu kuću.

Merci, madame.

Na ime French doda Joel.

Pardon, monsieur upadne Valerie. Le nom sur le registre est

"Monsieur French ", mais "French ", comme en anglais French. Arthur French.'Alija ću morati potpisati, razgovarati. Oni će svakako znati.

Vi ne potpisujete ništa i ne govorite ništa sada će Val, uzevši ključsa stolića pored kreveta i uručivši ga Prudhommeu. Soba je već plaćenaza tri dana, da budemo precizni. Poslije toga i prije, ako bude moguće iako pristanete da nam pomognete nas troje ćemo biti na nekom drugom mjestu.

Formidable. Moram pročitati.

Mon ami mon epom est un avocat exceptionnel.

Je comprends.MI

Tu ima nekih četrdesetak stranicareče Converse donoseći papire

Prudhommeu. Da to upijete, trebat će vam najmanje jedan sat. Mi ćemosići i uzeti nešto za jelo, pa vas ostavljamo samoga.

Bien. Ima mnogo toga što želim saznati.

Što će biti s vama? upita ga Joel stojeći nad Francuzom. Mislisada. Naći će tijelo u tim kolima.

Sasvim točno suglasio se Prudhomme. Ostavio sam ih tamo, nalicu mjesta, zajedno s onom svinjom iz Legije. A što se tiče Suretea nećete povezati sa mnom.

Otisci prstiju? Činjenica da vas nije bilo u uredu?

Još jedna stara navika iz rata reče čovjek iz Suretea i stavi ruku udžep. Izvukao je par izuzetno tankih gumiranih rukavica kirurških rukavica odrezanih na zglavcima. Oprao sam ih u Bois. Njemačke okupacijske snage imale su sve naše otiske u tisuću arhiva. A što se tiče mojemenazočnosti za stolom i to je vrlo jednostavno. Objasnio sam jednopomoćniku da ću nekoliko dana biti u Calaisu, radi neke istrage oko krijumčarenja i da ću se javiti. U mojim godinama dopuštena je izvjesna širina i elastičnost.

To je Surete, ali ne ostali. Što će reći oni kojima pripada legionar?

Svjestan sam toga, monsieur. Zato moram biti oprezan. To mi neće biti prvi put.

Uživajte u čitanju reče mu Converse i kimnu Val da mu se pridruži.

Ako vam nešto treba, nazovite sobnu službu.

Bon appetit rekao je Prudhomme.

Chaim Abrahms je podigao ukočeni gležanj ruke svoje mrtve žene, koja je i dalje čvrsto stezala pištolj svojim bijelim prstima, pa nagnuo oružje prema njenim prsima, u krvavu šupljinu između dojki.

Široke smeđe oči nisu htjele ostati zatvorene. Zurile su u njega optužujući optužujući ga!

Sto hoćeš od mene! viknuo je. Vidio sam mrtvace. Živio sam smrtvima! Ostavi me samog, ženo! Ti nisi mogla razumjeti]

A razumjela gaje i razumijevala tolike godine. Kuhala mu meso pustinjske kokoši i janjetinu, ulovljene na isturenim močvarama i hranila jedinice Irguna i Haganaha,142 ne pitajući tada za smrt. Bila je to borba za nadu, jednostavnu nadu koja je bila početak sna. Zemlja je njihova, s punim pravom, biblijski, logično njihova! Borili su se i pobijedili! Dvije tisuće godina bili su izopćenici prezirani, omrznuti, prokazani ljudi na koje su pljuvali svemogući nežidovi, sve dok plemena nisu bila izložena ognju i plinu, kad im je rečeno da se uklone s lica zemlje a ipak su preživjeli. Sada su plemena bila snažna. Oni su osvajači, a ne osvojeni.

Zato smo se borili\ Zato smo se molili! Zašto me vrijeđaš svojimoćima?! Chaim Abrahms je ridao prislonivši čelo na mrtvo meso licasvoje žene.

Hitabdutje jedan od najstrašnijih zločina i protivi se zakonima Talmuda. To je ebude atzmo, uzimanje vlastitog života protiv želje svemogućeg Boga, na čiju je sliku i priliku čovjek stvoren. Židov koji svoje posmrtno ostatke posveti hitabdutu nema pravo na pokop na židovskom groblju. Tako će biti i za ženu Chaima Abrahamsa, najpobožnije ljudsko stvorenje koje je ikad upoznao.

Ja to moram učiniti! vrištao je, podigavši oči u znaku molbe. Toje najbolje, zar to ne možeš razumjeti?

Prudhomme je natočio šalicu kave i vratio se u stolicu. Valerie je sjedila nasuprot njemu, dok je Converse stajao pored prozora gledajući na čovjeka iz Suretea i slušao.

Ne mogu razmišljati ni o kojem pitanju, niti mogu postaviti još nekopitanje rekao je Francuz, čije su žive, duboko uznemirene oči jurile poprostoriji. Izborano lice mu je izgledalo umornije nego prije. Ja sam joštoliko u šoku da jedva mogu misliti. Kazati da je to nevjerovatno ne služinikakvoj svrsi; osim toga ne bi bilo istina. Sve je to vrlo vjerovatno. Svijetje toliko zaplašen da plače za stabilnošću, za mjestom gdje će se sakriti, zazaštitom od neba, ulica, i jedni od drugih. Vjerujem daje došlo vrijemekad će svijet pristati na golu, apsolutnu snagu, bez obzira na cijenu.

Operativna riječ je apsolutno rekao je Joel kao apsolutan nadzor ivlast. Konfederacija vojnih vlada koje se međusobno opskrbljuju gorivomi isprepliću politike, koje će izmijeniti zakone u ime stabilnosti, a tko godse ne bude slagao s njima bit će proglašen nestabilnim i utišan. A ako se svii ne usuglase, opet će eksplodirati kaos stabilnost, Akvitanije pobjeđuje.

Sve što im je potrebno je početni val terora, plimni val ubijanja i meteža.

Ključne figure, to su njihove riječi, pa akumulacija... brza akceleracija kaos. Jake ličnosti bit će utišane, uklonjene i sasječene kad krvave pobune izbiju u nizu glavnih gradova, a generali umarširaju sa svojim časnicima. To je scenarij, prema njihovim vlastitim riječima.

Tu je problem, monsieur. To su samo riječi koje se mogu saopćititek malom broju ljudi, a i to bi mogli biti krivi ljudi. Mogli biste ubrzati toodbrojavanje, a ipak izazvati holokaust.

Odbrojavanje je u tijeku, ne zavaravajte se Converse mu presiječeriječ. Ali postoji način. Akumulacija i brza akceleracija mogu biti upotrijebljene i na drugi način, u pravu ste, jedino riječima akumuliranim riječima, akceleriranim riječima. Te verbalne spletkarije još ne mogu na vidjelo, ne još. Ja se ne smijem pokazati.

Nema nikakve zaštite koju bi bilo kojisud ili vladina institucija ili policija mogli osigurati tako da ih se spriječi da ih ubiju, a onda, kad jednom budem mrtav da sve što sam govorio nazovubuncanjem psihopata. Nemojte me krivo razumjeti, ja nemam, kako se tokaže, želju za smrću, ali moja smrt sama po sebi nije važna. Važno je da samnom ide i istina jer sam ja jedini koji je izravno razgovarao s Delavaneovom četvorkom Cezara, a vjerojatno i s petim, Englezom.

A te declarations ta prisegnuta svjedočenja o kojima govorite zarmogu što izmijeniti?

Mogu pokrenuti stvari, možda, sasvim dovoljno.

Zašto?

Jer je taj njihov svijet realan, praktičan, zamršeni svijet u koji trebaprodrijeti što je brže moguće treba uspostaviti vezu s osobama kojimase može vjerovati, koje mogu nešto učiniti. Brzo. To je ono što sam htioučiniti prije nekoliko tjedana, ali sam krenuo na krivi način. Htio sam datisve što znam osobi koju poznajem, Nathanu Simonu, najboljem odvjetnikukojeg sam ikad upoznao. Ja sam sve to napisao dvaput ne shvaćajući damu samo vezujem ruke, a možda ga i ubijam. Joel je odstupio od prozoraprava slika pravnikau završnoj riječi. Kome bi on mogao otići bezmene, bez prisutnosti jednog očito zdravog čovjeka, duševno zdravoga, zarsamo s riječima psihopatskog ubojicel A ako bih došao tamo, kao što bion uporno i s pravom inzistirao, obojica bismo bili mrtvi. Onda mi je Valrekla za čovjeka u New Yorku koji joj je telefonirao i za drugoga koji jetrčao za njom na ulici, a ja sam točno zaključio. To nisu metode ljudi kojižele ubiti; oni sebe ne najavljuju, niti objavljuju. To su ljudi iz Washingtona, koji su me poslali na put i sada pokušavaju uspostaviti vezu sa mnom.

Zatimje opisala svoj sastanak sa Samom Abbottom i kako je spomenuo tog Metcalfa, čovjeka u kojeg je duboko vjerovao i koji je morao biti za njega neka vrsta vrlo važne osobe kad mu je ispričao sve što zna. Najzad, bili ste i vi u Parizu ono što ste rekli, što ste učinili i kako ste ponudili pomoć, upotrijebivši istu šifru kao Rene Mattilon obitelj Tatjana. Tatjana, ime ili riječ za koju mislim da znači povjerenje, čak i među morskim psima.

U pravu ste, monsieur.

Tada mi je sve to došlo zajedno. Ako bih nekako mogao uspostavitikomunikacijske linije i stići do svih vas, onda ima puta. Vi ste znali istinu

neki od vas su je znali cijelu; drugi su znali samo djeliće, ali bez obzira na sve, vi ste shvatili golemost prijetnje, realnost generala i njihove Akvitanije i onoga što bi mogli učiniti, što čine. Čak i vi, Prudhomme. Što ste virekli? Interpol je kompromitiran, policija manipulirana, Surete također korumpiran službena izvješća su same laži. Dodano tome Anstett u New

Yorku, Peregrine, zapovjednik NATOa, Mattilon, Beale, Sam Abbott...

Connal Fitzpatrick jedino pitanje, jedini upitnik i sam Bog zna kolikodrugih. Svi su mrtvi. Generali marširaju zaboravimo na teorije, oni ubijaju! Kad bih sve vas mogao uvjeriti da napišete iskaze ili da date izjavei sve to predao Nathanu Simonu, imao bih municiju koja mu je potrebna.

Ja sam Stonea u New Yorku nahranio kojekakvim pravnim besmislicama; nešto od toga stoji, većina ne, ali će on učiniti svoj dio i prisiliti drugeda mu se pridruže nema drugog izbora. Glavna točka, jedina točka, jestpredati taj materijal Simonu. Kad bude imao pismena svjedočanstva, nizdogađaja i zapažanja u čiju istinitost su se zakleli razni iskusni ljudi, ondaima predmet. Vjerujte mi, on će se odnositi prema tome kao da su planovineutronske bombe. On će sve to imati sutra i stići do pravih ljudi, pa makarmoraao ušetati u Ovalnu sobu. Joel je zašutio i ozbiljno pogledao u čovjeka iz Suretea; glavom je pokazao na stranice svog svjedočenja. Pobrinuosam se da to sutra odleti u New York. Htio bih i vaše.

Zacijelo ga možete dobiti. Ali imate li povjerenja u kurira?

Svijet bi se mogao raspasti, a ona bi i dalje sjedila u svojoj kući u planinama, ne mareći za to. Niti bi brinula oko toga. Kakav je vaš engleski?

Dostatan, vjerujem. Razgovarali smo nekoliko sati.

Mislim na pisani engleski. Uštedio bih na vremenu ako vi to večerasnapišete.

Moje sricanje vjerojatno nije bolje od vašega na francuskom.

Pišite na engleskom sad će Valerie. Ja ću popraviti, a ako u neštoniste sigurni, napišite na francuskom.

To bi pomoglo. Moram to napisati večeras?

Prvo što će se ujutro dogoditi bit će dolazak sekretarice. Ona će tootipkati. Ona će sutra poslije podne odletjeti iz Ženeve u New York.

Pristalajenato?

Pristala je na veliku novčanu donaciju nekom udruženju za zaštituplanina, koje očito vodi njen život.

Vrlo prikladno.

Ima još nešto rekao je Joel, sjedeći na naslonu Valerijene stolice.

Potrebna mi je vaša pomoć, potrebni su mi resursi koje imate.

Za što, monsieur!

Zakonačna svjedočanstva. Posljednji dio svjedočenja. Želim kidnapirati trojicu ljudi.

Ja, Peter Charles Stone, star pedeset osam godina, s boravištem u Washingtonu, D.C., bio sam u službi Centralne obavještajne agencije dvadeset devet godina, za koje sam vrijeme stekao položaj šefa postaje u raznim europskim gradovima, a naposljetku sam bio drugi direktor Tajnih operacija, Langley, Virginia. Podaci o meni su pohranjeni u arhivu Centralne obavještajne agencije i mogu se dobiti na uvid u skladu s propisima koji obuhvaćaju takve procedure. Nakon prestanka rada u CIAi, radio sam kao konzultant i analitičar za brojne obavještajne institucije; pojedinosti o tome ovdje uskraćujem za vrijeme eventualnog postupka o dobivanju vladine podobnosti, u slučaju da ti podaci budu važni za ovaj dokument.

Na dan 15. svibnja ili oko tog datuma, sa mnom je stupio u vezu kapetan Andrew Packard, Vojska Sjedinjenih Država, koji me zapitao može li doći u moj stan radi razgovora o povjerljivoj stvari. Kad je došao, odmah je rekao da govori u ime male skupine ljudi iz vojnih službi i State Departmenta; nije htio govoriti ni o njihovom broju ni o identitetu. Dalje je naveo da oni traže profesionalne savjete od iskusnoga obavještajnog časnika koji više nije povezan (stalno) s bilo kojim odjeljenjem obavještajne zajednice. Rekao je da ima na raspolaganju izvjesna novčana sredstva za koja vjeruje da će biti primjerena, te me upitao da li bih ja bio zainteresiran za to. Trebalo bi napomenuti kako su kapetan Packard i njegovi pridruženi izvršili temeljito, mada ne iscrpno, ispitivanje moje prošlosti bradavice alkohol, i sve, kao stoje rečeno...

Ja, kapetan Howard NMI Packard, Armija SAD, 507538, star trideset i jednu godinu, sada s boravištem u Oxon Hillu, Maryland, dodijeljen 27. sekciji, Odjel tehnoloških kontrola, Pentagon, Arlington, Virginia. Prosinca prošle godine, g. A. Preston Halliday, odvjetnik iz San Francisca, s kojim sam postao prijatelj tijekom pisanja brojnih peticija našoj sekciji u korist klijenata (sve uspješno i bez pogovora), zamolio me da s njim večeram u restoranu u Clintonu, petnaest kilometara od moje kuće. Ispričao se što nije pozvao moju suprugu objašnjavajući

kako bije ono što mi ima reći samo uznemirilo, kao što će, zacijelo, i mene uznemiriti. Rekao je da ima jedan posao koji treba istražiti i zaustaviti...

Ja, poručnik (J.G.) William Michael Landis, Mornarica SAD, neoženjen, star dvadeset osam godina; sadašnja adresa Somerset Garden Apartments, Vienna, Virginia; radim kao kompjutorski programer za Ministarstvo mornarice, Odjel za nabavu morskog naoružanja, stacioniran sam u Pentagonu, Arlington, Virginia. Zapravo, u svemu osim po činu (slijedi unutar šezdeset dana), rukovodim najvećim dijelom programiranja za PentagonMornaricu, budući da imam doktorat iz područja napredne kompjutorske tehnologije, koji sam obranio na sveučilištu Michigan, Inženjerski koledž...

Ja vjerojatno ne bih morao to ovdje reći, sir.

Samo naprijed, mladiću.

Sve to navodim s obzirom na činjenicu da mi je na raspolaganju vrlo razvijena oprema, kao što su mi dostupni i tajni mikrokonverzioni kodovi, što mi omogućuje da zavirim u većinu kompjutora kojima je pristup ograničen, a imaju takav kapacitet traganja da mogu zaobići, odnosno, zatvoriti pristup izuzetno osjetljivoj informaciji.

Prošle veljače, kapetan Howard Packard, Vojska SAD, i trojica drugih ljudi dvojica iz State Departmenta, Ured za kontrolu streljiva, i treći, časnik marinac, kojeg poznajem iz Amfibijske sekcije Mornaričke nabave došli su me posjetiti u nedjelju ujutro. Rekli su da su alarmirani zbog niza transfera oružja i hightecha¹⁴⁴ koji, kako se čini, krše sankcije D.O.D.'45 i State Departmenta. Dali su mi podatke koje su imali o devet takvih slučajeva, naglašavajući povjerljivost istrage.

Sljedećegposlijepodneva došao sam u prostorije u kojima su smješteni kompjutori, pod režimom maksimalne sigurnosti i s konverzijskim kodovima unio sam podatke za devet transfera. Inicijalni ulazi su bili potvrđeni ti se brojevi nikad ne mijenjaju kako bi se eliminirale mogućnosti dupliciranja ali u svakom pojedinom slučaju, nakon potvrde, preostala se informacija briše s kompjutorskih vrpca. Kroz inicijalne ulaze ušlo se u trag šest od devet transfera, a trag je vodio do firme Palo Alto International, čiji je vlasnik umirovljeni general kopnene vojske po imenu Delavane.

To je bio moj prvi posao, sir.

Tko su bila trojica drugih, poručnice?

Ne bi bilo dobro da iznesem njihova imena, sir. To bi pogodilo jedino njihove obitelji.

Nisam siguran da razumijem da to uopće mogu razumjeti.

Oni su mrtvi. Oni su se bacili na posao, postavljali pitanja i sadasu mrtvi, sir. Dvojica navodno u automobilskim nesrećama u koje su bili upleteni teški kamioni na zabačenim putovima kojima se nikad nisu vozili a trećeg je ubio poremećeni snajperist dok je džogirao u Rock Creek

Parku. Svi ti džogeri, ali je on dobio metak...

(Kapetan Packard)

Kao kapetan s punom sigurnosnom podobnošću (često se bavim postupcima s oznakom "vrhunska tajna") uspio sam postaviti sterilni telefon (tj. telefon koji se stalno skenira zbog mogućnosti tuđih upada ipresreta) kako bi me g. Halliday mogao nazvati bilo kada, danju ili noću, bez straha da ga netko sluša. Isto tako, zajedno s g. Stoneom i poručnikom Landisom, ujedinili smo snage i dobili "dubinske" obavještajne dosjee dobro poznatih imena, koje je Halliday našao među zabilješkama generala Delavanea. Među ostalima, generala Bertholdiera, Leifhelma, Abrahmsa i Van Headmera. Koristeći se novčanim sredstvima koja je osigurao dr. Edward Beale, omogućili smo si usluge privatnih firmi u Parizu, Bonnu, Tel Avivu i Johannesburgu, u okviru kojih smo dobili dosjee s najsvježijim podacima o subjektima.

Do sada smo otkrili devedeset sedam dodatnih kompjutorskih brisanja u izravnoj vezi s izvoznim dozvolama i vojnim transferima u preračunatoj vrijednosti od 45 milijuna dolara. Palo Alto International je potaknuo najveći dio tih poslova, ali bez daljnjih podataka nije se moglo dalje kompjutorski tragati. Kao niz bijelih točkica koje nestaju s radarskog ekrana...

(Stone)

Moje godine u Tajnim operacijama CIAe naučile su me da veći uzorak ima više brojeva, što će reći, kad izostavimo obavještajni rječnik, da područja s najvećom koncentracijom aktivnosti sigurno sadržavaju mjere najčvršće i najbezobzirnije sigurnosti. Nema u tim riječima ništa strašno originalno, ali se suprotna primjena često previdi. Budući daje Washington bio obračunsko mjesto za ilegalni izvoz američke robe i materijala u milijunskim vrijednostima, bilo je logično zaključiti da tu djeluje niz sigurnosnih mjera, da su tu deseci Delavaneovih doušnika i onih koji znaju i koji ne znaju, to jest, koji su ideološki upleteni ili unajmljeni ili im je zapriječeno u vladinim institucijama i organima koji su u vezi s aktivnošću Palo Alto Internationala. Ne ulazeći u podrobnosti, kapetan Packard je potvrdio taj sud rekavši mi daje nedavno došlo do incidenta kojom prilikom su

trojica ljudi izgubili živote jer su pokušavali slijediti jedan broj kompjutorskih ispisa. Tako smo se prebacili s područja ideoloških ekstremista na područje fanatika i ubojica. Na temelju toga nikla je moja zamisaoa ja ovdje preuzimam punu odgovornost za odlukuda bi se brže i sigurnije napredovalo kad bismo uputili čovjeka u periferne sektore Delavaneove operacije, s dovoljno informacija da slijedi trag tih veza do Palo Alto Internationala. U samoj je prirodi ilegalnih izvoznih dozvola da ima više otvorenog terena na mjestu primanja. Očigledno je trebalo početi s četvoricom generala čija su imena pronađena u Delavaneovim zabilješkama. Nisam imao kandidata takve stručnosti koja je potrebna za obavljanje zadatka...

(Kapetan Packard)

Desetog ili oko desetog srpnja, g. Halliday me pozvao preko sterilnog telefona koji sam mu postavio i rekao kako vjeruje daje našao pravog kandidata; odvjetnika u domeni međunarodnog prava, čovjeka kojeg je poznao prije dosta godina, ratnog zarobljenika u Vijetnamu, pa je zamislivo da bi mogao imati motivaciju da krene za nekim poput generala Delavanea. Njegovo je ime Joel Converse...

Ja, Alan Bruce Metcalf četrdeset osam godina, časnik u Zrakoplovstvu SAD, s činom pukovnika, sada stacioniran u Zrakoplovnoj bazi Nellis, Clark County, Nevada, na dužnosti sam glavnog obavještajnog časnika. Prije trideset šest sati, dok diktiram ovu izjavu, 25. kolovoza u četiri sata poslije podne, telefonom me pozvao brigadni general Samuel Abbott, komandni časnik, Taktičke operacije, Nellis A.F.B.146 General je rekao da se

moramo hitno sastati, bilo bi bolje izvan baze; što prije moguće. Imao je nove i izvanredne informacije u pogledu nedavne asasinacije zapovjednika NATOa i američkog veleposlanika u Bonnu, Zapadna Njemačka. Inzistirao je da budemo u civilu, pa je kao mjesto sastanka predložio knjižnicu Sveučilišta Nevade, Las Vegas. Sastali smo se otprilike u 5,30poslijepodne i razgovarali pet sati. Bit ću točan koliko je moguće, a to neće biti teško jer mi je razgovor još svjež u sjećanju, urezan tragičnom smrću generala Abbotta, dugogodišnjeg bliskog prijatelja i čovjeka kojeg sam vrlo cijenio...

Iznosim događaje onako kako su ispričani generalu Abbottu, za što se pobrinula bivša gospođa Converse i kako sam ih ja čuo, te akcije koje sam poduzeo radi sazivanja hitnog sastanka obavještajaca najviše razine u Washingtonu. General Abbott je vjerovao u ono stoje čuo jer je poznao spomenute pojedince i izuzetno

cijenio njihovo zaključivanje. On je bio izvanredan i stabilan čovjek, koji se u svom sudu nije oslanjao na predrasude. Po mom mišljenju, njega su ubili jer je imao "novu i izvanrednu informaciju" o svom prijatelju, ratnom zarobljeniku, Joelu Converseu.

Nathan Simon, visok, trbušast, čvrsto oslonjen na stolici, skinuo je naočale od kornjačevine sa svog umornog lica i gladio Vandvke¹⁴⁷ bradu koja je pokrivala ožiljke od šrapnela što ih je zaradio kod Anzioa za vrijeme Drugog svjetskog rata. Njegove guste solipapar obrve nadvisile su se iznad očiju boje lješnjaka i oštrog ravnog nosa. Jedina druga osoba u prostoriji bio je Peter Stone. Stenograf je otpušten; Metcalf, iscrpljen, povukao se u svoju sobu, a dvojica drugih časnika odlučila su se vratiti u Washington ne istim zrakoplovima. Simon je pažljivo odložio otipkana svjedočanstva na stol iza svoje stolice.

Nema više nikog drugog, gospodine Stone? upita; duboki glas muje bio blag, mnogo blaži od očiju.

Nitko koga znam, gospodine Simon odgovori mu bivši obavještajni časnik. Svatko koga sam upotrijebio za ovo što nazivamo isplatomstarih dugova bio je niže razine s pristupom opremi više razine, ne odlukama. Molim vas, sjetite se da su tri čovjeka ubijena kad je ovo jedvapočelo.

Da, znam.

Možete li učiniti to stoje Converse rekao? Možete li nešto staviti po dpečat i pokrenuti planine koje mi ne možemo?

On vam je to rekao?

Da. Zbog toga sam se suglasio sa svim ovim.

Imao je svoje razloge. A ja moram razmisliti.

Nema vremena za razmišljanje. Moramo djelovati, mi moramo nešto učiniti] Vremena je sve manje.

Svakako, ali ne smijemo učiniti krivu stvar, zar ne?

Converse je rekao da vi imate pristup moćnim ljudima u Washingtonu. Nadam se da ćete se sastati s njima, vjerujem u to.

Ali ste mi netom rekli da ne znam kome vjerovati, je li tako bilo?

O, Kriste.

Krasan i nadahnut prorok. Simon je pogledao na sat i počeo skupljati svoje papire da bi najzad ustao. Sada su dva i trideset ujutro, g.

Stone, i ovo umorno tijelo je na kraju izdržljivosti. Bit ću u vezi s vama, kasnije, tijekom dana. Nemojte mi pokušavati telefonirati. Ja ću biti u vezi.

U vezi? Paket od Conversea je na putu ovamo. Danas poslije podne udva i četrdeset pet preuzet ću ga na zračnoj luci Kennedv. To je zrakoploviz Ženeve. Želi da ga odmah dobijete. Ja želim da ga odmah dobijete.

Bit ćete u zračnoj luci? upita ga pravnik.

Da, dočekat ću našeg kurira. Ovdje ću se vratiti u četiri ili četiri itrideset, ovisno o dolasku zrakoplova i prometu, dakako.

Ne, nemojte to učiniti, gospodine Stone, ostanite u zračnoj luci. Svestoje Joel napisao za nas želim imati u rukama stoje prije moguće, dakako.

Kao što postoji kurir iz Ženeve, vi biste mogli biti kurir iz New Yorka.

Kamo idete? Washington?

Možda, možda ne. Ovog trenutka idem u svoj stan da razmislim.

Osim toga, nadam se da ću malo odspavati, stoje vrlo nesigurno. Dajte miime i mogu urediti da vas pronađu na terminalu.

Johnnv Reb je nisko sjedio u brodici s ugašenim motorom; valovi su udarali u strane plitkog trupa u mraku. Bio je odjeven u crne hlače i crnu vunenu maju s ovratnikom; na glavi je imao crni pleteni šešir. Bio je najbliže koliko se usudio doploviti do jugozapadne obale Scharhorna. Opazio je uznjihana zelena svjetla na nizu plutača još prve večeri. To su bila svjetla spoticanja, mlazovi svjetala koja su se međusobno preskakala iznad vode. Tko bi se spotaknuo o ta svjetla zvonjavom bi najavio svoju prisutnost u staroj bazi za podmornice. Svjetla su oblikovala nevidljivi zid svaki pokušaj prodora izazvao bi uzbunu. Ovo je bila treća noć i on se počeo osjećati donekle sigurnim.

Vjeruj u petlju, vjeruj u želudac i žuč koja se diže do usta. Trbusi starih kurvi obavještajne zajednice znali su kad će se nešto dogoditi djelomično

je to bio rezultat straha, a djelomično se radilo i o srazmjernom debljanju jednog bankovnog računa u Bernu. Zapravo, istini za volju, sad se i ne radi

0 debljanju računa; riječ je o nizu izlazaka radi isplate znatnog duga, ali je 1 drugo u igri. Treba se suprotstaviti Delavaneima i Washburnima, i onimnjemačkim, francuskim i židovskim morskim paucima, koji bi zauzeli ribnjake i onemogućili gospodi poput Johnnvja Reba da žive na visokoj nozi.

Nije znao mnogo o Južnoafrikancu, osim da bi tom mrzitelju nigera bilobolje da se urazumi. Obojeni izlaze na površinu, baš lijepo, a lijepo je i

Johnnvju; njegova je sadašnja prijateljica krasna crna pjevačica iz Tallahasseea kojoj se, eto, baš dogodilo da bude u Švicarskoj iz smiješnih razloga,uključujući tu i malo kokaina i lijep račun u banci u Bernu.

Ali drugi morski pauci su loši. Uistinu loši. Johnnv Reb ne podnosi ljude koji bi svijet pretvorili u zatvor za svakoga tko ne misli kao oni. Ne, gospodine, ti ljudi moraju otići! Johnnv Reb se ozbiljno posvetio toj prijetnji.

Događa se! Fokusirao je svoj infracrveni dvogled na stara betonska mola podmorničke baze. Pa to je bilo sasvim ludo! Dvadeset jedan metar dugački motorni brod pristao je uz dok, a obalom se približava brodu dvostruki red ljudi četrdeset, šezdeset, osamdeset... gotovo sto spremnih ukrcati se. Lud je bio način kako su odjeveni. Tamna odijela i ljetne jakne klasičnog kroja, kravate; neki su nosili šešire, a svaki prokleti pojedinac prtljagu i kovčežić. Doimali su se kao sudionici nekog sastanka bankara ili parada šminkera iz diplomatskog zbora. Ili pomisli pomičući dogled milimetar po milimetar izgledaju kao obični poslovni ljudi, šefovi, direktori, ljudi koje svaki dan vidamo na željezničkim peronima, u taksijima ili zrakoplovima. Baš ta neupadljivost njihove kolektivne pojave suprotstavljala se egzotično jezovitim tamnim obrisima stare podmorničke baze. To je grickalo Johnnvjevu maštu. Ti bi ljudi mogli otići neprimijećeni kamo god im drago, a ipak nisu došli niotkud. Dolaze sa Scharhorna i nesumnjivo pripadaju vrlo razvijenoj ćeliji višenacionalne vojne koluzije, koja bi proklete generale mogla iz ribnjaka ubaciti u visoka ptičja gnijezda. Obični ljudi koji idu kamo im je zapovijedeno da idu izgledaju poput ostalih, ponašaju se poput ostalih, otvaraju svoje attache kovčežice u zrakoplovima i u vlakovima, čitaju kompanijska izvješća, ispijaju piće, ali ne previše, ponekad prelistavaju kakav jeftini roman da bi smanjili poslovnu napetost a idu kamo god im je zapovijedeno da idu.

To je to, pomisli Buntovnik, spuštajući dalekozor. To je to! Ti ljudi su udarne skupine. Želudac nikad ne laže; žuč se popela s razlogom, njen kiseli, odurni okus bio je ružan alarm, koji se uključivao kod onih koji su bili dovoljno privilegirani da prežive; Johnnv Reb se okrenuo i napipao motor; oprezno je kormilo gurnuo na desnu stranu i sasvim tiho startao motor. Mala se brodica okrenula u vodi, a skitajući obavještajac bivši obavještajni časnik usmjerio se natrag prema svom privezištu u Cuxhavenu, ubrzavajući motor nakon svakih dvadeset pređenih metara.

Poslije dvadeset pet minuta je ukliznuo na mjesto, bacio užad i zgrabio mali kovčeg otporan na vodu, pa se s naporom uspeo na obalu. Mora se pokrenuti odmah, ali vrlo, vrlo oprezno. Donekle je znao područje Cuxhavenove obale, gdje će se veliki motorni brod vratiti, jer je promatrao svjetla tog plovila dok je njišući se isplivljavalo iz luke prema otoku. Na licu mjesta će odrediti specifični dok uz

koji će brod pristati kad se vrati, a onda će imati samo nekoliko minuta da istraži to područje i zauzme položaj. S kovčežićem u ruci, žurio je do kraja gata i skrenuo ulijevo, hodajući brzo kroz sjene prema području odakle je, po njegovu sudu, otplovio motorni brod. Prošao je pored velikog skladišta i stigao do otvorena prostora iza njega; tu je bilo pet kratkih mola, jedno za drugim, isturenih u vodi ne više od sedamdesetak metara. To su bili dokovi za plovila male i srednje dužine; nekoliko ribarica, kočica i nekoliko starih izletničkih brodice bilo je vezano za dokove, osim za jedan. Samo je četvrti dok bio prazan. Rebel je bio uvjeren da pripada motornom brodu; u ustima je osjetio gorak okus. Uputio se preko otvorena prostora, pa će naći mjesto gdje će se sakriti.

Halt stehenbleiben! začu se kao metkom ispaljena grlena zapovijed nekog muškarca, koji je izišao iz mraka pored trupa ribarice na trećem molu. Was machen Sie hier? Wer sind Sie? Johnnv Reb je znao kada treba upotrijebiti svoju dob; spustio je ramena i glavu malčice naprijed Passen Sie aufdiese alten Kasten auf?149 upita, pa nastavi njemački. Ja sam ribar na jednom od onih relikata, a poslije podne sam na njemu izgubio novčanik. Je li zločin potražiti ga?

Kasnije se vratite, starce. Sada ga ne možete tražiti.

Eh? Što? Buntovnik je podigao desnu ruku do uha okrećući prstena srednjem prstu dok nije pritisnuo zapor, sve u službi tehnologije slušanja. Više ne čujem kao nekad, gospodine čuvaru. Što ste rekli?

Čovjek je zakoraknuo, najprije pogledavši na vodu jer se u daljini čuo zvuk snažnog motora. Nestanite odavde! viknuo je, usana blizu Johnnvjeva uha. Odmah!

Dobra nebesa, ti si Hans!

Tko?

Hans! Tako mi je drago što te vidim! Buntovnik je blago pljusnuo dlanom oko Nijemčeva vrata preludij srdačnom zagrljaju pa zario površinu prstena u čovjekovo meso, duboko gurnuvši iglu.

Makni ruke s mene, smrdljivi starce! Ja se ne zovem Hans i nikadte prije nisam vidio. Nestani odavde ili ću ti... staviti... metak... u... tvoju...glavu! Nijemac je rukom zaronio ispod jakne, ali mu je ruka ostala naistom mjestu kad se srušio.

Vi bi, mlađa ribo, doista trebali iskazivati više poštovanja premastarijima mumlao je Johnnv vukući onesviješteno tijelo u sjenu s lijeve strane ribarice na trećem molu. Jer vi ne znate koj' mušice mi 'potrebljavamo. Vaše tatice, oho, znaju, ali vi kurčići ne znate. A ja vaše tatice hoću, one koji sišu mozak drugima!

Buntovnik se uspeo na koču i palubom potrčao do razme, grede koja se proteže cijelom konstrukcijom broda i izvrsnim zaklonom od neželjenih pogleda. Motorni se čamac usmjerio ravno na četvrti mol. Otvorio je svoj nepromočivi kovčežić u kojem je bio dalekozor, pa je oči prilagodio slabom svjetlu, proučavajući oruđe svog zanata. Izvadio je kameru, pa leće, ZeissIkon teleskop, koji su savjesni Nijemci razvili za vrijeme Drugog svjetskog rata radi fotografiranja savezničkih objekata tijekom noći; najbolji u svojoj vrsti. Stavio je leće, spojio, stavio na položaj i uključio motor, primijetivši sa zadovoljstvom daje baterija punog kapaciteta, stoje i očekivao. Predugo je bio u smrtonosnoj igri da bi pravio amaterske greške.

Veliko motorno plovilo je uklizilo na svoje mjesto poput golemog crnog kita, kita ubojice. Užad je vezana, a kako su se putnici iskrcavali, Johnnv Rebel je snimao slike.

Honevchile, ovdje Tatjana. Moram se naći sa svojim dječakom.

Hotel Algonquin u New York Citvju rekao je mirni ženski glas.

Broj je poštanski kod dvajedandva, osamčetirinula, šestosamnulanula. Tražite Petera Marcusa.

Fini kurvin sin, zar nije na to će Johnnv Reb. Oprostite moj jezik,ma am.

Čula sam to prije, Buntovnice. Ovdje je Anne.

Prokletstvo, draga lady, zašto mi to nisi prije rekla?! Kako si, dijeteslatko?

Snalazim se nekako u staračkom djetinjanju, Johnnv. Ja sam aut.

Ovo je samo usluga starom prijatelju.

Starom prijatelju? Krasna djevojko, da nije zbog Petevja, ja bih odigrao vrašku igru za tebe!

Trebalo je, Reb. Ja nisam bila u njegovim kartama, njegovim strašno važnim kartama. A ti si bio jedan od najdražih malčice više podzemni od drugih, ali fina osoba. Kako je ono bilo? Džentlmen Johnny Reb?

Trudio sam se zadržati pristojan izgled, Annie. Mogu li dopustiti sebitu povlasticu i nazvati te jednog dana, ako se ikad iz ovoga iskobeljamo?

Ne znam što pod tim misliš, Reb, ali znam da imaš moj telefonskibroj.

Razgaljuješ mi srce, krasna djevojko!

Sada smo stariji, Johnnv, ali mislim da ti to ne možeš razumjeti.

Nikad, dijete. Nikad.

Ostaj dobro, Rebe. Previše si dobar da te se izgubi.

Telefonistkinja u hotelu Algonquin je bila nepopustljiva. Žao mi je, sir. Gospodin Marcus nije u sobi i ne odgovara na poruke.

Opet ću nazvati reče Buntovnik.

Žao mi je, sir. Soba gospodina Marcusa ne odgovara ni na telefonske pozive, ni na poruke.

Razgovarali smo prije nekoliko sati, sir. Još nema odgovora iz sobe gospodina Marcusa, pa sam si uzela slobodu da nazovem recepciju. On senije odjavio, niti je ostavio alternativni broj. Zašto ne ostavite poruku?

Vjerujem da hoću. Ostanite na mjestu sve dok ne uspostavim vezu s vama. Imperativno. Potpis, Z. Tatjana. To je Tatja...

Da, sir. Hvala vam, sir. Z, siri

Kao u zero,150 miss. Johnnv Reb je spustio slušalicu u svom stanu u Cuxhavenu. Okus u ustima bio mu je prevladavajuće gorak.

Erich Leifhelm je sjedio sa svojim gostima na ručku za najdražim stolom u restoranu Ambassador na osamnaestom katu hotela Steigenberger u Bonnu. Prostrana, elegantna soba imala je prekrasan pogled ne samo na grad i rijeku, već i na planine u daljini, a stol je bio tako smješten daje pružao najljepši pogled. Bilo je svijetlo poslijepodne, bez oblaka, a prirodna čuda sjevernog Rhinelanda bila su na raspolaganju posvećenim pogledima.

Nikad se ne mogu zamoriti od tog vidika rekao je bivši feldmaršal, obraćajući se trojici ljudi za stolom i pokazujući kretnjom na golemi prozoriza sebe. Htio sam da to vidite prije nego se vratite u Buenos Aires kojije, zacijelo, jedan od najljepših gradova na svijetu, moram dodati.

Šef sale je došao s izrazom dubokog poštovanja. Nagnuo se i tiho rekao Leifhelmu: Herr general, imamo telefonski poziv za vas.

Jedan moj pomoćnik ruča za stolom pedeset pet Leifhelm će neusiljeno, iako mu je bilo vraški ubrzalo. Možda je riječ o svećeniku u Strasbourgu! Uvjeren sam da može preuzeti poziv umjesto mene.

Gospodin na liniji je izričito zahtijevao da s vama osobno razgovaram. Rekao je da vam kažem da zove iz Kalifornije.

Ah, tako. Vrlo dobro. Leifhelm je ustao i ispričao se gostima. Nikad mira od hirovitosti trgovine, nije li tako? Oprostite mi, bit ću samo trenutak dva. Molim vas, još vina.

Šef sale je kimnuo, dodavši: Ja sam poziv proveo u moj privatni ured, Herr General. To je ravno u foajeju.

To mi je drago. Hvala vam.

Erich Leifhelm je gotovo neprimjetno zatresao glavom prolazeći pored stola 55, blizu ulaza. Usamljeni gost je pokretom glave dao na znanje daje shvatio kako nije potrebna njegova pomoć. U svim tim godinama strategija i taktika, vojnih i političkih, taj znak glavom da mu pomoćnik ne treba pokazat će se jednom od najvećih feldmaršalovih pogrešaka.

Dva čovjeka su stajala u foajeu, jedan je gledao na sat, a drugi je izgledao kao da se uznemireno dosađuje. Sudeći po njihovoj skupoj odjeći, oni su pripadali redovnoj klijenteli Ambadora. Očito su čekali na osobe koje će im se pridružiti na kasnom ručku, vjerojatno svoje žene, jer nisu išli za stol. Treći je čovjek stajao pored staklenih vrata u hodniku; odjeven u odoru hotelske tehničke službe, gledajući u dvojicu unutra.

Leifhelm je zahvalio šefu sale koji mu je pridržao otvorena vrata svog skromnog ureda i vratio se u blagovaonicu. Dvojica su brzo, kao jedan utrčala u sobu za starim vojnikom, koji je tog trenutka podizao slušalicu.

Was geht hier vor? Wer ist...?! Prvi se muškarac bacio preko stola i zgrabio Leifhelma za glavu, zatvorivši generalova usta svojim vrlo snažnim rukama. Drugi je izvadio hipodermičku iglu iz džepa i skinuo gumenu zaštitu, a zatim potegnuo Leifhelmovu jaknu i ovratnik košulje. Zario je iglu u donji dio generalova vrata, pustio serum, povukao iglu i odmah počeo masirati meso, vrativši ovratnik na svoje mjesto, kao i jaknu.

Bit će pokretan otprilike pet minuta rekao je liječnik na njemačkom. Ali ne može ni govoriti niti misliti. Sada su njegove motoričke kontrole sasvim mehaničke, pa ga treba voditi.

A nakon pet minuta? upita prvi muškarac.

Ruši se, vjerojatno povraća.

Lijepa, slika. Požuri! Vodi ga, za ime Božje! Ja ću vani provjeriti ijednom pokucati.

Poslije nekoliko sekunda začu se kucanje, a liječnik je, držeći čvrsto Leifhelma, proveo generala kroz vrata ureda u hotelski hodnik.

Ovuda! naredi treći čovjek u odori hotelske službe održavanja, krenuvši nadesno.

Brzo! dodao je liječnik.

Stigli su do servisnog dizala i ušli unutra. Nosiljka s kotačima bila je naslonjena na tapecirani zid dizala. Treći je čovjek uzeo ključ iz džepa i stavio ga u

bravicu ispod znaka STOP, otpustivši kontrole. Zatim je pritisnuo dugme za podrum. Ostala dvojica su podigla Leifhelma na nosiljku i prekrili mu cijelo tijelo pokrivačem.

Oni će tamo početi govorkati reče prvi muškarac. Njegovi čebikovi dotrčati: Nikad nisu daleko.

Ambulantna kola su dolje pred vratima dizala na to će čovjek uhotelskoj odori. Zrakoplov čeka na uzletištu.

Nekoć veliki feldmaršal Trećeg Reicha povraćao je pod pokrivačem.

JacquesLouis Bertholdier ušao je u apartman na bulevaru Montaigne i skinuo svilenu jaknu. Prišao je ozrcaljenom baru pored zida, natočio votku i u nju ubacio dvije kocke leda iz posude od punovrijednog srebra; zatim je odšetao do prozora iza elegantno tapeciranog kauča. Drvećem oivičeni bulevar bio je tako miran sredinom poslijepodneva, tako besprijekorno čist i nekako pastoralan, mada dio grada. Bilo je trenutaka kad je mislio daje to ona suština Pariza koju je volio.

Legionar ustrijeljen i garotiran u svom automobilu! Na parkiralištu Bois de Boulogne. A Prudhomme, prljavi birokrat, tobože u Calaisu! Bez otisaka prstiju! Ništa! Nekad, a i danas, najistaknutiji general Francuske trebao je barem jedan sat mira.

Janinel Gdje si til Izađi, Egipćanko! Nadam se da nosiš ono što sam ti rekao da nosiš. Ako te treba podsjetiti, to je crni kratki givenchy, ništa ispod, razumiješ! Apsolutno ništa.

Dakako, moj generale čule su se riječi, izrečene čudno oklijevajući iz vrata spavaće sobe.

Bertholdier se smijao samom sebi, okrenuvši se i vrativši se do kauča.

Le Grand Machin je i dalje bio događaj s kojim treba računati, čak kad su u pitanju senzualne dvadeset petogodišnjakinje, koje su novac, brze automobile i elegantne stanove voljele isto tako kao što su obožavale prodiranje u njihovo tijelo. U redu, bio je previše uznemiren da bi se svukao,

a živci su mu bili dobro stanjeni zbog prolaska kroz taj produženi preliminarni nonsens. Nešto je drugo imao na pameti opuštanje bez napora.

Zvuk okretanja ručke na vratima razbio mu je misli. Otvorila su se vrata i u sobu je ušla crnokosa djevojka, izdužena, savršeno proporcionalna lica na kojemu se očitavalo iščekivanje; smeđe oči su joj se proširile nekim udaljenim čuđenjem. Možda je pušila marihuanu, pomisli Bertholdier. Na sebi je imala kratki negligee

od crne čipke, dojke su joj bile umotane u sivo, a dok se približavala krevetu bedra su joj se njihala u seksualnom izazovu.

Izvanredno, ti kurvo Nila. Sjedni. Prošao sam strašan san, užasandan, a još nije sve prošlo. Moj će se vozač vratiti za dva sata, do tada mi je potreban odmor i opuštanje. Daj mi to, Egipćanko. Bertholdier jepovukao dolje zatvarač na hlačama i ispružio ruke prema djevojci. Mazito, a ja ću tebe milovati, a onda učini ono što znaš. Zgrabio joj je dojke ipovukao joj glavu do svojih prepona. Sada. Sada. Počni!

Zasljepljujući bljesak je ispunio sobu, a dvojica muškaraca su izašla iz kupaonice. Djevojka je odskočila na kauču, dok je Bertholdier gledao zapanjeno. Prvi je muškarac stavio fotografski aparat u džep; a njegov kompanjon, nizak, ali krupan muškarac srednjih godina, s pištoljem u ruci, polako se približavao legendi Francuske.

Divim se vašem ukusu, generale rekao je grubim glasom. Ali, uostalom, čini se kako sam vam se uvijek divio, čak i kad se nisam slažao s vama. Vi me se ne sjećate, ali ste me u Alžiru stavili pred ratni sud i uputili me u vojni zatvor na trideset šest mjeseci jer sam udario časnika. Trigodine zbog toga što sam udario jednu pariški krojenu svinju. Tri godine u onim prljavim barakama samo zato što sam branio svoje ljude.

Zapovjednik vodnik Lefevre rekao je Bertholdier autoritativnim glasom, zakopčavajući prednjicu hlača. Sjećam se, ja nikad ne zaboravljam. Bili ste krivi zbog izdajničkog ponašanja: napali ste časnika. Treba sam narediti da vas ustrijele.

Bilo je trenutaka tijekom te tri godine kad bih se radovao svom smaknuću. Ali ja nisam ovdje da razgovaram o Alžiru to je samo bilo razdoblje kad sam shvatio da ste vi sasvim ljudi. Ovdje sam da vam kažem da odlazite sa mnom. U Pariz ćete se vratiti neozlijeđeni, za nekoliko dana.

Besmisleno! pijunu general. Mislite da me možete zastrašiti?

Ne, to je samo da se zaštitim od vas. Previše vas dobro poznajem da bih pomislio kako će vas pokrenuti prijetnje fizičke boli ili čak smrti. Ja imam drugi način uvjeravanja, način koji ste vi učinili neodoljivim. Mislio sam da vam zaprijetim mahanjem s fotografijom nakon vaše smrti, pokazujući da je general sramotno umro radeći ono što najbolje radi. Sada, međutim, postoji drugi pristup. Kut je bio vrlo povoljan za izvjesne slikarske postupke vaš položaj i izraz na vašem licu ne bi bili taknuti, dakako ali bi vaša prijateljica lako mogla postati on umjesto ona, dječak umjesto djevojke. Svojedobno se govorkalo o vašim ispadima,

kao i o na brzinuorganiziranom braku koji je malo ljudi bilo kadro shvatiti. Je li to tajna odkoje je Le Grand Machin bježao cijelog života? Je li to prijetnja koju je veliki De Gaulle držao nad glavom svog popularnog, ali previše ambicioznog i buntovnog pukovnika? Da su apetiti tog pretendenta tako sveobuhvatni, da grabe sve do čega mogu doći, da njegovo tijelo hoće sve, bez obzira naspol, koji uopće nije važan. Dječaci, kad ne bi bilo žena. Šaptanja o pokvarenim mladim poručnicima i kapetanima, o silovanjima, što se vrlo spretnonazivalo ispitivanjima u vašim prostorijama...

Dosta! riknuo je Bertholdier, skočivši s kauča. Daljnji razgovornema svrhe. Bez obzira na to što su vaše optužbe apsurdne i neosnovane, janeću dozvoliti da mi se ime vuče kroz prljavštinu! Hoću taj film!

Moj Bože, to je istina na to će bivši zapovjednikvodnik. Sve jeto istina.

Film! vikao je general. Dajte mi ga!

Dobit ćete ga odgovori mu Lefevre. U zrakoplovu.

Chaim Yakov Abrahms je spuštene glave izišao iz sinagoge Ihud Shivat Zion na Ben Yehudi u Tel Avivu. Dostojanstvena gomila izvan sinagoge oblikovala je dvije guste strane odanih sljedbenika, muškaraca i žena, koji su plakali zbog strašne patnje tog velikog čovjeka, patriotskog vojnika Izraela, prisiljenog da pati zbog ruku svoje žene. Hitabdut govorili su tiho.

Ebude atzmo šaptali su jedan drugome, govoreći s usana u uši, izvandosega Chaimova sluha. Rabini nisu htjeli popustiti; grijesi žene dostojneprezira padaju na ovog sina sabri, na ovo vatreno dijete Abrahama, biblijskog ratnika koji je svoju zemlju i Talmud volio jednakim žarom. Ženi jeodbijen ukop na svetom mjestu; ona će ostati izvan vrata beht hakvahrohta, njena će duša biti ostavljena da se bori protiv gnjeva Svemogućeg Boga, abol tog saznanja nepodnosivi teret za onoga koji je ostao iza nje.

Rečeno je daje to ona učinila iz osвете i zbog bolesnog duha. Imala je kćeri. Sin je bio očev uvijek očev sin kojeg su ubili na poprištu bitke. Tko bi više plakao, tko bi mogao više plakati ili biti obuzet većom tugom, od oca? A sada ovo, nova duboka bol saznanja daje žena kojoj je dao svoj život najmrskije povrijedila Božji Talmud. Sramota, sramota] O, Chaime, naš brate, oče, sine i vođo, mi plaćemo s tobom. Za tebe! Kaži nam što da

učinimo i mi ćemo to učiniti! Ti si naš kralj\ Kralj Eretz Yisraela, Judeje i Samarije i svih zemalja koje želiš pod našom zaštitom! Pokaži nam put i mi ćemo krenuti, o kralju\

Ona mu je više učinila u smrti, nego što bi mu ikad mogla učiniti živa rekao je čovjek na rubu gomile kojoj nije pripadao.

Što ti misliš da se uistinu dogodilo? upita ga suputnik.

Nesreća. Ili gore, mnogo gore. Često je dolazila u naš hram. I to timogu reći ona nikad ne bi ni pomislila na hitabdut... Moramo ga dobro paziti prije nego ga ove budale i tisuće poput njih ne okrunu za cara Sredozemlja, pa nas sve umaršira u zaborav.

Vojni stožerni automobil, sa zastavicama plave i bijele boje na kućištu motora, uspinjao se ulicom i zaustavio pored pločnika ispred sinagoge. Abrahms, koji je svoj bolni gubitak nosio kao teški pokrivač tuge koju može izdržati samo njegova izvanredna snaga, klanjao se gomili otvarajući i zatvarajući oči, te pružajući ruke da taknu i budu taknute. Mladi vojnik pored njega je rekao: Vaš automobil, generale.

Hvala ti, moj sine rekla je legenda Izraela. Ušao je u stražnji diokola, utonuo u sjedište, očiju zatvorenih nesnosnom tugom, dok su uplakana lica pritiskala staklo. Vrata su se zatvorila, a kad je progovorio, još zatvorenih očiju, u njegovu oštrom glasu nije bilo ničega osim patnje.

Odvezite me odavde! Odvezite me do kuće u pokrajini. Svi ćemo popiti whisky i zaboraviti ovo sranje. Sveta rabinska kopilad! Imaju hrabrostimene podučavati! U sljedećem ratu ću pozvati te rabine i sva ću ta talmudska kokošja govna baciti u prve redove! Neka podučavaju dok im šrapnelilete oko guzice!

Nitko nije govorio dok su kola hvatala brzinu, ostavivši gomilu iza sebe. Poslije nekoliko trenutaka Chaim je otvorio oči i povukao svoja krupna leđa sa sjedišta; rastegnuo je svoj bačvasti pojas i sjeo na ugodniji način. A onda, polako, kao da je svjestan pogleda dvojice vojnika pored sebe, pogleda u obojicu, okrećući glavu lijevodesno.

Tko ste vil viknuo je. Vi niste moji ljudi, moji pomoćnici

Oni će se probuditi za sat ili nešto duže odgovori mu čovjek naprednjem sjedištu, uz vozača. Okrenuo se da bi se suočio s Abrahmsom.

Dobar dan, generale.

Da, to sam ja, Chaime. Tvoji me razbojnici nisu mogli zadržati dane svjedočim pred libanonskim sudom, a ništa na svijetu ne bi me moglo zaustaviti od ovoga što sada radim. Govorio sam ti o pokolju žena i djece, o drhtavim starcima koji su molili da im se poštedi život gledajući kako im se smiješ. Ti sebe nazivaš Židovom? Ti ne možeš shvatiti. Ti si samo čovjek ispunjen mržnjom i ne želim da

govoriš kako si dio onoga što sam ja ili onoga u što vjerujem. Ti si govno, Abrahmse. Ali ja ću te vratiti u Tel Aviv za nekoliko dana.

Jedan po jedan zrakoplovi su se spuštali, zrakoplovi s propelerskim pogonom, iz Bonna i Pariza, letjeli su vrlo nisko, dok se mlažnjak iz Izraela, Dassaultbreguet mystere 10/1003 brzo spustio s visine od dvadeset osam tisuća fita na privatno uzletišće kod SaintGervaisa. Tamo je čekala tamnoplava limuzina koja će gosta i njegovu pratnju odvesti do alpskog chdteaua, smještenog u planinama, dvadeset pet kilometara istočno. Kuća je iznajmljena na dva tjedna od firme u Chamonixu, koja se bavi kupoprodajom nekretnina.

Dolasci su pažljivo planirani jer ni jedan od triju posjetitelja nije smio znati za ostale. Zrakoplovi iz Bonna i Pariza sletjeli su u 4,30 i 5,45 sati, a mlažnjak sa Sredozemlja gotovo tri sata kasnije, u 8,27. Svakom zabezegnatom gostu Joel Converse je rekao iste riječi: Kao što je meni bila ponuđena gostoljubivost u Bonnu, tako vam ja ovdje nudim svoju. Vaš će smještaj biti bolji od moga, mada sumnjam da će hrana biti tako dobra. Međutim, jedno znam vaš će dolazak biti znatno manje dramatičan od moga.

Ali ne i vaš boravak, pomisli Converse obraćajući se svakom ponaosob. Ne vaš boravak. To je dio plana.

Prva svjetla su otplovila tamnim nebom iznad stabala Central Parka. Nathan Simon je sjedio u radnoj sobi i gledao dolazak novog dana iz velikog naslonjača tapeciranog mekom kožom, nasuprot velikom prozoru. To je mjesto na kojem je razmišljao. Misleća sjedalica, kako ju je nazivao. U posljednje vrijeme mu je služila i za razmišljanje i za dremuckanje. Ali noćas, jutros, nije bilo niti kratkih razdoblja sna. Mozak mu je bio na vatri; morao je istražiti, pa ponovno istraživati sve opcije, šireći granice vlastitog shvaćanja opasnosti u svakoj od njih. Izabere li krivo, nastat će uzbuna koja bi mogla generale prisiliti da odmah djeluju, a kad to jednom krene, događaji će se silovito smjenjivati i brzo biti izvan kontrole; kontrola nad događajima bit će samo u rukama generala posvuda. Dakako, oni bi mogli odlučiti da već za nekoliko sati počnu s napadima, ali Nathan nije tako mislio oni nisu budale. Svaki kaos ima svoje vizualne početke, inicijalnu uznemirenost koja će dati vjerodostojnost kasnijem valu nasilja. Ako ništa drugo, treba izazvati opću pometnju dok igrači dolaze na svoja mjesta, a da ne budu viđeni. A zamisao o vojnoj kontroli nad vladama već se izlizala od vremena faraona. Donijela je rane plodove na Peloponezu i u Spartinom osvajanju Atene, pa kasnije Cezaru, a još kasnije, imperatorima svetog Rimskog carstva, zatim

renesansnim vladarima, da bi ta zamisao dosegla konačnu apoteozu u dvadesetom stoljeću, kod Sovjeta i Nijemaca. Nemir prethodi nasilju, a nasilje prethodi preuzimanju vlasti, pa bila to revolucija koju su zaiskrile stotine tisuća podjarmljenih Rusa ili zagušujuće nepravdnosti Versajskog mira.

Tu je ležala slabost strategije generala: nemir mora postojati prije nego 2. prarne nasilje. Potrebne su gomile nezadovoljnika običnih ljudi koje je možda moguće razjariti do mahnitosti, ali da bi se to dogodilo, na prvom mjestu moraju postojati gomile. Narodno nezadovoljstvo bio bi znak, preludij, ali gdje, kada? A što bi on mogao učiniti, koji bi potez morao povući da bi izbjegao pažnju Delavenovih doušnika? On je poslodavac i prijatelj Joela Conversea, psihopatskog asasina kojeg su kreirali generali. Mora pretpostaviti da je pod prismotrom ili bi barem svaka otvorena akcija koju bi poduzeo bila dobro proučena, a postane li sumnjiv, osujetit će ga. Njegov život nije važan. Na neki način već je u stupici, kao što su i on i drugi poput njega bili u stupici na obalama Anzioa. Shvatili su da postoji neka sigurnost u lisičjim rupama iza pješćanih dina, znali su da izlazak iz njih znači suočenje s neprekidnom smrtonosnom vatrom. Ali su znali i to da ništa neće učiniti ostanu li gdje jesu.

Suprotno onome stoje rekao Peteru Stoneu, Nathan je točno znao s kim se mora vidjeti ne jedan čovjek, već trojica. Predsjednik, glasnogovornik Kuće i vrhovni javni tužilac. Vrh izvršne grane vlasti, vođa zakonodavne grane i najviši predstavnik grane koja čuva red. Ne bi trebalo da se sastaje s nekim tko je nižeg statusa, a bilo bi najuputnije da se odjednom sastane sa svom trojicom, a ne pojedinačno. Dakle, mora se sastati s njima, ili kao sa skupinom ili pojedinačno, i ruje bila njegova dilema; to je stupica. Kad su ti ljudi u pitanju ne može se samo podići telefonska slušalica i dogovoriti sastanak. Tu su razni postupci, formalnosti, procesi istraživanja kako bi se utvrdila vrijednost zahtjeva; ljudi s odgovornostima ne mogu gubiti vrijeme tek tako. Stupica. Čim mu ime bude spomenuto, proširit će se glas. Sam Delavane će za to saznati za nekoliko sati, ako ne i minuta.

Usprkos Joelovim proizvoljnim i sumnjivim izjavama Peteru Stoneu, nije lako dospjeti do moćnih vladinih ličnosti, kao što nije ni logično da sudac izda sudsku zapovijed pod pečatom koja bi nekako čudesno, legalno, jamčila izvanrednu zaštitu tim istim ljudima, a da čitav sigurnosni aparat ne bude informiran zašto je ta zaštita toliko važna. Smiješno! Takve su sudske zapovijedi razborite kad je riječ o zaplašenim svjedocima prije suđenja u krivičnom postupku, pa čak i nakon suđenja kad je riječ o lažnoj rehabilitaciji, ali se takav postupak može jedva primijeniti na

Bijelu kuću, Kongres ili Ministarstvo pravde. Joel je poduzeo zakonski manevar i napuhao ga kao balon, izvan svih mogućnosti, pustivši ga u orbitu ne bez razloga, dakako. Stone i njegove kolege su dali iskaze.

A ipak, pomisli Simon, u Joelovim krivo primijenjenim pretjerivanjima ima neke čudne logike. Ne u nekim Joelovim razmatranjima, već u načinu kako da se dopre do tih ljudi. Jedan sud, jedan jedini sudac... rekao je

Converse Stoneu. To je logično, ostalo je besmisao. Vrhovni sud, sudac tog suda. Ne zahtjev nekoga Nathana Simona, koji bi morao biti ispitan u smislu karaktera, osobe i sadržaja razgovora, već hitna poruka Predsjedniku od uvaženog suca Vrhovnog suda! Nitko se ne bi usudio ispitivati tog čovjeka ako objavi da ima hitan posao s Predsjednikom. Predsjednici se mnogo brižnije odnose spram Suda nego spram Kongresa, i to s dobrim razlogom. Kongres je političko ratište, a Sud je arena moralnog suda. Nathan Simon je znao čovjeka kome može telefonirati i sastati se s njim, suca u kasnim sedamdesetim godinama života. Sud nije zasjedao: do listopada ima još mjesec dana. Sudac je negdje u Novoj Engleskoj, a njegov privatni broj ima u uredu.

Nathan je zatreptao, a onda prinio ruku da zaštiti oči. Vatrene kugla ranog jutarnjeg sunca uputila je zasljepljujuću zraku kroz geometrijski labirint stakla i čelika preko parka i prošla kroz njegov prozor prije nego ju je zaustavila daleka zgrada. I odjednom, u tom trenutku sljepila, dobio je odgovor na užasavajuće pitanje gdje i kada nemir koji mora biti preludij erupcije nasilja. Diljem Europe, Velike Britanije, Kanade i Sjedinjenih Država predviđen je međunarodno koordinirani niz antinuklearnih protesta koji će potrajati tjedan dana. Milijuni zabrinutih ljudi povezat će se rukama i zamrsiti promet na ulicama velikih gradova i prijestolnica kako bi svojim glasovima nadjačali svakodnevnu normalu. Bit će održani zborovi i okupljanja u parkovima, na trgovima, ispred vladinih zgrada. Političari i državnici koji su, kao uvijek, shvaćajući snagu takvih bujanja ulice, svuda obećali održati govor okupljenim masama u Parizu i Bonnu, Rimu i Madridu, Bruxellesu i Londonu, Torontu, Ottawi, New Yorku i Washingtonu. I opet, kao uvijek, iskreni branitelji i pozerske ulizice službene politike, bacit će na svoje protivnike, nepopustljive i zle, odgovornost što nema napretka u kontroli naoružanja, a ne na vlastite propuste i neznanje. Iskreni i lažni hodat će rukom pod ruku preko mnogih podija i pozornica, međusobno nesigurni u određenja pravih motivacija svojih kolega.

Gomile će posvuda braniti ono što osjećaju, ono što ih duboko razjedinjuje; oni koji vjeruju u opću suzdržanost suočit će se s onima koji žarko vjeruju u djelotvornost sirove snage, a htjet će da im se čuje glas. Nitko i ne pomišlja na to da bi masovne demonstracije mogle proći bez incidenata, ali u kolikoj bi mjeri mogle eskalirati ako sami incidenti budu masovni? Anonimno financirane jedinice terorističkih fanatika, uvjerenе u svoju misiju da se infiltriraju i sve poremete kako bi nametnule svoje poruke, poruke stvarnih ili izmišljenih pritužbi, koje nemaju nikakve veze s protestom, stvarajući kaos prvenstveno zato jer gomile ne pripadaju njihovoj svijetu i njihovoj groznici. Gomile posvuda. To su horde ljudi koje je moguće galvanizirati naglo izniklim nasiljem i dovesti u stanje ludila. To bi bio preludij. Posvuda.

Demonstracije, predviđeno je, počinju za tri dana.

Peter Stone je hodao širokom neasfaltiranom stazom prema jezeru iza kuće izgrađene u obliku slova A, negdje u donjem New Hampshireu nije točno znao gdje, već samo daje dvadeset minuta od zračne luke. Brzo će suton, kraj dana ispunjenog iznenađenjima, a sudeći prema svemu, bit će ih još. Prije deset sati, u svojoj sobi u Algonquinu, telefonirao je Swissairu kako bi ustanovio stiže li zrakoplov iz Ženeve po redu letenja; rekli su mu da je zrakoplov najavljen trideset četiri minute prije reda letenja, pa ako ne bude odgađanja, očekuju ga pola sata ranije. To je bilo prvo i nevažno iznenađenje. Drugo ne. Stigao je na Kennedv nešto prije dva sata, a već je za nekoliko minuta čuo preko razglasa poziv gospodinu Lacklandu, što je prezime koje je dao Nathanu Simonu.

Uzmite Pilgrim Airlines do Manchestera, New Hampshire rekao je odvojeno. Postoji rezervacija za gospodina Lacklanda za zrakoplov u trii petnaest. Možete li stići?

Lako. Let iz Zeneve polazi rano. Mislim daje to La Guardia?

Jest. Vas će u Manchesteru dočekati čovjek crvene kose. Dao sam mu vaš opis. Vidjet ćemo se oko pet i trideset.

Manchester, New Hampshire? Stone je bio tako siguran da će mu Simon reći da doleti u Washington, pa u džep nije stavio čak ni četkicu za zube.

Iznenađenje broj tri bio je kurir iz Ženeve. Uštogljena i mršava Engleskinja, s licem od svijetlog granita i parom najnekomunikativnijih očiju koje je vidio izvan Trga Džeržinski. Kao što je bilo dogovoreno, ona se susrela s njim ispred Swissairova prostora, a u lijevoj je ruci imala dogovoren primjerak Economista. Nakon što je proučila krivu stranu njegove, vladine legitimacije, kojoj je prošao

rok, uručila mu je attache kovčežić i vrlo ljutito mu dala sljedeću izjavu: Ja ne volim New York, nikad ga nisam voljela. Ne volim ni letenje, ali je sve bilo tako krasno, a i bolje je sve obaviti odjednom, s visine, što vi mislite? Utanačili su mi povratak sljedećim zrakoplovom u Ženevu. Nedostaju mi planine. One me trebaju, a ja im pokušavam dati vrlo sve. točno? Što vi mislite?

Na stranu tipično engleski način izražavanja vrlo sve, točno? informacija koju je pružila bila je donekle mutna. Nasmiješila se nekako neprirodno, a prema dizalu je krenula nesigurno. Tek je tada Stone počeo shva

ćati. Ženine oči nisu otkrivale njeno stanje, već cijela osoba. Bila je pijana ili, možda, ukiseljena jer je strah od letenja pokušala svladati tekućomhrabrošću. Converse je odabrao doista čudnog kurira, pomisli Stone, ali jeodmah promijenio mišljenje. Tko bi mogao biti manje sumnjiv?

Četvrto gaje iznenađenje čekalo na zračnoj luci u Manchesteru. Dočekao gaje jedan uzavreli čovjek crvene kose, srednjih godina, i pozdravio kao da su dugo izgubljena braća iz zajedničkog bratstva s nekog sveučilišta na srednjem zapadu, kasnih tridesetih godina, kad se veza u takvim bratstvima smatrala mnogo jačom od krvne. Bio je srdačan do te mjere da se Stone nije osjećao samo zbunjen takvim izražavanjem tog kamarada, već se ozbiljno zabrinuo da će njegovo ponašanje skrenuti pažnju na njih. Ali kad su se jednom našli na parkiralištu, crvenokosi ga je naglo gurnuo na karoseriju i gurnuo mu cijev pištolja u vrat, dok mu je slobodnom rukom pretraživao odijelo i pipao tijelo tražeći oružje.

Ja se ne bih izlagao riziku i prolazio kroz detektore s oružjem, prokletstvo! prosvjedovao je bivši agent CIAe.

Tek da budem siguran, duše.152 Imao sam posla s vama guzicama,mislite da ste nešto drugo. Ja, ja sam bio federalac.Što mnogo toga objašnjava rekao je Stone i misleći tako.

Ti voziš.

Je li to pitanje ili zapovijed?

Zapovijed. Svi duhovi voze odgovori crvenokosi.

Iznenađenje broj pet došlo je u kolima kad je Stone izvodio nagle zaokrete, koje je zapovjedio crvenokosi, ovlaš vrativši pištolj u korice.

Žao mi je zbog tog sranja reče mu čovjek glasom znatno manje neprijateljskim, nego na parkiralištu, ali ni blizu one srdačnosti na terminalu.

Moram biti oprezan, iritirati, vidjeti gdje stojiš, znaš što mislim? Nikadnisam bio federalac mrzio sam te purane.154 Uvijek su htjeli da znaš kakosu oni bolji od

tebe samo zato što dolaze iz D.C.a. Bio sam pajkan u Clevelandu, ime mi je Gary Frazier. Kako si?

Donekle ugodnije odvrati Stone. Kamo idemo?

Žao mi je, prijatelju. Ako želiš znati, reći će ti.

Iznenadjenje broj šest čekalo je Stonea, nakon vožnje brežuljcima New Hampshirea i zaustavljanja pred usamljenom kućom od drva i stakla, okruženom šumom. Kuća je bila preokrenuto slovo V, s dva kata gornji uži od donjeg koja je gledala u svim smjerovima na šumu i vodu. Nathan Simon je sišao kamenim stubama na prednja vrata.

Jeste li to donijeli? upita.

Tu je odgovori Stone i kroz otvoreni prozor mu uruči atache kovčežić. Gdje smo? S kim ste?

Ovo je neregistrirana rezidencija, ali ako je sve u redu, pozvat ćemo vas. Na jezeru su prostorije za goste, odmah pored spremišta za čamce.

Zašto se ne osvježite nakon putovanja? Vozač će vam pokazati put. Akonam budete trebali zbog bilo čega, telefonirat ćemo vam. To je odijeljen broj kuće, pa samo preuzmite poziv.

Sad je Peter Stone šetao širokom zemljanom stazom koja je vodila do spremišta za čamce uz jezero, svjestan da ga oči prate. Iznenadjenje broj šest: on nije imao ni predstavu o tome gdje je, a Simon mu to ne želi reći ukoliko ne bude sve u redu, što god to značilo.

Prostorije za goste, o kojima je govorio odvjetnik, bile su zapravo ladanjska kućica na jezeru, s ulazom u priljubljeno spremište za čamce u kome je bio privezan elegantni motorni čamac i nekakav neopisivi katamaran, koji je više nalikovao splavi s dva platnena sjedišta i ribarskim priborom za ribarenje mrežom potegačom. Stone je lutao prostorijama pokušavajući naći neki ključ vlasnikova identiteta, ali nije našao ništa. Čak su i imena na čamcima bila beznačajna, mada im se nije mogla zanijekati izvjesna duhovitost. Nespretna jedrilica koja je podsjećala na splav imala je ime Jastreb, dok je na malom brzom čamcu, agresivna izgleda, pisalo Golub.

Bivši obavještajni časnik statusa strogo tajno sjedio je na trijemu i gledao u mirne vode jezera i ustalasale tamnozeleno brežuljke New Hampshirea. Sve je bilo miroljubivo. Činilo se da čak i krici gnjuraca objavljuju trajnost mira na ovom posebnom mjestu. Ali Stoneova unutrašnjost nije bila mirna; želudac ga je pekao i sjetio se onoga što je Johnn Reb znao govoriti na terenu. Imaj povjerenja u svoj

želudac, Brer Rabbit, vjeruj u žuč. Oni nikad ne lažu. Pitao se što Reb radi, što saznaje.

U kućici je zazvonio telefon, praćen oštrim, živcirajućim zvukom zvona na trijemu. Kao da ga je udarila električna struja, Stone je skočio sa stolice i brzim koracima pošao preko sobe do telefona.

Dođite u kuću, molim vas rekao je Nathan Simon, dodajući: Akoste bili na trijemu, ispričavam vam se što vas nisam upozorio na to prokletozvono.

Prihvaćam ispriku. Bio sam.

To je za goste koji očekuju pozive, a možda su u nekom od čamaca.

Gnjurci su mirni. Odmah ću doći.

Stone je hodao stazom i ugledao pravnika ispred mrežastih vrata ulaza u kuću sa strane jezera. Bila su na malom dvorištu do kojeg se dolazilo zavnutim stubama od opeke. Penjao se, spreman na iznenađenje broj sedam.

Sudac Vrhovnog suda Andrew Wellfleet, čija je prorijeđena neuredna bijela kosa padala u čupercima preko širokog čela, sjedio je za velikim stolom u knjižnici. Pred njim je bilo debelo Converseovo svjedočanstvo, a podna svjetiljka s lijeve strane osvjetljavala je stranice. Prošlo je nekoliko trenutaka prije nego je podigao pogled i skinuo naočale. Pogled mu je bio strog i nezadovoljan, što je bilo primjereno nadimku koji su mu dali prije dva desetljeća, kad je bio pozvan na Sud. Razdražljivi Andy bio je nadimak koji su mu dodijelili službenici suda, ali nitko, i nikada, nije dovodio u pitanje njegovu inteligenciju dostojnu strahopoštovanja, njegovu pravednost ili odanost zakonu. Kad se sve zbroji, iznenađenje broj sedam bilo je dobrodošli šok kojemu se Stone mogao samo ponadati.

Jeste li vi ovo pročitali? upita ga Wellfleet, ne ponudivši mu ni rukuni stolicu.

Da, gospodine odgovori Stone. U zrakoplovu. To je u suštini isto što mije rekao preko telefona, mada s mnogo više detalja, dakako. Svjedočenje Francuza, Prudhommea, je nagradni dodatak. Govori namkako oni djeluju kako su sposobni djelovati.

A što ste vi, dođavola, mislili da ćete učiniti sa svim ovim? Postarijisudac pokazao je rukom na stol na kojemu su bila razbacana ostala svjedočanstva. Obratiti se sudovima ovdje i u Europi da budu, molim, tako ljubazni i izdaju zapovijedi koje bi ograničile aktivnosti sveg vojnog osoblja iznad nekog čina, zbog eventualne sumnje da su, oni, dio svega ovoga?

Ja nisam pravnik, gospodine, sudovi mi nisu nikad opterećivali misli. Ali sam doista mislio da će kad se jednom domognemo Converseovih vlastitih riječi uz ono

što mi znamo to biti dovoljno da se obratimopravim ljudima na najvišim mjestima, koji bi mogli nešto učiniti. Očito jedaje Converse mislio isto to jer je angažirao gospodina Simona, a ako mioprostite, gospodine suce, vi to sada čitate.

To nije dovoljno rekao je sudac Vrhovnog suda. 1 dođavola sudovi, mada to nije trebalo da kažem vama, bivšem čovjeku CIAe. Potrebnasu imena, mnogo više imena, ne samo pet generala, od kojih su trojica umirovini, a jedan je od njih, takozvani inicijator, izdržao prije nekolikomjeseci operaciju koja gaje ostavila bez nogu.

Delavane? upita Simon, zakoraknuvši od prozora.

Tako je odgovori Wellfleet. Pomalo sažaljivo, ha? Ne baš slikavrlo opasne prijetnje, zar ne?

To gaje i moglo dovesti do toga da postane izuzetnom prijetnjom.

Ja to ne opovrgavam, Nate. Samo gledam na zbirku koju imate ovdje. Abrahms? Kao što bi rekao svatko vrijedan svoje košerske soli, u Izraelu on je kočoperni, bombastični vrućeglavac sjajan vojnik, ali s desetotkačenih šarafa. Osim toga, njegova je jedina prava briga vezana za Izrael.

Van Headmer? On je relikat devetnaestog stoljeća, prilično brz u baratanjuomčom, ali njegov glas ne vrijedi ni koliko zaboravljeno govno, izvan Južne Afrike.

Gospodine suce sada će Stone govoreći znatno čvršće nego prije

želite li reći da se mi varamo? Jer ako tako mislite, postoje i druga imena a ja ne mislim samo na nekoliko atašea u veleposlanstvu u Bonnu imena ljudi koje su ubili jer su pokušavali naći odgovor.

Vi niste slušali! odsiječe Wellfiet. Upravo sam rekao Nateu daništa ne opovrgavam. Kako bih, dovraga, i mogao? Četrdeset pet milijunau ilegalnom izvozu kojemu se ne može ući u trag! Jedan aparat koji možemijesiti medije, ovdje i u Europi, koji može korumpirati vladine institucije i, kao što Nate kaže, stvoriti psihopatskog asasina, kako bi vas mogli pronaći ili učiniti da se povučete pognutih leđa. Oh, ne, gospodine, ja nekažem da vi nemate pravo. Ja samo kažem da je prokleta dobro da raditeono što sam čuo da poprilično dobro radite, a bit će bolje da ne gubite nitrenutka. Dovedite tog Washburna i sve druge koje možete naći u Bonnu; pokupite barem poprijeko takve ljude u Stateu i Pentagonu, napunite ihdrogama ili čime se već služite i nabavite imena\ A ako ikada spomenete dasam vam predložio takve neodgovorne mjere koje vrijedaju naša najsvetijaljudska

prava, ja ću reći da ste puni govana. Razgovarajte s Nateom u vezis tim. Nemamo više vremena za ljupkost, mister.

A, uz to, nemamo niti sredstava uzvratiti Stone. Kao što sam objasnio gospodinu Simonu, imam nekoliko prijatelja na koje se mogu osloniti za informacije, ali ništa ni blizu onoga što predlažete ili ne predlažete. Ja jednostavno nemam moć, ljude i opremu. Ja čak više nisam ni u vladinoj službi.

Tu mogu pomoći. Wellfleet je nešto zabilježio. Dobit ćete sve što vam je potrebno.

Ima i drugi problem nastavi Stone. Bez obzira na to koliko smooprezni, mogli bismo izazvati uzbunu. Ti su ljudi vjernici, ne samo nesavjesni ekstremisti. Oni su orkestrirani; imaju linije povlačenja i točno znaju što rade. To je progresija, logično kapitaliziranje u sekvencijama, sve dok nismo prisiljeni da prihvatimo njih ili prihvatimo neprihvatljivo, nastavljanje nasilja, pobune širih razmjera, ubijanje.

Vrlo lijepo, gospodine. A što vi kanite učiniti? Ništa?

Naravno, ne. S pravom ili ne, vjerovao sam Converseu kad mi jerekao da će gospodin Simon sa svjedočanstvima i iskazima sa svim dokazima koje smo osigurali moći doprijeti do ljudi do kojih mi ne možemo doprijeti. Zašto mu ne bih povjerovao? To je bilo i moje razmišljanje, bez

Nathana Simona, imajući u vidu samog Conversea. Jedino što bi moj putpotrajao duže. Predostrožnosti bi bile znatno razrađenije, ali moglo bi se učiniti. Stigli bismo do pravih ljudi i započeli protunapad.

Koga biste imali na umu? oštro ga upita Wellfleet.

Najprije predsjednika, očito. Zatim, budući da imamo posla s polatuceta drugih zemalja, s državnim sekretarom za vanjske poslove. Odmah bih startao s maksimalnim sigurnosnim provjeravanjima, nesumnjivo oslanjajući se na one kemikalije o kojima niste govorili sve dok ne dođemo do osoblja bez mrlja, muškaraca i žena za koje smo, bez sumnje, sigurni danemaju veze s tom Akvitanijom. Stvoriti ćelije i zapovjedna mjesta ovdje i u inozemstvu. Usput rečeno, postoji čovjek koji nam u ovom može neizmjereno pomoći, čovjek po imenu Belamv, u britanskom M.I.6. Radio sams njim i on je najbolji zna najviše a ovim se poslom već bavio. Kad sunaše ćelije jednom na mjestu i duboko skrivene, tada izvlačimo Washburnai najmanje još dvojicu iz Bonna, koje znamo po opisu. Prudhomme nam može dati imena onih u Sureteu koji odobravaju transfere i koji su izmislili dokaze protiv Conversea kad ih nije bilo. I kao što vam je poznato iz mog iskaza, imamo pod prismotrom otok Scharhorn mislimo da je to glavnicentar

ili komunikacijski relej. S primjerenom opremom mogli bismo ih iznenaditi i prisluškovati. Važno je proširiti krug informacija. Čim jednomznate strategiju, možete razraditi protustrategiju, a da ne izazivate uzbunu.

Stone je zastao, pa pogledao u obojicu. Gospodine suce, gospodine Simon, ja sam bio šef postaje u pet vitalnih točaka u Velikoj Britaniji i nakontinentu. Ja znam da to može biti učinjeno.

Ne sumnjam u vas reče Nathan Simon. Koliko bi to potrajalo?

Ako mi sudac Wellfleet osigura suradnju i opremu koju trebam, uzljude koje ja odaberem ovdje i u inozemstvu Derek Belamv i ja možemo stvoriti udarni program. Mogli bismo biti operativni za osam do desetdana.

Simon je pogledao u suca Vrhovnog suda, pa opet u Stonea. Nemamo osam ili deset dana rekao je. Imamo tri sada manje od tri dana.

Peter Stone je zurio u visokog, trbušastog odvjetnika tužnih, prodornih očiju. Osjećao je kako mu krv nestaje iz lica.

Krik mačke bio je prigušen u bijesu. General George Marcus Delavane je polako spustio telefonsku slušalicu na konzolu. Njegovo poludjelo bilo je ukočeno u invalidskim kolicima; struk mu je bio pričvršćen za čelične motke; teške ruke, kao i njegov dah, kratke, a vene na vratu nabrekle. Spojio je dlanove i prepleo prste, i zglobove prstiju tako pritiskao jedne o druge daje meso sasvim pobijelilo. Podigao je svoju veliku glavu, a ledene, ljutite oči su se suzile dok je gledao u pomoćnika koji je stajao ispred stola.

Oni su iščezli rekao je, ledeno svladavajući svoj visoki glas.

Leifhelma su odveli iz restorana u Bonnu. Kažu da su s mjesta događaja odjurila ambulantna kola, ali nitko ne zna kamo. Abrahmsove čuvare sudrogirali, a na njihovo su mjesto došli drugi. Odvezli su ga u njegovom stožernom automobilu, pobravši ga ispred sinagoge. Bertholdier nije silazio iz svog apartmana na Montaigne, pa se vozač popeo da ga diskretno podsjetina vrijeme. Žena je bila vezana gola za krevet, a preko prsa su joj ružemza usne napisali riječ kurva. Rekla je da su ga dvojica muškaraca odvela prijeteci mu pištoljima. Govorilo se i o zrakoplovu, rekla je.

Sto je s Van Headmerom? upita ga pomoćnik.

Ništa. Naš šarmantni i svega nesvjjesni Afrikaner ruča u johanesburškom vojnom klubu i kaže da će se staviti pod ekstra stražu. On je izvanorbite; predaleko je da bi bio važan.

Što želite reći, generale? Što se dogodilo?

Što se dogodilo? Taj Converse se dogodio! Stvorili smo našeg najpotpunijeg neprijatelja, pukovniče a ne mogu reći da nismo bili upozoreni. Chaim je to rekao, a naš čovjek u Mossadu jasno obrazložio. Sjevernovijetnamci su od njega stvorili paklenog psa Mossadove riječi a mičudovište. Trebalo gaje ubiti u Parizu, a svakako u Bonnu.

Tada to niste mogli zapovjediti reče pomoćnik tresući glavom.

Htjeli ste saznati odakle je, a niste mogli, trebalo gaje izolirati i učinitikako je ono bilo? parijom tako da više nitko ne polaže pravo na njega.

To je bila razborita strategija, generale. I dalje je takva. Nitko nije istupioniti tko istupa zbog njega. Zadržali ste ih na mjestu, a sad je prekasno.

Delavaneove su se oči raširile dok je studirao pukovnikovo lice. Ti si uvijek bio najbolji među mojim pobočnicima, Paul. Ti s taktom podsjećaš pretpostavljenog da su njegove odluke, usprkos povremenim zastojima ili pogoršanjima, ipak bile zasnovane na zdravom sudu i da će takvi sudovi prevladati.

Ja se nisam slagao kad sam mislio da je to potrebno, generale, jeršto sam god naučio moram odmah reći da sam naučio od vas, pa sam vas

samo podsjećao na sebe. Točno sada, u ovom trenutku, ja sam u pravu. Vi ste bili u pravu.

Da, bio sam jesam. Sada ništa nije važno. Sve je stavljeno u pokreti više ništa to ne može zaustaviti. Taj Converse taj odvažni i domišljatineprijatelj također je držan na uzdi jer su ga prisiljavali na neprekidnijeg. A sada je on zakasnio. U svakom slučaju, ljudi koje je uzeo samosu simboli, magneti za privlačenje drugih. To je ljepota čiste strategije, pukovniče. Kad je jednom stavljena u pokret, kotrlja se kao oceanski val.

Moć ispod toga je nevidljiva, ali je neumorna. Događaji će diktirati jedinoprihvatljiva rješenja. To je moja zaostavština, pukovniče.

Nathan Simon je završio svoje objašnjavanje. Potrajalo je manje od tri minute, a za to je vrijeme Peter Stone bio nepokretan, prikovanih očiju na starijem čovjeku; lice mu je bilo pepeljasto, okus u ustima nepodnosiv.

Možete vidjeti uzorak, zar ne? zaključio je odvjetnik. Prosvjedipočinju na Bliskom istoku i slijede sunce i vremenske zone preko Sredozemlja, prodiru Europom, prelaze Atlantik i kulminiraju u Kanadi i Sjedinjenim Državama. Počinju u Jeruzalemu s pokretom Mir sada, 155 zatim

Bejrut, Rim, Pariz, Bonn, London, Toronto, Washington, New York, Chicago, et cetera. Gigantska okupljanja u velikim i glavnim gradovima, kojapokrivaju svaku naciju i vladu u koje su se Delavane i njegovi ljudi infiltrirali. Dolazi do konfrontacija inicijalni nemiri koje se razvijaju u velikerazdore s ubacivanjem terorističkih jedinica. Bombe zažičene u automobilima, ili ispod ulice u kanalizaciji, ili jednostavno otkotrljane u gomiludrugi val većeg nasilja što sve dovodi do masovne pometnje i nereda, a što znači stavljanje vodećih igrača na položaje. Ili točnije, na položaje damogu obavljati svoje zadatke.

Konačni napadi tiho će Stone. Selektivne asasinacije.

Kaos suglasi se Simon. Svjetski vođe odjednom mrtvi, niže razine vlasti nejasne, previše ljudi protestira i napadaju jedni druge, vrišteći dasu upravo oni na vlasti. Totalan kaos.

Scharhorn! dodao je bivši obavještajni časnik. Sada nemamodrugog izbora. Moramo ući u igru! Mogu li se poslužiti vašim telefonom, gospodine suce? Ne čekajući na odgovor, Stone je prišao Wellfleetovustolu, izvukavši novčanik i iz njega komadić papira s telefonskim brojem u

Cuxhavenu, Zapadna Njemačka. Okrenuo je telefon prema sebi pod oštrim pogledom suca Vrhovnog suda, uzeo slušalicu i počeo birati broj. Slijed prekooceanskih releja bio je nepodnosiv. Zazvonilo je.

Reb?

Eksplozivne psovke preko linije iz mjesta udaljenog pola svijeta bile su tako glasne da su ih čuli Simon i Wellfleet.

Stone ih je zaustavio. Prestani, Johnnv! Satima nisam blizu hotela i nemam vremena za ovo!... Ti si stol Čovjek CIAe je slušao, zadržavši dah, a oči su mu bile sve šire. Pokrio je donji dio slušalice i okrenuo se Nathanu Simonu. Moj Bože, počinje! prošapće. Fotografije. Infracrvene, snimljene noćas i jutros razvijene sve jasne. Devedeset sedam ljudi iz Scharhorna sišlo je s broda i uputilo se u zračne luke i na željezničke stanice. On misli da su to udarni timovi.

Pošaljite te fotografije u Bruxelles i neka ih dopreme u Washington najbržim prokletim vojnim transportom koji se može naći! naredio je uvaženi sudac Vrhovnog suda.

Protivno zdravu razumu! vikao je general JacquesLouis Bertholdier s brokatnog naslonjača u prostranoj radnoj sobi alpskog chateaua.

Ne vjerujem vam!

Besmisleno, protivno zdravu razumu, to su vam omiljene riječi, zarne? uzvрати mu Converse, koji je stajao pored otvorenog katedralskogprozora na drugom kraju sobe; iza njega su se vidjela planinska polja.

Bio je u tamnom odijelu, bijeloj košulji i prugastoj kravati, sve kupljenou Chamonixu. Osobito riječ besmisleno nastavio je. Upotrijebili ste je barem dvaput dok smo razgovarali u Parizu, mislim. Ispada daje svakainformacija, koja vam se ne sviđa, besmislena apsurdna, neodrživa nesamo sama informacija, već i osoba koja vam je daje. Je li to način kakogledate na ljude koji vam se ne sviđaju?

Doista ne! Tako postupam s lažljivcima. Legenda Francuske odlučila je ustati. I ne vidim razloga...

Ostanite u stolici! naredi mu Joel. Ili će samo vaš les biti vraćenu Pariz dodao je jednostavno, bez neprijateljstva. Rekao sam vam, sve što sam htio je ovaj razgovor s vama. Neće dugo potrajati, a onda ćete bitislobodni da odete. To je više milosrđa nego što je itko od vas prema meni pokazao.

Vi ste bili potrošiva roba. Ispričavam se što sam tako otvoren, ali to je istina.

Ako sam bio tako potrošiv, zašto me niste jednostavno ubili? Čemu sve te komplicirane konstrukcije, sve te teškoće na putu da me proglašite ubojicom, asasinom, čovjekom za kojim tragaju po cijeloj Europi.

To nam je dao Židov.

Židov? Chaim Abrahms?

Sada to nije važno odgovori mu Bertholdier. Naš čovjek u Mossadu usput, sjajan analitičar stavio je jasno do znanja da vas, ako nemožemo ustanoviti odakle dolazite i ako to sami ne znate, moramo staviti na zabranjeni teritorij mislim daje tako rekao. A to nije bilo besmisleno.

Nitko ne kaže da ste njihov, nitko vas neće. Bili ste jeste doista nedodirljivi.

Zašto to sada više nije važno činjenica je da ste mi rekli ono što pretpostavljate da već znam?

Izgubili ste, monsieur Converse.

Tako?

Da, a ako imate iluzija da ćete mene drogirati kao što smo mi vas drogirali dozvolite mi da poštedim i vas i sebe neugodnosti takvih postupaka. Ja nemam informaciju. Zapravo, nitko je nema. Jedino stroj koji sastavlja u pokret i izdaje zapovijedi.

Drugim strojevima?

Dakako, ne. Ljudima, ljudima koji će učiniti ono za što su obučeni, koji vjeruju u ono što rade. Ja nemam predstavu o tome tko su oni.

To su ubijanja, zar ne? Oni su ubojice.

Svaki se rat svodi na ubijanje, mladiću. I nemojte se zavaravati. Ovojest rat. Sit sam svijeta. Mi ćemo ga staviti na pravu stranu, kao što kažu

Englezi. Vidjet ćete; nitko nam se neće suprotstaviti. Ne samo da smo potrebni, nas priželjkuju.

Akumulacija, brza akceleracija, to su bile riječi, zar ne?

Židov srlja. Previše govori.

On kaže da ste vi pompozna guzica. Rekao mi je da su vas on i Van Headmer namjeravali staviti u prostoriju staklenih zidova, punu dječaka idjevojčica, i promatrati vas kako ševite sve do srčanog infarkta.

Njegove su konverzacije uvijek bile neukusne... Ali ne, ja vam nevjerujem.

I tako smo se vratili mojoj prvobitnoj tvrdnji. Joel je odšetao odprozora i sjeo u naslonjač dijagonalno nasuprot Bertholdieru. Zašto nalazite da vam je to teško povjerovati? Zato jer niste mislili o tome?

Ne, monsieur. Zato stoje nezamislivo.

Converse je pokazao na telefon na stolu. Vi znate njihove privatne brojeve. Nazovite ih. Zovite Leifhelma u Bonn i Abrahmsa u Tel Aviv. Zovite i Van Headmera, ako hoćete, premda mi je rečeno daje u Državama, vjerojatno u Kaliforniji.

Kaliforniji?

Upitajte svakoga od njih je li me posjetio u toj maloj kamenoj kućicina Leifhelmovu imanju. Upitajte ih o čemu smo razgovarali. Hajde, telefonje tu.

Bertholdier je sad oštro pogledao na telefon, kao da traži krivca, a Joel je zadržao dah. Onda se vojnik okrenuo Converseu; bilo je očito daje oklijevajući pobijedio jednu želju. Što pokušavate učiniti? Kakav je ovo trik?

Kakav trik? Tu je telefon. Nema varke.

Francuz je opet pogledao na telefon. Što bih mogao reći? upita tiho, usmjerivši pitanje više sebi, nego Joelu.

Pokušajte s istinom. Vrlo ste odani istini, onako kako je vi viditekad je riječ o velikim globalnim zamislama, a ovdje se radi tek o nekolikomanjih propusta. Oni vam propuštaju reći da me je svaki od njih posjetio.

Ili možda propusti i nisu bili tako mali.

Kako bih mogao znati da su vas posjetili?

Niste me slušali. Rekao sam: pokušajte s istinom. Ja sam organiziravao vaše kidnapiranje, nitko drugi. Učinio sam to jer nisam sve razumio, a ako se to vaše guranje nastavi, ja želim spasiti vlastiti život. Svijet je jako velik, generale. Velike dijelove svijeta ostavit ćete netaknute i mogao bih vrlo lijepo živjeti ukoliko se ne bih brinuo oko toga hoće li se netko pojaviti namojim vratima i sasuti mi rafal u glavu.

Vi niste čovjek kakvim sam vas smatrao kakav smo mislili da jeste.

Svi smo onakvi kako nas okolnosti oblikuju. Potrošio sam svoj dio noja. Ja se klanjajući povlačim iz ovog križarskog posla, ili posla razbijanja ljesova, ili kako ga god vi to zvali. Htjeli biste znati zašto?

Veoma odgovori mu Bertholdier, zureći u Joela, dok mu se u očima čitala i smetenost i znatiželja.

Zato jer sam vas slušao u Bonnu. Možda ste u pravu, a možda semene to više ne tiče jer sam ostavljen vani, na hladnoći. Možda ste vi, arogantna kopilad, baš sada potrebni svijetu.

Jesmo! Nema drugog putal

Znači, ovo je godina generala, zar ne?

Ne, ne samo generala! Mi smo konsolidatori i učvršćivači, simbolisnaga i discipline i zakonitog reda. Ne razumijem što to govorite o razbijanju pokrova ljesova, ali sigurno znam da dolaze red i mir, a sve ono što sljedeći u našem paketu organiziranje međunarodnog tržišta, zajedničkavanjska politika, pa i sami zakonski procesi sve će to odražavati naše vođenje, naš primjer, te će iz svega toga proizići ono što najviše nedostaje sadašnjem svijetu. Stabilnost, monsieur Converse! Više neće biti luđaka poput senilnog Homeinija ili šupljeg hvalisavca Gaddafija, ili umobolnih Palestinaca. Takve pojedince i takve nacije, i one koje bi htjele takvima postati, stisnut će stvarne međunarodne snage i razbiti ih nadmoćna sila vlada koje isto misle. Odmazda će biti brza i totalna. Ja sam vojni strateg od ugleda, pa mi dopustite da vas uvjerim da će Rusi stajati postrance, preneraženi, daleko od ideje da interveniraju jer će konačno sebi utuviti da nas više ne mogu dijeliti. Oni neće moći zveckati mačevima, plašeći jedne dok se dodvoravaju drugima, jer sada smo jedno!

Akvitanija Joel će tiho.

Primjeren kodni naziv suglasio se Bertholdier.

Vi ste jednako uvjerljivi, kao što ste bili u Bonnu dodao je Converse. A možda bi sve to moglo djelovati, ali ne ovako, ne s vama.

Oprostite?

Nitko vas ne mora dijeliti vi ste već oceanima odijeljeni.

Ne razumijem.

Telefonirajte, generale. Olakšajte sebi. Najprije Leifhelmu. Kažite mu da ste upravo razgovarali s Abrahmsom u Tel Avivu i da ste zaprepašteni. Kažite mu da se Abrahms želi sastati s vama jer ima informacije o meni, te da su on i Van Headmer priznali da su me pojedinačno posjetili u Bonnu.

Mogli biste dodati da sam ja rekao Abrahmsu da su on i njegov prijatelj Afrikaner bili moj drugi i treći posjetilac. Leifhelm je bio prvi.

Zašto bih mu to rekao?

Zato jer ste paklenski ljuti. Nitko vam nije rekao o tim odvojenim sastancima sa mnom i takvo ponašanje ocjenjujete vrlo neprimjerenim štoje valjda i bilo. Malo prije ste rekli da sam bio potrošni materijal, roba.

Dobro, sada ćete doživjeti udar, generale.

Objasnite to!

Ne. Upotrijebite telefon. Slušajte što govori, kako reagira, kako svireagiraju. Znat ćete. Ustanovite govorim li istinu.

Bertholdier je oslonio obje ruke na rukohvate stolice presvučene brokatom i počeo se dizati, gledajući u telefon. Converse je sjedio nepokretan, pomno gledajući u Francuza, jedva dišući, ubrzanog pulsa. Odjednom je general svom težinom sjeo natrag i stegnuo rukohvate. U redu viknuo je. Stojte bilo rečenol Što su rekli

Mislim da biste najprije morali upotrijebiti telefon.

Nema svrhe! odreže Bertholdier. Varalice? Smiješno! Mogao bih postaviti bilo koje od nekoliko stotina pitanja i znati da su oni samo glumci.

Razlog više da ih pozovete mirno će Joel. Znat ćete da sam vam govorio istinu.

I dati vam prednost koja meni nije ukazana.

Converse je opet normalno disao. Na vama je, generale. Ja samo tražim siguran izlaz.

Kažite mi što su vam rekli.

Svaki me pitao ono što sam očekivao kao da ne vjeruju drogama ili onome tko ih je davao, ili jedan drugome. Koga ja uistinu predstavljam?

Joel je zastao; spremio se na ribolov sa svjedokom, znajući da se mora odmah povući ako u ribnjaku nema ribe. Mislim da sam spomenuo Bealea na Mvkonosu Joel će oklijevajući.

Jeste potvrdi general. Prije nekoliko mjeseci je naš kontakt stupio s njim u vezu, ali se kontakt više nije vratio. I to ste objasnili.

Mislili ste da bi on mogao biti jedan od vas, zar ne?

Smatrali smo da je odbacio sjajnu vojničku karijeru jer je bio sitnavega, gadilo mu se što se događa. To je očito bilo drugačije gađenje, baš slabost koju smo prezirali. Ali to nije ono o čemu želim čuti. Vi ste spomenuli neke vidove potrošnosti. To želim čuti. No!

Želite li to sirovo? Bez uljepšavanja?

Bez uljepšavanja, monsieur.

Leifhelm je rekao da ćete vi biti aut za nekoliko mjeseci, ako ne iprije. Izdajete previše zapovijedi; drugima se muči od njih a želite i previše za Francusku.

Leifhelml Hipokritska lasica koja bi prodala i vlastitu dušu da opovrgne sve stoje propovijedao i podupirao? Koji je izdao svoje vođe u sudnicu Nurnbergu opskrbljujući sud svim mogućim dokazima kako bi umigoljiou crijeva saveznika! Posvuda, bez obzira na obveze, puzali smo! Dakako, on je puzao! Pred saveznicima! Obeščastio je najčasnije zanimanje na ovom svijetu. Dopustite mi da vam kažem, monsieur, neću ja biti aut, već on!

Abrahms je rekao da ih vaš seksualni život dovodi u zbunjujuću nelagodnost, ukoliko se posljednje dvije riječi ne preklapaju nastavi Converse, kao daje Bertholdierov odgovor bio nevažan. Zapravo je njegova češća fraza bila seksualna zbunjenost. Spomenuo je činjenicu da postoji službena zabilješka koju je on zapravo dobio o nizu silovanja, ženskih imuških, koje je francuska vojska prikrila jer ste bili prokleta dobri u službi.

Ali je onda postavio pitanje može li biseksualni oportunist, čovjek koji je žene pustošio kako je htio i sodomizirao mlade muškarce i dječake, te izbanalizirao riječ ispitivanje, kao stoje iskvario i čitave dijelove časničkog zbora, dakle, može li se takva osoba istinski smatrati francuskim liderom Akvitanije. Također je rekao da želite da se previše kontrola koncentrira baš u vašoj vladi. Prije nego takve kontrole budu uspostavljene, vi ste odlepršali.

Odlepršao? viknu Francuz, u čijem je pogledu opet bila vatra, kao iprije nekoliko tjedana u Parizu; cijelo mu je tijelo drhtalo od bijesa. Osuđen od barbarina, smrdljivog, neodgojenog Židova?

Van Headmer nije išao tako daleko. On je jednostavno rekao da stesuviše ranjivi...

Zaboravite na Van Headmera! riknuo je Bertholdier. On je fosil!

Njemu se udvaralo samo na osnovi pomisli da bi mogao slati sirovine. Onje bez ikakvog značaja.

Nisam ni mislio drugačije suglasi se Joel, govoreći istinu.

Ali kočoperni, smrdousti Izraelac misli da može krenuti protiv mene? Dopustite mi da vam kažem, meni su i ranije prijetili prijetio mi je veliki čovjek i nikad ništa iz tih prijetnji, jer sam ja, kako ste se izrazili, bio prokleta dobar u onome što sam radio. I sada sam! A postoji i druga službena zabilješka, ona koja govori o izvanrednoj i sjajnoj službi, što zasjenjuje svaku kompilaciju prljavih govorkanja i reklakazala iz vojničkih baraka. Nitko u Akvitaniji nema prošlost koja bi se mogla mjeriti s mojom, uključujući i beznogog egomanijaka u San Franciscu. On misli daje sve to njegova zamisao! Besmisleno! Ja sam to procijedio! On je tome samo dao ime, zasnovano na temeljitom čitanju povijesti.

Osim toga, on je ubacio loptu u igru izvozom vraški velikih količinateške robe Converse mu upade u riječ.

Zato jer je roba bila tamo\ A i očekivao je veliku zaradu! Generalje zastao, pa se nagnuo u stolici. Bit ću iskren s vama. Kao što se to odnosi na svaki elitni zbor vođa, jedan se uzdiže nad ostalima zahvaljujućisamoj snazi svog karaktera i uma. Pored mene, ostali svi drugi blijededo osrednjosti. Delavane je deformirana, histerična karikatura. Leifhelmje nacist, a Abrahms bombastični polarizator sposoban da izazove valoveantisemitizma, on je najgora vrsta simbola vodstva. Kad tribunali ustanuiz meteža i panike, gledat će u mene. Ja ću biti istinski vođa kodnog imena

Akvitanije.

Joel je ustao i vratio se prozoru gledajući u planinska polja, uzana, mala i veličanstvene vrhunce, osjećajući na licu blagi povjetarac. Ispitivanje je završeno, generale rekao je.

Kao na mig, otvorila su se vrata i bivši zapovjednikvodnik francuske vojske u Alžiru stajao je u vratnicama čekajući da iz sobe izvede zapanjenu legendu Francuske.

Chaim Abrahms je iskočio iz brokatom tapecirane stolice, dok su mu bačvaste grudi napinjale šavove crne safari jakne. On je to rekao o meni?

O sebi?

Prije nego smo ušli u ovo rekao sam vam da upotrijebite telefon rekao je Converse sjedeći nasuprot Izraelcu; pištolj je bio na stolu pored stolice. Ne morate meni vjerovati. Čuo sam daje rečeno da imate dobar želudac, instinkt. Nazovite Bertholdiera. Ne morate reći gdje ste zapravo ja bih vam, ako to pokušate, utjerao metak u glavu. Samo mu recite daje jedan od Leifhelmovih čuvara, čovjek kojega ste doveli da drži otvorene oči za vas jer prema Nijemcima imate stanovito urođeno nepovjerenje, dakle, da vam je taj čovjek rekao daje on, Bertholdier, došao u dva navrata nasastanak sa mnom. Budući da nisam pronađen, vi želite znati zašto. To ćedjelovati. Čut ćete dovoljno da ocijenite govorim li vam istinu ili ne.

Abrahms je buljio u Joela. Ali zašto mi vi govorite tu istinu? Ako je istina. Zašto me silom odvodite da biste mi ovo ispričali? Zašto?

Mislio sam da sam vam to razjasnio. Moj novac polako hlapi, a madanisam lud za loxom ili kraplachom, 156 bolje bih živio u Izraelu, prikriven i pod zaštitom, nego da me love po Europi i napokon ubiju. Vi to možete učiniti za mene, ali znam da vam najprije moram nešto dati. Bertholdier kani preuzeti vlast nad, kako kaže, kodno ime, Akvitanijom. Kaže da stevi smrdousti Židov, destruktivni simbol, te da morate otići. Isto je rekao iza Leifhelma; nacistička sablast se ne može trpjeti, a Van Headmer je fosil upravo tu riječ je upotrijebio.

Mogu ga čuti blago će Abrahms, s rukama prekriženim na leđima, koračajući prema prozoru. Jeste li sigurni da naš vojni boulevardier spimpekom od čelika nije rekao smrdljivi Židov? Ja sam našeg francuskog junaka čuo da upotrebljava te riječi i uvijek bi se, dakako, meni ispričao, govoreći da sam ja izuzet.

Rekao je.

Ali zašto? Zašto bi to vama rekao? Ja ne opovrgavam njegovu logiku, za Kristovo ime. Leifhelm će biti ustrijeljen čim se uspostavi novavlast. Nacist da vodi bogomprokletu njemačku vladu? Apsurdno! To čak i Delavane razumije, njega ćemo ukloniti. A jadni stari Van Headmer jerelikt, svi to znamo. Ali, u Južnoj Africi ima zlata. On ga može isporučiti.

Ali zašto vi? Zašto bi Bertholdier došao k vama?

Sami ga upitajte. Tu je telefon. Upotrijebite ga.

Izraelac je stajao nepokretno. Njegove uske oči, zarobljene mesnim oteklinama, bile su prikovane na Converseu. Hoću rekao je tiho, naglašeno. Vi ste

premudri, gospodine odvjjetnice. Vatra vam ostaje u glavi nije vam zahvatila želudac. Previše mislite. Kažete da ste manipulirani?

Ja kažem da vi manipulirate. Abrahms se okrenuo i poput krupnog Koriolana otišao do telefona. Stajao je trenutak žmirkajući, zatim je, sjetivši se, podigao slušalicu i počeo birati nizove brojki koje je već odavno upamtio.

Joel je ostao u stolici; svaki mišić tijela bio mu je napet, a grlo odjednom suho. Polako, centimetar po centimetar, pomicao je ruku na rukohvatu bliže pištolju. Možda će ga za nekoliko sekunda morati upotrijebiti ako se njegova strategija njegova jedina strategija rasprsnje u komadiće zbog telefonskog poziva za koji je mislio da neće biti ostvaren. Što to nije u redu s njim? Gdje ga vode njegove toliko hvaljene taktike? Zar je zaboravio s kim ima posla?

Kod Izaija rekao je Abrahms, čije su ljutite oči opet preko sobezurile u Conversea. Prespoj me na VerdunsurMeuse. Brzo! Izraelčeve snažne grudi nadimale su se svakim dahom, to je bio jedini dio njegove snažne figure koji se micao. Opet je govorio, bijesno. Da, kod Izaija! Nemam vremena za gubljenje! Vezu s VerdunsurMeuseom! Hajde!

Abrahmsove su se oči širile dok je slušao. Nakratko je skrenuo pogled s Conversea, a zatim opet brzo pogledao u njega, očiju ispunjenih mržnjom.

Ponovi to! vikao je. A onda je bacio slušalicu takvom snagom da se stolstresao. Lažljivac! vrisnuo je.

Mislite na mene? upita Joel, čija je ruka bila samo nekoliko centimetara od pištolja.

Oni su iščezli! Ne mogu ga pronaći!

I? Converseovo je grlo sada bilo vakum. Izgubio je.

On laželj Čelični pimpek nije više od cmizdrave kukavice! Skriva se izbjegava me! Ne želi se suočiti sa mnom!

Joel je gutao suhog grla, povlačeći ruku od pištolja. Nastavite dalje rekao je, nekako svladavši drhtavicu u glasu. Uđite mu u trag. Nazovite

Leifhelma, Van Headmera. Kažite da je imperativno da stupite u vezu s Bertholdierom.

Prestanite! I da mu dam do znanja da znam? On vam je morao rećirazlog! Kao prvo, zašto vas je došao posjetiti?

Htio sam pričekati dok vi ne razgovarate s njim rekao je Converse, prekrižio noge i podigao kutiju s cigaretama pored pištolja. Možda bi

vam to on sam rekao ali, opet, možda i ne bi. On je sebi utuvio zamisao da me je uputio Delavane kako bih vas sve iskušao. Da utvrdi tko bi ga mogao izdati.

Izdati njega? Izdati beznogog? Kako? Zašto? A ako je naš francuskupaun i povjerovao u to, opet se pitam zašto bi to vama rekao?

Ja sam odvjetnik. Izazvao sam ga. Čim je shvatio što ja mislim o

Delavaneu i stoje to kopile meni učinilo, odmah je shvatio da ne bih s njimmogao imati nikakve veze. Njegova je obrana pala; ostalo je bilo lako. Dok je govorio ja sam tražio način kako da si spasim život. Joel je pripalio cigaretu. Kako da doprem do vas dodao je.

Na kraju se oslanjate na moral Židova, ha? Njegovo priznanje duga.

Djelomično da, ali ne sasvim, generale. Ja znam ponešto o Leifhelmu, o načinu kako je manevrirao godinama. On bi me ustrijelio, zatim bisvoje ljude poslao za vama, ostavljajući za sebe položaj broj jedan.

Točno je da bi to učinio suglasio se Izraelac.

A ja ne mislim da Van Headmer ima nekog istinskog autoriteta sjeverno od Pretorije.

Opet točno rekao je Abrahms prilazeći Converseu. I tako je pakleno pseto, stvoreno u jugoistočnoj Aziji, jedini preživjeli.

Budimo određeniji suprotstavi se Joel. Mene su uputili ljudi kojene poznajem, koji su me napustili, a da nisu ni postavili pitanje moje krivnje ili nevinosti. Prema svemu što znam, i oni su se pridružili lovu na mene, da me ubiju, jer će tako spasiti svoje živote. S obzirom na te okolnosti, odlučio sam preživjeti.

Što je sa ženom? Vašom ženom?

Ona ide sa mnom. Converse je ugasio cigaretu i uzeo pištolj. Kojije vaš odgovor? Mogu vas sada ubiti ili to ostaviti Bertholdieru, ili Leifhelmu, ako on prije ubije Francuza. Ili se mogu osloniti na vašu moralnost, vaše priznanje duga. Što će biti?

Uklonite pištolj na to će Chaim Abrahms. Imate sabrinu riječ.

Što ćete učiniti? upita ga Joel, vrativši oružje na stol.

Učiniti? viknuo je Izraelac u naglom izljevu ljutnje. Ono što sam uvijek namjeravao učiniti! Vi mislite da ja dajem konjski prdac za tuapstrakciju, tu akvitanjsku infrastrukturu? Mislite li vi da mi je iole stalodo titula, ili etikete, ili zapovjednog lanca? Neka im sve to! Meni je jedino stalo da to djeluje, a da bi to djelovalo, poštenje mora izaći iz kaosa zajedno sa snagom. Bertholdier je imao pravo. Ja sam suviše djeljiva osoba uz to i Židov da bih bio vidljiv na

euroameričkoj sceni. I tako ću jabitati nevidljiv osim u Eretz Yisraelu, gdje će moja riječ biti zakon novog

poretka. A sam ću pomoći tom francuskom biku da pokupi sva odličja koja želi. Neću se boriti protiv njega. Ja ću ga nadzirati.

Kako?

Tako što mogu uništiti njegov ugled.

Converse se sagnuo, potiskujući iznenađenje. Njegov seksualni život? Ti pokopani skandali?

Moj Bože, ne, slaboumniče! Ako čovjeka javno udariš ispod pojasa, znači da tražiš neprilike. Pola ljudi vikalo bi faul misleći da se to može injima dogoditi, a druga bi polovina pljeskala njegovoj hrabrosti što se zadovoljio što bi tako rado i sami učinili.

Onda, kako, generale? Kako vi to možete učiniti, uništiti njegov ugled?

Abrahms je sjeo u brokatni naslonjač, dok mu je krupno tijelo bilo opasno stisnuto između delikatno rezbarenih mahagonij skih rukohvata. Otkrivajući ulogu koju je odigrao u kodnom imenu Akvitanija. Uloge koje smo svi odigrali u ovoj izuzetnoj pustolovini, koja je civilizirani svijet prisilila da nas pozove, a s nama i snagu našeg profesionalnog vodstva. Sasvim je moguće da će se sva slobodna Europa okrenuti Bertholdieru, kao što mu se Francuska zamalo okrenula nakon De Gaullea. Ali valja razumjeti čovjeka kao što je Bertholdier. On ne traži samo vlast, on traži slavu vlasti sve što ide s tim, obožavanje, misticizam. On bi se radije odrekao nekog normalnog autoriteta nego izgubio i djelić slave. Ja? Ja ne dajem ni govno za slavu. Sve što želim je vlast da dobijem što želim, čime zapovijedam. Za kraljevstvo Izraela i njegov imprimatur na cijelom Bliskom istoku.

Otkrivajući njega, otkrivajte sebe. Kako mislite pobijediti na taj način?

Zato što će on prvi zatреptati. On će misliti na slavu i pokorit će se.

Učinit će kako kažem, dat će mi što želim.

Mislim da će vas dati ustrijeliti.

Neće, kad mu bude rečeno da će, ako ja umrem, javnosti biti predane stotine dokumenata u kojima je opisan svaki sastanak koji smo imali, svaka odluka koju smo donijeli. Sve je podrobno i vjerno uvedeno i opisano. Uvjeravam vas u to.

Vi ste to namjeravali od početka?

Od početka.

Oštro igrate.

Ja sam sabra. Ja igram na prednost bez toga bismo bili poklani prijeviše desetljeća.

Među tim dokumentima, nalazi li se popis sviju u Akvitaniji?

Ne. Nikad mi nije bila nakana da ugrozim pokret. Nazovite to kakohoćete, ali ja istinski vjerujem u zamisao. Mora postojati ujedinjeni međunarodni vojnoindustrijski kompleks. Svijet neće biti zdrav bez toga.

Ali takav popis postoji.

U stroju, u kompjutoru, ali mora biti točno programiran, treba upotrebljavati prave kodove.

Vi biste to mogli učiniti?

Ne bez pomoći.

A što je s Delavaneom?

Sami imate o njemu određeno mišljenje odgovori mu Izraelac kimajući. Što s njim?

Joel je opet morao svladati iznenađenje. Kompjutorski kodovi koji oslobađaju glavne popise Akvitanije nalaze se kod Delavanea. Barem su kod njega ključni simboli. Ostatak osiguravaju četvorica vođa preko Atlantika. Converse je slegnuo ramenima. Zapravo ga niste ni spomenuli. Govorili ste o Bertholdieru, o eliminaciji Leifhelma, o nesposobnosti Van Headmera koji bi, međutim, mogao donijeti sirovine...

Rekao sam zlato ispravi ga Abrahms.

Bertholdier je rekao sirovine. Ali stoje s Georgeom Marcusom Delavaneom?

S Marcusom je svršeno neočekivano će Izraelac. Bio je mažensvi smo ga mazili jer nam je donio zamisao i radio sa svog kraja u Sjedinjenim Državama. Opremu i materijal imamo po cijeloj Europi, da ništane kažem o kontrabandi koju smo isporučili ustanicima, tek da ih držimozaposlene.

Objašnjenje Joel mu skрати riječ. Zaposleni znači: ubijanje?

Sve je ubijanje. Usprkos neiskrenim profesorima, ciljevi opravdavaju sredstva. Upitajte čovjeka kojega progone ubojice neće li skočiti uljudsku izmetinu samo da se sakrije?

Upitao sam ga rekao je Converse. Ja sam taj, sjećate li se? Sto jes Delavaneom?

On je luđak, manijak. Jeste li mu ikad čuli glas? On govori poputmuškarca kojemu su jaja u stezaču. Odrezali su mu noge, znate, amputirali ih prije nekoliko mjeseci zbog dijabetesa. Veliki je general pao zbog viškašećera! Nastojao je to zadržati tajnom. Nitko ga ne viđa i više ne odlazi usvoj impresivni ured pun fotografija, zastava i tisuća odlikovanja. Djeluje iz svoje kuće, kamo sluge dolaze samo kad je skriven u zamračenoj spavaćoj sobi. Kako bi on volio daje to bila granata bacača ili napad bajunetom, ali nije. Samo šećer. Postao je još gori, mahnita budala, ali i budale imaju bljesak sjaja. Jednom je imao. Što?

Pomoćnika u činu pukovnika. Kad sve otpočne i kada naše zapovijedi budu na mjestu, pukovnik će raditi kako mu se kaže. Marcus će biti ustrijeljen za dobro njegove vlastite ideje.

Sad je bio red na Joelu da ustane. Opet je otišao do katedralskog prozora u drugom kraju sobe i osjetio hladni planinski povjetarac na licu. Ovo je ispitivanje završeno, generale rekao je.

Što? riknuo je Abrahms. Vi hoćete svoj život. Ja hoću jamstva.

Završeno ponovio je Converse dok su se vrata otvarala i na njima se pojavio kapetan u izraleskoj odori, s pištoljem uperenim u Chaima Abrahmsa.

Između nas neće biti razgovora, Herr Converse rekao je Erich Leifhelm, stojeći kraj vrata radne sobe. Liječnik iz Bonna je netom izišao iz sobe. Imate svog zarobljenika. Likvidirajte ga. Mnogo godina i na raznenačine čekao sam na ovaj trenutak. Zapravo, umoran sam od nezdravosti.

Vi mi to kažete da želite umrijeti? upita ga Joel, stojeći pored stolana kojemu je bio pištolj.

Nitko ne želi umrijeti, a najmanje vojnik u miru čudne prostorije.

Znatno je bolje kad su uokolo bubnjevi i oštre zapovijedi streljačkog stroja u tome ima nekog značenja. Ali vidio sam previše smrti da bih se predao hysteriji. Uzmite svoje pištolje i obavite to. Ja bih, da sam na vašem mjestu.

Converse je proučavao Nijemčevo lice, čije su čudne oči bile neodređene i izražavale jedino prezir. Vi to doista mislite, zar ne?

Hoću li sam izdavati zapovijedi? Kao u jednim filmskim novostima prije više godina. Izvjestan crni čovjek upravo je tako postupio u Castrovoj

Kubi, dok mu se iza leđa nalazio već okrvavljeni zid.157 Veoma sam cijenio tog vojnika. Leifhelm je odjednom zavikao: Achtung! Soldaten!

Präsentiert das Gewehr!"Za Kristovo ime, zašto ne razgovaramo? zaurkao je Joel, nametnuvši se fanatičnom glasu.

Zato jer nemam što reći. Moja djela govore, moj je život govoriol

Što je ovo, Herr Converse? Vi nemate želudac za smaknuća? Ne možete sebi narediti? Mala, beznačajna ljudska savjest ne dozvoljava ubijanje?

Dostojni ste smijeha.

Podsjećam vas, generale, ja sam prošlih tjedana ubio nekoliko ljudi.

Ubio sam ih s manje osjećaja nego što sam to ikad zamišljao mogućim.

Najniža kukavica, koja trkom spašava život, ubit će u panici. U tomenema karakteru, to je obično preživljavanje. Ne, Herr Converse, vi ste beznačajni, prepreka o kojoj više ne vode računa ni vaše vlastite snage.

Takvih poput vas ima u izobilju u svijetu. Postoji čudna fraza koju imate u svojoj zemlji, a koja se tako lijepo odnosi na vas, fraza koju jedan moj kompanjon često upotrebljava. Vi ste udarac u govna, Herr Converse, ništa više, a možda i manje.

Što ste rekli? Kako ste me nazvali?

Jasno ste me čuli. Udarac u govna. Čovječuljak koji bezrazložno hoda. Udarac u govna, Herr Converse. Udarac u govna!

Vratio se cijeli životni vijek unatrag, na most nosača. Lice ispred njega bilo je iskrivljeno, bestidno, a glas mu je bio vrisak. Udarac u govna! Udarac u govna, udarac u govna, udarac u govna! Onda su uslijedile druge eksplozije i bio je odbačen u tamne oblake, gdje su ga dočekali kiša i vjetar, lupajući u njega dok je zaokretao prema zemlji. Dolje na zemlji, četiri godine umobolnosti i smrti, umiruće djece koja plaču. Ludilo! Udarac u govna... udarac u govna... udarac u govna!

Converse je uzeo pištolj sa stola i stavivši kažiprst na obarač, usmjerio ga u Ericha Leifhelma.

A onda kao da je odjednom bio potresen udarcem. Što to radi? Njemu su potrebna sva trojica iz Akvitanije. Ne jedan, ne dva, već trojica! To je baza, kralješnica onoga što mora učiniti! Ali, ipak, ima još nešto. On mora ubiti, mora uništiti smrtonosni ljudski virus koji bulji u njega, priželjkujući smrt. Oh, nebesa! Je li Akvitanija ipak pobijedila, nakon svega? Je li on postao jedan od njih? Ako jest, izgubio je.

Vaša vrsta hrabrosti je jeftina, Leifhelme rekao je blago, spuštajući pištolj. Bolje brzi metak nego drugi izbori, druge alternative.

Ja živim po svom kodeksu. Uz njega i umirem sa zadovoljstvom.

Čisto, hoćete reći. Brzo. Nema Dachaua, nema Auschwitza.

Vi imate oružje.

Mislio sam da imate toliko toga ponuditi.

Moj je nasljednik pažljivo odabran. On će obaviti sve pojedinosti, svaki zarez mog rasporeda.

Otvaranje je tu, strategija je naglo otkrivena. Joel je pritisnuo dugme.

Vaš nasljednik?

Ja.

Vi nemate nasljednika, feldmaršale.

Što?

Kao što nemate ni rasporeda. Vi nemate ništa bez mene. Zbog toga sam vas doveo ovdje. Samo vas.

O čemu govorite?

Sjedite, generale. Imam nekoliko stvari koje vam moram reći, a zavaše je dobro da sjednete. Vjerujem da biste radije pristali na svoje smaknuće nego na ovo što ćete sada čuti.

Lažljivac! vrisnuo je Leifhelrn poslije četiri minute, dok je rukama čvrsto stezao rukohvate stolice s brokatnom presvlakom. Lažljivac, lažljivac, lažljivac! urlao je.

Nisam očekivao da ćete mi povjerovati mirno će Joel, koji je stajaona sredini prostrane, knjigama obrubljene radne sobe. Nazovite Bertholdiera u Pariz i recite mu da ste netom čuli neke uznemiravajuće vijesti ida želite razjašnjenje. Recite mu otvoreno: saznali ste da su Bertholdier i

Abrahms, dok ste bili u Essenu, mene posjetili u vašoj kućici u Bonnu.

Kako bih ja to mogao znati?

Istina, platili su stražara da im otvori vrata ja ne znam kojega, nisam ga vidio ali je čuvar otključao vrata i pustio ih da uđu.

Jer su vjerovali da ste vi doušnik kojega je poslao sam Delavane?

Tako su mi rekli.

Bili ste drogirani! Nije bilo takvih indikacija!

Bili su sumnjičavi. Nisu poznavali liječnika, a nisu imali povjerenjani u Engleza. Ja vam ne moram reći da u vas nemaju povjerenja. Mislili sudaje čitava stvar možda neka varka. Htjeli su se pokriti.

Nevjerojatno!

Ne, ako razmislite o tome rekao je Converse, pa sjeo nasuprot Nijemcu. Kako sam doista saznao informaciju koju imam? Kako sam znao točne ljude do kojih valja doći osim kroz Delavane? Tako su razmišljali.

Da bi to Delavane učinio zar bi mogao"? započe iznenađeni Leifhelm.

Ja znam što to sada znači brzo ga prekinu Joel hvatajući se novogotvaranja pred njim. Delavane je gotov, obojica su priznali kad su shvatili da je on posljednja osoba na zemlji za koju bih radio. Možda su mi bacili samo nekoliko mrvica prije nego me udese za smaknuće.

To je trebalo učiniti! uzviknu nekada najmlađi feldmaršal Trećeg

Reicha. Zacijelo možete razumjeti. Tko ste vi bili? Odakle ste došli? Nisami niste znali. Govorili ste o beznačajnim imenima i popisima, o tome

kako je iza vas mnogo novaca, ali ništa stoje imalo smisla. Vi ste prodrli u nas? Budući da to nismo mogli ustvrditi, trebalo vas je pretvoriti u pariju. U nešto trulo. U nešto tako trulo da vas nitko ne želi dotaći.

U tome ste dobro uspjeli.

Zasluga za to pripada meni rekao je Leifhelm, kimnuvši.

Nisam vas doveo ovdje da bismo razgovarali o vašim postignućima.

Doveo sam vas ovdje da si spasim život. Vi to možete učiniti za mene ljudi koji su me uputili ili ne mogu ili neće ali vi možete. Sve što moram učiniti jest dati vam razlog i motiv.

Tvrdeći da Abrahms i Bertholdier konspiriraju protiv mene?

Ja ništa ne tvrdim. Ja ću vam to točno reći njihovim riječima. Upamtite, nijedan od njih nije mislio da ću otići s vašeg imanja, osim kao leš, pogodno ustrijeljen, jeziva asasinacija. Odjednom je Converse ustao tresući glavom. Ne! rekao je odlučno. Nazovite svoje povjerljive francuske izraelske saveznike, vaše kolege iz Akvitanije. Recite im što vam drago, samo slušajte njihove glasove pa ćete znati. Potreban je vrstan lažljivac da opazi druge lažljivce, a vi ste najbolji.

To nalazim uvredljivim.

Sasvim čudno jer sam to mislio kao kompliment. Zato sam i došao do vas. Mislim da ćete vi biti pobjednik, a nakon svega što sam prošao želim biti s pobjednikom.

Zašto to govorite?

Ma, hajde, budimo pošteni. Abrahms je omražen; uvrijedio je već svakoga u Europi, Ujedinjenom Kraljevstvu i SADu tko se ne slaže s ekspanzionističkom politikom Izraela. Čak mu ni njegovi zemljaci ne mogu staviti brnjicu na usta. Sve

što mogu učiniti jest da ga osuđuju, ali on i dalje vrišti. Njega nitko ne bi trpio u bilo kakvoj vrsti međunarodne federacije.

Nacist je brzo i opetovano zatresao glavom. Nikad! viknuo je. On je najomraženiji čovjek koji je došao s Bliskog istoka. I, dakako, Židov. Ali kako Bertholdiera staviti u isti koš?

Joel je zastao prije nego će odgovoriti. Njegov način odgovori zamišljeno. On je vlastoljubiv, arogantan. On na sebe ne gleda samo kao na veliku vojničku figuru i mešetara povijesne moći, već i kao na neku vrstu boga, iznad drugih ljudi. Na njegovu Olimpu nema mjesta za smrtnike. Osim toga, on je Francuz. Englezi i Amerikanci ne bi ni pljunuli za njega; jedan De Gaulle u sto godina sasvim im je dovoljan.

Ima jasnoće u vašim mislima. On je neka vrsta odvratnog egoista, kojeg mogu podnositi samo Francuzi. On je, dakako, zrcalo cijele zemlje.

Van Headmer ne znači mnogo, osim što može izvoziti sirovine iz Južne Afrike.

Slažem se rekao je Nijemac.

Ali vi, s druge strane Converse je brzo nastavio i opet sjeo radiliste s Amerikancima i Englezima u Berlinu i Beču. Pomogli ste u realiziranju okupacijske politike i davali dokazni materijal i američkom i engleskom tužilačkom timu u Niirnerbergu. Naposljetku ste postali bonski predstavnik u NATOu. Što god ste bili u prošlosti, oni vas vole. Joel je opettaktički zastao, a kad je nastavio u glasu mu se mogao naslutiti i stupanjpoštovanja. Prema tome, generale, vi ste pobjednik i vi možete spasitimoj život. Sve što vam je potrebno jest razlog.

Dajte mi ga.

Najprije upotrijebite telefon.

Ne budite idiot i ne smatrajte mene takvim. Vi tako ne biste inzistirali da niste sigurni u sebe, što znači da govorite istinu. A ako su se te Schweine'59 urotile protiv mene, ja ih ne kanim izvijestiti da sam toga svjestan!

Što su rekli?

Da ćete biti ubijeni. Ne mogu riskirati optužbu daje starolinijski člannacističke stranke preuzeo vitalne pozicije u Zapadnoj Njemačkoj. Čak bise u vezi s Akvitanijom čulo mnogo povika faul bilo bi previše gorivaza neizbježne disidente. Mlađi čovjek ili netko tko misli poput njih, bezstranačke pripadnosti u prošlosti, preuzeo bi vaše mjesto. Ali ne netko kogavi preporučujete.

Leifhelm se ukočeno naslonio na naslon fotelje, njegovo ostarjelo, ali još napeto tijelo bilo je nepokretno, a blijedo lice s prodornim svijetloplavim očima djelovalo je poput maske od alabastera. Oni su to donijeli kao svoju najsvetiju odluku? Vulgarni Židov i pokvareni francuski princ mušičavac usuđuju se pokušati tako nešto protiv mene?

Nisam rekao daje to važno, ali Delavane se slaže.

Delavane? Pomamna, infantilna hrpa fantazija! Čovjek kojega smopoznavali prije dvije godine raspao se! On to ne zna, ali mu mi dajemozapovijedi koje, dakako, umatamo u prijedloge i možda dobre mogućnosti.

Njegova moć razboritosti nije veća od one Adolfa Hitlera posljednjih godina njegova ludosti.

Ja ne znam ništa o tome reče Converse. Abrahms i Beftholdier nisu ulazili u to, osim što su rekli da je s njim svršeno. Govorili su ovama.

Doista? U redu, nekayo govorim o sebi\ Što mislite tko je Akvitanijuučinio mogućom diljem Europe i u Sredozemlju? Tko je teroriste hranio

Svinje (njem.) (op. prev.)

oružjem i milijunima kilograma eksploziva od BaaderMeinhofa, preko Brigade Rosse do Palestinaca pripremajući ih za njihov konačni, kažimo najljepši, trenutak? Tko? Ja sam to bio! Zašto su naši sastanci uvijek u Bonnu? Zašto sve direktive prolaze preko mene, koji ih u konačnici i izdajem? Da objasnim. Ja imam organizaciju! Ja imam ljudstvo posvećene ljude, spremne da postupe kako kažem i kad to kažem jednom jedinom zapovijedi. Ja imam novaci Ja sam stvorio supermoderni, ultrarazvijeni komunikacijski centar iz otpadaka; nitko u Europi to ne bi mogao napraviti to sam odavno znao. Bertholdier nema o čemu govoriti kad govori o

Parizu, osim o svom utjecaju i carskom isparavanju iznad mudre mu glaveprava blamaža, sve je to sranje. Židovčina i Južnoafrikanac su kontinentdaleko. Kad dođe do kaosa,/a ću biti glas Akvitanije u Europi. Nikad drugačije nisam ni mislio! Moji će ljudi sasjeći Bertholdiera i Abrahmsa dokbudu grijali zahodske školjke.

Scharhorn je komunikacijski centar, zar ne? upita ga Joel bez ikakva naglašavanja.

Rekli su vam to?

Ime je nabačeno. Glavni popis Akvitanije je tamo, u kompjutoru, zarne?

To, također?

Nije važno. Više mi nije stalo. Mene su napustili, sjećate li se? Vimora da ste smislili i kompjutor nitko drugi to ne bi mogao.

Veliko ostvarenje priznao je Leifhelm, čija je poniznost blještavosjala na njegovu voštanom licu. Ja sam se čak pripremio za katastrofismrti. Postoji šesnaest znakova; svaki od nas nosi različit niz od četiri, apreostalih dvanaest su kod beznožnog manijaka. On misli da može aktivirati kodove bez primarnog niza, ali se to može postići samo kombinacijama dvaju dvostrukih nizova.

To je dobro smišljeno rekao je Converse. Znaju li to ostali?

Samo moj povjerljivi francuski prijatelj hladno će Nijemac. Princizdajica, Bertholdier. Ali, prirodno, nikad mu nisam dao točnu kombinaciju, a netočno umetanje bi sve izbrisalo.

To je razmišljanje pobjednika. Joel je kimnuo odobravajući, a zatim se namrgodio od zabrinutosti. Što bi se dogodilo da vam centar, ipak, bude napadnut?

Poput Hitlerovih planova za bunker, sve bi nestalo u plamenu. Posvuda je eksploziv.

Tako.

Ali budući da govorite o pobjednicima, a takvi su ljudi po mom sudu proroci nastavi Leifhelm, nagnuvši se naprijed, dok su mu se oči raširile

od oduševljenja dopustite mi da vam kažem o otoku Scharhornu. Prije mnogo godina, 1945., na pepelu poraza, to mjesto je zamišljeno da bude najnevjerojatnija kreacija najistinskijih vjernika koje je svijet poznao, ali su sve to upropastili kukavice i izdajnici. Operacija Sonnenkinder ~ djeca sunca. Biološki odabrana djeca bila bi upućena u cijeli svijet, osobama koje su čekale na njih, spremne da ih vode kroz život do položaja, moći i bogatstva. Kad odrastu, Sonnenkinder su trebala ostvariti jedinstvenu misiju u cijelom svijetu dizanje četvrtog Reicha! Vidite li sada simbolički izbor Scharhorna? Iz tog unutrašnjeg kompleksa Akvitanije će proizići novi poredak! Mi ćemo uspjet7!

Prestani s tim rekao je Converse. Ustao je i udaljio se od Ericha Leifhelma. Ispitivanje je završeno.

Što?

Čuli ste me, van odavde. Izazivate mi mučninu! Otvorila su se vrata i u sobu je ušao mladi liječnik iz Bonna, gledajući u nekad slavljeno-gfeldmaršala. Svucite ga! naredio je Converse. Pretražite ga!

Joel je ušao u slabo osvijetljenu osobu u kojoj su Valerie i Prudhomme bili pored čovjeka s videokamerom. Debele leće kamere bile su umetnute u zid, a tri

metra dalje bio je televizijski monitor koji je sada pokazivao samo praznu radnu sobu s brokatom tapeciranom stolicom u sredini ekrana.

Je li sve bilo u redu? upita.

Divno odgovori mu Valerie. Operator nije razumio ni riječi, alitvrđi daje osvjetljenje bilo izvrsno. Au bel naturel,]60 kako je rekao. Moženačiniti onoliko kopija koliko želite; za svaku mu treba oko pola sata.

Deset i jedan original bit će dovoljno rekao je Converse gledajućina sat, pa na Prudhommea, dok je Val nešto tiho govorila kamermanu nafrancuskom. Možete uzeti prvu kopiju i još stići na let za Washington upet sati.

S najvećim zadovoljstvom, moj prijatelju. Nadam se da će jedna odovih kopija krenuti za Pariz.

I svim šefovima vlada zajedno s našim svjedočenjima. Vi ćete donijeti kopije iskaza koje je Simon uzeo u New Yorku?

Idem se pobrinuti za sve to reče Prudhomme. Najbolje je da semoje ime ne pojavljuje na popisu putnika. Okrenuo se i izišao, a poslijenjega kamerman koji je krenuo prema prostoriji niže u hodniku, u kojoj senalazio uređaj za presnimavanje.

Valerie je prišla Joelu i uzevši mu lice u obje ruke, lagano ga poljubila u usne. Dok si bio unutra nekoliko sam minuta bila jako zabrinuta. Mislila sam da nećeš uspjeti. I ja.

Ali uspio si. To je bila lijepa predstava, mister. Tako se ponosim tobom, dragi moj.

Mnogo pravničke gmizavosti. To je bila najgora vrsta hvatanja uzamku. Kao što bi se izrazio jedan moj stari, smušeni, ali vrlo mudri profesor prava, to su bila priznanja iznuđena na osnovi lažnih izjava, istih onihizjava koje su stvarale bazu za daljnje hvatanje u zamku.

Prestani s tim, Converse. Hajdemo prošetati. Nekada smo mnogo šetali, a htjela bih se vratiti tom običaju. Nije veliko zadovoljstvo biti sam.

Joel ju je uzeo u ruke. Ljubili su se, blago ispočetka, osjećajući toplinu i ugodu koja im se vratila. Odmaknuo je glavu i ruke skliznuo na njena ramena, pa je pogledao u njene velike, uzbuđene oči. Hoćete li se udati za mene, gospođo Converse?

Dobri Bože, opet? U redu, zašto ne? Kao što si već jednom rekao,neću morati promijeniti inicijale na svom rublju.

Nikad nisi imala inicijale na rublju.

To si ustanovio mnogo prije nego si mi to rekao.

Nisam htio da pomisliš da sam gledao.

Da, dragi moj, udat ću se za tebe. Ali najprije moramo obaviti jošneke stvari. Čak prije naše šetnje.

Znam. Peter Stone putem Tatjanine obitelji u Charlotti, Sjeverna Karolina. On mi je učinio strašne stvari, ali, koliko god to zvučalo čudno, mislim da mi se sviđa.

Meni ne čvrsto će Valerie. Ja ga želim ubiti.

Bio je kraj drugog od tri dana odbrojavanja. Do početka svjetskih demonstracija protiv nuklearnog rata bilo je još samo deset sati; započet će s prvim svjetlima dana na pola puta preko svijeta. Započetak ubojstva koje će pokrenuti kaos.

Skupina od osamnaest muškaraca i četiri žene razbacano je sjedila u tamnoj projekcionoj sali podzemnog strateškog kompleksa Bijele kuće. Svatko je imao malu ploču za pisanje, pričvršćenu na stolici, a uz nju žutu bilježnicu. Svaka je ploča bila osvijetljena. Na platnu se u razmacima od trideset sekunda pojavljivalo jedno lice za drugim, a svakoje bilo popraćeno brojem u gornjem desnom uglu. Upute su bile jezgrovite, na jeziku koji ti ljudi najbolje razumiju, a izgovarao ih je Petar Stone, koji ih je odabrao. Proučavajte lica, ne komentirajte čujno, označite brojem svakoga koga prepoznate, imajući u vidu terminalne operacije. Na kraju serije upaliti će se svjetlo i razgovarat ćemo. I, ako bude potrebno, ponovno prikazati serije, ponavljajući sve dok ne dođemo do nečega. Upamtite, mi vjerujemo da su ti ljudi ubojice. Usredotočite se na to.

Nije im rečeno ništa drugo. Osim Dereku Belamvu iz M.I.6, koji je stigao pola sata prije izvanrednog sastanka, izgledajući oronulo nakon očigledno iscrpljujućeg putovanja. Kad je Derek ušao, Peter gaje povukao na stranu i obojica su se čvrsto uhvatili za ruke. Stone nije nikad u životu bio tako sretan ili osjetio takvo olakšanje vidjevši jednog čovjeka. Što god je on propustio ili mogao propustiti, Belamv bi našao i sredio. Britanski je agent imao deseto čulo iznad bilo čijeg šestog, uključujući i Petera, iako je Derek, dakako, to skromno nijekao.

Trebam te, stari prijatelju rekao je Peter. Jako te trebam.

Zato sam ovdje, stari prijatelju toplo mu uzvratilo Belamv. Možeš li mi išta reći? Sad nemam vremena, ali ti mogu dati ime. Delavane.

Ludi Marcus?

Isto. Njegova kriza sada je istinska.

Kopile! prošapće Englez. Nema nikoga drugog koga bih toliko želio vidjeti kako visi na kraju omče od bodljikave žice. Poslije ćemorazgovarati, Peter. Imaš društvenih obveza. Usput, na temelju onoga što vidim, večeras ovdje imaš najbolje.

Najbolje, Derek. Ne možemo si priuštiti manje.

Osim američkog vojnog osoblja koje je još u početku pristupilo Stoneu, te pukovnika Alana Metcalfa, Nathana Simona, suca Andrewa Wellfleeta i državnog sekretara za vanjske poslove, preostalu publiku su sačinjavali najiskusniji i najsigurniji obavještajni časnici koje je Peter Stone upoznao u svom životnom vijeku tajnih operacija. Doletjeli su vojnim transportnim zrakoplovima iz Francuske, Velike Britanije, Zapadne Njemačke, Izraela, Španjolske i Nizozemske. Osim izuzetnog Dereka Belamyja, među njima su bili Francois Villard, šef francuske tajne Organisation Etrangere; Yosef Behrens, Mossadov vodeći autoritet za pitanja terorizma; Pablo Amandarez, madridski specijalist za KGBove mediteranske prodore i Hans Vonmeer iz nizozemske tajne državne policije. Drugi, uključujući i žene, bili su jednako cijenjeni u kavernama dubokog pokrivanja i tajnim operacijama. Po imenu, licu ili ugledu poznavali su legije ubojica za iznajmljivanje, ubojica po zapovijedi i ubojica iz ideoloških razloga. Iznad svega, u svakoga se moglo imati puno povjerenje jer je Stone radio samo s takvima; oni su kolektivno činili elitu svijeta u sjeni.

Lice! Poznaje to lice! Ostalo je na ekranu i on je zapisao u bilježnicu: Dobbins. Broj 57. Cecil ili Cyril Dobbins. Britanska armija. Premješten u britansku obavještajnu službu. Osobni pomoćnik... Dereka Belamyja!

Stone je pogledao u svog prijatelja preko prolaza, uvjeren da bilježi u svoju bilježnicu. Umjesto toga, Englez se mrštio i nepomično sjedio na stolici, s olovkom na papiru. Pojavilo se novo lice na ekranu. Pa sljedeće, pa sljedeće, sve dok nije bilo gotovo s tom serijom. Upalila su se svjetla i prva osoba koja je progovorila bio je Yosef Behrens iz Mossada.

Broj sedamnaest je artiljerijski časnik u IDFu, nedavno prebačen u Sigurnosni odjel, Jeruzalem. Ime mu je Arnold.

Broj trideset osam rekao je Francois Villard je pukovnik u francuskoj vojsci, pridodan straži Invalidesa. Poznajem lice; imena se ne sjećam.

Broj dvadeset šest sada će čovjek iz Bonna je Oberleutnant Ernst

Miiller iz Lufhvaffea Savezne Republike. Vrlo vješt pilot, koji često pilotira zrakoplovima s ministrima koji putuju po Njemačkoj ili inozemstvu.

Broj četrdeset četiri sada će tamnoputa žena s naglašenim hispanskim akcentom nema takve preporuke kao vaši kandidati. On je dilernarkotika na kojega se sumnja daje počinio mnoga ubojstva, a djeluje iz

Ivize. Nekad je bio padobranac. Ime: Orejo.

Tako ti svega, ja to jednostavno ne mogu povjerovati! rekao je mladi poručnik William Landis, kompjutorski stručnjak iz Pentagona.

Poznajem broj pedeset i jedan. Gotovo sam sasvim uvjeren! On je jedan od pobočnika u nabavama za Bliski istok. Često sam ga viđao, ali mu neznam ime.

Još šest muškaraca i dvije žene su se javili s dvanaest dodatnih identiteta i položaja, dok su svi tiho nagađali o čemu se tu radi, odnosno nije li to neka nova organizacija o kojoj se još ne zna. Ili nešto treće. To je uglavnom vojno osoblje; bivši vojnici iz borbenih jedinica koje su podnijele velike gubitke i skrenule u zločin uglavnom u zločin nasilja. Ona vrsta ljudi koju su, Peter Stone je to znao, generali Akvitanije smatrali smećem.

Konačno je Derek Belamv progovorio teškim, odsječnim, dalekim glasom. Tu ima četiri ili pet lica koja povezujem s dosjeima, ali ne nalazim nikakvu vezu. Pogledao je u Stonea, pa rekao: Ti ćeš ih opet pokazati, zar ne, staro momče?

Svakako, Derek odgovori mu bivši šef postaje u Londonu. Stoneništa ne rekavši o prethodnom događaju, ustao je i obratio se prisutnima:

Sve što ste nam dali bit će odmah uneseno u kompjutore, pa ćemo vidjeti hoćemo li naći ikakvu međusobnu povezanost. I, ponavljajući što sam već prije rekao, želim vam zahvaliti i ispričati se što ne dajemo objašnjenja koja zaslužujete. Govoreći osobno, tješim se time da ste svi ovdje već bili i da možete razumjeti. Imat ćemo odmor od petnaest minuta, pa onda nastavljamo. U sobi do nas su kava i sendviči. Stone je još jednom kimnuo u znak zahvalnosti i uputio se prema vratima. Derek Belamv gajepresreo u prolazu.

Peter, grozno mi je žao što si toliko čekao da ti se javim. Istini zavlju, moj je ured prošao đavolske trenutke pokušavajući me uloviti. Biosam u posjetu prijateljima u Škotskoj.

Mislio sam da si možda u Sjevernoj Irskoj. Tamo je prilična zbrka, nije li?

Uvijek si bio bolji nego što si mislio da jesi. Bio sam u Belfastu, dakako. Ali ti ovog časa obećavam da ću u budućnosti biti bolji uvjerensam da hoću činjenica je da sam iscrpljen; to je bilo savršeno jezivo putovanje i, dakako, sna ni za lijek. Sva ta lica odjednom mi postaju ista ili ih poznajem sve ili ne poznajem ni jednoga!

Pomoći će ti ponovna projekcija reče Stone.

Sasvim tako suglasio se Belamv u okviru svoje tipične engleske frazeologije. A Peter, bez obzira na svu tu zapletenost s tim manijakom,

Delavaneom, nisam mogao biti zadovoljniji nego da te ugledam na voditelj skoj stolici. Rekli su nam da si aut, prilično čvrsto aut.

Vratio sam se. Vrlo čvrsto.

Vidim to, momče. U zadnjem je redu vaš državni sekretar, zar ne?

Da, on je.

Čestitke, staro momče. A sada na kavu, crnu i vruću. Vidjet ćemo se za nekoliko minuta.

Stone je prošao kroz vrata i skrenuo nadesno u bijeli hodnik. Osjetio je ubrzanje kucanja srca; njegovo je stanje bilo u izravnoj rodbinskoj vezi sa stanjem na koje bi se žalio Johnnv Reb u sličnim situacijama; pečenje u želucu i kiseo okus u ustima žuč, kako je govorio Reb. Mora brzo do telefona. Converseov kurir, Prudhomme iz Suretea, stići će za manje od sata; na zračnoj luci Dallas ga čeka pratnja Tajne službe, s uputama da ga odmah dovedu u Bijelu kuću. Ali nije Francuz taj zbog kojega je sada Stone bio zabrinut; riječ je o samom Converseu. Mora s njim uspostaviti vezu prije nego se sastanak nastavi. Mora!

Kad je uspostavio vezu s njim preko Tatjaninog releja, Peter je bio zapanjen smjelošću onoga stoje Converse učinio. Kidnapirati trojicu generala videosnimanje ispitivanja ili usmenog ispitivanja, ili kako već glasi točna pravna formulacija. Još je luđa bila činjenica da je u tome uspio očigledno zahvaljujući resursima vrlo odlučnog i vrlo ljutitog čovjeka iz Suretea. Kompjutor jest u Scharhornu, a negdje u njegovu zamršenom mehanizmu pokopan je i glavni popis Akvitanije koji mogu izbrisati netočni kodovi, dok je čitav kompleks otoka miniran. Isuse!

A sada posljednja ludost. Čovjek kojega nitko nije mogao pronaći, izvor koji je bio tako duboko pokriven da se često sumnjalo u njegovo postojanje, usprkos činjenici da logika kaže daje tamo. U Engleskoj mora postojati čovjek Akvitanije jer ne može biti Akvitanije bez Britanaca. Dalje, Stone je znao daje taj čovjek kanal, glavni komunikator između Palo Altoa i prekomorskih generala, jer stalni pregled Delavaneovih telefonskih računa pokazuje ponavljane pozive broja na Hebridima, a takav relejni uređaj itekako je poznat bivšem obavještajnom agentu. Pozivi bi iščezavali na tom broju u škotskom otočju, baš kao što su nestali i pozivi KGBa obrađeni kroz kanadski Princ Edward, a nije se moglo ući u trag ni Kompanijinim komunikacijama, rutiniranim kroz Key West.

Belamy! Čovjek čije se lice nikad ne pojavljuje u bilo kojoj publikaciji njegovi pomoćnici uništavaju film čak ako se on nalazi i u pozadini fotografije. Najčuvaniji operativni časnik u Engleskoj, s pristupom tajnama sakupljanima desetljećima i tucetima uređaja koje su stvorili najbolji mozgovi M.I.6. A ipak, je li to moguće? Derek Belamv, tihi, dobro raspoloženi igrač šaha, prijatelj, čovjek koji je nudio dobar whisky i spremno uho američkom kolegi koji je sve više i sve dublje sumnjao u svoj životni poziv. Bolji prijatelj jer je imao mudrost i hrabrost da svog kolegu upozori da previše pije i da bi možda trebalo da se vikendom odmara, a ako je novac problem, sredit će neku vrstu tihog ugovora o konzultativnoj suradnji s Derekovom organizacijom. Je li to moguće, taj poštenu čovjek, taj prijatelj?

Stone je došao do vrata u hodniku koja su jednostavno bila označena brojem 14, ZAUZETO. Ušao je u malu prostoriju i prišao stolu s telefonom. Nije čak ni sjeo jer mu to nije dopuštala tjeskoba. Podigao je slušalicu i nazvao centralu Bijele kuće, izvadivši iz džepa komadić papira s Converseovim telefonskim brojem, negdje u Francuskoj. Dao je broj telefonistici, dodavši jednostavno: Ovo mora biti pod scramblerom. Govorim iz Strateg}' Forteen, potvrdite oznakom.

Oznaka potvrđena, sir. Scrambler će biti u pogonu. Da vas nazovem?

Ne, hvala, čekat ću na liniji. Stone je stajao, slušajući šuplji odjekperforiranih brojeva i slabi šum scramblera. A onda je čuo znak vrata kojase otvaraju. Okrenuo se.

Spusti slušalicu, Peter tiho će Derek Belamv, zatvorivši vrata.

Nema svrhe.

To si ti, zar ne? Stone je polako, nezgrapno, stavio slušalicu navilicu.

Da, ja sam. I ja želim sve što ti želiš, stari moj prijatelju. Nijedan odnas ne odbija konačne pucnjeve, zar ne? Rekao sam da sam bio u posjetuprijateljima u Škotskoj, a ti si rekao da si mislio da sam u Irskoj. Naučilismo tijekom godina, ha? Oči ne lažu. Škotska pozivi Hebridima; stakloti je palo preko očiju, pogledao si preko prolaza na dosta očit način, takomislim.

Dobbins. Radio je za tebe.

Grozničavo si pisao po bilježnici, a nisi ništa rekao.

Čekao sam da ti nešto kažeš.

Da, svakako, ali nisam mogao, zar jesam?

Zašto, Derek? Za Kristovo ime, zašto?

Zato jer tako treba, i ti to znaš.

Ja to ne znam\ Ti si zdrav, razborit čovjek. Oni nisu\
Oni će biti smijenjeni, normalno. Koliko često smo ti i ja upotrebljavali
trutove koje nismo podnosili jer je njihov doprinos služio cilju?

Kojem cilju? Međunarodnom totalitarnom savezu? Vojnoj državi bez
granica? U kojoj smo svi mi roboti što marširamo po ritmu bubnjeva fanatika?

Ma, skini se s toga, Peter. Poštedi nas obojicu liberalnog drobljenja.

Ti si ovaj posao jednom napustio opijajući se do besvijesti zbog
trošenjavremena, beskorisnosti i prijevara koje smo svi prakticirali ljudi kojese
ubili da bi zadržali ono što smo, smijući se, nazivali status quo.

Koji status quo, čovječe? Da nas stalno zajebavaju po cijelom svijetu onikoji
su ispod nas? Da budemo taoci vrištavim mulama i histeričnim budalama koje još
žive u vremenima pred srednjovjekovnog mraka, a prerezalibi nam vrat zbog cijene
barela nafte? Da posvuda budemo manipulirani sovjetskim zavaravanjima? Ne,
Peter, uistinu postoji bolji put. Sredstva sumožda neugodna, ali je krajnji rezultat
ne samo poželjan, već i častan.

Čija je to definicija? Georgea Marcusa Delavanea? Ericha Leifhelma?
Chaima...

Oni će biti zamijenjeni.

Ne mogu biti! viknuo je Stone. Kad jednom otpočne, više to nemožeš
zaustaviti. Slika postaje stvarnost. To se očekuje, zahtijeva! Skrenuti tamo ili amo
znači biti optužen, usprotiviti se znači biti odvojen odsviju, kažnjen! Sve je pod
bravom i pod ključem, tebi je to proketo dobro poznato!

Zazvonio je telefon.

Neka zvoni naredi mu čovjek iz M.I.6.

Sada to nije važno. Ti si Englez iz Leifhelmmove kuće u Bonnu. Tvojkrtki
opis bi mi to potvrdio.

To je Converse? Telefon je opet zazvonio.

Hoćeš li razgovarati s njim? Shvaćam da je on itekakav pravnik, ali nije
poštivao temeljno pravilo uzeo je sebe za klijenta. On izlazi napovršinu, Derek, i
kreće za tobom, za svima vama. Svi smo mi za petamasvima vama.

Nećeš! uzviknu Belamv. Ne smiješ Kao što si jednom rekao, kad počne, više
ne možeš zaustaviti!

Bez ikakvih nagovještaja, Englez se odjednom sjurio na Stonea; s tri ukočena
srednja prsta desne ruke udario je kao čeličnim projektilima u vrat čovjeka CIAe.
Stone je primio bolni udarac hvatajući zrak, dok mu je soba nestajala s vidika, a u

očima se pojavile tisuće bijelih bolnih iglica. Čuo je kako se vrata otvaraju i zatvaraju, dok je telefon ustrajno zvonio. Ali ga Peter nije mogao vidjeti; bijela svjetla su se pretvorila u mrak. Zvonjava je prestala dok je Stone mahnito i slijepo bauljao po prostoriji nastojeći pronaći zvono, pokušavajući naći telefon. Minute su prolazile u ludilu dok je udarao o zidove i najzad pao preko stola. Onda su se naglo otvorila vrata i pukovnik Alan Metcalf je dojurio u sobu.

Stone! Što se dogodilo? Pritrčao je Peteru. Zrakoplovni je časnikodmah prepoznao djelovanje džudo udarca. Počeo je masirati Stoneov vrat, pritisnuvši koljeno u trbuh čovjeka CIAe da mu istisne zrak. Centralanas je nazvala i rekla da je soba četrnaest naručila poziv sa scramblerom, ali se nitko ne javlja. Kriste, tko je to bio?

Stoneu su se vratile nejasne slike, ali još nije mogao govoriti; samo je kašljući hvatao zrak. Trzao se pod snažnim Metcalfovim rukama, pokazujući na bilježnicu koja je pala sa stola. Pukovnik je razumio; dohvatio ju je i brzo izvukao pisaljku iz džepa. Okrenuo je Stonea i stavio mu pero u ruku vodeći mu ruku po papiru.

Boreći se da povрати kontrolu nad svojim pokretima, Peter je napisao:
BELMY. STP. AQUTAIN.

Tako ti svega! prošaptao je Metcalf, posegnuvši za slušalicom, okrenuvši nulu. Centrala, ovo je hitan slučaj. Dajte mi Sigurnost... Sigurnost? Govori pukovnik Alan Metcalf iz Strategy Fourteen. Hitno! Englezpo imenu Belamv možda je još na ovom terenu i nastoji pobjeći. Zaustavitega! Držite ga! Smatrajte ga opasnim. Nazovite ambulantu. Pošaljite liječnika u Strategy Fourteen. Brzo!

Liječnik iz osoblja Bijele kuće smaknuo je masku s kisikom sa Stoneova lica i stavio je na stol pored cilindra. Zatim je blago okretao Stoneovu glavu na stolici, pa je oprezno postavio unazad; u ustima mu je drvenom žličicom pritiskao jezik i sa svjetiljkom na pisaljci razgledavao grlo čovjeka CIAe.

Bio je to ružan udarac, rekao je ali ćete se za nekoliko sati boljeosjećati. Dat ću vam nešto protiv bolova.

Što je u njima? upita Stone hrapavim glasom.

Blagi analgetik s malo kodeina.

Ne hvala, doktore reče Peter, gledajući u Metcalfa. Mislim da mise ne sviđa ono što vidim na tvom licu.

Ni meni. Belamv je otišao. Njegova je propusnica visokog prioriteta, a na Istočnim vratima je rekao da ga hitno trebaju u britanskom veleposlanstvu.

Prokletstvo!

Pokušajte ne naprezati glas rekao je liječnik.

Da, svakako odgovori Stone. Mnogo vam hvala, a sada nas ispričajte. Ustao je dok je liječnik brzo stavio svoje stvari u crnu torbu i krenuo prema vratima.

Telefon je zazvonio kad su se vrata zatvorila. Metcalf je uzeo slušalicu. Da? Da, jest; tu je. Pukovnik je slušao nekoliko trenutaka, a onda se okrenuo Stoneu. Prodor rekao je. Svi ti vojnici koji su prepoznati imaju dvije stvari zajedničke. Svaki je na minimalnom ljetnom dopustu od trideset dana i svaki je zahtjev podnijet prije pet mjeseci, gotovo u dan točno.

I tako su si osigurali odobrenje jer su se javili prvi s teškoćom jedodao čovjek CIAe. A planovi za antinuklearne demonstracije objavljenisu u Švedskoj prije šest mjeseci.

Točno kao sat doda Metcalf. Obavijestit ćemo sve da se prepoznaju i neutraliziraju i drugi. Svaki časnik u pola tuceta armija, kopnenihvojski i mornarica, koji se vrati s ljetnog dopusta ima ostati na svom radnom mjestu, za stolom, u garnizonu. Bit će pogrešaka, ali to je tako. Možemo poslati i fotografije.

Vrijeme je za Scharhorn. Stone je ustao i masirao vrat. A netrebam ti reći kako me sve to nasmrt plaši. Krivi signal i mi brišemo glavni popis Akvitanije. Još gore, krivi korak i čitav kompleks odlazi u zrak.

Stone je otišao do telefona.

Hoćeš li nazvati Reba? upita ga pukovnik.

Najprije Conversea. On radi na kodovima.

Trojica generala Akvitanije sjedila su osupnuto, gledajući ravno ispred sebe, odbijajući gledati jedan u drugoga. Svjetla su upaljena, a istodobno je ugašen veliki televizijski ekran. Iza svakog je generala stajao čovjek s oružjem i jasnom uputom: Ako ustane, ubij ga!

Vi znate što trebam rekao je Converse šetajući ispred šutljive trojice. A kao što ste upravo vidjeli, nema nikakva razloga da bilo tko odvas to ne da. Četiri mala broja ili slova koja ste, svaki od vas, upamtili uslijedu. Dakako, ako odbijete, ovdje je liječnik koji, kako sam čuo, ima magičnu torbu istu onu magiju koju ste mi priuštili u Bonnu. Tako će to biti, gospodo. Šutnja.

Četiri, tri, L, jedan rekao je Čhaim Abrahms gledajući u pod. Onisu smeće dodao je mirno.

Hvala vam, generale. Joel je napisao šifru u notes. Vi ste sadaslobodni, idite. Možete ustati.

Da idem? upita Izraelac, ustavši. Gdje?

Kamo god želite odgovori mu čonverse. Uvjeren sam da nećete imati nikakvih problema na terminalu u Annecyju. Prepoznat će vas.

General čhaim Abrahms je napustio sobu u društvu kapetana izraelske vojske.

Dva, M, nula, šest sada će Eric Leifhelm. A ako želite, podvrćiću se drogama radi verifikacije. Ne želim biti povezan s izdajničkim svinjama.

Ja želim kombinaciju ustrajao je Joel pišući. I neću oklijevati davas pošaljem i u svemir da bih je dobio.

Inverzija reče Nijemac. Preokrenite red simbola u drugom nizu.

Vaš je, doktore. čonverse je kimnuo čovjeku iza Leifhelmove stolice. Ne možemo se izlagati riziku da saznamo krivo.

General Erich Leifhelm, jednom najmlađi feldmaršal Hitlerove Njemačke, ustao je i polako izišao iz sobe, a za njim liječnik iz Bona.

Vi ste bezvrijedni, svi slijepci rekao je general JacquesLouis Bertholdier s bahatim mirom. Ja više volim biti ustrijeljen.

Uvjeren sam da biste to željeli, ali niste te sreće odgovori Joel.

Sada vas ne trebam i želim da znate da idete natrag u Pariz, gdje vassvatko može vidjeti. Vodite ga u njegovu sobu.

Sobu? Ja sam mislio da sam slobodan da odem ili je to još jednalaž?

Ni najmanje. Samo stvar logistike vi dobro znate što je logistika, generale. Ovdje nam pomalo nedostaju transport i vozači, pa kad liječnikzavrši, vama trojici posudit ću automobil. Možete vući slamku tko će voziti.

Što?

Odvedite ga odavde reče čonverse, obrativši se bivšem zapovjednikuvodniku francuske vojske stacionirane u Alžiru.

Allez, cochon! Vrata su se otvorila, samo slučajno za Bertholdiera. Bila je Valerie koja je pogledom potražila Joela. Stone je na liniji. Kaže da požuriš.

Bilo je 2,05 sati ujutro kad se mlažnjak mystere spustio s noćnog neba i pristao na sletnoj stazi, četrnaest kilometara od Cuxhavena, u Zapadnoj Njemačkoj. Taksirao je do sjevernog kraja staze, gdje je pored crne mercedesove limuzine čekala otmjena figura guste bijele kose. Johnnv Reb.

Otvorila su se vrata zrakoplova i izbačene kratke stube; Čonverse je izišao, uzeo Valerieniu ruku. Ona je brzo silazila za njim. Zatim je slijedio bivši zapovjednikvodnik iz Alžira, pa četvrti putnik, vitki plavokosi muškarac srednjih četrdesetih godina, s naočalama od kornjačevine. Otišli su od zrakoplova dok je

pilot povukao stepenište i zatvorio automatska vrata; dvomotorac je ubrzao i zrakoplov se okrenuo prema hangarima za održavanje. Johnnv Reb se udaljio od kola i pozdravio se s njima, pružajući ruku Joelu.

Ja sam vid'o vašu sliku tu i tamo i zadovoljstvo mi je, sir. Iskrenorečeno, nikad nisam očekiv'o da ću se susresti s vama, a najmanje na ovomsvijetu.

Mnogo sam se puta i sam pitao koliko ću se dugo ovdje zadržati. Ovoje moja supruga, Valerie.

Ja sam očaran, ma'am reče južnjak, koji se galantno poklonio iprinio Valinu ruku svojim usnama. A onda se obratio Joelu: Vaša supostignuća zapanjila neke od najboljih mozgova u mojoj bivšoj profesiji.

Nadam se ne previše bivšoj brzo će Čonverse.

Ne u ovom trenutku, sine.

Ovo je gospodin Lefevre i dr. Geoffrev Larson. Stone kaže da steinformirani. Zadovoljstvo, gospodine uzviknu Reb tresući Francuzovu ruku.

Skidam vam šešir, svima vama za ono što ste učinili toj troj'ci generala.

Sasvim izuzetno!

Takvi ljudi imaju neprijatelja jednostavno će Lefevre. Nije ihteško naći i to je znao inspektor Prudhomme. Mi smo bili na mnogim mjestima, a mnogo je i uspomena. Nadajmo se da ćemo se večeras smiriti i odmoriti.

Ponadajmo se reče Reb, okrenuvši se četvrtom putniku. Dr. Larson, tako mi je drago da sam vas upoznao, sir. Čujem da znate sve što trebznati o bilo kojem kompjutoru koji je ikad napravljen.

Pretjeruju, uvjeren sam stidljivo će Englez. Ali ipak mislim dasve ono što kucka mogu učiniti da šumi. Zapravo, bio sam na odmoru u Ženevi.

Non sequitur]Q trenutačno izbacio na površinu Johnnvja Reba, koji je, pogledavši u Joela, samo uspio reći: Žao mi je zbog toga.

Bila je to najteža odluka koju je Peter Stone učinio u svim tim godinama bolnih odluka. Učiniti krivi korak telegrafirati upad u kompleks Scharhorn značilo bi njegovo uništenje izazivanjem eksploziva na cijelom području komunikacijskog središta. Ništa ne bi ostalo od stare podmorničke postaje, do razbacani beton i uništena oprema. Stonea su vodili instinkti koji su se oblikovali tijekom životna vijeka u svijetu sjena. Ne smije biti nikakvih elitnih komandojedinica, niti službenih, specijalnih snaga, koje su dobile zapovijed da obave izuzetan zadatak, jer se među raznim vladinim jedinicama ne zna je li netko član, časnik Akvitanije.

Takav bi čovjek mogao telefonirati, kompleks Scharhorn bi bio dignut u zrak. Prema tome, upad moraju učiniti ljudi čudnih osobina, ljudi koje su unajmili, oni van zakona, ljudi koji nemaju odanosti prema nikome osim prema novcu i sadašnjim poslodavcima. Više ništa neće biti tajnom ako se nabavi popis glavnih kapoa Akvitanije. Predsjednik Sjedinjenih Država je dao Stoneu dvanaest sati, nakon čega je rekao da će sazvati hitan sastanak Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda. Peter Stone je jedva mogao povjerovati da je najmoćnijem čovjeku zapadnog svijeta mogao odgovoriti riječima: To nema svrhe. Bilo bi prekasno.

Reb je završio svoje izlaganje; njegova baterijska svjetiljka još je svijetlila na mapi raširenoj preko kućišta motora mercedesa. Kao što sam vam rekao, ovo je originalna karta koju smo dobili iz Zonske komisije u Cuxhavenu. Nacisti su bili vrlo temeljiti kad se radilo o pojedinostima stvarno mislim daje svaki opravdavao plaću i čin. Mi idemo preko oceanskog radara, pa prema staroj pisti koja se upotrebljavala za snabdijevanje, a onda izvodimo naše numere. Nego, da vas podsjetim, tamo još ima mnogo svjetla i dosta ljudi, iako znatno manje nego što ih je bilo prije dva dana. Postoje neki zidovi, ali imamo nekakve kuke i dječake koji ih znaju upotrebljavati.

Tko su oni? upita Converse.

Ni jednog od njih ne bih pozvao u dnevnu sobu svoje majke, moj prijatelju, ali to su petorica najboljih stršljena koje možeš naći. Kažem vamda nemaju apsolutno nikakvih pozitivnih društvenih vrijednosti. Oni susavršeni.

Koji je zrakoplov?

Najbolji koji je Petey mogao nabaviti, a i jest najbolji. Fairchildscout. Vozi devet osoba.

S omjerom klizanja od osam naprama jedan na visini četiri tisućestopa rekao je Joel. Ja letim.

Converse je polukotač potiskivao centimetar po centimetar naprijed i ugasivši motore zajedrio lijevo iznad male poletnosletne staze koja se nalazila osam stotina metara ispod zrakoplova. Mogla se neravnomjerno vidjeti kroz repove niskoletućih oblaka Sjevernog mora, ali je Joel pretpostavljao da će se jasno vidjeti na visini od sto pedeset metara. Tada će on započeti konačni krug za kratko slijetanje, a čim dodirne pistu, krenut će dalje od stare podmorničke baze, umanjujući svaki zvuk koji za vrijeme kočenja proizvode velike balonske gume. Taj je manevar najbliži slijetanju na nosač zrakoplova i sa zadovoljstvom je primijetio da su mu ruke

čvrste, kao i koncentracija. Strah kojega se bojao nije se materijalizirao; bio je čudno odsutan. Tjeskoba i ljutnja su drugo.

Valerie i Lefevre su unatoč Francuzovu upornom protivljenju ostali na napuštenom molu u Cuxhavenu, gdje je Johnnv Reb uspio instalirati primitivnu, ali funkcionalnu relejnu postaju. Valina je bila dužnost da bude u radiovezi s timom ili Reb ili Converse upravljat će snažnom ručnom opremom nad Scharhornom a bivši zapovjednik iz Alžira imao je čuvati stražu i nikoga ne puštati na mol. Petoricu regruta koje je Johnnv Reb unajmio za očito velike svote bilo je teško ocijeniti jer su govorili vrlo malo i imali tamne pletene vunene kape navučene na čelo, tik iznad očiju, i crne vunene maje s visokim okovratnikom. Istu su odjeću nosili Joel i britanski kompjutorski stručnjak, Geoffrev Larson; Reb je svoju ostavio u mercedesu. Svaki je čovjek, osim Larsona, nosio pištolj s prigušivačem, čvrsto pričvršćen o pojasu. S lijeve strane crnog kožnog remena bio je lovački nož dugog sječiva i namotaj tanke žice. Smještena otraga, iznad bubrega, i pričvršćena kopčama, bila su dva kanistra s plinom poput macea,¹⁶² koji žrtve može učiniti bespomoćnima i tihima. Činjenica da je svaki od njih, uključujući i ostarjelog Johnnvja Reba, nosio svoju opremu s tako neusiljenim autoritetom, učinila je da se Converse osjeća kao da im ne pripada, ali su ga stupanj koncentracije koju su pokazali u razgledavanju planova instalacija i objekata i kratke primjedbe o načinu kako ući na teren i istraživati ga, uvjerali daje Reb uzeo prave ljude.

Joel je polako kružio, polako manevrirajući konačno približavanje; tiho je klizio nad zatamnjenom podmorničkom bazom, s očima i na pisti i na altimetru instrumentalnog navođenja. Izbacio je flapove i spustio se; teške su gume upile škripavi udarac dodira. Dodira piste.

Mi smo dolje rekao je Johnnv Reb u radio. As malo sreće ćemo i zaustaviti, zar ne, sine?

Zaustavit ćemo se rekao je Converse. To su i učinili, ne više odpetnaest metara od kraja piste. Joel je skinuo pletenu kapu i duboko disao; rubovi kose i čela bili su mu okupani znojem.

Izlazimo. Buntovnik je ugasio radio i pritisnuo ga na grudi; ostao jena mjestu. O dodao je, vidjevši da ga Converse gleda. Zaboravio samto spomenuti. Oko kutije i na vašoj majici je najsnažniji velcro. Vi ste puni iznenađenja.

1 vi ste ih imali tijekom nekoliko prošlih tjedana. Hajdemo u ribolov, dječaće. Johnnv Reb je otvorio vrata; to isto je učinio i Joel. Izišli su, a za njima Larson i

još petorica, od kojih su trojica nosila gumirane kuke, pridodane smotanim konopcima.

Drugi čovjek koji nije ništa govorio za vrijeme strateškog dogovora, stao je ispred Conversea i progovorio tiho, iznenadivši Joela svojim američkim akcentom. Ja sam pilot, mister, i to je trebao biti moj dio posla. Drago mi je da nije bilo tako. Vi ste dobar, čovječe.

S kim ste letjeli? Za koga?

Kažimo da je to nova vrsta peruanske zrakoplovne kompanije. Slikoviti let Floridom. Hajdemo! naredio je Buntovnik, uputivši se prema travom zaraslom rubu piste.

Približili su se visokim zidovima stare podmorničke baze, svi skukuljeni u visokoj travi, proučavajući ono što je pred njima. Converse je bio zapanjen dimenzijama beskrajnog debelog betona. To je izgledalo kao tvrđava bez unutrašnjih prostorija koje je trebalo štititi masivnim zidovima. Jedini prekid bio je s lijeva, na dijelu uz pistu. Na hirovitoj mjesečini mogao se vidjeti par čeličnih dvostrukih vrata s oplatama od pojačanog željeza, pričvršćenih klinovima. Zloslutan prizor. Vrata su bila neprobojna.

Ovo mjesto ima lijepu povijest prošapće Johnnv Reb pored Joela.

Polu njemačkog Vrhovnog zapovjedništva nije znalo da postoji, a saveznici ga nisu nikad namirisali. To je bila Doenitzova 165 privatna baza. Nekisu govorili da ju je namjeravao iskoristiti kao prijetnju ako mu Hitler nepreda vlast.

Isto je tako imala biti upotrijebljena za nešto drugo sada će Converse, sjetivši se Leifhelve nevjerojatne priče o nastanku četvrtog Reicha, jednu generaciju iza rata. Operacija Sonnenkinder.

Jedan od ljudi s kukama je dopuzao i obratio se Buntovniku na njemačkom. Južnjak je ljutito odgovorio izgledajući bolan i ogorčen, ali je konačno kimnuo i čovjek je otpuzao natrag. Okrenuo se Joelu.

Sin posljednje izmoždene otrcane kuje\ uzviknuo je. Ukrao mijenaslijepo! Rekao je da će prvi napad izvršiti na istočnom boku koji je tapizda dobro proučila, kako vam je poznato ako mu jamčim još pet tisuća američkih!

I vi ćete to platiti, dakako.

Naravno. Mi smo časni ljudi. Ako ga ubiju, svaki penny ide njegovoj ženi i djeci. Znam momka; jednom smo zauzeli zgradu s Meinhofom unutra. Popeo se osam katova, spustio se kroz otvor dizala, nogom otvorio vrata i kopilad pokokao namrtvo brzom vatrom svog uzija.

Ne vjerujem u sve to prošapće Converse.

Vjerujte Buntovnik će blago gledajući u Joela. Mi to radimo jer neće nitko drugi. A netko mora. Mi smo možda nevaljalci, sine, ali ponekad smo na strani anđela uz dobru cijenu.

Začuo se mukli šum gumirane kuke koja se zakačila na vrhu zida; ispod nje je bio napeti konopac. Za nekoliko sekunda su ugledali čovjeka odjevena u crno kako se uspinje, rukom preko ruke, brzo osvajajući tamni beton. Došao je do ruba, lijeva ruka mu je iščeznula preko vrha, dok mu se desna noga njihala kad je stao potrbuške. Sada mu je tijelo bilo u razini s betonskim rubom. Odjednom je podigao lijevu ruku i dvaput mahnuo na prijednatrag; signal. Oslonivši se, desnom je rukom posegnuo za oružjem i polako ga izvlačio.

Čuo se samo pljucaj, a onda je opet zavladao tišina i čovjek je opet ispružio lijevu ruku. Drugi signal.

Dvojica drugih s kukama istrčala su iz trave. Štiteći bokove prvog kolege, zamahnuli su kukama i bacili ih na vrh. Točno su pogodili pogodna mjesta, napeli užad i stali se uspinjati po zidu. Joel je znao da je sada red na njega; to je dio plana, ako je Joel spreman, a on je čvrsto odlučio da bude. Ustao je i pridružio se preostaloj dvojici koju je unajmio Buntovnik; američki pilot koji mu se maloprije obratio pokazao je na središnje uže. Zgrabio gaje i počeo se bolno penjati do vrha zida.

Jedino u krajnjem slučaju će stariji Johnnv Reb i vitki profesorski Geoffrev Larson upotrijebiti konopce. Prema vlastitom priznanju, južnjak to možda ne bi uspio, a rizik povrede kompjutorskog stručnjaka bio je neprihvatljiv.

Converse, kojeg su boljele i ruke i noge, posljednje centimetre je savladao uz pomoć njemačkog kompanjona. Povucite konopac! naredio mu je čovjek u jako akcentiranom šapatu. Bacite ga polako na drugu stranu i prenesite kuke.

Joel je učinio kako mu je rečeno i po prvi put vidio unutrašnjost čudne tvrđave dolje je ležao čovjek u odori, mrtav, dok mu je krv i dalje nadirala iz rane na sredini čela, izazvane nevjerojatno točnim pogotkom. Na isprekidanoj mjeseci mogao je na udaljenosti vidjeti niz velikih kosina u vodi, između kojih su bili betonski gatovi s gigantskim dizalicama, crnim kotačima goleme mašinerije, već odavno izvan upotrebe, relikti silovite prošlosti. U polukrugu nasuprot dokovima Uboota i moru bilo je pet niskih betonskih jednokatnih zgrada s malim prozorima, od kojih su prva dva iznutra bila slabo osvijetljena. Zgrade su bile spojene cementiranim stazama i širokim stubama tamo gdje je to bilo potrebno jer su

središnje građevine bile više od tla; to su nekoć nesumnjivo bile prostorije za časnike, za zapovjednike nemani koje su plovile dubokim vodama Atlantika, ubojice u službi odvratnog cilja.

Izravno ispod zida, na mjestu gdje su sada visjela tri konopca, bile su šire stube koje su vodile na obje strane, kako se činilo, betonskog podija ili platforme, smještene ispred neke vrste dvorišta širokog sedamdesetak metara, koje je vodilo do stražnjeg dijela zgrada pred kosinama što su nestajale u vodi. Teren za mimohode, pomisli Converse zamišljajući redove podmorničara u stavu mirno, kako slušaju zapovijedi i poticaje svojih časnika, pripremljeni da još jednom uđu u dubinu u traženju tonaže i makljaže.

Slijedite me! rekao je Nijemac, taknuvši Joelovo rame; zgrabio jeuže i skližući se zidom sišao na betoniranu ravninu. S obje strane su se iona četvorica spuštala, jedan za drugim. Manje nježno od profesionalaca,

Converse se prebacio preko ograde i čvrsto stežući konopac spustio se natlo.

Dvojica s Joelove lijeve strane tiho su potrčala preko platforme i niz stube prema velikim čeličnim vratima. Dvojica s njegove desne strane, kao po instinktu, potrčala su suprotnim stubama, pa kleknula ispred platforme s uperenim oružjem. Slijedeći Nijemca, Converse se brzo pridružio paru pored vrata, koji je proučavao klinove, slojeve oplata i kompliciranu bravu sa sićušnim svjetlima.

Stavi fitilj i raznesi to rekao je Amerikanac. Nema alarma.

Jeste li sigurni? upita Joel. Na temelju onoga što znam, čitavoovo mjesto je ožičeno.

Zamke su ovdje dolje objasni drugi pilot pokazujući prema metarvisokim betonskim zidovima sa svake strane paradnog terena.

Zamke?

Zamčana svjetla. Ukrštavajući mlazovi.

Što znači da nema životinja rekao je Nijemac kimajući. Keine

Hunde, sehr gut! Četvrti je čovjek završio punjenje brave nekom mekanom tvari poput tijesta, ispunivši sav mehanizam, upotrebljavajući nož da bi dovršio posao. Zatim je izvukao mali okrugli uređaj iz džepa, ne veći od kovanice od pedeset centi. Preko brave je naljepio još jedan sloj tvari i u nju pritisnuo kovanicu. Svi natrag naredio je.

Converse je gledao, opčinjen. Nije bilo eksplozije, nije bilo nikakve detonacije, ali je nastala velika vrućina praćena zažarenim bijeloplavkastim plamenom, koji je doslovce rastopio čelik. Zatim se čuo niz klikova i Amerikanac

je brzo skinuo trostruki zasun. Gurnuo je desna vrata i otvorio ih, pa baterijsku svjetiljku uperio prema vratima. Za nekoliko sekunda su Johnnv Reb i Geoffrev Larson prošli kroz vrata i našli se na čudnom, ograđenom prostoru.

Zamke Amerikanac je ponovio Buntovniku. One su posvuda duž zidova, vidiš li ih?

Vidim odgovori južnjak. A to znači da će onaj tko hoda na prstima biti neugodno odbačen točno na vrh zida, što bi bio samo početak neugodnosti. U redu, dječaci, hajd' mo malo puzati. Trbusi dolje, pa vijugatikoljenima i stražnjicama. Šestorica kod vrata pridružila su se dvojici koji i Osu bili sagnuti ispred platforme. Johnnv je prošaptao na njemačkom, a onda se okrenuo Larsonu. Moj engleski prijatelju, želim da ostanete ovdje sve dok vam mi oldtimeri161 ne damo znak da nam se priključite. Sad je pogledao u Joela. Doista želite poći?

Na to neću ni odgovoriti. Hajdemo.

Jedan po jedan, s Nijemcem koji je bio bogatiji za 5000 dolara, na čelu, sedmorica su zmijuljila preko starog terena za parade. Jedva su disali, iskrzanih hlača, koljena i ruku sastruganih od oštrog betona. Nijemac se uputio prema čistini između zgrade 2 i 3, gledajući s desna. To je bila cementna staza povezana sa stubama, s lijeve strane, koje su se postupno dizale. Stigao je do otvorena prostora i ustao.

Odjednom je naglo kucnuo prstima ne glasno, ali ipak dovoljno. Converse je okrenuo glavu pokušavajući vidjeti što se događa. Nijemac je čučao u sjeni kad se pojavio neki čovjek, stražar s puškom preko ramena. Svjestan nečije prisutnosti, stražar je okretao glavu amotamo; Nijemac je iskočio iz sjene i nožem dugog sječiva opisao u zraku polukružnicu prema čovjekovoj glavi. Joel je zatvorio oči, a zvuk oštro presječena zraka rekao mu je više nego je htio znati.

Opet pokret, pa opet, pa opet, jedan po jedan, svaki član jedinice stigao je na stazu. Converse je bio okupan znojem. Gledao je u niz kosina za Učamce i more iza njih i najviše na svijetu poželio je da padne u more. Reb mu je dotaknuo lakat, pokazujući mu da izvuče pištolj kao stoje to južnjak već učinio. Sada je Johnnv Reb preuzeo vodstvo; dopuzao je do prednjeg dijela zgrade 2 i skrenuo nadesno, sagibajući se gotovo do tla. Krenuo je prema osvijetljenim prozorima. Zapucketao je prstima; svako kretanje je prestalo, tijela su bila ničice. Dijagonalno prema lijevoj strani, pored ruba goleme kosine, vidio se žar cigarete i čuo zvuk tihog razgovora trojica stražara s puškama.

Kao da im je netko naredio, trojica od petorice koju je unajmio Reb koji su to, Converse nije mogao znati odvojili su se od ostalih i u velikom luku počeli puzati prema suprotnoj strani starog podmorničkog mola. Otprilike za jednu i po minutu najdužih devedeset sekunda kojih se Joel mogao sjetiti baraž prigušenih zvukova probijao se kroz noćni povjetarac s mora. Sljedeći su zvukovi bili zanemarivi; ruke su hvatale glave u samrtne zagrljaje, a tijela naglo povučena prije nego su se srušila na cementirano tlo. Unajmljeni pištolji su se vratili, a Johnnv Reb im je rukom

pokazao da pođu naprijed, prisilivši Conversea da bude posljednji. Ljudi su prolazili kraj njega, hvatajući ga za ramena i prelazeći ga. Stigli su do jedinog osvjetljenog prozora u zgradi 2; Reb je ustao i počeo se centimetar po centimetar približavati prozoru. Okrenuo se i zatresao glavom; jedinica je pošla naprijed.

Stigli su do otvorenog prostora između zgrade 1 i 2. Svaki je čovjek oprezno pretrčao i čučnuo istog trenutka kad je stigao do suprotnog ruba, pa opet potrčao naprijed. Sad je bio red na Joelu. Najprije se oslonio na koljena, a onda ustao.

Horst? Bist das du?168 oštro će čovjek koji je izišao kroz vrata iuputio se cementnom stazom.

Converse je stajao nepokretan. Ostatak jedinice je već dobro prošao rub zgrade 1, a šum valova Sjevernog mora, koji su se rušili na stijene u daljini, blokirao je glas čovjeka koji se pojavio. Joel je nastojao da se ne preda panici. Bio je sam, a ako ga uhvati panika mogao bi upropastiti cijelu operaciju, uništiti kompleks Scharhorn, ubiti sve, uključujući i Connala Fitzpatricka, ako je mladi zapovjednik doista tu.

Ja čuo je sebe kako kaže, okrenuvši se u sjeni; desnom rukom je posegnuo za lovačkim nožem. U mraku se nije mogao osloniti na pištolj.

Warten Sie einen Augenblick! Sie sind nicht Horst! Joel je slegnuo ramenima i čekao. Koraci su se približavali, a ruka ga je zgrabila za rame. Brzo se okrenuo, stežući ručku noža takvom silinom da je gotovo blokirala strašnu stvar koju mu je svijest nalagala da učini. Zgrabio je čovjeka za kosu i sječivom oštrim kao britva udario u njegov vrat.

Htijući povratiti, povukao je čovjeka u tamu; glava mu je bila gotovo odvojena od tijela. Pretrčao je preko otvorena prostora i pridružio se drugima. Nikome nije nedostajao; svaki je na smjenu pogledavao ujedan od četiri osvjetljena prozora u nizu. Johnnv Reb je bio iza prvog, pa je sukcesivno pokazivao u raznim smjerovima, čvrsto i brzo, i svaki se čovjek, odsječno kimnuvši, sklonio. Napad će biti izvršen gotovo neposredno. Converse se podigao

do ruba posljednjeg prozora i pogledao unutra. Odmah je shvatio zastoje Buntovnik morao djelovati tako brzo. Ugledao je deset stražara odjevenih u, kako bi se to mogao nazvati, paravojničke odore koje nisu pripadale ni jednoj prepoznatljivoj vojsci. Svaki je ili pričvršćivao oružje ili gledao na sat ili gasio cigaretu. A onda su, mnogo zlokobnije, provjeravali streljivo u puškama i automaticima. Nekolicina se smijala, podižući glas kao da imaju neke zahtjeve na račun drugih. Joel nije mogao razumjeti ni riječi. Odmaknuo se od prozora i suočio s Johnvem Rebom, koji je bio blizu tla.

To patrola izlazi van? upita ga Converse.

Ne, sine odgovori mu južnjak. To je streljački stroj. Upravo sudobili zapovijedi.

Moj Bože!

Slijedimo ih, ostajući sasvim nisko i izvan pogleda. Možda ćete, nakraju krajeva, pronaći svog starog drugara Fitzpatricka.

Narednih deset minuta, kao kod Kafke, pomisli Joel. Desetorica su stala jedan za drugim i izišla kroz vrata zgrade 2. Odjednom su reflektori osvijetlili paradni teren jer su zamčana svjetla uključila reflektore dok je streljački odred hodao betonom. Dvojica s automaticima u ruci potrčala su do zgrade 4; otključali su i maknuli zasune, te utrčali unutra.

Alles aufstehen! Raus! Mach schnell! Schnell! Poslije nekoliko sekunda iz zgrade su se pojavili mršavi likovi u lisičinama, spotičući se u odrpanoj odjeći i žmirkajući na jakom svjetlu; neki gotovo nisu mogli hodati, pa su ih podupirali drugi, snažniji. Deset, dvadeset, dvadeset pet, trideset dva, četrdeset... četrdeset tri. Četrdeset tri zatvorenika koje će sada Akvitanija likvidirati! Vodili su ih prema betonskom zidu, prema platformi, sasvim do kraja pločnika za mimohode.

Dogodilo se s histeričnom snagom gomile koja je poludjela! Osuđenici su odjednom poskakali na sve strane, a dvojica koji su bili najbliži dvojici stražara s automaticima, udarili su lancima ruku u lisičinama u zapanjena lica krvnika. Začuše se pucnji, trojica zatvorenika su pala i prevrtala se na tlu. Streljački stroj je podigao puške.

Sada ćete dobiti po pički, vi majkojebeno smeće! uzviknuo je Johnny Reb dok je cijela jedinica utrčala u gužvu pucajući iz pištolja čiji su seprigušeni zvuči miješali s eksplozijama od kojih su pucali bubnjići.

Sve je bilo gotovo za dvadeset sekunda. Deset ljudi Akvitanije ležalo je na zemlji. Šestorica su bili mrtvi, trojica ranjeni, a jedan na koljenima, tresući se od

straha. Dvojica iz napadačke jedinice bili su samo lakše ranjeni američki pilot i jedan drugi.

Connal! zaurloao je Joel trčeći između razbacanih zatvorenika, osjećajući olakšanje što se većina kretala. Fitzpatrick! Gdje si, dovraga!

Ovamo, poručnice rekao je slabi glas s Converseove desne strane dok je Joel probijao put između palih tijela, pa kleknuo pored slabašnog

170 Svi ustanite! Van! Brzo! Brzo! (njem.) (op. prev.)

bradatog mornaričkog pravnika. Trebalo vam je vraški puno vremena da se dokotrljate ovamo nastavi zapovjednik. Ali zna se da časnici nižeg ranga obično imaju svojih nedostataka.

Što se dogodilo ovdje? upita ga Converse. Mogli su vas sve poubijati.

U tome i jest stvar, zar nije? Sinoć nam je to bilo jasno stavljeno doznanja, pa smo rekli: zašto ne bismo, dovraga?

Ali zašto tebe? Zašto sve vas?

Razgovarali smo o tome, ali nismo mogli prokljuviti. Osim jednog svi smo stariji časnici na dopustu od trideset, četrdeset dana, većina naljetnom odmoru. Što to znači?

To je imalo za cilj da zavara one koji bi mogli početi uočavati neke karakteristike. U udarnim skupinama je devedeset sedam ljudi svi naljetnom dopustu. Brojčano ste činili gotovo pedeset posto tog broja. Vi ste bili dodatak i to vam je spasilo život.

Odjednom je Connal okrenuo glavu nalijevo. Iz zgrade 5 je istrčao čovjek i dao se u trk preko cementirane staze. To je upravnik! viknuo je Fitzpatrick koliko je glasnije mogao. Zaustavite ga! Ako se domogne druge barake, sve će dignuti u zrak.

Joel je ustao i s pištoljem u ruci nadao se u trku za figurom koja je bježala, trčeći što su ga bolne noge mogle brže ponijeti. Čovjek je stigao na pola puta od zgrade 3; imao je manje od trideset metara do vrata zgrade 2. Converse je opalio; metak nije pronašao cilj, već se odbio od čeličnog prozorskog okvira. Čovjek je stigao do vrata, treskom ih otvorio i čvrsto zatvorio, zalupivši svom snagom. Joel je dojurio i svom snagom tijela udario u teško drvo. Vrata su popustila, otvorila se i podivljalo udarila u zid. Čovjek je trčao do ploče okružene metalom; Converse je pucao divlje, grozničavo, metak za metkom. Čovjek se okrenuo, ranjen u noge, ali je otvorio čelični ormar koji je čuvao ploču. Ispružio je ruku prema nizovima

prekidača. Joel se bacio, stegnuo mu ruku i tresnuo njegovom glavom o kameni pod.

Loveći zrak, Converse je otpuzao od čovjeka; ruke su mu bile prekrivene toplom krvlju, a prazan pištolj ležao je na podu. Jedan iz napadačke jedinice provalio je kroz ulaz. Jeste li u redu? upita ga s akcentom za koji Joel nije mogao odrediti kamo spada.

Sjajno uzvratiti Converse osjećajući se slabo i bolesno. Unajmljeni pištolj je prošao pored Joela i pogledao na ukočenu figuru na podu, paprišao otvorenoj ploči. Proučavao ju je, pa iz džepa izvukao neku malu, višenamjensku napravu. Za nekoliko sekunda već je vadio vijke i izvlačio unutrašnje metalne pločice. Poslije nekoliko trenutaka je drugim dijelom instrumenta rezao žice duboko u njihovim spremnicima, ne ostavljajući ništa osim okrajaka bakra.

Ne trebate brinuti rekao je čovjek, završivši posao. Ja sam najbolji među norveškim timovima za deaktiviranje. Sada se više ne moram bojati da će neka zalutala svinja izazvati štetu. Hajdemo, čeka nas još punoposla. Član tima se zaustavio i ostao iznad Conversea. Dugujemo vam živote. Platit ćemo.

Nije potrebno reče Joel, ustavši.

Običaj je odgovori mu čovjek, uputivši se prema izlazu. Na terenu za mimohode, zarobljenici Akvitanije su sjedili naslonjeni na zid sviosim petorice čija su tijela bila pokrivena pokrivačima. Converse se uputio

Fitzpatricku.

Izgubili smo ih reče mornarički časnik, bez snage u glasu.

Gledaj u ono u što vjeruješ, Connal sada će Joel. Možda zvučibalno, ali to je jedino što sam smislio.

To je dovoljno dobro. Fitzpatrick podignu pogled, s izmučenim smiješkom na usnama. Hvala ti što si me podsjetio. Hajde. Tamo te trebaju.

Larson! viknuo je Johnn Reb stojeći iznad nepovrijeđenog stražara koji je drhtao. Dođite ovamo!

Englez profesorske pojave oklijevajući je prošao kroz čelična vrata pored kraja staze i pojavio se na prostoru osvjetljenom reflektorima. Prišao je Buntovniku, dok su mu oči lutale po prostoru za parade; lice mu je imalo izraz zabrinutosti i strahopoštovanja. Dobri Bože! izusti.

Mislim da ovo sve govori rekao je jušnjak dok su dvojica članova udarnog tima istrčala iz zgrade 5.

Što ste našli? zaurla Johnn Reb.

Sedam drugih! uzviknu jedan od dvojice. Eno ih u toaletu, štopriliči njihovu stanju!

Ja pitam! sada će Geoffrev Larson, podigavši glas. Bi li neki od njih mogao biti kompjutorski momak?

Nismo pitali!

Hajde, pitajte! nastavi Johnnv Reb. Vrijeme je isteklo! okrenuose Converseu. Bio sam u vezi s vašom lady. Vijesti iz Izraela i Rima sudoista strašne neki od udarnih timova su pobjegli Stoneovim ljudima.

Demonstracije su počele prije jedan sat i već je dvanaest vladinih ljudiubijeno. U Jeruzalemu i Tel Avivu vrište i traže da Abrahms preuzme uzde.

U Rimu se sama policija ne može othrvati nemirima i panici; došla je vojska.

Joel je osjetio oštru, šuplju bol u donjem dijelu rebara i po prvi put opazio rano svjetlo na nebu izvan zidova. Došao je dan, a tako i ubojstva. Posvuda.

Kompjutor, dječaće\ grmio je Johnnv Reb, koji je pištolj uperio inaslonio na sljepoočnicu stražara ispod njega. Više nemaš izbora, morskipauče!

Baracke vier!

Danke! To je zgrada četiri. Hajde, Brit, hajdemo! Pokret!

Golemi blistavi stroj koji je pokrio svu dužinu pet metara dugačkogzida bio je u prostoriji u kojoj se pročišćavao zrak. S Joelovom bilježnicom ispred sebe, Larson je proveo devet bolnih minuta proučavajući ga, okrećući brojčanike, tipkajući po tastaturi i baveći se prekidačima na tastaturi. Napokon je objavio: Postoji zapor na unutrašnjim namotima. Ne mogu se otpustiti bez pristupnog koda.

O čemu to govorite u ovom prokletom paklu? uzviknu Buntovnik.

Postoji niz simbola koji, kad su umetnuti, otpuštaju opruge koje dozvoljavaju namotima na kojima su zapori da se aktiviraju. Zato sam i pitaoje li ovdje njihov kompjutorski stručnjak.

Zašumio je radio Johnnva Reba i Converse gaje strgao s južnjakovih grudi. Val?

Dragi! Jesi li u redu?

Da. Što se događa?

RadioFrancuska. Bombe eksplodirale u Jelizejskoj palači. Dvojicanarodnih poslanika ustrijeljena na putu k mjestu okupljanja, zakazanom uzoru. Vlada je pozvala oružane snage.

Kriste!

Čovjeka su u sobu dovela dva člana udarne skupine, čvrsto ga držeći za ruke. Nije htio reći svoju funkciju rekao je unajmljeni pištolj s lijeve strane. Ali kad su svi bili stavljeni pred zid, drugi nisu bili tako tajnoviti.

Reb je prišao čovjeku i zgrabio ga za vrat, ali je Joel, s lovačkim nožem u ruci, dotrčao naprijed i odgurnuo južnjaka.

Ja sam svašta propatio zbog vas kopiladil vikao je, držeći okrvaviljeno sječivo ispod čovjekova nosa. A sada je kraj\ Gurnuo je vršaku čovjekove nosnice; stručnjak za kompjutore je vrisnuo kad mu je navrla i potekla krv. Onda je Converse opet podigao sječivo, ali sada usmjerivši vršak u kut čovjekova desnog oka. Kodovi ili ide unutra! grmio je.

Zwei, eins, nuli, elf! Tehničar je opet vrištao.

Obradite to! viknuo je Joel.

Slobodni su! rekao je Englez.

Sada simboli! uzviknu Converse, odgurnuvši čovjeka natrag u rukenapadača na Scharhorn.

Svi su iznenađeno gledali u zelena slova na crnom televizijskom ekranu. Ime za imenom, čin za činom, položaj za položajem. Larson je pritisnuo tipku za ispise, a svijeni, neprekidni papir izlazio je sa stotinama identiteta.

Od toga nikakve koristi! opet uzvikne Joel. Ne možemo ih iznijeti.

Ne budite tako prepotopni, momče rekao mu je Englez pokazujućina telefon čudnog izgleda, smješten unutar konzole. Ovo je divna oprema. Na nebu su oni čudesni sateliti i ovo mogu poslati bilo kome i bilo gdje kompatibilnim softverom. Doba je visoke tehnologije, a ne Vodenjaka.

Van s tim rekao je Converse, naslonivši se na zid i skliznuvši napod od iscrpljenosti.

Svijet je promatrao, zabezeknut provalama asasinacija i kaotičnog homocidalnog nasilja najširih razmjera. Ljudi su posvuda zahtijevali zaštitu, tražili prave vođe i kraj divljaštvu koje je čitave gradove pretvorilo u borilišta; uspaničene, polarizirane skupine građana bacale su kamenje i plin jedne na druge, pa konačno posegnule za mecima jer su i na njih pucali. Budući da ih je malo moglo reći tko su neprijatelji, svakoga tko je napadao uzimali su za neprijatelja, a napadača je bilo posvuda; slušali su zapovijedi iz nevidljivih stožera. Policija je bila nemoćna; pojavile su se policije i vojne policije, ali je ubrzo bilo jasno da su i oni i njihovi rukovodioci također bespomoćni. Trebalo je uvesti oštre mjere da se

savlada kaos. Objavljeno je opsadno stanje. Posvuda. A vojni bi zapovjednici preuzeli vlast. Posvuda.

U Palo Altu, Kalifornija, bivši general George Marcus Delavane sjedio je vezan za invalidsku stolicu, promatrajući histeriju zabilježenu na tri televizora. Ekran s lijeve strane je pobijelio, a prije toga su se čuli krici terenske ekipe jer su im kola bila izložena iznenadnom napadu i cijela je ekipa uništena granatama. Na srednjem ekranu spikerica, kojoj su suze tekle niz obraze, jedva svladavajući ljutnju u glasu, čitala je izvješća o

velikim uništenjima i besciljnim ubojstvima. Ekran s desne strane pokazivao je pukovnika marinaca, kojega intervjuiraju u zabarikadiranoj ulici newyorške financijske četvrti. Kolt automatik je držao u ruci pokušavajući odgovoriti na pitanja, dok je izvikivao zapovijedi svojim podčinjenima. Ekran s lijeva počeo pulsirati novim svjetlom, a u fokusu se pojavio poznati voditelj, sada staklastih očiju. Htjede govoriti, ali nije mogao; okrenuo se u stolici i vraćao dok se kamera povukla i usmjerila na urednika vijesti koji je, ne znajući da ga se snima, vrištao u telefon: Bogomprokleta govnerska kopilad! Što su opet zajebali? 1 on je plakao. Šakom je udario po stolu, a onda se srušio, bacivši glavu u ruke, dok mu se cijelo tijelo treslo u grčevima, a ekran opet zatamnio.

Lagani osmijeh se pojavio na Delavaneovu licu. Ugasio je lijevi i desni televizor, usredotočujući se na srednji ekran. Kamera je uhvatila generalpotpukovnika dok je s kacigom na glavi ulazio u salu za tisak negdje u Washingtonu. Vojnik je skinuo kacigu, prišao govornici i oštro govorio u mikrofon. Mi smo zatvorili sve putove koji vode u Washington, a moje riječi neka budu upozorenje svim neovlaštenim osobama i civilima ma gdje bili! Svaki pokušaj prijelaza preko određenih točaka bit će odmah dočekan silom. Moje su zapovijedi kratke i jasne. Pucajte da ubijete. Moja ovlaštenja temelje se na hitnim i izvanrednim ovlaštenjima koja mi je dodijelio predsjednik Kuće u odsutnosti predsjednika i potpredsjednika, koji su iz glavnog grada odletjeli zbog sigurnosnih razloga. Vojska je sada preuzela vlast, a opsadno stanje je u punoj pripravnosti do daljnjih obavijesti.

Delavane je ugasio televizor s gestom pobjede. Uspjeli smo, Paul! rekao je, okrenuvši se pomoćniku koji je stajao pored fragmentirane mape na zidu.

Žao mi je, generale. I ovo mora biti učinjeno. Pomoćnik je izvadio revolver magnum kalibra .357.

Međutim, prije nego ga je mogao podići, Delavaneova je lijeva ruka brzinom metka pojurila do jastuka na invalidskim kolicima. Bio je to automatik kratke cijevi. Vikao je, ispaljujući četiri puta u brzom slijedu: Misliš da ja nisam čekao na ovo? Smeće! Kukavico! Izdajnice! Ti misliš da vjerujem bilo kome od vas? Način kako me gledaš! Način kako šapućeš po hodnicima! Ni jedan od vas ne može podnijeti činjenicu da sam i bez nogu bolji od svih vas! Sada znaš, smeće! A ubrzo će i drugi znati jer će bili ustrijeljeni! Likvidirani zbog izdaje osnivača Akvitanije! Misliš daje itko od vas vrijedan povjerenja? Svi ste pokušavali biti ono što sam ja, ali vi to ne možete učiniti, niti biti\

Pomoćnik se, u krvlju umrljanoj odori, srušio na zid, na zemljopisnu kartu u sekcijama. Hvatao je zrak, krv mu je tekla niz vrat dok je razrogačenih očiju buljio u pomahnitalog generala. Zahvaljujući nekom grumenu unutrašnje snage, podigao je snažni magnum ijednom opalio, srušivši se. George Marcus Delavane bio je smrskan; iz velike rane na grudima krv je strašno liptala, dok su kolica pala na stranu. Čovjek koji je bio vezan za njih bio je mrtav.

Nitko ne zna kad je to počelo, ali postupno, čudesno, vatra iz oružja je bila sve manje gusta. Vraćanje reda bilo je praćeno odredima ljudi u odorama mnoge jedinice su se odvojile od svojih zapovjednika koji su trčali ulicama i zgradama. Zapovjednici Akvitanije bili su nepokolebljivi. Oni su bili u pravu! Zar to njihovi podčinjeni ne razumiju? Mnogi su se odbili predati, opredijelivši se za konačne napade koji su ih stajali života, drugi su progutali kapsule s cijanidom.

U Palo Altu, u Kaliforniji, pronađena je mrtva legenda bez nogu, po imenu George Marcus Delavane. Po svemu sudeći, ustrijelio je svog napadača, opskurnog pukovnika. Nitko ne zna što se dogodilo. U južnoj Francuskoj su pronađena tijela još dvojice legendarnih junaka u planinskom klancu; i jedan i drugi su prije odlaska iz chateaua u Alpama dobili po jedan pištolj. Generali Bertholdier i Leifhelm su se izgubili. General Chaim Abrahms je iščeznuo. U vojnim bazama diljem Bliskog istoka, u cijeloj Europi, Britaniji, Kanadi i Sjedinjenim Državama časnicima višeg ranga suprotstavili su se podčinjeni s uperenim oružjem. Jesu li to bili članovi organizacije koja se zove Akvitanija? Njihova su imena na popisu! Odgovor! U Norfolku, u Virginiji, admiral Scanlon bacio se s prozora šestog kata; a u San Diegu, u Kaliforniji, jedan drugi admiral, po imenu Hickman, dobio je zapovijed da uhititi visokog časnika koji živi u La Jolli optužba: ubojstvo časnikapravnika u brdima iznad elegantnog predgrađa. Pukovnik Alan Metcalf je osobno nazvao glavnog operativnog časnika u Zrakoplovnoj bazi Nellis; zapovijed

je bila jasna baciti u tamnicu, maksimalno osiguranu, majora odgovornog za održavanje zrakoplova. U Washingtonu je uvaženi senator Mario Parelli također pod stražom: njega je iz garderobe pozvao kapetan Guardino iz armijskog G2 i uhitio; u Stateu i Pentagonu je jedanaest ljudi, koji su radili na kontroli naoružanja i u nabavi oružja, stavljeno pod stražu.

U Tel Avivu je izraelska vojna obavještajna služba pokupila dvadeset trojicu pomoćnika i časnika, prijatelja generala Chaima Abrahmsa, ali i jednog od najistaknutijih Mossadovih analitičara. U Parizu je stavljen u izolaciju trideset jedan bliski prijatelj vojni i civilni generala Jasquesa

Louisa Bertholdiera, uključujući i zamjenike direktora Suretea i Interpola. A u Bonnu je uhapšeno ne manje od pedeset sedam kolega generala Ericha Leifhelma, među njima i bivši zapovjednici Wermachta, a sadašnji časnici vojske Savezne Republike i Luftwaffea. Također u Bonnu, marinci, čuvari američkog veleposlanstva, po zapovijedi State Departmenta uhitili su četvoricu veleposlanika, uključujući i vojnog otpravnika poslova, majora Normana Anthonvja Washburna IV.

I tako je to išlo. Posvuda. Groznicu ludila Akvitanije razbile su legije onih istih vojnika na koje su generali računali da će im donijeti apsolutnu globalnu vlast. Pri sumraku, oružje se smirilo i ljudi su počeli napuštati barikade podruma, podzemne željeznice, sigurne zgrade, željezničke postaje, gdje god su dotad mogli naći utočište. Lutali su ulicama, tupi, omamljeni, pitajući se što se dogodilo, dok su kamioni sa zvučnicima prolazili ulicama svih gradova govoreći građanima daje kriza prestala. U Tel Avivu, Rimu, Parizu, Bonnu, Londonu, pa preko Atlantika: u Torontu, New Yorku, Washingtonu i na zapadnim točkama upaljena su svjetla, ali se svijet još nije vratio normalni. Strahovita snaga je udarila usred općeg vapaja za mirom. Što je to bilo? Što se dogodilo?

To će biti objavljeno narednog dana, drečali su zvučnici na više od desetak raznih jezika, pozivajući građane na strpljenje. Izabrani sat bio je 3:00 poslije podne, po Greenwichu; 10:00 ujutro u Washingtonu, 7:00 ujutro u Los Angelesu. Cijelu noć i u jutarnjim satima, u svim vremenskim zonama, glave država davale su izjave putem telefona, sve dok tekstovi izjava nisu bili suštinski isti. U 10:03 predsjednik Sjedinjenih Država govorio je preko radija.

Jučer je besprimjerni val nasilja zahvatio slobodni svijet, uzimajući živote, paralizirajući vlade, stvarajući klimu terora koja je slobodne narode u svijetu gotovo stajala njihove slobode i mogla ih navesti da traže rješenja tamo gdje se u

demokratskom društvu takva rješenja ne mogu naći. Organizirana je urota koju su vodili bezumni i razočarani ljudi tražeći vlast zbog same vlasti, čak spremni da u cilju ostvarenja svog nauma žrtvuju i najbliže suurotnike, a zavaraju one koji su nasjeli njihovoj ideji i vjerovali daje to put budućnosti i odgovor na ozbiljne boljke svijeta. To nije tako, niti ikad tako može biti.

Nakon nekoliko dana i tjedana kad ova strahota bude dalje od nas bit će iznijete činjenice. Ovo je svima bilo upozorenje, danak plaćen u krvi i uzdrmanim povjerenjem u naše institucije. Podsjećam vas, međutim, da su naše institucije prevladale.

Za jedan sat će početi niz sastanaka, uključujući i Bijelu kuću, Ministarstvo za vanjske poslove i obranu, vode većine i manjine u Predstavničkom domu i Senatu, te u Vijeću nacionalne sigurnosti. Od sutra će u dosluhu s drugim vladama izvješća biti objavljujvana svakodnevno, sve dok se pred vama ne nadu sve činjenice.

Mora je iza nas. Neka nas vodi sunce istine i odagna mrak.

Sljedećeg jutra Peter Stone, zamjenik direktora Centralne obavještajne agencije, u pratnji kapetana Howarda Packarda i poručnika Williama Landisa, primljen je u Ovalnom uredu na intimnu svečanost. Specifične počasti koje su im ukazane i dodijeljene nisu nikad objavljene u javnosti jer za to nije bilo ni razloga. Svaki od njih, uz duboko poštovanje i zahvalnost ali bez žaljenja odbio je prihvatiti ih, budući da one pripadaju čovjeku koji se trenutno ne nalazi u Sjedinjenim Državama.

Tjedan dana kasnije, u Los Angelesu, Kalifornija, glumac Caleb Dowling zabezeknuo je producentu popularne televizijske emisije Santa Fe davši im svoj otkaz prije početka nove sezone. Odbio je sve ponude, izjavivši jednostavno da premalo vremena provodi sa svojom ženom. Oni će putovati. Sami. A ako novca ponestane, dođavola, ona uvijek može tipkati, a on podučavati. Zajedno. Ciao, prijatelji.

EPILOG

Ženeva. Grad žarkih odraza i nepostojanosti.

Joel i Valerie su sjedili za stolom gdje je sve počelo, pored blistave ograde od mjedi u Chat Botte. Promet na obali, na Quai du Mont Blanc, bio je discipliniran, bez žurbe svrhovitost pomiješana s učtivošću. Dok su pješaci prolazili, oboje su

bili svjesni pogleda uperenih na Joela. Eno ga, govorile su oči. To je... taj čovjek. Govorkalo se da živi u Ženevi, barem neko vrijeme.

Po dogovoru, drugo izvješće, objavljeno u zainteresiranim zemljama, izravno, ali na Converseovo inzistiranje kratko, spomenulo je njegovu ulogu u tragediji koja se zvala Akvitanija. Oslobođenje svih optužba. Etikete nalijepljene na njegovo ime su povučene i odbačene. Odbijao je sve intervjuje, nezadovoljan što su mediji izvukli njegova iskustva i prošlost u jugoistočnoj Aziji te spekulirali o korelaciji s dramom generala. Ali gaje tješilo saznanje da će interes za njega splasnuti, kao što se to dogodilo i prije više godina još brže u Ženevi, gradu svrhe.

Unajmili su kuću na jezeru, sa studijem izgrađenim na kosini uz vodu, a pomični stakleni krov je hvatao sunce od ranog jutra do zalaska. Kuća na obali u Cape Annu je zatvorena, najamnina plaćena u cijelosti i vraćena agenciji za nekretnine u Bostonu. Valina prijateljica i susjeda spakirala je njenu odjeću i sve boje, kistove i omiljeni slikarski stalak i sve poslala zrakoplovom u Ženevu. Valerie je svakog jutra radila nekoliko sati, sretnija nego ikad u životu, dopuštajući svom mužu da svakodnevno ocjenjuje njeno napredovanje. On je njezin rad visoko cijenio, pitajući se glasno ima li tržište interes za jezerske pejzaže kao što ima za morske.

Niti Joel nije bio bez posla; on sam bio je Europska filijala Talbota, Brooksa i Simona. Zarada nije da nije bila vitalni činitelj, jer se Converse nikad ni izdaleka nije poistovjećivao s onim odvjetnicima s filma i televizije koji su rijetko, ako su ikada, sakupljali honorare. Budući da se njegovo pravničko znanje pozivalo u presudnim svjedočenjima i dokazima, on je vladama većih zemalja naplaćivao razboritih 400.000 dolara po komadu, a manjim vladama 250.000 dolara. Nitko nije protuslovio. Ukupna svota se popela na više od 2,5 milijuna dolara, koje je sigurno deponirao u švicarsku banku, očekujući kamate na depozit.

O čemu razmišljaš? upita ga Valerie, uhvativši mu ruku.

O Chaimu Abrahamu i Dereku Belamvu. Njih nisu pronašli još sunegdje tamo, a pitam se hoće li ih ikada i pronaći. Nadam se da hoće jerdok ih ne pronađu, stvar još nije okončana.

Okončana je, Joel, moraš u to povjerovati. Ne mislim na to. Mislimna tebe. Kako se osjećaš?

Nisam siguran. Samo znam da sam morao doći ovamo i to utvrditi!

Pogledao joj je u oči i na tamnu kosu koja joj je u kaskadama padala naramena, uokvirujući lice koje je toliko volio. Prazno zbog svega, mislim.

Osim zbog tebe.

Bez ljutnje? Bez mržnje?

Ne prema Avervju, ili Stoneu, ili bilo kome drugom. To je prošlost.

Učinili su što su morali; nije bilo drugog puta.

Ti si mnogo velikodušniji od mene, dragi.

Ja sam realističniji, to je sve. Dokazi su se mogli osigurati prodoromizvana pomoću autsajdera koji hoće ući. Srž je bila suviše usko povezana, suviše smrtonosna.

Mislim da su svi oni kopilad. I kukavice.

Ja ne mislim tako. Mislim da bi ih sve trebalo kanonizirati, učinitibesmrtnima, odličiti u bronci i po njima ispisati pjesme za naredna stoljeća.

To je potpuna glupost! Kako možeš izgovoriti tako nešto?

Joel je opet pogledao u oči svoje žene. Zato jer si ti ovdje. I ja. Jer slikaš jezerske pejzaže, a ne morske. Jer nisam u New Yorku, a ti nisi u Cape Annu. I ne moram brinuti za tebe, u nadi da se ti ne brineš za mene.

Da je postojala neka žena ili neki drugi muškarac... Tada bi bilomnogo lakše, mnogo logičnije, dragi.

Uvijek si bila ti. Samo ti.

Pokušaj opet otići, Converse.

Nikada, Converse.

Stisnuli su si ruke ne srameći se suza. Ružni san je bio iza njih.

O piscu:

Robert Ludlum (25. svibnja, 1927. New York City - 12. ožujka 2001., Naples, Florida) bio je američki autor 25 trilera. Postoji više od 290 milijuna primjeraka njegovih tiskanih knjiga, a prevedene su na 32 jezika. Ludlum je objavljivao knjige i pod pseudonimom Jonathan Ryder i Michael Shepherd

Na osnovu mnogih Ludlumovih romana snimljeni su u filmovi i mini-serije, uključujući Ostermanov vikend, Holcroftovu pogodbu, Straža Apokalipse, Bourneov identitet, Bourneovu nadmoć i Bourneov ultimatum. Smatra se da je i knjiga i mini-serija Covert One, The Hades Factor urađena na osnovi ludlumovih neobjavljenih zabilješki. Bourneovi filmovi s Mattom Damonom u glavnoj ulozi bili su komercijalno vrlo uspješni, iako se pojedini izvaci ili rečenice značajno razlikuju od izvorna materijala.

Ludlumovi romani tipično oslikavaju jednog herojskog čovjeka ili malu grupu individualaca koji se bore protiv snažnijih protivnika čije su namjere i motivacije zle, protivnika koji su kadri upotrijebiti političke i ekonomske mehanizme na zastrašujući način. Njegova je vizija svijeta bila ona gdje su globalne korporacije, vojne sile u sjeni i vladine organizacije udružile da održe (ako je to bilo zloćudno) "status quo", ili sve to "potkopaju" ako je "status quo" bio dobar. Uz izuzeće pojedinih nepravilnosti u njegovu poznavanju vatrenog oružja, njegovi su romani

pažljivo proučeni pružajući točne tehničke, geografske i biološke pojedinosti, uključujući tu i istraživanje amnezije za Bourneov identitet.

Ludlumove su novele često bile inspirirane konspirativnim teorijama, i povijesnim i sadašnjim. Napisao je da je *The Matarese Circle* bio inspiriran govorkanjima o Trilaterarnoj komisiji, i to objavio samo nekoliko godina nakon što je komisija osnovana. Njegovi su opisi terorizma u knjigama kao što su *The Holcroft Covenant* i *Matarese Circle* odražavali teoriju kako su teroristi samo paunovi vlada ili privatnih organizacija, koje žele upotrebljavati teror kao pretekst za uspostavljanje autoritativne vlasti, a ne izolirane bande ideološki motiviranih ekstremista koje su ponekad stvarane da bi to bile.